LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾԲԱՆՍՍ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
1
ՄԱՐՏ
1931

1 MARS 1931

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 1507 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՋԳԱՑԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՒ ԽՕՍՔ

"ՏՐՄՓԻՆԿ„

Աժէնուն բերանն է այս անգլերէն բառը։ Կը նշանակէ արինէն շատ վար, չափազանց աժան, վնասով ծախել։ Գին եել։ Ռամկօրէն «աժան - կարապետը», որ սակայն չի համատասխաներ բառին տնտեսական - գիտական իմաստին։

Այսպէս, Խորհրդային Միութիւնը գտած է խաղաղ այլ ազանց հատու զէնք մը՝ վեր ի վայր շրջելու համար դրաիրական երկիրներու ճարտարարուեստն ու վաճառակաիւնը։ Բոլոր երկիրներն ալ խոր մտահոգութեան մատած են արդէն, եւ միջոցներ կը խորհին հակազդելու չարիՄտահոգ են ոչ միայն Միացեալ Նահանգները, Անգլիան Ֆրանսան, այլեւ Թուրքիան։

Պոլսոյ «Հիլալը Ահմէր» թերթն է որ կ'ողբայ.

— «Շարիւր քառասուն միլիոննոց ժողովուրդ մը ձրի կ'աշխատցնեն, փոր մը ֆացի փոխարէն, կէս կուշտ կէս անօթի ձգելով նք։ ձիշդ ինչպէս շինեցին եգիպտոսի նշանաւոր բուրգը։ Ասոր ութիւ, գրեթէ ձրի կ'արտադրեն ցորեն, գարի, փայտ, ատաղձ. ւխ ելն.։ Այս մրցակցութեան առջեւ կը պարտուին մեր ածները եւ ցորենները, եթէ այս վիճակը շարունակուի, մեր դացին եւ աճխագործը գալ տարի պիտի ստիպուին չարտա»։

×

Մէկդի դնելով միջազգային տնտեսական ճակատի վրայ, այական ուժերու դէմ սարքուած այս ռազմախաղը, ամբողջ մեր միջավայրին մէջ։

«Տըմփինկ»ը գոյութիւն ունի նաեւ մեր մէջ։ Անշուշտ փոխաբերական, բարոյական իմաստով։

Արդարեւ, ի՞նչ է այն ախտաւոր երեւոյթը որ կը տիրէ բիներէ ի վեր։ Կը գարգանայ տարուէ տարի։

«Գին կոտրելու» եւ գետին գրաւելու քաղաքականութիւն չէ՞ այն ինչ որ կը տեսնենք երեւանէն մինչեւ ամէնէն աւոր գաղութը։

Գին կոտրել... Աժանցնել, բոլոր հրապարակներուն վրայ ձել ամէն սրբութիւն։ Անարգել ու շահագործել արդար վաստը, եւ ձուկ որսալ խառնակութեան մէջ։

Երեւանի պատկերը չափազանց խօսուն է, եւ նոր փաստ չի կարօտիր։

Այնտեղ գաղջելի «տըմփինկ»ի մը ենթարկուած են ոչ այն ազգային—քաղաքական հայեացքները, անվիճելի անցն ու դէպքերը, այլեւ գրականութիւնը։ Մինչեւ իսկ լեզուն ւղղագրութիւնը։

Ո՛չ, մանաւանդ լեզուն։ Ցետին իմաստակը թերթ կը ագրէ լեզուով մը որ երէկ չթարգմանուի այստեղ, պիտի մեռեալ տար։ Իսկ թէ ի՛նչպէս կը կարդան ու կը հասկնան տեղ,— հանելուկ է մեզի համար։

Եւ «տըմփինկ»ի դատապարտուած է ամբողջ ժողովուրդի ճակատագիրը։ Անոր ներկան ու մանաւանդ ապագան։

Ի՛նչ Հայաստան, ի՛նչ Հայկական Դատ...

— Մենք աւելի աժան ապրանք ունինք,— Լէնինականուն։ Եւ արդէն ձեռնարկեր ենք թարգմանելու Լէնինի բոլոր ծերը, քսան հատոր (միայն առաջին հատորը 700 էջ)։ Թող ղան եւ փրկուին...

Ի՛նչ տարագիր բազմութիւններ, ի՛նչ թրքահայ զանգուած, պետական պարտականութիւններ։

— Մենք ունինք համայնաբոյժ բանաձեւ մը,— «հայմաթ»։ Թո՛ղ երթան իրենց գլուխը քարին զարնեն։

×

Եւ «Տրմփինկ»ը սողոսկեր է նաեւ այստեղ, գաղութներու :

— Ես աւելի աժան ապրանք (խելք) ունիմ, լսեցէ՛ք ինծի...

— Նուազո՛ւրդ, նուազո՛ւրդ ամէն տեսակ առաքինութեանց։ ցէ՛ անձն իմ...

— Ո՞վ կրնայ չափուիլ ինծի հետ, հարիւրին հարիւր ապաած եմ ազգին փրկութիւնը...

— Աժան-աժան կը գովեմ ու կը փառաբանեմ, սեւը ճերմակ, ակը սեւ, կը բաւէ որ ոսկեթաբեա՛ռ արձանագրեն զիս տակաւոր գրողներու ցանկին մէջ, անդին, Երեւանի մէջ... ... Ու տակաւին կը գարմանանք որ կարելի չըլլար քով ի բերել հինգ-տասը մարդ, կեդրոնական կապ մը հաստատ համար գաղութներու միջեւ։ Մեր իսկ բարիքին համար։ կապ մը, որ ապահովէր մեր ինքնապահպանութիւնը՝ իրգանգուած։

կապ մը, որուն շնորհիւ կարենայինք ունեցողէն առնել և եցողին տալ, ցաւ մը աւելի դարմանելու, ճրագ մը աւելի ելու, ընտանիք մը աւելի տեղաւորելու համար։

կապ մը, վերջապէս, որ ապացուցանէր թէ այս արժատժողովուրդը իսկապէս կը հաւատայ իր ճակատագրին, իր ն, իր արեւուն։

Եկէք միասին աշխատինք։ — Ո՛չ։

Դո՛ւք բացէք ճամբան եւ մենք հետեւինք — Ո՛չ։

Թող չէզոքները ձեռնարկեն եւ բոլորս մէկ աղակցինք — ՞ն ո՛վ է որ...։

Եւ «տըմփինկ»ը գլուխն առած կ'երթայ, քրքրելով, կազուծելով, ջլատելով մեր հանրային կեանքը։

Ամէն մէկը իր հաշուին։ Միշտ հեռու՝ բուն կրկէսէն, ուր ժուրդ մը կը տաքնապի ու կը հեւայ, փրկութեան գօտիվնտռելով։

Հազիւ գօտի մը գտնուած, հազարաւոր գօտիներ շրջան կ'ըօղին մէջ, աժան-աժան։

Որո՞ւ հոգ։ Օրակարգը «աժան - կարապետ»ն է։

կատարեալ «Տրմփինկ»...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ի՞նչպէս փախաւ ու բռնուեցաւ Հիւսէյին

Մէնէմէնի մահապարտներէն Հիւսէյին որ կախադանին առջեւէն փախելէ եւ 13 օր անօթի ծարաւ, կիսամերկ, լեռնէ լեռ ու ձորէ ձոր թափառելէ յետոյ բռնուեր էր, հետեւեալ պարագաներուն տակ փախած ու բռնուած է։

Մէնէմէնի ժօտակայ բլուրներուն վրայ անձրեւէն շատ նեղուած ըլլալով, պատսպարուելու եւ փորը կշտացնելու համար Աբկէֆիք գիւղը իջած է։ Հիւսէյին Մուսթաֆա անուն գիւղացիէ մը հաց ուզած է, բայց ան զինք ճանչցած է։ Նախ բան մը յայտնի չէ երած, բայց գաղտնապէս իմաց տուած է դրացիներուն։

Մուսթաֆա վէսիքա հարցուցեր է Հիւսէյինի, որ դողդոջուն ձեռքերով զրպանէն թուղթ մը հանած էր։ Թուղթը կը պատկանէր Մուրատիէքի Նազիֆ անունով մէկու մը։ Պատժուածին համաձայն, Հիւսէյին լերան վրայ ծառէ մը կախուած կապոյտ բաճկոն մը կը գտնէ զոր փորտահատ մը ժողեր էր։ Կը հագնի զայն եւ զրպանն ալ յիշեալ վէսիքան կը գտնէ։

Հիւսէյին մանրամասնօրէն պատմած է իր փախուստն ու անցուցած կեանքը։ Կախաղանին տակէն փախչելէ վերջ, Հիւսէյին, մութէն օգտուելով, քսան վայրկեանի չափ բոլոր ուժով վազած է առանց շունչ առնելու։ Ի վերջոյ, ցախի դէզի մը տակ կծկուած է։ Այս թաքստոցին մէջէն Հիւսէյին տեսեր է թէ զինքը հետապնդողները կը մօտենան եւ չորս կողմը կը փնտռեն։ Բնաւ չէ շարժած, նոյնիսկ չունչ անգամ չէ առած, չորս ժամ կծկուած մնալով. սարսափէն քարացած։

Յետոյ, մահապարտը երբ կը տեսնէ որ հետապնդողները լայն շրջանակի մը մէջ կը ցրուին, թաքստոցէն կ'ելլէ եւ մօտակայ լեռները կը բարձրանայ։ Օրերով անօթի մնացած է եւ հագուստները բզիկ բզիկ եղած են։ Մէկ կողմէն ցուրտն ու ձիւնը, միւս կողմէն ալ իր մերկութիւնն ու կրծող քաղցը փախստականը վերջին ծայր վհատութեան մէջ ձգած են։ Այս վիճակին մէջ, Հիւսէյին լեռնէն իջած է, Մէնէմէնէն հեռանալու նպատակով։

Մահապարտը դիշերը քալած, ցերեկներն ալ ամայի տեղեր պահուըտելով, դէպի Մաղնիսա առաջացած է։ Հիւսէյին երբեմն ուզեր է քանի մը գիւղեր հանդիպիլ, բայց ամէն մօտենալուն, գիւղէն եկած ամենափոքր ձայն մը սիրտը դող ձգած է։ Ու այսպէս, մահուան սարսուռը մինչեւ ոսկորներուն մէջ, կենդանի որուականի պէս իր թափառումները շարունակած է մարդոցմէ խուսափելով։

Նոր դաս մըն ալ հնարեցին

Ստալին կը գործէ։ Ռամզինի եւ իր ընկերներուն համբաւաւոր դատէն յետոյ, որ վերջացաւ գաւշտական ելքով, այս անգամ Զեկան ամբաստանեալի աթոռներուն վրայ կը նստեցնէ Ռուս ընկերվարականները (Մէնշէվիքները) եւ այսօր իսկ, անոնք, Խորհրդ. Միութեան Գերագոյն Ատեանին առջեւ, հաշիւ պիտի տան յանցանքներու համար, զորս դժուար թէ գործած ըլլան։ 14 հոգի են ամբաստանեալները եւ մեղադրուած են թէ հակայեղափոխական բջիջներ կազմած էին տնտեսական գլխաւոր հաստատութիւններու մէջ։ Իրենց այս հակայեղափոխական գործունէութեան համար, նիւթական օժանդակութիւնը կը վայելէին արտասահմանեան մէնշէվիքներու եւ ճարտարարուեստական կուսակցութեան, շնորհիւ Բ. Միջազգայինի գերման ընկերվարականներու, ինչպէս նաեւ Փարիզի առեւտրական եւ ճարտարարուեստական կոմիտէին։

Բոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութիւնը հրապարակ հանած է ամբաստանագիր մըոր 110 էջերէ կը բաղկանայ։ Ամբաստանագրի նախաբանին մէջ, ըսուած է թէ կապ կայ այս վերջին շարժման եւ Ռամզինի խմբակին միջեւ, որ երեւան հանեց արտաքին միջամտութեան մը վտանգը, թէ երկուքին ալ նպատակը նոյնն էր, այսինքն արտաքին զինեալ միջամտութեամբ, Ռուսիոյ մէջ վերահաստատել դրամատիրական վարչաձեւը։ Այս նպատակին ձգտելով, անոնք հակայեղափոխական գործեր կը կատարէին եւ բանակին մէջ ալ գրգռութիւններ կը ներմանէին.

Ամբաստանագիրը կը յայտնէ նաեւ թէ ռուս ընկերվարականները իրենց հակայեղափոխական,.. գործունէութեան համար, կը հետեւէին 1924ին մշակուած ծրագրի մը. այսինքն՝ Ռուսիոյ մէջ դրամատիրական կարգերու վերահաստատումը։ Ցետոյ սակայն, հետզհետէ, մտածեցին բանակը գրգռել եւ երկրին մէջ ըմբոստացում ծագեցնել, միեւնոյն ատեն կգմակերպելով արտաքին միջամտութիւն։

Ամբաստանագրի երկրորդ մասին մէջ պարզուած են ամբաստանեալ կուսակցութեան դիւանական կազմը եւ գործունէութեան եղանակները։ Իսկ երրորդ մասը յատկացուած է մեղադրեալներու կազմակերպութիւններուն։

Հոռմի բանակցութիւնները

Իտալացի եւ անգլիացի նաւային մասնագէտները շարունակեցին իրենց վիճաբանութիւնները, նաւային համաձայնութեան տարբերուն շուրջ։

Անգլիոյ եւ Իտալիոյ արտաքին նախարարները երկար տեսակցութիւն մը ունեցան, հաւանաբար հարցին քաղաքական կողմը եւ հետեւանքները քննելով։

«Հավաս» գործակալութիւնը հետեւեալ կերպով կը ներկայացնէ բանակցութիւնները. Սկզբունքին շուրջ համաձայնելէ վերջ, մասնագէտները կը վիճին թիւերու շուրջ։ Այս թիւերը կը վերաբերին իտալական եւ ֆրանսական տորմիղներու ներկայի յարաբերական տարողութեան եւ ծրագրուած նաւերու շինութեան։

ՋՕՐ. ՆԱԶԱՐԲԵԿԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Ինչպէս հաղորդած էինք, այսօր, կիրակի, ժամ 12.15ին փարիզի եկեղեցիին մէջ տեղի կ'ունենայ հանդիսաւոր հոգեհանգիստ, նախաձեռնութեամբ Շ.Շ. Պատուիրակութեան եւ Հայ Սպայից Միութեան, հանգուցեալ սպարապետ *ՋՕՐ. Թ. ՆԱԶԱՐԲԷԿԵԱՆի* յիշատակին։

Կը հրաւիրուի հասարակութիւնը։

Նախատեսուած բանաձեւը թոյլ պիտի տայ ճշդելու մինչեւ 1936ի ընդհ. շինութեանց ծրագիրը։ Պիտի ճշտուի տարողութեան տարբերութիւնը զոր Իտալիա պիտի զիջի Ֆրանսայի կարգ մը նաւերու շինութեան մէջ։ Համաձայնութիւնը վերջնական ու բացարձակ չպիտի ըլլայ։ Այս պիտի նպաստէ որ Իտալիա եւ Ֆրանսա կարենան միեւնոյն ատեն հաւանիլ Լոնտոնի նաւային համաձայնութեան։

Դէպի ընդհանուր զինաթափում

Ընդհանուր Զինաթափութեան խորհրդաժողովին նախապատրաստական աշխատանքները կատարելու պաշտօն ունեցող մասնագէտներու յանձնախումբը միաձայն ընդունեց տեղեկագիր մը, որ կը կարծուի թէ մեծապէս պիտի դիւրացնէ խորհրդաժողովին աշխատանքները։ Տեղեկագրին գլխաւոր կէտերն են.—

1.— Սահմանափակումը պիտի կատարուի ոչ թէ ելեւմտային վարկերու վրայ, քանի որ անոնք կը տարբերին երկրէ երկիր, այլ ամէն տարի կատարուած վճարումներու համաձայն։ Անոնց հրատարակութեամբ եւ ստուգումով կարելի պիտի ըլլայ հակակշռել սահմանափակումը։ 2.— Իւրաքանչիւր երկրի սպառազինական ծախքերը ներկայացնելու համար պարզ եւ դիւրմբռնելի եղանակով մը, ու նաեւ դիւրացնելու համար սահմանափակումներու գործադրութեան քննութիւնը, ծախքերը պիտի արձանագրուին յատկապէս պատրաստուած միօրինակ տախտակներու վրայ։

3.— Սպառազինական բոլոր ծախքերը կամ համապատասխան հասոյթները պէտք է արձանագրուին տախտակներուն վրայ։ Այն պարագային որ այս սկզբունքները կարելի չըլլար գործադրել, մանաւանդ հրատարակութեամբ պիտի տրուին անհրաժեշտ բացատրութիւնները։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Փետրուար 14ի վիճակագրութիւնը, Ֆրանսայի անգործներու Թիւը ցոյց կուտար 34,379, որոնց 7558ը կիներ։ Իսկ 21 փետրուար վիճակագրութիւնը այդ Թիւը կը բարձրացնէ 38084ի, որոնք 8255ը կիներ։

Յունուար 31ին պաշտօնապէս արձանագրուած անգործներու Թիւն էր 28536. իսկ մէկ ամիս առաջ, 1930 դեկտեմբեր 27ին 11,952։ Արագ յաւելում մը կարծ ատենի մէջ, մանաւանդ երբ նկատի ունինք որ այդ Թիւը կը կազմեն անոնք որ անգործութեան Թաղապետական սնտուկներէն նպաստ կը ստանան։ Անցեալ տարի նոյն շրջանին, անգործներու Թիւն էր 1683։

Ձարտարարուեստի ետեւեալ ճիւղերուն մէջ է մանաւանդ որ անգործութիւնը ամէնէն աւելի մեծ է։ Մետաղագործութիւն՝ 7749. շինութիւններ 2897,— ատեւտուրի եւ գրասենեակի պաշտօնեաներ 2216. փայտի ճարտարարուեստ՝ 1973.— սննդեղէն՝ 1680,—գգեստեղէն 1668, կաշի 1091, գիրք՝ 495,— Թղթեղէն 359, հասարակ բանուորներ 7212, եւն.։

Ամբողջ Ֆրանսայի մէջ անգործներու յատուկ նպաստ կայ եւ Թաղապետական սնտուկներու Թիւն է 153։

Աւելցնենք Թէ 16էն 21 փետրուար Ֆրանսա մտած են 938 օտար աշխատաւորներ. իսկ մեկնած են 2182 օտարներ։

Ասկից զատ, պէտք է աւելցնել նաեւ Թէ փետր. 14ի վիճակագրութեան համաձայն, գործադրում չեն կրցած ստանալ 53,223 գործի խնդրանքներ։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Երէկ Ֆրանսական խորհրդարանը լսեց տեղեկագիր մը անգործութեան մասին։ Այդ տեղեկագրին համաձայն, յունուարի սկիզբներէն՝ 40 ժամէն պակաս աշխատող գործաւորներու գումարը կը ներկայացնէր Ճարիւրին 14։

Անգործութիւնը սահմանափակելու համար, տեղեկագիրը կը ներկայացնէ հետեւեալ առաջարկները ի միջի այլոց։

1) Ֆրանսայի դռները փակել օտար աշխատաւորներուն առջեւ, երկրագործական աշխատանքներու համար, աշխատողները զատել երկրին անգործներէն նախ եւ յետոյ միայն, եթէ պէտք ըլլայ, օտարականներ կանչել։

2) Հսկողութեան եւ հակակշռի տակ առնել օտար երկրագործական աշխատաւորներու բնակութիւնը երկրին մէջ։

3) Դէպի հայրենիք վերադարձի դիւրութիւններ տալ այն օտար աշխատաւորներուն, որոնք կանոնաւոր կերպով Ֆրանսա մտած են։

4) Խստօրէն հսկել որ օտար աշխատաւորներ չկարենան գաղտնի մտնել Ֆրանսա եւ արտասահմանի Ֆրանսական ներկայացուցիչներուն եւ սահմանագլուխի սպասարկութիւններուն ըստ այմմիջոցին։

Իսկ Ֆրանսացիներուն համար, տեղեկագիրը կ'առաջարկէ ուրիշ միջոցներու կարգին, յիշեցնել որ անոնք երկրագործութեան դառնան, նկատելով որ գիւղերը կը պարպուին եւ Թէ պատերազմէն ի վեր, բազմաԹիւ են այն գիւղացիները որոնք քաղաք կը խուժեն բանուորութիւն ընելու։

ԵՍ ԻՄՔԻՆ ՀԵՏՏ

Ա. ԱՀԱՐՈՆՅԱՆ

Ան գիշեր վիշտ՝ Տատոյ վրէժխնդիր,

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆԱՀԱՏԱԿԸ...

(ԲՈՎԱՆԴԱԿ)

Ընկերոջ է ընկերը...

Ընկերոջ իմ ազգ ու հայրենիք չունի ասելիք ինձ համար, եթե ոչ միայն այն, որ նա ինձ պես հայ է, ինձ պես տառապող ու տանջվող, ինձ պես ամեն վայրկյան մահվան սպառնալիքի տակ ապրող...

Ընկերոջ իմ ազգությունը ինձ համար ոչ մի նշանակություն չունի, եթե ոչ այն, որ ես ինձ ավելի հարազատ եմ զգում այն մարդկանց հետ, որոնք ինձ պես հայ են, քան այն մարդկանց հետ, որոնք ինձ պես ֆրանսիացի են, անգլիացի են, ամերիկացի են, ռուս են, գերմանացի են, իտալացի են, թուրք են, արաբ են, չինացի են, ճապոնացի են, հնդիկ են, նեգր են, մի խոսքով՝ ինձ պես մարդ են, բայց ոչ հայ...

Ընկերոջ իմ ազգությունը ինձ համար ոչ մի նշանակություն չունի, եթե ոչ այն, որ նա ինձ պես ամեն վայրկյան մահվան սպառնալիքի տակ ապրող հայ է,

ՋՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ, ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ցոյց կը տրուին մեր գրասենեակին կողմէ՝

1.— փարիզի շրջակաները ամէն ուղղութեամբ ֆոդաբաժիններ գնելու,

2.— Ամսավճարով տուս չինելու ամբողջութեամբ կամ մասամբ վճարուած ֆոդամասերու վրայ:

3.— Վիլլաներ, տուներ եւ բնակարաններ գնելու եւ վարձելու,

4.— Ֆուներու եւ ամէն տեսակ fonds de commerceներու վրայ գրաւականով փոխառութիւն ստանալու:

5.— Ամէն տեսակ ապահովագրութեանց մասին դիմեցէք

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussée d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1: Հեռախօս Provence *87—32 եւ 82—48*:

Ի գիտութիւն հայրենակիցներու կը ծանուցանենք թէ նպաստաւոր պայմաններով սկսած ենք ընդունիլ ֆոդաբաժիններ՝ Մարսէյլի եւ իր արուարձաններուն մէջ, այս առթիւ պ. ՏԷՐ Աբրահամեան մեկնած է փարիզէն Մարսէյլ:

Մանրամասնութիւնները եւ ֆոդաբաժինները մեր տրամադրած ինքնաշարժով տեսնելու համար դիմել պ. ՏԷՐ Աբրահամեանի, Hôtel de Paris, 15 rue Colbert, Marseille.

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, ֆոդորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLÉANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը: Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտայլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12: Հոն կը կատարուին Ք. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *գերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրաթիւնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ ըօրաւոր ազդակներն են:*

Թոքախտաւորներու համար pneumothorax*ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):*

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թեւադրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն:

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի: Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12:*

ALLIANCE FRANÇAISE
101 Bld. Raspail, Paris

Ֆրանս. լեզուի գործն. վարժ. 1. ֆրանս. լեզուի գաղտնի. դասընթացք. կը բացուի Մարտ 1ին: Շաբաթը առնուազն 16 ժամ ֆրանս. լեզուի գործն, դաս եւ հայ. ֆրանսեր. թարգմ, 17 դասախօսութիւն, մէկ գեղարուեստ. պոյտյ., մէկ ամիսը 155 ֆր. 4 ամիսը՝ 475 ֆր., 1 Մարտ 30 Յունիս): Միմիայն դասախ. եւ պոյտյիմասնակցիլ փափաքողներուս կը տրուին մասն, քարթեր գին՝ 75ֆր.: 2, Երեկոյ. դասընթ. շաբաթը 5 անգ. Բ2.Գ2.Դ2.Ե2.եւ Ուբ. ժ. 20—22, Դ2. օր. դասընթ. յատկաց. է վաճառակ. ֆրանս.ին: Մէկ ամիսը՝ 100 ֆր. 4 ամիսը՝ 325: Մանրմ. դիմ. տն. Robert Dupoueyի, 101 Bld. Raspail, Paris (6).

EMPIRE Մխզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Դիմեցէք մասն. բժիշկներուն 123 Bl. Sébastopol, մէթ. Մէն Տրնի, Ռէօմիւր վէներ. ախտեր, ջերմամիզ., անկարողութիւն, ֆրանկախտ, արեան, ժորթի հիւանդութ. արեան և մէզի քննութիւն, քիթի, կոկորդի եւ ականջի ցաւեր: Դարմ. ռէօնթ. եւ անդրժանիշակ. ճառագ.թ. Ասիւրանս սօսիալի հիւնդն. Ամէն օր 9 12 եւ 2-8, կիր. 9-12: Ակնաբուժ.— Խորհր. և դարմանում ամէն օր 9 12:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville
Place des Abbesses
Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, ֆացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար: Լաստնանոր գին Հայերու

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Prof. Iliine, *նախկին անասնաբուժ ռուս, արքունիքին, կ'ընդունի ամէն օր ժ. 2—6 փանսիօն, արդուզարդ, 45 Av. Emile Zola, հեռ.* Vaugir. 18-99, MétroBeaugrenelle.

Docteur ès-sciences occultes

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ԶԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Երէ.է: 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. MÉTROPIGALLE.

Պիտի ի տեսնել Փարիզի ամէնէն գեղեցիկ գըլխարկները F. SORBIERի *մօտ,* 11 Rue Lafayette. *անմրցելի գին:*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ—ԲԺԻՇԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները: Ոսկիէ առանձնաշար, ոսկրէ ակռաներ: Ձափաւոր գին: Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8: 3 Bld. Belleville, Métro Ménilmontant.

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ
ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ
8 RUE CHATEAUDUN Ի
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil. 96—74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր ամենալաւ պայմաններով

*ՓՈՂՈՑ ԻԱՐԿԱԾ*ներումասնագիտութիւն, առանցկանխավճարի ընդունելութեան ժամերը. առաւօտ ժամը 9.30էն 10.30, կէս օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30:

Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud

Օթոպիւս BC, BG, O եւ Q թրամուէյ 5 եւ 26

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

իր կեդրոնատեղին ֆաստատած է

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ՝ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6. Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ:

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է:

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC

Métro: Couronnes ou Parmentier

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ԳԻՆԵՐԸ ՅԱՓԱՒՈՐ

TAILOR

Georges Cherbetian

Métro: Poissonnière 94 RUE LAFAYETTE - PARIS

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Բ Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05 91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպաստեղէններ փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառումի

Յաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար մեծ խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին սիսթէմի գերմանական մեքենայով անարատ եւ Թարմ սուրճ,

Գները՝ անմրցելի գիներով:

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲՈԼՈՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՍ

Ստացած եմ մեծ քանակութեամբ դանազան տեսակի սուրճեր

Քաֆէ Մատակասքար	Ա. տեսակ	12.75,	Բ.	Գ.	տեսակ	աւելիաժան
» Յանթոս Good	Ա.	» 14.25	»	»	»	»
» Santos supérieur		» 18	»	»	»	»
» » Domincul		20				
» » Caracoli		22				
Քաֆէ Mocca Hodeldan		24	իսկականը եւ ոչ Թէ կեղծը:			
» Godlup		25				
» Ceylan		28				
» Margajid		31				

Կը յայտարարեմ յաճախորդներուս Թէ սուրճի գիները կը տարբերին հաճախայն իրենց տեսակին: Ջգուշացէ՛ք աժան սուրճերէն: Այցելեցէք մեր գործատեղին գաղափար կազմելու համար սուրճի տեսակներու մասին:

ՀԱՍՑԷ՝ **"CAFÉ SULTAN"**

TOROSSIAN

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronnes, Tél. Ménil. 56—06

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԼԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով:

ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ֆրանսացի ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջ տեղը)

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ A. G. A. F. A. R,

110 Bld. Arago. Paris (14), Métro Deufert - Rochereau

Tél. Odéon 16—28, ընդունելութիւն ամէն օր, 2-7, բացի Շբ. օրեր

Իրաւաբանական եւ ապահովագ., ամէն տեսակ գործողութիւններ. Նոր եւ գործուած ինքնաշարժերու դնում եւ վաճառում, կանխիկ եւ ապառիկ.

ՁԵՐ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Ֆոմսակներ ամէն երկիրներու համար,

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն:

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար.

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ ֆանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՍԱՇ ԱՂՈՒՀԻՆԵՐՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՁԱՓԱԻՈՐ ԳԻՆ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle Հեռաձայն Trudaine 07—90

ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՁԵՌՆՏՈՒ ԴԵՂԱՐԱՆ

PHARMACIE «GAGNE-PETIT»

6 Rue de Belleville, մէթրօ՝ Պելվիլ

Բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 8 մինչեւ կէս գիշեր

Հայ յարգելի յաճախորդներու դիւրութեան համար տրամադրած ենք հայ փորձառու դեղագործ մը որ կը գտնուի դեղարանին առաջին յարկը, դեղագիրներու սպասարկութեան ճիւղին մէջ:

ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ ԴԵՂԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ,

Սոյն կտրօնով ներկայացնողներու հարիւրին 5 զեղչ ի բացառեալ հանքային ջուրերը եւ spécialitésները

Restaurant CARLO 34, Rue St. Lazare

Անուանի իր արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներով, հռատատած է ԱՆՈՒՇԵՂԻՆի ձիրքը մը, ուր կը պատրաստուին Շամբաքլավա, Թրիլիօնա, Թուլումպա Թաթլըսը, քուռապիէ, էքմէք քատայիֆի եւ քամբաք. ԼՕՌՒՄ պիստակով, նուշով եւ կաղինով, որ յիշել կուտայ Պոլսոյ Հաճի Պէքիրը:

Մասնաւոր զեղչեալ գին՝ տուներու եւ խանութներու համար:

Լօքուսի ապսպրանքներ կ'ընդունուին եւ կը ղրկուին բօստայով:

Ուզեցէ՛ք ԼՕՌՒՄ-ԳԱՒԼՕ ի նմոյշի փոքր տուփը, որ կը պարունակէ այդհամեղ լօքուսին զանազան տեսակները: Քառաթ-բօսթալ մը հասցէով, եւ յաջորդ օր կը ստանաք նմոյշը առանց վճարումի:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée
PARIS (19e)
Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՁՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑԵ ՑՈՒՑԱԽՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

20 ՖՐ.

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ֆոներ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.: Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:*

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԹՒԱԺՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՄԱՐՏ
1931
3 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1508

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՆՉՈ՞Ւ ՊԷՏՔ Է ՇՏԱՊԵԼ

Նորէն քրքրենք մեզի համար այնքան կենսական, եւ դրժբախտաբար բոլորովին երեսի վրայ ձգուած խնդիրը — գաղութներու կազմակերպութիւնը:

Շաբաթ օր, քանի մը բառով յայտարարեցինք թէ կ'ընդունինք տրամաբանական բոլոր ձեւերը, օր առաջ իրականացնելու համար այս պահանջը:

Առաջարկեցինք ստեղծել չէզոք, հասուն եւ հաւատաւոր հայրենակիցներէ յանձնախումբ մը:

«Յանձնախումբ մը, որ քաջութիւն ունենայ ասպարէզ իջնելու, ստանձնելու գաղութներու կեդրոնական կազմակերպութեան շինարար գործը:

«... Այդ յանձնախումբը կրնայ ինքզինքը ճամբել առժամեայ վարչութիւն, ստանալով խորհրդակցութեան մասնակցող օրգաններու հաւանութիւնը:

«Կրնայ ամէն կուսակցութենէ կանչել մէկ-մէկ մարդ:

«Կրնայ ո եւ է կուսակցականի տեղ չտալ իր կազմին մէջ:

«Կրնայ այսինչ կուսակցութեան այսինչ անդամին դէմ առարկել, եւ նախընտրել ուրիշ մը:»

Կա՞ն տարրեր, եօթը կամ տասնըմէկ հոգինոց յանձնախումբ մը կազմելու համար:

Ի հարկէ կան: Կարեւորը գործին ստիպողութեան հաւատալ եւ նախաձեռնութիւնն ստանձնել է:

Իսկ եթէ ընդունակ տարրերը ատոր առջեւ ալ պիտի վրանին, կը նշանակէ թէ եղած - չեղած պիտանի, կենդանի ուժը կը բաղկանայ միայն կուսակցականներէ: Ինչ որ իր կարգին պիտի նշանակէր կատարեալ ողբերգութիւն: Մանաւանդ ներկայ պայմաններուն մէջ:

Ո՛չ: Մենք խորապէս կը հաւատանք այս ժողովուրդին թաքուն ուժերուն: Եւ յոռետես չենք անոնց պէս որ կը շուարին առաջին դժուարութեան առջեւ:

Միայն թէ, հարկ է գտնել գաղտնիքը, շարժման մէջ դնելու համար այդ ուժերը:

Առաջին գաղտնիքը— շեշտած ենք միշտ— այն է որ բոլորն ալ, առանց դաւանանքի խորութեան, համոզուին թէ ուղղակի դէպի կազմալուծում, դէպի կործանում կ'երթանք այս ընթացքով:

Այս համոզման հասնիլ՝ կը նշանակէ ճամբան գտնել: Ու քալել: Մենք պատրաստ ենք անվիջապէս քալելու առջեւէն, եթէւէն կամ քով-քովի: Մեզի համար անհրաժեշտը շարժումը, ձեռնարկն է: Մնացեալը ինքնին կուգայ:

×

Բացատրէի՞նք արդեօք թէ ուռուցիկ ծրագիրներ,— լեռներ գլորելու, հրաշքներ խոստանալու յաւակնութիւն չունինք այս տարրական գործին մէջ: Եւ չեն կրնար ունենալ ուրիշներն ալ:

Պարզապէս — ինքնապաշտպանութիւն:

Ամփոփում, կեդրոնացում ճիգերու: Կարելի եղածին չափ սահմանափակելու համար գաղութներուն սպառնացող չարիքները, որոնք բազմաթիւ են եւ բազմազան:

Ձունենալով կեդրոնական իշխանութիւն, յաճախ քարոյական եւ նիւթական սխալումներ կը կատարուին մէկ ճակատի վրայ, իսկ ուրիշներ կը մնան անտէր ու անճար:

Հազար եւ մէկ միջոցներ կան զարմանելու համար զանազան ցաւեր, բայց որովհետեւ չունինք ընդհանուր կապ, կ'անճարկինք ամէնէն ողորմելի պահանջներուն առջեւ: Տեղ մը շատ, տեղ մը երբեք: Այսինչ գործը աչքի առջեւ, գուրգուրանքի առարկայ. անոր նման յիսուն գործեր՝ բոլորովին բախտին ձգուած:

Անցեալ օր հայրենակից մը կը պատմէր թէ երեսուն հայ թոքախտաւորներ կան միայն Բօշէնի հիւանդանոցին մէջ:

Պոլէնէն երիտասարդ մը, կիրակի օր, կը հաղորդէր պատմութիւնը չորս թոքախտաւորներու: «Եթէ այս է վիճակը օդասուն գաւառներուն, հապա մեծ քաղաքներու ողբերգութիւնը ո՞վ չափեց»:

Կարելի էր չափել — եւ դարմանի մասին մտածել — եթէ ունենայինք մեր խնամատարութիւնը՝ կեդրոնական իշխանութեան մը կողքին: (Պոլիսը ունի եւ մենք չունինք...):

Հազարուէկ ձեւերով նկարագրեցինք — եւ միշտ ալ պիտի նկարագրենք — թշուառութիւնը խոնարհ գաղութներու մէջ եղած - չեղած դպրոցներուն: Դպրոց կոչուած շէնքերուն եւ անոնց կարգուսարքին: Պակաս շէնք: Պակաս դասարանի եւ գրասեղանի: Պակաս գրքի, տետրակի եւ մատիտի:

Հազարաւոր բոկոտն, գլխաբաց երախաներ թխմուած են հասարակ մթերանոցներու, տաղաւարներու կամ ժամերու մէջ: Ուրիշ հազարաւորներ թափառական՝ փողոցէ փողոց:

Տակաւին ուրիշ գաղութներ, որ դպրո՛ց, դպրո՛ց կ'աղաղակեն, — ազնուականի մը մէկ երեկոյթին գնով: Բարեգործականի տնօրէնին կէս - թոշակովը...:

Զրկուած՝ հայրենիքէ եւ պետութենէ, զրկուած ենք օրինական շատ մը իրաւունքներէ: Բայց ամէն երկրի մէջ ալ, կ'ընծայուին քիչ շատ դիւրութիւններ:

Միայն թէ՝ այստեղ ալ չունինք ո՛րեւէ կեդրոնական կապ: Ֆիրուցան կամ խաչաձեւ կը տարուի այս գործն ալ:

Եւ դեռ շատ մը պարագաներ, որ մեր ամենօրեայ կեանքը կը շօշափեն:

Այս բոլորը բաւական չե՞ն անվիջապէս գործի մղելու մեզ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԷՋՄԻԱԾԻՆ ԵՒ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սօֆիայի «Նոր Արաքս»ը, շարք մը խմբագրականներու մէջ վերլուծելով խորհ. իշխանութեան դերքը Էջմիածնի ընտրութեան առթիւ, դիտել կուտայ (20 փետր.)

— «Դաշնակցութիւնը, կը շարունակէ զրպարտել «խորհ. Հայաստան», ճակախորհրդային տարրերուն հետ գործակցելով՝ իր դիրքը կը ճշդէ Էջմիածնի, ինչպէս նաեւ յառաջիկայ Ազգ. եկեղեց. ժողովի եւ կաթողիկոսական ընտրութեան հանդէպ», ժոռնալով սակայն որ, եթէ կայ մէկը, որ սկիզբէն ի վեր իր դիրքը ճշդած է, այդ ալ խորհ. իշխանութիւնն է, որ վճռած է կա՛մ իր ջեկայի նախընտրած սքեմաւորը բազմեցնել Էջմիածնի գահին վրայ, եւ կամ բոլորովին թափուր պահելով Էջմիածնի գահը, Հայաստանէն մինչեւ արտասահման պտտոր ջուրեր ճոսեցնել, լաւագոյն ծուկերը որսալու համար... Վկա՛յ բոլշեւիկեան պրոպագանդիստ եւ կաթողիկոսական Թեկնածու Մեսրոպ Մագիստրոսի վտարումը Պարսկաստանէն եւ այս փաստին հետ ունէն թէ մօտէն կապակցուած յետագայ Ազգ. եկեղեց. ժողովին...:

«Դաշնակցութիւնը, քաղաքական նպատակներով եւ գաղտնօրէն կը մասնակցի ներկայ կաթողիկոսական ընտրութեան եւ իր «անկուսակցական» գործակալները կը դրկէ Հայաստան, քաղաքական լրտեսութեան համար: Իսկ այդ գործակալները անգլիական եւ ֆրանսական աշխարհակալութեան վարձկաններն են, որոնց առջեւ հայրենիքի դուռները բանալը յանցանք պիտի ըլլար», կը գրէ Հայ կոմկուս կենտկոմի պաշտօնական օրգան «Խորհրդային Հայաստան» ինքզինքը գերազանցող սինիզմով: Պարզապէս ոչինչ ունինք աւելցնելու բոլշեւիկ պաշտօնաթերթի այս տողերուն վրայ, որովհետեւ այդ տողերու իւրաքանչիւր բառը, զազրելի սուտ եւ անլուր բրովագասիոն մը ըլլալէ աւելի, մահաւճիռ մըն է Ազգ. եկեղեց. ժողովի գումարման դէմ:

Որովհետեւ, եթէ խորհրդային իշխանութիւնը արդէն ընտրուած հակադաշնակցական հոգեւորականներն ու վեհաշուք ադաներն ալ դաշնակցութեան գործակալներ ու անգլեւ-ֆրանսական աշխարհակալութեան վարձկանները անուանելով՝ անոնց առջեւ հայրենիքի դուռները բանալը յանցանք կը հաւարէ, այդ կը նշանակէ թէ Ազգ. եկեղեցական ժողովը ոչ միայն յետաձգուած է, այլեւ... թաղուած:»

ԹՐՈՑՔԻ ՏԱՒՆԸ Կ'ԱՅՐԻ

Թրոցքի որ կը բնակի Պոլիս, Փրինքիբօ կղզիին մէջ, քիչ մը նաց որ այրէր: Իր բնակարանը հրոյ ճարակ եղաւ, խորհրդաւոր պարագաներով, որոնք դեռ չեն լուսաբանուած: Թերթ մըն ալ կը գրէ թէ [հրդեհը ծագած է տան էլեկտրական գիծերէն:]

Բոլշեւիկ տեսաբանը կրցաւ ազատիլ, սակայն բազմաթիւ փաստաթուղթեր զորս հաւաքած էր ամիոններու աշխատութեամբ, զրեթէ այրեցան ամբողջութեամբ:

Հազիւ կարելի եղաւ փրկել Թրոցկիի եւ Լինինի միջեւ փոխանակուած թղթակցութենէն մաս մը, ինչպէս նաեւ Թրոցքիի Հոկտ Յեղափոխութեան պատմութեան երկրորդ հատորի ձեռագիրը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հակահէմապականութեան դատավարութիւնը

Մէնէմէնի Պատերազմական ատեանը սկսաւ դատել Պալքէսիրցիներու երկրորդ խումբը: Ասոնցմէ վերջ պիտի սկսին Զանաքքալէցի ամբաստանեալներու դատավարութիւնը:

Ընդհ. դատախազութիւնը հետապնդում կը կատարէ «Ենի Ասր» թերթի մասին, որ ժահապարտները կախուելէն մէկ օր առաջ, անոնց հետ եղած յերիւրածոյ տեսակցութիւն մը հրատարակած էր:

Ոստիկանութիւնը քանի մը օրէ ի վեր կը փնտռէ յիշեալ թերթին տէրը եւ խմբագիր Պէհզատ Արիֆ պէյը, որ երեք տարի բանտարկութեան դատապարտուած է, կառավարութեան բարոյական անձնաւորութիւնը անուանարկած ըլլալու յանցանքով: Լուր առնուած էր թէ Պէհզատ Արիֆ պէյ Պոլիս՝ իր ազգականներէն մէկուն տունը կը գտնուի, բայց կ'ըսուի թէ յիշեալը անցագիր հանելով Պոլսէն փարիզ մեկնած է:

Թուրքիա կ'ուզէ խնայել

Թուրքիա կը փորձէ կարեւոր խնայողութիւններ մտցնել իր ելեւմտացոյցին մէջ: Նոր ելեւմտացոյցի օրինագիծը դեռ չէ ամբողջացած: Դեռ 9 միլիոն ոսկի խնայողութիւն կատարելու պէտք կայ: Նոր պիւտճէին մէջ ոչ արդիւնաբեր ծախքերու համար վարկ չի յատկացուիր: Երկրագործական դրամատան դրամագլուխը 100 միլիոն ոսկիի բարձրացնելու համար, կարեւոր վարկ յատկացուած է:

Ազգային պաշտպանութեան գործավարութեան պիւտճէէն 20 միլիոն ոսկի խնայողութիւն եղած է:

Ծրագրուած 42 միլիոն ոսկի խնայողութեան 32 միլիոնը ապահովուած է որոշապէս:

50 միլիոնի փոխառութիւն

Գերման դրամատիրական խմբակ մը 50 միլիոն ոսկի փոխառութեան առաջարկ ըրած էր Թուրքիոյ: Պատուիրակները Մարտ 15ին Էնկիւրի պիտի երթան: Առաջարկուած պայմաններուն համաձայն, այս փոխառութիւնը Սվագ-էրզրում գիծին շինութեան պիտի յատկացուի: Փոխառութեան կնքուժէն հինգ տարի վերջ, տասը տարուան մէջ, եւ տասը մասնաբաժիններով պիտի տրուի պարտքը: Գերմանացիները այդ փոխառութիւնը պիտի ընեն բայց ոչ թէ դրամով՝ այլ երկաթուղային կազմածներով:

Կ'ըսուի թէ այս փոխառութիւնը վճարելու պիտի յատկացուին արդէն աւարտած եւ աւարտելիք կարգ մը երկաթուղիներու հասոյթները:

Osur պահանջատէրերը կը համաձայնին ?

Էնկիւրիէն տրուած լուրերու համաձայն, Հանրային Պարտքի մասնավճարներուն ի հաշիւ Օսմ. դրամատունը դրուած 6 միլիոն ոսկին բաժնետէրերու ժողովին կողմէ առնուած է:

Յաջորդ մասնավճարին ժամանակը առաջիկայ յունիսը ըլլալով, կը յուսացուի որ մինչեւ այդ ատենը կարելի պիտի ըլլայ կառավարութեան եւ բաժնետէրերու միջեւ նոր համաձայնութիւն մը գոյացնել: Դրամատունէն 6 միլիոնի մասնավճարը առնուիլը այս համաձայնութեան առաջին քայլը կը նկատուի:

Նաւային համաձայնութիւնը կնքուած

Անգլիոյ արտաքին նախարարը Հէնտըրսըն որ Փարիզի մէջ խորհրդակցութիւն մը ունենալէ վերջ, մեկներ էր Հռոմ, հոն եւս համաձայնութեան գալու Լոնտոնի նաւային դաշնագրին շուրջ, յաջողութեամբ վերջացուց իր գործը: Կնքուած համաձայնութիւնը՝ կողմերը պիտի ենթարկեն իրենց կառավարութեան հաւանութեան:

Ամերիկայի պաշտօնական շրջանակները մեծ հետաքրքրութեամբ հետեւեցան բանակցութիւններուն, որոնց մասին մանրամասնութիւններ ուզած են:

Այս համաձայնութիւնը Անգլիոյ պիտի ապահովէ 1250 միլիոնի խնայողութիւն մը:

Մոսկուայի դատավարութիւնը

ԲԱՁՄԱԹԻԻ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Մարտ 1ին, ինչպէս հաղորդեր էինք Մոսկուայի մէջ դատավարութիւնը սկսաւ մէնշէվիքներու: Ներկայ էին 2000է աւելի գործաւորներ: 14 ամբաստանեալները հաստատեցին թէ իրենք կը պատկանին ռուսական մէնշէվիք կուսակցութեան: Բոլորն ալ ամբաստանուած են խորհրդային վարչաձեւին դէմ դաւաճանութեամբ ու դաւադրութեամբ: Ասոնց մէջ են Ա. Էնոթաեւսկի, ուսուցիչ քաղաք. տնտեսագիտութեան, Վլատիմիր Կեսման եւ տնտեսագէտ Նիքօլա Շուխանօֆ:

Այս վերջին երեք օրերու ընթացին, Տօնէցի աւազանին մէջ աշխատող բազմաթիւ գործաւորներ ձերբակալուեցան: Ձերբակալուածներու թիւը կը հասնի մէկ քանի հարիւրի եւ մօտերս պիտի աքսորուին: Ամբաստանուած են թէ Մտալինի հանդէպ թշնամական դիրք բռնած են:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Ֆիքսի սրճարաններէն մէկուն մէջ խումբ մը հայ համայնավարներ հաւաքոյթ մը ունեցած են, փետր. 25ի համայնավարական ցոյցին առթիւ: Ցոյն համայնավար մը հակապետական ճառ մը խօսած է: Ոստիկանները տեղեկութիւն առնելով, հաւաքոյթը ցրուած եւ խուզարկութիւններ կատարած են:

Քանի մը Հայեր ձերբակալուած եւ յետ քննութեան, ազատ արձակուած են:

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆԵՐԸ ԿԸ ՅԱՐՁԱԿԻՆ ԹՈՒՐՔ ՍԱՀՄԱՆԻՆ ՎՐԱՑ ?

«Ահրամ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ իր Թերթին.

Պոլսական Թերթերը կը կարծեն որ Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ յարաբերութիւնները պիտի խզուին: Լուր եկած է որ Սուրիոյ անապատի աշիրէթները յարձակեցան Թուրք զիւղերու վրայ, որոնց ձեռքը Ֆրանսական զէնքեր կը գտնուէին: Մանաւանդ էնէգի աշիրէթը շատ անգամներ Թուրքիոյ սահմանին վրայ յարձակած է եւ նեղը դրած սահմանապահները: Անցեալները անոնք նոյնիսկ մինչեւ Ուրֆայի գիւղերը յառաջացած են:

Կառավարութիւնը կը պնդէ որ այս յարձակողները բոլորն ալ Ֆրանսացիներու կողմէ գինուած են: Կարգ մը Թերթեր շատ վըստահօրէն կը շեշտեն որ Ֆրանսա, Սուրիան Թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ դէմ գործածելու համար ամէն աշխատանք կը Թափէ: Եւ կ'ըսուի Թէ Ֆրանսական խորհրդարանը Սուրիոյ տնտեսական ծրագիրներուն համար յատկացուցած է 500 միլիոն ֆրանք որ կը ծախսուի զինուորական եւ պատերազմական պատրաստութեանց: Էնկիւրիէն եկող լուրերու համաձայն Թուրք կառավարութիւնը Ֆրանսական կառավարութեան յանձնելու համար բողոքագիր մը կը պատրաստէ:

ՄԻՋԱԴԷՊ ՄԸ ՖԼՕՏ ՖԱՒԷՐԻ ՇՈՒՐՋ

Համալսարանի ուսանող եւ առեւտրական նախկին նախարար Էտհէմ պէյի տղան Մահիր Էտհէմ կ'երթայ «Վագրե»ի խմբագրատունը, եւ խմբագրատան ընդհ. քարտուղար Րէֆիք պէյը կը հարցնէ: Չոն չգտնելով, քաղաքապետական ժողովի կ'երթայ եւ դադարի ընթացքին բռունցքի երկու հարուած կ'իջեցնէ Ահմէտ Րէֆիք պէյի դէմքին: Շարուած ին մէկը ալ քին կը հանդիպի:

Ընդհ. դատախազը անմիջապէս դէպքին վայրը կուգայ, բայց Ահմէտ Րէֆիք կը յայտնէ Թէ գանգատ չունի:

Միջադէպին պատճառը այն գրութիւնն է, զոր «Վագրե» հրատարակեց Ֆլօտ Ֆաւէրի դէմ: Ազդուած այդ քայլէն ուսանողը կը դիմէ այս քայլին:

Ազատ ձգուելէ յետոյ, Մահիր Էտհէմ յայտարարած է. «Խմբագիր մը ծեծեցի, Ֆլօտ Ֆաւէրըն դէմ գրած ըլլալուն համար: Երեսամ աւետիս տամ Ֆլօտ Ֆաւէրի»:

ՄՂԿԻՒՆԵՐԸ ԿԸ ԾԱԽԵՆ

Պոլսոյ մէջ պիտի հաստատուի յատուկ դրամատուն մը, որուն գործը պիտի ըլլայ վաճառել այն մզկիթները որոնք ամայացած են կառավարութեան հակակրօնական քաղաքականութեան հետեւանքով: Հաւանաբար, ծախու հանուն նաեւ հայկական եկեղեցիները...

ՉՈՐՍ ԸՍՄԷԹՆԵՐԸ

Լօզանի դաշնագրէն վերջ, Թուրքիան, երեւութապէս խաղաղած թէեւ, չկրցաւ, սակայն, խաղաղութիւնը ապրիլ։

Իր աշխարհագրական դիրքը։ ու այդ դիրքին բերումով ունեցած իր սահմանային յարաբերութիւնները շարունակեցին գինքը պահել, որոշ առեն մը եւս, եթէ ոչ թշնամական, գոնէ դեռ անհաշտ դիրքի մը մէջ։

Ուրեմն, 1922էն վերջ եւս, Թուրքիան, ճի՛շդ է, իր սահմաններէն դուրս էր հանած թշնամին, եւ, հետեւաբար, ներքնապէս խաղաղած, բայց, արտաքնապէս, կամ՝ իր իսկ սահմաններուն վրայ դեռ չունէր այդ «խաղաղութիւն»ը։

Չունէր, որովհետեւ չունէր ե՛ւ այդ սոհմանները։

Եւ սակայն, յաղթական էր Թուրքիա։

Ըսվէթ փաշա, «Տուվլու Փունարի հերոս»ը, յաջողած էր «աւլել» յունական բանակը։ Սաքարիան դարձած էր փառքի ու ոգեւորութեան աղբիւր մը։ Վասնզի, հոն, իրամանատար Ըսվէթը իր հետ ունէր թշնամիի դիմակին տակ ծածկուած բարեկամներ, իր դէմ՝ ներքին թշնամութիւններով տկարացած բանակ մը, եւ իր առջեւ՝ բարեդէպ գիպուածը։

Անկէ յետոյ, Լօզանը կար։ Գնաց անձամբ։

Հպա՛րտ, բի՛րտ, անվհա՛տ կամակորութեամբ մը։ Վիճեցաւ նո՛ւն ոգիով։ Սպառնաց ու պահանջեց։ Ան, յաջողեցա՛։

Այսինքն, հրամանատար Ըսվէթէն վերջ՝ պատուիրակ Ըսվէթը էնկիւրի վերադարձաւ երկրորդ յաղթանակով մը, — «հաշտուած» էր ու պարտադրած իր պահանջները։

Եւ սակայն, պատուիրակ Ըսվէթը եւս չկրցաւ իր հետ խաղաղութիւնը բերել Թուրքիա։

Այս բաղձալի պկրուհին ժպտեցաւ իրեն, յօնք ու աչք ըրաւ ժամեցաւ, նոյնիսկ, Թուրքիոյ սահմաններուն, բայց յամառեցաւ ու չմտաւ ներս։

Մուսուլի հարց, սուրիական սահմաններու ճշդում, հելլէնեւ-Թուրք բանակցութիւններ։

Աւելի յետոյ՝ ներքին խլրտումներ։

Այդ պայմաններուն մէջ, ուրեմն, հրամանատար ու պատուիրակ Ըսվէթներէն վերջ եկող վարչապետ Ըսմէթը ստիպուեցաւ հաւեժատաբար աւելի՛ երկարատեւ ու դժուարին պայքար մը տանիլ, ձեռք ձգելու համար երազուած խաղաղութիւնը։

— Յաջողեցա՛։ Այո՛։

— Այո՛...

— Բայց, դաշնագիրներ, ահաւասիկ։ Համակրանքի փոխադարձ արտայայտութիւններ։ Այցելութիւն։ Ջօրավար Կուրօն եւ անկէ յետոյ, վենիզէլոսը՝ Էնկիւրիի մէջ։

Եւ սակայն, միանգամայն, 60 առ 100 համեմատութեամբ պատերազմական պիւտճէ մը, «Եավուզ»ը. ընդծովեաններ, օդանաւ, բանակ, եւ տուէրք։ Շէյխ Մայիտը՝ սահմաններէն ներս։

Ու թշնամիներ՝ ե՛ւ պետական օրկանիզմէն ներս։

Դժգոհութիւն, աղմուկ, քննադատութիւններ։

Հոսա՛նք մը։

Ու բիրտ բազուկը իշաւ։ Տքթ. Նազըմ, Շիւքրի, Ճավիտ, Ճամպօլաթ, Գարա-Քէմալ։ կամ՝ դժգոհ մտածողութիւնը՝ կախաղանի վրայ։

Ո՛չ ձայն, ո՛չ ծպտուն։

Հարցնենք, կրկին,— յաջողեցա՞։

— Այո՛։

Այո՛ երեւութապէս։ Երրորդ՝ այսինքն՝ վարչապետ Ըսմէթը եւս կարծեց յաղթած ըլլալ։ կարծեց՝ յաջողած ըլլալ՝ «խաղաղութիւն»ը ձեռք ձգելու, քանի մուտքը դաղրած էր։

Ու ծայր տուաւ «խաղաղասիրականքաղաքականութիւնը»։ Բարեկամութիւն աչին, ու բարեկամութիւն ձախին։

«Ն՛ը» Թուրքիան էր որ կը հիմնուէր՝ խելքի պտոյտ տուող յեղաշրջումներով, տնտեսական մե՛ծ ծրագիրներով, ու՝ յաժան, ինքնավստահ քալլերով...

Երկիրը վերագրաւուած, օտարը արտաքսուած, դաւադրութիւնները խեղդուած։ Բայց խաղաղութիւնը կրկին չէր եկած Թուրքիա։

Վկա՛յ՝ Հաճօն՝ Սուրիոյ սահմաններուն վրայ, եւ Իսնան Նուրին՝ Արարատի լանջքին։

Վկա՛յ՝ Ծէթինին։ Իզմի՛րը։

Վկա՛յ՝ Մէնէմէնը եւ Քուպլանը։

Ինչո՞ւ։

Որովհետեւ, երրորդ Ըսմէթը ժողցաւ, որ Նափոլէոն մինչեւ Մոսկուա էր գացած, բայց գըլխիկոր ետ դարձած։ Որ՝ Վիլհելմը Փարիզը ոմբակոծած էր, բայց, հաշտութիւն խնդրած։

Եւ, ծայր տուաւ խոստովանութիւնը՝ խա՛ղքճի ժամուին մէջ։ «Յեղափոխութիւնը չէ յաջողած»։ «Խորքը կը մնայ հինին պէս»։ «Գլխարկ, այո՛, բայց, ժառանգութիւնը չփոխուեցաւ»։

Չփոխուեցա՛։

Ինչպէ՞ս չէ։

Ութ տարուան մէջ, հակա՛յափոխոխութիւն կրեց Թուրք հոգեբանութիւնը։

1922ին Ըսմէթներէն առաջինը «փրկիչ» մըն էր։ Ուրեմն եւ՝ Թուրք զանգուածը կը խորհէր փրկուած ըլլալ հրամանատար Ըսմէթով։ կամ՝ գէնքի ուժով։ Բազուկով։

Անկէ յետոյ՝ պատուիրակ Ըսմէթը ապահովիչն էր այդ փրկութեան, ա՛յդ զանգուածին աչքին։ Ծափ, ծնդոյց, հանդիսաւոր դիմաւորում։

Ըսմէթներէն երրորդը, կամ՝ վարչապետ Ըսմէթը տեւականացնողը նկատուեցաւ՝ այդ փրկութեան՝ իր ծրագիրներով, բարեկարգութիւններով ու շինութիւններով։

Չորրորդը՞։

Խալքձի՞ն,

Ան դադրա՛ծ է, այլեւս գանգուածի՞նը ըլլալէ։ «Կուսակցութիւն» «խալքը» ի՞րն է, ճիշդ է։ Բայց իրական խալքը (ժողովուրդը) ի՞ր դէմ։

Ի՞նչ կը նշանակէ ասիկա։

Ա՛յն, որ՝ Թուրք զանգուածը դադրած է, այլեւս, կարծելէ կամ մտածելէ թէ՝ սուրին ծայրն է փրկութիւնը։ Այսինքն՝ Թուրք բանակը, Թուրք ժողովուրդի աչքին՝ դադրած է փրկութեան կռուան մը նկատուելէ։ Իսկ ասիկա առաջին անգամն է՝ Թուրք պատմութեան մէջ։

Երկրորդ, որ՝ նոյն այդ զանգուածը, այսօր, այլեւս, չի կրնար դաշնագիրներու, պատրանաւոր ապահովութեան, մինչ 1922ին հաւատացած էր թէ՝ իրենց դէմ անզօր է ամէն թշնամութիւն կամ եւրոպական ուժ։

Երրորդ, որ՝ Թուրք զանգուածը բոլորովին յուսախաբ է ծրագիրներէն, ու դժգոհ՝ բարեփոխումներէն։

Իսկ այս երեք իրողութիւնները կը փաստեն պարտութիւնը երեք Ըսմէթներուն, — հրամանատարին, պատուիրակին ու վարչապետին։

Խալքձի՞ն։

Բոո՞ւնցքը։ Արեան սպառնա՞լիքը՝ նոյն իսկ Ծէթինին։ Մէնէմէնի կախաղաննե՞րը։

Չէ՞ որ «ներքին դժգոհութիւններ» պարզող այս բոլորին վկայութիւնը այն է, որ խաղաղ չէ Թուրքիան։

Խաղաղ չէ Թուրքիան ելմըտական-տնտեսական ճակատին վրայ։ Խաղաղ չէ՛ Թուրքիան զինուորական ճակատին վրայ։ Խաղաղ չէ՛ Թուրքիան քաղաքական ճակատին վրայ։ Խաղաղ չէ Թուրքիան վարչական-բարեվորոգչական ճակատին վրայ։

Աւելի՛ն։

Ան, անզօր կռիւը տանելու այս չորս ճակատներուն վրայ, ստիպուած է նահանջելու։

Ու կը նահանջէ արդէն։

Կը նահանջէ, որովհետեւ Թուրք ժողովուրդը, հոգեւին, հրաժարած է զինուորական սըռնափառութենէն։ Վասնզի, որքան մեծ եղաւ 1922ի զինուորական յաղթանակին յուսադրումը, այնքա՛ն մեծ եղաւ անկէ սպասուած բայց չիրականացող յոյսերուն տուած արմատական հոգեփոխութիւնը։

Կը նահանջէ՝ դառնութեամբ հիրաժարելով ելմտական-տնտեսական ծրագիրներէ։ Կը նահանջէ՝ մէկ կողմ թողած ըլլալով «կողմ ըլլալու» գեղեցիկ բայց իրեն համար անկարելի քաղաքականութիւնը։ Ու կը նահանջէ՝ ամէն օր նոր կախաղաններու ճօճումը ցուցադրելով...

Իսկ այս վերջինը պարտութիւնն է չորրորդ Ըսմէթին։ Ուրեմն, պարտութիւնը այն չորս Ըսմէթներուն, որոնք խորհրդանշանը եղան, յաջորդաբար, չորս Թուրքիաներուն, — զինուորական, յեղափոխական, քաղաքական եւ տնտեսական։

Կամ՝ պարտութիւնը պետական Թուրքիոյ, որուն հետ աչքաթող պէտք չէ ընել՝ նաեւ, պարտութիւնը ութ տարի առաջ յեղակարծօրէն ցցուող Թուրք հոգեկան արիութեան եւ Թուրք ինքնավստահ հոգեբանութեան։

ԿԱՐՕ ՂԱՋԱՐՕՍԵԱՆ

ՆՈՐ ԴԱՒ ՄԸՆ ԱԼ ՀՆԱՐԵՑԻՆ

ՄԷՆՇԷՎԻՔՆԵՐՈՒ ԴԱՏԸ

Գրեր էինք թէ Մոսկուա երեւան հանած է դաւադրութիւն մը, որուն վերաբերեալ ամբաստանագիրը կը բաղկանայ 110 էջերէ։ Նախաբանին մէջ, յայտնելէ յետոյ թէ այս նոր դաւադրութիւնը կապ ունի Ռամզինի ձեռնարկին հետ եւ թէ երկուքին ալ նպատակն եղած է նոյնը. — արտաքին միջամտութեամբ եւ ներքին միջամտութեամբ տապալել խորհր. իշխանութիւնը եւ Ռուսիոյ մէջ վերահաստատել դրամապետական կարգերը, ամբաստանագիրը կուտայ նոր դաւադրութեան մանրամասնութիւնները որոնց անշուշտ, ուզողը կը հաւատայ։

Այս անգամ ամբաստանեալ ներն են ուսական սոց դեմոգրատ խմբակի մը անդամները (մէնշեվիքներ) ղեկավարութեամբ ռուս ընկերվարականներու կեդր. կոմիտէի «Միութեան դիւան»ի։ Նախկին մէնշեվիքներու աւերակներուն տակէն, այս կազմակերպութիւնը կեանքառաւ, վերսկսաւ իր քաղաքական գործունէութեան եւ ի վերջոյ վերակազմուեցաւ իբր հակայեղափոխական ընկերակցութիւն, կը հաւաստէ կարմիր դատախազին ամբաստանագիրը։

1928ի սկիզբները, այս խմբակցութիւնը վերահաստատեց իր նախկին յարաբերութիւնները արտասահմանի ռուս մէնշեվիքներուն հետ։

Այս խմբակցութեան գործակիցներէն երկու ուրիշ խմբակներ՝ քոնդրաթիեվի եւ Չայեանովի խմբակները։

Այս բոլոր խմբակները ընդգրկած էին հետեւեալ ուղեգիծը. — Ռուսիոյ մէջ վերահաստատել դրամատիրական վարչաձեւը՝ իբր ամէնէն կարճ նպատակը որ կը տապալէր Իրը գործունէութեան եղանակ՝ տնտեսական ու ճարտարարուեստական ձեռնարկներու խափանում, եւ բանակի մէջ՝ քայքայման ու կազմալուծման աշխատանք։

Ի՞նչ կապեր ունէին

Այս խմբակը իր նիւթական միջոցները կ'ապահովէր չնորհիւ «Փարիզի ճարտարարուեստականեւ առեւտրական կոմիտէ»ին։ Ցեւական կապ հաստատուած էր արեւմտեան քաղքենիութեան ղեկավար շրջանակներուն եւ մասնաւորաբար, Բ. Միջազգայինի ղեկավար շրջանակներուն միջեւ։ Խմբակին ծագումը

Ամբաստանագրին առաջին մասը կը խօսի խմբակին ծագման ու զարգացման մասին։ Խմբակը նախապէս ընդունած էր դրամատիրական կարգերը վերահաստատել Ռուսիոյ մէջ նեպի առաջին շրջանի հիմերուն վրայ։ Սակայն յետոյ, աստիճանաբար մտածեց երկրին մէջ իսկ գինեալ ըմբոստութիւն յարուցանել եւ արտաքին միջամտութիւն հրաւիրել։

Այս դարձակէտը նշանակուեցաւ «Միութեան Դիւան»ի կազմութեամբ։ Այս կերպով, քաղաքական գրգռութեան եղանակներէն, խմբակը անցաւ ներքին խափանարարութեան եւ արտաքին միջամտութեան պատրաստութիւններուն։

Խափանարար խմբակը

Խափանարարներու խմբակը կազմուած էր մէնշեվիքներէն եւ քոնդրաթիեվ Չայեանովի խմբակներէն։ Այս խմբակը առաջադրած էր համադրել ամբողջ հակայեղափոխական գործունէութիւնը, նոյն նպատակին համար,— տապալել խորհրդային վարչաձեւը։ Այս կերպով էր որ անոնք համագործակցականներու կեդրոնին մէջ, կ'աշխատէին նուազեցնել հայթայթման միջոցները, սխալ հաշիւներ կը հանէին, կը խեղաթիւրէին ապրանքներու բաշխման սկզբունքները, եւ ապրանքներու պահեստին ու խնդրանքին չարժման հակակշիռը, ապրանքներու մթերումը եւն. կ'ենթարկէին ուղղակի խափանարարութեան։

Առեւտրական գործավարութեան մէջ, մէնշեվիքները չանցին կազմալուծել գործի մը թերման գործը եւ քայքայել գործառոական կեդրոններու պարենաւորումը։

Խորհրդ. տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդին մէջ, անոնք չանք չէին խնայեր ձախողեցնելու համար. ընկերվարական բնութիւնը։

Պետական դրամատուն անոնք կը ձգտէին վարկերու բաշխանգարել դրամի շրջանառութիւնը։

Ցետեսական ծրագրի կան յանձնախումբին մէջ իրենց հակայեղափոխական ծուռնէութիւնը երեւան կուսակցութեան ընդդէմ հակառակ ծրագրային հաստատելով եւ հակակշռուներուն մասին սխալ թիւններ հրատարակելով Ո՞ւրկէ դրամ կը ստանան

Ամբաստանագրի մասը յատկացուած է խմբակական աղբիւրներուն։ Խաւոր աղբիւր ունէր,— բարեւեստական կուսակցութեան մէնշեվիքներու եւ մէնշեվիքներու արտաքին կազմակերպութիւններու ամբաստանեալներու խոստովանութիւններով կը հաստատուի արտասահմանեան մէնշեվիքներու կողմէ արուած նպաստները կը մասնակցէին գերմանական վարականները, Բ. Միջազգայինի եւ Փարիզի Ձարտարարուեստական առեւտուրի կոմիտէն։

Հակայեղափոխական գործունէութեան համար ընկերվարական շուրջը կը ղեկավարէին մէնշեվիքներու հոգի Մոսկուա, Ապրամովիչ 1929ի Պրաունշթայն 1929ին ժովիչի գործօն մասնակցութեամբ Միութեան Դիւանը ձեւակերպեց սկզբունքն եւ գործունէութեան — տապալել խորհրդային նուիթիւնը։ Այս նպատակին գրկեցին խափանարարութիւնը արտաքին միջամտութիւն։

Ի՞նչեր կատարած են

Ամբաստանեալներէն գի կը մեղադրուին հետեւեալներով։ Նպաստելով տապալել խորհրդ. իշխանութիւնը եւ Ռուսիոյ մէջ հաստատել դրամատիրական չաձեւը, 1928ին կազմած կայեղափոխական ընկերութիւն մը, զոր կը վարէր վիքեան «Միութեան դիւան»ը։ Այս մարմնին ղեկավարտակ, անոնք գործակցեցան զանազան գործարութիւններու եւ խորհրդտուութիւններու մէջ բռնած հակայեղափոխական ներու միջեւ։

Անոնք, իրենց մէջ ունեցին արտասահման մարտքելութեամբ եւ յարութեան մտան մէնշեվիկ արտասահմանեան կեդրոնին

"ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐ,,

Ճակատագիրը կ'ըսէ. «Ասկէ առա՛ջ եկուր. էս օր հա՞ց էլ չես կամենար ուտել։— Խա՛չէ վկայ, անա՛նկ կուշտ եմ, որ եթէ մէկ շաբաթ էլ բան չուտեմ, հոգս չէ։— Սո՛րգօ, դու եկուր, ղուրպան։ — Թող էս օրս էլ սանկ երթայ։— Մա՛րտիրոս, Թո՛րոս, ո՞ւր էք, ո՞ւր գացիք, մէկ շուշա աբաթա, շո՛ւտ։ Սպիտակ եւ այդ դիւթիչ տարրը կոշտ ու կորովի մատներու վրայ կը պտտի. կը խմեն կո՛ւշտ ու կուռ. եւ ահա բուն «Հոգեբանական ժամը» մին «էան եկաւ» իր անկոչնին, միւսը թեւին մէջ առած է գլուխը եւ երրորդ մը՝ աջը գրած երեսին, մէկէն—«օ՜ֆ, օ՜ֆ», միւսէն «ա՜խ, ա՜խ», եւ ասդիէն՝ «մանի՛»ն, տխո՜ւր, խորո՜ւնկ. ծակ ծակ քըձքձեալ վերարկուի մը պէս, որուն մարմինն ու մարմինէն նե՛ւս, հոգին վիրաւոր ինկած է սուր սլաքի մը տակ։ Եւ այս հատաչանքները կը թռին Թուենաւոր բաժակներու վրայ։

Ալ երազիս մէջ չերեւիր սիրելիս.
ինչե՛ր եկան սա տարինները գլխիս.
Ախ թէ մեռնիմ, քարիս վըրայ գըրեցէք.
Թէ պէմուրատ գընաց դարիպ սա տըղեկ։

«Ապրի՛ս, ղուրպան, շա՜տ ապրիս կարապետ, տէ նայինք, կարգը քուկդ է, դի՛ր ձեռքդ երեսի՛դ ղուրպան»։

Այս խանին մէջ ի՞նչպէս քընեն ձիվաններ.
կըտրէ ճիւսքէն սուրբ մազերուդ գիսակներ,
փողոցին մէջ անոնք ճանէ սուդ ծախու.
եւ ազատէ զիս ցաւերէս, իմ նազլու։

«Խո՛ւրպէթ, քու տունն ու տեղը փլի, դու մեր տունն ու տեղը փլեցիր, քար ու քանդ ըրիր, մեր ճիվաններն ալ մեզի պէս պիտի անես, պէմուրատ պիտի Թողուս»։ Խօսեց ու լուեց. ծերուկ մըն է այդ, մեր պօղոս ալբարն է, եւ հիմա կարգն եկաւ իրեն։ Ձեռքը ճակտին կը տանի մեղմով, իր ոսկրէ ժատներն ընտրութիւն կ'ընեն խորշոմներու մէջ, մին, որ աւելի ուռած է, ներս կը քշէ, մութն երեսին վրայ եկաւ, մոմի լոյսը ձեռքերուն եւ մանին ալ Թառամ շրթանց վրայ.

Աս մէկ օր չէ, եւ ոչ քանի մը տարի,
Քառասունն անցաւ, դուրպէճն եկայ ու գացի.
Մարմինս վրայ ուժ ու ԹախաՁ չը մնաց.
Ջուր Աստուծոյ աղօՁեցի ձեռքս բաց։

Դի՛ր ասոնց մէջ մաշած աղիքներու «ախը» ամէն տող ու շունչ գլուխ, երգողին կոտրտուած ձայնին մէջ, իբրեւ միջնորմին պատուած քներէն, գնէ քառասուն տարիներու գաւերով ու հեծութեամբ խառնուած, երերցուր այս հսկայ ժարդն, ինչպէս զառամ կաղնին բռնաշունչ փոթորիկին առջեւ, մէն մի ոսկր իր գաւին ճիչը կ'արձակէ հին երգեհոնէ մը ելած հառաչանքներու պէս, մինչ հովը խողովակներէն ներս կը վազէ։ Ահա խաներու կաղանդի գիշերը, արաք, մանի, արցունք, ապա ցուրտ լռութիւն...։ Ո՞վ կը հինէ ասոնց տաղերը, ո՞յր են ասոնց բանաստեղծներն ու ձայնագիր երաժշտապետք։— Իրենք են, այդ ցաւերու եւ չքաւորութեան զաւակներ. այդ եղանակները Թուղթի ու խազի վրայ չեն գրուիր, եւ պէտք է ըսել Թէ դուրսէն մարդիկ էլ չեն կարող եղանակել. իրենցմէ կ'ելլէ եւ իրենց մէջ կը մնայ եւ անշուշտ չէք գիտեր նաեւ Թէ ինչպէս կը խօսի անոնց ամէնուն ալ հաւասար զօրութեամբ։ Ես աչքովս տեսեր եմ որ հազիւ Թէ անոնց մին ձեռքն երեսին դրաւ ու մանին Թուաց, իսկոյն ականջները կը

սրին, եւ «ախը», սրտի այրումն ու խոր աղաղակը, խշրտուքը պէս լուութեան մէջ արձակ բերնէ բերան կը սահի կ'երթայ, եղանակ կայ որ 2-3 ապրած ու երգուած է այդ ներուն մէջ եւ տակաւին ալ ողջ կը պահուի՝ երեկ հնաեղանակի մը պէս։

Հապա անգի՞ն ինչ փո՞քրիկ տաղներ իրենց մանչուրջը կը շարուին, պառաւնոց կաղանդի նուէր ու օրհնութիւն կը բաժնէ։ Մէկը կ'ըսէ. ուակս ո՞ւր է արդեօք, ո՞ղջ է, կ'ընէ, ի՞նչ կ'ուտէ այս գիշեր ուրիշ մը. «Այս տարի ալ սեւ սրտիս վրայ ձիագին կաթեայ վտակներու պէս». եւ երկրորդ մը, սպիտակ մօրուքը շարժելով «Ձմեռդ նայելով աչքերս հոգան, զաւս կա. ալ հող կը կարօտս փորս ձիագ. գոնէ քովդ գիս հողը դնէիր..»։

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(ԼՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՎՃՌԱԿԱՆ)

Ազօտասուն ստուարաթուղթ
Նեղ, բայց գեղեցիկ տետր
Գրիչ մատիտ եւ ջրաներկ
Ամրակ եւ ամրակի միջուկ
Ներկ եւ ներկարար
Ներկապնակ եւ վրձիններ
Ջրաման եւ ներկաման
Ներկի սրուակ եւ ներկի տուփ
Ներկի սրուակ եւ ներկի տուփ
Ներկի սրուակ եւ ներկի տուփ

Ն. ԿՈՐԳԱՆԵԱՆԻ ԲԵՄԱԴՐԱՄ

"ԵՐԳՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ,,

ՖԻԼՄԸ ՇՈՒՏՈՎ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՄԱՐՍԷՑԼԻ ՄԷՋ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄՕՏ ՕՐԷՆ

«... Այս ֆիլմը պարզապէս ժամանակակից հայ պատմութիւնն է, աւելի ճիշդ լուսանկարը գաղութներու մեր կեանքին։ Եւ իրրեւ այդպիսի գործ մը, կը ստանայ երկու արժէք, նախ նիւթ կը հայթայթէ մեր պատմագրութեան, եւ երկրորդ խանդավառութիւն կրնայ ստեղծել գաղութներու մէջ։ Այսպիսի ալպոմ մը, լուսանկարչական ժապաւէն մը, որ մեկամաղձոտ յուզում մը կը թրթռացնէ հանդիսատեսին մէջ, եւ յետոյ յոյսի եւ հաւատքի կը տանի մեզ։ Ֆիլմին ցուցադրութեան պահուն կ'երգուին հայկական երգեր, խմբերգներ եւ շարականներ...»

(«ՅԱՌԱՋ» 18 դեկտ.)

«... Ֆիլմը տեսած եմ երկու անգամ։ Շատ տպաւորիչ է։ Հասարակութիւնը ուշադրութեամբ կը դիտէ... Երկրորդ մասն է շարանը հայ քաղաքական եւ հանրային գործիչներու... պատկեր մը եւս ներկայացուած է։ Ծիլ անդին պառաւ կին մը կը զսպէ իր արցունքները, քովը կուլան երկու պզտիկներ... կը ժամենամ անոնց եւ կը խօսիմ հայերէն։ Իզմիրի եղեռնը իրենք տեսած են իրենց աչքով։ Կը յուզուիմ... Ձերունի մայրը կը հարցնէ, որդիս, դուն ալ Իզմիրցի՞ ես։ Աղջիկները կը տանին մարդիկը... գեղեցիկ ֆիլմ մըն է....»

(«ՅԱՌԱՋ» տպաւորութիւններ, 1 յունուար)

«... Ֆիլմը չափազանց տպաւորիչ է։ Այս ֆիլմին պատմականարժէքը անվիճելի է։ Ակամայ Ռուսերու մէջ ալ ցանկութիւն կը ծագի այսպիսի շարժանկար մը ունենալ։ Շարժանկարին առաջին ներկայացումը մեծ ոգեւորութիւն պատճառեց ներկաներուն։ Առանձին կտորները կը ծափահարուէին։ Շարժանկարը ուշադրութիւն պիտի գրաւէ ոչ միայն հայերու, այլ եւ բոլոր անոնց որ ապրեցան տարագրութեան ողբերգութիւնը...»

(«փոսլէտնի նովոսթի», ռուս. սահմանադիր ռամկավարներու օրկան, խմբագրութեամբ պ. Միլիւկովի, 19 դեկտ.)։

«... երգն Հայաստանի հայկական շարժանկարին ցուցադրումը հրաշալի տպաւորութիւն թողուց հանդիսականներու վրայ։ պ. կորգանեանի ֆիլմը ունի առանձին նշանակութիւն քաղաքական եւ կուլտուրական պրոպագանտի օտար ըս կաններու մէջ հայ ժողովրդի ներկայի և անցեալի մասին։ Ափոթէոզը կը խօսի ջերմ հայրենիքի վերածնութեան եւ անոր պայ- բախտաւոր ապագայի մասին։

«Այս ֆիլմի ստեղծումը կը ներկայացնէ սեծ և կարեւոր մը, որ կրնայ ծառայել իբրեւ օրինակ, արժանի ամէնուն հանքին։ Արժէքաւոր պատմական փաստ մըն է ան, որուն կութիւնը պիտի գնահատուի միայն ապագային։ Ֆիլմը ներկայացման պահուն գտաւ կատարեալ յաջողութիւն, որուն չափով նպաստեց Տիկ. Քնարիկի, Պ. Սարեանի տաղանդաւոր խ Պէտք է ողջունել Պ. Կորգանեանի նախաձեռնութիւնը, վստահ լով, որ երգն Հայաստանի ֆիլմը կ'ունենայ մեծ յաջողութիւ բոլոր երկիրներու մէջ, ուր կան հայկական գաղութներ...»

«Վօգրօժտէնի» (վերածնունդ), ռուս. թերթ 19 21 դեկտ. ֆ

«... Հեշտ է երեւակայել թէ, այս պատկերները եւ արձ գրութիւնները ի՛նչ տպաւորութիւն կը գործեն հայերու վրայ, ր գրուած են ամբողջ աշխարհի մէջ, ինչքան կը քաջալերեն, յոյսեր կը ներշնչեն անոնց յոգնած հոգիներուն մէջ։

Երգն Հայաստանի ֆիլմը կը ներկայացնէ ամենայաղող յայտութիւնը այն պրոպագանտին, որ կը խօսի թէ՛ օտարնե

«Նաշա Ռեչ» (Մեր խօսքը), ռուս. թերթ 25 դեկտ. 1930 (Բ

Հաւասարնաւար համագումար մը

Մարտ 1ին Ալզաս-Լօրէնի համայնավարները հաւաքում մը պիտի կատարէին Սթրազպուրկի մէջ։ Գերման համայնավար օրկանը որ կը տպուի Մէցի մէջ, բուռն յօդուածներ կը հրատարակէր ընդդէմ ֆրանսական վարչութեան եւ ի նպաստ Ալզաս-Լօրէնի խորհրդային... անկախութեան։ Համագումարին ներկայ ըլլալու պատրաստուածէին մօտ 150 պատգամաւորներ Ալզաս-Լօրէնի գանագան շրջաններէն։

Հակառակ նահանգապետին արգելքին, համայնավարները ձեռնարկած ըլլալով իրենց ժողովի գումարման, ոստիկանութիւնն ստիպուեցաւ միջամտել։ Տեսնելով որ չպիտի կրնան Սթրազպուրկի մէջ ժողով ու ցոյց կատարել, համայնավարները գացին արուարձան մը հոն գործելու, սակայն արգիլուեցան ոստիկանութեան կողմէ։

Գերման բազմաթիւ համայնավարներ փորձեցին Սթրազպուրկ մտնել։ Սակայն ձերբակալուեցան ու Գերմանիա վերադարձուեցան։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 100 պատգամաւոր 180 հրաւիրեալներէն։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵԼԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ — Գիները անմրցելի

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée
PARIS (19e)
Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՁՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՋԵՂՁ

ՀԱՑ ԾԱՃԱԽՈՒՊՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒՄՆ

կր բացուի Մարտ 5ին
CITÉ DE LA RIVE.
DÉCINES
Villa des Iris

EMPIRE Մթգթբ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այսօր երեքշաբթի ժամը 8.30—9 15 կանոնագրի ժեկնաբանում (Ընկ. Պ. Հիւսեան)։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Լիոնի, Տէսինի եւ շրջանի գաղութահայութեան օգտակար ու ձեռնտու գիրքը.

"ԼԻՈՆԱՀԱՑ ՈՒՂԵՑՈՑՑ-ՏԱՐԵՑՈՑՑ,,Ը

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ եւ ՔԱՐՏԻՍԱՒԱՐ

Հրատ. Տպ. «ԵՓՐԱՏ»ի

Գինն է.— Աւէն աեղի համար 7 ֆր., փոստեցէք' գրավաճառներու եւ ամէն թերթի գործակալներուն մօտ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութեանց համար դիմել կեդրոնատեղի, H. Tatéossian, 34 Rue Villeroy. Lyon.

Հ. Յ. Դ.

ԳԱԻԱՌ

ՄԱՐՍԷՑԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը վաղը Շաբաթ շաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ- նալ անդամատեսրով։

ԼԻՈՆԻ Համազգայ խումբի ժողովը վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette. Café de la Gare*ի սրահին մէջ։*

ՑԱՒԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Փարիզէն ընկ. Խորէն Մնգըճեան իր խորին ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկ. Ոսկիան Ծերուկեանի (Մարսէյլ) իր որդւոյն դառնադէպ մահուան առթիւ որ տեղի ունեցաւ Փետր. 10ին Մարսէյլի մէջ։

Հայ Արիներու Միութեան

ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Այս Կիրակի ժամը 2.30ին Salle de la Démocratie*ի մէջ* 38 Bld. Raspail, Métro Sevres Babylone.

Մուտք 5 եւ 2.50 ֆրանք

Ռոմանի մէջ Յառաջի գործակալն է՝ պ. Խաչիկ կարապետեան, 22 Rue St. Nicola, Romans.

ALLIANCE FRANÇAISE
101 Bld. Raspail, Paris

*Ֆրանս. լեզուի գործն. վարժ. 1. ֆրանս. լեզուի գարնան. դասընթացք. կը բացուի Մարտ 1ին։ Շաբաթը առնուազն 16 ժամ ֆրանս. լեզուի գործն, դաս եւ հայ. ֆրանսերթարգմ, 17 դասախօսութիւն, մէկ գեղարուեստ. պատյտ, մէկ ամիսը 155 ֆր. 4 ամիսը՝ 475 ֆր., 1 Մարտ 30 Յունիս)։ Մխիթարեան դասախ. եւ պատյտիմասնակցիլ փափաքողներու կը տրուին մասն, քարթեր գին՝ 75ֆր.։ 2, Երեկոյ. դասընթ. շաբաթը 5 անգ. Բ2.Գ2.Դ2.Ե2.եւ Ուր. ժ. 20—22, Դ2. օր. դասընթ. յատկաց. է վաճառակ. ֆրանս.ի։ Մէկ ամիսը՝ 100 ֆր. 4 ամիսը՝ 325։ Մանրամ. դիմ. տն. Robert Dupouey*ի, *101* Bld. Raspail, Paris *(6).*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաբ.է։ Ամրատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, Կիր, 9-12։*

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Դիմեցէք ժամն. բժիշկներուն 123 Bl. Sébastopol, *մէթ. Մէն Տընի, Ռէօմիւր, վէներ. ախտեր, ջերմամիզ., անկարողութիւն, ֆրանկախտ, արեան, ժորթի հիւանդութ. արեան և մէզի քննութիւն, քիթի, կոկորդի եւ ականջի ցաւեր։ Դարմ. ռէօնթ. եւ անդրմանիշակ. ճառագ թ. Աներանա ասսիալի հիւնդն. Աւէն օր 9 12 եւ 2-8։ Կիր. 9-12։ Ակնաբուժ.— Խորհր. և դարմանում ամէն օր 9 12։*

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹՈՒՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ

Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատ դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին Թոտներով։

ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԼՕՑՍ ՑԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒԻ, 176 էջ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement

փնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ

կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine. P

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ ՍԷն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՁԵՐ ՁԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD — PALESTINE & ORIENT LL

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Յոմսակներ ամէն երկիրներու համար։

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպ Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVIL

ցէր եւ տ՝օրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը բնակ ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մ գէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSE

1. կր ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն Թէ՝ կը բազմաթիւ տուներ, իղեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով,

2. խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցվ գրաւականով փոխառութեանց համար,

3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի:

4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր:

5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր ճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժ գործեր, գնում եւ վաճառում իղերու, կառուցում տուն գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն' (hypoth պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար:

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲՈԼՈՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՍ

Ստացած եմ մեծ քանակութեամբ գանազան տեսակի սուր

ֆաֆէ Մատակասքար Ա.	տեսակ	12.75,	Բ.Գ.	տեսակ	աւելի
» Սանթոս Good Ա.	»	14.25	»	»	»
» Santos supérieur	»	18	»	»	»
» » Domincul		20			
» » Caracoli		22			
ֆաֆէ Mocca Hodeldan		24	իսկականը եւ ոչ Թէ կ		
» Godlup		25			
» Ceylan		28			
» Margajid		31			

կը յայտարարեմ յաճախորդներուս Թէ սուրճի գիները տարբերին համաձայն իրենց տեսակին: Ջգուշացէ՛ք ամ սուրճերէն: Այցելեցէք մեր գործատեղին գաղափար կազմ լու համար սուրճի տեսակներու մասին:

ՀԱՍՑԷ՝ "CAFÉ SULTAN,,

TOROSSIAN

92 Rue d'Angoulême Métro: Couronnes, Tél. Ménil. 56—

«THE SEVA VOICE» MONOPOLE

ԱՄԷՆԷՆ ՇՔԵՂ ՖՈՆՈՆ ՈՐ ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ ՍԻՐՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻ Է ԵՒ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ

ՄԻԱԿ ՖՈՆՈԿՐԱՖԸ ՈՐ ՋԱՐՄԱՑՈՒՑ ԱՇԽԱՐՀԸ

AJOUTEZ A L'ELÉGANCE DE VOTRE FOYER L'APPAREIL MODERNE

REGISTERED TRADE MARK

APPAREIL DÉPOSÉ

ՓՆՏՌԵԼ ԲՈԼՈՐ ԼԱԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԱՄ

MANUFACTURE GÉNÉRALE DE MACHINE PARLANTE

ETABLISSEMENTS **SEVA**

206, RUE LAFAYETTE, 206, PARIS, Մերօ՝ LOUIS-BLANC

Հաստատութիւնը բաց է ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 19, փակ է Կիրակի օրերը

AGENT PARTOUT — LA MARQUE MONDIALE

DÉPOSITAIRE GÉNÉRAL.— PARIS - SUISSE - LONDRES - AMSTERDAM ET SUD - AMÉRIQUE

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ՌՈՒՄԱՊԻԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 876.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
4
ՄԱՐՏ
1931
4 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1509 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲԱՑ ԱՉՔԵՐՈՎ

Մեր այս անճար վիճակին մէջ — թէ՛ ազգային եւ թէ՛ քաղաքական տեսակէտով — ցաւերը կան որ կը պահանջեն հաւաքական ճիգ: Սրտաբաց, գլուխ-գլխի աշխատանք:

Աւելորդ է գուշաւորել բառերը եւ կարծել թէ ամբողջ Հայոց ազգը կը համախմբուի ժիւենոյին գաղափարին շուրջը, մէկ մարդու պէս: Վերէն վար: «Ազգովին», ինչպէս կ'ըսեն:

Այդպիսի հրաշք չկայ ուրիշ ազգերու մէջ ալ: Եւ չզարմանանք, եթէ աւելի պակաս կը գտնուի մեր մէջ:

Գնա քառասուն տարի գլուխ-գլխի խօսէ Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեանի հետ, կատարեալ անկեղծութեամբ, հայ ժողովուրդի փրկութեան մասին եւ չպիտի կրնաս պատասխան իսկ ստանալ:

Գ. Կիւլպէնկեանը շատ խելացի մարդ է: Ոչ խրատի պէտք ունի, ոչ ալ ծրագրի: Գիտէ որ եթէ մէկ միլիոն տրամաղրէ, 40.000 հոգի կը փրկուի անմիջապէս, Լիբանանի մէջ, հողին կապուելով: Գիտէ որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը գործնական ծրագիր ունի Սուրիոյ եւ Լիբանանի հայ գաղթականներուն տեղաւորման համար, եւ մինչեւ Սկանտինավիա կամ Հարաւ. Ափրիկէ բարեպաշտ քրիստոնեաներէ հանգանակութիւն կը կատարէ, 100,000 սղերլին ճարելու համար:

Գիտէ որ, մեծ մասով օտարներու աջակցութեամբ 80 90 հայ պատանիներ կը պատսպարուին եւ լաւ կրթութիւն կը ստանան ժընեւի մէջ (Շամփէլ-Պընիէն), բայց օտարները ձանձրացած են մեր անտարբերութենէն եւ հաստատութիւնը փակուելու դատապարտուած է:

Գիտէ որ հազարէ աւելի գաղթականներ փրկուելով Նահր էլ Օժարի ճախճախուտքէն, փոխադրուեցան Մուսուլ, ամայի գիւղեր եւ մէկ-մէկ երդիք շինեցին, բայց կը տառապին լծկանի, սերմնացուի, գործիքի, հագուստ-կապուստի, դպրոցի պակասէն:

Գիտէ որ տակաւին ուրիշ հազարաւորներ կան աւելի քշուառ վիճակի մէջ: Պատրաստ՝ փոխադրուելու, եթէ դրամ գտնուի:

Գիտէ որ իր մէկ շաբթուան եկամուտը կրնայ Նորաշէն դպրոցներու ցանցով մը պատել ամբողջ Ցունաստանը, Պուլկարիան, Սուրիան եւ Միջագետքը, օրհնութիւն ապահովելով սերունդէ սերունդ (Զէ՞ որ բարեպաշտ մարդ է):

Եւ սակայն,— հաշուեցէք թէ ի՛նչ կ'ընէ, ի՛նչով կը հետաքրքրուի, ի՛նչպէս կ'ըմբռնէ «ազգին գործերը»:

Դուք իր խելքին, իր դիրքին, իր միջազգային հռչակին համապատասխան գործ կը սպասէք, իսկ ան կը գոհանայ Զաքմաքճըլարի խաներէն մէկուն մէջ հարստացած աղայի մը առատաձեռնութեամբ,— քանի մը հարիւր ասղին, քանի մը հազար անդիէ: Հասարակ ողորմութիւն:

Այսպէս ուրիշներ ալ, աւելի կամ պակաս միլիոնատէր:

Միայն Ֆրանսայի մէջ եղած հայկական հարստութիւնը պիտի բաւէր ծախու առնելու առնուազն երկու հայապատկան «վիլայէթ»: կամ գոնէ վարձելու 99 տարուան համար...

Հետաքրքրուա՞ծ էք թէ մեր ամէնէն ճակատագրական շրջաններուն, 1914էն մինչեւ 1918, յետոյ 1920 - 24, երբ տակաւին բարձր էր մեր տրամադրութիւնը, ի՛նչ կարելի եղաւ ապահովել «ազգովին»:

Այդ բախտորոշ օրերուն ալ դիմում եղած է Գ. Կիւլպէնկեանի. ու մինչ Պագիլ Զախարօֆները ոսկի վտակներ կը հոսեցնէին յանուն Ցունաստանի փրկութեան, մեր կրեսոսը 50 հազար տոլար կը յանձնէր Ազգ. Պատուիրակութեան, տարօրինակ պայմաններով (թող իրազեկները պատմեն ամբողջ անցուդարձը):

1919ին, Թիֆլիսի մէջ միլիոնատէր մը ունէինք, որ հինգ օրուան համար տոկոսով դրամ կուտար Ամերիկեան Նպաստամատոյցին, երբ դրամ չկար հայ որբերուն եւ գաղթականներուն ուտելիք ճարելու համար...

1920ին, Անգլիոյ վարչապետը Մանչէսթրի հայ վաճառականներուն հասցէն կը ցուցնէր, երբ Հայաստանի ներկայացուցիչը դրամական աջակցութիւն կը խնդրէր:

Գնդապետ Հէնսքէլը Թիֆլիսի Կոլովինսքի պողոտային հայկական փառաւոր շէնքերը կը մատնանշէր, երբ մեր թշուառութենէն կը ճառէինք:

Աբրահամ Դուկասօֆը ահաւասիկ տասը տարիէ ի վեր հէքեաթներ կը պատմէ, երբ հայկական ո՛ր եւ է ծրագիր ներկայացնես: Եւ միւս կողմէ, միլիոնները կը մսխէ այնպիսի գործերու համար որոնք հեռաւոր կապ անգամ չունին հայ ժողովուրդին հետ: Ոչ իսկ իր հանգուցեալ եղբօր յիշատակը (աննման կտակը) բան մը կը խօսի իր սրտին:

Գացէք նիս եւ հաշուեցէք հայկական միլիոնները, թէ՛ շէնքերով եւ թէ՛ դրամական եկամուտով:

Բոլորովին պատահաբար —եւ խառն ի խուռն— գրի կ'առնենք այս կոպիտ իրողութիւնները, աւելորդ անգամ մըն ալ ապացուցանելու համար թէ՝ ինչպէս ուրիշ ազգերու, մեր մէջ ալ դասակարգային շահը, «սրբազան եսասիրութիւնը» աւելի բարձր կը խօսի, քան ամբողջ Հայոց ազգին գոյութիւնը:

Բացառութիւնները ոչ թէ կը հերքեն, այլ աւելի կը հաստատեն, կը գունաւորեն այս իրականութիւնը:

Չարկ է բաց աչքերով տեսնել այս բոլորը, ո՛րեւէ ծրագիր հետապնդած առեն,— կրթական ճակատէն մինչեւ քրտական:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ

Պոլսոյ «Եըլմազ» թերթը կը գրէ այս խորագրին տակ.

— «Ատանայի իր ճառով, կազի փաշան յայտնեց Թէ հոն կան 20.000 հոգի որոնք Թուրքերէն չեն խօսիր: Այդ մարդիկը արաբերէն կը խօսին, եւ գէշ արաբերէն մը: Ու այս ձեւով Թէ՛ արաբուհենէն կը հեռանան, Թէ՛ Թրքուհենէն...:

Մինչդեռ Թուրք հանրապետութիւնը փառաւոր անուն մը տուած է անոնց.— Թուրք: Պէտք է յարգը գիտնալ այս տիտղոսին,

Այս առթիւ կ'ուզենք լայնցնել հարցը: Թուրքիոյ մէջ փոքրամասնութիւն կա՞յ: Հօգանի դաշնագրով՝ այո՛, իրականին մէջ, առանց ո եւ է կողմէ յանձնարարութիւն կամ դրդում կատարուած ըլլալու, փոքրամասնութիւնները իրենց յօժար կամքով հրաժարած են փոքրամասնութենց իրաւունքներէն:

Գալով կրօնական փոքրամասնութեանց, Թուրք հանրապետութիւնը աշխարհիկ (լայիք) է, այսինքն կրօնքը խնդրոյ առարկայ չէ քաղաքացիական իրաւունքներու մէջ, իսլամ, օրթոտոքս, կաթոլիկ, եահուտի,— կառավարութիւնը չի հետաքրքրուիր այս տեսակ բաներով: Պետական որեւէ պաշտօնատան մէջ չեն հարցներ ձեզի.—Էֆէնտի այս գործը պիտի ընենք, բայց ո՞ր կրօնքին կը հպատակիք,

Թուրք Հանրապետութիւնը ճանչցած է կրօնքները եւ գանոնք ազատ ձգած քաղաքականութենէ դուրս սահմաններու մէջ, կը նշանակէ Թէ Թուրք հայրենակիցները այս տեսակէտով մեծ շնորհի մը արժանացած են:

Նախկին փոքրամասնութիւնները պարտք մը ունին ասոր հանդէպ, եւ իրենց շաիը կը պահանջ է ճանչնալ այդ պարտքը, Այս պարքն ալ՝ Թուրքերէն խօսիլն է,

Այդ տեսակէտով բաւական յառաջդիմութիւն կը տեսնենք, Օսմանեանեան պետութեան պաշտօնական լեզուն Թուրքերէն էր, բայց միլիոնաւոր ժողովուրդ տեղեկութիւն չունէր մեր լեզուէն: Իսկ հիմա, քիչերն են որ Թուրք հայրենակից են եւ սակայն չեն գիտեր մեր լեզուն: Դպրոցներու շնորհիւ, Նէֆիին եւ Ֆուզուլիին լեզուն կը տարածուի ցեղով Թուրք չեղողներուն մէջ: Իսկ ժամանակ մը յետոյ Թուրքիոյ մէջ Թուրքերէն չգիտցող չպիտի գտնուի:

Բայց նախկին փոքրամասնութեանց շաիը կը պահանջէ հիմակուընէ քիչ մը հոգ տանիլ այս կէտին: Օրինակ, եահուտիներուն մէկ մասը յիշատակութեան արժանի է: Ասոնք հետզհետէ գրութեան մէջ կը մոռնան իրենց աղաւաղեալ սպաներէնը, եւ միայն իբր խօսակցութեան լեզու կը գործածեն, այն ալ վարի խաւերուն մէջ: Բայց տեղը Թուրքերէ՛նը դրուեցաւ: Ո՛չ, աղաւաղուած ֆրանսերէն մը, որ կը վիրաւորէ Թէ՛ Թուրքերուն եւ Թէ ֆրանսացիներուն արժանապատուութիւնը»

ՍԷՆ ԳԵՏԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՅ

Ֆրանսա ծմրան վերջաւորութեան սպասեց ձիւնի երես տեսնելու համար, մէկ քանի օրէ ի վեր տեղացող առատ ձիւնէն յետոյ, ձիւնիալը սկսաւ եւ ցէնը կը բարձրանայ օրէ օր, փարիզի մէջ իսկ, ցէնի եզերքները արդէն ողողուած են. սակայն նաւարկութիւնը չէ դադրած:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔ ԿՍՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ԱՆՈՒՆՈՎ ՏԵՂ ՉԻ ՃԱՆՉՆԱՐ

Դատական պարզ խնդրի մը առթիւ, Պոլսոյ կուսակալութեան եւ Յոյն Պատրիարքարանին միջեւ ծագած է վէճ մը, որ կը սպառնայ վտանգել Պատրիարքարանին գարաւոր գոյութիւնն ու իրաւասութիւնները: Վէճը ծագած է հետեւեալ պարագաներուն տակ.—

Քաղաքապետութիւնը ուզած է որ Յոյներու Էմիրնէգափուի գերեզմաններուն պատը փլցուի, որովհետեւ վտանգ կը սպառնայ պատմական հնութիւն ունեցող պատերուն: Այս գործին համար 5000 ոսկի ծախք գնահատուած ըլլալով, այս գումարը Պատրիարքարանէն կը պահանջուի Քաղաքային Ա. Ատեանին միջոցաւ:

Ցիշեալ Ատեանին կողմէ կոչնագիր ղրկուած է Յունաց Պատրիարքարանը, «Պաշ Փափազութիւն» անունով: Պատրիարքարանէն ետ ղարձուած է կոչնագիրը, եւաւր մակագրելով թէ Թուրքիոյ մէջ Յոյն «Պաշ Փափազութիւն» չկայ, այլ «Թուրքիոյ Յոյն Պատրիարքարան», եւ մակագրութիւնը կնքուած է այդ վերատուութիւնը կրող կնիքով: Ասոր վրայ, Ատեանը դնդ. դատախազութեան միջոցով հարցուց ըրած է Պոլսոյ Կուսակալութեան, որ պատասխանած է թէ Թուրքիոյ մէջ Յոյն Պատրիարքարան չկայ, այլ՝ «Յոյն Պաշ Փափազութիւն»:

:: Այս առթիւ, Պոլսոյ Կուսակալին փոխանորդը ըրած է հետեւեալ յայտարարութիւնները.

— Հանրապետութեան դէլակումով, կառավարութիւնը կրօնական եւ աշխարհական գործերը իրարմէ բաժնած է, Օրէնքներն ալ այս պարագան ճշդած են: Ֆէնէրի հաստատութիւնն ալ կառավարութեան ճշդած այս սկզբունքին յարմարելու պարտաւոր է: կառավարութեան օրէնքներուն ինակառակ անուն մը առնել եւ անկէ օգտուելու երթալը Հանրապետական կառավարութեան հայրենակցութիւնը չիւրացնել ըսել է:

«կառավարութեան օրէնքներուն համաձայն, այս հաստատութիւնը այլեւս ոչ մէկ կապ ունի օտար երկիրներու մէջ գտնուած անձերու հետ, նոյնիսկ կրօնական տեսակէտով, Այս տեսակէտով, կառավարութիւնը Պատրիարքարան անունով տեղ մը չի ճանչնար: Ֆէնէրի *Պաշ փափազութեան* պարտականութիւնը Թուրքիոյ մէջ գտնուած օրթոտոքս քրիստոնեաներուն կրօնական գլուխը ըլլալուն մէջ կը կայանայ: Դատարանին կողմէ եղած հարցումին պէտք եղած պատասխանը տրուած է: Իրողութիւնը այս է»:

:: Տիեզերական Պատրիարքի դիրքին մասին Պոլսոյ փոխ-նահանգապետին յայտարարութիւնները շատ գէշ տպաւորութիւն գործած են տեղւոյն օտար շրջանակներուն վրայ, որոնք չեն ծածկեր իրենց զարմանքը:

Գէշ տպաւորուած են նաեւ Պոլսոյ յունական շրջանակները, որովհետեւ հելլէնեւթուրք համաձայնագրերու կնքումէն հազիւ քանի մը ամիս յետոյ, Թուրք կառավարութեան պաշտօնական մէկ ներկայացուցիչը հասկցնել կ'ուզէ թէ, էնկիւրի կը ձգտի աւելի սահմանափակել Պատրիարքին իրաւունքները:

Մ'իւս կողմէ, խառն յանձնախումբի Թուրք պատուիրակութիւնը կը մերժէ «Պատրիարք» տիտղոսը գրել Տիեզերական Պատրիարքի «էքսարխի»ի վկայաթուղթին վրայ: Թուրք Թերթերն ալ փոխ-նահանգապետին տեսակէտը կը պաշտպանեն:

:: Աթէնքի քաղաքական շրջանակները կ'ըսեն թէ Պոլսոյ փոխ-նահանգապետին յայտարարութիւնները բնաւ չեն համապատասխաներ այն նոր ոգիին, որ սկսած է տիրել Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ:

Պ. Միխալաքօփուլօս խուսափեցաւ որեւէ յայտարարութիւն ընելէ այս մասին, ըսելով միայն, թէ պատահածին շուրջ պաշտօնապէս ոչ մէկ տեղեկութիւն ստացած է:

Կանտիի բանակցութիւնները

Կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային բանակցութիւնները պահ մը խզուէ սպառնացին: Հնդիկ ազգ. խորհուրդը որոշեր էր միջնեւ իսկ խզել բանակցութիւնները եւ սաստկացնել քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը, երբ միջամտեց հնդիկ չափաւորներու պետը: Անոր միջամտութեան վրայ Կանտի հաւանեցաւ նոր տեսակցութիւն մը եւս ունենալ փոխարքային հետ: Տեսակցութիւնը տեղի ունեցաւ եւ տեւեց երկար: կը կարծուի թէ փոխարքան մեղմացուցած է իր վարմունքը եւ հաւանած է կարգ մը զիջումներ ընել ոստիկանութեան շուրջ կատարելիք քննութեան մասին: կը կարծուի նաեւ համաձայնութիւն գոյացած է թէ բանակցութիւններուն մանրամասնութիւնները ճշդելու համար:

Եւրոպայի Միութեան Ցանձնախումբը

Ֆրանսայի արտաքին նախարարին առաջարկով, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութիւնը հրաւէր ուղղեց 12 պետութիւններու, որպէս զի Համաեւրոպայի կազմութեան յանձնախումբը գումարուի Փարիզ, մարտ 24ին: Այս յանձնախումբը պիտի զբաղի մայիսին գումարուելիք Ազգ. ժողովին օրակարգով եւ աշխատանքի եղանակներով:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՆԱԽԱՑԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Լոնտոնի, փարիզի եւ Հռոմի միջեւ կնքուած նաւային համաձայնութեան մասին հետեւեալ մանրամասնութիւնները կը տրուին... Թոքիոյէն:

Ֆրանսա պիտի ունենայ 80,000 Թոնս տարողութեամբ ընդծովեայ. իսկ Իտալիա՝ 50.000: Թեթեւ յածանաւերու համար, գոյացած համաձայնութիւնը Ֆրանսայի կը ճանչնայ 130,000 Թոնս տարողութեան իրաւունք, իսկ Իտալիոյ 120,000:

Գալով զրահաւորներուն, Ֆրանսա պիտի շինէ 23,000 Թոնս տարողութեամբ երկու նաւեր, Իտալիա նոյնպէս պիտի շինէ 2 նաւեր, պակաս տարողութեամբ:

Ճափոնի կառավարութիւնը կը վախնայ որ Անգլիա անիրաժեշտ նկատէ իր ընդծովեայ տարողութիւնը շատցնել, հակակշռելու համար Ֆրանսական տարողութեան յաւելումը: Այդ պարագային, Ճափոն եւս պիտի ստիպուի հետեւիլ Անգլիոյ օրինակին, համաձայն Լոնտոնի դաշնագրին իրեն տուած իրաւունքներուն:

:: Հէնտրսըն եւ իր հետեւորդները վերադարձան Լոնտոն, ուր դաւիլեան նիստի հրաւիրուեցաւ, արտաքին նախարարին զեկոյցը լսելու համար: Անգլիոյ մէջ աւ. հասարակ լաւ տպաւորութիւն գործած է համաձայնութիւնը, քանի որ չնորհիւ անոր, կարելի պիտի ըլլայ մեծ խնայողութիւններ ընել եւ նաւային նոր շինութիւններէ խուսափիլ:

:: Իտալիոյ մէջ նոյնպէս լաւ տպաւորուած են քաղաքական շրջանակները: Թերթերը կը գրեն թէ այս երրեակ նաւային համաձայնութիւնը արդէն կատարուած իրողութիւն է եւ կը շեշտեն երեք պետութեանց միջեւ փոխանակուած հեռագրերու ջերմ շեշտը:

Իսկ Գերմանիա վերապահ է: Մամուլը մէկ քանի Թեր ու դէմ մեկնաբանութիւններով կը գոհանայ: Քաղաքական շրջանակները կը յայտնեն Թէ նաւային համաձայնութիւնը պիտի վնասէ յառաջիկայ զինաթափութեան աշխատանքներուն, անոր համար, իտալիա գոհացում ստացած ըլլալով, այլեւս ուժ չպիտի տայ Գերմանիոյ պահանջներուն եւ հետեւաբար, Գերմանիա բոլորովին մեկուսացած պիտի մնայ:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գերմանիոյ պետական դրամատան տնօրէնը Լայփցիկի տօնավաճառին բացման առթիւ, ճառի մը մէջ անդրադարձաւ Գերմանիոյ տնտեսական կացութեան, երկարօրէն բացատրեց ներկայ տնտեսական կացութիւնը եւ տագնապը մեղմացնելու միջոցները. շեշտեց երկրին վարչական եւ տնտեսական կազմին մէջ հիմնական բարեփոխումներ ժտցնելու պէտքը:

Իսկ ցոքԹ. ՇախԹ իր կարգին հետեւեալ յայտարարութիւնները բրաւ իր կարգին՝ շուետական մամուլի ներկայացուցիչներուն:

— Գերմանիա անկարող է վճարելու պատերազմական պարտքերը, եԹէ ինքն իսկ շահելու միջոցներէ զրկուի, գրեԹէ ամէն ինչ խլեցին անոր ձեռքէն, իր հոդերէն զատ: Գերման տնտեսութիւնը 12 տարիէ ի վեր որեւէ շահ չէ ապահոված: եԹէ ազգերը պնդեն իրենց պահանջներուն վրայ, Գերմանիա պիտի ստիպուի սնանկութիւն յայտարարել:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

„ԷՋՄԻԱԾԻՆԸ, ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՍԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ"

«Սոցիալիզմի կառուցման մարտական դիրքերուն» չափէն աւելի կլանուած Հայաստանի ղեկավար միտքը, ժամանակ ու նաեւ տրամադրութիւն չունի դբաղելու այնպիսի հարցերով, որոնք ցարդ սեփականութիւն են կազմեր հայ ազգային կեանքին։

Այս երեւոյթը, որ տրամաբանական արդիւնքը կը նկատուի իրենց ընկերային վարդապետութեան, ի հարկէ ո՛չ նորութիւն է, եւ ո՛չ ալ տարօրինակ։ Բոլոր անոնք որ ծանօթ են մեր երկրի զարգացման ընթացքի վերջի տասնամեակի պատմութեան, գիտեն թէ, օրուան ղեկավարութիւնը ուրիշ կերպ ալ չի կրնար արդարացնել իր դերը։ Հայաստանը չունի եւ չի կրնար ալ ունենալ մեր ցանկացած բովանդակութիւնը, որքան ատեն որ ժամ կը կազմէ Խորհրդային Հանրապետութիւններու Միութեան։

Այս ճշմարտութեան մասին մեր գաղութներու մէջ ժամանակաւորաբար, քաղաքական որոշ հոսանքի պատկանող անձերու կողմէ, հակառակը կը նկատուի միշտ, ի հարկէ չիլ եւ վտանգաւոր հաշիւներէ առաջնորդուած։

Մեր նպատակը չէ մեզ տրամադրուած սիւնակներուն մէջ քննել խնդիրը այս գետնի վրայ։ Սակայն անպատեհ ալ չէ ատեն ատեն զանազան «կամպանիաներու հետ ծանօթացնել Հայաստանի ղեկավարութեան տեսակէտը, մեզ գաղթահայերս հետաքրքրող հարցերու մասին։

Այս կարգի հարցերէն են Էջմիածնի, եւ կաթողիկոսութեան խնդիրը, ժամանակը իր այսօրուան անորոշութեան մէջ։

Ըսի վերը, որ հայ համայնավար ղեկավարները առհասարակ այսպիսի խնդիրներով չեն զբաղիր, կամ աւելի ճիշդ, անոնք չունին մեր պահանջներն ու ըմբռնումները. համահայկական արժէքներու մասին։

Էջմիածնի հարցը շատոնց իր վերջնական լուծումն է ստացած Հայաստանի խորհ. իշխանութեան համար։ Այն իմաստով որ՝ հակայեղափոխութեան եւ յետադիմութեան այդ օրջը, չպէտք է «կեանք ունենայ յեղափոխական բանուորութեան եւ գիւղացիութեան սոցիալիստական հայրենիքում»։

Եւ արդէն տարիներէ ի վեր, քայլ առ քայլ, ներելի եւ անները բոլոր միջոցներով Էջմիածինը դատապարտուածէ հիճանական մահացումի։

Այդ հնամենի եւ գերազանցապէս ազգային հաստատութենէն արտասահման հասած գրութիւններ իսկ, որ կը շահագործուին Խորհ. Հայաստանի «բարեկամ»ներու կողմէ — անուժ են իբրեւ փաստ Էջմիածնի բարոյական արժէքի դէմ տեսակէտէն։

Գէորգ Ե. կաթողիկոսին ժամանակ հեռանալովը, նորին ընտրութեան հարցը, պահ մը կարծել տուաւ շատերուն թէ «Խորհ. Հայաստանի կառավարութիւնը բարեացակամ վերաբերմունք մը սրդեղրած է այլեւս։

Այս առթիւ է, որ, գաղթահայ մամուլը բաւական զբաղեցաւ այդ հարցի հետ նաեւ Էջմիածնի իրաւական վիճակով։

Յարչափ տպաւորիչ էր կաթողիկոսական ընտրութեան «արտօնութեան» առասպելը, լուռ եւ գրեթէ անտարբեր վերաբերմունք ունէր Հայաստանի կառավարութիւնը։ Դեռ աւելին, Եւ ոչ մէկ օր այդ մասին որեւէ զեկոյց կամ որոշում արձանագրուեցաւ խորհրդային մամուլին մէջ։

Իրենց այս գիրքը, որ իր

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՆԱՍՈՒՆԸ ,,

Ընդհ. Ժողովրդի վիշտը չէր. Ամեն ոք ուներ իր անձնական վիշտը, որ ավելի ծանր էր թվում, քան ուրիշինը։ Ամեն ոք ուներ իր ցավերը, որոնք ավելի ուժգին էին թվում, քան ուրիշինները։ Ամեն ոք ուներ իր կարիքները, որոնք ավելի հրամայական էին թվում, քան ուրիշինները։ Ամեն ոք ուներ իր հոգսերը, որոնք ավելի ծանր էին թվում, քան ուրիշինները։ Ամեն ոք ուներ իր հարազատները, որոնք ավելի սիրելի էին, քան ուրիշինները։ Ամեն ոք ուներ իր տունը, որ ավելի հարազատ էր, քան ուրիշինները։ Ամեն ոք ուներ իր հայրենիքը, որ ավելի սիրելի էր, քան ուրիշինները։

«Ինքնի՛ն ես ասում, որ ես ինձ համար եմ ապրում, ես ինձ համար եմ աշխատում, ես ինձ համար եմ ամեն բան անում, ես ինձ համար եմ ամեն բան ունենում, ես ինձ համար եմ ամեն բան ստանում, ես ինձ համար եմ ամեն բան տալիս, ես ինձ համար եմ ամեն բան վերցն

Ըստ Պ. Պրիանի, յանձնախումբը, յառաջիկայ նիստին համար պէտք է մշակէ զանազան հարցերու վերաբերեալ տեղեկագրեր, ինչպէս թղթատարական, անցագրային, դրամական, ելեկտրական ուժի բաշխման հարցեր։

Յանձնախումբը կը բաղկանայ Գերմանիոյ, Անգլիոյ, Իտալիոյ, Դանիոյ, Ֆինլանտայի, Յունաստանի, Լեհաստանի, Փորթուկալի, Սպանիոյ, Զուիցերիոյ եւ Եուկոսլաւիոյ ներկայացուցիչներէն։

Գերմանիոյ պատերազմական եղեւուտը

Գերման կառավարութեան եւ ընկերվարական կուսակցութեան միջեւ, բաւական լուրջ դժուարութիւններ ծագած են, պատերազմական եղեւուտքի մասին, որ մօտերս վիճաբանութեան պիտի ենթարկուի խորհրդարանին մէջ Ագգայնականներու յարուցած աղմուկին եւ անոնց խափանարար աշխատանքներուն հետեւանքով, վարչապետը ստիպուած է դիմում ընել ընկերվարականներուն, մեծամասնութիւն ապահովելու համար եղեւմուտքի քուէարկութեան ընթացքին։

Կ'ըսուի թէ վարչապետը առաջարկած է ընկերվարականներուն որ եթէ չուզեն քուէարկել պատերազմական վարկերը, գոնէ ձեռնպահ մնան. որպէսզի այս կերպով, կարելի ըլլայ ապահովել մեծամասնութիւն մը, շնորհիւ կառավարական կուսակցութեանց քուէներուն։

Բոլի քանուորութիւն

Խնայողական նկատումներով, խորհրդային իշխանութիւնները ընդհանուր քննութեան մը ձեռնարկեցին բոլոր գործարաններուն մէջ, որոշուած է աւելորդ բանուորները աշխատցնել պէտք եղած տեղերը։ Աւելի քան 4000 գործաւորները էֆինկրատէն դրըկուեցան դաշտերը, անոնք որ կը մերժեն երթալ իրենց յատկացուած վայրերը, բոլի կը դրկուին եւ նոյնիսկ կը զրկուին իրենց հացի քարդերէն։

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)

51 Rue Monsieur - le - Prince, PARIS (VIe)

Հեռաձայն՝ Danton 88—65 Մէթրօ՝ Odéon

ՄԵԾԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Ա֊ճարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), Փ. Միքայէլեան՝ *Եւա* (5)։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Զարդարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչի տարեգիրք* (50), *Մայեաթ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *եւն.*

ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Ա֊ճարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լուսթիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ գիրքը Ա., Բաֆֆիի բոլոր գործերը*, Գերենց՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*

Հայաստանէն ժասած են Ա. Խաչակեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Զարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Աբագի եւայլն գործերը։ Նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպինդիարեանի, Բարխուդարեանի, Ֆիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Խաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

Ծախու է խանութ մը Gare du Nordի *մօտ, 17 rue Belzunce, հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Պայլ 8 տարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30,000 ֆր.։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել Պ.* Kiltikianի,*8 Rue Rougemont,(Փարիզ 9)իսկխանութիը տեսնելու համար դիմել 15 Rue de Belzunce, սրճարանին տիրոջ։*

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀ

ԳԻՒՂԸ ՋԱՓԱԽՈՐ

TAILOR

Georges Cherbetian

Métro: Poissonnière — 94 RUE LAFAYETTE - PARIS

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտայլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *գերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրաթէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։*

Թոքախտաւորներու համարpneumothoraxի գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թելադրական եւ ֆրէօյտեան մեթոտներ։

Դարմանանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատան առաւելաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շավիլի Երկս. Երիտ. Միութեան կողմէ

14 Մարտ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Salle Pantinի *սրահին մէջ, 114* Grand'Rue Chaville

Կը ներկայացուի՝ **ՋԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ**

Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ ուրուան թանկի մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ

Ժողովրդական գիներով Մուտք 5 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, Շավիլ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒԻ, 176 ԷՋ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.

ֆնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ

կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆԻ

"ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ"

(Նոր վէպ) Գին 10 ֆր.

Հրատ. գրատուն Հր. Յամուէլ։ 51, Rue Mr. le Prince, (Paris).

Հ. Յ. Դ.

ԳԱԽԱՌ

ՄԱՐՍԷյԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ընդհ. ընկերական ժողովը այսօր Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ԼԻՈՆԻ Համազասպ խումբի ժողովը այսօր իրիկուն ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette. Café de la Gareի սրահին մէջ։

ՎԱԼԱՆՍԻ Կոմիտէն իր ցաւակցութիւնները կը յայտնէ ընկ. Ղազար Գալուստեանի իր փոքրիկին մահուան առթիւ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Գործազուրկներու Օգնող Մարմինը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր միութիւններու ներկայացուցիչները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ժլորիա ճաշարանը, 61 Rue Mr. le Prince։ Օրակարգ՝ զեկոյց գործադիր մարմնոյ։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսութիւն այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ժլորիայի մէջ։ Կը դասախօսէ Պ. Եր. Տ. Անդրէասեան եղիշէի մասին։ Մէկ ժամ սինէմա։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Ստորագրեալներս պարտականութիւն կը զգանք խորին շնորհակալութիւն յայտնելու Պ. Աբրահամ Կէօնճեանի, որուն շնորհիւ Ատանայի Հայր. միութիւնը կազմուեցաւ, Մարսէյլի մէջ 1930 Դեկտ. 28ին.

Խումբ մը Ատանացիներ

Մարսէյլ 25 Փետր. 931

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՔ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարսէյլ Յ. Գ.— Ստացած ենք։

Տեսնել «Յառաջ» թիւ 1494։

Վիլտիէօ, Գ. Դ.— 35։

Քասապլանքա, Ա. Զ.— 830

կարգադրեցինք։

Վալանս, Գ. Մ.— 35։

Պոլանքուռ, Ն. Շ.— 100։

Փոն տը Շէրիւի, Գործ.— 195։

Մարսէյլ, Գործ.— 1090։

Մարսէյլ, Մ. Ա.— 38։

Լիոն, Թաղ.— 50։

Նիս, Ցաբ.— 140։ Կ, Պ.ի հաշուոյն։

Շաս, Պ. Ա. — 25։

Մարսէյլ, Ասլ.— 73։

Հայլէնտ Փարք, Ա. Ակ.—30 տոլ.։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գըտնուէին Տիգրանակերտի Հաւսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։

— Յը փնտռուի բնիկ Մարաշցի Նաթան Մոմճեան եւ իր կինը Ռոզա Մոմճեան։ 3 տարի առաջ կը գտնուէին Ardoise *գիւղը (Gard)։ Այժմ կը գտնուին Փարիզ կամ շրջանները։ Իմացնել Աւետիս Շիրոյեանի,* Maison Palmier, Grand'Rue, Bollène, (Vaucluse).

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

Շավիլի Նալչուխանի Երիտ. Միութեան գրադարանը։ Հասցէ՝ 4. Մկրտիչեան 24 Rue Ernest Renan, Chaville. *բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9— իրիկուան ժամը 9։ Կիրակի եւ տօն օրեր 9—13։*

Վաչաւիսի *գործակալէն «Յառաջ» ստացողներէ կը խնդրուի իրենց բաժնեգիները վճարել գործակալ Պ. Աւետիս Փէրզիկեանէ։*

Ռումաւիի *մէջ Յառաջի գործակալն է՝ Պ. Խաչիկ կարապետեան, 22 Rue St. Nicola, Romans.*

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՋԵՏԵՂՄԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Կը կատարէ ամէն տեսակ ելեկտրական գետեղումներ եւ աշխատանքներ։

Գրել՝ Kumalianի

11 Rue Bisson, Paris (20)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

*(Մոսկուայի եւ Փարիզի համալսարաններէն)*17RueRéaumur, *մէթրօ* Arts et Metiers *եւ* République, Tél. Arch. 54—27. *վէներ. հիւանդ. (արանց եւ կանանց), ֆրանկախտ. ջերմամիզութ. մորթի հիւ. եւ անկարողութիւն։ Նոր ձեւով բուժումը ելեկտրականութեամբ։ Արեան եւ մէզի քննութ.։ Դիւրամատչ. գին։ Դարմ. ասիւրանս սոսիալի հաշուոյն։ Ամէն օր 9—20, Կիրակի 8—13։*

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւգթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, Կիր, 9-12։*

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Դիմացէք ժամն. բժիշկներուն 123 Bl. Sébastopol, *մէթ. Մէն Տրնի, Ռէօմիւր։ Վէներ. ախտեր, ջերմամիզ., անկարողութիւն, ֆրանկախտ, արեան, մորթի հիւանդութ. արեան և մէզի քննութիւն, քթի, կոկորդի եւ ականջի ցաւեր։ Դարմ. ոչօնթ. եւ անդրժանիշակ. ճառագթ. Ասիւրանս սոսիալի հիւնդն. Այժէն օր 9 12 եւ 2-8։ Կիր. 9-12։ Ակնաբուժ.— Խորհր. և դարմանում ամէն օր 9 12։*

EMPIRE *մթրօ-Չօլ՝* 87 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին ձեւերով։

Տիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets։

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆՔ

8 RUE CHATEAUDUN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

RESTAURANT ROUMAIN

7 RUE DE LA MICHODIÈRE, PARIS

(ՕՓԵՐԱՑԻ ՄՕՏ)

Խնամքով պատրաստուած

Ռումանական եւ արեւելեան կերակուրներ

Չափաւոր գին

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHELի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie

ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՑՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՄՈՒՇԵՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ հանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՄԱՇ ԱՂՈՒԷՄՆԵՐ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՁԱՓԱԽՈՐ ԳԻՆ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle Հեռաձայն Trudaine 07—9

CORDONNERIE « AKAP »

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 3

Մէթրօ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄՈՒՐ

Ձափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշիկագործ միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւնս *տը Շինի։* Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորհրդակցիլ։ Ժամադրեցէք չափ առնելու կուգայ։

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), *մէթրօ՝* Cadet, Tél. Prov. 0

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ցաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին սիստէմ գերմանական մեքենայով անարատ եւ թարմ սուրճ։

Ապրանքներուն ամենալաւը՝ անմրցելի գիներով։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ Ֆ Լ Օ Ր Ի Ա

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—4

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏՏՐ եւ Տ՛օրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԿԻՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
5
ՄԱՐՏ
1931
5 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1510 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄՈՒՍՈԼԻՆԻ ՆՈՐԷՆ ՊԱՐՏՈՒԵՑԱԻ

Երկրորդ անգամ ըլլալով, ծանր պարտութիւն մը կը կրէ իտալիոյ իշխանապետը։

Ապացոյց՝ քանի մը օր առաջ կնքուած համաձայնութիւնը Լոնտոնի, Փարիզի եւ Հռոմի միջեւ, նաւային ուժերու բաշխման եւ սահմանափակման մասին։

Լոնտոնի խորհրդաժողովին ժէզ եւ անկէ ի վեր, Մուսոլինի կը հնչեցնէր նոր մարտակոչ մը, — Ֆրանսայի հետ հաւասար ուժ՝ ծովերուն վրայ։

Այս պահանջը այնքան ուժգին էր որ, քիչ մնաց վիժման պիտի դատապարտէր խորհրդաժողովը։ Վերջին պահուն կարելի եղաւ գտնել միջին ճամբայ մը, որուն գլխաւորը այն էր որ Փարիզ եւ Հռոմ ուղղակի բանակցին եւ բանաձեւ մը գտնեն։

Այդ աշխատանքները զուր անցան մինչեւ վերջերս։

Գլխաւորաբար անոր համար որ, Ֆրանսա երբեք տրամադիր չէ ընդունելու իտալական տեսակէտը, առարկելով իր գաղթային կայսրութեան պահանջները։ Մեծ Պատերազմէն ի վեր, խուլ պայքար մը կը տիրէ երկու լատինացեղ — քո՛յր — պետութիւններուն միջեւ։ Պայքար աղդեցութեան եւ գերակշռութեան՝ Միջերկրականի ժէջ։ Պայքար յաղթականի եւ պարտեալի (Իտալիա իր սպասած բաժինը չստացաւ 1914—1919ի հաղային աւարէն)։

Բանակցութեան զանազան փորձերու ընթացքին, իտալական մամուլը — որ մէկ եւ միեւնոյն բերնով կը խօսի — կը շարունակէր սաստկացնել տիրող դառնութիւնը։ Ամէն առիթ կ'օգտագործուէր սլաքներ արձակելու Ֆրանսայի դէմ։ Մաղրանքի ենթարկուեցաւ նոյնիսկ մարաջախտ Ժոֆրը, երբ Ֆրանսական թերթերը օրը օրին, ժամը ժամին տեղեկութիւններ կը հրատարակէին երկարատեւ հոգեվարքի մասին։

Պէտք է ըսել որ Ֆրանսական թերթերը — գոնէ «Մեծ Մամուլը»— աւելի չափաւոր գտնուեցաւ։ Անշուշտ համաձայն վերէն տրուած հրահանգներու։ Քանի որ, Նորոգեալ, մոլեռանդ ուժ է սեւ շապիկաւոր Իտալիան, եւ կրնայ պատճառներ ունենալ։

Եւ ահաւասիկ նորէն Մեծն Բրիտանիան է որ կը կանգնի երկուքին միջեւ, այս անգամ աշխատաւորական մականով։

1927ին ալ, երբ Մուսոլինի հին-հռոմէական մարտակոչէր կ'արձակէր դէպի ափրիկեան ափերը կատարած արշաւէն յետոյ, նոյն Ալպիոնն էր որ եկաւ կեցաւ ճամբուն վրայ։ Զէմպըրլէնը Հռոմ սուրաց ճեպընթացով, եւ լրջութեան յորդոր կարդաց «Առաջնորդ»ին, որ ստիպուեցաւ իջեցնել առագաստները։

Այդ օրէն ասդին, բաղդատաբար «խելօք» մնաց Մուսոլինի, թէեւ կը շարունակէր ճառել ամբաձիգ բառերով։

Այս անգամ պայքարը կը շարունակէր դիւանագիտական ձեռնարկներով, որոնք ահա կը փակուին աւելի բարձր դիւանագիտութեան մը միջամտութեամբ։

Կը նշանակէ թէ՝ որքան ատեն որ Մեծն Բրիտանիա ընթացք չի տար, Իտալիան — ինչպէս ուրիշ պետութիւններ — ստիպուած է կարգի սպասելու, սեղմելով ակռաները։

Անշուշտ միայն խաղաղութեան շահը չէ որ այս միջամտութիւնները կատարել կուտայ Լոնտոնի։ Բրիտանական աշխարհակալութիւնը ունի շահեր, որոնք վեր են ամէն սրբութենէ։

Միւս կողմէ, Իտալիան կամքի տկարութեամբ չէ որ, երկու վճռական առիթներու ժէջ, տեղի կու տայ օտար միջամտութեան։

Իտալիան կարօտ է Մեծն Բրիտանիոյ հաւանութեան, այլ մանաւանդ նիւթական աջակցութեան։ Թէեւ հոգեպէս ամբարկոնդուած, սեւ շապիկաւորներու հաւատարած եւ ժուռ ցանցով մը զրահաւորուած, Հռոմ կը զալարուի աղքատ երկրի մը յատուկ տագնապներով։

Զրկուած՝ արտաքին մեծ հրապարակներէ, հողէ եւ շահատանէ, Իտալիան կարողութիւն չունի դիմանալու իր երազած աշխարհակալութեան վիթխարի ծախքերուն։ Առանց արտաքին աջակցութեան, չի կրնար քալեցնել իր կամքը։ Եւ ուրեմն ստիպուած է տապկուիլ իր իւղով, մինչեւ որ ելք մը գտնէ ատարածուելու կամ պայթելու»։

Ցետոյ, եթէ ազատ ձգեն Իտալիոյ ձեռքերը, ինքնին պիտի քակուի միւս թշճուկը, պատերազմական դաշնագիրներու վերաքննութեան խնդիրը, որ նոյնքան կը խանդավառէ Իտալիան որքան Գերմանիան։ Մուսոլինէ իր ճառերուն ժէջ ժիշտ կը քրքրէ այս հարցը, ինչպէս Պերլինի ժէջ միշտ կը յիշեն Գերմանիոյ դէմ գործուած անիրաւութիւնները։

Արդ, եթէ օրուան հզօրները թոյլ տան որ բացուի այս վէրքը, ոչ մէկը կրնայ նախատեսել թէ մինչեւ ո՛ւր կրնայ յանգիլ։

Եւ օրուան հզօրները կը նախընտրեն սպեղանիներ ճարել, մինչեւ որ բազմութիւնները իրենք խօսին։

Մինչեւ որ աշխարհը անգամ մըն ալ գալարուի ինքն իր ժէջ, ցնցելու համար զարհուրելի լուծեր եւ կապանքներ։

Մեծերուն գլուշական միջոցները, լեռնակուտակ դաշնագրութիւնները, սահմանէ սահման փոխանակուած ստորագրութիւնները, զինաթափութեան խորհրդաժողովները, եւ միւս կողմէ յարաճուն սպառազինութիւնները պերճախօս վաստաթուղթեր են տիրող մտահոգութեան։

Կ'ապացուցանեն թէ իւրաքանչիւրը իր կարգին կը սպասէ, այլ ոք զոհ բռնկցնելու համար։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՄ

Սելանիկի «Հորիզոն»ը կը գիէ այս խորագրին տակ (26 դեկտ.)

Վերջին վեցամսեայի ընթացքին ֆարիւրեակ մը նոր ընկերներ արձանագրուեցան Հ. Ց. Դաշնակցութեան ցունաստանի կազմին ժէջ։ Այս նորեկներուն մէջ ունինք ընկերներ, որոնց համար Դաշնակցոցթիւնը, որոշ չափով մարսուած գաղափար մըն է։ Հետեւած ըլլալով դաշնակցական կեանքին կուսակցական շարքերէ դուրս եւ ֆետաքրքրուած՝ դաշնակցութեան երէկուան պատմութիւնով, անոր ֆայրենանուէր գոհաբերութիւնը գնահատելով ու տարած ֆսկայ պայքարին խորքը չափելով, մեր այդ ընկերները ուզած են անդամագրուիլ դաշնակցական մեծ ընտանիքին, գիտակցօրէն, ֆոգեկան անսանձ ներմղուժով մը։ Ասոնց կողքին սակայն, մեր նորեկ ընկերներուն ժէջ կան եւ այնպիսիներ, որոնք մտած են կուսակցութեան մէջ, զայն նկատելով ֆայ կեանքի լաւագոյն կազմակերպութիւնը, ուր պիտի կրնային ստանալ ազգային, քաղաքացիական եւ յեղափոխական առողջ դաստիարակութիւն մը։ կուսակցութենէն դուրս անոնք լսած են միայն Դաշնակցութեան մասին։ Եւ իրենց այդ լսածը եղած է գլխաւոր խայծը, որ զիրենք նետած է Դաշնակցութեան գիրկը, դուրսը լսուածը, ներսը, ժօտէն, իբրեւ ընտանիքի մտերիմ ժէկ անդամը կարենալ ստուգելու ֆամար։

Երկու տեսակի մեր նորագիրներն ալ սակայն, շատ բան ունին սորվելիք կուսակցութեան մէջ։ Դաշնակցական դառնալէ վերջը միայն անոնց պիտի տրուի պատեհութիւնը կատարելապէս ֆասկնալու, թէ արտակուսակցական կեանքի մէջ անոնց գիտցածը Դաշնակցութեան նախատարերքն է միայն եւ թէ, այլապէս կարեւոր գիտելիքներ վերապահուած են իրենց կուսակցական շարքերու մէջ։

ՎՐԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷԿ ԿՈՉԸ

Վրաստանի բոլշեւիկներու կողմէ գրաւման 10րդ տարեդարձին առթիւ, վրաց նախկին կառավարութեան պետը, ժողովուրդին ուղղած է կոչ մը, որ գաղտնօրէն տարածուած է ամբողջ Վրաստանի մէջ։

Յիշելէ յետոյ կարմիր ժակոբինին տակ ժողովուրդին կրած զարհուրելի տառապանքները, կոչը կը ֆաստատէ թէ ժողովուրդը կը պաճէ իր բարոյական քաջութիւնը եւ կ'եզրակացնէ.— Ձեր օրինաւոր կառավարութիւնը որ արտասահմանի մէջ կը պայքարի ժողովուրդին իրաւունքներուն ֆամար, բոլոր վրացիներուն կ'ուղղէ իր ողջոյնները եւ կ'ըսէ անոնց. «Մենք եւս կը ֆսկենք պաճպանելու ֆամար ժողովուրդին իրաւունքը, մեր սիրտը կը զարնէ ձեր սրտերուն ֆետ ֆամախորհուրդ։ Ձեր ֆոգին կը քաջալերէ մեզ»։

ԹՐՈՑՔԻի ՏԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Թրքական «ձիւմհուրիյէթ» թերթը, կարգ մը վերապահութիւններով կը գրէ թէ թրոցքիի տան ֆրկիզումը կատարուած է ֆամայնավար գործակալներու կողմէ, որոնք կ'ուզէին կարգ մը փաստաթուղթեր փճացնել։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ծոյնեւրթուրժ յարաբերութիւնները

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ վարչապետ Ըսմէթ փաշայի Աթէնք այցելութեան թուականը ժամեցած ըլլալով, հելլէն դեսպան Պ. Փոլիխրօնիատիս քանի մը օրէն Աթէնք պիտի երթայ կառավարութեան հետ ժիասին պատրաստելու համար ընդունելութեան ծրագիրը։

Հելլէնեւթուրք դաշինքին վաւերացեալ պատճէններուն փոխանակութիւնը պիտի կատարուի Աթէնքի ժէջ, Ըսմէթ փաշայի կողմէ։

Ծոյն պատրիարքարանին դէմ

Երէկ հաղորդեցինք յոյն Պատրիարքարանի շուրջ անցուդարձերը։

«Ճիւմհուրիյէթ» եւ «վագթ» Օրթօտոքս պատրիարքին դէմ յօդուածներ հրատարակած են, ըսելով թէ անոր ընդհանրական հանգամանքը չի ճաձկցուիր թուրք կառավարութեան կողմէ։

Կանտիի բանակցութիւնները

Անգլիոյ թերթերուն լրատուութեանց համաձայն Տէլհիի քաղաքական շրջանակները կը հաստատեն թէ կարելի պիտիլայ համաձայնութիւն մը գոյացնել Կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային ժիջեւ։ Համաձայնութեան մանրամասնութիւնները պիտի հրատարակուին անմիջապէս։ Կ'ըսուի թէ հնդիկ յեղափոխականը դադրած է ծայրայեղ պահանջկոտ ըլլալէ եւ թէ իբր զինադադարի պայման, չի պնդեր ոստիկանական խըստութեանց մասին քննութեան պահանջին վրայ։ Ատոր նախաձեռնութիւնը կը ձգէ փոխարքային։ Հաւանական է նաեւ որ օտար ապրանքներու դէմ պոյքոթը վերնայ։ Այս լուրն արդէն երէկ լսուեցաւ Մանչէսթրի ժէջ եւ անմիջապէս թեթեւ բարւոքում մը զգալի եղաւ շուկային վրայ։

Հնդիկ ազգ. խորհուրդի շրջանակներուն ժէջ, արդէն կը խօսին Լոնտոնի խորհրդաժողովին վերակազմութեան մասին։ Առաջին հաւաքոյթները տեղի պիտի ունենան Հնդկաստանի ժէջ եւ պիտի վերջանան Լոնտոնի ժէջ։

Կանտի նախորդ օր կէս-գիշերին տեսակցութիւն մը ունեցաւ փոխարքային հետ, որ աղի հարցին կարգադրութիւնը յանձնեց ելեւժտական նախարարին։

Կը կարծուի թէ Կանտիի եւ ելեւժտական նախարարին բանակցութիւնները վերջացած են փոխադարձ համաձայնութեամբ։ Ծովեզրի բնակիչները պիտի կրնան աղ հանել ու ծախել։ Սակայն կառավարութիւնը կը պահէ աղի ժենաշնորհը, եւ պիտի կրնայ աղ վաճառել երկրին մնացեալ մասին ժէջ։

Գերմանական յարաբերութիւնները

Օտար կարգ մը թերթեր գրեցին թէ 1926ին, Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը որ վերջ կը գտնէ յառաջիկայ ապրիլ 19ին, չպիտի վերանորոգուի։

Պերլինէն «ժուռնալ»ի թղթակիցը կը գրէ թէ այս լուրերը անհիմն են եւ թէ ընդհակառակն, Գերմանիա եւ Ռուսիա մօտերս պիտի ձեռնարկեն դաշնագրին երկարաձգման բանակցութիւններուն։

Տնտեսական խորհրդաժողովը

Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ նախատեսուած տնտեսական երրորդ խորհրդաժողովը որուն գումարումը նախապէս որոշուած էր Մարտ 16ին եւ պահ մը յետաձգուած, պիտի գումարուի որոշեալ թուականին։ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհանուր քարտուղարութիւնը հրաւէրներ ուղղեց արդէն պետութեանց։

Այս խորհրդաժողովին գործը պիտի ըլլայ դիւանագիտական տեսակէտով կացութիւնը քննել 1930 մարտ 29ի պայմանագրութեան որ կը կոչուի նաեւ մաքսային զինադադարի պայմանագրութիւն եւ որ ցարդ 12, պետութեանց կողմէ վաւերացուած է։

Ֆրանսայի մէջ, տակաւին չէ վաւերացուած։

Մարտ 16ի խորհրդաժողովը պիտի ճշդէ պայմանագրութեան ճակատագիրը։ Կամ պիտի որոշէ անոր անյապաղ գործադրութիւնը վաւերացնող պետութեանց միջեւ եւ կամ, նոր պայմանաժամ մը եւս պիտի յատկացնէ գալիք վաւերացուժներու համար։

Մամռնայտի դժուարութիւնները

Աշխատանքի վէճերու յատուկ օրէնքը, որ բաւական աղմուկ հանեց եւ վտանգեց աշխատաւորական դահլիճին գոյութիւնը, աշխատաւորական երեսփոխաններու խմբակցութեան կողմէ որոշուեցաւ ետ առնել, չներկայացնել խորհրդարանի վիճաբանութեան եւ մէկդի նետել։

Կառավարութեան ներկայացուցիչը բացատրեց թէ այս օրէնքով կը մտադրուէր սէնտիքաները դնել ամուր գետնի վրայ եւ թոյլ տալ որ անոնք հաւասարէ հաւասար կարենան բանակցիլ գործատէրերու հետ։ Մինչդեռ անցեալ շաբթու քուէարկած ազատականներու բանաձեւին հետեւանքը պիտի ըլլայ սէնտիքաները դնել աւելի ղժուար պայմաններու մէջ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՆՈՐ ԿԱԶՄԸ

փետրուար 18ին երեւանի պետական թատրոնին մէջ Հայաստանի նորընտիր կեդր. գործադիր կոմիտէն (խորհրդարան) ընտրեց իր նախագահական կազմն ու ժողովրդային գործավարներու խորհուրդը։

Միաձայնութեամբ կեդրոնական գործադիր կոմիտէի նախագահ ընտրուեցաւ Արմէն Անանեան, քարտուղար՝ Ռուբէն Դաշտոյեան։ Նախագահութեան թեկնածու նշանակուեցան Ասրի եւ Ասատուր, Այվազեան կոստիա, Բունեաթեան Լեւոն, Գալոյեան Ադասի, երզնկեան Արամայիս, Թադի-Զադէ Ալի, Խանջեան Ադասի, Խանոյեան Սարգիս, կարապետեան Արուս, ցովսէփեան Խորէն, Սարգոեան Մինաս, Վարդանեան Ստիոպա, Վարդանեան Ֆլորա։

Գործավարներու խորհուրդին նախագահ ընտրուեցաւ Սահակ Տէր Գաբրիէլեան, փոխ նախագահ՝ Արամայիս երզնկեան եւ Սուսաննա Շահվէրդովա։

Ցետոյ ֆողային գործավար՝ Գուլոյեան Աբրահամ, բանուորագիւղացիական գործավար՝ Սուսաննա Շահվէրդովա, ժողովրդային տնտեսութեան գործավար՝ Մարտիկեան Սերգօ, լուսաւորութեան գործավար՝ Արտօ եղիազարեան, առողջապահութեան գործավար՝ Գարդաշեան Գարեգին, մատակարարութեան գործավար՝ Մելքումեան վահան ելմտական գործավար՝ երեմեան վահան, Աշխատանքի գործավար՝ վարոս Թաչիկօղլեան ընկերային ապահովագրութեան գործավար՝ Թադի-զադէ Ալի, պետական նախագիծերու գործավար՝ Խորէն ցովսէփեան, պետական քաղաքական վարչութեան նախագահ (Չեկա) Աբուլեան Արմենակ, ընդհանուր դատախազ՝ Սարգիս Խանոյեան։

Հայաստանի կեդր. գործադիր կոմիտէի անդամներուն թիւը կը ֆասնի 234ի, որոնց մէջ յիշենք Ակոբով Աթանաս, Գէորգ Աբով, Մանուկ Աբեղեան, Գիւլիքէօխվեան, Դվնունի, Ստեփան Զօրեան, Ճարտարապետ Թումանեան, Աւետիք Իսահակեան, կարինեան Արտաշէս, Մակինցեան Պօղոս, Ա. Մելիք-Շահնազարեան, եղիա Զուբար, Ազատ Վշտունի, Ադասի վարդանեան, Դրաստամատ Տէր Սիմոնեան, եւ բազմաթիւ բանուորներ ու գիւղացիներ, բացականներ ու ներկաններ, վրացիներ, Ռուսեր եւ Թաթարներ։

*** Հայաստանի կեդր. գործադիր կոմիտէի նախագահ Անանեան Արմէն ծնած է 1893ին Դիլիջանի պողոսքիւխա գիւղին մէջ։ Արհեստաւոր ընտանիք մըն էր իր ծնողքը, փոքր ֆասակէն որբ մնաց։ Մինչեւ 1906 կօշկակար էր Դիլիջանի մէջ։ Ցետոյ անցաւ Թիֆլիս, աշխատելու ֆամար գործարաններու մէջ, 1916ին զինուոր։ 1919ին կը վերադառնայ ձակատէն կը մտնէ կոմունիստ կուսակցութեան մէջ, 1920ին կը դրկուի Հայաստան եւ կ'աշխատի Լոռի, Դարալագեազ, Նոր Բայազիտի եւ Լէնինականի մէջ իբրեւ գաւառային գործադիր կոմիտէի նախագահ կամ քարտուղար։

ՍԷՆ ԳԵՏԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՅ

Ձիւնհալին եւ տեղացող անձրեւներուն պատճառով, Սէն գետը կը շարունակէ բարձրանալ։ կը կարծուի թէ բարձրացումը պիտի շարունակէ դեռ, քանի մը օր եւս։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՄԵԾՆ ԲՐԻՏԱՆԻՈՅ ԵԼԵՒՄՏԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Սուրիոյ ելեւմտական նախարար Սնօտըն փետր. 11ին ճառ մը խօսեցաւ երեսփ. ժողովին առջեւ եւ անկեղծօրէն բացատրեց երկրին անել կացութիւնը՝ ելեւմտական հայեցակէտով։

— «Պետական ելմտացոյցին վիճակը ողբալի է ըսաւ. տարեգլխուն ահագին բաց մը պիտի ունենանք. աշխարհի ոչ մէկ երկիր կրնայ տոկալ անգործներուն վճարած մեր ահռելի գումարին բեռան տակ։ Ելմտացոյցին երկու կողմերն ալ խախտուած են. մուտքերը կը պակսին եւ ծախքերը կ'աւելնան հետզհետէ։ Անգլիոյ արտադրական կարողութիւնը 20 առ հարիւր նուազած է։»

Ահաւասիկ պաշտօնական գըՆահատութիւն մը, որ լրջօրէն կը մտատանջէ Մեծն Բրիտանիոյ բոլոր դրամատէրներն ու առեւտրականները։

Ո՞վ է այս վիճակին պատասխանատուն։ Ըստ Սնօտընի բոլոր կուսակցութիւնն ալ իրենց բաժինն ունին այս ընդհանուր աղէտին մէջ։ Բոլոր կուսակցական վարիչներն ալ ահագին խոստումներ կ'ընեն քուէարկութեանգժամանակ եւ երբ կառավարութեան ղեկն իրենց ձեռքը կ'առնեն, կը տեսնեն թէ որչափ դժուար է, եթէ ոչ անկարելի, խօսքերէն եւ խոստումներէն գործի անցնիլը։ Դիւրին է խնայողութիւններ խոստանալ. բայց դիւրին չէ ամսականներ զեղչել, պաշտօններ ջնջել, հանրային շինութիւնները դադրեցնել եւն. եւն։

Կուսակցութիւններէ ոմանք այնչափ ազդուած էին Սնօտընի այս խօսքերէն, որ կասկածեցան թէ անգլիական դրամը կրնայ իյնալ եւ իր հետ խախտել նաեւ ֆրանքը, որովհետեւ պանք մը ֆրանսը ահագին քանակութեամբ ստերլին ունի։

Քանի մը ֆրանսացի ելմտագէտներ այնչափ յուսալ գացին որ խորհուրդ տուին պանք մը ֆրանսին ծախել ամբարուած ստերլիններըՀ։

Այսպէս խորհողներն անշուշտ մէկ ծայրայեղութենէն միւսին մէջ կ'իյնան։ Անգլիոյ դրամը շատ աւելի մեծ տագնապներ անցուցած է եւ վերջին մեծ պատերազմէն յետոյ — աշխարհի մեծագոյն աղէտն անոր ստեղծագործումէն ի վեր — Անգլիան էր որ կրցաւ ամենաքիչ ժամանակուան մէջ իր դրամը նախկին սակին բերել։

Երկրի մը թղթադրամը իր արժէքը կը կորսնցնէ, երբ ոսկիին հետ անոր փոխանակութիւնը կ'արգիլուի կամ կը դժուարանայ։ Այս է դրամի մը գնահատման միակ եւ անսխալ չափանիշը։ Արդ՝ անգլիական թղթադրամը ազատօրէն կարելի է փոխել ոսկիի հետ, ինչպէս ֆրանսական ֆրանքը։ Ոչ մէկ սահմանափակում կայ փոխանակութեան համար եւ ոչ մէկ վտանգ թէ Անգլիոյ դրամատունը կրնայ երբեւիցէ բռնադատուիլ պետութեան կողմէ եւ փոխարէն դրամատոմսեր հրապարակ հանելու։ Պատերազմի ժամանակ իսկ, Անգլիա անմիջական աւուրքերով կը հաւաստարակշռէր իր ծախքերը, երբ Մանչի այս կողմը ծախքերու յաւելումները Գերմանիոյ հաշուոյն անգնելու քաղաքականութեան կը հետեւէին եւ չորս հինգ տարի յետոյ էր միայն որ նոր տուրքեր դնել սկսան։

Անգլիոյ աւանդական սովորութիւնն է ծախքերը տուրքերով գոցել։ Այս է միակ առողջ դրութիւնը ելմտացոյցի պատրաստութեան համար։ Հարկատուն պէտք է այնչափ վճարէ որ ծախքերը գոցուին. իսկ եթէ այդչափ հարկ գանձել կարելի չէ, պէտք է ծախքերը զեղչուին։ Ոչ մէկ ելմտական նախարար կրնայ խախտել այս աւանդութիւնը։ Մինչեւ իսկ ընկերվարական Սնօտըն չի կրնար շեղիլ այս օրէնքէն։

Բոլոր պատերազմիկ պետութիւններէն միայն Անգլիան էր— բացի կէս. պատերազմիկ Ամերիկայէն—որ 1925ին՝ թղթադրամի առանց ոճւէ զեղչի ոսկեդրամի վերածեց, այսինքն իր յանձնառութիւնները հարիւր առ հարիւր վճարեց, ի գին ահագին զոհողութիւններու, որոնց միայն խրոխտ Ալպիոնի զաւակ մը կրնար տոկալ ու հանդուրժել։ Գիտենք թէ Ֆրանսան իր դրամի չորս հինգերորդը չեղեալ նկատեց եւ նախապատերազմեան բոլոր յանձնառութեանց մէկ հինգերորդը միայն վճարեց։ Այսօր չէ ուրեմն որ Անգլիա պիտի խորհի փոխել իր քաղաքականութիւնն եւ հետեւիլ իր դրացիներուն աղքատ եւ խեղճ քաղաքականութեան։

Անգլիոյ առեւտրական դասակարգը կը փափաքէր իսկապէս որ 1925ին թղթադրամի վերարժեւորումը տեղի չունենար եւ կայունացումը աւելի ստոր սակի մը վրայ կատարուէր, օրինակ անգլիական ոսկին չորս տոլարի հաշուով։ Բայց ոչ մէկ հրապարակագիր համարձակեցաւ բացէ ի բաց թեմ արտայայտուելու այդ դրութեան։ Բրիտանական հպարտութիւնն արգելք էր այդ խոստովանութեան։ Մինչդեռ այսօր քսյեօի պէս ելմտագէտներ մեղադրեցին փունէքարէն ֆրանսական 124ի կայունացնելուն համար, փոխանակ 150ի կամ աւելիի։ Գիտենք թէ Պելժիա 175ի կայունացուց եւ ելմտական տեսակէտով լաւ ըրաւ։ Այնտեղ այսօր ապրուստն աւելի աժան է քան Ֆրանսայի մէջ։

Թող Հանգիստ քնանան ուրեմն ամէն անոնք որ անգլիական ոսկի ունին։ Այդ թղթադրամները ժայռէն աւելի ամուր ու հաստատուն են։ Բրիտանական ազգային արժանապատուութիւն մը կայ, որ քանի մը հարիւր տարիներու դրոշմը կը կրէ իր վրայ եւ քանի մը դժբախտ տարիներու բեռան տակ չի կքիր։

Բայց միւս կողմէ, առանց կրակի մուխ չըլլար, կ'ըսեն եւ այդ յուեւեես տարաձայնութիւնները ալ իրենց մեկնակէտն ունին։ Այսպէս, օրինակ, պատերազմէն առաջ յաճախ կը պատահէր որ Անգլիոյ Դրամատունը իր դրամատոմսերու փոխարէն 100ին հարիւր ոսկի կ'ուներ, այսինքն ամբողջ թղթադրամներու փոխարէն իրական ոսկի կը գտնուէր Դրամատան նկուղներուն մէջ։ Այսօր կացութիւնը միեւնոյնը չէ եւ ոսկիի համեմատութիւնը հարիւրին 32 է, այսինքն շրջաբերութեան մէջ գտնուած թղթադրամ ստերլիններուն մէկ երրորդին չափ ոսկի միայն կայ։ Քիչ է անշուշտ, բայց բաւական է, աւելին պերճանք է, լիւքս է ոչ անհրաժեշտ։ Բաւական է որ Անգլիոյ Դրամատունն իր գեղչի սակը բարձրացնէ, այսինքն մէջտեղ տայ օտար դրամագլուխներուն մինչեւ իսկ կէս առ հարիւր աւելի շահեկան Լոնտոնի մէջ քան այլուր, եւ յաջորդ օրն իսկ ոսկիի բեռներ կը թափին Լոնտոն։ Բայց անգլիական կառավարութիւնը չուզեր այդ։ Այդտեղ ալ բրիտանական հպարտութիւն եւ արժանապատուութեան խնդիր կայ։ Ահագին անգլիական դրամագլուխներ գետեղուած են Հարաւային Ամերիկայի մէջ եւ իրենց նախկին դիրքը յաջողապէս պահպանելու համար Մ. Նահանգներու մրցակցութեան դէմ, անգլիական դրամատուները կը շարունակեն միշտ նոր դրամագլուխ ղրկել այնտեղ։ Եթէ դադրին ղրկելէ եւ այդ դրամները Անգլիոյ մէջ պահեն, ոսկիի համեմատութիւնը մէկ օրէն միւսը կրնայ աւելնալ բնականաբար։

Միւս կողմէ կայ նաեւ ծանրը տուրքերու վախը, որով անգլիացի դրամատէրն իր դրամները սիրայօժար կը վստահի օտար ձեռնարկներուն եւն։

Անգլիական դրամի անկման վախ չկայ ուրեմն եւ չի կրնար ըլլալ մօտաւոր ապագայի մը համար։ Պետական ելմտացոյցի բացը նոր տուրքերով պիտի գոցուի ապահովաբար եւ կամ ծախքերը պիտի զեղչուին։ Արդէն նախարարներն իրենք օրինակը կուտան խնայողութեան, 100ին 20 զեղչ յօժարելով իրենց թոշակներուն վրայ։ Անշուշտ այս օրինակին ուրիշներ ալ պիտի հետեւին եւ պետական ելմտացոյցը վերջը վերջը պիտի գտնէ իր հաւասարակշռութիւնը։

Վէրքը ծածկելով չէ որ կը բուժուի։ Սնօտընի անկեղծ եւ յանդուգն ճառը որով հաւար կը կանչէ, պիտի ունենայ անշուշտ իր բարերար ազդեցութիւնն եւ յոռետեսները պիտի տեսնեն թէ ոյռ՛ւ հետ գործ ունին։

Մ. Տ.

Ծովանկարիչ Վարդան Մախոխեան

Նիս.— Հանրային հարցի մը շուրջ խորհրդակցելու համար, ժամադրութիւն մը կը խնդրեմ իրմէ։ Հաճոյքով կը ստանամ նամակիս պատասխանը։ Ժամադրավայրն է Նիսի յայտնի Palais de la Méditerranée, ուր ամբողջ ձմրան եղանակին տեղի կ'ունենայ իր նկարների ցուցահանդէսը։

Պալատի առջեւ, մի քանի կարգ, ահագին տարածութեան վրայ, կանգնած են հարիւրաւոր օթօներ, որոնց բախտաւոր տէրերը կեանքը կը վայելեն այդ հոյակապ պալատին մէջ, Նիսի գեղեցկագոյն գոց մանիշակագոյն ծովուն ի տես, ամէն մէկը ըստ իր հասկացողութեան։

Մարդկային ինչ այլազան հոսանք է որ դէպի ներս կը հոսի։ Ամէն ազգէ ու դասակարգէ։ Դիւժազների եւ գոյների խառնուրդ, համնստ արտաքին մը մինչեւ ամենափառակեղ ճոխութիւնը։

Պ. Մախոխեանի հրաւիրատոմսով ներս եմ մտնում։ Սպասասւոր մը քաղաքավարութեամբ ժամանցոյց կ'ընէ առաջին յարկի վրայ, ալ կողմի սրահը՝ կոկիկ ու ճաշակաւոր։ Տեղաւորուած են մօտ լիսուն, մեծ ու փոքր նկարներ՝ լոյսի համապատասխան ողողումներ ունենալով իրանց վրայ։

Այն բացառիկ ուշադրութիւնը, որի չնորհիւ ձեռք է բերել մեր հայրենակիցը իր ցուցահանդէսի համար այս սրահը, շատ-շատերի նախանձը պիտի գրգռէր։

Այս սրահին մէջ է, որ հոգիդ վերացում մը կ'ունենայ եւ ինքզինքդ երազական աշխարհի մէջ կը զգաս, ամէն մի նկարի առաջ տարբեր-տարբեր զգացումներ ապրելով։

Մուտքի դէմ ու դէմ ահեղատես, մրրկալոյզ ովկիանոսն է փոթորկւած։ Կատաղի ալիքները իրար կը հիւսուին, իրար կը խեղդեն եւ ձիւնանման փրփուր կը թքնեն մթագնած երկինքն ի վեր։ Բնական տարրերի կատաղութեան այս իրական պատկերացման առաջ, մարդ սարսուռ մը կ'ունենայ իր երակների մէջ։ Եւ եթէ փոթորկում ունի նաեւ քո հոգին, ներքին մղում մը կ'ունենաս խառնուիլ այդ ալիքներին քո յոյզերով, կ'ուզես շնչել նրանց կատաղութիւնը եւս եւ որոտալ ովկիանոսի մը մռունչով՝ լսելի դառնալու համար աշխարհին։

Այս տեսարանէն յետոյ, անկարելի է որ ակամայ ձեր աչքերը անմիջապէս կանգ չառնեն «մեղմ գիշերը ծովու վրայ» նկարի առաջ։ Այնքա՜ն հեզասնազ, այնքան մե՛ղմ ու այնքա՛ն անուշ։ Աչքերդ կը հանգստանան, հոգիդ կը խաղաղի։ Լուսնի ոսկի ճառագայթները բեկ-բեկ թափւած են ծոյլ ծփանք ունեցող ծովու վրայ, որի հանգիստ օրօրին յանձնել է ինքզինքը ձկնորսի անհոգ ու անփոյթ նաւակը։ Դժուար է հիացմունքը զսպել Պ. Մախոխեանի եւ «Արշալոյս»ի եւ «Վերջալոյս»ի առաջ։

Այս տողերով երբեք յաւակնութիւն չունիմ արուեստի ծայրայեղ նրբութիւնը պատկերացնող նկարների գնահատանքը անել։ Այդ մասնագէտների գործը է։ Ես, իմ ապրումն է, որ փորձում եմ թղթին յանձնել։ Եւ միայն ես չեմ։ Հիացումի եւ յափշտակութեան այս ապրումները ընդհանուր են սրահի մէջ գտնուող բազմութեան համար։ «C'est naturel, c'est unique, c'est superbe» բառերը դուրս են թռչում շատ շատերի շրթներէն։ Անգլիացի թղթակից տիկին ճօնսըն ժամերնում է ինձ որպէս նկարչի եւ կ'ուզէ իր տպաւորութիւնները հիմնաւորել իմ կարծիքով։ Կը հասկցնեմ տիկնոջ, որ ես նկարիչ չեմ, այլ հիացող մը, իմ հայրենակցի անզուգական այս տաղանդի առաջ ազգային զգացումով հպարտ Հայ մը։ Արդարացի գտնելով իմ արտայայտութիւնը, տիկինը կը հասկացնէ, որ ինք ամենամեծ հաճոյքը կը ստանայ Պ. Մախոխեանի նկարներէն եւ կը սիրէ իր ազատ ժամերը նրանց հիացքով անկացնել՝ ցուցահանդէսը բացուելէն ի վեր։

Լաւագոյն ընդունելութեան փայլուն ապացոյց մըն է եւ այն, որ ցուցադրուած նկարներէն մօտ քսանը արդէն գնուած են լաւագոյն արժէքով, եւ ո՛վ գիտէ որ Անգլիացու կամ Ամերիկացու ճոխ ապարանքի թանկագին զարդը կը կազմեն։ Ամենամեծ ու արժանավայել գնահատանքը ցոյց է տուել ֆրանսական կառավարութիւնը՝ զարդարելով մեր հայրենակցի կուրծքը պատուոյ նշանով, բարձր շնորհ մը, որին կ'արժանանան Ֆրանսայի մեծ ուընտիր զաւակները։ Արուեստի լեզուն եւ էութիւնը հասկացող, հոգին ըմբռնող եւ արժէքը գնահատելու բարձր կարողութեամբ օժտուած Georges Avril, վեր հանելով Պ. վ. Մախոխեանի վրձինի գերազանց ուժը, իր գնահատական յօդուածը վերջացնում է հետեւեալ տողերով.

«Nice doit se féliciter d'avoir fixé un tel artiste sur sa terre heureuse»։

Ցուցահանդէսի բացման առթիւ տեղական թերթերը, անխտիր, իրար գերազանցել կը ջանային ֆրանսական լեզուի ամենանուրբ գովասանքներով։ Պ. Մախոխեանի արուեստի եւ ստեղծագործութեան մասին գրնահատական յօդուածներ են գրած նաեւ յայտնի քննադատներ՝ Camille Mauclair, Thiébault-Sisson, Louis Vauxcelles:

* * *

Մէկիկ-մէկիկ իրաքանչիւր նկարի առաջ կանգ առնելէ յետոյ, ժամադրութեան ժամուն փնտռում եմ Պ. Մախոխեանը։ Ընթերցասրահում, բազկաթոռի մը մէջ ընկղմած է հայկական դիմագիծ մը։ Յիսունը անց ճակատագրական մազերով։ Ջեմ սխալած, ինքը Պ. Մախոխեանն է, միջասակ, նիհարկեկ, թախծապատ դէմքով։ Արուեստագէտի մը ստեղծագործութիւնը լաւ հասկնալու համար անհրաժեշտ է ճանչնալ հեղինակը։ Այնպէս մը կը տպաւորուիմ եւ կ'եզրակացնեմ իմ մէջս, որ Պ. Մախոխեանի բնաւորութեան մէջ ներքնութիւնը, ժեղմութիւնն ու հանդարտութիւնը մեծ տեղ են գրաւում։ Այս տիրական գծերի ուժովն է անշուշտ, որ նա կտաւի վրայ յաջողութեամբ կ'իրագործէ բնութեան զմայլելի քնքշութիւնները։

Խօսակցութեան ընթացքին աստիճանաբար կը տեսնէք նրա հոգին ալեկոծող, էութիւնը փոթորկող Հայի խոր վիշտը, ներքին բոցավառ հրդեհը։

— «Եղբայրներ եմ կորցրել, ամէն մէկը մէկ-մէկ արժէք։ Հօրենական հարուստ,շէն տանս մոխրացումէն յետոյ դժոխային օրեր եմ ապրել եւ ի վերջոյ, լոկ իմ անհատական ուժերով հարթել եմ ճանապարհը, որոշ դիրք ստեղծել ինձ համար»։

Հակառակ երկար տարիներ օտարների շրջանակում ապրած իր կեանքի, գուրգուրանքով պահել է իր մայրենի լեզուն։ Ժամէ մը աւելի տեւող մեր խօսակցութեան ընթացքին, երբեք պէտքը չզգաց օտար որեւէ բառ գործածելու, հակառակ եւրոպական մի քանի լեզուներ գիտնալուն։ Յորունկ վրդովմունք ունի նա մեր ազգային բնաւորութեան բացասական գծերի հանդէպ։ «Ո՞ւր կը տանի մեզ այս անմիաբանութիւնը, ո՞ւր կ'երթանք այսպիսի երկպառակութիւններով»։ Անկախ իր տաղանդէն, Պ. Մախոխեանը տիպար Հայ մըն է, Հայու մեծ քուր զգացումներով, ծով տառապանքով, վառ հայրենասիրութեամբ եւ արդար վրէժխնդրութեան անշէջ կրակով։ «Թուրք իշխան մը որպէս Աբդեւլքադի շողոքորթութիւն կ'ընէր ինձ նկարներս տեսնելէ վերջ եւ կ'ուզէր տեւական բարեկամութիւն հաստատել հետս։ Պատասխանեցի, որ Աբեւելքցի ըլլալով հանդերձ ես Հայ եմ, որով միայն Հայը կրնայ պարծենալ ինձմով, իսկ իմ տան չէմքէն ո՛չ մի թուրք ոտը ներս չպիտի դնէ, ես Հայ եմ, մէկ միլիոն ազգակիցներիս հետ եւ հարազատներ ունիմ ձեր ձեռքով ժորթուտած, թուրքը թուրք է ինձ համար, ինչ ալ նուներով ու տիտղոսով ալ կոչւի նա»։

Հանգամանք մը աւելի եւս կը բարձրացնէ Պ. Մախոխեանի արժէքը որպէս մարդու։ Խօսք կ'անցնի մեր հռչակաւոր ծովանկարիչ Այվազովսկու մասին։ Այստեղ արդէն դուք կը զգաք հմուտ արուեստագէտի եւ մեծ մարդու առաւելութիւնները։ կ'ոգեւորուի իր բացատրութիւններով, խանդավառ գովեստներ կը հիւսէ Այվազովսկու անունին։ «Աւելի քան հանճար էր նա, գոյների անսխալ Աստուածը»։

Անկասկած մեր ազգային հպարտութիւններէն մէկն է Պ. Մախոխեան։ Ափսո՛ս, որ հարկ եղած չափով չենք ճանչնար գինքը եւ առիթներ չենք ստեղծեր իրմով հպարտանալու. մինչդեռ նա Հայի ստեղծագործական ոգու փառքը կը պատցնէ եւրոպական ազգերի մէջ, պալատներէ ներս, գեղապաշտ հասարակութեան սրտերում։

Ե՛րբ պիտի սովորինք գէթ օտարների չափ ճանչնալ ու գնահատել մեր հարազատ արժէքները։

Նիսը հպարտ է, որ Մախոխեանի պէս տաղանդ մը ունի իր հողի վրայ, իսկ մե՛նք։

ԱՐՈ ԱՐՈՅԵԱՆ

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

"ՀԱՑԸ ՀԱՑ ՊԱ

«Յառաջ»ի ընթեր... յայտնի է, որ Փարիզի Ակուժբը մի շարք նուիրեց հայ գաղութներ... նպաստութեան, նպաստ... նալով պարզել, թէ փ... կան, տնտեսական ու... թային տեսակէտից ... ճակի մէջ են հայկ... գանգուածները մայր հա... դուրս։

Բոլոր զեկուցանողն... հանրապէս յանգում էր եզրակացութեան, որ ... թիւնը, ցրուած աշխարհ... կողմը, աւելի կամ պակ... թակայ է ուծացման վտ...

Բնական էր, որ Գրա... կուժբը պիտի խորհէր ... խուսափելի վտանգի դէմ ... քարելու միջոցների մա...

Շաբաթ օր, փետր... 28ին, Գրական Ակումբի ... յատկացուեց «Հայը հայ ... լու» ծանրակշիռ խնդրի...

Պ. Ա. Ջամալեան ... կարիները հրապարակ ... իբրեւ նիւթ խորհրդակ... Նախ՝ ընդհանուր բա... թիւնն ըրաւ հայ հ... գաղութների, պարզեց առաւելութիւնները, ... սութիւնները, ներկայ... րանց քաղաքական, ... մշակութային պայման... ապա անցաւ իր բ... կարիներին։

Ըստ Պ. զեկուցո... կայ գաղթահայութիւ... ընդհանուր թիւը հաս... ւելի քան 700.000ի, ... լու եւ հայ ապրելու ... եակներ ունի, քան հին ... հետացող գաղութնե... կայն, առանց կազ... թեան, առանց միամ... խառնուածքի ու ճիզի, ... գաղթահայութիւնն ... է ենթարկուել այն տ... ճակին, ինչ որ պատ... նախնիքներին։

Ցնտեսական համագ... թիւնը կարեւոր ա... մէկն է հայութիւնը ... լու։ Այդ բանին հա... ւոր պէտք է ստեղ... հայկական դրամատուն... երկրում, ուր Հայերը պ... լի թիւ են կազմում։ ... հաստատութիւնները ... տնտեսական հիմունք... բայց ունեն նաեւ ... կան եւ ազգային ... թիւն։ Մեր առօրեայ ... պուններն ու յարաբերո... րը կարող են յարա... միայն այն ժամանակ, ... բոլոր Հայերը իրար ... նախ տնտեսական եւ ... րոյական շահերով։ ... կողմից հայկական գ... ները կարող են անդ... ժամադրավայր եւ առ... դիսանալ բոլոր Հայե... տիր։

Տնտեսական նուա... ցութիւնը, որ Հրկանդ... պել ու շաղկապել է ի... դերը կարող է խաղ... մեր կեանքում։

Այս հզօր տնտես... ծնից յետոյ գալիս է ... կան խնդիրը։

Ա.Ռուսնութիւնը ... եւ ազգութիւնը պահ... ւորագոյն միջոցներից

Այս բանի վրայ ... յատուկ ուշադրութիւն ... Մեր ընտանիքները ... ընդ միշտ պիտի հա... հայ օրիորդները պա... կան հին աւանդութ... անհնարին է ներկայ ... դարում։ Պէտք է հա... ու տղան հնարաւորու... նենան իրար հետ ... տեսնելու։ Այս գի... պէտք է մենք ստեղ... երկսեռ հասարակութ... գոյն հանդիպումներ ... նեկան յարաբերութ... եւ երեկոյթ։ Ցան... կազմակերպելով։ Չա... մեկուսացումը եւ ... րահաճութիւնը մեր ...

ԳՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՕՐԱԳՐԻՑ)

Ընծայել Հինգշաբթի, օր. 11-ին Թաղատան Հիւանդոցի Հանդիսասրահին մէջ հանրային դասախօսութիւն մը Հայ գրականութեան վերաբերեալ՝ «Հայ գրականութիւնը եւ ազգային ոգին» նիւթին շուրջ։ Դասախօսը՝ Տ. Ղեւոնդ Գալուստեան։

Ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Հայ Գրողներու Միութեան Վարչութեան անդամներ։

Ընդունելութիւն մը տրուած է Հայ Գրողներու Միութեան Վարչութեան անդամներուն եւ պատուոյ հիւրերուն՝ Պոլսոյ Հայ Գրողներու Միութեան կողմէ, Ս. Ամենափրկիչ Հիւանդանոցի Հիւանդասրահին մէջ, Ուրբաթ, Մարտ 12-ին, ժամը 5-ին։

Ներկայ պիտի գտնուին Պոլսոյ Հայ Գրողներու Միութեան անդամները, Հիւանդասրահի Հոգաբարձութեան անդամներ եւ Հիւանդանոցի Տնօրէնութեան պատասխանատուները։

Ներկայ պիտի գտնուին նաեւ Հայ Գրողներու Միութեան Վարչութեան անդամներ եւ պատուոյ հիւրերը։

* * *

Երիտասարդ հայագէտ մը, որ ուսումը կատարած է Պոլսոյ Համալսարանին մէջ, ուր ունեցած է նշանաւոր ուսուցիչներ, ինչպէս՝ Ֆրանսիս Ժոն, Ռուբէն Վարդանեան, Ռուբէն Զարդարեան, Ռուբէն Գալֆայեան, Ռուբէն Պարոնեան, Ռուբէն Տէր Մինասեան, Ռուբէն Տէր Ներսէսեան, Ռուբէն Տէր Յովհաննիսեան, Ռուբէն Տէր Ղեւոնդեան, Ռուբէն Տէր Ստեփանեան, Ռուբէն Տէր Գրիգորեան, Ռուբէն Տէր Մկրտչեան, Ռուբէն Տէր Յակոբեան, Ռուբէն Տէր Սահակեան, Ռուբէն Տէր Մեսրոպեան, Ռուբէն Տէր Գէորգեան, Ռուբէն Տէր Յովսէփեան, Ռուբէն Տէր Ներսիսեան, Ռուբէն Տէր Յովհաննէսեան, Ռուբէն Տէր Ստեփանոս

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի և շրջաններու բոլոր ընկերները անխտիր այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, 120 Պուլվառ Պէլվիլի սրճարանին վերնայարկը։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Զեկոյցներ.— ՅՈՒՆԱՀԱՅ ԴԱՂՈՒԹԻ ՄԱՍԻՆ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ եւ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8,30—9.30, Հ. Յ. Դ. ծրագրի մեկնաբանում (Ընկ. Պ. Հիւսեան)։

Ժամը 9.30—10.15, Համառօտ պատմութիւն նախայեղափոխական շարժումներու (Ընկ. Տ. Թադէոսեան)։

ՓԵՐՈՒԱՐ 18 ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի կողմէ
Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 128 Rue Etienne Doleth սրահը
կը նախագահէ՝ ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻՒՐՔԻՒՐԵԱՆ
կը խօսին՝ ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ, ՌԻՆ և Հ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին
Երգ, արտասանութիւններ եւ անակնկալներ

«ՓԵՒՐՈՒԱՐ 18» ՍԷՆ ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ակնունի ենթակոմիտէի, Ս. Մարկրիթի «Համազասպ» ենթակոմիտէի եւ Ս. Լուի Պատ. միութեան։ Այս կիրակի ժամը 2.30ին։

Կը խօսի՝ Ընկ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Նավիլի Երկս. Երիտ. Միութեան կողմէ
14 Մարտ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին
Salle Pantin *սրահին մէջ, 114* Grand'Rue Chaville
կը ներկայացուի՝ ՋԱՐԸԼԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ
Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ
Թանկօր մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ՝
Ժողովրդական գիներով *Մուտք 5 ֆրանք*
Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, *Նավիլ։*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. Վիէնի Ապառաժ խումբին կողմէ
Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ
Այս կիրակի ժամը 2ին Etablissement Réunis
(Փասթալի Սէնէմայի սրահին մէջ
կը ներկայացուի՝ ՊԱՆՔ ՕՔՕՄԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ
Տոմսերը կը ծախուին Պ. Այանեանի, Ն. Խաչիկեանի, Ա. Ալէքսանեանի, Մ. Մուրատեանի ժօտ եւ հանդէսին օրը թատրոնի կիշէն։
Գիները 4 եւ 3 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Շապին Գարահիսարի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութեան կողմէ։ 4 Ապրիլ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ։ 51 Rue de Clichy, Société Française de Photographie *սրահներուն մէջ։*

Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը։

Հ. Մ. Ը. Մ-Ի ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին 84 Բիւ Շաբ
Հովանաւորութեամբ ՊԱԼԱՖԵԱՆ սրբազանի
Հրաւիրուած են նաեւ Մարսէյլի ֆրանսական եւ ռուսական Սկաուտական կազմակերպութեան պետերը։
Խմբերգ, արտասանութիւններ, ֆանթէզիներ, բուրքեր, շուէտական մարզանք, սկաուտական կենդանի պատկերներ, եւայլն։
Սկաուտներու կողմէ կը ներկայացուի
ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՌՄԲԱԼ Է ԵՒ ՀՆԱՐԱՒԻՏ ՎԱՐԶԱԿԱԼԸ (զաւեշտ)
Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Լիոնի, Տէսինի եւ շրջանի գաղութաբնակ հայութեան օգտակար ու ձեռնտու գիրքը։

"ԼԻՈՆԱՀԱՅ ՈՒՂԵՑՈՅՑ-ՏԱՐԵՑՈՅՑ,,Ը

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ եւ ՔԱՐՏԻՍԱԻՈՐ
Հրատ. Տպ. «ԵՓՐԱՏ»ի
Գինն է.— Ամէն տեղ հասար 7 ֆր., փնտռեցէք՝ գրավաճառներու եւ ամէն թերթի գործակալներուն մօտ։
Գաւառներէ եղած յանձնարարութեանց հասար դիմել կեդրոնատեղի, H. Tatéossian, 34 Rue Villeroy. Lyon.

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԼԻՇԻ, Լրվալուա-փէրէ եւ ՍԷՆԹ Ուան բնակող բոլոր անհատ Դաշնակցականները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին փլաս տը լա Րէբիւպլիքի *(Ֆլիշի)* ծխավաճառի սրճարանը։

ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈՒԼԻՆՕ պիլեանքուր վռամեան խումբի ժողովը, վաղը ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ՅԱՒԵՐԺ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Գործազուրկներու Օգնող Մարմինը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր միութիւններու ներկայացուցիչները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ֆլորիա ճաշարանը, 61 Rue Mr. le Prince։ *Օրակարգ՝ զեկոյց գործադիր մարմնոյ։*

Ջ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսութիւն այսօր հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ Կը դասախօսէ Պ. Եր. Տ. Անդրէասեան եղիշէի մասին։ Մէկ ժամ սինէմա։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Անիէր Պուա-ֆոլոնպի Ջ. Ե. Ո. Միութեան ընդհանուր ժողովը վաղը երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղի՝։

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ Մատենադարանի յառաջիկայ բանախօսութիւնը՝ վաղը ցերեկէ վերջ ժամը 4ին, կը խօսի Պ. Ռուբէն Բերբերեան, նիւթ ունենալով «Հայ մշակոյթի հանճարը երեք շարունակական սերունդի մէջ (Պատկանեաններու տոհմը)։

ՆԿԱՏի առնելով ներկայ անգործութեան տագնապը Մարսէյլի ֆոյի Շայը Միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ ամդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր ֆոյիցիները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 14 Rue Colbert (Bar Tabacsի) սրահը։

ԵԹԷ այս անգամ ալ ներկաները մեծամասնութիւն չկազմեն վարչութիւնը ինքնաբերաբար պիտի յանձն առնէ բոլոր հաքցերը կարգադրել։ *(կնիք)*

Հայ Արիներու Միութեան
ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ՅԵՐԵԿՈՅԹԸ

Այս կիրակի ժամը 2.30ին
Salle de la Démocratie *մէջ*
38 Bld. Raspail, Métro Sevres Babylone.
Մուտք 5 եւ 2.50 ֆրանք

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՋԵՏԵՂՄԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Կը կատարէ ամէն տեսակ ելեկտրական զետեղումներ եւ աշխատանքներ։
Գրել՝ Kumalian*ի*
11 Rue Bisson, Paris (20)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Ամսատ. եւ նոր մէթոտ. գաբմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդր. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՀԻՒԱՆԴՆԵՐ

Դիմեցէք մասն. բժիշկներուն 123 Bl. Sébastopol, *մէթ. Սէն Տընի, Ռէօմիւր։ Վէներ. ախտեր, ջերմախտ., անկարողութիւն, ֆրանկախտ, արեան, ժորթի հիւանդութ. արեան և մէզի քննութիւն, քիթի, կոկորդի եւ ականջի ցաւեր։ Դարմ. ռէօնթ. եւ անդրմանիշակ. ճառագթ. Ասիւրանս ասսիալի հիւնդն. Ամէն օր 9 12 եւ 2-8։ կիր. 9-12։ Ակնաբուժ.— Խորհ. և դարմանում ամէն օր 9 12։*

EMPIRE *մթգիք-Շօլ՝* 37 Av. Wagram

ԲԺՇ՝Ն. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
ՄԷԹրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3-9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H STEPHAN

ՓԱՍՏԱԲԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻՔԷԼ)

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil. 96—74
Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր ամենալաւ պայմաններով
ՓՈՂՈՑ ԻԱՐԿԱԾներումասնագիտութիւն, առանցկանխավճարի
Ընդունելութեան ժամեր. առաւօտ ժամը 9.30էն 10.30, կէս օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30։
Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud
Օթօպիւս BC, BG, O եւ Q թրամուէյ 5 եւ 26

Յ. ՄԻՆԷԼԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée
PARIS *(19e)*
ՄԷԹրօ՝ Bœtzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՃԵԼԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ։
ԴԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՋԵՂՉ
ՀԱՑ ՑԱՃԱԽՈՈՂՆԵՐՈՒ
ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Varicesի *(վառիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին ձեւերով։
Տիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիօլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31
(կաս տիւ նօռի եւ կաս տը լ'էսդի մէթոտեղը)

ՓԱՐԻԶԷՆ 10 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՀԵՌՈՒԻ

Փարիզի յայտնի արուարձաններէն Enghien*ի կայարանէն 3 վայրկեան հեռու,* ՏԱԿԱՒԻՆ ԿԸ ՄՆԱՆ *քանի մը ծանր հոդաբաժիններ, քառակուսի մէթրը 100—150 ֆրանք, բիւրին 10ը կանխիկ իսկ մնացածը վճարելի 5 տարուան միջոցին։*

Դիմեցէք՝ 18 Rue Chaussé d'Antin, Tarassoff — Ter Ahamianի *գրասենեակը։ Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, Tél. Prov. 87—32։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Pianos & Disques
Columbia
REGISTERED TRADE
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil.
Մեր փլաքներու ճոխ մրցերանոցին մէջ կը գտնուին ամէն վաճառանիշէ գիներ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.։ Գիները՝ 120, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն*

ԾԱԽՈՒԻ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

Gare du Nord*ի մօտ,* Belzunce, *հինգ փողոցի կեդրոնը, 6 մէթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարդարակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու Ջուր, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պատարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30.000 ֆր.։ Դիմել* Kiltikian*ի 8* Rue Rougemont, *(Փարիզ 9)։ Իսկ խանութը տեսնել տալու համար դիմել 15* Rue de Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL*ի վրայ*
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie
ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, շքեղ, շակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ։

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է,

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY,
Métro: Couronnes ou Parmentier

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
տէր եւ տ՛օ էն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96-
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, ֆրանկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

«THE SEVA VOICE» MONOPOLE

ԱՄԷՆԷՆ ՇՔԵՂ ՖՈՆՈՆ ՈՐ ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ ՍԻՐՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻ Է ԵՒ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ
ՄԻԱԿ-ՖՈՆՈԿՐԱՖԸ ՈՐ ԶԱՐՄԱՑՈՒՑ ԱՇԽԱՐՀԸ
AJOUTEZ A L'ELÉGANCE DE VOTRE FOYER L'APPAREIL MODERNE

REGISTERED TRADE MARK

APPAREIL DÉPOSÉ

SEVA

ՓՆՏՌԵԼ ԲՈԼՈՐ ԼԱՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԱՄ
MANUFACTURE GÉNÉRALE DE MACHINE PARLANTE

ETABLISSEMENTS **SEVA**

206, RUE LAFAYETTE, 206, PARIS, *Մէթրօ՝* LOUIS-BLANC
Հաստատութիւնը բաց է ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 19, փակ է կիրակի օրերը
AGENT PARTOUT LA MARQUE MONDIALE
DÉPOSITAIRE GÉNÉRAL.— PARIS - SUISSE - LONDRES - AMSTERDAM ET SUD - AMÉRIQUE

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38-
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲՈԼՈՐ ՃԱՇԱԿՈՐԴՆԵՐՈՒՄ

Ստացած եմ մեծ քանակութեամբ գանազան տեսակի սուրճ

ֆաֆէ Մատակասքար	Ա. տեսակ	12.75, Բ.Գ. տեսակ	աւելի
» Յանթոս Good	Ա. »	14.25 » »	»
» Santos supérieur	»	18 » »	»
» » Domincul		20	
» » Caracoli		22	
ֆաֆէ Mocca Hodeldan		24 իսկականը եւ ոչ ՓԷ	
» Godlup		25	
» Ceylan		28	
» Margajid		31	

կը յայտարարեմ յաճախորդներուս ՓԷ սուրճի գիները տարբերին հաճաձայն իրենց տեսակին։ Զգուշացէ՛ք սուրճերէն։ Այցելեցէք մեր գործատեղին գաղափար կազմելու համար սուրճի տեսակներու մասին։

ՀԱՍՑԷ՝ "CAFÉ SULTAN,,
TOROSSIAN
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronnes, Tél. Ménil. 56-

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
6
ՄԱՐՏ
1931

6 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1511 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿ ՍԱ ՄԻՒՍՆԵ՞ՐԸ

Առջի օր, կը գրէինք այս էջին գլուխը.

— «Մեր այս անճար վիճակին մէջ— Թէ՛ ազգային եւ Թէ՛ քաղաքական տեսակէտով— ցաւեր կան որ կը պահանջեն հաւաքական ձիգ, սրտաբաց, գլուխ գլխի աշխատանք»։

Այս աշխատանքին համար, մեր հիմնական խարիսխը պիտի կազմեն, նորէն, արմատախիլ բազմութիւնները։ Անոնց հոգեկան ուժը եւ զոհաբերութիւնը, որ անսպառ է եւ տեւական։

Միեւնոյն առիթով, պարզեցինք Թէ ինքնախաբէութիւն է միլիոնատէրներու ինքնաշարժին կապուիլ եւ հրաշքներ սպասել։

Միլիոնատէրը գաղտնիքներ, քահանաճոյքներ ունի որոնց կա՛մ եպիսկոպոսը կրնայ Թափանցել, կամ վարդապետը։

Թող անոնք աշխատին այդ ճակատին վրայ, իսկ մենք ապաւինինք սա արի ժողովուրդին, որ դպրոց եւ հիւանդանոց պահած է եւ կը պահէ տասնոցներով։

Այստեղ ալ տեսակ մը դասակարգային անջրպետ։

Բուն ժողովուրդի, արհեստաւոր եւ աշխատաւոր բազմութիւններու ծոցին մէջ, անոնց գլխուն վերեւ, ունինք խաւ մը որ հետզհետէ ճարպ կապելու ձգտումներ կը ցուցնէ։

Կ՛ակնարկենք՝ այս պէս կոչուած «ուսումնական», «մտաւորական», ազատ ասպարէզներու հետեւող հայրենակիցներու լեգէոնին, որ տակաւին սիրտ չունի։ Կամ ունի սիրտ մը որ հետզհետէ կը պաղի։

Ասոնք աւելի բացորոշ — ամէն գաղութին մէջ ալ կը համրենք բազմութիւն մը բժիշկներու, փաստաբաններու, ճարտարապետներու, ճարտարագէտներու, առեւտրականներու, յանձնակատարներու եւ միջակ առեւտրականներու։

Շատ շատերը այս դասակարգէն՝ ունին անկախ դիրք եւ կոկիկ հարստութիւն։ Բայց շատ քիչերը կը գիտնան խառնուիլ հանրային կեանքի տաղտուկներուն։ Իսկ բարոյական մասնակցութենէն աւելի պակաս է իրենց նիւթական աջակցութիւնը, մասնաւորապէս գաղութներու մէջ։

Արմատական կամ աստիճանական ուծացումը սկսեր է օրէնք դառնալ նա՛եւ այս խաւին համար։

Պատճառները վերլուծելու ժամանակ չունինք։ Անհրաժեշտ ալ չէ։ Մեզ կը հետաքրքրէ միայն երեւոյթը, որ չափազանց վրդովիչ է։

Այստեղ ալ հրաշք չէ որ կը սպասենք։ Բայց գիտենք որ, եթէ մեր մասնանշած դասէն հարիւր, դուք ըսէք երկու հարիւր հոգի ձեռք ձեռքի տային, կրնային ժիջնակարգ վարժարան մը բանալ, պահել Աթէնքի, Սելանիկի կամ Պէյրութի մէջ։

Եթէ անոնք հաւաքաբար տրամադրէին իրենց կարելին — նուազագոյնը —մենք այսօր կ՛ունենայինք հիւծախտաւորներու ապաքինարան մը, յարմար միջավայրի մը մէջ։ Կամ գոնէ 25—30 անկողին՝ եւրոպական հիւանդանոցի մը մէջ։

Եթէ այդ շարքէն միեւնոյն ասպարէզին պատկանողները Միութիւն մը կազմէին, կրնային երկու մանկապարտէզ պահել — շէնքով միասին — Մարսիլիոյ գիւղերուն կամ Սուրիոյ, Պուլկարիոյ, Աթէնքի եւ Սելանիկի կայաններուն, Միջագետքի կամ Ատրպատականի Թշուառ բազմութիւններուն մէջ։

Եթէ պէտք ըլլար անուններ տալ, կրնայինք նախահաշիւն ալ պատրաստել։

Վերջերս շատ առիթներ ունեցանք ուշադրութեան յանձնելու խնդարհ բազմութիւն մը Սէն Լուի մասին (Մարսէյլ)։

Բանուոր եւ արհեստաւոր հայրենակիցներ դպրոց մը բացեր են այդ գիւղին մէջ, քանի մը տարի առաջ, 190 աշակերտով։ Շէնքը անբաւական էր եւ ահա ձեռնարկեր են շինելու նոր մը, դրամով եւ կամաւոր աշխատանքով։ Ամսական ծախք ունին 2300 ֆրանք, որուն 1800ը կը գանձեն աշակերտներէն։ Բայց՝ 500 ֆրանք։ 300 ֆրանք ալ մատուռին համար։ Կարճ խօսքով՝ տարեկան 10—12,000 ֆրանքի բաց մը — Բարեգործականի վարիչ պատուիրակին մէկ ամսականը։

Այս տոկուն աշխատաւորները մինչեւ հիմա մարդու բերան չեն ծռած։ Բայց՝ գործազրկութիւն կայ եւ օրուան հացի մտահոգութիւնը։

Դժուա՞ր է օգնութեան հասնիլ մէկ անգամէն, տաքցնելով սիրտերը եւ տաքնալով փոխադարձաբար։

Ռէթիմնոյի մէջ (կրետէ) մանկապարտէզ են բացեր 25 աշակերտի համար, որոնք օտարանալու դատապարտուած էին։ Ամսական բաց՝ 600 տրախմի (200 ֆր. ֆրանք)։ Երկու հարիւր հոգի է ամբողջ գաղութը, բանուոր եւ արհեստաւոր։ Միջին ապրուստը՝ ամսական 800 — 1500 տրախմի (270 — 300 ֆրանք)։

Թողունք որ կէս ճամբա՞ն ճնան Սէն Լուի աշխատաւորները։

Թողունք որ փակուի՞ Ռէթիմնոյի մանկապարտէզը, ազգի ազգի ուսումնականներ, որ խելք ու դիրք ունիք։

Եւ դեռ երկու պատահական օրինակներ յիշեցինք, իբրեւ կենդանի պատկեր։

... Եթէ միայն այս դասակարգը ուզէր — մենք նոյն իսկ ազգային կեդրոնական իշխանութիւն կ՛ունենայինք, գաղութներու մէջ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՆՔ ԵՒ ՄԵՐ ԴԱՏԸ

«Յուսաբեր» դիտել կուտայ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (24 փետր.)

— «Սակայն մեր խօսքը ա՛յս Հայաստանի մասին չէ, այլ այն միւս, ճշմարտապէս նուիրական հայրենիքի, ուր գաղութահայութիւնը միլիոն նահատակ ու բիւր անգամ միլիոն յուշ ձգեց ու ելաւ։

Անգամ ա՛յս հայրենիքով այլեւս չապրիր տարագիր հայը։ Հառաչանքը — կապ չէ հայրենի հողին։ Ու երգը, ճառն ու ծափը արիւն չէ այլ ջուր, որ անվտանգ կը յորդի հայրենիքի ազատագրութեան ճամբաներուն առանց օդակ մը խորտակելու անոր մարմինին նետուած գերութեան շղթաներէն։ Ու այս իսկ պատճառով է որ խօսքը առանց գործի «մեռեալ է», ուստի տակաւ առ տակաւ հայատքը կ՛անհետի մինչեւ իսկ... ճառերէն։

Հայրենիքով ապրելու համար, պէ՛տք է ապրիլ հայրենիքի համար։ Զոհաբերե՛լ պէտք է, գոհին արժէքը գիտնալու համար։ Հանդէսը պայքար չէ եւ ճառը զոհողութիւն, եթէ այս չըլլար, այսօր մեծաթիւ ու մեծափարթամ գաղութներ պիտի ունենայինք աշխարհի բոլոր ծագերուն, ով ըսաւ, Թէ մեր նախնիք օրինակ՝ Լեհահայերը, ասկէ դարեր առաջ. մեզմէ գէշ կը հառաչէին ու մեզմէ գէշ կը ճառէին։ Սակայն հետք իսկ չմնաց անոնցմէ, հակառակ անոր, որ անոնք կենդանի հայրենիք ունէին եւ այդ հայրենիքի մէջ կենդանի ժողովուրդ։

Տարիները վայրկեանի նման կուգան ու կ՛անցնին՝ մեր կենսունակութեան ու մեր ազգային շաղախի ֆիլտերը քամելով։ Վերջին տասնամեակին արդէն սերունդ մը գոհ տուինք այն ամեհի գազանին, որ ՕՏԱՐԱՑՈՒՄ կը կոչուի, Այս կուիւը մղուեցաւ անողոք եւ պարտութիւնը եղաւ անարիւն, սակայն ձիշդ այդ պատճառով ալ կապոյտ ջարդը Թերեւսամենէն գոհառատը դարձաւ՝ յաջողապէս մեր շարքերը ինձելով։»

50,000 ՏՈԼԱՐԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Իրագեկ մը կը գրէ.

Չեր չորեքշաբթի օրուան խմբագրականին մէջ, կը յիշեցնէք Թէ պ. Գ. Կիւլպէնկեան ժամանակին 50,000 տոլար տուաւ Ազգ. Պատուիրակութեան։ Պէտք է ըսել՝ *խոստացաւ*։ Ու յետոյ ոչ Թէ Ազգ. Պատուիրակութեան, այլ ամերիկեան նպաստամատոյցին, այնպիսի պայմաններով որոնք երբեք չէին կրնար իրականանալ, եւ ինքն ալ գիտէր այդ բանը։ (Հայ գաղԹականները ֆանատա փոխադրել, եւայլն)։

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻ ԺՈՂՈՎԸ

ԳաղԹականներու Նանսէնեան Գրասենեակը, որուն կազմութեան լուրն ու կանոնագիրը հրատարակած էինք ասկէ առաջ, իր անդրանիկ ժողովը պիտի գումարէ յառաջիկայ երեքշաբԹի, մարտ 10ին եւ յաջորդ օրերը, ժընեւի մէջ։

Հայ հիմնարկութիւններուն կողմէ հրաւիրուած են պ. պ. Լեւոն Բաշալեան եւ Արտաւազդ Շանըմեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրք Ազգ. Ժողովը կը լուծուի

Խալք կուսակցութեան վերջին. մէկ հաւաքոյթին, Մուսթաֆա Քէմալ պարզեց այն պատճառները, որոնք պարտադիր կը դարձնեն Ազգ. Մեծ Ժողովին լուծուիլը եւ նոր ընտրութիւնները։ Ազգ. Մեծ Ժողովը որ իրականութեան մէջ՝ Քէմալի խամաճիկներէն կը բաղկանայ, հրաման ստացած է իր լուծուիլը յայտարարելու ինքն իսկ։ Նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին անմիջապէս։ Կը կարծուի Թէ մտաւորական երիտասարդ տարրերը, որոնք տոգորուած ըլլալ կը Թուին հանրապետական գաղափարներով, պիտի լծուին աւելի գործօն մասնակցութեան, ընտրութիւններուն մէջ։

Ըամերի այցելութիւնը Բուլղարիան

Գրեր էինք Թէ Թուրքեւլոյն դաշնագրերու փոխանակութեան համար, Թուրքիոյ վարչապետը պիտի մեկնի Բուլղարիան մօտ ատենէն։

Էնկիւրիւնէն ստացուած տեղեկութեանց համաձայն, Ըսմէթ փաշա, ընկերակցութեամբ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի, ապրիլի վերջերը Աթէնք պիտի մեկնի, ուր պիտի մնայ 4 օր։ Նախարարներուն պիտի մասնակցին իրենց կիները եւ բազմաթիւ Թուրք լրագրողներ։

Յոյն պատրիարքարանին շուրջ

Պոլսէն կը հեռագրեն.— Յոյն պատրիարքարանին անուանակոչութեան խնդիրը դեռ կը զբաղեցնէ Թուրք իշխանութիւնները եւ մամուլը։ Կ՛ըսուի Թէ դատական գործավարութիւնը այս հարցով պիտի զբաղի, եթէ պատրիարքը դիմում կատարէ։

Յոյնեւպուլկար յարաբերութիւնները

Յունաստանի եւ Պուլկարիոյ միջեւ առկախ մնացած հարցերուն մասին, յոյն արտաքին նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ — Տօսփոթոպի անտառներու հարցին լուծումը ենթարկուած է Ազգերու Դաշնակցութեան որ իրաւարար մը նշանակեց։ Գալով Պուլկարներու կողմէ արեւելեան Մակեդոնիոյ գրաւման պահուն անհատներու ենթարկուած չնաներուն, Լահէյի համաձայնագրերը յստակ են։ Պէտք չէ մոռնալ Թէ Յոյներու պահանջները հետեւանքն են պուլկարական արշաւին դէպի հելլէնական հող, որ այն ատեն չէզոք էր, ինչ որ կը կազմէ միջազգային օրինազանցում մը, մինչդեռ ըստ Քաֆանտարիս-Մոլոֆ համաձայնութեան, Յունաստան հատուցումներ կ՛ընէ այն Պուլկարներուն որոնք իրենց կամքով կը հեռանան յունական հողերէն, եւ այս առթիւ, տակաւին չէ եղած որ դաշնագրի մը տրամադրութեան դէմ գործած ըլլայ։

Գալով Անքիալոսի հրդեհներուն եւ խռովութիւններու պահուն Յոյներու կրած չնաներու մասին Պուլկարիոյ առարկութիւններուն, Նէօյեիի դաշնագիրը կը բովանդակէ ընդհանուր տրամադրութիւն մը, որ Յունաստանի իրաւունք կուտայ հարց բարձրացնելու։ Յունաստան Թէ այս եւ Թէ միւս խնդիրներու մասին իրաւարարութիւն կը պահանջէ։

Կանտիի բանակցութիւնները

Կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ գոյացած համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը հետեւեալներն են. 1) Անցեալ տարի, կանտիի կողմէ բացուած քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը պիտի դադրի առժամապար. 2) Կանտի եւ հնդիկ ազգ. խորհուրդէն մաս մը անդամներ պիտի մասնակցին նոր խորհրդաժողովի մը։

Բազմաթիւ հնդիկներու համար, Լոնտոնի խորհրդաժողովը չէ լրացած. այլ յետաձգուած է եւ պիտի շարունակուի Հնդկաստանի մէջ իսկ կատարուելիք բանակցութիւններով։ Կանտի որ սկզբունքով դէմ է բռնութեան բոլոր եղանակներուն, ստիպուած է, ուրեմն ընդունիլ խորհրդակցութեան մասնակցութիւնը։

Կ՛ըսուի Թէ կանտիի եւ փոխարքային միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը կը նախատեսէ նաեւ բազմաթիւ կէտեր աղի մաքսանենգութեան, օտար ապրանքներու դէմ պոյքոթին, եւ տուրքերու փոխարէն բռնագրաւուած ապրանքներու իրենց տէրերուն վերադարձին մասին։

Կանտի եւ իր համախոհները հրաժարած են քննութիւն պահանջելէ ոստիկաններու կողմէ կատարած բռնութեանց մասին։

Համաձայնութիւնը ստորագրուեցաւ եւ կնքուեցաւ կանտիի եւ փոխարքային կողմէ։ Իսկ հնդիկ ազգ. խորհուրդի գործադիրը հրահանգեց դադրեցնել քաղաքացիական անհնազանդութեան պայքարը։

Անգլիոյ Խաղաղական կացութիւնը

Անգլիական Թերթ մը կը կարծէ Թէ Հնդկաստանի եւ նաւային հաշուեհարդարի հետեւանքով, աշխատաւորական եւ ազատական շրջանակները պէտք չեն տեսներ ընդհ. ընտրութեանց այս տարի։ Այս Թերթը կը հաւաստէ Թէ Մաքտոնալտ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ընկերվարականներու դէմ բացուած դատավարութիւնը, Մոսկուայի մէջ կը շարունակուի «սովորական կարգով»...։ Մեղադրանաւելներու խոստովանութիւններուն մէջ կայ նշանակելի կէտ մը, որ կրնայ դուռ բանալ յետագայ դատավարութեանց...։ Մէկն անոնցմէ կը խոստովանի Թէ մէնշէվիքները համաձայներ էին աջ համայնավարներուն հետ։ Աւելի, դաւաճանութեամբ կրնան ամբաստանուիլ աջ ղեկավարները Ռիքովի, Թոմսքիի, Պուխարինի։ Ստալին ուրեմն կը շարունակէ իր խաղը՝ իբր վհատեցնող արգելք, որ կը սարսափի բռնութեան ուղղակի հարուածներէն ու կը դիմէ խորամանկութեան դաւերուն։

Վաղը, չպիտի զարմանանք, եթէ աչերը ահաբեկելու եւ իր տիրակալութիւնը ապահովելու եւ ամրացնելու համար, Ստալին դատի քաշէ Խորհրդային Միութեան նախկին նախագահը՝ Ռիքովը, Գ. Միջազգայինի երբեմնի նախագահը եւ համայնավար տեսաբան Պուխարինն եւ ուրիշներ։

Դատական հարցաքննութեան ընթացքին ամբաստանեալներէն մէկը յայտարարեց Թէ «Միութեան Դիւան»ը, իր լիակատար նիստերէն մէկուն մէջ կը քուէարկէր որոշումներ, որոնց համաձայն պէտք էր խափանել ճարտարարուեստի զարգացումը, երկրագործութեան համայնացումը, ամէն կերպ ուժ տալով Ռուսիոյ համայնավար կուսակցութեան այլ ընդդիմադիրներուն եւ զանոնք օգտագործելով։ Այս գործունէութեան նպատակն էր ստեղծել նպաստաւոր պայմաններ արտաքին զինեալ միջամտութեան մը եւ խորհրդային իշխանութեան տապալման համար։

Այս նպատակին համար ալ, 1929ին կազմուեցաւ զինուորական յանձնախումբ մը եւ Բոնապարթիէվի ու Զայեանոֆի կուլակային խմբակները, գիւղացիական ըմբոստութիւններ ծագեցնելու համար երկրին մէջ։

Ուրիշ ամբաստանեալ մըն ալ կը յայտնէ Թէ ռուս մէնշէվիքներուն եւ Բ. Միջազգայինին միջեւ ո՛չ մէկ տարբերութիւն կայ։ Իբր Թէ 1925ին, Բ. Միջազգայինը Մարսիլիոյ իր համագումարին մէջ, արդէն բռներ էր միջամտութեան ճամբան, առանց սակայն պաշտօնապէս եւ հրապարակաւ խոստովանելու իր ուղղութիւնը. Խորհ. Միութեան հանդէպ։ Ընդհակառակն, կեղծելով ու ձածկելով, այսինքն զինեալ միջամտութեան դէմ արտայայտուելով, համաձայն խոստովանող ամբաստանեալին...

Ուրիշ մըն ալ Ռուպին որ կ՛աշխատէր Մարքս էնկելսեան տատուիեան մէջ, խոստովանեցաւ Թէ զինեալ միջամտութեան եւ խափանարարութեան վերաբերեալ արտասահմանի կազմակերպութենէն ստացած նամակները կը պահէր հաստատութեան մէջ եւ Թէ իր ձերբակալութենէն մէկ օր առաջ, պահ՛ը յանձնած է հաստատութեան տնօրէնին Ռիազանովի, որ յանձն առած է պահել։ Ռուպին խոստովաներ էր Ռիազանովի Թէ ինքը կը ժամանակի հակախորհրդային կազմակերպութեան։

ՎՐԻՊԱԿ

Յառաջ»ի երէկուան Թիւին մէջ, Բ. էջ. Ա. յօդուածի առաջին բառը —Սուրիոյ— կարդալ Անգլիոյ։

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՏԷՆ ՆԵՐՍ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՈՒ ՄԻՇՏ ՊԱՏԵՐԱԶՄ

Ժողովրդական առածն ասում է.— Գող՝ սիրտը դող»։ Այս առակի իմաստն ու բովանդակութիւնը շատ է պատշաճում Խ. Միութեան։

Մեծամասնականների դրծելակերպին եւ փորձերին ծանօթ մարդուն գաղտնիք չէ, որ նրանք իրենց ներսը խաղաղեցնելու եւ ժողովրդի ուշադրութիւնը այն կէտի վրայ կեդրոնացնելու համար՝ բարի սովորութիւն ունեն ահազանգ հնչեցնելու։ Այս փտած եղանակը գործածում են ամբողջ տասնեակ տարի եւ, ինչպէս երեւում է, պիտի գործածեն, քանի դեռ չեն փլել իրենք իրենց վրայ։

Նշանաւոր բաների շարքն է անցել մեծամասնականների ահազանգը յատկապէս պատերազմի մասին։ Ամէն գարնան նրանք պատերազմի ուրուականն են տեսնում եւ ամէն ձմեռնամուտին հանդարտում, հանգստանում։ Սակայն, իրականին մէջ, բոլշեւիկներն են, որ ամէն օր եւ ամէն տարի սպառազինուած են, սպանդանոցի կատարելագործուած միջոցներով։ Նրանք շատ լաւ են հասկանում, որ Եւրոպայի որեւէ ժողովուրդ, դեռ շատ երկար ժամանակով, պատերազմի մասին չի մտածում եւ եթէ մտածի՝ չի կարող իրագործել իր նպատակները այնպէս անպատասխանատու եւ այնպէս անխնայ, ինչպէս տեղի ունեցաւ հաժաշխարհային պատերազմին։ Մինչ Եւրոպան քայլեր է առնում՝ գնալու դէպի հաւերժապահական Դաշնակցութեան, բոլշեւիկները ամէնին միջոցներ են տրամադրում ոչ միայն դասակարգային պայքար մղելու, այլեւ հրահրելու ազգերն ուժողովուրդները իրար դէմ, արիւն, աւերածութիւն եւ կատորածներ սարքելու, յանուն մէկ «սրբազան բանի», ազատել բոլշեւիզմը իր անխուսափելի տապալումից։ Բոլշեւիզմի բոլոր փորձերը թէ՛ տնտեսական, թէ՛ արտաքին քաղաքականութեան ճակատի վրայ մի երկար շարան է անյաջողութիւնների եւ հիասթափութիւնների, որոնց վերջին կենդանի օրինակն էր տրմփինզը, այլ խօսքով նոր տեսակի թալան եւ կողոպուտ, որի ենթական ուտուժողն եղաւ եւ պիտի լինի ռուս ընչազուրկը եւ որի անունով երդուժ-պատառ են լինում մեծամասնականները։

Բայց ոչինչ կ'ազատէ մեծամասնականներին այն անարգական որակումից, որ նրանց ճակատին փակցրել է Կ. Կաուցկին,— «Բոլշեւիզմը յետաշրջութիւն է»։

Մի ժամանակ ցարական յետաշրջականը Ռուսաստանն էր ներկայանում իբրեւ հաժաշխարհային ոստիկան։ Այժմ Խ. Միութիւնն է դնում այդ ճամբով։ Պատերազմ, սպառազինում արիւն, աւերածութիւն ամէն կողմ։ Ահա՛ գարունը մօտենում է եւ նրանք դարձեալ խօսում ու գրում են պատերազմի մասին, մեղադրում են ուրիշ երկիրները, թէ պատրաստւում են իրենց վրայ յարձակելու, թէ իրենք պատերազմ չեն ցանկանում, եւայլն եւայլն։

Սակայն իրականութիւնը բոլորովին տարբեր վկայութիւն է տալիս։

Համարձակ կարելի է ասել, որ դրամատիրական երկիրներից աւելի պատերազմ են ցանկանում մեծամասնականները եւ այդ հաշւով էլ պատշաստւում։

Նորագոյն տեղեկութիւնները հաստատում են, որ Խ. Միութիւնը այժմ ունի 17 միլիոն բանակ։ Մի քանի շաբթւայ ընթացքում Խ. Միութիւնը ի վիճակի է Լեհաստանի դէմ հանել 3 միլիոն զօրք, իրենց ուժերը չթուլացնելով միւս ճակատներում։ Առանձին ուշադրութիւն են դարձնում թիկունքի վրայ։ Սահմանների վրայ կամ մօտիկ վայրերում պահում են զէնքի ընդունակ այն բոլոր ուժերը, որոնք պաշտօնական տեսակէտը ընդունում են։

Պաշտօնապէս զէնքի տակ են 80,000 հոգի, 3 միլիոն կազմում են պահեստի ուժերը, 1921ին 1 միլիոն, 1922ին 2 միլիոն, 1929-1930ին, իսկ 2 միլիոն միլիցիան է հաշւում եւ 9 միլիոն առանձին։

Նրանց ռազմածրագրով, առաջին հերթին իրենց հարւածը պիտի ուղղեն Լեհաստանի, Մերձ. Պալթեան երկիրների եւ Ռումանիոյ դէմ, Պեսարապիոյ վրայով։

Զուգընթաց սրան. նրանք տենդագին կերպով պատրաստում են նաեւ կոմունիստ երիտասարդութիւնը։ Ըստ նոր եւ արտակարգ կարգադրութեան, իւրաքանչիւր կոմսոմոլը պիտի ունենայ իր տոմսակը, որի վրայ կանանչ գրոշմ պիտի լինի, եթէ զինւորական տեսակէտից կատարել է իր պարտականութիւնը եւ վերջ է դրել «զինւորական անգրագիտութեան», իսկ ճերմակ գրոշմ պիտի ունենան այն կոմսոմոլների գրքոյկները, որոնք դեռ զինւորապէս պատրաստ չեն։ Սրանց կարճ ժամանակ է տրւում հաշւեյարդարի ենթարկելու «զինւորական տգիտութիւնը», այլապէս դուրս պիտի վտարւեն շարքերից։

Պատերազմի պարագային, այս երիտասարդութեան, բացի կուից, ուրիշ կարեւոր դեր է յանձնւում։ Սրանք պիտի մեկնին ճակատի առաջին գիծը եւ ուղղակի յարաբերութեան մէջ նեն թշնամի զօրքի հետ, նրանց քարոզելու, «եղբայրութեան» կոչեր ուղղելու, ինչպէս անում էին բոլշեւիկները իրենց նախնական շրջանում։

Վերջերս մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնւեց կարմիր բանակի տասնամեակը։ Նշանակւած էր «տասնօրեակ», որի ընթացքում եղան հաւաքոյթներ, ցոյցեր, ռազմափորձեր, միշտ հայհոյանքով ու բոլշեւիկեան յիշոցներով։

Այս առթիւ «Իզվեստիա»ն գրում է.

— «Աշխարհակալների պատրաստութիւնները, Խորհրդային Միութեան վրայ յարձակելու համար, արդէն փաստ է, որ այժմ թագցնել անկարելի է։ Դրամատիրական աշխարհը, համաշխարհային պատերազմից յետոյ, ստեղծեց ահռելի մի բանակ, որին փորձում է տալ զինւորական կատարելագործուած տէքնիք։ Մեզ մնում է մեր բանակն եւս ապահովել այն արհեստագիտութեամբ, ինչպէս սպառազինուած է աշխարհի որ եւ է լաւագոյն բանակ։ Ոչ միայդ այդ՝ մեզ անհրաժեշտ է որ, կարմիր բանակը արհեստագիտութեամբ գերազանցէ դրամատիրական օրինակելի որ եւ է բանակ, որովհետեւ կարմիր բանակը պիտի պայքարի մի թշնամու դէմ, որ թէ բոլորից, բայց մանաւանդ դրամատիրական երկիրներից, պարէնի եւ ռազմամթերքի հայթայթում պիտի ստանայ։

Փորձութեան ժամին, երբ թշնամին յարձակի Խորհրդային Միութեան վրայ, կարմիր բանակը ոչ միայն գիտէ պաշտպանել միջազգային ընչազուրկների հայրենիքը. այլ եւ կը սովրեցնի հրթիռներին, թէ ինչպէս պէտք է պատերազմիլ»։

Նոյն ամբարտաւան ոճով եւ լեզուով, Խորհրդ. Միութեան միւս պաշտօնաթերթ, «Պրաւդան» գրում է.

— «Պալթիկ ծովի պատերազմական պատրաստութիւնները, ընդդէմ Խորհրդ. Միութեան, ղեկավարում է Ֆրանսան։ Լեհական նաւատորմիղը, որ պատրաստւում է Ֆրանսական դրամով, սահմանուած է գործողութիւններ վարել Ֆիննական ծոցում։ Ֆրանսական աշխարհակալները պատրում են Պալթիկ ծովի ջրերը»։

Ու խորհրդային պաշտօնաթերթի անխուսափելի սպառնալիքը հետեւում է վերոյիշեալ յայտնութեան.

— «Զօրավար Վէյկանը, — շարունակում է թերթը — շէշտակի եւ ակնդէտ նայում է կարմիր բանակի վրայ, իսկ կարմիր բանակը շէշտակի եւ ակնդէտ նայում է զօր. Վէյկանի։ Սակայն մենք չենք կասկածում, որ զօրավարը դեռ դուրս չելած Փարիզից, արդէն կորցրել է իր բանակի մի մասը։ կարմիր բանակը այնպիսի ոուժեր ունի, որոնց դէմ պաշտպանելու միջոց դեռ չի մտածւել, ոուժեր, որոնց անունն է ընչազուրկների յեղափոխութիւն եւ կոմունիզմ»։

Որ Խորհրդ. Միութիւնը շարունակ սպառազինւում է, դաղտնիք չէ. որ նրանք կարող են, ազգաբնակչութեան համամասնութեամբ, 17-20 միլիոն զօրք ունենալ, բնաւ զարմանալի չէ, բայց շատ զարմանալի է ու տարօրինակ, թէ ինչո՞ւ այսպիսի մի ուժեղ ուժ ունցող պետութիւն, անդադար գտնւում է պատերազմի մղձաւանջի տակ։ Մանաւանդ, որ, համաշխարհային ընչազուրկներ համարւում են իրենց բարեկամ եւ նոյնիսկ ոուժ, որ պիտի պալթի թըշնամու գլխին։

Այդ սարսափի գաղտնիքը իրենք՝ բոլշեւիկները աւելի լաւ են հասկանում։

Նրանց հարահրոցն ու սպառնալիքները պատասխանութեան նմոյշներ են միայն, զուրկ իմաստից եւ բովանդակութիւնից։

Աւելից առաջ, տնտեսապէս տկլոր, սրհեստագիտութեամբ նախնական մի պետութիւն բնաւ չի կարող շարժման մէջ դնել ու պարենաւորել այդպիսի մի ահռելի բանակ։ Ցետոյ դեռ հարց է թէ այդ բանակի ո՞ր տոկոսն է, որ պիտի կուի բոլշեւիկների սարքած սպանդանոցում, երբ հնչի այն ահեղ ժամը, որի մասին աղմկում են։ Բացի այդ՝ բոլշեւիկները խոր-բոլշեւիկ զգում են, որ ոչ մի թիկունք ունեն եւ ամենամեծ հարւածը այդ տեղից է, որ պիտի ստանան։ Իսկ գալով հաժաշխարհային պրոլետարիատին, որի հետ այնքան միամիտ եւ յիմարական յոյսեր ունեն կապած բոլշեւիկներն, բացայայտ կերպով մերժում է պար գալ նրանց փչած զուռնայով։

Դրա ապացոյցները բազմաթիւ են։ Դրամատիրական աշխարհի ընչազուրկները դժգոհ են եւ դէմ ներկայ տիրող կարգերին, բայց եւս առաւել դէմ են ու թշնամի բոլշեւիկեան կարգերին, որովհետեւ մեծամասնականները թէեւ իշխում են, բայց բնաւ չպիտի կարողանան կառավարել քանի դեռ բռնութիւնն է նրանց զէնքը։

14 մեծնեւիկների դատավարութիւնը մի նոր ապացոյց է, որ բոլշեւիկեան բռնակալութեան կրծքին դանդաղ, բայց յարատեւ զարնողը գարձեալ ու գարձեալ ընկերվարականներն են։

Այո՛, բոլշեւիկները միշտ կուի ու պատերազմի սարսափն են ապրում, պատերազմ ու կռիւ ներսից, պատերազմ ու կռիւ դրսից, մինչեւ որ իսկական ժողովրդապետութիւնը գայ եւ կառավարէ այդ դժբախտ երկիրը, որ կոչւել է «ազգերի բանտ» եւ հիմա շարունակում է մնալ որպէս բանտ, թէ՛ ազգերի եւ թէ՛ որպէս դասակարգերի։

Ռ. ԿԱՐԱՊԵԱՆ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆ ՀԻՒՍ. ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Հիւսիսային Կովկասի մէջ հայկական շրջուն թատրոն մը հիմնելու համար Ռոստովի քաղաքային խորհուրդը քուէարկեց 10,000 րուբլի վարկ։ Մնացած 30,000 րուբլին պիտի հայթայթէ երկրային գործադիր կոմիտէն։

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՍԷՆ ԼՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Շատ է գրուած այս հայկական գիւղի մասին ու դեռ պէտք է գրուի։ Կ'արժէ գրել որովհետեւ շատ կարճ ժամանակամիջոցի մը մէջ անօրինակ յառաջդիմութիւն ունեցաւ։

Սեփականատէրերու թիւը 200է աւելի կը հաշուեն։ Ամէն մէկուն տան մէջ անպայման մէկ կամ երկու ընտանիք վարձակալ են, որով 400 ընտանիքէ բաղկացած չէն գիւղ մըն է Սէն Լուն։

3-4 տարի առաջ անշուք եւ կիսաւարտ տնակներ այսօր երկյարկանի գեղեցիկ տուներու վերածուած են, իսկ կիսաւարտներ ալ չեն պակսիր։

Հինգ տարի առաջ, «Յառաջ»ի հարցարանին պատասխանած մէջոցիս, արուարձաններու նկարագրութեան տեղ նախապատուութիւն տուած էի Սէն Թիւլիէն պօմոնի։ Մարսէյլի առաջին գիւղն էր այս որ սկսած էր կազմակերպուիլ եւ զէնք մը վարձելով բացած էր մատուռ-մանկապարտէզը։

Այսօր սակայն, բնազդօրէն, Սէն Լու գրեցի յօդուածիս վրայ, նկատի առնելով այս գիւղի ժողովուրդին զոհաբերութիւնը։

Սէն Լու, հակառակ իր այլազան ժողովուրդին, զոհաբերած է բոլոր արուարձաններէն աւելի ու կառուցած է իր սեփական եկեղեցին, ամբողջովին քարաշէն ու ներկայանալի եւ ապա 1929 30ին հիմը դրած է առանձին շէնքի մը, որ պիտի ծառայէ մատուռ-դպրոցի։

«Յառաջ»ի յարգելի խմբագիրը առանց Սէն Լուն տեսած ըլլալու, ստացած լուրերուն վրայ, իր մէկ խմբագրականին մէջ շատ իրաւամբ իբրեւ օրինակ կը բերեր այս գիւղը, մատնանշելով անոր յառաջդիմութիւնը ազգ. կազմակերպական գետնի վրայ։

Հապա ե՞ս որ դեռ երէկ իմ աչքերով տեսայ այդ բանուոր ժողովուրդի աշխատանքին արդիւնքները։ Դեռ երէկ խօսեցայ կօշկակար եւ որմնադիր Թաղականներու ու նաեւ Եղիշէ քահանային հետ, եւ ստացայ շահեկան տեղեկութիւններ կրթական ազգային եւ այլ ազգօգուտ ձեռնարկներու մասին։ Ինչո՞ւ ուրեմն ինձ չթոյլատրուի ըսել թէ Սէն Լուն իր նորընծայ քահանայով եւ արհեստաւոր թաղականներով աւելի կ'արժէ, քան փարիզը իր հարուստ եկեղեցիով, եպիսկոպոսով եւ մատուռականներով։

Սէն-Լուի նախակրթարանի աշակերտութեան թիւն է 92, իսկ մանկապարտէզի սաներուն թիւը՝ 100։ Ուրեմն միացեալ աշակերտութեան՝ 192։

Մանկապարտէզի աշակերտութեան տարիքը 4էն մինչեւ 8ն է, իսկ 8-12՝ նախակրթարանի։ Այս 192 աշակերտութեան 100ը աղջիկներ են իսկ 92ը մանչեր։ Աշակերտներէն իւր ամսավճար կը գանձուի 15, 10 եւ շատ քիչերէն 5 ֆրանք։

13 աղքատ ընտանիքներու զաւակներ ձրի կ'ուսանին։ Դպրոցի ընդհ. պաշտօնէութեան թիւն է 5,— երկու ուսուցիչ, երկու ուսուցչուհի եւ մէկ տնտեսուհի, որոնց թոշակին ընդհ. գումարն է 2150, իսկ ներքին մաքր ծախքերու համար 150 ֆրանք։ Ուրեմն 2300 ֆրանքի ընդհ. ծախք մը ունին, որուն 1800 ֆրանքը կը գանձուի աշակերտութենէն, եւ ամէն ամիս 500 ֆրանքի բաց մը կը գոյանայ։

Մատուռը գրաւի տակ ըլլալով, Սէն-Լուի ժողովուրդը ստիպուած է վճարել նաեւ ամսական 300 ֆրանք տոկոս, որով ընդհ. բացը 800 ֆր.ի կը բարձրանայ։ Այս հաշուով տարեկան 10,000 ֆրանքի բաց մը կ'ունենան, առանց հաշուելու ուսուցիչներու արձակուրդի ամսականները։

Այս բոլոր նիւթական բեռներէն վերջ, առանձին դպրոց եւ շէնքի մը շինութիւնը աւելի ծանրացուցած է հոգերը։

Բայց եւ այնպէս, պէտք է լրանայ կիսաւարտ շէնքը, որովհետեւ ներկայ դպրոցը շատ նեղ կուգայ աշակերտութեան համար ու վտառողջ է այս իսկ պատէ, Սէն Լուի Հ. Ց. Դ. կազմը իր ակումբը տրամադրած է դպրոցին ու առժամաբար նախակրթարանի երկու դասարանները փոխադրուած են հոն։

Լէն Լուցինները գարդ որեւէ տեղէ ծգնութիւն չեն խնդրած եւ կը յուսամ չեն ալ խնդրեր։ Սակայն ներկայ գործազրկութեան տագնապի մէջոցին փրկարար ձեռք մը անմոռանալի յիշատակութեան արժանի պիտի ըլլայ։

Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՄԷՋ

ՊԷՅՐՈՒԹ, 22 Փետրուար.— Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դաշնակցութեան, շքեղօրէն տօնուեցաւ, հայ ժողովուրդի ընդվզուժի օրը, Փետրուար 18ը։ Շատեր ստիպուած ետ կը դառնային, տեղի չգոյութեան պատճառաւ։

Ժամանակն է. ու սրտերը կը սպասեն մեր Հայրենիքին։ Բացումը կատարեց Փետրուարեան ապստամբութեան շարժման ղեկավարներէն ընկ. Արշակ Յովհաննէսեան. կարճ եւ զեղեցիկ ճառով մը։ Ան յոտնկայս յարգանքի հրաւիրեց ներկայ հանդիսականները. բոլոր անոնց համար, որոնք զոհ գացին Փետրուարեան ապստամբութեան օրերուն, եւ տուաւ շարք մը լուսաբանութիւններ։

Ընկեր Պատուհասեան մեներգեց, որուէ յետոյ Օր. Հուրիկ Իփէքեան յուզումով արտասանեց ողբացեալ բանաստեղծ Մատթէոս Զարիֆեանի տառերը։

Երգչախումբի «Հիմի էլ լռենք»էն յետոյ, ներկայացուեցաւ կենդանի պատկեր մը, որ կը ներկայացնէր բոլշեւիկեան նկուղ մը, ուր կացինահարուած էին Համազասպը, եւ նաեւ ուրիշներ։ Խոր յուզում ձգեց ներկաներուն վրայ այս կենդանի պատկերը։

Հանդէսի երկրորդ մասին խօսք առաւ ընկ. Տօքթ. Խոսրով Թիւթիւնճեան։ Պատմականօրէն վերլուծեց բոլոր այն հարցերը. որոնք առնչութիւն ունէին սոյն ապստամբութեան հետ։ Ակնարկ մը նետեց մեր անկախութեան շրջանին կատարուած բոլոր այն թաքուն աշխատանքներուն վրայ, որոնք նպատակ ունէին կործանել մեր Հանրապետութիւնը։ Խօսեցաւ հալածանքներու, բռնագրաւումներու. նեղութիւններու, ու Լէնինի եւ Մ. Քէմալի դաւերուն մասին, թուականներով եւ պատմական փաստերով։

Ընկեր Խ. Թիւթիւնճեան այս առթիւ ողջունեց ընկերներ Հայր Աբրահամը, Նիկոլ Աղբալեանը եւ Լեւոն Շանթը, որոնք ատոյգ մահէ ազատեցան բոլշեւիկեան բանտերու խորտակումով, ինչպէս նաեւ ընկ. Արշակ Յովհաննէսեանը, որ նոյն օրերուն փրկութեան կոմիտէի ղեկավարներէն մէկն էր։

Ընկեր Սուրէն Բաբախեան կարդաց Սիամանթոյի ցաւոտանակը։

ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՅՈՒՅԱՀԱՆԴԻՍ ՄԸ.— Առաջին անգամ ըլլալով, Պէյրութի մէջ Արուեստից եւ Արհեստից վարժարանի ներսուն եւ նրբանցքներուն տեղի ունեցաւ Արուեստից ցահանդէս մը, կազմակերպուած նոյն հաստատութեան Անոր կը մասնակցին Լիբանանի եւ Սուրիոյ նկարիչները, լուսանկարիչները, իրենց Ջողազոյն գործերով։

Լաւագոյն առիթ մը տեսնել Սուրիոյ եւ Լիբանանի արուեստագէտները համախումբ։

Ցուցահանդէսին, իրենց նակցութիւնը բերած էին հայ արուեստագէտները։

Երիտասարդ լուսանկարիչ Լեւոն Թիւֆէնկճեան, երիտասարդ Պ. Ալթունեան իր ծովանկարներով եւ կրկին երիտասարդ Պ. Նազարեան։

Ցուցահանդէսին արժանաւորներն են, քանդակագործութիւն, նկարչութիւն, լուսանկարչութիւն։

Առաջին իսկ առթիւ հասարակութեան աչքին առջեւ կը կայանայ քանդակի մասնակարը, որ հազիւ 9 կտոր բաղկանայ։

Սոյն քանդակի ձեռներէն ելած է Ալթունեան «Buste de l'Ingénieur Ra»ն, որ կրնայ յաջողութեան արժանի պիտի ուիլ։

Ամենահին բաժինը նկարչութիւնն է, որուն մէջ առաջին կը գրաւէ տաղանդաւոր կարիչ Ազէմ։ Ցիշենք «Ա թիւն»ը։ Ազէմ ունի գոյներու ներդաշնակ ս թիւն։

Պ. Ալթունեան մեզ կայանայ 7 ծովանկարնարուեստագէտը կրցած մել լաւագոյն կերպով արշալոյսին ու վերջալոյ

Լուսանկարչական մէջ, միեւնոյն դահլիճը են երկու արուեստագէտ սանկարիչներու դործերkouni տեղացի մը, իսկ ւեն Թիւֆէնկճեան 20 կան երիտասարդ մը զուրգուրալ այս երիտասվրայ, որ կը ներկայանրուեստի ցուցահանդէսի ինքնավստահ կերպով։

Իր լաւագոյն գործն է հանդէսին մէջ «Քէմանչէ բէն», լուսանկար, դունքաշուած ելեկտրականո

ՊԱՐ. ՄԱ

ԳԱՂԹԱԿԱՆ ՌՈՒԻՍԵՐՈՒՄ

Ֆրանսայի արտաքին բարութեան ելեւմուտքի նուն բանութեան առթիւ խոսնելով, ցաւայնավար ղաշէն անդրադարձաւ ֆրանսական յարաբերուրուն եւ այս առթիւ խոսեցաւ Ֆրանսա հաստատուած րուն մասին։ Ղաշէն կը ռուս գաղթականները րիզի մէջ իսկ պատերազմի պատրաստեն իրենց դէմ։

— Անոնց պետը գեներալ Միւլլէր, դեռ վերջերս յայտարարութիւններ ընմասին։ Ֆրանսայի մէջ կան Ռուսեր, ասոնց 100,000ը բաստ զինուորներ են։ Ամէմէկը, իրենց Թերթին մէջ, կը ցանար ցոյց տալ թէ Ֆրանսա ի՛նչ օգուտ կրնայ քաղել Ռուսիոյ դէմ տարարուած պատերազմէ։

Պ. Պրիան արտաքին բարերը պատասխանեց քաղաքականութիւնը որեւէ չունի այս տարրերուն հետայն յերիւրանքները որոնց մածայն Ֆրանսա կը մտտալ արշաւի մը դէպի Ռուսիա, որ եւրոպայի ամէնէն բանակն ունի, բաւական դելի են եւ չարժեր զբաղիլ։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

Փարիզի ընկերվարական տարապետները խմբակցութեան մը կազմելով, յայտարարութիւն մը գրած են, ծրագրելով ճարտարարապետութեան որոնումներ կատարել եւ վարութեան համբնթաց տիլ քաղաքաշինութեան բուն վրայ։

ԳՈՂՏԱՎԱՃԱՌԸ
(ՀԱՏՈՒԾԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ՄԸ ՕՐԱԳՐԸ)

Հոգեսարսափ պատմվածք

Լուսանկարը՝ Ա. Ալեքսանյանի

Ամառ էր 1913 թ. Ֆրանսիայի հարավում, Նիցցայի մոտ գտնվող Ռոկֆոր գյուղում ապրում էր ամերիկացի ճարտարագետ Ջեյմս Հարիսը՝ իր կնոջ՝ Էլեոնորայի և տասնհինգ տարեկան դստեր՝ Մարիի հետ։ Նրանք վարձով էին վերցրել մի հին ագարակ, որը տիրոջ՝ մի տեղացի նկարչուհու, մահից հետո դատարկ էր մնացել երկու տարի։ Հարիսը ցանկանում էր այնտեղ հանգստանալ ամառվա շոգից և գրել իր նոր գրքի մի մասը։

Տունը մեծ էր, բայց խոնավ։ Պատերը ծածկված էին խոնավության հետքերով, իսկ նկուղից անընդհատ ջրի կաթկթոց էր լսվում։ Էլեոնորան դրան ուշադրություն չդարձրեց, բայց Մարին առաջին իսկ գիշերը նկատեց, որ ննջասենյակի պատի վրա մի մեծ, մուգ բիծ կա, որը նման էր մարդու ուրվագծի։ Նա ոչ մեկին չասաց այդ մասին, քանի որ չէր ուզում, որ ծնողները կարծեն՝ նորից երևակայություններ ունի։

Հարիսը, ի տարբերություն կնոջ, ոչ մի տարօրինակ բան չէր նկատում։ Նա ամբողջ օրերը անցկացնում էր աշխատասենյակում՝ գրելով կամ հաշվարկներ անելով։ Միայն ուշ երեկոյան, երբ ամբողջ տունը քնում էր, նա լսում էր քայլերի ձայներ վերևի հարկից, որտեղ ոչ ոք չէր կարող լինել։ Նա մտածում էր, որ հոգնածությունն է խաղում իր հետ։

Օգոստոսի 3-ին Մարին գնաց գյուղի շուկա՝ գնելու թարմ միրգ և կաթ։ Վերադառնալով՝ նա տեսավ, որ դռան շեմքին մի հին, փոշոտ գիրք է դրված։ Կազմի վրա ոսկեգույն տառերով գրված էր՝ «Journal de Mme Delacroix»։ Նա գիրքը վերցրեց և տարավ իր սենյակ՝ մտածելով, որ գտածոն կարող է հետաքրքիր լինել։

Գիրքը ֆրանսերեն էր, և Մարին սկսեց կարդալ այն ֆրանսերենի իր սահուն իմացությամբ։ Դրանում նկարչուհի Մադլեն Դելակրուան գրում էր իր կյանքի վերջին տարիների մասին։ Նա պատմում էր, թե ինչպես է սկսել լսել քայլերի ձայներ իր ննջասենյակի վերևից, և թե ինչպես է որոշել ուսումնասիրել դրանց աղբյուրը։ Վերջին գրառումը թվագրված էր 1911 թ. հոկտեմբերի 28-ով։

Մարին կարդաց գիրքը մեկ շնչով։ Նա հասկացավ, որ տունը, որտեղ նրանք այժմ ապրում են, նույնն է, որտեղ ապրել է Մադլեն Դելակրուան։ Նա նաև հասկացավ, որ նկարչուհին անհետացել է հենց այդ ննջասենյակից, որտեղ Մարին այժմ քնում է։

Երեկոյան Մարին պատմեց հոր և մոր մասին գտածոյի մասին։ Հարիսը ծիծաղեց և ասաց, որ դա պարզապես հին օրագիր է, և որ ոչ մի տարօրինակ բան չկա դրանում։ Էլեոնորան լռեց, բայց նրա դեմքին անհանգստություն երևաց։ Նա հարցրեց, թե ինչ է եղել Մադլեն Դելակրուայի հետ հետագայում, և Մարին պատասխանեց, որ գրքում այդ մասին ոչինչ չի գրված։

Գիշերը Մարին չկարողացավ քնել։ Նա պառկած էր անկողնում և լսում էր, թե ինչպես է քամին փչում տանիքի վրայով։ Հանկարծ նա լսեց քայլերի ձայներ վերևից՝ հստակ, ինչպես երեկ։ Նա վեր թռավ անկողնից և վազեց հոր սենյակ։ Հարիսը քնած էր, և Մարին չհամարձակվեց արթնացնել նրան։ Նա նստեց նրա մահճակալի եզրին և սկսեց սպասել։

Քայլերի ձայները տևեցին մոտ քառորդ ժամ, ապա դադարեցին։ Մարին նայեց պատին՝ այն տեղին, որտեղ գտնվում էր մուգ բիծը։ Նրան թվաց, որ բիծը մի փոքր մեծացել է, բայց նա չէր կարող վստահ լինել։ Նա վեր կացավ, մոտեցավ պատին և դրեց ձեռքը դրա վրա։ Պատը սառը էր և խոնավ, ինչպես միշտ։

Հաջորդ օրը Մարին որոշեց գնալ նկուղ։ Նա վերցրեց մոմ և կրակայրիչ և իջավ նեղ, քարե աստիճաններով։ Նկուղում խոնավ էր և մութ, և Մարին ստիպված էր մոմը մոտ պահել, որպեսզի տեսնի ամեն ինչ։ Նա նկատեց, որ նկուղի հատակը անհավասար է, և որ մի անկյունում կան հին տախտակներ, որոնք ծածկում են մի փոսը։

Մարին հանեց տախտակները և տեսավ, որ փոսի մեջ հողի տակ թաղված է մի մեծ, մետաղյա արկղ։ Նա դժվարությամբ դուրս քաշեց այն և բացեց կափարիչը։ Արկղի մեջ կային նկարչուհու նկարները, մի քանի նամակ և մի փոքրիկ օրագիր։ Մարին վերցրեց օրագիրը և սկսեց կարդալ վերջին գրառումից։

Գրառումը թվագրված էր 1911 թ. հոկտեմբերի 30-ով։ Մադլեն Դելակրուան գրում էր, որ ինքը գտել է մի ձև, թե ինչպես կարելի է տեսնել այն, ինչ կատարվում է ննջասենյակի վերևի հարկում։ Նա գրում էր, որ դա կապված է հին հայելու հետ, որը կախված է եղել նրա ննջասենյակի պատից, բայց հետո հանվել է։ Նա գրում էր, որ հայելին «պահում է հիշողությունը», և որ նա պատրաստվում է նորից կախել այն։

Մարին նայեց պատին։ Այնտեղ, որտեղ մուգ բիծն էր, իսկապես կարող էր հայելի կախված լինել։ Նա հետ դրեց տախտակները, վերցրեց արկղը և վերադարձավ վերև։ Նա որոշեց չասել հորը այդ մասին, քանի որ գիտեր, որ նա չի հավատա։

Գիշերը Մարին նորից լսեց քայլերի ձայները։ Այս անգամ նա վեր թռավ անկողնից և վազեց նկուղ՝ մոմը ձեռքին։ Նա տեսավ, որ փոսի մեջ, արկղի կողքին, մի նոր բան կա՝ մի փոքրիկ, կլոր հայելի, որը նախկինում չկար։ Մարին վերցրեց հայելին և նայեց դրա մեջ։ Նա տեսավ իր դեմքը, բայց նաև մի ուրիշ դեմք՝ կանացի, որը նայում էր իրեն հայելու միջից։

Մարին ճչաց և գցեց հայելին։ Այն ընկավ հատակին և չկոտրվեց։ Նա վազեց դուրս նկուղից, փակեց դուռը և վազեց իր սենյակ։ Նա պառկեց անկողնում և ամբողջ գիշեր չքնեց։ Նա լսում էր քայլերի ձայները, որոնք այդ գիշեր ավելի բարձր էին թվում, քան երբևէ։

Հաջորդ օրը Մարին պատմեց հորը ամեն ինչի մասին։ Հարիսը լուռ լսեց նրան, ապա վեր կացավ և ասաց, որ գնալու է նկուղ։ Մարին փորձեց հետ պահել նրան, բայց հայրը չլսեց նրան։ Նա իջավ նկուղ, գտավ հայելին և վերադարձավ վերև։ Նա նայեց դրա մեջ և ոչ մի տարօրինակ բան չտեսավ։ Նա ասաց, որ հայելին պարզապես հին է, և որ նրա մեջ ոչ մի առեղծվածային բան չկա։

Մարին չհավատաց հորը։ Նա գիտեր, որ տեսել է այն, ինչ տեսել է։ Նա որոշեց գնալ գյուղ և խնդրել տեղի քահանային, որ օրհնի տունը։ Հարիսը ծիծաղեց և ասաց, որ դա հիմարություն է։ Մարին չպատասխանեց։ Նա գնաց գյուղ և գտավ քահանային, որը կոչվում էր հայր Ժան-Մարի Ռենո։ Նա պատմեց նրան ամեն ինչի մասին։

Հայր Ռենոն լսեց նրան ուշադիր, ապա ասաց, որ կգա տուն և կօրհնի այն։ Նա նաև ասաց, որ Մադլեն Դելակրուան իր նամակներում գրել է նաև մի ուրիշ կնոջ մասին, որը ապրել է տանը մինչև նրան։ Կնոջ անունը Ժյուլիա Ռենարդ էր, և նա մահացել էր 1887 թ.։ Հայր Ռենոն ասաց, որ Ժյուլիան ևս տեսել է քայլերի ձայներ և հայելի մեջ տարօրինակ դեմքեր։

Հայր Ռենոն եկավ տուն հաջորդ օրը։ Նա օրհնեց բոլոր սենյակները, բայց երբ հասավ ննջասենյակ, նա կանգ առավ և ասաց, որ այստեղ ինչ-որ ուժեղ բան է զգում։ Նա ասաց, որ կարող է լինել Մադլեն Դելակրուայի ոգին, որը չի կարողանում հանգստանալ։ Նա խորհուրդ տվեց Մարիին և նրա հորը հեռանալ տնից։

Հարիսը հրաժարվեց հեռանալ։ Նա ասաց, որ չի հավատում ոգիներին, և որ ինքը չի վախենում։ Մարին փորձեց համոզել նրան, բայց ապարդյուն։ Հայր Ռենոն հեռացավ, թողնելով Հարիսին մի խաչ, որը պետք է կախել ննջասենյակում։

Հարիսը կախեց խաչը, բայց նույն գիշեր քայլերի ձայները դարձան ավելի բարձր։ Նա լսում էր, թե ինչպես է ինչ-որ մեկը քայլում իր գլխավերևում, ինչպես է ինչ-որ մեկը տեղափոխում ծանր առարկաներ։ Նա վեր թռավ անկողնից և վազեց վերև՝ երրորդ հարկ, որտեղ երբեք չէր եղել։

Երրորդ հարկում կար մի փոքրիկ սենյակ, որի դուռը փակ էր։ Հարիսը փորձեց բացել դուռը, բայց այն կողպված էր։ Նա հրեց դուռը ուսով, և դուռը բացվեց։ Սենյակում կար մի հին, փոշոտ սեղան, մի աթոռ և մի մեծ, հին հայելի, որը կախված էր պատից։ Հայելին ծածկված էր սարդոստայնով։

Հարիսը մոտեցավ հայելուն և սրբեց սարդոստայնը։ Նա տեսավ իր դեմքը, բայց նաև մի ուրիշ դեմք՝ կանացի, որը նայում էր իրեն հայելու միջից։ Հարիսը ճչաց և ընկավ հատակին։ Նա ուշքի եկավ միայն առավոտյան, երբ Մարին և հայր Ռենոն եկան տուն։

Հարիսը ողջ էր, բայց նրա մազերը մի գիշերվա ընթացքում դարձել էին ամբողջովին սպիտակ։ Նա չէր կարողանում խոսել, և միայն անհասկանալի ձայներ էր արձակում։ Հայր Ռենոն ասաց, որ Հարիսը տեսել է Մադլեն Դելակրուայի ոգին, և որ այդ տեսիլքը նրան խելագարության է հասցրել։

Մարին և նրա հայրը հեռացան տնից նույն օրը։ Նրանք վերադարձան Փարիզ, որտեղ Հարիսը մնաց մինչև իր մահը՝ 1914 թ. գարնանը։ Նա երբեք չխոսեց նորից։ Մարին երբեք չվերադարձավ Ռոկֆոր։ Նա ամուսնացավ և ապրեց երջանիկ կյանք, բայց երբեք չմոռացավ այդ ամառը և այդ տունը։

Տարիներ անց, արդեն չափահաս կին դառնալով, Մարին գրեց այդ պատմությունը՝ որպես հուշ։ Նա գրեց, որ երբեք չի իմացել, թե ինչ էր իրականում այդ տանը՝ ոգի՞, թե՞ պարզապես հիշողությունների և երևակայության խաղ։ Բայց նա գրեց, որ այդ գիշերը, երբ նա նայեց հայելու մեջ, նա տեսավ ոչ միայն իր դեմքը և Մադլեն Դելակրուայի դեմքը, այլև մի երրորդ դեմք՝ տղամարդու, որը նայում էր նրանց ետևից։

Նա չգիտեր, թե ով էր այդ տղամարդը։

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ ՄԱՅՐԻ ՀԱՄԱՐ

Ամեն տարի մայրերի օրվան նախորդող շաբաթ օրը Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանում տեղի է ունենում հատուկ ընթերցում՝ նվիրված մայրերի հիշատակին։ Այդ օրը ընթերցողները կարող են գալ և կարդալ իրենց մայրերի նամակները, օրագրերը կամ նրանց մասին գրված գրքերը։ Ընթերցումը տևում է ամբողջ օրը, և ներկա են լինում հազարավոր մարդիկ։

Այս տարի ընթերցումը տեղի ունեցավ մայիսի 25-ին։ Ներկա էին գրողներ, դերասաններ, քաղաքական գործիչներ և սովորական քաղաքացիներ։ Ընթերցումը վարում էր գրականագետ Ժան-Լուի Վիրոլը։ Նա ասաց, որ մայրերի մասին գրականությունը ամենահին և ամենաուժեղ ժանրերից մեկն է։

Ընթերցումը սկսվեց Մարի Կյուրիի նամակներից մեկով։ Նա գրված էր 1894 թ.-ին, երբ Կյուրին դեռ երիտասարդ ուսանող էր։ Նամակում նա գրում էր իր մորը՝ Բրոնիսլավա Կյուրիին, որ ամուսնանում է Պիեռ Կյուրիի հետ։ Նա գրում էր, որ երջանիկ է, բայց նաև վախենում է, որ մայրը չի կարողանա գալ հարսանիքին։

Հաջորդ ընթերցողը կարդաց Վիկտոր Հյուգոյի նամակը իր մորը՝ Սոֆի Տրեբուշեին։ Հյուգոն գրում էր 1821 թ.-ին, երբ ինքը տասնհինգ տարեկան էր։ Նա գրում էր, որ սիրում է մորը և որ ցանկանում է նրան հպարտացնել։ Նամակը հետագայում դարձավ նրա առաջին հրատարակված գրվածքը։

Ընթերցումը տևեց ավելի քան վեց ժամ։ Ներկաները լսեցին նամակներ, որոնք գրվել էին 1780-ական թվականներից մինչև 1970-ականները։ Ոմանք գրված էին մանուկների կողմից, ոմանք՝ չափահաս որդիների կողմից։ Ոմանք ուրախ էին, ոմանք՝ տխուր։ Բայց բոլորը միավորված էին մեկ զգացմունքով՝ սիրով մայրերի հանդեպ։

Ընթերցումից հետո Ժան-Լուի Վիրոլը ասաց, որ նամակները հատկապես կարևոր են, քանի որ դրանք գրվել են անձնական կյանքի մասին, և ոչ թե հրապարակային ելույթների համար։ Նա ասաց, որ դրանք օգնում են տեսնել մարդկանց իրական զգացմունքները։

Ընթերցումը հաջորդ տարի նույնպես կկազմակերպվի։

ՍՏՈՒԳՈՒՄ ԿԵՆՍԱՏՎՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ա. Ս. Ս. Փարոսի բժիշկները հայտնաբերել են, որ ստուգումը կենսատվության մասին կարող է ազդել ոչ միայն ֆիզիկական, այլև հոգեբանական գործոնների վրա։ Ուսումնասիրությունը ցույց է տվել, որ մարդիկ, ովքեր ստուգման ժամանակ լսել են հանգստացնող երաժշտություն, ավելի հազվադեպ են ունեցել կեղծ դրական արդյունքներ։

Ուսումնասիրությունը տևել է 2 տարի և ներառել է 1,500 հիվանդ։ Նրանք պատահականության սկզբունքով բաժանվել են երկու խմբի։ Առաջին խմբի հիվանդները ստուգման ընթացքում լսել են դանդաղ դաշնամուրային երաժշտություն, իսկ երկրորդ խմբի հիվանդները՝ լռություն։ Արդյունքում առաջին խմբում կեղծ դրական արդյունքների հաճախականությունը եղել է 3.2%, իսկ երկրորդ խմբում՝ 7.8%։

Բժիշկները կարծում են, որ երաժշտությունը օգնում է հիվանդներին ավելի հանգիստ վերաբերվել ստուգմանը, քանի որ նրանք չեն զգում, որ գտնվում են միայն բժշկական միջավայրում։ Ուսումնասիրության ղեկավար դոկտոր Ելենա Վասիլյանը նշել է, որ հետագա ուսումնասիրությունները կանցկացվեն այլ հիվանդանոցներում՝ արդյունքները հաստատելու համար

մտադիր է իշխանութեան գլուխ Ճալու, մինչեւ որ վերջնապէս կարգադրուի Հնդկաստանի հարցը։

Իր կարգին, Հէնտրսըն՝ արտաքին նախարարը, համոզուած ըլլալով թէ աւելի քան երբեք զինաթափութեան համար նպաստաւոր պայմաններ ստեղծուած են, մտադրած է հետապնդել ուժգնօրէն Լոնտոնի նաւային խորհրդաժողովին ձեռնարկը։

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի և շրջաններու բոլոր ընկերները անխտիր այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, 120 Պուլվար Պէլվիլի սրճարանին վերնայարկը։

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Ջեկոյցներ.— ՅՈՒՆԱՀԱՅ ԴԱՂՈՒԹԻ ՄԱՍԻՆ՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ և ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԱՍԻՆ՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8,30—9.30, Հ. Յ. Դ. ծրագրի մեկնաբանում (Ընկ. Պ. Հիւսեան)։

Ժամը 9.30—10.15, Համառօտ պատմութիւն նախայեղափոխական շարժումներու (Ընկ. Տ. Թադէոսեան)։

ՓԵՐՈՒԱՐ 18 ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի կողմէ
Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 128 Rue Etienne Doleté սրահը
կը նախագահէ՝ ՏՕՔԹ. Յ. ՓԻՒՓԻՒՔԵԱՆ
կը խօսին՝ ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ, ՌՒԶՆ և Հ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ
երգ, արտասանութիւններ եւ անակնկալներ

«ՓԵՒՐՈՒԱՐ 18» ՍԷՆ ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ակնունի ենթակոմիտէի, Ս. Մարկրիթի «Համազասպ» ենթակոմիտէի եւ Ս. Լուսի Պատ. միութեան։ Այս կիրակի ժամը 2.30ին։

կը խօսի՝ Ընկ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ
Գեղարուեստական ճոխ բաժին

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. Վիէնի Ապառաժ խումբին կողմէ
Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի
Այս կիրակի ժամը 2ին Etablissement Réunis
(Փասթալի Սինէմայի սրահին մէջ
կը ներկայացուի՝ **ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ**
Տոմսերը կը ծախուին Գ. Այանեանի, Ն. Աչէկեանի, Ա. Ալէքսանեանի, Մ. Մուրատեանի մօտ եւ հանդէսին օրը թատրոնի կիշէն։
Գինները 4 եւ 3 ֆրանք

Հ. Մ. Ը. Մ-Ի ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այս կիրակի իրիկուն ժամը 8ին 84 Բիւ Շաբ
Հովանաւորութեամբ ՊԱԼԱՖԵԱՆ սրբազանի
Հրաւիրուած են նաեւ Մարսէյլի ֆրանսական եւ ռուսական Սկաուտական կազմակերպութեան պետերը։
Խմբերգ, արտասանութիւններ, ֆանթէզիներ, բուրքէր, շուշտական մարզանք, սկաուտական կեանքի պատկերներ, եւայլն։
Սկաուտներու կողմէ կը ներկայացուի
ՊԱՇՏՕՆՆ ԽՈՄԲԱԼ Է ԵՒ ՉՆԱՐԱՄԻՏ ՎԱՐԺԱԿԱԼԸ (գաւեշտ)
Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

պատմական նոր մէկ վէպը՝ (մարիամ մագթադինացիի կեանքէն)

ՌԱՊՊԻ

խորհրդանկարուած մեծ էջ
Գինն՝ 15 ֆր. Դիմել միմիայն հեղինակին՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10)

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲԱՆԱԿ ՀՍՑԵՐՈՒՆ, 176 էջ
Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.
Դիմել բոլոր գրավաճառներու մօտ
կեդրոն.—«Արփի» գրատուն, L. Mozian, 5 rue Champlaine, Paris (20).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆԻ
"ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ,,

(Նոր վէպ) Գին 10 ֆր.
Հրատ. գրատուն Հր. Սամուէլ։ 51, Rue Mr. le Prince. (Paris).

ՁԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD
13 Bld. Malesherbes, Paris (8)
Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd
Ցոմսակներ ամէն երկիրներու համար։
Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։
Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ գեղչ Հայերու համար.

CORDONNERIE « AKAP »
Maison A. KAPIKIAN
17 Ave. Philippe Auguste. PARIS (11) Tél. Roq. 39-89
Մէթրօ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ
Ձափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն *Բոէպ տը Շինի*։ Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ։ Ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։
Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

Le "CAFÉ MARTIN"
ՔԱՖԷ ՄԱՐԹԷՆ
Իմ սուրճիս գինը դարձեալ իջած է, այսօրուընէ սկսեալ 1 ֆր. 20, քիլօ գլուխ վրայ։
«ՔԱՖԷ ՄԱՐԹԷՆ»ը այժմէն իսկ պէտք է ծախուի կէս քիլօն 9 ֆր.ի, (4 ֆր. 50 սանթիմ 250 կրամը), թէ կեդրոնի վաճառատանս թէ մասնաճիւղերուս եւ փարիզի ու արուարձանի մթերանոցներուս մէջ։
Գաւառի մթերանոցներուն մէջ կէս քիլօն՝ 9 ֆր. 40 սանթիմ. (4 ֆր. 70 սանթիմ 250 կրամը)։
Միւլհուզի մէջ՝ սովորական գինին վրայ կը բարդուի օքթրուայի տուրքը. Սառպրիքի մէջ՝ կէս քիլօն՝ 10 ֆր. (5 ֆր. 250 կրամը)։
EUC. MARTIN
34, Rue Joubert, Paris
Հեռաձայն՝ Gutenberg 20—43, Gutenberg 16—32, Central 10—08
Ա. Մասնաճիւղ՝ 18, Rue Turbigo, Paris, հեռաձայն՝ Louvre 06—77։
Բ. Մասնաճիւղ՝ 64, Rue Voltaire, Լրվալուա-Փէռէ՝ հեռաձայն՝ Péreire 17—59.
Մթերանոցներ, փարիզ, արուարձաններ ու գաւառ.
Գործարան եւ արհեստանոցներ՝ 77, Rue Anatole-France եւ 14 Rue Ernest Cognacq, հեռաձայն 293, ԼԸՎԱԼՈՒԱ ՓԷՌԷ
կեղծերէն զգուշացէք եւ հաճեցէք ստուգել թէ ձեզ յանձնուած սուրճի տուփը կը կրէ իմ անունովս եւ հասցէովս վաճառանիշ մը։
Ը.

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, Փարիզ, Մէթ. Réaumur. Միշտնոյն., արեան, մորթի հիւանդութ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՋԵՏԵՂՄԱՆՑ ՄԱՄՆԱԳԷՏ
Կը կատարէ ամէն տեսակ ելեկտրական զետեղումներ եւ աշխատանքներ։
Գրել՝ Kumalian, 11 Rue Bisson, Paris (20)

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։

EMPIRE Միւգիթ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram
ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
(Մոսկուայի եւ Փարիզի համալսարաններէն) 17 Rue Réaumur, մէթրօ Arts et Metiers եւ République, Tél. Arch. 54—27. Վէներ. հիւանդ. (արանց եւ կանանց), ֆրանկախտ. Չերմամիզուկ. մորթի հիւ. եւ անկարողութիւն։ Նոր ձեւով բուժումէլեկտրականութեամբ։ Արեան եւ մէզի քննութ.։ Դիւրամատչ. գին։ Դարմ. ասիւրանոս սոսնկալի հաշտոյն։ Ամէն օր 9—20, Կիրակի 8—13։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ.
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։
Տիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31.
(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ
ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ
8 RUE CHATEAUDUN Ի
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՇԱՒԱՐՇԱՆ Ի. ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nordի ժամ. Belzunceի հինգ փողոց կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարկ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու Ջուր, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պատարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30,000 ֆր.։ Դիմել Kiltikianի, 8 Rue Rougemont. (Փարիզ 9) իսկ խանութը տեսնել հաժար դիմել 15 Rue de Belzunce, սրճարանին տիրոջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie
ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիները անմրցելի։

LE COMPTOIR DE, 37 PROVENCE RUE PARADIS, MARSEILLE
1. կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն թէ՝ կը բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արձանագրուած ներուն մէջ նպաստաւոր գիներով։
2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման գրաւականով փոխառութեանց համար։
3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։
4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertises) կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։
5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence ձախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արդ գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուն գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՀԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 31-
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցէր եւ տ՝օրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96-
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խորհրդատուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի գէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6. Ականջի, կորդի եւ ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցի, պատուոյ մէտալ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութ.
Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն. 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ թիւն, շղթանկարում (radiographie), գերմանիշակագոյն, մրագոյն եւ ուէօնթկէնեան դարմանում (radiothérapie profonde) նաեւ *ՏԻԱԹԵՐՄԻԻ* բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հանդուրժութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին բուլոր ազդակներն են։
Թոքախտաւորներու համարpneumothoraxի գործողութիւն։ Ծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (լապէս անվտանգ)։
Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաձակ լաբրատորական եւ ֆիզիօյտեան մէթոտներ։
Դարմանանոյատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային բուային հիւանդութիւններու համար։
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լրիվ
Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերը
Տօքթ. Մ. Բէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդ. կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։
Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet
Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. B.
Tramway 39, 40, 42, 5:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia
20 ՖՐ.
POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK
20 ՖՐ.
H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85
Մեր վաճառներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ձոյներ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԼԻՇԻ, Լրվալուա-փէրէ եւ սէնթ Ուան բնակող բոլոր անհյատ դաշնակցականները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին փլաս տը լա Բէքիւպլիքի (Ռիշիի) ճախավաճառի սրճարանը։

ԻՍԻ-ԼԷ ՄՈԻԼԻՆՕ պիյանքուր վաճառեան խումբի ժողովը, այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ճանօթ հաւաքատեղին։ Բացակաները նկատի պիտի առնուին։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ պատ. միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ սէն Լուս, Պուլվար Օտտօ, սէնթ Անթուան (Գոմբանի ֆրէզ) մասնաճիւղերու ընկերները, այս կիրակի 63 Rue de la République.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր սերոբ, եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդգէս խումբերը վաղը իրիկուն ժամը 8ին, ճանօթ հաւաքատեղին։ Բացակայողները պատասխանատու պիտի նկատուին։

ՅԱՒՇԱՏԵՍՏ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Գործաղուրկներու Օգնող Մարմինը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր միութիւններու ներկայացուցիչները այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ֆլորիա ճաշարանը, 61 Rue Mr. le Prince։ Օրակարգ՝ գեկոյց գործազրի մասին։

ԱՆԻԷՒ Պուա-Քոլոնպի Ջ. ե. Ո. միութեան ընդհանուր ժողովը այս երեկոյ ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ՆԿԱՏԻ առնելով ներկայ անգործութեան տագնապը մարսէյլի Քոլի Հայը. միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր Քոլիցիները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 14 Rue Colbert (Bar Tabacsի) սրահը։

ԵԹԷ այս անգամ ալ ներկաները մեծամասնութիւն չկազմեն վարչութիւնը ինքնաբերաբար պիտի յանձն առնէ բոլոր հարցերը կարգադրել։ (կնիք)

ԿԸ ՓՆՏՒԻՒՐ

— Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։

— Յր փնտռուի քնիկ Մարոշդի Նաթան Մոմճեան եւ իր կինը Ռոզա Մոմճեան։ 3 տարի առաջ կր գտնուէին Ardoise *գիւղը (Gard)։ Այժմ կը գտնուին Փարիզ կամ շրջանները։ Իմացնել Աւետիս Շիրոյեանի,* Maison Palmier, Grand'Rue, Bollène, (Vaucluse).

MONDE
Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց
Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ։ Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար)։
Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԽՈՐՈՂԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 876.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
7
ՄԱՐՏ
1931
7 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1512 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԽՈՒՐՋԸ

Պոլսէն հեռագիր մը հաղորդելով Թուրքիոյ Ազգ. Մեծ ժողովին լուծումը, կը յիշէ հատուած մը Մ. Քէմալի վերջին ճառէն, խօսուած՝ Գոնիայի մէջ.

— «Մենք կ'ուզենք որ 18 տարեկան եւ անկէ վեր բոլոր այր ընտրողները արձանագրուին իբրեւ անդամ «խալք»(ժողովուրդ)կուսակցութեան: Իսկ 18էն վար եղածները պէտք է ճամարենք իբրեւ ապագայ անդամներ կուսակցութեան եւ անոր ճամեմատ կրթենք.»

Ամբողջ ծրագիր մը կը խտացնէ այս միտքը: Շատ մօտ՝ Մուսոլինիի վարդապետութեան:

Ֆաշական (ֆաշիստ), սեւ շապիկաւոր Իտալիան ալ կազմակերպուած է այս հիման վրայ: Թուրքիոյ իշխանապետը կ'ուզէ իբրեւ տիպար առնել զայն: Մինչեւ հիմա նախնական տարրերը, ոգին օրինակած էր: Հիմա կ'ուզէ զարգացնել, աւելի քանձրացնել եւ որոշ կաղապարի վերածել: Անցեալ տարուան փորձէն, ընդդիմադիր կուսակցութիւն մը հրապարակ նետելու զաւեշտէն յետոյ, որ յանգեցաւ իրական ողբերգութեան մը, Մ. Քէմալ եկած յանգած է մէկէ, միատարը եւ միաձոյլ կուսակցութեան մը սկզբունքին:

Այս եզրակացութեան մէջ աւելի ամրացած կ'երեւայ իր եռամսեայ պտոյտներէն եւ Մէնէմէնի ղէպքէն յետոյ:

Թուրքիան արդիացնելու, «լէպլէպիճի» եւ ֆէսակիր Թուրքէն նորը, գլխարկաւորը հասցնելու, իր բոլոր յեղափոխական շարժուձեւերը իրականացնելու համար, Մ. Քէմալ իր յոյսը դրած է բանակին, նոր սերունդին եւ իգական սեռին վրայ:

Եւ իսկապէս, երեքն ալ իր կողքին են:

Բանակին սպաները յատկապէս ջոկուած, զատուած են: Ամէնէն հայրենասէր սպան ալ, եթէ տատանումներ ունի, քաշուած է ասպարէզէն: Տարէց եւ վաստակաւոր փաշաներ հանգստեան կոչուած են, իրենց տեղերը եւ տիտղոսները տալով նորերու: Բուն սպայակոյտը կը բաղկանայ հատընտիր հաւատարիմներէ: Պետական ելմտացոյցին առիւծի բաժինն ալ միշտ վերապահուած է զինուորական ճակատին: Լաւ կշտացնելու, լաւ հագուեցնելու եւ ոտքէն մինչեւ գլուխը սպառազինելու:

Նոր սերունդը սկիզբէն ի վեր կը վայելէ քէմալապետութեան հայրական փաղաքշանքը: Դպրոցէն մինչեւ «օջախ»ները, որոնց թիւը արդէն հասած է 280ի, 200,000 անդամ»ներով: (Թրքական օջախներու կեդր. վարչութեան ելմտացոյցը կ'անցնի կէս միլիոն ոսկին. իսկ տեղական մասնաճիւղերը ունին 27—45,000 ոսկիի նախահաշիւ):

Նոյն իսկ մեզի կրնայ օրինակ ծառայել երիտասարդական ճակատին վրայ թափուած աշխատանքը:

Անցեալ տարուան սկիզբը, Պոլսոյ եւ Էնկիւրիի մէջ, մէկ շաբթուան համար պատանիներու, դպրոցական տղոց յանձնուեցաւ ամբողջ վարչական իշխանութիւնը:

Տասնըհինգ-տասնըվեց տարեկան պատանիներ դարձան կուսակալ, քաղաքապետ, ոստիկանական վերատեսուչ, քաղաքապետական խորհուրդի նախագահ եւայլն, պաշտօնական բոլոր ստորագելիներով: Մարզանք մը, որ կրնայ տղայական թուիլ մեր ամենագէտ աչքերուն, բայց իր հետապնդած ոգիով՝ աննախընթաց յառաջդիմութիւն է:

Ինչ կը վերաբերի կիներուն, այս ճակատին վրայ եւս չափազանց ուշագրաւ է քէմալապետութեան գուրգուրանքը: Ա՛յլ մանաւանդ կարուած ճաշբան:

Միայն քօղին եւ վանդակին անհետացումը յեղափոխութիւն էր, ինքնին: Իսկ սա 7—8 տարուան ընթացքին, Թրքուհիներու գրաւած դիրքը հանրային կեանքի մէջ, — արդէն կը կազմէ շրջան մը: Թրքուհին փաստաբան: Թրքուհին անդամ քաղաքապետական խորհուրդի — անշուշտ վաղն ալ Ազգ. Մեծ ժողովին: Թրքուհին հռետոր: Վարիչ եւ մղիչ ուժ բազմազան Միութեանց եւլլն.:

Անցողակի յիշենք պատկերազարդ տեսարան մըն ալ.— Թրքուհին ահա երկու տարիէ վեր ոչ միայն թեկնածու կը ներկայանայ գեղեցկութեան մրցումներու («Ճիւմհուրիէթ»), այլեւ իր սրունքները կը լուսանկարէ եւ կը ցուցադրէ հրապարակաւ («Վագրթ»), անունով եւ մականունով:

Կոթնած այս երեք ազդակներուն — բանակ, նոր սերունդ եւ կին—Մ. Քէմալ կը սեղմէ ճակատները, կ'ամփոփէ իր ուժերը եւ կ'ուզէ իր իշխանապետութիւնը վերածել ամբողջական խուրձի մը: Դարձնել «ֆաշիօ» (խուրձ):

Նախանշանները կը տեսնենք արդէն, ամէն օր, 1922էն ի վեր: Իսկ այն յայտարարութիւնը թէ 18 տարեկան եւ անկէ վեր այրերը Խալքի անդամ պիտի արձանագրուին, 18էն վար եղածներն ալ թեկնածու — ապագայ անդամ— աւելի ձեւ եւ գոյն կուտայ Մ. Քէմալի առաջադրութեանց:

Ինչ որ Քէմալը ուզեց, ազգն ալ կ'ուզէ, անշուշտ: Հակառակ պարագային — ահա Մէնէմ էնը:

Այդպէ՛ս ամրացաւ Մուսոլինինն ալ: Կախաղանը հազուադէպ է Իտալիոյ մէջ, բայց աւելի համատարած եւ քստմնելի սարսափ մը կը կապէ ոտք ու ձեռք:

Քէմալական խուրձը աւելի զարգանալով եւ շաղախ կազմելով, նոր Թուրքիան պիտի դարձնէ մի հօտ եւ մի հովիւ, տառական իմաստով:

Կացութիւն մը, որ երկասյրի սուր է: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՈՒ ԴԱՇՆԱԿՑԱԿԱՆ Կ'ԸԼԼԱՆ

«Հորիզոն»ի խմբագրականէն (28 փետր.)

— «Ընդլայնով յեղափոխական կուսակցութիւն մը, դաշնակցութիւնը, բնականաբար, այլ կուսակցութիւններէ կը տարանջատուի նաեւ ներքին, իր շարքերուն յատուկ օրէնքներով ու սովորութիւններով, իր անդամներուն ան կը պարտադրէ կուսակցական ամենախիստ կարգապահութիւն: կը ստիպէ զանոնք ընդլայնապահ եւ ինքնագանդ, իր բոլոր անօրինութեանց ու որոշումներուն նկատմամբ: Բայց եւ կուտայ անոնց արտայայտուելու, տեսակէտ պարզելու եւ արժեցնելու ինարաւորութիւն ինչպէս նաեւ քննադատելու իրաւունք, մինչեւ որոշ կէտ մը, ուրկէ անդին կը տիրապետէ մեծամասնութեան կամքը:

Դաշնակցութեան անդամակցիլ փափաքող ոեւէ երիտասարդ, գիտէ որ իր բազմապիսի առաւելութիւններով ու խայծերով մէկտեղ, Դաշնակցութիւնը իրեն պիտի պարտադրէ ծանրագոյն զոհողութիւններ եւ պիտի ստիպէ ամէնէն առաջ, կուսակցական սեմէն ներս ոտք կոխած օրէն սկսեալ մոռնալ իր եսը եւ ամէն վայրկեան, կուսակցութեան միջոցով տրամադրել ինքզինքը ազգին ու հայրենիքին:

Գիտնալով ճանդերձ այս բոլորը, հայ երիտասարդը, կամովին, կը նուիրուի Դաշնակցութեան: Ընոր սրտին չեն խօսիր մրւս հոսանքները՝ մէկը իր ողջմեռելի վիճակով, միւսը իր բրածոյ «գոյութեամբ» եւ երրորդը՝ իր հակազգային տարագով եւ վնասակար ու քանդիչ քարոզութիւններով: Դաշնակցութիւնը միայն կրնայ զինք բաւարարել, իր երիտասարդական եռանդին ու ծուիչքին մէջ, Դաշնակցութիւնը՝ որ միշտ ծարմէ ու կենսունակ, իր դասանանքով, իր սկզբունքներով, իր ճետապնդած քաղաքական ու ընկերային իտէալներով. Դաշնակցութիւնը՝ որուն անցեալը ճրաշավէպ մըն է իր քաջագործութիւններուվ, իր զոհաբերութիւններով, իր անուանի ու անանուն ճերոսներու լուսապսակ փաղանգով, Դաշնակցութիւնը՝ որ քառասուն տարիներէ ի վեր, աննկուն ու անվճռուն կը տանի ճայրենիքի ազատագրութեան մեծ գօտեմարտը եւ որ այսօր ալ ուժ կ'ամբարէ վաղուան պայքարներուն ճամար, Դաշնակցութիւնը՝ որ իբրեւ բազմանդամ ու բազմացանց ընտանիք մը, լաւագոյն գուրգուրանքն է միշտ վերապահած իր անդամներուն, բոլորն ալ դարձնելով եղբայրօրէն իրարու սըրտակից, իրարու ընկեր, իրարու մտերիմ եւ բոլորի գլխուն կապելով գաղափարի միեւնոյն նարօտը:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԾՈՎԱՅԻՆ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Անգլիոյ ծովային ելեւմուտքը 1931ի ընթացքին պիտի ըլլայ 51 միլիոն 605 հազար անգլ. ոսկի ըսել է 342 հազար նուազ քան անցեալ տարի, իսկ նաւային ուժերու վրայ. 3400 անձի կրճատում մը պիտի կատարուի: Այս կերպով ամբողջ նաւային ուժը պիտի բաղկանայ 93,650 հոգիէ:

Թուշակներու վրայ 300 հազար, իսկ զգեստեղէնի եւ այլ իրերու վրայ եւս մօտ նոյնքան գումարի խնայողութիւն պիտի կատարուի: Ծովային ուժերու կապուած օդանաւորդութեան վրայ եւս, պիտի կատարուի 141 հազարի, իսկ զանազան նաւային շինութիւններու վրայ կէս միլիոնի խնայողութիւն մը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրք խորհրդարանը լուծուեցաւ

Ինչպէս գրեր էինք, Մուսթաֆա Քէմալի կամքին համաձայն, Թուրք Ազգ. Ժողովը լուծուեցաւ: Նոր ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան ապրիլին եւ մայիսին եւ կամ ամրան, «Թոյլ տալով ժողովուրդին որ ազատօրէն իր բաղձանքները յայտնէ եւ իր ուզած թեկնածուներն ընտրէ...»:

Նոր դահլիճ մը պիտի կազմուի վարչապետութեամբ Ըսմէթի, որ դահլիճի ներկայ կազմին մէջ, պիտի մտցնէ կարեւոր փոփոխութիւններ:

Թուրք խորհրդարանի լուծումը կը նկատուի առաջին քայլը կարգ մը փոփոխութիւններու, որոնց անհրաժեշտութիւնը զգացած է Քէմալ իր վերջին ճամբորդութեան ընթացքին, նշմարելով վարչական թերութիւններ եւ ուսումնասիրելով ժողովուրդին պէտքերը...

Իսկ հանդուցեալ ազատական կուսակցութեան պետը Ֆէթհի, որ Քէմալի իսկ արտօնութեամբ եւ հրաւէրով ընտրուեր էր կիւմիւշխանէի երեսփոխան, Թուրք խմբագրի մը յայտնած է թէ չպիտի մասնակցի յառաջիկայ ընտրութեանց: Ինդմը այնքան յուսախաբ եղած է որ նոյնիսկ իր նախկին կուսակիցներով եւ ընտրութեանց մէջ անոնց բռնելիք դիրքով հետաքրքրուելու սիրտ չունի...:

Ցոյն Պատրիարքարանի շուրջ

«ԼՕԶԱՆԻ ԴԱՇՆԱԳՐՈՎ ՊԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆ ՉԿԱՅ»

Ցոյն Պատրիարքարանին խնդիրը կը շարունակէ զբաղեցընել մամուլը: «Սօն փօսթա» քննութիւն մը կատարած է ընդհ. դատախազութեան շրջանակներուն մէջ, եւ սա պատասխանը առած է.

«Լոզանի դաշնագրին համաձայն, Պոլսոյ մէջ Պատրիարքութիւն չկայ, այլ «Պաշ փափազլըք» կայ: Երբ այս է դաշնագրին բացորոշ տրամադրութիւնը, այլ եւս շատ պարզ է թէ ի՞նչ ընելու է կոչնագիր չընդունող Ֆէնէրի դէմ: Դատը ի բացակայութեան տեղի կ'ունենայ եւ վճիռը կը գործադրուի»:

*** «Ճիւմհուրիէթ» ալ կը գրէ.— «Ֆէնէրցիները շատ կ'ըլլան: Կը հասկցուի որ անոնք տակաւին կը պնդեն իրենց հին մտայնութեան վրայ»:

Նոյն թերթին Էնկիւրիի թղթակիցն ալ կը հաղորդէ հոն կատարած իր քննութեան արդիւնքը հետեւեալ կերպով.— «Պոլսոյ մէջ Ցոյն Պատրիարքարան մը գոյութիւն չունի, այլ կայ Ֆէնէրի կրօնական հաստատութիւնը, որ միայն կրօնական գործերով կը զբաղի»:

Ինչպէս գրեր էինք, դատը ծագած էգերեզմանատան խնդրէ մը: Քաղաքապետութիւնը կը պնդէ թէ Եէտի-Գուլէի յոյն գերեզմանատան պատը (150 մէթր) շինուած է հին պարիսպին վրայ, եւ հետեւաբար պէտք է փլցուի: Ասոր համար ալ, Ցոյն Պատրիարքարանը հինգ հազար ոսկի վճարելու է իբրեւ հատուցում:

Մեհմեհի դատավարութիւնները

Թոյլ տալու համար որ պատերազմական առեանը վերջացնէ իր դատերը, պաշարման վիճակը երկարաձգուեցաւ մինչեւ մարտ 8: Մէնէմէնի շարժման հետ կապ ունեցող բազմաթիւ անձեր դատապարտուած են զանազան պատիժներու:

Իսկ Զանաքքալէի դաւադրութեան մասին որուն համար բսուեցաւ թէ զօրաւոր ցանցերով պատած է կրկիրը, ո՛չ մէկ լուր կը հաղորդուի:

Ցոյնեւպուլկար յարաբերութիւնները

Ցոյնեւպուլկար բանակցութեանց ընթացքին եւ անգլիական միջամտութեան մասին հարցման մը պատասխանելով, Պուլկարիոյ արտաքին նախարարը Պուրոֆ շեշտեց երկու երկիրներու տեսակէտներու տարբերութիւնը: Ցունաստան կը փափաքի բոլոր վէճերը ենթարկել իրաւաբարութեան, մինչ Պուլկարիա կը նախընտրէ ուղղակի բանակցութիւններով կատարել հաշտութեան նախապատրաստական աշխատանքները եւ այս կերպով թոյլ տալ երկու կողմերուն որ իրենք իսկ ճշդեն թէ ի՞նչ հարցեր պէտք է ենթարկել իրաւաբարութեան: Պուրոֆ դիտել տալէ յետոյ թէ ժամուլի մէջ արծարծուած վէճերը չեն նպաստեր աւելի եւս զօրացնելու Պուլկարիոյ դիրքը, որ ամուրէ կը յայտնէ թէ Պուլկարիա կարգ հարցերու մէջ ցոյց տուած է թէ չի խուսափիր իրաւաբարութեան վճիռներէն:

Բանակցութիւնները կը շարունակուին երկու երկիրներու ներկայացուցիչներուն միջեւ եւ տեսակէտներու տարբերութիւնը մեղմացած ըլլալով, կարելի պիտի ըլլայ մօտ ատենէն համաձայնութեան գալ: Համաձայնութեան կնքումը թոյլ պիտի տայ որ երկու երկիրները կարենան տեւական յարաբերութիւններ մշակել:

Ցոյնեւպուլկար վէճերէն մէկը կը կազմէ 1906ին պատահած հրդեհի մը ընթացքին, Ցոյներուն կրած վնասներու փոխարէն հատուցման պահանջը, որուն վրայ կը պնդէ յոյն կառավարութիւնը: Իսկ Պուլկարիա կը մերժէ զայն նկատի առնել հինցած խնդիր համարելով:

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԴԱՏԸ

Բանկալթիի գերեզմանատան դատը սկսաւ Պոլսոյ քաղաքային ատեանին առջեւ, իբրեւ դատախազ դիմած են նարոյեան պատրիարք եւ վարչութեան ատենապետ Պ. Գ. Թորգոմեան:

կարդացուեցաւ խնդրագիրը, որով կը յայտնուէր թէ Բանկալթիի գերեզմանատունը հինէն ի վեր հայ համայնքին սեփականութիւնը եղած է եւ կը պահանջուէր արգիլել քաղաքապետութեան ոտնձգութիւնը,

Քաղաքապետական փաստաբանները յայտնեցին թէ չեն ուսումնասիրած խնդիրը եւ մէկ շաբաթ միջոց պահանջեցին:

Պոլսոյ Քաղաք. ժողովը այս օրերս մանրամասն զեկոյց մը պիտի հրատարակէ Բանկալթիի գերեզմանատան խնդրին մասին:

Միւս կողմէ, ժողովը որոշած է իրաւագէտներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմել, քննելու համար կարգ մը կալուածական եւ այլ խնդիրներ: Յանձնաժողովը իր մէջ այլոց պիտի քննէ Բանկալթիի գերեզմանատան վաւերաթուղթերը, այս մասին ըլլայիք թելադրութիւնները, եւ պիտի գբաղի նաեւ կարգ մը հաստատութեանց տուրքի խնդիրներով:

ԿԱՐԳԸ ԵԿԱԻ ՄԱԿԱՆՈՒԻՆՆԵՐՈՒՆ

Գիտենք թէ Թուրքիոյ մէջ, միայն շատ քիչ, ազնուական հին ընտանիքներն ունին իրենց ընտանեկան անունները զոր կը փոխանցեն իրենց յաջորդ սերունդին, իսկ խոշոր մեծամասնութիւնը՝ զուրկ մականունէ, կը գտնազանուի «...օղլու»...ով: Այս անպատեհութեան առաջքն առնելու եւ Թուրքիան մաս մըն ալ մօտեցնելու համար Եւրոպայի, Թուրք ներքին նախարարութիւնը մշակած է օրինագիծ մը, որ պիտի քուէարկուի նորընտիր խորհրդարանին կողմէ: Այս օրէնքին համաձայն, ամէն Թուրք քաղաքացի պարտաւոր պիտի ըլլայ իր փոքր անունին կցելու նաեւ մականուն մը, որ ըլլայ ժառանգական, այսինքն՝ փոխանցուի իր յաջորդ սերունդին: Ասով զլխարկէն եւ զգեստէն զատ, անունի ձեւով ալ՝ Թուրքը եւրոպականացած պիտի ըլլայ...:

Այս օրէնքը որ կը կոչուի «ընտանեկան անունի օրէնք», կիրարկելի պիտի ըլլայ 1932ի նոր ժարդահամարէն առաջ:

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՀԱՄԵՒՐՈՊԱ

Յունուարի իր վերջին նստաշրջանին, Համաւրոպայի ուսումնասիրական յանձնախումբը որոշեր էր քննել հաժաշխարհային տնտեսական տագնապը ինչ չափով որ կրնայ շահագրգռել եւրոպական պետութիւնները եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան միջոցով, հրաւիրեր էր Թուրքիան, Իսլանտան եւ Ռուսիան մասնակցելու այս աշխատանքներուն,

Միայն Նորվեկիոյ ներկայացուցիչն էր որ առարկեց այն ատեն թէ կանխահաս է աշխատակցութեան հրաւէր ուղղել Ազգերու Դաշնակցութեան ոչ-անդամ պետութեանց, առանց սակայն ընդդիմանալու տրուած որոշման դէմ: Նորվեկիոյ ներկայացուցիչին այս վերապահութեան մասնակցան փոքր պետութիւնները՝ Պելճիքա, Շուէյտ, Դանիա, Սպանիա, Հոլանտա եւ Եուկոսլաւիա:

Իրեն ուղղուած հրաւէրին պատասխանելով, Թուրքիա յայտնած է թէ կ'ընդունի մասնակցիլ յանձնախումբին աշխատանքներուն, պայմանաւ որ այդ կերպով չսահմանափակուի պետութեանց վեհապետական իրաւունքը եւ աշխատանքները ուղղուած չըլլան ուրիշ պետութեան մը դէմ:

ՖՐԱՆՔԵԻՏԱԼԱԿԱՆ ՀԱԿԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆԱԻԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջերս, միջազգային մամուլը երկարօրէն զբաղեցաւ եւ դեռ պիտի զբաղի նաւային համաձայնութեամբ, որ կ'երեւի, յաջողեցաւ Անգլիոյ արտաքին նախարարին Հէնտըրսընի նախաձեռնութեամբ։

Համաձայնութիւնը որուն տարրերը դեռ կը մնան անյայտ, պարզ է թէ ոչինչ կը փոխէ իրականութեան մէջ, համաշխարհային խաղաղութեան տեսակէտէն, քանի որ դեռ շատ հեռու կը մնայ ընդհ. զինաթափութեան աննկատ ու անշահախնդիր նախաքայլն ըլլալէ։ Այլ, լաւագոյնպարագային, խնայողական պարտադրութիւններով, կը դանդաղեցնէ նաւային սպառազինման վազքը։ Իրականութիւնը պէտք է առնել, ուրեմն ինչպէս որ է։ Մալիսին պիտի դժուարուի զինաթափութեան համաժողովը, որ կրնայ անխուսափելի սահմանափակումներու ենթարկել պետութիւնները։ Մինչ այդ ուրեմն, անոնք ժողովին պէտք է... ներկայանան կազմուած ուժերով, իրականութիւններով, որոնց վրայ կրնան չափել ու ձեւել իրենց եւ ուրիշներու առաջարկները։

Նաւային համաձայնութիւնը փորձ մըն է ծովային գլխաւոր պետութեանց միջեւ, ուժերու յարաբերական հաւասարակշռութիւնը պահպանելու, եւ իր նախընթացն ունի Ուաշինկթընի եւ Լոնտոնի մէջ, ուր մշակուած դաշնագրի կիրարկումը ցարդ ձախողեր էր ֆրանքեւիտալական հակամարտութեան երեսէն։ Միջերկրականեան այս երկու պետութիւնները, որոնք լաճախ իրարու կը հանդիպին գաղթային ճամբաներու վրայ եւս, չէին կրնար համաձայնութեան ելք մը չդրտնել։ առանց իրենք զիրենք ենթարկելու յամառ մրցման մը ծախքերուն եւ վտանգներուն։

Իտալիոյ պետական հարբուտութիւնը թոյլ չէր տար կազմելու Ֆրանսայի հաւասար նաւատորմ մը։ Տարիներէ ի վեր ուրեմն, կը ջանար ֆրանսական նաւատորմը հաւասարեցնել իրենին, առանց սակայն այգ մասին, պաշտօնական վէճերու մէջ մտնելու։ Այս ուղղութեամբ, Իտալիա առաջին փորձ մը կատարեց 1921ի վերջերը, Ուաշինկթընի խորհրդաժողովին ժէջ ջանալով փաստել թէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ նաւային ուժերը հաւասար ըլլալու էին։

Փորձը կրկնուեցաւ 1929ին Լոնտոնի մէջ, ուր ֆրանսական պատուիրակութիւնը սակայն, կը յայտարարէր թէ, Ֆրանսա առանց զբաղելու իր դրացիով՝ կ'ուզէր ապահովել իր երկրին եւ գաղութներուն պաշտպանութեան անհրաժրշտ ծովային ուժերը։ Ֆրանսա Լոնտոնէն կը մեկնէր առանց որ եւ է յանձնառութիւն ստանձնելու եւ միայն յետագային, Իտալիոյ հետ բանակցելու ժամադրութեամբ։

Այդ բանակցութիւնները կատարուեցան յետագային քաննիցս, սակայն միշտ ապարդիւն. եւ ամէն անգամ, տեղի տալով Մուսոլինիի սպառնական եւ լոլթներուն, առանց սակայն զիջումի բերելու Ֆրանսան։

Իտալիոյ ոչ-բարեկամական դիրքը Ֆրանսայի հանդէպ կը բխի կարգմը պատճառներէ։ Իտալիա այնտպաւորութիւնը կրած է թէ հակառակ մեծ պատերազմի իր մասնակցութեան Ֆրանսայի կողքին, անոր հաւասար բաժին չէ ստացած աւարէն... ու թէեւ կրնար իր դժգոհութիւնը ուղղել հաւասարապէս բոլոր զինակիցներուն, սակայն գլխաւորաբար Ֆրանսա է որ կը դառնայ քաւութեան նոխազ։

Իտալիոյ կողմէ Աւստրիոյ դէմ պատերազմի յայտարարութենէն մէկ քանի շաբաթ առաջ, 1915 ապրիլին Լոնտոնի մէջ կնքուած համաձայնութիւն մը կը պարունակէր հետեւեալ յօդուածը.—

«Այն պարագային որ Անգլիա եւ Ֆրանսա իրենց Ափրիկեան գաղթային կալուածներն աւելցնեն ի վնաս Գերմանիոյ, այս երկու պետութիւնները սկզբունքով կ'ընդունին թէ Իտալիա կրնայ պահանջել արդար ֆատուցումներ, մանաւանդ մեծն Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի դրացի գաղութներուն եւ Լիպիոյ, Սոմալիոյ, Երիթրէայի իտալական գաղութներու սահմաններուն վերաբերեալ ֆարցերու՝ի նպաստ իրեն կարգադրութեան մէջ»։

Ֆրանսա եւ Անգլիա, պատերազմի վերջաւորութեան ստացան գերմանական գաղութներու հոգատարութիւնը։ Ասոր հետեւանքով, եւ կատարելու համար խոստումը, Ֆրանսա Իտալիոյ կը ձգէր կարգ մը ափրիկեան հողամասեր։ Նոյնպէս Անգլիա։

Եւ մինչդեռ Անգլիայէն ոչինչ կը պահանջէ, Իտալիա տարիներէ իր վեր չէ դադրած գաղթային սահմաններու փոփոխութեան պահանջներ ներկայացնելէ Ֆրանսայի։

Երկու երկիրներու յարաբերութիւնները պաղեցնող գաղթային այս վէճին վրայ կը բարդուին նաեւ ընդհ. քաղաքական հարցեր։

Յայտնի է թէ երկու նախկին զինակիցները կը հետապնդէին հակադիր քաղաքականութիւններ։

Իտալիա կը ձգտի դաշնադրեալ վերաքննութիւնը յայտնելու եւ այս նպատակով չանք չի խնայեր։ Ինչ որ պարզապէս կը նշանակէ թէ լքած իր նախկին զինակիցները,կ'աշխատի ի հաշիւ իր նախկին թշնամիներուն,եւ իր այս ձգտումը արժեցնելու համար՝ չմիայն կ'օգտագործէ ամէն առիթ, այլեւ իր միջնորդութեամբ եւ իր հովանաւորութեամբ կը ստեղծէ խմբակցութիւններ, որոնց քաղաքական հետապնդումները ո՛չ մէկ կասկածի տակ կ'իյնան։

Գիտենք թէ Իտալիա աշխատեցաւ Պալքանները կազմակերպել եւ յաջողեցաւ կամուրջ ձգել Թուրքիոյ եւ Յունաստանի միջեւ. հաւանաբար կը յաջողի նաեւ դաշնագրային կապերով իրարու մօտեցնել Թուրքիան, Պուլկարիան, Հունգարիան եւ այսպէս, շղթայի տակ առնելէ յետոյ Եուկոսլաւիան, որուն հանդէպ Ֆրանսայի բարեկամութիւնը միշտ աչքի փուշ է եղած Հռոմի, Ադրիականը վերածէ գուտ իտալական լիճի եւ Միջերկրականի վրայ ներկայանայ Ֆրանսայի հաւասար ազդեցութեան պահանջներով։

Իտալիա ուրեմն, կ'աշխատի մէկ ճամբու վրայ հաւաքել բոլոր պատերազմէն դժգոհները, որոնց ուժեղ մէկ ծայրը կը գտնուի Պերլին եւ խօսքով թէ գործով ուժ կուտան բոլոր անոնց, որոնք կը ձգտին յեղաշրջել յետպատերազմեան սահմաններն ու միջազգային պայմանները։

Ֆրանքեւիտալական հակամարտութիւնը ծանօթ է թէ տեղի տուած է մինչեւ իսկ միջադէպերու, որոնք առանց Ֆրանսայի պաղարիւն եւ համբերատար ընթացքին, կրնային աւելի ծանր հետեւանքներ ստանալ։

Երկու կողմերու ընդհ. քաղաքական այս հակամարտութիւնն էր ուրեմն, որ տարիներէ ի վեր կ'արգիլէր նաւային հաւասարութեան կնքումը։ Իսկ այս անգամ որ արդէն իրականութիւն կը նկատուի, կը բաւէ յիշել թէ հակամարտութեան պայմաններն ու պատճառները չեն վերցած, գնահատելու համար համաձայնութեան իրական արժէքը։

Մ. Ե.

ՕՏՐԱՑՄԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԵՆ ՄԵՐ ԲԱԽՏԱԿԻՑ ՌՈՒՍԵՐԸ

Բ.

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Բազմաթիւ են զինուորական կազմակերպութիւնները, զորս Ռուսերն ունին Փարիզի մէջ։

Քոլիզէ փողոցին մէջ է, որ այդ կազմակերպութիւնները հաւաքուած են մեծ մասամբ։ Այդտեղ է զինուորական Միութիւններու Դաշնակցային վարչութիւնը։ Բայց անոնց իւրաքանչիւրին կեդրոնը կը գտնուի տարբեր փողոցներու եւ արուարձաններու մէջ։

Մէվրի փողոցին մէջ է Ռուս պատերազմի անդամատեալներու Միութեան վարչութիւնը։ Իսկ Ռուս հեծելազորներու դպրոցին նախկին աշակերտներու Միութեան վարչութիւնը՝ նախագահ զօրավար Միլլէրի տան մէջ։ Մէվրի մէջ է գաբձեալ Ռուս նաւային նախկին սպաներու Միութեան վարչութիւնը։ Ռոպէր Ժէօրի փողոցին մէջ է Ֆրանսական ճակատի ռուս սպաներու Միութեան Վարչութիւնը, որուն նախագահն է Տարնովսկի։ կայսերական անձնապահ հեծելագունդի սպաներու Միութեան Վարչութիւնը՝ Էքսէլմանս ծառուղիին վրայ։ Քարտուղարն է պարոն Սէրժ Ժէկլէյսը։ Այս Միութեան նպատակն է «վառ պահել հեծելազունդին աւանդութիւնները»։ Ընդհանուր ռազմիկներու ռուսական հատուածը կը գտնուի Պոսքէի պողոտային վրայ, նախագահն է զօրավար Պոլովցեւ։ կայսերական շքանշան կրող սպաներու Միութիւնը՝ Համըլէն փողոցին մէջ։ Ռուս Նաւային պատմութեան ուսումնասիրութեան դպրոցի աշակերտներու Միութիւնը Սուֆրէն պողոտային վրայ։ Քարտ փողոցին մէջ է Ռուս հայազինուորական Միութեան Վարչութիւնը, նախագահ՝ իշխան Տրուպիցկոյ։

Զինուորական այս բոլոր կազմակերպութիւններու գլուխը կանգնած են կարող զօրավարներ։ Յիշենք զօրավար Հէյմոէն, հրաբիւրապետ Մոկիլեանակի, զօրավար կոմս Դրաբբէ, տեղակալ Պոլկովնիկով, զօրաբաժնի հրամանատար Օպրէց, զօրավար Օանորիշին։

Այժմ կարգ մը տեղեկութիւններ ռուս զինուորական թանգարաններուն, զինուորական դասախօսութիւններուն, զինուորական աշխատանքներուն մասին։

Կէլիպոլուի Միութիւն կը կոչուի այն խմբակցութիւնը, որուն կը նախագահէր նշանաւոր զօրավար Կուտեպովը։ Այս զօրավարին առեւանդումէն յետոյ, յաջորդ նշանակուեցաւ զօրավար Միշէլ Ռեպիով։

Այս Միութիւնը կը գտնուի Մատմազէլ փողոցը, մութ անկիւնի մը մէջ, որ կը ծառայէ միեւնոյն ատեն իբրեւ ժողովատեղի, հանդիսասրահ, դպրոց եւ եկեղեցի։ Երբ կրօնական արարողութիւնը կ'աւարտի,սպիտակ շղարշ մը կը նետեն արբազան պատկերներուն վրայ եւ կը նստին ժողովի։ Նունկին հոտը սակայն երբեք չի հեռանար սրահէն։ Այստեղ, զօրավար Գոլովինի հսկողութեան տակ,(այս զօրավարը աշակերտն է Ժոլֆի), տեղի կ'ունենան ռուս զինուորական բարձրագոյն վարժարանին դասախօսութիւնները եւ ռուս նախկին ռազմիկներու վիճաբանութիւնները։

Այսպէս ուրեմն Կէլիպոլուի Միութիւնն է, որ կը վարէ ռազմական պատրաստութիւնները տարագիր Ռուսերուն։ Ինչո՞ւ Կէլիպոլուի Միութիւն կոչուած է.—

Երբ զօրավար Վրանկէլ պարտուեցաւ եւ նահանջեց, պարտաւորուեցաւ Պոլիս ապաստանիլ։ 1920 Նոյեմբերին 160 հազար փախստականներ լեցուց Պոլիս։ Անկարելի էր այսքան մարդ տեղաւորել Պոլսոյ մէջ։ Զինուորներուն մէկ մասը տեղաւորեցին Լեմնոս կղզիին մէջ, մէկ մասը Զաթալճա,եւ ստուար մաս մըն ալ, Խազախները Կէլիպոլուի մէջ։ Այս վերջինները կը գտնուէին զօրաւար Կուտեպովի հրամանին տակ։ Կէլիպոլու պատերազմէն աւերակ դարձած էր, բոլորովին փլած։

Քար ու պահածոյի տուփ կը տեսնուէր ամէն կողմ, ուրիշ ոչինչ։ Ռուսերը հողով լեցուցին այդ տուփերը եւ աղիւսի պէս վրայ վրայի շարեցին, սիւներ բարձրացուցին եւ տնակներ ու եկեղեցի մը շինեցին։ Վերակենդանացաւ Կէլիպոլուն, ուր նոյն իսկ Ռուսերէն թերթ մը հանեցին։ Պատ կը կոչուէր այս թերթը, զոր պատին վրայ կը փակցնէին։ Բայց այս թերթը այս անունով ոչ միայն կ'արտայայտէր իր հաւատուքիւնը, այլ նաեւ կը խորհրդանշէր այս խումբ մը զինուորներուն բարոյական անխորտակելի դիմադրութիւնը։ Կէլիպոլուն ունեցաւ իր երգերն ալ, որոնք կը նկարագրէին ռուս զինուորներու կեանքը «մահու եւ վարդի հովիտին մէջ»։ Այդտեղ էր, որ կը բարձրանար ողբը «մուրացող ասպետներուն»։ Յաւերժացնելու համար այդ օրերու կեանքը, Կէլիպոլուի Միութիւն կոչեցին անոնք Փարիզի իրենց այս զինուորական կազմակերպութիւնը։

Պալատականներու Միութիւնը նշանաւոր դարձած է իր հոչակաւոր պարահանդէսներով, զորս կուտայ ամէն տարի եւ ուր տարիէ ի վեր։

Այս պալատականները հին մանկլաւիկներն (page) են, որոնց պատժութիւնը հետաքրքրական է։

Մինչեւ Պետրոս Ա.ը, մանկլաւիկ չկար Ռուսիոյ մէջ։ Ազնուականներու զաւակները կը մտնէին ցարուհիին եւ իշխանուհիներուն ապարանքը, ստանալով ռինտա կամ սթոյնիք տիտղոսները, ինչպէս հին դրանիկները։ Երբ Մեծն Պետրոս երկրորդ անգամ ամուսնացաւ, սանկլաւիկ կամ պալատական տիտղոսատուաւ զինուպետական ընտանիքներէընտրուած երիտասարդներու։ 1759ին կայսրուհին կազմեց մանկլաւիկներու կամ պալատականներու դաս մը, դանոնք հաւաքելով մէկ յարկի տակ, ուր կը տրուէր զինուորական եւ դիւանագիտական մասնաւոր դաստիարակութիւն մը։ Յետոյ այդ կազմակերպութիւնը Պօղոս Ա.ի օրով դարձաւ «կայսերական զինուորական վարժարան»։

Պալատականներու դասը այսպէս տէր դարձաւ «Մալթայի ասպետներու կարգին» պալատին, որ կը գտնուի Փեթերսպուրկ։ Այս ասպետներուն հրամանատարն էր կայսրը։ Դարձեալ պալատականներու դասը ստացաւ պատուանշան մը, ութանկիւն ճերմակ խաչ մը, որ կը կրէ հետեւեալ խօսքը. «Իմ Աստուածս, իմ թագաւորս, իմ տիրուհիս»։

Պալատականներու դասը Ռուսիոյ տուած է նշանաւոր դէմքեր,— մարաջախտ կոմս Պասկովիչ Երեւանցին, որ գրաւեց Կովկասը, պատերազմական նախարար իշխան Զերնիշով, որ զանազան պաշտօններ վարեցնափոլէոնի մօտ Վակրամի եւ Ասպերնի ճակատամարտներուն ընթացքին, կոմս Ռոստոպչին, որ հրդեհեց Մոսկուան՝ փրկելու համար իր երկիրը, մարաջախտ Գուրկօ, որ հերուն է ռուսեւթրքական պատերազմին (1878)։ Այդ դասէն եկան Ռադիշչեւ, կոմս Ռոստովցէր, կոմս Ադլէրբէրդ (ցարին խորհրդականը), կոմս Լամցսորֆ (արտաքին նախարար), վարչապետ Տրեպով, որ 11 ամսուան մէջ, պատերազմի ընթացքին, շինել տուաւ բաւեռային երկաթուղին, Փեթրոկրատէն մինչեւ Մուրմանսկ, 1,300 քիլօմէթր։

Պալատականներու դասը կ'ընդունէր նաեւ ժողովրդային խաւերէն հասած այն տաղանդաւոր երիտասարդները, որոնք զէնքի կամ դիւանագիտութեան ասպարէզին մէջ ապագայ կը խոստանային։ Այսպէս այս երիտասարդները կը մարզուէին ոմանք հաւասարելու համար պալատին մէջ, ոմանք կայսրուհիին եւ մեծ դքսուհիներուն սպասարկութեան մէջ, ուրիշներ դիւանագիտական ու զինուորական ասպարէզներու մէջ։

Ահա այս դասին պատկանողներն են, որ Միութիւն մը կազմած են Փարիզի մէջ եւ ժամանճիւղեր հիմնած՝ Նիսի, Պրիւքսէլի, Պերլինի, Անգլիոյ, Տանըմարքալի, Սերպիոյ եւ Իտալիոյ մէջ։ Մօտերս պիտի ունենան հանգստեան տուն մը Նանթի մէկ գիւղին մէջ, ուր նուէր ստացած են 10,000 մեթր հող։

Այս ծանօթութիւնները տալէ յետոյ Միութեան անցեալին մասին, ըսենք նաեւ թէ ի՞նչ նպատակներ կը հետապնդեն անդամները ներկայիս։ Իւրաքանչիւր անդամ ինգն է կուտալ ծուլումի դէմ։ Մեծերը ֆրանսդպրոց կ'երթան, իսկ շաբաթը երկու անգամ ռուս ուսուցչուհիի մը մօտ կը հաւաքուին եւ ռուսերէն կը սորվին։ Ռուս պալատականի մը կինն է, որ կը պատմէ.

— Ժամանակին, երբ կ'ապրէինք մեր երկրին մէջ, մեր ծնողքները մեզի կ'ըսէին. «Տղա՛ք, ֆրանսերէն խօսեցէք»։ Հիմա հակառակն է, որ կ'ըսենք մեր տղոց. «Տղա՛ք, ռուսերէն խօսեցէք»։

Իսկ բոլոր «պալատական»ներուն մէջ նոյն հաւատքն է, որ կը վառի։ Զինուորական, դիւանագէտ, բոլորը յարմարած են պայմաններուն, եւ կ'աշխատին բան մը աւելի սորվիլ ու կորզել այս երկրէն, որովհետեւ՝

— «Վաղը Ռուսիա պիտի ըստանայ իր բնականոն վիճակը, եւ մենք պիտի վազենք անոր ծառայութեան։ Այժմ բան հայրենիքին համար»։

Այսպէս կ'ըսեն բոլորը։

ՔԱՂՀԱՆ

ԴԱՐԵՐ ԱՌԱՋ

Ծանօթ խուզարկու Սվէն Հէտէնը, որ Զինաստանէն նոր վերադարձաւ, Սթոքհոլմի մէջ ըրած բանախօսութեան մէջ կը պատմէ թէ իր նախաձեռնութեամբ կատարուած առաքելութիւնը Զինաստանի մէջ երեւան հանած է 6200 ձեռագիրներ, որոնք փայտի վրայ գրուած են եւ կը պարունակեն զինուորական տեղեկագիրներ։

Գտնուած է նաեւ 78 փայտի թերթերէ կազմուած գիրք մը, որ առասանով կապուած էր, սակայն հանգոյցները դարերու ընթացքին քակուած են եւ գիրերը անընթեռնելի դարձած։

Զինագէտ Փրօֆ. Պէռնհարտ Մարլկրէմ, որուն յանձնուած է այդ ծածկագիրներուն ընթերցումը, կը յայտարարէ թէ խընդրոյ առարկայ ձեռագիրները ամէնէն հիներն են, եւ ժամանակակից ըլլալ կը կարծուին Հանի դարաշրջանին, Քրիստոսէ 100 տարի առաջ։

Այդ ձեռագիրները կրած են փոսթեան տոկալ, շնորհիւ այն չոր աւազին, որուն մէջ գտնուած են եւ որ պահպանումի լաւագոյն միջոցը կրնայ նկատուիլ։

Իրաւ է որ աւելի հին ձեռագիրներ գտնուած են, սակայն անոնք փորագրուած են քարի կամ անագապղինձի վրայ, եւ տարբեր յատկանիշ կը ներկայացնեն։

Պ. Մ. Հէտէն ուրիշ ճամբորդութեան մը ընթացքին էր նմանօրինակ ձեռագիրկայն անոնք թիւով անկ Այսօր գտնուած ձեռաւելի ընդարձակ ծանօթներ կը պարունակեն եւ փեն գրական որոշ սեռ մ

* * Հունգարիոյ Հէրքքաղաքին մէջ վերջերս կրեայ քաղաք մը գտնմանագէտներու կարծհազար տարուան հնութ Այդ նախապատմական ձեւներուն առաջինը երուեցաւ 20 տարի առաջ, ընդհանուր պատերազմը մայնավար վարչաձեւը հանդիսացան պեղումները նակման։

Նախկին նախարա եանքովիչ եւ ուրիշներ գումարներ յատկացտչհատուածներու վհամար. եւ պեղումներու դութիւնը յանձնուած է բական աղգային թփրոֆ. Խվան կալի պեղումները փութով պիտ եւրեւան հանուած է երկրորդ մը, որ նախապէս աշտարակին հիւսիսայի կը գտնուի եւ հաւանար դուռ կը ծառայէր երդքը մտնելու համար նուած են բազմաթիւ պրոնք քան է 2000 տարգոյութիւն ունեցած նաեւ պղինձի դարէն մնացած ամաններ։

* * Անցեալ աշնան ռավարութիւնը փրօֆ. Մառաջնորդութեամբ կան առաքելութիւն մէր, պեղումներ կատարմար Սուրիոյ մէջ, հինքաղաքի տեղին վրայ։

Կ'իմանանք թէ պքելութիւնը փայլուն թիւն մը ձեռք բերած յուսացուի որ աշխատութիւյառաջացումով կարելի լայ պատրաստել հոմէական ամենահին քաղաքին գիծը։

Հ. Ց.

ՌԻԱԶԱՆՈՎ ԿԸ ՎԱՌՈՒԻ

Մոսկուայի Նոր դատարանի Թեան մէջ, ամբաստանեալներու կարգին կը գտնուի Նաեւ էնկելս հաստատութեան ըէնը Ռիազանով։ Մոսկուայի տական Ակադեմիան ընդ նիստի մը մէջ, միաձայն Թեամբ Ակադեմիոյ կազմէ րեց Ռիազանովը, հետեւեալ կազմական կանոնագրի մադրութեան, որ վտարէ պարտադրէ խորհրդ. դէմ գործող անդամները։

ՊԱՏՆԵՇԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

(ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅԱՆ ՄԻ ՕՐԱԳԻՐՔ)

Հրատ. Le progrès de la civilisation (9 գիրք մեջ) Cote d'Or

Ֆրանսերէն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՆԱՀԱՊԵՏՈՒԹԵՒՆ ԵՒ ՆԱՀԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսերէն լեզուով

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հրատ. Ա. Ֆայարի, Փարիզ, 1919 թ.

Ֆրանսերէն

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒ

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի և շրջաններու բոլոր բնակիչները անխտիր վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, 120 Պուլվառ Պէլվիլի սրճարանին վերնայարկը։

Բոլոր բնակիչներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Զեկոյցներ.— ցունաիայ գաղութի մասին՝ **ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ** *եւ սուրիոյ մասին՝* **Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ։**

ՓԵՐՈՒԱՐ 18 ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

Ալֆորվիլի Հ. Յ. Դ. Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի կողմէ

Այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին *128* Rue Etienne Doleth սրահը

կը նախագահէ՝ **ՏՕՔԹ. Յ. ՓԻՒՐԻՒՐԵԱՆ**

կը խօսին՝ **ընկ. ՕՀԱՆ ԿԱՐՕ, ՈՒԷՆ և Հ. ՈՒԶՈՒՆԵԱՆ**

Երգ, արտասանութիւններ եւ անակնկալներ

«ՓԵՒՐՈՒԱՐ 18» ՍԷՆ ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Ակնունի ենթակոմիտէի, Ս. Մարկրիթի «Համազասպ» ենթակոմիտէի եւ Ս. Լուի Պատ. միութեան։ Վաղը կիրակի ժամը 2.30ին։

կը խօսի՝ **ընկ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ**

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. Վիէնի Ապառաժ խումբին կողմէ

Ղեկավարութեամբ դերասան Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի ժամը 2ին Etablissements Réunis

(Փասգալի Սինէմայի սրահին մէջ

կը ներկայացուի՝ **ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ**

Գիները 4 եւ 3 ֆրանք

Հ. Մ. Ը. Մ-Ի ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8ին 84 Րիւ Շաբ

Հովանաւորութեամբ **ՊԱԼԱՓԵԱՆ** *սրբազանի*

Հրաւիրուած են նաեւ Մարսէյլի ֆրանսական եւ ռուսական Սկաուտական կազմակերպութեան պետերը։

Խմբերգ, արտասանութիւններ, ֆանթէզիներ, բուրքեր, շուէտական մարզանք, սկաուտական կենդանի պատկերներ, եւայլն։

Սկաուտներու կողմէ կը ներկայացուի

ՊԱՇՏՕՆՍ ԽՈՒՄԲԱԼ Է ԵՒ ՀՆԱՐԱՒԻՏ ՎԱՐԺԱԿԱԼԸ (զաւեշտ)

Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք

կարդացա՞ծ եւ օտարներուն յանձնարարա՞ծ էք

ԳՐԻՄԻԹԷԼԻՆ «A L'OMBRE DE LA CIVILISATION»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՐՕԲԱԿԱՆՏԻ ՎԷՊԸ

(Ֆրանսացի ամենակարեւոր անձնաւորութիւններու եւ թերթերու կողմէ գնահատուած)

կը ծախուի հրատարակչատունը՝ 42 Rue Saint-Jacques, Paris *(Սորպոնի մօտ)*, բոլոր ֆրանսական մեծ գրավաճառներու մօտ եւ Ֆր. Սամսէլի գրատունը։ Գին՝ 15 ֆրանք։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

պատմական նոր մեկ վէպը՝ *(մարիամ մագթադինացիի կեանքէն)*

ՌԱՊՊԻ

Թորիգրդանկարուած մելիոն քէպագեանէ

Գին՝ 15 ֆր. Դիմել միմայն հեղինակին՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10)

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)

51 Rue Monsieur le Prince, PARIS *(VIe)*

Հեռաձայն՝ Danton 88—65 Մէթրօ՝ Odéon

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Աիպարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. *(20 ֆր.)*, Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները (10)*, Փ. Միքայէլեան՝ *Եւա (5)*։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը (40)*, Ջարպարեան՝ *Արձակ էջեր (20)*. *Կեանք եւ արուեստ (40)*, *Ս. Փրկչի տաղեդիրք (50)*, *Սայեաթ Նովա (6)*, *Վարդարան (20)*, *ևն.*

ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Աիպարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին*, *Լռութիւնը*, *Կարօտ Հայրենի*, *Հայրենիքիս համար*, *Իմ գիրքը Ա.*, *Բաֆֆիի բոլոր գործերը*, *Թերենց՝ Թորոս Լիոնի*, *Գրական ղէմքեր*, *Հայաստանի քարտէսը*։

Հայաստանէն հասած են Ա. Իսահակեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Զարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Ալազի եւայլն գործերը, նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպինդիարեանի, Բարխուդարեանի, Ֆիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Թաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐԶՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ՋԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ՔԼԻՇԻ, Լըվալուա-Փէրէ եւ սէնթ Ուան բնակող բոլոր անհատ դաշնակցականները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին փլաս տը լա Բէքիւպլիքի *(Քլիշի)* ծխավաճառի սրճարանը։

Գ Ա Խ Ա Ռ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ սէն Լուս, Պուլվար Ոտտօ, սէնթ Անթուան (Գոմբանի ֆրէզ) վասնաճիւղերու ընկերները, վաղը կիրակի 63 Rue de la République.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր սերոբ, եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդգէս խումբերը այսօրիրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Բացակայողները պատասխանատու պիտի նկատուին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Գործազուրկներու Օգնող Մարմինը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր միութիւններու ներկայացուցիչները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Ֆլորիա ճաշարանը, 61 Rue Mr. le Prince։ *Օրակարգ՝ զեկոյց գործադիր մարմնոյ։*

ՆԿԱՏի առնելով ներկայ անգործութեան տագնապը մարսէյլի ֆոիի Հայր. միութեան վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ անդամ եւ ոչ-անդամ բոլոր ֆոեցիները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, 14 Rue Colbert (Bar Tabacsի) սրահը։

ԵԹԷ այս անգամ ալ ներկաները մեծամասնութիւն չկազմեն վարչութիւնը ինքնաբերաբար պիտի յանձն առնէ բոլոր հարցերը կարգադրել։ *(կնիք)*

ԴՊՐՈՑԱՌԷՐ Տիկնանց Ընկերութիւնը կը ծանուցանէ թէ՝ Անիէռ Պուա Քոլոնպի մէջ Դըպրոցասէրի նոր մասնաճիւղ մը կազմուած է տեղւոյն համակիր տիկիններէն։

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻԻ

— Յր փնտռուի բնիկ Մարաշցի Նաթան Մոմճեան եւ իր կինը Ռոզա Մոմճեան։ 3 տարի առաջ կը գտնուէին Ardoise *գիւղը (Gard)։ Այժմ կը գտնուին փարիզ կամ շրջանները։ Իմացնել Աւետիս Շիրոյեանի,* Maison Palmier, Grand'Rue, Bollène, (Vaucluse).

Հայ Առիներու Միութեան

ԳԱՅԼԻԿՆԵՐՈՒ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Salle de la Démocratie *մէջ* 38 Bld. Raspail, Métro Sèvres Babylone.

Մուտք 5 եւ 2.50 ֆրանք

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՋԵՏԵՂՄԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

կը կատարէ ամէն տեսակ ելեկտրական զետեղումներ եւ աշխատանքներ։

Գրել՝ Kumalian
11 Rue Bisson, Paris (20)

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ, *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

EMPIRE *Մեւգիթ-Շօլ՝* 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։*

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ

(Շասցէն փոխուած)

«Գաղութները հայ պահպանելու խնդիր»ի մասին վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին այս շաբաթ երեկոյ ժամը 8.30ին, վայրը՝ Հայոց եկեղեցին կից սրահին մէջ. 15 Rue Jean Cujon.

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան ինեւու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէսօր պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLEANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը։ Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւններ տալու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ՁԵՌՆՏՈՒ ԴԵՂԱՐԱՆ

PHARMACIE «GAGNE-PETIT»

6 Rue de Belleville, Մէթրօ՝ *Պէլվիլ*

Բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 8 մինչեւ կէս գիշեր

Հայ յարգելի յաճախորդներու դիւրութեան համար տրամադրած ենք հայ փորձառու դեղագործ մը որ կը գտնուի դեղարանին առաջին յարկը, դեղագիրներու ապահարկութեան ճիւղին մէջ։

ԱՄԵՆԱԹԱՐՄ ԴԵՂԵՐԸ՝ ԱՄԵՆԱԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ։

Սոյն կտրօնով ներկայացնողներու հարիւրին 5 զեղչ ի բացառեալ հանքային ջուրերը եւ spécialité*ները*

«THE SEVA VOICE» MONOPOLE

ԱՄԷՆԷՆ ՇՔԵՂ ՖՈՆՈՆ ՈՐ ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ ՍԻՐՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻ Է ԵՒ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ

ՄԻԱԿ ՖՈՆՈԿՐԱՖԸ ՈՐ ՋԱՐՄԱՑՈՒՑ ԱՇԽԱՐՀԸ

AJOUTEZ A L'ELÉGANCE DE VOTRE FOYER L'APPAREIL MODERNE

REGISTERED TRADE MARK

APPAREIL DÉPOSÉ

SEVA

ՓՆՏՐԵԼ ԲՈԼՈՐ ԼԱՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԱՄ

MANUFACTURE GÉNÉRALE DE MACHINE PARLANTE

ETABLISSEMENTS **SEVA**

206, RUE LAFAYETTE, 206, PARIS, *Մերթ՝* **LOUIS-BLANC**

Հաստատութիւնը բաց է ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 19, փակ է կիրակի օրերը

AGENT PARTOUT LA MARQUE MONDIALE

DÉPOSITAIRE GENÉRAL.— PARIS - SUISSE - LONDRES - AMSTERDAM ET SUD - AMÉRIQUE

ՏՕՔԹ. ԽՄԻՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի *(վառիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական միջոցներով։

ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, շքեղ շակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ։

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է։

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC

Métro: Couronnes ou Parmentier

ԾԱԽՈՒ Լ. ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nordի *մօտ*, 17 Belzunce, *հինգ փողոցնի*

կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարկ, դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պատ. տարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30.000 ֆր.։ Դիմել Kiltikianի, *8* Rue Rougemont, *(Փարիզ 9)։ Հանգիստ կը տանի հաւատար դիմել 15* Rue de Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵԼԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie

ԲԱՑՈՒՄԸ ԱՅՍ ԿԻՐԱԿԻ ՄԱՐՏ 1

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

Հայրենական գներ, օգտուեցեք առիթէ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՁԵՂՉ

փարիզէն վկայեալ եւ պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դերձակատուն

ԺՕՐԺ ՋԷՊԷՅԵԱՆԻ, "Օ'ՍԻՋՕ.,

դերձակատուն մէջ, 20 Ավընիւ Քամէլ Փէլէթան, Մարսէյլ։

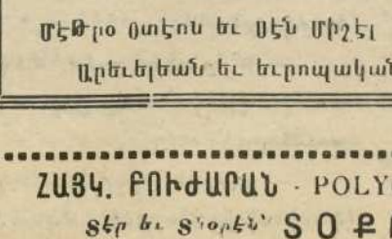
Կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ պատներ։ Արանց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ լուրթիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։

20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, *հեռաձայն Քոլպէր 71-*

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԼԱՒ ԿՕՇԻԿՆԵՐ ՀԱԳՆԻԼ,

ԴԻՄԵՑԷՔ ՄԵՐ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

CHAUSSURES ZAGORIDIS

18 Rue MONCEY, 18 L

Փլաս տիւ Փոնի մօտ

RESTAURANT ROUMAIN

7 RUE DE LA MICHODIÈRE, PARIS

(Օփերայի մօտ)

Խնամքով պատրաստուած

Ռումանական եւ արեւելեան կերակուրներ

Զ ա փ ա ւ ո ր գ ի ն

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՅԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տ՝օքէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96-

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կորկի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	8ար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
8
ՄԱՐՏ
1931
8 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ Թիւ 1513

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԵՐ "ԱԼԻԱՆՍ,,Ը

Շուտով կը հրատարակենք «Յառաջ»ի հարցարանը, այլասերման դէմ պայքարելու միջոցներու մասին։

Ինչպէս գրած էինք արդէն, «Հայրենիք» դրած է այս հարցը Ամերիկայի համար։

Փարիզի Գրական Ակումբն ալ, որ աւելի շատ ակադեմական խօսարան մըն է, քանի մը շաբաթէ ի վեր օրակարգի վրայ ունի զայն։

Ցանկալի էր որ ուրիշ խմբակցութիւններ եւ շրջանակներ ալ պարտք սեպէին արծարծել այս կենսական խնդիրը։ Օրինակ՝ Նուպարեան Մատենադարանի Վարչութիւնը։

Չի բաւեր հին եւ նոր ուխտի պատմութիւններ պատմել, ղեկնած Թուղթեր պրպտել եւ հմտութեան ցուցահանդէսներ սարքել 30—40 կամ 50—60 ուսուցիչականներու համար, երբ կեանքը իր գլանին տակ առած տարագիր բազմութիւնները՝ կը հարթէ անխնայ։ Տեղ մը աւելի, տեղ մը պակաս, բայց անընդհատ։

Հարց մըն է այս, որուն հանդէպ չի կրնար ձեռքերը լուալ ո՛ր եւ է խմբակցութիւն։ Ո՛ր եւ է սերունդ կամ «զարգացելոց»։

Ճիշդ ատոր համար ալ, անդադար հնչեցնելով ահազանգը, մենք պիտի փորձենք, մեր յառաջիկայ հարցարանով, բեմ հրաւիրել նաեւ ժողովուրդի զաւակները։ Բոլոր անոնք որ սիրտ ու միտք ունին։ Ու մանաւանդ անոնք որ, իրենց աչքին առջեւ, իրենց մորթին վրայ, կը տեսնեն ահաւոր չարիքը — օտարացումն ու սերունդի։ Այլասերում եւ ուծացում։

Ձեւակերպելով մեր գանգատն առաջարկները, եւ ազատ ասպարէզ տալով բոլորին, կը կարծենք թէ կարելի պիտի ըլլայ յանգիլ հիմնական եզրակացութեան մը, — կազմել տեսակ մը Alliance Arménienne, *ինչպէս ունին Հրեաները և Ֆրանսացիները։*

Մեզի համար թելադրիչ օրինակ մը կրնան դառնալ նոյն իսկ Թրքական «օջախ»ները, որոնց թիւը բարձրացած է 280ի, 200,000 անդամներով, ինչպէս դիտել կու տայինք երէկ։

Հրեաներն ալ ցրուած են մեզի պէս, աշխարհի բոլոր ցամաքներուն վրայ։ Եւ սակայն ունին ամուր կապ մը, «Ալիանս իսրայէլիթ»ը, որ կը ծառայէ Հրեան հրեայ պահելու, ինչպէս մենք հիմա մեր գլուխը քարին կը զարնենք, Հայը հայ պահելու համար։

Լաւ իմացէք, — երէկ յաւակնութիւնն ունէինք Փիւրտը հայ դարձնելու։ Այսօր, — հասեր ենք օրուան մը ուր պիտի մտածենք Հայը հայ պահելու մասին...

Այդ «Ալիանս»ը — տեսակ մը դաշնակցութիւն — իր մասնաճիւղերը պիտի ունենայ բոլոր այն վայրերուն մէջ ուր հայկական համրանքներ ունինք։ Նպատակը՝ միայն եւ միայն կրթութիւնը — փրկութիւնը — նոր սերունդին։ Տրամադրելի, կարելի բոլոր միջոցներով։

Մենք բոլորովին յոռետես չենք եւ գիտենք որ ճիգեր, աշխատանքներ կը կատարուին ամէն տեղ, այս ուղղութեամբ։ Քաղաքական կուսակցութիւնները, կարմիր Խաչերը, Զ. Ո. Մ.Ը, Հ. Մ. Ը. Մ.Ը, Արիները, Բարեգործականը, Համազգայինը, Հայր. Միութիւնները, երիտ. եւ Լս. Միութիւնները, գանգան «Յառաջդիմասէր»ներ, «Կրթասիրաց»ներ, «Հայրհեաց»ներ, «Սանուց»ներ եւն. ունին ձեռնարկներ կամ առաջադրութիւններ։

Բայց, համատարած եւ անմիջական վտանգին առջեւ, անբաւական են եղած միջոցներ։ Կիսկատար։ Երբեմն խաչաձեւ։ Ընդհանրապէս թոյլ։

Հարկ է ունենալ յատուկ ծրագիր մը, եւ անոր համապատասխան օրկանը — Հայկական «Ալիանս»ը։ Եւ բոլորուիլ անոր շուրջը, տրամադրելով եղած կամ ծրագրուած բոլոր միջոցները։

Նոյնիսկ արտասահմանի ազգային մեքենան կազմակերպած, կեդրոնական իշխանութիւն հաստատած ատեն, մենք պէտք պիտի ունենանք այդպիսի Միութեան մը։

Գաղտնիք չէ որ ահագին եռանդ կը վատնուի անծրագիր եւ անդեկ։ Բախտաւորը կ'օգտուի տասը աղբիւրէ, անբախտը կը մնայ միշտ երեսի վրայ։

Այս օրկանը հաստատելով, ոչ միայն գտած պիտի ըլլանք հիմնական միջոց մը, այլեւ պիտի կրնանք խնայել մեր ուժերը, թէ՛ բարոյական եւ թէ՛ նիւթական։

Միւս կողմէ, քաղաքական կուսակցութիւնները կ'ամփոփուին իրենց աշխատանքներուն մէջ, իսկ շատ մը վէճեր ինքնին կը դադրին։ Գոնէ կը մեղմանան եւ մթնոլորտը կը պայծառանայ։

Կասկած չունինք թէ այս առաջարկը մօտ էրոլորի սրտին։ Բայց— ո՞վ պիտի կախէ բոժոժը...

Խանդավառ ժողովուրդ ենք, եւ շատ կ'ազդուինք հանդիսաւոր առիթներէ։ Տօներէ, ուխտերէ, սգահանդէսներէ։

Կարելի չէ՞ր այս ծրագիրը ուխտի մը վերածել Ապրիլեան Սգահանդէսին, որ կը տօնուի ամէն տեղ, եւ կը տեւէ ամիսներ։

«Ամիթասիոն»ի, գաղափարը տարածելու լաւագոյն առիթը պիտի ըլլար մէկ միլիոն զոհերու յիշատակը։

Այս հարցը դնելով այդ առթիւ, մենք չենք ժոռնար մեր միւս ուխտը, մէկ միլիոնի կտակը, — հայրենիք և ազատութիւն։

Ընդհակառակն, կը լրացնենք զայն։

Ի՛նչ աւելի մեծ յարգանք մեր անհամար մեռելներուն, քան կարենալ ըսել անոնց.

— Դուք մեռաք ազատութեան եւ հայրենիքի համար։ Մենք ահա կը շարունակենք պայքարը։ Եւ իրրեւ դրամագլուխ, ահա ձեզի, ձեր ուխտին կ'ընծայենք սերունդ մը որ հայ է։ Որ գիտէ հայերէն կարդալ եւ գրել։ Որ կ'ըմբռնէ ձեր տառապանքը եւ կ'ապրի, կը տագնապի ձեր երազին իրականացման համար։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թրք. նաւեր Իտալիոյ նաւահանգիստներուն մէջ

Մոնֆալքոնէի մէջ, ծով արձակուեցաւ Թրքական «Տուվլուփունար» ընդծովեան։ Երկրորդ պատերազմական նաւն է որ կը շինուի Մոնֆալքոնէյի նաւարանին մէջ։ Թուրքիոյ ծովային փոխ-նախարարը, Հոմի Թուրք դեսպանը Իտալացի բազմաթիւ անձնաւորութիւններ ներկայ էին ընդծովեային արձակման։ Ընդծովեան ունի 74 մեթր երկարութիւն, մօտ 8 մեղր լայնք եւ 900 թոնօ տարողութիւն։

Այս առթիւ, յիշենք «Ձիքաքօ Թրիպիւն»ի մարտ 1ի հեռագիրը, ղրկուած Լոնտոնէն.— Վերջերս Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ կնքուած է համաձայնութիւն։ Այդ համաձայնութեամբ, Իտալիա Թուրքիոյ համար պիտի շինէ 7000 թոնօ տարողութեամբ երեք յածանաւեր, զորս Իտալիա պիտի կրնայ գործածել, ամէն անգամ որ պէտքն զգայ։ Այս իրաւունքը Իտալիոյ վերապահուած է առեւտրական համաձայնագրով մը, որուն տրամադրութեամբ, յածանաւերու շինութեան պարտքը պիտի վճարուի 6 անգամէն։ Այս մասնավճարներէն հինգը միայն պիտի գանձէ Իտալիա, վեցերորդը կարելի պիտի ըլլայ երկարաձգել յաւիտենապէս...

Այս առեւտրական դաշնագրին հիման վրայ, որքան ատեն որ Թուրքիա չկարենայ հատուցանել մասնավճարները, Իտալիա իրաւունք կ'ունենայ ետ առնելու շինած նաւերը։

Կը կարծուի թէ նման համաձայնութիւններ կնքուած են նաեւ Պարսկաստանի եւ Ռումանիոյ հետ, անոնց հաշուոյն իտալական նաւարաններու մէջ շինուած պատերազմական նաւերու շինութեան առթիւ։ Շնորհիւ նման կարգադրութիւններու, Իտալիա կրնայ Ֆրանսայի դիմիլ 40,000 թոնոյի տարողութեան նուազում մը եւ այդ կերպով ալ, մեծ խնայողութիւններ կատարած կ'ըլլայ, ապահովելով մէկտեղ իր նաւատորմին գերակշռութիւնը, քանի որ պատերազմի մը պարագային, պիտի կրնայ իր շինած այդ մարտանաւերը մտցնել իր նաւատորմին մէջ։

«Տէյլի» մտատոգրչ կը գտնէ այս լուրը։

Մեհեմէհի վերջին դատերը

Պաշարման վիճակը վերցած է Պալըքէսիրէն եւ Մադնիսայէն։ Ձամբորդութիւնը ազատ է։ Պատերազմական Ատեանին կողմէ դատապարտուածներուն մէկ մասը էնկիւրի փոխադրուեցան արդէն։

Իսկ Մէնէմէնի պաշարման վիճակը կը վերջանայ այսօր, ըստ Ազգ. Ժողովի վերջին որոշման, որով պաշարման վիճակը Մէնէմէնի համար մէկ շաբաթ կ'երկարաձգուէր։

**** Մէնէմէնի եւ գիւղերուն մէջ զէնքի փնտռտուքը դարձեալ սկսաւ։ Մէկ օրուան մէջ ութը ատրճանակ եւ եօթը գանգան տեսակ զէնքեր գտնուած են։ Այս զէնքերուն տէրերը հետապնդումի կ'ենթարկուին։*

Բանկալթիի գերեզմանատան դէպը

Պոլսոյ քաղաքային Բ. ատեանին առջեւ տեղի ունեցաւ Բանկալթիի գերեզմանատան նախնական դատավարութիւնը։

Պատրիարքարանի փաստաբանները գրով մը պահանջեցին, չծողուլ որ գերեզմանատունը քաղաքապետութեան անցնի պաշտօնապէս, քանի որ դատ բացուած է։ Դատարանը ընդունեց այս պահանջը, պայմանաւ որ 20,000 ոսկիի երաշխաւորութիւն մը ներկայացուի։

Այս ձեւով, մինչեւ բերանացի դատավարութեան սկսիլը, այսինքն քանի մը ամիս կամ նոյնիսկ աւելի, գերեզմանատունը պիտի մնայ իր ներկայ վիճակին մէջ, քաղաքապետութիւնը չպիտի կարենայ տիրանալ անոր։ Բերանացի դատավարութիւնը սկսած ատենն ալ, պատրիարքարանի փաստաբանները նորէն պիտի ներկայացնեն նոյն պահանջը, եւ այս ձեւով մինչեւ դատավարութեան վերջանալը, գերեզմանատունը չպիտի փոխանցուի քաղաքապետութեան։ Այսպէս եղաւ նաեւ Սանասարեարի համար, որուն վարձքերը յանձնուած են դատարան եւ հոն պահուած կը մնան։

Պատրիարքարանը հարկ եղած ձեռնարկները կատարած է որպէսզի քանի մը ազգայիններ ներկայացնեն պահանջուած երաշխաւորագիրը, երբ այս երաշխաւորագիրը ստանայ, դատարանը պաշտօնապէս պիտի գրէ կալուածահիմարի *(Թափու)* վարչութեան որ քաղաքապետութեան անուան չսրբագրէ գերեզմանատան արձանագրութիւնը։

Գալով դատավարութեան, այժմ գրաւոր պիտի ըլլայ, այսինքն երկու կողմերը գրութիւններ պիտի փոխանակեն նախաքննիչ դատաւորին միջոցաւ, երբ փոխանակութիւնը վերջանայ, նախաքննիչ դատաւորը կ'ամփոփէ թուղթերը եւ գանոնք կը յանձնէ դատարանին, որ այս անգամ բերանացի դատավարութեան կը ձեռնարկէ։

Քէմալի ճամբորդութիւնը

«Թայմզ» կը գրէ.—

Մ. Քէմալ իր վերջին ճամբորդութեանց ընթացքին առիթ ունեցաւ լսելու ժողովուրդին գանգատները, մասնաւորապէս «Խալք»ի դէմ։ Կը թուի թէ կ'ուզէ պատեհութիւն ընծայելէ՛ն ըսելու։ Բայց որովհետեւ «Խալք»ը միակրպիտի ըլլայ իրրեւ կուսակցութիւն, ինչպէս կարելի է յուսալ որ ժողովուրդը համարձակի բացէ ի բաց յայտնել իր դժգոհութիւնը։

Այլեւս բացորոշ է որ Մ. Քէմալ չի հաւատար երկու կուսակցութեանց դրութեան։ Վերջերս Գոնիայի մէջ խօսած ճառի մը ընթացքին ըսաւ.

— Մենք կ'ուզենք որ 18 տարեկան եւ անկէ վեր բոլոր ընտրողները անգամ արձանագրուին «Խալք»ին։ Իսկ 18էն վար եղածները պէտք է նկատենք իբրեւ կուսակցութեան ապագայ անդամները եւ ըստ այնմ կրթենք։

Թուրքիա կ'ուզէ խնայել

Ազգ. Մեծ ժողովի լուծումէն առաջ, օրինագիծ մը պատրաստուած էր, որուն համաձայն երեսփոխաններու թոշակը 500 ոսկիէն պիտի զեղչուի 350 ոսկիի։ Այս կարգադրութեամբ կը յուսան խնայել 800,000 ոսկի։ Միւս կողմէ, վարչապետ Ըսմէթ փաշա կարգ մը փոփոխութիւններ պիտի կատարէ իր դահլիճին մէջ։ Հաւանական է որ շատ մը երեսփոխաններ չվերընտրուին։ Այս շարքին մէջ կը գտնուի նաեւ Ջէթին պէյ, որուն քաղաքական ապագան անծանօթ կը մնայ։

Մահապարտ վհուհվիկներ

Մոսկուայի դատավարութիւնը արդէն մօտ է իր ելքին։ Դատախազ Քրիլենքօ խուռն բազմութեան մը առջեւ, կարդաց իր ամբաստագիրն ու հետեւեալ պատիժները պահանջեց.— հինգ հոգիի համար մահապատիժ.— երկարատեւ բանտարկութիւն՝ 4 հոգիի։ Ցկեանս բանտարկութիւն մնացեալներուն։

Յոյնեւպուլկար վէճը

Պուլկարիոյ արտաքին նախարար Պուրոֆի՝ յոյնեւպուլկար վէճին մասին ըրած յայտարարութիւններուն դէմ, Յունաստանի արտաքին նախարարը իր կարգին ըրաւ հետեւեալ յայտարարութիւնները.— Չեմ կարծեր որ Պ. Պուրոֆ առարկութիւններ ուզէ ընել բարեկամանական դաշինքի մը կնքման, որ պիտի ծառայէ երկու երկիրներու միջեւ բարեկամական յարաբերութիւններու հաստատման։ Պէտք կը տեսնեմ կրկին ճշդելու թէ Յունաստան երբեք չէ մերժած ուղղակի բանակցիլ Պուլկարիոյ հետ։ Ուղղակի բանակցութիւններ արդէն սկսած եւ շարունակուած են 3 տարի Սոֆիայի, 3 ամիս Աթէնքի մէջ, առանց որեւէ արդիւնքի յանգելու։

«Ըսած եմ նաեւ թէ Յունաստան պատրաստ է նորէն բանակցելու, բայց որպէսզի կարելի ըլլայ դրական արդիւնքներ ստանալ, պէտք է պայմանաժամ նշանակել, երկու կամ չորս ամիս։ Եւ այս պայմանաժամի լրացման, եթէ որեւէ համաձայնութիւն գոյացած չըլլայ, պէտք է դիմել իրաւարարութեան։

«Ցարդ այս թելադրութիւնները չեն ընդունուած Պուլկարիոյ կողմէ։ Իր բարեացակամ տրամադրութիւնը ցոյց տալու համար, Յունաստան ընդունեց Հէնտըրսընի առաջարկը, որ հետեւանքն էր ժընեւի մէջ կատարուած երկար խօսակցութեանց։ Պարզ է թէ որեւէ միջամտութիւն օգտակար չի կրնար ըլլալ, եթէ կողմերէն մէկը ուզէ անպայման իր տեսակէտը պարտադրել։

Կանտի չի հրաժարած իր գաղտուկեն

Կանտի կարեւոր յայտարարութիւններ ըրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն։ Հնդիկ յեղափոխականը չի կարծեր թէ փոխարքային հետ իր համաձայնութիւնը որեւէ կերպով կ'արգիլէ Հնդկաստանի բացարձակ անկախութեան պահանջը։ Կանտի յայտնած է նոյնիսկ թէ նոր խորհրդաժողովին մէջ, Հնդիկ ներկայացուցիչները պիտի դնեն նաեւ այս պահանջը։ Եւ ատոր համար, պէտք չկայ որ Հնդկաստան բոլորովին անյատուկ Անգլիայէն։ Կը բաւէ որ հաւասար իրաւունքներու հիման վրայ, դաշնակցութիւն մը կնքուի։

Կանտի յայտնած է նաեւ թէ, եթէ յառաջիկայ խորհրդաժողովը չգտնէ համաձայնութեան գետին մը, հարցը պիտի տարուի Ազգերու Դաշնակցութեան։

Անգործներու վիճակագրութիւնը

Վերջին վիճակագրութեան համաձայն, փետր. 28ին, իբր նպաստընկալ արձանագրուած լրիւ անգործներու թիւն էր 40,766, որոնց 8972ը կիներ։ Նախորդ շաբթու այդ թիւն էր 38084։ Մէկ շաբթուան մէջ ուրեմն 2682 հոգիի յաւելում մը *(պաշտօնական թիւեր)*։ Անգործութեան զարգացման այս շրջանը ցոյց կուտայ հետեւեալ թիւերը։ Յունուար 31ին՝ 28,536 հոգի· 1990 դեկտ. 27ին՝ 11952, նոյեմբեր 29ին 4893. հոկտ. 31ին 1663, սեպտ· 27ին 288. 1926 - 27ի անգործութեան շրջանին, անգործներու ընդհ. թիւն էր 81916 *(1927 մարտ 10)*։

Անցեալ տարի նոյն շրջանին, Ֆրանսա կը հիմրէր ընդամենը 1651 հոգի։

Փետր. 23էն 28 Ֆրանսա մտած են 753 օտար աշխատաւորներ իսկ Ֆրանսայէն մեկնած են 1895 օտարներ։

Այսօրուան մարդահամարը

Այսօր է որ կը կատարուի Ֆրանսայի մարդահամարը։ Ամէն մարդ պարտաւոր է լեցնել վիճակագրութիւնները, որոնք բաժնուած են այս նպատակով, պէտք չէ մոռնալ այդ թուղթերուն վրայ արձանագրելու նոյնիսկ այն հիւրերը, որոնք շաբաթէն կիրակի լուսնալու գիշերը կ'անցընեն նոյն բնակարանին մէջ։ Օրէնքը կը պարտադրէ մարդահամարի արձանագրութիւնը կատարել այն վայրին մէջ, ուր իւրաքանչիւրը կ'անցընէ մարդահամարի նախորդ գիշերը։

Աւտուան ժամը 9էն 10 փարիզի մէջ իւրաքանչիւրը պարտաւոր է գոց պահարանով իր վիճակագրուղթը յանձնելու դռնապանին։ Իսկ եթէ տունը դռնապան չունի, յատուկ պաշտօնեային,

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ

(ԶՈՐԱՆԱՒ ԶՈՐԱՆԱՏ, ՓՈՐՁՈՒԱԾ ՀԵՏՈՀԱՍ)

ԳԼՈՒԽ ԱՍՆԵՐՈՐԴ

— ... «ԾՈՎԱՆ ՀՈՒՅՆ ՕՐ ԱՐՈՒՆ ՎԱՀԱՆԱՆ»

Հա՛, նա՛, նայեցէք մեզի, ինչպէս մեր հայրերը կ՚ապրէին, ինչպէս կ՚ապրէին մեր մեծ նախնիները, որոնք ամբողջ հազարամեակներ ապրեցան ազատ, անկախ, ինքնիշխան, ինչպէս կ՚ապրէին մեր հարեւան ազգերը, ինչպէս կ՚ապրէին բոլոր ազգերը, որոնք ունեցած են իրենց պետականութիւնը, իրենց հայրենիքը, իրենց հողը, իրենց ջուրը, իրենց օդը, իրենց ամէն ինչը։ Ինչպէ՞ս կ՚ապրէին մեր նախնիները, որոնք ունեցած են իրենց հայրենիքը, իրենց հողը, իրենց ջուրը, իրենց օդը, իրենց ամէն ինչը։

Ինչպէ՞ս կ՚ապրէին մեր նախնիները, որոնք ունեցած են

ԳՂԱՖԱՎԱՃԱՌԸ

(ՀԱՏՎԱԾԸ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ԾԵ ՕՐԱԳՐԻՉ)

Որ հիշես փոքրն էր։ Որ հիշես մի հիշատակ։ Որ հիշես մի հուշ։ Որ հիշես մի հուր։ Որ հիշես մի հուշարձան։ Որ հիշես մի հուշաքար։ Որ հիշես մի հուշակոթող։ Որ հիշես մի հուշասյուն։ Որ հիշես մի հուշաքանդակ։ Որ հիշես մի հուշաքարայր։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավ։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդ։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակ։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշեն։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավան։ Որ հիշես մի հուշաքարանձավանդակաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքարաշենավանաքար

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷՆ

ընդհ.ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի և շրջաններու բոլոր ընկերները անխտիր այսօր, կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին, 120 Պուլվար Պէլվիլի սրճարանին վերնայարկը:

Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Զեկոյցներ.—

ցունահայ գաղութի մասին՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Սուրիոյ մասին՝ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ

8 RUE CHATEAUDUN Ի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտայլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12: Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *գերմանիշակագոյն, յեռակարմրագոյն եւ ուէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԼՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:*

Թոքախտաւորներու համար pneumothorax *ի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):*

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թերապեւտական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ:

Դարմանանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներական հիւանդութիւններու համար:

Assurance Sociale *ի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:*

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն:

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42
Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

Ի ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԲՈԼՈՐ ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒՍ

Ստացած եմ մեծ քանակութեամբ զանազան տեսակի սուրճեր

ֆաֆէ Մատակասքար Ա.	տեսակ	12.75,	Բ. Գ.	տեսակ	աւելիաժան	
» Սանթոս Good Ա.	»	14.25	»	»	»	»
» Santos supérieur	»	18	»	»	»	»
» » Domincul		20				
» » Caracoli		22				
ֆաֆէ Mocca Hodeldan		24	իսկականը եւ ոչ Թէ կեղծը:			
» Godlup		25				
» Ceylan		28				
» Margajid		31				

կը յայտարարեմ յաճախորդներուս Թէ սուրճի գիները կը տարբերին իմաստաւոր իրենց տեսակին: Զգուշացէ՛ք ժան սուրճերէն: Այցելեցէք մեր գործատեղին գաղափար կազմելու համար սուրճի տեսակներու մասին:

ՀԱՍՑԷ՝ "CAFÉ SULTAN,,
TOROSSIAN
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronnes, Tél. Ménil. 56—06

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ—ԲԺԻՇԿ
ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները: Ոսկիէ ատամնաշար, ոսկորէ ակռաներ: Չափաւոր գին: Յորդրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8: 3 Bd. Belleville, Métro Ménilmontant.

Գուշակուհի
ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.էն: 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD բակին խորը, Բ. յարկ, ալ կողմ. MÉTROPIGALLE.

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

(Մոսկուայի եւ Փարիզի համալսարաններէն) 17 Rue Réaumur, *մէթրօ* Arts et Metiers *եւ* République, Tél. Arch. 54—27. *Վէներ. հիւանթ. (արանց եւ կանանց), ֆրանկախառ. ջերմամիզութ. մորթի հիւ. եւ անկարողութիւն: Նոր ձեւով բուժումներ էլեկտրականութեամբ: Արեան եւ մէզի քննութ.: Դիւրամատչ. գին: Դարմ. ասիւրանս սոսիալի հաշուոյն: Ամէն օր 9—20, կիրակի 8—13:*

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, մէթ.* Réaumur. *Միզանգ., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.: Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները:*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ
ՋԵՏԵՂՄԱՆՑ ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Կը կատարէ ամէն տեսակ ելեկտրական զետեղումներ եւ աշխատանքներ:

Գրել՝ Kumalian *ի*
11 Rue Bisson, Paris (20)

Կ'ուզուի քոնֆէքսիոնի համար լաւ գործաւորուհիներ: Դիմել Պ. Մինասեանի, 48 Rue Campans, մէթրօ Place des Fêtes.

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ. գարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւանթ. եւ վարիսի: Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12:*

EMPIRE Մուգիէ-Zօլ՝ 37 Av. Wagram

BRASSERIE HAROLA
3 Rue la Vieuville
Place des Abbesses
Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88
ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ
Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւ այլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԻԺԱՐԱՆ

Prof. Iliine, *նախկին անատնարուժ ռուս, արքունիքին, կ'ընդունի ամէն օր ժ. 2—6 փանսիօն, արդուզարդ, 45* Av. Emile Zola, *հեռ.* Vaugir. 18-99, Métro Beaugrenelle. Docteur ès-sciences occultes

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի *(վառիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով:

ֆիադէռմի (diathermie), (իլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէս օր Պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLÉANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոթթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը: Ջեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար:

ՋԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Ցոմսակներ ամէն երկիրներու համար:

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն:

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար.

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nord *ի մօտ, 17* rue Belzunce, *հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու: Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք: Պայմ 8 տարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30,000 ֆր.: Դիմել Պ.* Kiltikian *ի 8* Rue Rougemont, *(Փարիզ 9) իսկխանութիւնը տեսնելու համար դիմել 15* Rue de Belzunce, *սրճարանին տիրոջ:*

Restaurant CARLO 34, Rue St. Lazare

Անուանի իր արեւելեան եւ եւրոպական կերակուրներով, հասատաած է ԱՆՈՒՇԵՂԷՆի ՃԻՒՂ մը, ուր կը պատրաստուին Շամ բաքլաւա, թրիքօնա, թուլումպա թաթլըսը, քուռապիէ, էքմէք քատայիֆի եւ քայմաք. ԼՕՔՈՒՄ պիստակով, նուշով եւ կաղինով, որ յիշել կուտայ Պոլսոյ Հաճի Պէքիրը:

Մասնաւոր զեղչեալ գին՝ տուներու եւ խանութներու համար:

Լօքումի ապսպրանքներ կ'ընդունուին եւ կը ղրկուին քօստայով:

Ուզեցէ՛ք ԼՕՔՈՒՄ-ԳԱՒԼՕ ի նմոյշի փոքր տուփը, որ կը պարունակէ այդհամեղ լօքումին զանազան տեսակները: Քառթ-քօսթալ մը հասցէով, եւ յաջորդ օր կը ստանաք նմոյշը առանց վճարումի:

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀԻ

ԳԻՒԵՐԸ ՋԱՓԱՀՈՐ

TAILOR

Georges Cherbetian

Métro Poissonnière 94 RUE LAFAYETTE - PARIS

CORDONNERIE « AKAP »
Maison A. KAPIKIAN
17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89
ՄԷԹՐՕ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի: Մասնագիտութիւն *Բոէմ տը Շինի*, Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ, ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ:

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

20 ՖՐ.

ՀԱՅԵՐԻՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ձայնափոններ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.: Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:*

ՋՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ, ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ցոյց կը տրուին մեր գրասենեակին կողմէ՝

1.— փարիզի շրջակաները ամէն ուղղութեամբ ֆիժիններ գնելու,

2.— ամառավճարով տուներ շինելու ամբողջութեամբ կամ մասամբ վճարուած հողամասերու վրայ:

3.— վիլլաներ, տուներ եւ բնակարաններ գնելու եւ ծախելու,

4.— ֆուներու եւ ամէն տեսակ fonds de commerce վրայ գրաւականով փոխառութիւն ստանալու:

5.— ամէն տեսակ ապահովագրութեանց մասին:

ՏԱՐԱՄՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra ou Chaussée d'Aantin, *ամէն օր ժամը 10—12 առաւօտուն եւ 4—7 կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը 10—1: Նաեւ* Provence *87—32 եւ 82—48:*

ԳՈՐԾԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ A. G. A. F. A. R, 110 Bld. Arago. Paris (14), Métro Deufert - Rochereau Tél. Odéon 16—28, ընդունելութիւն ամէն օր, 2 7, բացի *Իրաւաբանական եւ ապահովագ., ամէն տեսակ գործողութիւններ: Ծածուած ինքնաշարժերու դնում եւ վաճառում, կանխիկ եւ ապ*

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (Գ

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil.

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործ ամենալաւ պայմաններով

ՓՈՂՈՑ ԻԱՐԿԱԾներու մասնագիտութիւն, առանցկան ընդունելութեան ժամեր. առաւօտ ժամը 9.30էն 10. օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30:

Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud

Օթօպիւս BC, BG, O եւ Q թրամուէյ 5 եւ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՅԵՐՈՒՆ, 176 Լ.Ջ. Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement փնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ կեդրոն.—«Արփի» գրատուն, L. Mozian, 5 rue Champlain

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆՔ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL *ի վրայ*

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sor

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ հանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով տելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արիշ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ՋԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏԱԻԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՄԱՇ ԱՂՈՒՆՔ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՋԱՓԱԻՈՐ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle *Հեռաձայն* Trudaine

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Pro

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէն փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում

Յաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին գերմանական մեքենայով անարատ եւ թարմ սուրճ

Ապրանքներուն ամենալաւը՝ անմրցելի գիներով

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

"ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ, ԳՐԱՁՈՒԼԱՐՆ

43 Rue de Trévise, PARIS (9)

Ըստ առաջնոյն կը հայթայթենք տպագրական մեքենայ եւ իրեղէններ: Դիմել վերի հասցէով Պ. Վ. Վարդ

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crim PARIS (19e) Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԴԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑ ՑԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ Վ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1514

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
10
ՄԱՐՏ
1931
10 MARS 1931

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆՆ ԱԼ, ԿԱՄԱՑ_ԿԱՄԱՑ

«Դաւաճան» կանտի՞ն յաղթեց, թէ Հնդկաստանի փոխարքան — Մեծն Բրիտանիան:

Ա՛յս է օրուան խնդիրը՝ Լոնտոնի եւ Հնդկաստանի մէջ: Ինչպէս հաղորդեցինք արդէն, առժամեայ համաձայնութիւն կնքուած է «անհնազանդութեան» պայքարի հերոսին եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ: Կանտի կը դադրեցնէ իր պայքարը, սպասելով «Կլոր սեղան»ի նոր ժողովին, ուր քննուեան պիտի ենթարկուին Լոնտոնի մէջ մշակուած առաջարկութիւնները:

Կանտի «խելօք մնալու» համար, պայման կը դնէր որ քննութիւն կատարուի ոստիկանութեան արարքներու մասին:

Փոխարքան մերժեց այս պահանջը, իր վեհապետական իւրայատկութիւններուն դէմ գտնելով զայն:

Բայց միւս կողմէ ակամայ տեղի տուաւ հնդիկ փիլիսոփային երկրորդ պահանջին — բրիտանական ապրանքներու ճաճանման դէմ մղուած պայքարին: «Պոյքօթ»ը իրրեւ քաղաքական զէնք չպիտի գործածուի ցնոր տնօրինութիւն, բայց հնդիկները պիտի շարունակեն խաղաղօրէն առաջ տանիլ տեղական ապրանքներու պաշտպանութիւնը ընդդէմ բրիտանական ապրանքներու:

Ու վերջապէս, կանտի կ'ընդունի Հնդկաստանը դաշնակային պետութեան վերածելու ծրագիրը, իրրեւ առժամեայ արձագրութիւն. բայց չի հրաժարիր բացարձակ անկախութեան պահանջէն, որուն համար բանտարկուեցաւ անցեալ տարի:

Իսկ աւէնէն հոգեբանականը — կանտիի հետեւորդները կանտի շարունակեն աղ հաւաքել որոշ կէտի մը վրայ:

Այս խնդիրը ունի բարոյական մեծ նշանակութիւն:

Կանտի անհնազանդութեան պայքարին ձեռնարկեց խախտելով աղի օրէնքը: Իր հարիւր հազարաւոր հետեւորդները օրով անօթի ծարաւ ճամբայ քալեցին, իրրեւ նշանախօսք, որ խորհրդանշան ունենալով աղի հաւաքումը: Յարձակեան աղահանքերու եւ աղի մթերանոցներու վրայ: Խոշ[illegible] բայց տեղ

Մինչ այս մինչ այն, Լոնտոն կ'արձակէ նաեւ հնդիկ բանակցիչները, սպասելով «Կլոր սեղան»ի խորհրդակցութեան: (Այս բացատրութիւնը կը նշանակէ հաւասարէ հաւասարի եւ բանակցիլ: Ժամանակին, Ասպետներու շրջանին, ան վէճեր և արիւնահեղութիւններ տեղի ունեցած են գահութեան, սեղանին գլուխը նստելու մասին, և Անգթագաւորը հրամայած է շինել կլոր սեղան մը, իրրեւ ան հաւասարութեան: Որպէսզի խնդիր չծագի գլուխը կամ ծայրը նստելու համար):

Լոնտոնի մէջ երեւութապէս գոհ են գոյացած համաձայնութենէն: Գոհ են որ չարը խափանուեցաւ ժամանակի մը համար, մանաւանդ համապետական սուր տագնապի մը ընթացքին:

Բայց ժտահոգութիւնն ալ պակաս չէ:

Նոյն իսկ իրաւասու շրջանակներ Անգլիոյ համար պարտութիւն կը համարեն եղածը, և կը կասկածին անակնկալներէ:

Առաջարկողներ կան որ Մեծն Բրիտանիա օգտուի Հնդկաստանի իսլամներու յառաջիկայ համագումարէն, որուն պիտի ներկայ ներկայ Եւրոպայի ազնուապետական շրջանակներուն շփաթոռ միլիոնատէրը, Աղա Խան (ան որ շաքարավաճառ աղջիկ մը կնութեան առաւ անցեալ տարի, Ֆրանսայի մէջ):

Իսլամները փոքրամասնութիւն են Հնդկաստանի մէջ: Բայց քրամասնութիւն մը որ սարսափ կ'ազդէ իր թիւով — 70 միլիոն: Ասոնք շատ ալ համակիր չեն Կանտիի ծրագրին, որովհետեւ Հնդկաստանը իսկապէս անջատուի եւ դառնայ անպետութեան, պիտի խեղդուին 270 միլիոն Հնդիկներու ան մէջ: Իրենց շահերն ալ կապուած են Մեծն Բրիտանիոյ պետութեան հետ:

Ինչպէս Արեւելքի բոլոր գործերուն մէջ, այս պարագալ Մեծն Բրիտանիա կ'ուզէ վարպետօրէն շահագործել իսերուն դիրքը կամ դժգոհութիւնը, կարելի եղածին չափ ձգտելու, պակաս «շնորհելու» համար:

Հնդիկ իսլամ Մուահմէտ Ալիներն ու Ագա Խաները մեծ ունեցան 1919—20ին, Թուրքիան փրկելու համար: Փոքր ներու, մանաւանդ Հայաստանի կործանման գնով:

Նոյն սակարկութիւնը կը նախատեսուի Հնդիկներուն հետ, բացուի նոր խորհրդաժողովը:

Բայց եւ այնպէս, Հնդիկները բաւական ճամբայ կտրած են Մեծն Բրիտանիա ստիպուած է կէս ճամբուն վրայ դիմել զանոնք:

Մեծ քայլ մըն է Լոնտոնի մէջ պատրաստուած գիջումները: Շատ մը տեսակէտներով աննախընթաց՝ բրիտանական աշխարհակալութեան պատմութեան մէջ:

Աւելի լայն զիջումներ կը սպասուին «Կլոր սեղան»ի նոր ժողովէն, որ այս անգամ պիտի գումարուի Հնդկաստանի մէջ:

Համաց-կամաց, արիւնահեղութիւններով, կրաւորական դիմադրութեամբ, անհնազանդութեան պայքարներով, փաստաթուղթերու և սովահար միլիոններու երկիրն ալ կը քակէ օտար պետութեան կապանքները:

Կը թեթեւցնէ լուծը, զայն ամբողջովին նետելու առաջաբեմադիր:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՀԱՄԱՐ

Պոլսոյ «Ժամանակ»ն անդամ լեզու եւած է, գաղութներու նոր սերունդին սպառնացող վտանգին առթիւ (1 մարտ).

— «Ո՞ւր կը կրթուին բարիգեան եւ շրջակայ ստուարաթիւ գաղութին պզտիկները, ո՞ւր կը լսեն արդեօք անոնք Հայ բարբառը եւ առիթ կ'ունենան գանիկա սորվելու, ընդհակառակն, որքան կը լսենք, այդ պզտիկները, արդէն մոռցած իրենց հայրերուն եւ մայրերուն լեզուն, կը ստիպեն ծնողքները ֆրանսերէն խօսիլ: Ընտանիքներու լեզուն իսկ տակաւ առ տակաւ կը դադրի հայերէնն ըլլալէ: Այդպէս էր արդէն Ամերիկայի մէջ, եւ մօտաւոր ապագայի մէջ, դժբախտաբար, պիտի տեսնենք սերունդ մը որ այժմ հրատարակուող թերթերն ու հանդէսները իսկ կարդալու եւ հասկնալու անկարող պիտի ըլլայ, «փարոս» կը հարկադրուի անգլիերէն յօդուածներ հրատարակել: Բայց այս չէ եականը, երբ օտար լեզուով ոեւէ նիւթի վրայ յօդուած պիտի կարդան, իրենց մայրենի լեզուն մոռցողները կրնան լաւագոյն եւ բնականաբար աւելի ճոխ հրատարակութիւններով յագուրդ ընծայել իրենց փափաքին, կարեւորն այն է որ օտար գաղութներու մէջ հասնող, մեծցող, օտար կրթարաններու մէջ ուսում առացող հայ պատանիները գոնէ միջոց եւ պատեհութիւն ունենային սորվելու մայրենի լեզուն եւ հայ կեանքը ան տարբեր բան մը չըլլայ իրենց համար, չխզուին ազգային կեանքէն, հետաքրքրուին անով եւ այդ նախանձախնդրութեամբ կրթեն ապագային իրենց զաւակները: Ատոր համար կարեւոր էր ունենալ մտաւորականութիւն մը որ խանդավառէր ազգային կեանքով եւ իր գրական գործերուն նիւթ ընէր զայն: Ներկայ ընթացքով եւ տակաւ առ տակաւ, այս մտաւորականութիւնն է որ կը պակսի: Համալսարանական ուսումի հետամուտ ստուար երիտասարդութիւն մը ունինք ամէն տեղ, բայց քանի հոգի կրնանք համրել Հայ լեզուն պատմութիւնը եւ գրականութիւնը մշակող:

Հիմա այս կարեւոր խնդիրները ձգել եւ սնոտի վէճերով զբաղիլ ո՞ր աստիճան «Ազգասիրութիւն» է, Մանաւանդ թէ այն բոլոր տեղերուն մէջ, ուր վէճեր տեղի կ'ունենան մարդորսներ դարանակալը սպասեն իրենց փարախը քշելու միամիտները, անոնք որ կարօտ են եւ կամ հետզհետէ կ'ուճանան, եւ մանաւանդ զանոնք որ կը զգուին անդադրում վէճերէ:»

ԱՐԳԻԼՈՒԱԾ Է ԵՐԳԵԼ...

Թորիրդային գրաքննութիւնը արգիլեց կարմիր բանակին վրայ յօրինուած կարգ մը երգեր: Այս արգելքը կը պատճառաբանուի անով որ այդ երգերու ֆեգնական շեշտը կը ծգտի կարմիր բանակը ներկայացնել իբրեւ օփերէթի երգեցիկ խումբ մը:

ՌՈՒՄԱՆԻոՅ ԲՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Ծրանսալէն առաջ, վերջին ամիսներու ընթացքին, Ռումանիա կատարեր էր իր ընդհանուր մարդահամարը՝ 17 միլիոն 800.000 բնակիչ ունի ներկայիս Ռումանիա: Նկատի ունենալով մէկտեղ որ պատերազմին հետեւանքով Ռումանիա ընդարձակեց իր սահմանները, այս թիւը ցոյց կուտայ բնակչութեան կարեւոր յաւելում մը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԲՈՒՌՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

Շաբաթ գիշեր ուժգին երկրաշարժ մը ցնցեր էր Պալքանեան երկիրները: Ամենէն աւելի վնասուած վայրերն էին Սելանիկ եւ Սերպիոյ կարգ մը քաղաքները: Ցնցումները կրկնուած են կիրակի առաւօտ եւս, նոյն ուժգնութեամբ, մասնաւորաբար աւերելով Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ ամբողջ հարաւը: Ահա այդ առթիւ ստացուած հեռագրերը.—

ՍԵՐՊԻՈՅ ՄԷՋ

Կիրակի առաւօտ, ժամը 1.40ին, երկրաշարժի բուռն ցնցումներ տեղի ունեցան Սքոփլիէի, Սթրումիցայի եւ Տոյրանի շրջանին մէջ: Այս վերջին քաղաքին մէջ, եկեղեցին ինչպէս նաեւ բազմաթիւ բնակարաններ քանդուեցան: Զոհերու եւ վիրաւորեալներու թիւը մեծ է:

Կարգ մը գիւղեր շատ մեծ վնասներու ենթարկուած են: Լուր կայ թէ Փիրավա աւանը աւերակի վերածուած է:

Երկաթուղիի բազմաթիւ կայարաններ քանդուած են եւ երկաթգծերը կարգ մը կէտերու վրայ աւերուած: Տեղ տեղ, հեռագրական եւ հեռաձայնական հաղորդակցութիւնները խզուած են:

Տրուած լուրերու համաձայն, որոնց ճշտութիւնը կարելի չէ ստուգել հաղորդակցութեանց խզման հետեւանքով, ցարդ 100 մեռեալներ եւ 500 վիրաւորներ կը համրուին:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՍՈՖԻԱ, 8 մարտ.— Այս առաւօտ, ժամը 3.45ին, ուժգին երկրաշարժ մը ցնցեց Սոֆիան: Երկրորդ ցնցում մը եւս զգալի եղաւ նուազ սասսակութեամբ: Աւելի ուժեղ երրորդ ցնցում մը արձանագրուեցաւ Սոֆիայի, Ռուստչուքի, Քիւսթէնտիլի, Գորնոյի, Ճումաայի եւ ուրիշ մէկ քանի վայրերու մէջ: 1928էն ասդին, ամենէն ուժեղ երկրաշարժն է որ կ'արձանագրուի:

Կարգ մը վայրերու մէջ երկրաշարժը փլուզումներ պատճառեց: Ճումաայի մէջ, յայտնուած 11 ցնցումներ զգալի եղան, Նեվրոքոփի շրջանին մէջ, նախքի գիւղը ամենէն աւելի վնասուած է: Երկու մեռեալներ եւ երկու զինուորներ կան: Ժողովուրդը սարսափահար հեռացաւ բնակարաններէն եւ դուրսը մնաց նոր ցնցումներու վախով:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԱԹԷՆՔ, 8 Մարտ.— Երէկուընէ ի վեր, ամբողջ Մակեդոնիան պարբերաբար կը ցնցուի, Սելանիկի, Վոտենայի, Ցլորինայի, Քիլքիսի, Տրամայի, Սէրէզի մէջ, մինչեւ Սերպիոյ եւ Պուլկարիոյ սահմանները, զգալի են ցնցումները:

Այս առաւօտ, ժամը 3.15ին, Աթէնքի դիտարանը արձանագրեց նոր եւ ուժգին ցնցումներ, բազմաթիւ տուներ փլան շրջանի գիւղերուն մէջ: Իտոմէնիի, Քալէնտրիայի, Էտեսայի կայարանները վնասուեցան: Կէվկէլիի կայարանապետը վիրաւորուեցաւ: Քիլքիսի մօտ՝ Քավալլարի գիւղին մէջ, 70 տուներ փլան:

Ուրիշ բազմաթիւ գիւղեր նոյնպէս մեծ վնասներ կրեցին:

**** Իսկ շաբաթ առաւօտ Սելանիկի մէջ պատահած ցնցումը որ տեւած է 12 երկվայրկեան, սարսափի մատնած է բնակչութիւնը: Շատերը կը զգուշանան իրենց բնակարանները վերադառնալէ, նոր ցնցումներու վախով: Տակաւին յայտնի չէ թէ ի՞նչ է նիւթական եւ մարդկային վնասներու քանակը:*

Ռուս-եսթոնական միջադէպ

Ռուս-եսթոնական սահմանագլուխին վրայ միջադէպ մը տեղի ունեցաւ: Կիրակի առաւօտ, ձիւնին հետ շփոթուելու համար, ճերմակ հագած մարդ մը որ եսթոնական հողամասէն կուգար, փորձեց անցնիլ սահմանագլուխը: Եսթոն պահակ մը փորձեց ձերբակալել զայն, բայց նոյն ատեն բոլշեւիկեան պահակ մը կրակ բացաւ, վիրաւորելով եսթոն պահակը: Այս վերջինը իր կարգին կրակեց եւ սպաննեց ռուս զինուորն ու կասկածելի մարդը:

Եսթոն պահակը որ վիրաւորուեր էր, գնաց լուր տալու իր պետին, միջադէպի վայրէն երկու քիլոմեդր հեռու: Երբ մարդեր դրկուեցան նոյն տեղը, երկու դիակներն արդէն վերցուած էին Ռուսերուն կողմէ: Նարվայի իշխանութիւնները գացին միջադէպին վայրը քննութիւն կատարելու: Կը կարծուի թէ բոլշեւիկ լրտես մըն է որ ռուս պահակին հետ համաձայնելով, կ'ուզեր Ռուսիա վերադառնալ:

Ստալին պահիժ կը թելադրէ

Գրեր էինք թէ Մոսկուայի վերջին դատավարութեան մէջ, ամբաստանեալներուն դէմ դատախազ Քրիլենքօ արդէն զանգան պատիժներ է պահանջեր: Ստալին իր կարգին, Մոսկուայի համայնավարներու մէկ հաւաքոյթին մէջ, խօսք առնելով, յայտարարեց թէ մէնշեվիքներու այս դատավարութիւնը, դատավարութիւնն է խորհրդային վարչաձեւին բոլոր թշնամիներուն: «Հետեւաբար յայտնեց Ստալին, ընդունելի և բանաւոր միակ վճիռը՝ կրնայ ըլլալ մահապատժի վճիռ՝ ամբաստանեալներուն դէմ, որպէսզի բոլոր մեր թշնամիները գիտնան թէ առանց վտանգի չէ որ կարելի է յարձակիլ մեր հասարակութեանց վրայ»:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՊԱԼՄՈՅ ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ ԴԱՏԱՐԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ

Բանկալթիի Ս. ցակոբ հայ գերեզմանոցը քաղաքապետութեան կողմէ գրաւուելուն վրայ, պատրիարքարանը դատ բացած եւ իբրայի յետածգման որոշում ձեռք բերած է:

Քաղաքապետութիւնը կը պնդէ իր տեսակէտին վրայ, յենլով Թաղապետութեանց նոր օրէնքի 160րդ յօդուածին, որուն համաձայն «լքեալ եւ անտէր գերեզմանոցները» Թաղապետութեան կը պատկանին, պատրիարքարանին կողմէ գործը դատարանին յանձնուելէ առաջ, քաղաքապետութեան եւ պատրիարքարանի փոխանորդները այս խնդրին շուրջ Թափուի վարչութեան առջեւ ալ իրենց տեսակէտները պաշտպանած են իրարու դէմ:

Քաղաքապետութիւնը հաւոզուած է որ պատրիարքարանը ո՛չ մէկ հանգամանք ունի: Գերեզմանոցները ճամբու, իրապարակի նման ընդհանուրին կը պատկանին:

Մինչեւ հիմա էֆգաֆին ձեռքը մնացած թուրք գերեզմանոցներն ալ այս կարգէն են, քաղաքապետութիւնը դատարան դիմած է իբրայի յետածգման որոշումը ջնջելու համար:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱԶԳ. ԺՈՂՈՎԸ

Ի՞ՆՉՊԷՍ ՏՐՈՒԵՑԱԻ ԼՈՒԾՄԱՆ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

Մ. Քէմալի էնկիւրի վերադարձէն անմիջապէս վերջ, Խալքի կեդրոնական վարչութիւնը եւ Խալքի խորհրդարանական հատուածի վարչական ժողովը խառն նիստ գումարեցին: Քէմալ եւս ժողովին եկաւ, եւ յայտնելէ յետոյ թէ ժողովուրդը ամէն կողմ Խալքի հետ է, աւելցուց թէ յարմար է նոր ընտրութեան ձեռնարկել, որպէս զի ժողովուրդը կարենայ իր խօսքը ըսել:

Մինչեւ հիմա էֆգաֆին ձեռքը մնացած թուրք գերեզմանոցներն ալ այս կարգէն են, քաղաքապետութիւնը դատարան դիմած է իբրայի յետածգման որոշումը ջնջելու համար:

Ազգ. ժողովին լուծումը կը նկատուի առաջին արդիւնքը Քէմալի վերջին ուղեւորութեան: Խորհրդարանի շրջանակներուն մէջ այն կարծիքը կը տիրէ թէ այս որոշումը շատ տեղին է:

Այս լուրը տալէ յետոյ, Ընատոլուի գործակալութիւնը կ'աւելցնէ.

«Մէրպէսթ կուսակցութեան կազմութենէն յետոյ, կարգ մը մարդիկ ըսին թէ Խալք կուսակցութիւնը այլեւս չի վայելեր ժողովուրդին վստահութիւնը եւ զրպուքներ ընելով ուզեցին որ նոր ընտրութիւն կատարուի: Այս անգամուան ընտրութիւնը ցոյց պիտի տայ ժողովուրդին տրամադրութիւնը:»

ՀՆԴԻԿ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱՆՆԵՐԸ ԱԶԱՏ Կ'ԱՐՁԱԿՈՒԻՆ

Ցելիիէն ստացուած վերջին լուրերը կը յայտնեն թէ 6000 հնդիկ քաղաքական բանտարկեալներ ազատ արձակուեցան, երկու հազար հոգի եւս ազատ պիտի արձակուին 24 ժամուան ընթացքին: Ամբողջ բանտարկեալներու թիւը կը հասնի 40,000ի:

Կանտի տեսակցութիւնները կ'ունենայ մահմետական հաստատութեանց պետերուն հետ, հնդիկներու եւ մահմետականներու միջեւ ծագած վէճերը կարգադրելու համար:

ՕՏԱՐԱՑՄԱՆ ՉԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՅ

Ի՞ՆՉ ԿԸՆԵՆ ՄԵՐ ԲԱԽՏԱԿԻՑ ՌՈՒՍԵՐԸ

Գ.

ԽԱՉԱԽՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆԸ

Խազախները մեծ թիւ մը կը կազմեն Փարիզի ռուս գաղթականներուն մէջ։

Դոնի Խազախները կազմած են երգչախումբ մը, որ հոչակ հանած է ամէն կողմ։ Այս սպիտակ սպանները չափազանց կը ձանձրանային ու կը խեղդուէին՝ տեսնելով որ ապագան անստոյգ է։

Ձննկէլ քէօյի մէջ (Կ. Պոլիս) անոնք կազմեցին երգչախումբ մը, երգով բուժելու համար իրենց հայրենաբաղձութիւնը եւ ձանձրախտը։ Յետոյ փոխադրուեցան Էյմինոս կղզին, ուրկէ անցան Պուլկարիա։ Առաջին անգամ երգեցին Սոֆիայի ռուս դեսպանատան եկեղեցիին մէջ։ Այնտեղ թելադրուեցաւ հանդէսներ կազմակերպել։

Եւ 1923ին Վիէննայի մէջ տուին երգահանդէս մը, որ շատ գնահատուեցաւ։ Այնուհետեւ երգահանդէսներ կազմեցին ամէն կողմ, աւելի քան 1700 երեկոյթ։ Շրջան ըրին երկրէ երկիր, մինչեւ Աւստրալիա, ուր որ փոքրիկ կորիզ մը կար ռուս գաղութէն։ Գացին խանդավառելու, հայրենի ձայներով արթընցնելու յուսաբեկ ռուս գաղթականները։ Անգլիոյ եւ Պելճիքայի արքունիքին հրաւէրով անցան Լոնտոն եւ Պրիւսէլ։ Շրջագայեցան Ռումանիոյ եւ Սերպիոյ մէջ։

Ռիկայի մէջ մեծ ցոյցեր կատարուեցան երգչախումբին այցելութեան առթիւ։ Կառավարութիւնը արգիլեց ռուս կրօնական եւ ազգային երգերը։ Պեսարապիա եւ Լեհաստան եւս արգիլեցին այս երգահանդէսները։

Երգչախումբին անդամներէն կարպ Մխիալէնկով, այսպէս կը մեկնաբանէ երգչախումբին գործունէութիւնը։ — «Մեր երգչախումբը կ'ապրի իբրեւ փոքրիկ ինքնավար պետութիւն մը։ Մեր պետն է Սերկէյ Եարով։ Ունինք «ներքին նախարար» մը, որ կը զբաղի խումբին կարգապահութեամբ եւ վարչութեամբ, ունինք «նախարար» մը ճամբորդութեան եւ հաղորդակցութեան համար, որ կը զբաղի օտար երկիրներու մէջ տուրեւ առ երգահանդէսներու պատրաստութեամբ։ Կ'աշխատինք տարին տասը ամիս, ամիսը 27 երգահանդէս տալու պայմանագրութեամբ։ Յուլիս ամիսը հանգչում եղանակ է։ Օգոստոսին կ'երթանք ծովափեայ քաղաք մը, պատրաստելու համար յաջորդ տարուան երգացանկը։ Երգչախումբին անդամներուն մէջ կան համալսարանականներ, արժէքաւոր մտաւորականներ, բժիշկներ, ճարտարապետներ, գրագէտներ։ Ունինք տարիքոտներ ալ։ Մեր «հայրիկ»ը 57 տարեկան է։

Այս երգչախումբը ունի 36 երգիչ, որոնք օժտուած են հարուստ եւ ազնիւ ձայնով։

Տէրէքի Խազախներն ալ իրենց կարգին կազմած են փոքրիկ երգչախումբ մը, որ նոյնքան համբաւ ունի եւ գործունէութեան նոյն փառքը։

Իսկ Խազախներու երկու խումբէն դուրս, քանի՜ր կան, որ կ'ապրին իրենց քրտինքով։ Գործարաններու եւ անանուն տանջարաններու մէջ։ Բայց եւ այնպէս անոնք ալ կազմակերպուած են։ Յիշենք գլխաւորները։ — Դոնի, Քուպանի եւ Տերէքի Խազախներուն միացեալ խորհուրդը, որ կը գտնուի Յուգոսլաւ-Քոփէ փողոցին մէջ, Խազախներու միութիւնը, որ գտնուի Վիլլա Շօվէօ, Քուպանի Խազախներու ընկերակցութիւնը, որ կը գտնուի Պիյանքուր։ Միացեալ Խորհուրդը ժամանակ մըն ալ ունի Լիոնի մէջ։ Եւ ուրիշ 140 հատուածներ։ Կը հրատարակէ օրագիր մըն ալ, — Մեր ճննդավայրը։ Անոնց նշանախօսքն ըլլալ կը թուի սա նախադասութիւնը.

— Ան որ մեզի պիտի վերադարձնէ մեր երկիրը, պիտի հոչակուի մեր Աստուածը եւ մեր կայսրը։

Մանտէլիոլի մէջ կը գտնուի ջիգիտ խազախներու մէկ խումբը, գնդապետ Եաշչենկովի գեկավարութեան տակ։ Անոնք ծանօթ են իրենց ձիարշաւներով եւ ձիու վրայ իրենց մարզանքներով։ Ժամանակ մը Փարիզ եկան, խաղալու ջիգիտովկան, որ լարախաղացութեան նման ճարտար զբօսանք մըն է։

Խազախներ կան նաեւ Մոնթարժիի, Քրէօզոյի, Թուրքուազնի մէջ։ Նոյնիսկ հեռաւոր Աւբտրալիոյ եւ Ամերիկայի մէջ։ Անոնք կազմած են ստանիցաները, «իրենց» գիւղը կամ բնակավայրը։ Իւրաքանչիւր «ստանիցա» ունի իր «աթամանը»։ Այս ստանիցաներուն նպատակն է վառ պահել ծննդավայրի աւանդութիւնները, հայրենի կըրակը։ Խազախները հիմնած են նաեւ թանգարան մը, որ այժմ կը գտնուի Քուրպվուա։

Ի՜նչ ծախքեր ըրած են անոնք, կազմելու համար այդ թանգարանը։ Եւ ի՜նչ նեղութիւններ, տունէ տուն փոխադրելու համար զայն։ Ռուս կայսրերը եղած պատուոյ գնդապետները Խազախներուն, որոնց զինուորական համազգեստը կը կրէին յաճախ։ Նիքոլա Ա. երդսւմ ըրած էր թաղուիլ խազախ համազգեստով։ Ահա այդպիսի համազգեստներու ճոխ տեսակներ կան թանգարանին մէջ։ Եւ ի՜նչ յուշիչ ու թանկագին յիշատակներ, որոնք հաւաքածոյ մը շինելով այստեղ՝ կը կազմեն Խազախներու պատմութիւնը։ Կարծես խազախ աշխարհին շարժանկարն է, որ կը պարզուի ձեր աչքին առջեւ։ Իւրաքանչիւր խազախ պաշտամունքով կը մօտենայ այդ յիշատակներուն։ Եւ իրենց հրամանատարներն իսկ, որոնք ցրուած են աղին անդին, ուխտի կուգան յաճախ այդտեղ։ Ձիշենք այդ հրամանատարներէն զօրավարներ Բողայեւսկի, Խերպուռնով, կոմս Գրաբբէ, Օպրիճ։

Ռիւէյի մէջ կ'ապրին խումբ մը ռուս զինուորներ։ Իրենց տրամադրութեան տակ ունին երկու ընդարձակ տուն։ Բոլորն ալ գործաւոր։ Իրիկունը միայն կը տեսնէք զանոնք, երբ կը վերադառնան իրենց գործատեղիէն։ Տունը կեդրոնութիւն մը կը ստանայ։ Ուսիգիւղ մը կը դառնայ։ Բոլորը կը հաւաքուին մեծ սեղանի մը շուրջ, կ'ուտեն հասարակաց սեղանէն հայրենի կերակուրը եւ կը պատկին։ Առաւօտուն գործի։ Ինչքա՜ն բարի եւ առաքինի են անոնք։ Կարգապահ եւ պատուախնդիր իրենց ազգային նկարագրին մասին։ Հազիւ թէ քիչիկ մը ֆրանսերէն գիտեն։ Բոլորն ալ կ'ապրին կարծես ձուլումի վտանգին դէմ զգաստացած եւ պաշտպանուած, շնորհիւ իրենց մայրենի լեզուին եւ հայրենի աւանդութիւններուն։

ՔԱՂՀԱՆ

ՋՈՒԻՑԵՐԻԱ ԵՒ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ

Ջուիցերիոյ մէջ յատուկ ձեռնարկներ կը կատարուին արգիլելու համար որ համայնավարները չկարենան ստանձնել հանրային պաշտօններ։ Փնտռելու վրայ են ձեւ մը որ թոյլ տայ խորհրդարանէն եւ հանրային պաշտօնատուններէն արտաքսելու բոլոր այն անձերը «որոնք հրահանգ կը ստանան օտար քաղաքական կազմակերպութիւններէ»։ Քարը նետուած է Մոսկուայի։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

1914Է ՆԱՌԱՋ ԵՒ ՅԵՏՈՅ

Մեծ պատերազմը անդամ մըն ալ հաստատեց թէ զինուրական ոյժ եւ տնտեսական կարողութիւն սերտեւ շղթայուած են, թէ պատերազմները կը շահուին եւ կը կորուին ոչ միայն ռազմադաշտին վրայ, այլ եւ տարբ ւլուծարաններու, հանքերու, եւ գործարաններու մէջ։

Կը հետեւի թէ պատերազմին բախտը կախում չունի բացառապէս զօրավարներէ եւ ծովակալներէ, այլեւ քիմիագէտներէ, փրոֆէսէօրներէ, մասնագէտներէ եւն.։ Մէկ խօսքով, երբ ազգ մը մտած է մահու եւ կեանց պայքարի մը մէջ, իր փրկութեան պէտք է գործակցին, զինքը կազմող բոլոր անհատները։ Կա՛մ հաւաքական գործակցութիւն եւ կամ հաւաքական անկում. «Ես իմ դրպանը կը ճանչնամ,թքեր եմ հարեւնակիցներուս վրայ» ըսող ազգը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ պատահական հիւր մը աշխարհի քարտէսին վրայ։

Ածուխ, երկաթ եւ քարիւղ. — Ահա՛ պատերազմները շահեցնող երեք ուժերը։

Քառասուն-յիսուն տարի առաջ Մեծն Բրիտանիա դերեկշիռ դիրք մը կը գրաւէր քաղաքական եւ տնտեսական աշխարհի մէջ։ Ինչո՞ւ։ Որովհետեւ չկար մէկը որ կարենար ասպարէզ կարդալ իրեն ածուխի եւ երկաթի տիրապետութեան մէջ։ Տոկուն եւ յարատեւ աշխատութեամբ, աստիճանաբար Գերմանիա հասաւ Անգլիոյ։ 1900էն ի վեր պետական ականաւոր մարդիկ եւ հրապարակագիրներ ազդարարեցին Անգլիոյ թէ երկաթի, արոյրի եւ ածուխի արտադրութեան մէջ, Գերմանիոյ հակայաքայլ յառաջդիմութիւնները հետզհետէ սրելով ռազմիկ ազգի մը փառասիրութիւնները, ուշ կանուխ պիտի վտանգեն Անգլիոյ դիրքը թէ՛ խաղաղութեան եւ թէ՛ պատերազմի ժամանակ։

Բայց Անգլիա յղփացած իր վայելած երկարատեւ բարգաւաճումէն, անխոհեմութիւնը ունեցաւ այս ազդարարութիւնները արհամարհելու։ Իր թուլամարթութիւնը չբմեղացնելու համար, Անգլիա կը յոխորտար թէ բաժպակի եւ նաւաշինութեան ճարտարարուեստները ոչ միայն շատ աւելի ծաղկեալ վիճակ մը ունին, այլ աւելի շահաբեր են։ Այս մոլորանքին հետեւանքը այն եղաւ որ, երբ ընդհանուր պատերազմը պայթեցաւ, Գերմանիա Անգլիայէն կրկնապատիկ աւելի երկաթ եւ արոյր կրցաւ արտադրել։ Ուրիշ խօսքով, եթէ Անգլիա 1872էն 1900 իր ունեցած գերակշռութիւնը պահելու հետաժտէր, կրնանք ապահովաբար յայտարարել թէ Գերմանիա պիտի վարանէր զէնքի դիմելու։

Ուրեմն, զէնքի բախտախաղին մէջ կրնան յաղթող ա՛յն ազգերը որոնք առանձնաշնորհեալ դիրք մը ունին երկաթի եւ ածուխի արտադրութեան միջոցներուն մէջ։ 1914ին Գերմանիոյ ածուխի պահեստը Անգլիոյ ունեցածին կրկինն էր։ Այս առաւելութիւնը չխաբեց սակայն զինքը։ Կարելի եղածին չափ ազդու եւ արագ կերպով Դաշնակիցները բարոյալքելու հաշուով, Գերմանիոյ առաջին հոգը եղաւ գրաւել Պելճիքայի, Ֆրանսայի եւ Ռուսիոյ ածխահանքերը, որոնք իր սամաններուն մօտ գտնուելու առաւելութիւնը ունէին։ Ահա թէ ինչո՞ւ Գերմանիան նախ շահեցաւ եւ յետոյ յաղթապէս դիմադրեց 4 տարի։ Երբ կարգը եկաւ վերսայլի դաշնագիրը խմբագրելու, Դաշնակիցները չմոռցան այս դառն ճշմարտութիւնը։

Սիլեզիա կը հայթայթէր Գերմանիոյ ածուխին 50 առ հարիւրը, մինչ Լօռէն կը պարունակէր Գերմանիոյ գործածած երկաթին 75 առ հարիւրը։ Թուղթի վրայ հողային բաժանումները կատարուեցան ազգութեան սկզբունքի դիմակին տակ։ Սիլեզիոյ եւ Ալզաս Լօրէնի անդամահատութիւնը պերճախօս թարգմաններն են դիւանագիտութեան հետապնդած բուն նպատակներուն։

Շատեր կը պնդեն թէ պատերազմները միշտ քանդիչ են եւ իրրեւ ապացոյց ժէլ կը բերեն աս պարագան թէ Անգլիա, որ իբր թէ Մեծ Պատերազմին գլխաւոր դերակատարը եղաւ եւ յաղթական Դաշնակիցներու գլուխը կը գտնուէր, ուժասպառ դուրս եկաւ կռիւէն։ Նոյնիսկ ըսողներ կան թէ ան չախչախուեցաւ, որովհետեւ անոր պատերազմի պարտքը կը հասաւ իր ազգային հարստութեան։ Կը բաւէ դիմել Թուանշաններու վկայութեան, հերքելու համար այս ենթադրութիւնները։

Անգլիոյ պատերազմական պարտքը ներկայիս կլոր հաշուով գրեթէ 1,000.000.000 ստերլին է, մինչ ազգային հարստութիւնը կը հասնի 15,000,000,000 պատկառելի դումարին։ Աւելցնենք թէ դար մը առաջ Անգլիոյ ազգ. հարստութիւնը 1,500,000,000 ստերլին էր, այսինքն 100 տարուան մէջ։ Մեծն Բրիտանիոյ պետական հարստութիւնն տասնապատկուած է։ Իսկ եթէ պահ մը նկատի առնենք բրիտանական կայսրութեան ծաւալման կարելիութիւնները չափազանցութիւն չպիտի ըլլայ ըսել թէ անգլեւսաքսոն աշխարհի այս մայր ազգին հարստութիւնը անսպառ է։

Արդէն պատմութիւնը ցոյց կուտայ թէ յաջող պատերազմները որքան ալ մեծածախս ըլլան, դարձեալ չեն աղքատացներ ազգ մը, այլ ընդհակառակն կը վերակենդանացնեն եւ նոյն իսկ կը հարստացնեն զայն, պայմանաւ որ այդ ազգը ունենայ ուղիղ եւ միջոց օգտագործելու համար պատերազմի դասերը։ Նափոլէոնեան պատերազմները Անգլիոյ մեծութեան հիմնաքարը կազմեցին, իսկ քաղաքային պատերազմները Ամերիկան շինեցին։

Հողային տարածութեամբ բրիտանական կայսրութիւնը Ամերիկայի քառապատիկն է. բայց Ամերիկա հիւսած է երկաթուղիներու ցանց մը որ կըրկնին է Անգլիոյ ունեցածին։ Եւ ինչ որ աւելի կարեւոր է, ամերիկեան երկաթուղիներու փոխադրութեան ծախքերը անգլիականէն 100ին 50 աւելի թեթեւ են։ Կարելի՞ է ուրանալ երկաթուղիներու դերը երկրի մը ներքին եւ թէ արտաքին առեւտրական զարգացման մէջ։

Անգլիա արդէն իսկ որդեգրած է ամերիկեան մեթոտները։ Անգլիացի հեղինակաւոր տնտեսագէտներ հաշուած են որ ամերիկեան մեթոտներով Անգլիա կրնայ եռապատկել իր արտադրութիւնը։ Եռապատկել ճարտարարուեստական ուժը՝ կը նշանակէ եռապատկել ազգային եկամուտը։ Իսկ եռապատկել ազգային եկամուտը կը նշանակէ եռապատկել գանձային հասոյթները։ Բայց քանակին հետ որակն ալ պէտք է։

Ազգերու նիւթական յառաջդիմութեան վրայ կեդրոնանալով, պէտք չէ նաեւ անտեսել նաեւ անոնց մտաւորական զարգացումը։ Մէկը միւսը կ'ամբողջացնէ։ Երկուքին իրագործմանը համար անհրաժեշտ են հետեւեալ երեք պայմանները.— Առաջին՝ բնածին առաւելութիւններ։ Երկրորդ՝ ստացական կարողութիւններ։ Երրորդ՝ բարոյական եւ գործնական կրթութիւն։

Ամերիկայի շլացուցիչ տնտեսական յառաջդիմութիւնը արդիւնք է իր կրթական գործնական ոգիին։ Անգլիոյ կրթական սիստէմը հիմնուած է փրուսիական կաղապարին վրայ, մինչ ամերիկեանը դերազանցօրէն ռամկավարական է։

Ճարտարարուեստական ազգ մը կրնայ աճիլ եւ բարգաւաճիլ, երբ գործարանատէրն ու գործաւորը կարենան համերաշխ ապրիլ։ Կարելի չէ սպասել գործաւորէ մը բաւարար աշխատութիւն, երբ ան չի ստանար գոհացուցիչ վարձատրութիւն։ Գործաւորին աշխատութիւնը ազգի մը ազգաստութեան չերմոյաչափն է։

Գիտենք ընկերվարականներուն նշանաբանը.— «Կարելի եղածին չափ քիչ աշխատիլ, կարելի եղածին չափ բարձր վճարումով»։ Արդ, Ամերիկացիները եռապատկած են թէ՛ շահ եւ թէ՛ արտադրութիւն։

Այսպէս, հոն ուր երեք անգլիացի գործաւորներ կ'արտադրեն մէկ թօն ապրանք օրական 30 շիլինի վճարումով, ամերիկացի գործաւորը կը ստանայ 30 շիլին, արտադրելով 3 թօն, պարզապէս կատարելագործուած մեքենաներու շնորհիւ։

Գործաւորին բարեկեցութիւնը կը չափուի ոչ թէ իր ստացած ռոճիկէն, այլ այդ ռոճիկին ապրուստի հետ ունեցած առնչութեամբ։ Դրամը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ պարզ միջոց մը մեր պէտքերը հայթայթելու։ Որքան բարձր ըլլայ ազգի մը արտադրութեան քանակը, նոյնքան բարձր կ'ըլլայ անոր սպառման ոյժը։ Ամերիկացի գործաւորը անգլիացի գործաւորէն եռապատիկ աւելի արտադրելով քառապատիկ աւելի կը սպառէ։ Անգլիոյ Արհեստակցական Միութիւնները համոզուեցան թէ պարզապէս անձնասպանութիւն է արուեստական միջոցներով Անգլիոյ արտադրական թափը լլատել, զոհացում տալու համար գործաւորներու պահանջներուն եւ խօսքէն դործի անցնելով, արդէն իսկ ձեռնարկած են պետական աշակցութեամբ հիմնովին արդիացնել մեքենաներու կազմածքը, ամերիկեան ուղղութեամբ։

Ջ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱԼԵՔԵՐԻԱՅԷՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԸ

ՊԼԻՏԱ — Ինչպէս աշխարհի չորս ծագերուն մէջ ունինք հատիկ հատիկ համրուած հայութիւն, հոս ալ այդ հատիկներէն համրանքներ կան։ Կ'արժէ պըրպտել, փնտռել, մոռացութեան տալու համար։ Խօսինք կարգով։

Ալժէ քաղաքին մէջ կան քանի մը տնուոր եւ մէկ քանի ալ երիտասարդներ։ Կը զբաղին սուրճի եւ ուրիշ առեւտրական գործերով։ Մօտերս փաստաբան մը հոս պիտի հաստատուի։ կայ ներկայանալի ճաշարան մը։ Ազգային կապը այնքան ալ սերտ չէ։ Կ'աշխատին ապրուստի համար եւ մոռցած եւ կամ մոռացումի տուած ամէն ինչ։

Ալժէէն վերջ կուգայ Պլիտա, 60 քիլոմեթր հեռաւորութիւն։ Հոս է ամէնէն մեծ համրանքը։ Պլիտա Ալճերիոյ ամէնէն օգտաւէտ վայրն է իր պաղ ջուրով։

Պլիտայի ամէնէն հին հայն է պ. Գ. Թորոսեան, որ արդէն դիրք շինած է եւ սիրուած տեղացիներէն։ Երկրորդ կարգին կուգայ պ. Ղ. Ալակոզեան, իր հիւսուածեղէնի գործարանով։ Ութ տարուան աշխատանք։ Երրորդ կարգին կուգան ոսկերիչները, հանդերձեղէն վաճառողները, եւ վերջապէս կօշկակարներ։ Գաղութը կը հաշուէ 15 տնուոր եւ 15է աւելի ամուրի երիտասարդներ, որոնց մէկ մասը կը զբաղի ջրանկարչութեամբ, շրջելով գանագան վայրեր։

Այստեղ ալ բաւն դրած է անհամերաշխութեան ոգին։ Ուրիշ, աւելի հոծ գաղութներուն մէջ տիրող անհամերաշխութիւնը կը վերագրուի հիմնականին։ Ոչ ոք կրնայ ըսել, թէ ինչ է պատճառը որ ատոր ալ մենք մեզ կը վ... բեկենք...

Մենք որ կոտրտուած ... րով մեր գլուխները հանգի... ու մեզմով տապկուելու ... ենք, ինչո՞ւ պարզ խնդիր ... ջէ իրարու հանդէպ ... դարձեր ենք։

Եւ սակայն մենք չ... չենք։ Այս գաղութը կրնա... ձեռքի տալ եւ մանկապարտ... պահել, միայն կը պակսի ... մը որ շարժուն առաջ բե...

«Ցառաջ»ի մէջ ամէն ... կարդամ ձուլում, այլ... եւն.։ Այստեղ եւս նոյն ... րը։ Փոքրիկները որ հ... նայուածքով կը մատնեն ... ազգութիւնը, արդէն օտ... են լեզուով։

Իրիկուն մը հիւր էի ... վիլ կոչուած գիւղաքաղաք... ուր միայն մէկ հայ ըն... մը կը բնակի, ազատուած ... աղէտէն։ Երեք փոքրիկներ... րը յուզումով կը պատմէ...

— Մանչս կ'ուզէ հ... խօսիլ, բայց մեծ աղջի... չուզեր եւ չի պատասխան...

Ու այսպէս է ամէն տ... րագան։ Թելադրեցի որ ... րիզ, Մխիթարեան վար... ղրկեն։

Կան դեռ զանազան ... ներու մէջ առանձնացած ... որոնց տեղը եւ դիրքը ... դժուար է։

* * *

Անակնկալ իրիկուն մը ... Հեռու ենք շրջապատ... ւաքականութենէ ու սր... րէ, նեղսիրտ դուրս կ'ելլ... մը մեր սրտերուն ա... թիւրը վանելու։ Պլիտայ... թերը չափելով ման ... անորոշ ուղղութեամբ, գի... մութին մէջ։ Զոյգ մը ... եղբայրներ ենք, ու մեկ... կ'առաջնորդեն անկապ ... ցութիւններով, հաւատ... ժամանակը կ'առաջնորդե... ւելի հաճելի շրջանակի մը...

Ու ահա հեռուէն կը ... րենք յարգելի պ. Թորոսե... հիւրերով, նստած սրճարա... ծառաստանին տակ։ Մեզ ... րելուն պէս հրաւէր կ'ուղղ... սեղանին ընկերակցելու, ... կառակ քոյրերու չկամ... չմերժեցինք հրաւէրը ու ... պատեցին սեղանը փոքրի... կական խումբ մը կազմե... նոր ծանօթութիւններ հա... լով։

Չէ՞ որ կարօտը կը ... հայ մը աւելի տեսնելու, ... մը եւս ծանօթանալու։ Հիւ... րուհան ընտանիքէն է, Ալճ... եւ իրեն կ'ընկերանայ ըն... մը իր պզտիկով։ Կարճ բա... թիւնով տեղեկացանք որ ... խութեան եկած ազգակից... հայրենի յիշատակներ, ... քական կացութիւն։

Լրացուցինք անգլ... ֆրանսական գերմանական, ... լական եւ ռուսական քաղա... նութեան բարդ խնդիրները ... մեր ցաւին որ ... ահաւորն է ու ամէնէն սրբ... ու մեր հաւատքի ներշն... եւինքին կուգայ քրտակա... դիրը։

— Հապա այս մեր վի... դիտել կուտայ պ. Թորո... Երբ վերջ պիտի գտնէ, ... մենք իրարու լեզու պիտի ... նանք։ Զարմանալի, շատ ... նալի ազգ ենք, իրարու ... երբեք չպիտի ուզենանք, ... մեզի դաս չեղող այլքան

ԳՂԱՀԱՎԱՔՆԵՐ

(ԼՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՕՐՄՆԱԿԱՆ)

Կ՚երթայինք։ Ամէն տեսակ մտածումներ կ՚անցնէին գլուխէս։ Ինչո՞ւ համար կանչած էր զիս։ Ի՞նչ կրնար ըլլալ պատճառը։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր տեսնել։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր խօսիլ։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր ըսել այն ամէնը, որ ըսելիք ունէր։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր տալ այն ամէն խրատները, որ տալիք ունէր։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր ցոյց տալ այն ամէն ուղղութիւնները, որ ցոյց տալիք ունէր։ Ինչո՞ւ համար ինծի կ՚ուզէր ցոյց տալ այն ամէն ճամբա

Վաւերագրվեցաւ եւս դատուելու էր

Մոսկուայի դատավարութեան առթիւ բոլշեւիկեան թերթ մը կը գրէ թէ, ամբաստանեալներու աթոռին վրայ նստելու էր նաեւ Բ. Միլյագգայինը՝ Վանտէվիլտի գլխաւորութեամբ։ Այս դատը կը գրէ թերթը, դիւակը պատռեց Բ. Միլյագգայինի որ ամէն բանէ առաջ կը մտահոգուի արտաքին միջամտութեան կազմակերպութեամբ։

Խորհրդային Տրնիփրնկին դէմ

Բոլշեւիկներու վաճառաւարտ (տրնիփրնկ)-լրջօրէն կը մտահոգէ աշխարհի միացեալ մասը։ Լոնտոնի մը մէջ, առեւտուրի պաշտպանութեան Միութիւնը, հաւաքոյթի մէջ քուէարկեց բանաձեւ մը, որով կը բողոքէ Խորհրդային միութեան աշխարհի դէմ բացած տնտեսական պայքարին առթիւ եւ ցաւ կը յայտնէ որ անգլիական կառավարութիւնը որ ո՛չ մէկ միջոցի կը դիմէ արգելքի համար ռուսական ապրանքներու ներածուին եւ կը պահանջէ կառավարութենէն որ վերջ դնէ Ռուսիոյ հանդէպ իր բռնած նպաստաւոր վերաբերումին։

Պելկրատի մէջ եւս, ճարտարագործներու ընկերակցութիւնը պահանջ ներկայացուց կառավարութեան որ խստիւ արգիլէ ռուսական ներածուները եւ առաջդ, օրինական միջոցներ կիրարկէ, փայտի առեւտուրը որ այնքան կարեւոր է Աւստրիոյ, Սերպիոյ Ռումանիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ համար, ջլատուած է խորհր. վաճառաւարտին հետեւանքով։

Լսկ Ռումէն կառավարութիւնը արգիլեց ռուսական արտադրութիւններու անցքը ռումանական նաւահանգիստներէն։

Միջադէպ Յոյնեւպուլկար սահմանի վրայ

Շաբաթ իրիկուան դէմ, Տրաժայի մօտերը, յոյնեւպուլկար սահմանագլուխին վրայ, յոյն եւ պուլկար սահմանապահ զօրքերը կրակ բացին իրարու վրայ։ Միջադէպին պատճառ յոյց կըտրուի պուլկար քոմիթէճիներու փորձը՝ յունական հող մտնելու։ Զօրքերը հինգ ժամ անընդհատ կրակ տեղացին իրարու վրայ եւ կրակը դադրեցուցին յոյն եւ պուլկար հրամանատարներու միջամտութեամբ։ Քննութիւն բացուած է երկու կողմէ։

Զինուորական դաւ մը Ուրուկուայ մէջ

Չեկան ձեռնարկած է իր իրաւասութեան տակ գտնուող երկիրներուն մէջ փնտռել ու երեւան հանելու զանազան տեսակի դաւադրութիւններ։ Վարշաւիայէն տրուած լուրերու համաձայն, Ուքրանիոյ մէջ երեւան եկած է զինուորական հակաբոլշեւիկեան դաւադրութիւն մը, որուն հետեւանքով Չեկան ձերբակալեց 50 սպաներ եւ 18 զինուորներ։ Ասոնցմէ 12 սպաներ դատապարտուած են մահուան եւ անմիջապէս հրացանի բռնուած են։

Այս վերջին 15 օրերու ընթացքին, միայն Օտեսայի շրջանին մէջ ձերբակալուած են աւելի քան 7000 անձեր, հակայեղափոխական գործունէութեան մեղադրանքով։ Ուրիշ աղբիւրէ, լուր կը տրուի նաեւ թէ Օտեսայի պահակազօրքին առաջին զօրաբաժինը ըմբոստացած է, Մնացեալ զօրաբաժիններ կասկածելի նկատուելով, Մոսկուայէն փութով Օտեսա ղրկուած են յատուկ պատուիրակութիւն մը, գրգռութիւնները հանդարտեցնելու յանձնարարութեամբ։

Զրոյց կը շրջի նաեւ թէ Սիպերիոյ աքսորականները եւս, որոնք կարեւոր թիւ մը կը կազմեն եւ որոնց մէջ մեծամասնութիւն են քաղաքական դատապարտեալները կացինով սպանած են 17 բոլշեւիկ կարեւոր պաշտօնատարներ։ Սիպերիոյ այս աքսորականները կը գործածուին անտառներու մէջ փայտ կտրելու։

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)

51 Rue Monsieur-le-Prince, PARIS (VIe)

Հեռաձայն՝ Danton 88—65 Մէթրօ՝ Odéon

Սեփական հրատարակութիւններ.— Ա. Աիարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), փ. Միքայէլեան՝ *Եւա* (5)։

Նոր գործեր.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Զարդարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչի տարեգիրք* (50), *Մայեթէ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *եւն.*

Փնտռուած գրքեր Ա., Աիարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լուսթիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ գիրքը Ա., Բաֆֆիի բոլոր գործերը*, ներենց՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*

Հայաստանէն հասած են Ա. Իսահակեանի, վ. Տէրեանի, Ե. Չարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Արագի եւայլն գործերը։ Նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպինդիարեանի, Բարխուդարեանի, Տիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Թաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐԶՈՒԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵԻ ՏՊԱՐԱՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսիւնի ֆրանս. հիւանդանոցներու

Պատուոյ մէտալյ ֆրանս. առողջապահ. Նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։ Հոն կը կատարուին *Ռ.* ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *դեղմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրաթէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), նաեւ *ՏԻԱԹԼՐՄԻԻ* բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար pneumothorax *գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։*

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թերապրական եւ ֆըէօյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներական հիւանդութիւններու համար։

Assurance Sociale*ի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։*

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դբսի հիւանդներուն։

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այսօր երեքշաբթի ժամը 9.30—9.15 կանոնագրի մեկնաբանում (ընկ. Պ. Չիւսեան)։

Ժամը 9.30—10.15 Հայդուկային գիտելիքներ (ընկ. Ազգին)։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շավիլի երկս. Երիտ. Միութեան կողմէ

14 Մարտ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Salle Pantin*ի սրահին մէջ, 114* Grand'Rue Chaville

Կը ներկայացուի՝ ՋԱՐՇԵԼԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ

Թանկագին մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ՝

Ժողովրդական գիներով Մուտք 5 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, Շավիլ։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ղ. ՄԵԼՈՅԵԱՆԻ

"ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ"

(Նոր վէպ) Գին 10 ֆր.

Հրատ. գրատուն Հր. Սամուէլ։ 51, Rue Mr. le Prince. (Paris).

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի կայծակ "Լաւսրբի ժողովը՝ վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանին մէջ,

ԾՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի վաճագն գրադարանի դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ կը դասախօսէ Պ. Մ. Տէրպետէրեան *Ամենքմէյնի մասին*։ Մէկ ժամ սիներա, *Զրկօնօ*։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գըտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։

Հրապարակ ելաւ

LE FOYERի

Մարտ մէկի թիւը

Ֆրանսերէն եւ հայերէն

լեզուաւ միակ ամսաթերթը

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆ

Տարեկան **25** ֆրանք

ամէն երկրի համար։

Հասցէ՝ 208 bis Rue Lafayette, PARIS (10e)

Կ'ուզուին քոնֆէքսիոնի համար լաւ գործաւորուհիներ։ Դիմել Պ. Մինասեանի, 48 Rue Campans, մէթրօ Place des Fêtes.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։*

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏԻԼ

*Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Մէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով։ Ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմաններ, ամենավերջին Confort*ով, *ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ* (ascenseur)։ *50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել* Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *կամ մէն Լազարի մօտ։ Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

CORDONNERIE « AKAP »

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89

Մէթրօ՝ ԱՒԼՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն *Քէֆփ տը Շինի*։ Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ՝ ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ՌԱՏԻՕ ՄԱՍՆԱԳԷՏ Պ. Ա. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

2 rue des Fossés St. Jaèques. Paris (5)

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմորոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

Տիաթէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ ԱՄԷՆ ՕՐ 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31...

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ՁԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLO...

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Ցոմսակներ ամէն երկիրներու համար։

Արժանթինի, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստինի, եւայլն։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար։

ԾԱԽՈՒ Լ. ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

Gare du Nord*ի ժամ.* 17 Belzunce, *հինգ փողոցնե... կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարկ... դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Զուր, գ... էլեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պա... տարի, գին՝ 45000 ֆր., կանխիկ 30,000 ֆր.։ Դիմել* Kiltikian*ի, 8* Rue Rougemont. *(Փարիզ 9) իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել 15* Rue de Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHELի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie ...

Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ Գիները անմրցելի

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE M...

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61...

Մեր փլաքներու ճոխ մեթրանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոններ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր*

LE COMPTOIR DE, PROVENCERUE 37 PARADIS, MARSEILLE

1. կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն թէ՝ կը ճ... բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուա... ձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով։

2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման գրաւականով փոխառութեանց համար։

3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։

4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) եւ կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։

5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր ճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժէք գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներ, գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée PARIS (19e)

Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՁՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԴԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑ ՑԵՃԱԽՈՈՒԹՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵԻ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԷՐ եւ Տ՝ՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29 Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX, Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6, Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 276.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՄԱՐՏ
1931
11 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1515 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՄԷԿԸ՝ ՈՉ

Հակառակ մեր կամքին, ստիպուած ենք այստեղ զբաղիլ հարցով մը որ կը սպառնայ պառակտումի նոր ճակատ մը բանալ։

Սկիզբէն ի վեր շատ յստակ է եղած այս թերթին դիրքը՝ մարզական շարժման հանդէպ։ Տաք եւ պատրաստակամ։

Քննադատած ենք Հ. Մ. Ը. Մ.ի զանազան վարչութեանց սայթաքումները, կամ այդ Միութեան անունով կատարուած անախորժութիւնները։

Ուզած ենք որ դադրին անոտի վէճերը, որպէսզի կարելի եղածին չափ լայն ցանց մը կազմուի ամէն տեղ, ինչպէս յետին կայանը այս ցիրուցան ժողովուրդին։

Թելադրած ենք որ շարժումը դառնայ իսկապէս մարզական, վարակելով ամբողջ երիտասարդութիւնը եւ պատանութիւնը։ Զանոնք փրկելով օտար ափերու պէսպիսուն փոխձութիւններէն, արեւելեան մոլութիւններէն, սրճարանի եւ պարապահի ապականութիւններէն։

Շեշտած ենք, մանաւանդ, որ շարժումը չդառնայ ըմբշական մարզանք, սպարտական չորութեամբ, այլ աթենական ուղղութեամբ։ Մարմնին հետ մշակուի միտքն ալ. Հ. Մ. Ը. Մ.ի բոլոր սանները խմորելով ազգային գիտակցութեամբ եւ դաստիարակութեամբ։

Իբրեւ օրինակ մատնանշած ենք Չեխոսլովաքիոյ «Սոքոլ»ները։ Իսկ իբրեւ լաւագոյն ուղեգիծ՝ պահանջած ենք Հ. Մ. Ը. Մ.ի բարոյական ուժին եւ նիւթական եկամուտին հարիւրին 75ը յատկացնել արիներու կազմակերպութեան։

Եւ ուրախ ենք դիտելու որ աստիճանաբար կը դարմանուին թերիները, կ'ամփոփուին ճիգերը։ Այսօր կազդուրիչ պատկեր մը կը ներկայացնէ Հ. Մ. Ը. Մ.ը։ Տեղ մը աւելի, տեղ մը պակաս, բայց շիտակ ճամբու վրայ։

Մանաւորապէս փարիզի մէջ, լուրջ աշխատանքներ կը կատարուին աւելի քան մէկ տարիէ ի վեր։ Իսկ վերջերս տեղի ունեցաւ հանդիսաւոր ժո, թէ՝ ծրագիր-կանոնագիրը բարեփոխելու, արդիւնացնելու, եւ թէ ընդհ. կեդր. վարչութիւն մը հաստատելու համար։

Բոլոր մանրամասնութիւններուն ծանօթ չենք տակաւին, բայց գիտենք որ համագումարը առանձնապէս նկատի առած է արիներու ծաւալուն կազմակերպութեան մը խնդիրը։ Ջանք թափուած է ճամբան հարթելու։ Ծրագիրը յարմարցնելու մեր այս օրուան կացութեան պահանջներուն, եւ միջազգային օրէնքներու։

×

Այս բոլոր բարի լուրերուն հետ, բաց կը մնայ վէրք մը։

Դժբախտաբար կարելի չէ եղած իրականացնել անյաւտուած խմբակի մը միացումը։

Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիներու առաջին խումբն էր այն, որ 1928ին Լոնտոն գնաց «Յառաջ»ի աջակցութեամբ, եւ վերադարձին աւելի ոգեւորուած եւ ուռճացած, պատրուակներ գտաւ անջատուելու մէկ տարի յետոյ։ Այնուհետեւ կատարուած բոլոր փորձերը՝ կրկին միացնելու, անցան ապարդիւն։

Եւ հիմա ունինք Հ. Մ. Ը. Մ.ի արիներ եւ Ֆրանսահայ արիներ։ Մէկը միւսին քէն կապած։

Քար դնելով մեր սրտին վրայ, մենք համակերպած ենք այս տեղական չարիքին։ Իսկ Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարիչները ի զուր զիջումներ կը փորձեն։ Ֆրանսահայ արիները իրենց գլուխն առած պիտի երթան։ Անշուշտ ապրելու սահմանուած է, ան որ գործ կ'արտադրէ։ Մեր ներկայ պայմանները կը պահանջեն խոշոր, զանգուածային կազմակերպութիւններ, թէեւ չենք արհամարհեր շարժումի, աշխատանքի յետին ազդակն ալ։

Բայց,— Ֆրանսահայ արիները սկսեր են սահմանը անցնիլ եւ անջատողական ձեռնարկներ կատարել Ֆրանսայէն դուրս ալ։

Պուքրէշէն կը տեղեկացնեն մեզի.

—Ֆրանսահայ արիները նամակ են գրած ռումէն սկաուտներու ընդհ. պետին, յայտնելով թէ իրենք են միջազգային կեդրոնէն վաւերացուած հայ սկաուտները, թէ մասնաճիւղ ունին Պուքրէշի մէջ, եւն.։

Ապահովաբար միեւնոյն փորձը կատարուած է նաեւ ուրիշ գաղութներու մէջ (Պէյրութ, Թաւրիզ, եւն.)։ Իսկ ինչ որ տեղի ունեցած է Լոնտոնի մէջ, բոլորովին առանձին պատմութիւն է։

Արդ, պարտականութիւն կը սեպենք հրապարակաւ դատապարտել այս ծուռ միջոցները։ Այս դաւերը՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի դէմ։

Խօսք չունինք. քանի որ չէք ուզեր Հ. Մ. Ը. Մ.ի դրօշին տակ մտնել կատարեալ ինքնավարութեամբ, գացէք աշխատեցէք առանձին։ Բարեացակամութիւն չի պակսիր ձեր եռանդուն եւ շինարար աշխատանքներուն հանդէպ։

Բայց, մի՛ փորձէք մոլորեցնել ուրիշները։ Օտարները։

Մի անցնիք սահմանը։

Այս բացատրութիւնը կը գործածենք թէ՛ աշխարհագրական իմաստով, եւ թէ բարոյական։

Թերեւս արդար են ձեր յաւակնութիւնները։ Բայց այս մէկը՝ ոչ։

Մեծերը բաւական աղճատեցին ու ճեղքեցին մեր հանրային կեանքը։ Գոնէ պզտիկները թող զգուշանան նոյն սայթաքումներէն։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ԳԼԽՈՒՆ ՁԱՐԸ ՆԱՅԻՆՔ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը կը նկատէ խմբագրականի մէջ (5 մարտ).

— «Ո՞ւր մնացին Միացեալ Միասնիկեանի եւ Շաֆվէրտեանի հանդիսաւոր խոստումները ներգաղթի մասին, Լենինականի շարժէն ի վեր Հայաստան ընդունուած են հազիւ քանի մը հարիւր գաղթականներ, այն ալ մեծ դժուարութիւններով։

Խոստացեր էին ցունաստանէն ընդունիլ տասը հազար գաղթական, ի՞նչ պատահեցաւ որ այլեւս խօսքը չեն ըներ ներգաղթին։

Ափսոս որ մեծ յոյսեր կապելով երեւանի, տարագիր հայութիւնը իր ապագայ բարեկեցութեան լաւագոյն առիթները կորսնցուց։ Խոստումներէն եւ անպատասխանատու հրատարակութիւններէն խարուելով, չի մտածեց իր ոտքին տակ գտնուած հողը մշակել ու կապուիլ իր միջավայրին։

Մասնաւորապէս ցունաստանի մէջ մեծ կարելիութիւններ կային սկզբնական շրջանին բաւական թուով գաղթականներ գետեղելու եւ գործի տէր դարձնելու, կառավարութեան բարեացակամութիւնը չէր որ կը պակսէր։

Կարեւորութիւն տուող չեղաւ յեղափոխական կառավարութեան անուղղակի թելադրանքներուն ու գտնուեցաւ մէկը՝ որ փարիզէն դժգոհութեան գիր դրկեց արտաքին գործոց նախարարութեան՝ հայերը իսլամական դարձնելու կառավարական քաղաքականութեան դէմ։

Իսկ այսօ՞ր, երեւան ձեռքերը լուալով քաշուած է. ռամկավար կուսակցութիւնը ինչո՞ւ չի դիսատես կ'ըլլայ մեր գաղութի ինքնումին եւ կառավարութիւնը դեռ կրկնդէմաս մը գաղթական այլուր փոխադրելու ստիպողութեան վրայ։

Բոլորը իրենց խաղը խաղացին ի վնաս ցունահայութեան։ Ափսո՜ս, հազար ափսոս մեզի որ սին խոստումներով օրօրուեցանք, վստահութիւն ունեցանք հայանուն կառավարութեան վրայ, անկէ սպասելով մեր փրկութիւնն ու բարիքը։

Հիմակ ոչ ոք կը մտածէ սրճարաններու մէջ օրը սպաննող անգործ բազմութիւններու մասին, ոչ ոք կը խորհի օգնութեան ձեռք երկարել մակեդոնիոյ գիւղերուն մէջ տագնապի մատնուած հարիւրաւոր չափահաս որբերու։

Երեւան զբաղած է աւելի կարեւոր գործերով, քաղաքական մեծ հաշիւներով, իսկ ռամկավար փրկիչները փարիզի պողոտաներուն վրայ շան քարոզ կը կարդան տարագիր հայութեան։»

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ ՊԻՏԻ ԲՈՂՈՔԻ

Թուրք կառավարութեան բռնած ընթացքը Պոլսոյ Յոյն Պատրիարքարանին հանդէպ, յուզած է ո՛չ միայն թուրքիոյ Յոյները, այլեւ ամբողջ Յունաստանը, քանի որ Պատրիարքարանը դարերէ ի վեր ամբողջ օրթոտոքսներու կեդրոնն ընդունուած է։ Իսկ թուրք կառավարութիւնը կոթնելով Լոզանի Դաշնագրին, կուգայ անդամատել պատրիարքարանի իրաւունքները եւ զայն վերածել «Պաշ-Փափազութեան»...։ Լուր կայ թէ յոյն կառավարութիւնը մտադիր է բողոքել թուրք կառավարութեան այն ընթացքին դէմ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՄԵԼԻԹՈՒՐՔ ՆԱԽԱՁԻՆ ԴԱՇԻՆՔԸ

Սեւ Ծովու մէջ սպառազինութիւններու սահմանափակման վերաբերեալ համաձայնութիւնն ստորագրուեցաւ, թուրք արտաքին նախարարին Թեվֆիք Րիւշտիի եւ խորհրդային դեսպան Սուրիցի կողմէ։

Երկու կողմերը յանձն կ'առնեն շինութեանը չձեռնարկել ո՛չ մէկ մարտանաւի, որ սահմանուած ըլլայ զօրացնելու Սեւ Ծովու կամ անոր կից ծովերու իրենց նաւատորմիղը, կամ օտար նաւարաններու չյանձնարարել մարտանաւեր կամ այլ նաւային առարկաներ, որոնք նպաստեն զօրացնելու իրենց տորմիղները յիշեալ ծովերուն մէջ, առանց վեց ամիս առաջ լուր տալու իրարու։

Մեկնաբանելով ռուսեւթուրք այս համաձայնութիւնը, «Ժուռնալ»ի քաղաքական աշխատակիցը կը գրէ.— Ո՞վ պիտի կրնար փոքր առարկութիւն մը ընել համաձայնութեան մը դէմ որ կը ձգտի ամրացնել ներկայ կացութիւնը։ Թերեւս միայն անոնք, որոնք պատճառներ ունին գոհացուցիչ չգտնելու այդ կացութիւնը։

«Ներկայ կացութիւնը Սեւ Ծովու վրայ ռուսերուն տիրապետութիւնն է, թերեւս շատ տրամաբանական կացութիւն, տրուած ըլլալով ռուսական զօրութիւնը. բաւական նեղացուցիչ կացութիւն այն ազգերուն համար, որոնք խորհուրդներու հետ այնքան լաւ չեն որքան թուրքերը, Այսպէս է պարագան Ռումանիոյ, որ լուրջ պատճառներ ունի հսկելու Պէսարապիոյ վրայ։

«Արդ, թուրքերը եւ ռուսները, դեռ վերջերս Աթէնքի մէջ հաւաքուեր էին պատրաստելու համար Պալքանեան միութիւնը, Հոն էին նոյնպէս յոյներն ու Պուլկարները, որոնք, անկից ի վեր... մերթ ընդ մերթ կրակ կը տեղան իրարու վրայ եւ չեն կրնար իրարու հետ համաձայնիլ, նոյնիսկ միջազգային իրաւարարութեան ենթարկելու ելմտական հատուցումներու նման ոդորմելի հարցեր։

«Իրաւարարութիւն, սպառազինման սահմանափակում, միջազգային միութիւններ։ Հոյակապ բանաձեւեր, որոնց ետեւը կը գըտնենք այնքան անօրինակ կացութիւններ որքան կացութիւնը թուրքիոյ, միանգամայն կապուած է ռուսիոյ, եւ ռումանիոյ»։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸՐԸ

ԿԻՆԵՐԸ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆ

Ինչպէս գրեր էինք, Թուրքիա ստիպուած է դիմելու խնայողութիւններու եւ առաջին առթիւ, զոհողութիւն պարտադրած է երեսփոխաններուն։ Անցեալ շաբթու էնկիւրիի մէջ գումարուած Խալքի ժողովին, Մուսթաֆա Քէմալ առաջարկած է երեսփոխաններու տրուած թոշակը 6000էն իջեցնել 4200 ոսկիի։ Առաջարկը. պէտք չկայ ըսել, թէ ընդունուած է միաձայնութեամբ, քանի որ կը բխէր կազիէն..., հանրապետութեան միահեծան նախագահէն...։

Իսկ յառաջիկայ ընտրութիւնները տեղի տուին բուռն վիճաբանութիւններու։ Խալքի երեսփոխանները, իրենց ժողովին մէջ ժշակեցին ընտրութեան օրինագիծ մը, զոր ներկայացուցին Ազգ. ժողովին։ Ներքին նախարարը հրահանգ տուած է նահանգներուն, որ ձեռնարկեն նոր ընտրութիւններուն։ Ընտրութիւնները պէտք է վերջացած ըլլան մինչեւ Մայիսի վերջը։ Կը յուսացուի նոր խորհրդարանը ժողովի հրաւիրել Մայիսի կիսուն։ Իսկ ներկայ խորհրդարանը պիտի շարունակէ իր աշխատանքները մինչեւ նորը ընտրուի եւ հրաւիրուի։ Թրքքուհիները պիտի կրնան ընտրող եւ ընտրելի ըլլալ։ Երեսփոխաններէն շատերը կը պատրաստուին մեկնիլ իրենց ընտրական շրջանները, որով կասկածելի է թէ խորհրդարանը կարենայ մեծամասնութիւն պահել։

Հաւանական է որ երկու երեք շաբթուան մէջ երեսփոխանական նոր թեկնածուները ճշդուին ու ցանկը հրատարակուի ապրիլի սկիզբը։ Կ'ըսուի թէ ներկայ երեսփոխաններուն կէսը պիտի փոխուի։ Ասոնցմէ մէկ մասը կուսակալութեան եւ այս կարգի կարեւոր պաշտօններու պիտի կոչուի։

Վերջին տեղեկութեան մը համաձայն, երեսփոխաններու թիւը պիտի աւելնայ։ Հաւանական է որ ժողովը 330 եւ թերեւս աւելի անդամներ ունենայ։ Երեսփոխաններու ներկայ թիւը 216 է։ Ընդդիմադիր երեսփոխանները թեկնածու չպիտի ներկայանան,

Հաւանական է որ այս անգամ ալ Խալքի թեկնածուներու ցանկը հրատարակուի Քէմալի մէկ յայտարարութեան հետ, ինչպէս եղաւ անցեալ անգամ։

Երեսփոխանական նոր ընտրութեանց առթիւ, պէտք է որ Հանրապետութեան նախագահի ընտրութիւնն ալ նորոգուի։

Պալքանեան աղետալի երկրաշարժը

Ամենէն աւելի Սերպիան է որ վնասուած է երկրաշարժէն։ Պուկրատէն, վիննայէն, Սելանիկէն ու Աթէնքէն տրուած լուրերու համաձայն, երկրաշարժը իր պատճառած վնասներով, կատարեալ աղէտ մը դարձած է։ Մարդկային կորուստները տակաւին չեն ստուգուած։ Սերպիական «Փրավատա» թերթը կը յայտնէ թէ մօտ 800 մեռելներ կան։ Սակայն իշխանութիւնները տակաւին չեն յայտնած որեւէ ստոյգ թիւ։ Միայն, աւերուած իւրաքանչիւր շրջանի մէջ, բազմաթիւ են այն ընտանիքները, որոնք բացականեր կը մատնանշեն կառավարութեան։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՄԷՆԷՄԷՆԻ ԳՈՐԾԸ ՎԵՐՋԱՑԱՒ

Մէնէմէնի Պատերազմական ատեանը արդէն վերջացուցած է իր գործը։ Դատապարտուածներուն վճիռները Ծախբէտին փաշային կողմէ կը վաւերացուին։

Վաւերացումէն վերջ, 60 դատապարտեալները Պալըքէսիրի, Մաղնիսայի եւ Էնկիւրիի բանտերը պիտի դրկուին։ Իզմիրի բանտը լեցուն ըլլալով, նոր երու տեղ չկայ։

Պատերազմական ատեանի նախագահ Մուսթաֆա փաշա հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրաւ.— «Մէնէմէնի դէպքի վերջին այնտեղի ոստիկան զինուորներու հրամանատարհրաւրապետ Ծախբի, դունդի հերթապահ սպայ Մէհմէտ Ալի պէյերու ընթացքը զինուորական յանցանք ըլլալով, յիշեալներուն դատավարութիւնը զօրաբանակի զինուորական դատարանին առնել տեղի պիտի ունենայ։ Ուրիշ դատ չէ մնացած ձեռքերնիս։ Եթէ մինչեւ 8 նոր ամբաստանեալներ դան, դատավարութիւնը կը կատարենք»։

ԼՐՏԵՍ ՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ մէջ Ալի Ճան անուն մէկը ձերբակալուած է լրտեսական կասկածներ ներշնչած ըլլալով։ Ձերբակալուածը թուրքերեստանցի է եւ կեղծ անձնագրով մը Պոլիս եկած է Պարսկաստանէն։ Այս մասին քննութիւն կը կատարուի։

Ոստիկանութեան քննութիւնները զօրացած են այն կասկածները թէ Ալի Ճան լրտես մըն է եւ նոյնիսկ ճշդուած է թէ ո՞ր օտար պետութեան հաշուոյն կ'ընէ ան իր լրտեսութիւնը։ Լրտեսին վրայէն բազմաթիւ թուղթեր գտնուած են, որոնք իր յանցանքը կը հաստատեն։

ՊԱԼՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ
50,000 ՀՈԳԻ ԱՆԱՊԱՍՏԱՆ

Անգլիական Թերթի մը Թրդթակիցը Փելկրատէն կ'իմացնէ թէ նոր ցնցումներու վախ կայ։ 50,000 հոգի ներկայիս բացը մնացած են ցուրտին ու ձիւնին։ Նիւթական վնասները կը գնահատուին 4 միլիոն անգլ. ոսկի։

ՍԷՆԸ ԿԸ ԲԱՐՁՐԱՆԱՑ

Օստերլիցի կամուրջին տակ, Սէն գետի բարձրութիւնը ցոյց կուտայ 5 մեթր 63։ Եթէ նորէն անձրեւ չտեղայ, յոյս կայ որ ջուրին բարձրութիւնը հետզհետէ նուազի։ Ծարգ նիւթական որ եւ է վնասի չեն ենթարկուած Փարիզ եւ գետեզրի արուարձանները։

Ամբողջ Սէնի երկայնքին, քարափը ողողուած է. Ջուրը տարաւ աւազի կոյտերը, ինչպէս նաեւ կիրի տոպրակներն ու քարափներու վրայ մթերուած զանազան նիւթեր։ Ալֆորվիլի եւ Պէրսիի նկուղները ողողուած են։ Իսկ Էնվալիտ-Վէրսայլ գծին վրայ, Ջուրը կոխած ըլլալով երկաթուղին, երթեւեկը դադրած է։

ՆԱԽԱՁԻՆ ԵՐԵՒԱԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Անգլիոյ արտաքին նախարար Հէնտըսընի միջամտութեամբ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ գոյացած նաւային համաձայնութիւնը հրատարակութեան տրուեցաւ երէկ կէսօրէ յետոյ։ Յարդ համաձայնագրին հրատարակումը ուշացած էր այն պատճառով որ Ճափոն եւ Մ. Նահանգները ուզեր էին խոթապէս ուսումնասիրել զայն։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՈՒՐ ՄՆԱՑ ՀՆԳԱՄԵԱԿԻ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

Ա.

Հայաստանի Խորհուրդներու «ընտրութեան» կատակերգութենէն ետք, փետրուար 14-17 Երեւանի մէջ գումարուեցաւ 7րդ համագումարը։

Երկրի օրէնսդրական այս գերագոյն կազմի հաւաքման առթիւ, համաձայն խորհրդահայ գրողներու ներքողներուն, մեր մայրաքաղաքը ապրած է տօնական եւ խանդավառ օրեր։

Պետական Թատրոնի (Համագումարի վայրը) շրջակայ փողոցներուն մէջ լեցուած բազմութիւնները, ժողովրդական խաւերէն.

«Եկել էին ողջունելու խորհուրդներու եօթերորդ համագումարին։»

«Նրանք փողոց էին ելել վերստին ցուցահանելու պրոլետարական վիթխարի ուժը, բոլշեւիկեան մարտնչող խանդավառութիւնը, եռանդը, անընկճելի կորովը, որի շնորհիւ աւելի յախուռն են դառնում անիւները՝ գործարաններում, աւելի ուժգին են իջնում քլուկները՝ շախտերում, աւելի ծաւալ են առնում բամպակի լուսաքողքոջ արտերը եւ հիւժկու թափով առաջ էընթանում հնգամեակի կենսագործումը։» (*Ա. Հ. փետրուար 18*)։

Կիսամերկ, կէս-կուշտ, կէս-անօթի եւ սարսափէն լռութեան դատապարտուած այս «խանդավառ» բազմութիւնը ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ներկայացուիլ, երբ ներսը, համագումարի անկիւնէն, Հայաստանի Կոմխարներու Խորհուրդի նախագահ՝ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանը կը զեկուցանէր երկրի ընդհանուր յառաջդիմութեան «աննախընթաց» թափի մասին։

Հարկ է բաժնել այդ խանդավառութիւնը, լսելով տեղեկութիւններ պաշտօնական բերնէ, որոնք յամենայն դէպս շատ բան կ'ըսեն այն շինարարութեան մասին, որ գոյութեան իմաստն է ներկայ հաւաքնավար իշխանութեան։

Սովորական եւ անբովանդակ, ճոռոմ նախաբանէ մը ետք, որով ցոյց կը տրուի «դասակարգային թշնամիի արդելքները» խորհրդային շինարարութեան դէմ, զեկուցանողը կը թուէ նոյնպէս «այնպիսի դժուարութիւններ, որոնք դիմում էին Հայաստանի առանձնայատուկ պայմաններից։»

Երկուք են աստղք զլխաւորաբար

«Նախ այն, որ մենք կուլտուրապէս աւելի յետամնաց ենք, մեր արդիւնաբերութիւնը գարգացել է համեմատաբար դեռ նուազ չափով։ Միւս հանգամանքը մեր գիւղի յետամնացութիւնն է՝ լեռնային եւ նախալեռնային շրջաններուն։» (*Խ. Հ. 17 փետր*).

Աստղք սակայն, հակառակ իրենց լուրջ հանգամանքին, յաղթահարելի են. «Շնորհիւ այն գծի, որ մեզ տուել է կուսակցութիւնը» կը յայտարարէ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանը։

Ընդհանուր խօսքերու սահմանին մէջ չմնալու համար, համագումարի պատգամաւորներուն կը հրամցուին թիւերու անսպառ եւ բարձր հաշիւներ, որոնց մէջ ոգեւորիչը կրկնուող «միլիոններ» են եղած։ Զէ՞ որ «կուլտուրապէս յետամնաց մեր բանուորներուն եւ գիւղացիներուն համար անկեղծ ըլլանք խոստովանելու, որ այնքան ալ մարսելի չեն բոլշեւիկեան այդ տոկոսներու լաբիւրինթոսը։

Մենք ալ մեր կարգին արձանագրենք քանի մը ամփոփ թուական տեղեկութիւններ։

Հայաստանի Խորհուրդներու 6րդ համագումարը, հնգամեակի հաւար Հայաստանի ժողովրդական տնտեսութեան գործին որոշած է եղեր տրամադրել 268 միլիոն րուբլի կամ 3350 միլիոն ֆրանք։

Այս գումարը պիտի կազմէր իրական դրամագլուխը շինարարական հսկայ գործին, դանձելի եւ գործադրելի հինգ տարուան ընթացքին։ Սակայն շրջոնրհիւ «Լէնինեան ազգային քաղաքականութեան», հնարաւոր է եղած ժամանակէն առաջ «գործածել» վերոյիշեալ գումարի խոշորագոյն մասը։

«Հնգամեակի անցած երկու տարում եւ ներկայ տարւայ ընթացքում մենք արդէն ժողովրդական տնտեսութեան մէջ ներադրել ենք 254 եւ կէս միլիոն րուբլի»։

Այս փաստը մէկն է զոնէ այն գլխաւոր առարկութիւններէն որոնք առիթ կուտան համաչնավարներուն պնդելու թէ «հնգամեակը կը կատարենք երեք տարում»։ Ու արդէն մեր մէջ բերած թիւերն ալ կ'ապացուցանեն թէ Հայաստանի մէջ մանաւորաբար հնգամեակի ծախքի մասը իրօք որ կատարուած է երեք տարուան մէջ։

Թողլով տակաւին այս խընդիրը թէ ի՞նչ իրական արդիւնք է ձեռք բերուած մեր երկրին մէջ այս հսկայական ծախսուած գումարէն, ծանօթանանք այն թուական արդիւնքին, որ ներկայացուած է համագումարին.

— «Եթէ մենք արդիւնաբերութեան 1927—28 թուի արտադրանքն ընդունինք 100 տոկոս, ապա 1928—29 թուի արտադրանքը կը կազմէ 157 տոկոս, այսինքն աճում 57 տոկոսով, իսկ 1929—30 թուին՝ նախորդ տարւայ հետ համեմատած՝ 148 տոկոս եւ ներկայ 1931 թուին 1930 թուի հետ համեմատած՝ սպասում ենք 207 տոկոս»։

Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանը այս կէս մը իրական եւ կէս մը ենթադրական հաշիւներով ոգեւորուած, կը լրէ նաեւ այն փաստը՝

«Որ կապիտալիստական աշխարհում արտադրութիւն աճում կարելի է ունենալ ո՛չ աւելի քան 5—7 տոկոսով»։

Այսպէս ուրեմն մեր երկրի արտադրութիւնը գերազանց է ո՛չ միայն բովանդակ աշխարհի ամէնէն յառաջադէմ երկիրներու արտադրութենէն, այլ եւ մեր հարեւան երկիրներէն։

«Խորհրդային Միութեան արդիւնաբերութեան արտադրանքը 1931 թուին պէտք է բարձրանայ 45 տոկոսով, Անդրկովկասեան ֆէտերացիայի արտադրանքը՝ 66 տոկոսով, իսկ Հայաստանի արտադրանքը՝ 107 տոկոսով»։

Զեկուցման այս պատկերի առաջ կը թուի թէ պատգամաւորութիւնը իր «խանդավառութեան» հետ կը ստեղծէ նաեւ տարակուսանքի լուրջ մթնոլորտ մը։ Խուսափելու համար այդ անախորժ, ինչպէս նաեւ ծագելիք հարցումներու տաղտուկէն, զեկուցաբերը կը շտապէ լուծել գաղտնիքը։

— «Այդ» (ձեման խոշոր թափը Ս. Թ.) ընկերներ, մեր կուսակցութեան ազգային քաղաքականութեան արտայայտութիւնն է։ Դուք ինչպէս կ'երեւի, ցարական Ռուսաստանի օրօք հետաւոր ազգային շրջանները դատապարտուած էին ծայրայեղ յետամնացութեան. Հայաստանը հանդիսանում էր սոսկ մի գաղութ։ (Ցարքեր է այսօր Ս. Թ.)։ Մեր կուսակցութեան Լէնինեան ազգային քաղաքականութիւնը թելադրում է յետամնաց շրջաններն առաջ մղել աւելի խոշոր քայլերով»։

Հոյակա՛պ գիւտ, եւ Ռուսաստանի «հայասիրութեան» մէկ նոր ապացոյցը, որուն հանդէպ պէտք է աղդովին երախտապարտ ըլլալ...։

Այս «բարեբաստիկ» իրողութիւնը աւելի խօսուն արտայայտութիւն կ'ունենայ, սակայն, երբ անորոշ տոկոսային

թիւերու տեղ շարենք բուն իսկ արտադրութեան գումարները։ Արդ, երբ ըսենք թէ 254 եւ կէս միլիոն րուբլի ծախսուած եւ ծախսելու է մինչեւ այս տարուան վերջը, ատոր փոխարէն ալ ստացուած է հետեւեալ արդիւնքը.—

«1927-1928 թուին Խորհրդահայաստանի արդիւնաբերութիւնը տուել է 137 միլիոն րուբլու արտադրանք. 1928-1929 թուին՝ 144 միլիոն րուբլու, իսկ 1931 թուին սպասւում է 254 միլիոն րուբլու արտադրանք»։

Ուրեմն Յոտարուան ընթացքին 535 միլիոն րուբլիի կամ մօտաւորապէս 5687 միլիոն ֆր.ի արտադրանք է ունեցեր եւ պիտի ունենայ մեր երկրի արդիւնաբերութիւնը։

Արժէքը այս աննախընթաց ճաման՝ անտարակոյս շատ աւելի պիտի բարձրանար, եթէ այս զեկուցման հետ ներկայացուէր նաեւ ցուցակը վերի գումարի ծախքերուն։ Կամ աւելի պարզը — յայտնուէր թէ ի՞նչ եղաւ այս հսկայական արտադրանքը, քանի՞ տոկոս մնաց Հայաստանին եւ քանի՞ տոկոս ղրկուեցաւ Ռուսաստանին, փոխադարձ նշան երախտագիտութեան։ Պակաս մը, որ դժբախտաբար ո՛չ միայն կը նուազեցնէ արժէքը մեր երկրին տնտեսական վերելքի, այլ եւ խոր կասկածներ կը ներշնչէ այն ճորտական նոր գրութեան մասին, որուն ենթարկուած են Ռուսաստանին կապուած հեռաւոր շրջանները։

Ս. ԹԱՓՈՒԻ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԹԱՒՐԻԶ 23 փետր.— Պարսկաստանի ելմտական կացութիւնը հետեւեալ պատկերն է ներկայացնում։

Նրա անմիջական հարեւաններն են Անգլիան եւ Ռուսիան, որոնց հետ խոշոր առեւտուր է անում, իսկ Թուրքիայի եւ Աֆղանիստանի հետ այնպիսի մեծ առեւտուր չունի։ Անոնք որպէս հարեւաններ մեծ արժէք չեն ներկայացնում։

Պարսկաստանը Ռուսիա արտածում է չոր մրգեղէն, գորգ, կաշի, ժորթիններ, բամպակ, բուրդ, մետաքս. իսկ այնտեղից ներածում է շաքար, մանուֆաքթուրա, յախճապակի, երկաթեղէն, կրկնակօչիկ, եւլն.։

Եւրոպա արտահանում է չոր մրգեղէն, գորգ, մորթիներ, աղիք. իսկ ներածում է շաքար, մանուֆաքթուրա, կօշիկներ, կաշի, յախճապակի եւ գարդարանքի առարկաներ։

Հնդկաստանից ներածում է թէյ եւ զանազան համեմներ։

1930ին կառավարութիւնը տեսնելով որ արծաթի սակագինը շուկայում օրէ օր զահավիժում է, տագնապի առաջը առնելու համար որոշեց անգլիական մի ստերլինկի արժէքը 60 ղրան։ Բայց նկատելով որ դժուար է ստերլինկի արժէքը 60 ղրան պահել, քանի որ գրամատներից ծածուկ շուկայում թաքուն ծախում են 80 — 100 ղրան, 1931ին ստերլինկի արժէքը բարձրացրեց 90 ղրանի։ Թէեւ չեմ կարծում այդ արժէքը երկար մնայ, քանի որ շուկայում դարձեալ թաքուն 100—120 ղրանով ծախում են։

Սրանից երեւում է որ արծաթ դրամի արժէքը օրէ որ իջնում է։ Ո՛րսուի թէ շուտով կառավարութիւնը ոսկի դրամներ պիտի հանէ։

Մի կողմից էլ օրէ օր «մանիֆաֆթուրա»յի, շաքարի եւ ուրիշ ներածուած ապրանքների մաքսերն են բարձրացնում, նախկին մաքսերից 10 առ հարիւր, քսան առ հարիւր եւայլն։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՅԷՆ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԸ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍ.— Արժանթինի մայրաքաղաքը մէկն է այն ոստաններէն ուր ազգային այլազանութիւնները գլխապտոյտ չափերու են հասած։

Դեղարուեստական ներկայացումներու ճոխ յայտարարութիւնները կամ փողոցային անչափ, անհաշիւ, ամէն գոյնի ու ձեւի աֆիշներու խայտաբղէտ տեսարանները սովորական դիտողին վրայ, մէկազգային ցուցահանդէսի մը տպաւորութիւնը կը թողուն։

Մինչազգային կ'ըսենք, որովհետեւ այստեղ ամէնէն աւելի շեշտուած են եւրոպական ազգութիւնները, — ազգային փոքրամասնութիւնները իրենց ներքին կեանքով տեսակ մը ժանրանկարներ են փոքրամասնութեանց «հանրապետութիւն ներու»։

Մէկդի թողլով եւրոպացիներու բազմաթիւ գլօսաավայրերը, մարզավայրերը, մամուլը, գրականութիւնը, կրթական ու մարդասիրական հիմնարկութիւնները եւն. եթէ ակնարկ մը նետենք իրենց գեղարուեստական հարստութեանց ու ճոխութեանց վրայ, կը բաւէ որ մեր նախանձը շարժի։

Պուէնոս-Այրէսի գեղարուեստական աշխարհը ժամանակ ժամանակ մրցավայր կը դառնայ եւրոպական մեծ ու փոքր ազգերու, որոնք ցուցադրելու կուգան իրենց առաւելութիւնները։

Իտալացիները կրնան պարծենալ իրենց Դարիօ Նիքքօտեմիով կամ Թոմասօ Մարսելինիով, որոնք իրենց հոյակապ տրամաններուն շնորհիւ ժողովուրդը մէկ ժամ մոռցնել կու տան իր ամէնօրեայ տագնապները։ Ֆրանսացիները կրնան պարծենալ Մաքս Շվարցով եւ Սիօմա Ցոլտմախերկով որոնք մէկ-մէկ թատերական աստղեր ըլլալով, գաղութներու մէջ իրենց շուրջը կը հաւաքեն հրեայ թատրասէր ժողովուրդը, որ գիտէ այդպիսի պարագաներու մէջ ժողովրդութիւն տալ օտարները՝ գերազանցելով ազգային թատրոնը։

Ռուսները բացի աշխարհահռչակ Շալիափինէն ու վերջերս մեռած, նոյնչափ նշանաւոր Աննա Փավլովայէն, որոնք իրենց այցելութիւններով միշտ ալ լաւագոյն տիպին են ստեղծած պանդացնելու ռուսական արուեստը, վերջի թատերական

ընտանիքով չեւում են դէպի Պարսկաստան, չհաշուած բազմաթիւ տարագիրները, որ սահմանից առանց անգագրի անգադար գալիս են։

Պարսկաստանի եւ մասնաւորապէս Ատրպատականի առեւտրութիւնը այն է՝ որ կենսամթերքները ժան են եւ ժողովուրդը մի կերպ իր գլուխը պահում է, իսկ հագուստեղէն, բնակարան թանկ են։ Անոնք որ Ռուսիայից են գալիս, շաբաթներով ման են գալիս մինչեւ որ կարողանում են բնակարան ճարել։

ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿԻՑ

չրջանին, թէեւ փիլ սը տանքով, բայց եւ այնկանատես եղան նաեւ բովի գեղարուեստական րոնի շարք մը նկարներուն... Եկան նաեւ ներու քառաձայն խումբ եւն.։

Գերմաններու «Պլեկկէսը» մշտապէս լեցուն չակ դասակարգով։

* * *

Տակաւին կան փոքրամասնութիւններ այս կամ այն ձեւով իրենց արուեստական օճախները հաստատած են եւ ունին, համ օտարութեան ու հեթեան, շնորհիւ պէս պէս ջոցներուն կրցած են պահած յաջողութիւնը գոհ հայ թատրոնը իր ծրբախտ է եղած։ Անոր ժամանակաշրջանները նման են եղած,— կա ներկայիս նոյնիսկ բաղ ու բարգաւաճ համարուգաղութները իրենց կան թատրոնը չունին։ Բնուրեւմն, որ Պուէնոս Այրէսի տակաւին անկազգաղութ մը դանդաղօրէն կրնար հասնիլ թատ գործին։ Այսինքն բաբառին լայն իմաստով, ւին մինչեւ այսօր թիւն չէ ունեցած, բամասնաւոր աշխատանքրոնք թափուած են դութեամբ անշուշտ տելի են։ Որոնք ստիպեցած այսպիսի գաղ մէջ ականատես ըլլալ կայացումի մը կազմթեան, անոնք միայն գործին դժուարութիւնյացումներ որոնց դէրները շատ անգամ բազարուեստական ճաշակն են նաեւ մայրենի լեզ

Այսուամենայնիւ կութեամբ պիտի շեշտեն անոնց անկասկած կատ մաս աշխատանքի ընդթիւնը հոս եւս կանգ չ Անտեսելով ամէն արգելիք իրենց կարելին րոնեւէ ձեւով հայկական կայացումներ տալուն ձեռնողները չեն յաջողած կատար գոհացում տալ տեսակ մը խթան են եղուած ու կէս մը լքուած թը ի մի հաւաքելու։

Որքան կրցանք պհայկ. ներկայացումի ձեռնութեան առաջին կ'իյնայ Օննիկ Թարազճեան նուն թատերասէր երիտմը, որ հազիւ քանի մը ներ առաջ իր շուրջ հաւտրամադրելի ուժերը, դրած է քանի մը տասիկ դեր։ Ինչպէս կ'երեւայ, սելի յաջողութիւնն է պատեղած, որ մեր երիտասարդ ոգեւորութեան սահմանը նելով, փորձեր են հասնիլ չեն շէյքսփիրեան բարձները «Համլէթի բիւրթեամբ։

Օննիկ Թարազճեանի նուամէն վերջ, թատերգործը լքման կը մա 1929ի կիսուն եւ 1930 կանին Պուէնոս Այրէսի հասարակութիւնը անթաց թատերաշրջան մը ննայ, ականատես ըլլ «քօմէտիա»ներու, «օփէրներու ու ամենալուրջ ներու բեմադրութեանց։

1929 մայիսէն սկսեալ մադրուած են.— «Ուշ լինի լինի» Հաճընի Ընդհ. Միու կոդմէ, «Արցունքի հովիտ» ե. Ո. Մ. մասնաճիւղին կող նպաստ հայկական դպրոցնե «Արշին-մալ-ալան»ը՝ վաբական հայրենակց. Միու կոդմէ, ի նպաստ Մխիթ հայ գաղթականութեան։ ՀՐԱՐ Արթին աղա»ն խաղաց է քանի մը անգամներ, կիրի հայրենակց. Միութ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կոդմէ «Ալի Դատաստանը», Լիվերկի Միութեան կոդմէ եւ դեկտ 29ին, երկրորդ անգամ «Ա

մալ-ալան»ով փակուած է 1929ի
ըրջանը։
Բացի վերեւ յիշածներէս,
մէջընդ մէջ տեղի ունեցած են
նաեւ զանազան պարահանդէս-
ներ, ուր ներկայացուած են
թատերական թեթեւ կտորներ
եւլն.։
1930ին, թատերական դոր-
Պուէնոս Այրէսի մէջ, իր
ը, բարձրագոյն չափին հասաւ, հա-
մար անակնկալ մը եղաւ երի-
տասարդ դերասան կարօ Խա-
չիկեանի յայտնուիլը ՈՁրագոր-
ծի ընտանիքի մէջ, Բօրրատոյի
դերով։
Իսկ նոյն տարուան յունիս
ին, դեռ մինչ այդ մեզ հաժար
անծանօթ բազմաժարդ հասա-
կութեան մը ներկայութեան,
կարօ Խաչիկեան ՕԹելլօի դերով
երեւան բերաւ իր տաղանդը,
ամէն յոյսեր ներշնչելով։
Իր վարժ շարժուձեւերով եւ
բեմալարդարումով երիտասարդ
դերասանը արդէն դիրք է գրա-
ւած եւ առանց չարաչար գոր-
ծածելու հանրային վստահու-
թիւնը, գեղարուեստասէրի յա-
տուկ գուրգուրանքով, առիթը
ներկայանալուն, կ'աշխատի ար-
գարացնել իր վրայ դրուած
յոյսերը։
ՕԹելլօէն վերջ Պուէնոս Այրէսի
հայութեան համարերկրորդ գա-
կընկալը եղաւ 1930 օգոստոս
30ին բեմադրուած Հին Աստ-
ուածները (Շանթ), ուր բացի
կարօ Խաչիկեանէն (վ.ան-
հայր), հասարակութեան ներ-
կայացաւ դերասան Լեւոն Յա-
րութը՝ Ապեղայի դերով։
Յետոյ յաջորդաբար ներկա-
յացուեցան Շիրվանզադէի կոր-
ծանուածը, Շիլլէրի Աւազակնե-
րը, Գօրտինի Ուրիէլ Ակոստան,
որով փակուեցաւ 1930ի թա-
տերաշրջանը, եթէ հաշուի չառ-
նենք Հ. Մ. Ը. Մ.ի Զարշրլի
հատրակ ներկայացումը։
Դժբախտաբար կարճ կեանք
մը ունեցաւ գեղեցկօրէն սկըս-
ուած գործը։ Տեսնուա՞ծ բան է,
որ մեր դերասանները երկարա-
տեւ գործունէութիւն մը ունե-
նան...
Վերջացնելէ առաջ, ընդգ-
նոր թատերական գործին յաջո-
ղութիւնը պէտք է վերագրել
նաեւ այն խումբ մը երիտա-
սարդներուն որոնք հարազատ
ոգեցումներով միշտ ալ իրենք
զիրենք տրամադրած են հայ
բեմին։
Կանացի ուժերը թիոգինեան
լապտերով կը փնտռեն՝ բացառիկ
երեւոյթ մըն է Տիկին Շուշանիկ
Տէր Բարսեղեանը որու բեմա-
կան շնորհը եւ վարժութիւնը
կուգայ ռուսական թատրոննե-
րու երկարատեւ ունկնդրութիւ-
նէն։ Տիկ. Շուշանիկ «Սէտա»յով
«Տնեղեւոնա»յով, «Ամալիա»-
յով, «Յուդիթ»ով եւ ուրիշ
կարդ մը պատասխանատու դե-
րերով կրցած է արդարացնել իր
վրայ դրուած յոյսերը։
Ռուէնոս-Այրէսի հայ թատ-
րոնը իր բոլոր պակասներով
մէկտեղ իր կարդին լոյսի օջախ
մը եղած է Լա Փլաթայի այս
պղտոր ափերուն վրայ։

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԴՈՄԵԱՆ

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐՈՒԱՐՋԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ ՄԷՋ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ, 8 Մարտ.— Ե-
րեկ իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ց.
Դաշնակցութեան Ալֆորվիլի սար-
գիս Մինասեան Ենթակոմիտէին
կողմէ տօնուեցաւ Փետրուար 18ի
տարեդարձը։ Սրահը լեցուած էր
հոծ բազմութեամբ մը։
Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր
Հայրենիք»ով, որմէ վերջ, օրուան
նախագահը, ընկ. Քիւրթիւրեան
բացատրեց փետրուարեան ապս-
տամբութեան պարագաները եւ
վեր հանեց անոր արժէքը։
Ցետոյ խօսք տուաւ ընկ. Ու-
զունեանի, որ անդրադարձաւ դէպ-
քին կարեւորութեանը, բացատ-
րեց անոր մեծ իմաստը եւ Դաշ-
նակցութեան դերը։
Երկրորդ խօսողն էր ընկեր Օ-
հան կարօ որ յստակօրէն պարզեց
ապստամբութեան պատճառները
ու ըսաւ. «Բոլշեւիկները խաբեին
մեզ, խոստանալով մեզի բերել
ազատութիւն, մինչդեռ գործը
փաստեց թէ անոնք ցարական իշ-
խանութենէն շատ աւելի վատ
բռնութիւններ բանեցնել կ'ուզեն
մեր վրայ, խաղալով մեր ամե-
նազգայուն ջիղերուն հետ»։ Ըն-
կերը վերջացուց ըսելով— Երբ
մենք տեսանք բոլշեւիկներու
այսքան անարգարութիւնները ա-
ռանց նկատի առնելու մեր փոքր
եւ անոնց հսկայ թիւը, պոռթկու-
մը ունեցանք բռնութեան դէմ,
բոլշեւիկները տեսնելով մեր գո-
րաւոր կամքը, ակամայ տեղի
տուին մեր պահանջներուն»։
Փոքրիկ վարդուհի Տէր Վար-
գանեան յայտնի արտասանութիւն
մը ըրաւ։ Գեղարուեստական բաժ-
նին իրենց մասնակցութիւնը բե-
րած էին պ. պ. Օ. Փագոսեան ջու-
թակով եւ Բ. Ցատոդեան «ուտ»ով,
որոնք մինչեւ հանդէսին վերջա-
ւորութիւնը շարունակ նուագեցին
հայկական գեղջուկ եւ յեղափո-
խական երգեր։
Արտասանութիւն մը ըրաւ
նաեւ փոքրիկն Շամիրամ Ուս-
տուլիկեան։ Հանդէսը վերջանալէ
առաջ ներկաներու փափաքին
վրայ, նախագահը խօսք տուաւ
տիկին Էլլէն Բիւզանդին, որ
իր մորթին վրայ զգեցած էր բոլ-
շեւիկներու վայրագութիւնները։
Ցուզիչ դրուագներ պատմեց եւ
յետոյ տիկինը ծանրացաւ այլա-
սերման վտանգին վրայն ու ը-
սաւ. «Մեր ամենակարեւոր գործը
պէտք է ըլլայ գոնէ այժմ մա-
նուկները կրթել հայեցի դաս-
տիարակութեամբ։
Հանդէսը փակուեցաւ յոտըն-
կայս «Փամ փորտան»ով, ժամը
12ին, եւ ներկաները մեկնեցան
գոհ տպաւորութեամբ։

Ց. Գույումճեան

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԽԱՌԷՆ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՌՈՄԱՆԻ ՄԷՋ

Անցեալ կիրակի Ռոմանի մէջ
տօնուեցաւ Փետրուար 18ը, կազ-
մակերպուած Ռոմանի Հ. Ց.
Դաշնակցութեան ենթակոմիտէի
կողմէ։ Որոշեալ ժամէն առաջ կո-
կիկ բազմութիւն մը լեցուած էր
ընկերվարականներուն ընդարձակ
սրահին մէջ։
Օրուան հանդէսին կը նախա-
գահէր ընկ. Գասեան, որ մէկ
քանի խօսքով բացատրեց հանդէ-
սին նպատակը եւ յետոյ հանդէսը
բացուած յայտարարեց «Մեր
Հայրենիք» խմբերգով։
Օրուան բանախօս ընկ. Մ. Գու-
յումճեան մանրամասնօրէն բա-
ցատրելէ վերջ ապստամբութեան
պատճառները, ըսաւ.
«Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը հայ
իրականութեան ծնունդն է։ Նա
հայ ժողովուրդի ծոցէն մարմին
առաւ որպէսզի ժողովուրդի ան-
տանելի դրութիւնը բարւոքէ։ Հայ
ազգին դէմ եղած հալածանքին
վերջ տայ, հայրենիքին ազատու-
թիւնը ձեռք ձգէ եւ հայ գեղի
իբր ուրոյն եւ անկախ ժողովուրդ,
ազգերու ընկերութեան մէջ իր
արժանի տեղը տայ։
«Բոլշեւիզմն էր որ այդ հաւա-
քականութեան գործին մահացու
հարուածը տուաւ։
«Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը իր
արեան գնով Հայաստանի հանրա-
պետութեան հիմը դրաւ, իսկ
բոլշեւիզմը զայն իր սաղմին մէջ
խեղդեց եւ Հայաստանը վերածեց
Ռուսիոյ մէկ ծայրագաւառին։
«Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը իր
այդ նպատակին հասնելու համար
ընտրած էր միակ միջոցը, որն էր
յեղափոխութիւնը եւ զարձաւ
մարտական կազմակերպութիւն
մը եւ քառատուն տարիէ ի հաւա-
տարիմ իր կոչման, կը քալէիրընդ-
դրկած նպատակին։
«Ան աշխատեցաւ ու պիտի
աշխատի դեռ, մինչեւ որ հայ
եռագոյնը ծածանի կրկին Մասիսի
գագաթը»։
Եղան նաեւ արտասանութիւն-
ներ եւ բանախօսութենէն յետոյ,
ընկերք Գուլումճեան լուսաբանեց
կարգ մը հարցումներ։ Հանդէսը
փակուեցաւ «Մշակ Բանուոր»ով։
Եւ ժողովուրդը մեկնեցաւ գոհ
տպաւորութեամբ։

Խ. Ջաթրեան

ՍԿՍԱՆ ԽՈՏ ՈՒՏԵԼ...

ՈՕԱՆ, 7 Մարտ.— Աշխա-
տանքի տագնապը հետզհետէ կը
կը ծանրանայ։ Երէկ Նորէն 50
հոգի արձակեց մեծաքսի գոր-
ծարանը։ 35ը հայեր են։ Ներկա-
յիս կ'աշխատին 12 հայ երիկ-
մարդ, 20 կին։ Մեր հայրենակից-
ները մեծ թշուառութեան մատ-
նուած են։ Քանի մը անգամ քա-
ղաքապետարանի դիմումի կա-
տարուեցաւ, պատասխանեցին թէ
չեն կրնար օգնել հայերուն։ Ան-
եալները գործարանի պաշտօնեա-
ներէն մէկը տեսնելովոր քանի մը
հայեր խոտ կ'ուտեն, մեղքցաւ։
Հիմա քանի մը անկարողներու
գործարանի ճաշարանէն ապուր
կուտան, առանց հացի բոլորը
գետնախնձոր, առանց կեղեւը
հանելու հող կը հոտի կերակուրի
մէջէն։
Անգործներու մէկ մասը ի-
րենց ազգականներուն քով կ'եր-
թան ուրիշ վայրեր։ Միւսները
ամէն յոյս կտրած, կը սպասեն
բախտին։

Ս. Թիւրման

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԲԱՆԿԱԼԹիի ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

ՓՈԽ ՓԱՂԱՓԱՊԵՏը ԿԸ ՁԱՒՒՏ

Պոլսոյ քաղաքապետի օգնա-
կան Համիտ պէյ հետեւեալ յայ-
տարարութիւնները ըրած է Բան-
կալթիի գերեզմանատան խնդրի
մասին.
— «Թաղապետական նոր օ-
րէնքը կ'ըսէ թէ քաղաքին մէջ
գտնուող լքեալ գերեզմանատուն-
ները ամբողջովին քաղաքապե-
տութեան կը պատկանին։ Բոլոր
գերեզմանատուններուն վարչու-
թիւնը ձեռք առած տեսեն, քա-
ղաքապետութիւնը զրաղեցաւ նա-
եւ լքեալ գերեզմանատուններով
եւ, միւս գերեզմանատուններու
նման, բնականաբար Ս. Ցակոբի
գերեզմանատունն ալ ձեռք առ-
նելու համար հարկ եղած գործո-
ղութեան դիմեց։ Միւս կողմէ
կալուածահամարի («Թափու»)
վարչութեան դիմեցինք եւ պա-
հանջեցինք որ այդ գերեզմա-
նատան արձանագրութիւնը սրբա-
գրէ եւ մեր անուան փոխանցէ։
կալուածահամարի վարչութիւնը
դեռ մեզի չհաղորդեց թէ այդ
գերեզմանատունը ուրիշի մը կը
պատկանի. բայց «պաշ փափա-
ղութեան պնդումը չի կրնար
խնդրոյ առարկայ ըլլալ, որովհե-
տեւ, գերեզմանատունը եթէ ա-
նոր պատկանելու ալ ըլլայ,
դարձեալ պէտք է քաղաքապե-
տութեան փոխանցուի, քանի որ
լքեալ է եւ քաղաքին մէջ կը
գտնուի»։

ՀԻՒՍԻՍԱՅԻՆ ԿՈՎԿԱՍ

Հիւսիսային կովկասի կոմու-
նիստ կուսակցութեան զանգուածն
ալ սարսեցաւ վերջերս։
Մասնաւորապէս «կարմիր Ակ-
սայ» գործարանին մէջ «Մեծա-
պետական ռուսական շովինիզմը»
ազատ գետին է գտեր, ինչպէս կը
գրէ «Մուրճ-Մանգաղ»ը (28
փետր.)։ Ջեկոյեն կը հասկցուի,
որ ազգային փոքրամասնութեան
պատկանող բանուորները շարունակ
ծեծի ենթարկուած են։
Այս «վտանգ»ին դէմ կուսա-
կցութեան համար, հրաժարեցուած են
Հիւսիսայինկովկասի կուսակցական
եւ պետական վարիչները։
«Մուրճ Մանգաղ»ի տուած
տեղեկութիւններուն համաձայն
Արմաւիրի հայ կոմունիստներու
հատուածին մէջ եւս վէրեր ծա-
գած ըլլալով, ի վերջոյ վտարուած
են Մնացական Նիկողոսեան, Խա-
չատրեան Արամ, ուսուցիչ Տիհար-
եան, Ցակոբեան Արամ եւ Գիւլ-
նազարեան Արտաշէս, իբրեւ ներ-
քին թշնամիներ, որ կռուած են
կուսակցութեան դէմ։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

*Ահաւասիկ մեր հարցարանը՝ օրուան հրատապ հարցին, — դա-
ղութներու նոր սերունդին փրկութեան համար։*
*Աւելորդ է կրկնել թէ հարցարանը կը վերաբերի մասնաւորա-
պէս Ճրանսայի եւ ուրիշ եւրոպական երկիրներու հայութեան,
քանի որ միւս գաղութներուն մէջ — Ռումանիա, Պուլկարիա, Յու-
նաստան, Սուրիա Լիբանան, Միջագետք եւ Պարսկաստան — պայ-
մանները բոլորովին տարբեր են եւ նոր սերունդը յարմարութիւն-
ներ ունի հայկական կրթութիւն ստանալու, շնորհիւ ազգային ըզպ-
րոցներուս։ (Ամերիկայի համար հայրենիքը արդէն ձեռնարկած է
հարցարանի մը)։*

1.— Ի՞նչ գործնական եւ ընդհանուր միջոցներ կ'առաջարկէք
հայ մանուկները (5-10 տարեկան) հայ մեծցնելու համար։ Գոնէ
մայրենի լեզուն գրել-կարդալ սորվելու չափ։ (Նկատի ունեցէք որ
բացի փարիզի եւ քանի մը քաղաքներու դասընթացքներէն եւ մար-
սիլիոյ ըրջակայ գիւղերու եւ արուարձաններու դպրոցներէն, չու-
նինք ուրիշ կրթարան)։

2.— Գիտէ՞ք միջոց մը որով կարելի ըլլայ հայկական պատմու-
թիւնը եւ գրականութիւնը սորվեցնել տեղական դպրոցներ գացող
հայ մանուկներուն։

3.— Գաղութին մեծամասնութիւնն ըլլալով բանուորներ եւ
բանուորուհիներ (յաճախ այր եւ կին գործի կ'երթան), ի՞նչպէս
կարելի է պահել հայերէն խօսելու վարժութիւնը, թէ՛ անչափա-
հասներու եւ թէ չափահասներու համար։

4.— Հայ Թերթերը ի՞նչպէս կրնան օգնել այս գործին։

5.— Հայկական բազմազան միութիւններէն ո՞րը կրնայ աւելի
օգտակար ըլլալ այս գործին։

6.— Նիւթական ի՞նչ միջոցներ կ'առաջարկէք, ձեր Թելադրու-
թիւնները իրականացնելու համար։

*Պատասխանները զրել կարճ եւ ամփոփ, առանց աւելորդ խոր-
հրդածութեանց։ Կեդրոնանալ տրուած հարցումներուն վրայ։ Բայց
եթէ ունիք չնախատեսուած հարցեր, դրել առանձին։*

ՂԱԶԱՐՈՍ ԱՂԱՅԵԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՊՈՒՔՐԷՂԷՆ Կը ԳՐԵՆ ՄԵԶԻ.

Այս տարի լրացաւ Ղազարոս
Աղայեանի մահուան քսանամ-
եակը։ Այս առթիւ հայ մշակոյ-
թի բարեկամներու ընկերակցու-
թիւնը Աղայեանի նուիրեց իր
վերջին ժողովրդական լսարանը։
Բանախօսն էր պ. Գէորգ Ղազար-
եան, որ խնամուած ճառի մը մէջ
պարզեց Աղայեանի կեանքն ու
գործը, նախ երկարօրէն ներկա-
յացնելով անոր արկածալից կեան-
քը երկրէ երկիր եւ արհեստէ ար-
հեստ, եւ յետոյ անոր գրական
գործունէութիւնը՝ իբր վիպագիր,
իբր հեքեաթագիր, բայց մանա-
ւանդ իբր մանկական գրող։

ՍՏԱՑԱՆՔ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ (Annuires des Adresses Arméniennes), *1931։ Ա. տարի։ Օգտակար դիրք մը գործնական գիտելիք-
ներով։ Գին 6 ֆրանք, հասցէ՝* L. Mozian, 5 Rue Champlain, Paris (20e).

ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐ, վէպ, Ղ. Մե-
լոյեան։ *Հրատ. Հրանտ Սաժուէլ
Գրատան*, 51, Rue Monsieur le Prince: *Գին 10 ֆրանք։*

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋը

ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԸ ՕՐԱԳՐԷՆ)

*
* *

Կէս օրին յուղարկաւորու-
թեան համար եկեղեցի գացի։ Լե-
ռուն էր սրահը։ Եկեր էին բոլորը։
Բոլոր անոնք որ իր ողջութեան
ատեն թերեւս քիչ անգամ տեսեր
էին այս մարդը ու գուցէ մոռ-
ցեր։ Հիմա մահուան ատեն յի-
շեր էին։
Լռութիւնը ցանց մըն է փռեր
դին մէջ։ Լեզուները կղպուած
են մահուան սոսկումով։ Մարդիկ
լռով շունչ կ'առնեն, իբր թէ
մեղք եղած ըլլար։
Պատգաղը չունի այն սոսկալի
երեւոյթը որ երկիրը կ'ունենար
իր սեւ պատմուճանին մէջ։
Եբենոսի գոյնը չունի այն
յուսահերձ ու վանողական ագե-
ութիւնը։
Ու չորս կողմը ծաղկեփունջեր։
Մեծ, պզտիկ։ Բոլորն ալ պատմու-
թիւն մը ունին։ Խօսք մը, ար-
տայայտութիւն մը ունին իրենց
մեռելական բուրմունքին մէջ։
Ու որքա՜ն ծաղիկներ։
Այրին սեւազօր։ Վա՜յ այն
այրիին որ լուռ կուլայ։ Հառա-
չանքը երբեմն լռութեան թելը կը
թօթուէ եւ սարսռագեղգիկ
թրթռում մը կը տանի ամէն
կողմ։ Եւ վարակիչ է այն վիշտը
որուն արձագանգը կը լսուի ուրիշ
կուրծքերէ։
Պատուելին հատիկ հատիկ կը
կարդայ այն ինչ որ գրուած է
գիրքին մէջ, մահուան մասին։
Անիկա մեռելը մոռցեր է եւ
գիրքին մէջ է կորսուեր։
Մեռելը։ Ա՜հ, մեռելը։ Ի՜նչ
կ'արժէ։ Անոր հոգի՜ն...։
Եւ կ'աղօթէ ան։ Աչքերը
փակ։ Երկիւղած։
Նորէն մոռցեր է մեռելը եւ
կը խօսի քրիստոնէութեան եւ ե-
կեղեցիի մասին։
«Ներէ մեզի, Տէր, կ'ըսէ,
մեր ապիկարութիւնները»։
Ի՞նչ ապիկարութիւն։
«Տէր՛, երբ որ այս ցաւալի
դէպքին միջոցաւ մենք քեզի
մօտենանք»։
Ա՜հ, մի՞թէ Տէրը կ'ուզէ մի՞այն
ցաւալի դէպքերու միջոցաւ իրեն
քաշել մարդկութիւնը։
Պէ՞տք է որ մարմինը մեռնի,
որպէսզի հոգին ազատի։
Եւ ինչո՞ւ այս բանտին մէջ
դնել հոգին որ ուրիշ տեղ մը ապ-
րիլ չի գիտեր։
Եւ կ'ուզենք զայն ազատել։
Քանինե՜ր։ Եւ միայն մէկ կեր-
պով։ Ընչեցում։
Խե՜ղճ մարմին, դուն է որ կը
զոհուիս։ Եւ սակայն որո՞ւ։ Եւ
ինչո՞ւ համար։
Ո՞վ պիտի տայ ասոր ձշմա-
րիտ պատասխանը։ Թացի պատուե-
լիէն։
«Մարդը ապրիլ կ'ուզէ, կ'ըսէ
ան, ասիկա անմահութեան իղձն
է։ Անատունները ապրիլ չեն ու-
զեր...»։
Որքա՞ն ճիշդ է ասիկա։ Եւ
պատուելին ի՞նչ գիտէ։ Ի՞նչ
անատուններու զգացումէն ինչ կը
հասկնայ։ Շա՞տ կը հասկնայ։
Բայց չէ որ գոյութեան պայքա-
րը անոնց մէջ ալ կայ։ Անոնք կը
կռուին ապրելու համար։ Եւ զո-
րաւորը կ'ուզէ ապրիլ եւ աւելի
ապրիլ եւ զաւակները ապրեցնել
եւ իր սերունդը յաւերժացնել։
Մինչեւ անգամ բոյսերը կ'ուզեն
ապրիլ ու յաւիտենապէս ապրիլ։
Ինչո՞ւ այս խորհրդածութիւն-
ները, սակայն, Աստուծոյ տան
մէջ։ Հոն պէտք է հաւատալով
մտնել եւ անկէ հաւատալով ել-
լել։ Պատուելին ճշմարտութիւնը
կը խօսի։ 3000 տարուան ձշմար-
տութիւնները։ Ու պէտք է հաւա-
տալ։
Ի՞նչ օգուտ հաւատքի մասին
խօսելէն որուն ինչ ըլլալը ոչ ոք
հասկցած է։ Ու կ'ըսեն, պէտք է
հաւատալ։ Սա՞կայն ինչի՞։
Ո՜հ, իմ հոգիս շատ է ըրեր
այս հարցումները։ Ու այսօր նո-
րէն կը կրկնէ։ Ու պատասխանող
չկայ։ Ու կը թուի թէ խուզարկող
միտքը գոհ է ճշմարտութեան
տրկութենէն քան թէ հաւատքի
տիրապետութենէն։
Ու տեսակ մը արգահատան-
քով կը նայիմ սա պատուելիին
վրայ որ այնքան լրջութեամբ
կը խօսի որ մարդ պիտի կարծէր
թէ իր խօսածներուն կը հաւա-
տայ։ Եւ այս բոլոր ձեւականու-
թիւններուն։ Եւ այս բոլոր խոս
քերուն որոնք այս անշունչ
մարմնին առջեւ կ'ըսուին անա-
պատի մէջ արտասանուած ճառե-
րու պէս։ Եւ այս ծաղիկներուն
Եւ այս գագաղին որ այս մարմնին
հետ պիտի փճանայ։ Բոլորին, բո-
լորին։ Եւ այս ամբողջ խեղկա-
տակ կեղծիքին որ իբր թէ վերջին
յարգանք մը տալու համար ե-
կեր են եւ ոչ թէ բացակայու-
թեան ամօթէն։ Սովորութեան
խարազանով քշուած։
Մինչ կը ցաւիմ սա այրիին
որ իր սրտին խորէն անկեղծօրէն
կուլար։ կը հաւատամ որ ան կը
սիրէր իր ամուսինը այնպէս ինչ-
պէս քիչեր կը սիրեն։ Ու կը գթամ
իր վրայ։
Որքա՜ն դժուար պիտի ըլլար
իրեն մոռնալ զայն։ Շատ դժուար։
Ու ստիպուած է մոռնալ, եթէ
անզորմ վիշտին գերին ըլլալ
չուզեր։
Շեմ ցաւիր նոյնիսկ սա դա-
գաղի անշարժ մարմնին որ եթէ
աչք ու ականջ ունենար, թերե-
պիտի խնդար այս բոլոր եղածնե-
րուն վրայ որոնք թատերական
փորձի մը արժէքն անգամ չունին։

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ
(Շար.)

Գալով նիւթական կորուստներուն, մօտ մէկ միլիոն կը գնահատուին բոլոր այն անհատական բնակարանները, հանրային շէնքերը, որոնք վնասուած, աւերուած կամ բոլորովին քանդուած են։

Ցնցումը ամէնէն աւելի զօրաւոր եղած է յոյնեւսերպ սահմանագլուխին երկայնքին։

Երկու օրուան մէջ, արձանագրուեցան 24 ցնցումներ։ Մակեդոնիոյ աւերուած շրջաններուն մէջ, բնակչութիւնը ողբալի վիճակի մէջ է։ Տեղ տեղ հողը կքած է կուլ տալով գիւղակներ։ Եւ որովհետեւ անմատչելի դիրքերու վրայ կը գտնուին, կարելի չէ եղած ցարդ որեւէ օգնութիւն հասցնել։ Առանց ուտելիքի եւ գրեթէ կիսամերկ։ Փախստականներէն շատերը կը մնան ձիւնապատ դաշտերու մէջ, ենթարկուելով սաստիկ ցուրտին հետեւանքներուն։ Շատ վայրերու մէջ, այս թշուառները ենթարկուած են նաեւ գայլերու յարձակումներուն։ Ցարդ 1500ի չափ աղէտեալներ կարելի եղած է փոխադրել Պելկրատ։ Իսկ 600 վիրաւորներ կը դարմանուին միայն երկու քաղաքներու հիւանդանոցներուն մէջ։ Բայց բժիշկի եւ դարմանի պակասին հետեւանքով, շատ վիրաւորներ կը մեռնին ցուրտէն եւ անօթութենէն։ Երկաթուղին քանդուած ըլլալով, խմելիք ջուր եւ աննդեղէն փոխադրող կառախումբերը չեն կրնար մինչեւ աղէտի վայրերը հասնիլ։

Երկրաշարժը քանդած ըլլալով Վարտար գետին մեծ կամուրջները, Փարիզի եւ Աթէնքի միջեւ երկաթուղային յարաբերութիւնները դադրած են։ Ճեպընթաց կառախումբ մը կանգ առած է Տէմիր-Գափուի առջեւ։

Զանազան վայրերու մէջ, նոր բայց թեթեւ ցնցումներ կ'արձանագրուին։

Պէտվիները կը յարձակին

Անդրյորդանանի սահմանագլուխին մօտ Պէտվիները յարձակում գործեցին անգլիական զօրամասերուն վրայ, որոնք, անգլիացի սպաներու հրամանատարութեան տակ, բաղկացած են տեղացի Արաբներէ։ Անգլիական զօրախումբերը կրակ բացին Պէտվիներուն վրայ։ Պէտվիներէն սպաննուեցան 11 հոգի, իսկ անգլիական զօրամասերէն 6 հոգի։ Երկու կողմէն ալ բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

Ամառնային ժամը

Ֆրանսայի Աշխատանքի նախարարը հանրապետութեան նախագահին ստորագրել տուաւ հրովարտակը, որուն հետաձգուն ամառնային ժամը պիտի սկսի ապրիլ 18էն 19 լուսցող գիշերը։ Այդ գիշեր ժամը 11ին, ժամացոյցները մէկ ժամ առաջ պիտի տարուին։ Իսկ ձմեռնային ժամը պիտի սկսի հոկտ. 3էն 4ի գիշերը, ժամը 12ին։

Մոսկուայի դասը վերջացաւ

Մոսկուայի մէջ, ռուս մէնշէվիքներու դէմ բացուած դատը վերջացաւ։ Ամբաստանեալներէն 7 հոգի դատապարտուեցան 10ական տարի բանտարկութեան, իսկ մնացեալ 7 հոգին՝ 5.8 տարի բանտարկութեան։

Խորհուրդներու 6րդ համագումարը

Մոսկուայի մէջ գումարուող Խորհուրդներու 6րդ համագումարին, գործավարներու խորհուրդին նախագահը Մոլոթով կարգ մը յայտարարութիւններ ըրաւ խորհրդային վաճառամարտին (տընտինկ)և արտաքին քաղաքականութեան մասին։ Մոլոթով նախ յայտնեց թէ վերջին երկու տարիներու ընթացքին, շատ բան փոխուած է երկրին ներքին կացութեան մէջ։ Բազմաթիւ գիւղացիներ մտած են համայնացման ճամբուն մէջ։ Աւսոր հետեւանքով կառավարութիւնը կրցաւ անցնիլ կուլակներու վերջնական հաշուեյարդարին։ Մոլոթով կը հաւաստէ թէ Ռուսիա մտած է ընկերվարացման ճամբուն վրայ եւ թէ Ռուսիոյ մէջ՝ ընկերվարութեան յաղթանակը ապահովուած է։

ԲՈՒՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԶԿԱՅ

Մոլոթով խօսեցաւ նաեւ խորհրդային վաճառամարտին (տընտինկ) և անոր շուրջ յարուցուած աղմուկին մասին։ 1930ին, Խորհր. Միութիւնը արտածեր է 3 միլիառ րուբլիի ապրանք։ Մինչ 1919ին, ցարական Ռուսիան արտածեր էր 1,5 միլիառի ապրանք։ Հետեւաբար, կ'եզրակացնէ Մոլոթով, վաճառամարտին շուրջ յարուցուած աղմուկները մէկ նպատակ ունին.— հանրային կարծիքը պատրաստել ի նպաստ միջամտութեան մը։

Մոլոթով կը հաւաստէ թէ ինչ որ կ'բսուի «բունի աշխատանք»ի մասին, անհիմն է։ Ասով հանդերձ, խորհր. կառավարութիւնը չի կրնար ընդունիլ որ արտասահման քննութեան կատարէ երկրին մէջ, աշխատանքի պայմաններու մասին։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մոլոթով խօսելէ յետոյ զանազան երկիրներու եւ Խորհրդային Միութեան յարաբերութեան մասին, կանգ կ'առնէ Ֆրանսայի վրայ։ Ֆրանսայի հետ Խորհուրդներու յարաբերութեանց մէջ որ եւ է կարեւոր փոփոխութիւն չկայ։ Պ. Պրիանի վերջին յայտարարութիւնները՝ բոլշեւիզմի դէմ միջազգային պայքարի մը անհրաժեշտութեանց մասին, կը փաստեն թէ Ֆրանսայի ղեկավար շրջանակները միշտ կը պահեն թշնամական դիրք հանդէպ Ռուսիոյ։

Ֆրանսական դատարանները դատական ապօրէն վճիռներ տուած են, խորհրդային հաստատութիւններուն դէմ՝ անհատներու կողմէ բացուած դատերու մէջ։

Ռուսիոյ հանդէպ Ֆրանսայի բռնած դիրքը սպառնալիք մը կը կազմէ խաղաղութեան համար։ Փոխադարձ երաշխաւորութեան դաշինք մը կնքելու համար, Խորհրդային Միութեան բրած առաջարկը մերժուեցաւ Ֆրանսայի կողմէ։ Սակայն, Խ. Միութիւնը, պատրաստ է լաւագոյն յարաբերութիւններ մշակելու, եթէ Ֆրանսա իր կողմէ ցոյց տայ նոյն փափաքը։

ՄԱՌՇԼԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Բուրդէ pull over (փուլ օվեր) եւ ժիլէ, քօթօն պուքլթէի ամէնէն լաւ տեսակը Ֆրիզէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի, անմրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք։ Մեծաքանակ եւ մանրով։ Դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée de la Seine, Issy-les Moulineaux, (Seine).

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այս Հւրբաթ իրիկուն ժամը 8.30—9.15 Ծրագրի մեկնաբանում (ընկ. Պ. Հիւսեան)։

Ժամը 9.30—10.15 Հայ գրականութեան պատմ. (ընկ. Պ. Մինասեան)։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շավիլի երկս. Երիտ. Միութեան կողմէ
14 Մարտ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին
Salle Pantinի սրահին մէջ, 114 Grand'Rue Chaville
կը ներկայացուի՝ **ԶԱՐՇԸԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ**
Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ
Թանկոի մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ՝
Ժողովրդական գիներով Մուտք 5 ֆրանք
Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, *Շավիլ։*

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

Պատմական նոր մէկ վէպը՝ (Մարիամ Մագթաղինացիի կեանքէն)

ՌԱՊՊԻ

Խորհրդանկարուած Մելքոն Քէպապճեանէ
Գինն՝ 15 Ֆր. Դիմել միմիայն հեղինակին՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10)

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Լիոնի, Տէսինի եւ շրջանի գաղութահայութեան օգտակար ու ձեռնտու գիրքը։

"ԼԻՈՆԱՀԱՑ ՈՒՂԵՑՈՑՑ-ՏԱՐԵՑՈՑՑ,,Ը

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ եւ ՔԱՐՏԻՍԱԻՈՐ
Հրատ. Տպ. «ԵՓՐԱՏ»ի

Գինն է.— Ամէն տեղի համար 7 ֆր., փնտռեցէք՝ գրավաճառներու եւ ամէն թերթի գործակալներուն մօտ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութեանց համար դիմել կեդրոնատեղի, H. Tatéossian, 34 Rue Villeroy. Lyon.

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԱԿ ՀԱՅԵՐՈՒ, 176 էջ
Գինն է 6 Ֆր., փոստի ծախքով 7 Ֆր., contre remboursement 7.50 Ֆր.
Փնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ
կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rue Champlaine, Paris (20).

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի Քրիստափոր, Ռոստոմ, Ադբիւր Սերոբ, Ազբիւ եւ Շրազդան խումբերու բոլոր ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 2 Place Chatelet, Սարա Պէրնարի Թատրոնին քովի սրճարանը, մէթրօ՝ Pont Notre Dame. Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է.

ԱՆՏԷՒ - Պուա - Քոլոնպի ՋԷյԹուն կոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, 79 Rue des Chambards, Պուա Քոլոնպ, կը հրաւիրուին շրջանի բոլոր ընկերներն ու համակիրները։

ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ կայծակ խումբի ժողովը՝ այսօր Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանին մէջ,

ԼԻՈՆԻ Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահին մէջ, կարեւոր օրակարգ,

ԲՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի վաճագն գրադարանի դասախօսութիւնը վաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ կը դասախօսէ պ. Մ. Ցերպէտէրեան *Այնշթայնի մասին*։ Մէկ ժամ սինէվա, Զիկօնօ։ կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՊԻՑԵՆՋՈՒՒԻ Ջ. Ե. Ո. Միութեան ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 186 Ave. Verdun, Իսի-լէ-Մուլինօ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գըտնուէին Տիգրանակերտի Հասապան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի խմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։

— Կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սահակեան, իր անուն՝ ցարուհի (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաճուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Սամուէլ, տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône), France.

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

Շավիլի Նալլուխանի Երիտ. Միութեան գրադարանը՝ Հասցէ՝ Կ. Մկրտիչեան 24 Rue Ernest Renan, Chaville. *բաց է ամէն օր առաւօտեան ժամը 9— իրիկուան ժամը 9։ կիրակի եւ տօն օրեր 9—13։*

Վարժ գրաշարի մը

պէտք կայ։ Դիմել տէր ցակոբեան տպարան, 17 Rue Damesmes, Paris (13)։ մէթրօ Թօլպիաք։

Վարձու սենեակներ եւ խանութ. Դիւրամատչելի պայմաններով, 17 Rue Damesmes, մէթրօ Թօլպիաք։

Կ'ուզուին քոնֆէքսիոնի համար լաւ գործաւորուհիներ։ Դիմել Պ. Մինասեանի, 48 Rue Campans, մէթրօ Place des Fêtes.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթէլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

EMPIRE *մէթրօ-Zօ՝* 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, մէթ.* Réaumur. *Մորթի, արեան, վէներ. հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

(*Մոսկուայի եւ Փարիզի համալսարաններէն*) 17 Rue Réaumur, *մէթրօ* Arts et Metiers *եւ* République, Tél. Arch. 54—27. *Վէներ. հիւանդթ. (արանց եւ կանանց), ֆրանկախտ. ջերմամիզուկ. մորթի հիւ. եւ անկարողութիւն։ Նոր ձեւով բուժումներ էլեկտրականութեամբ։ Արեան եւ մէզի քննութ.։ Դիւրամատչ. գին։ Դարմ. ասիւրանա ասիալի հաշուոյն։ Ամէն օր 9—20, Կիրակի 8—13։*

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին ծոտներով։
Տիաթէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիօլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ
օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 3
(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵՆԷՆ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքներ լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Գանաթացէք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՉՕԼԱՓ

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ
ՀԻՄՆՈՒԱՒ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ
6 rue Adolphe Focillon, Paris Tél. Gobelins 19-
1. Ներկայիս, Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբերներ 2—3 սենեակնոց, լոգարան, նոր շէնք։
2. Brunoyի մէջ՝ ծախու երկու հողեր շահաբեր կալուածներու շինութեան յատուկ, խանութով, գառակ. մէթրը 90
3. La Bauleի մէջ՝ ծախու ծովեզերեայ արդիական villa շինուած 1930ին։
4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաճախորդներուն որոնք կ'ուզեն շահաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել։ Շինութիւններու համար վերջին գին։
5. փորթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր շինութեան համար. վճարման դիւրութիւններ։

Հայրենական ցնծութեան օգտուեցեք առիթ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՁԵՂՉ
փարիզէն վկայեալ եւ Պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դ
ԺՕՐԺ ՋԷՊԷՅԵԱՆԻ, "Օ'ՍԻԶՕ,,
դերձակատան մէջ, 20 Ավընիւ Քասիլ Փէլթան, Մարսէյ
կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ պատներ, Արաբց եւ կանանց հագուստներ կը ձուլէ ի կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ լուրթիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։
20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, հեռաձայն Բոլպէո 71-

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHELի վրայ
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie
Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ Գիները անմրց

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ
Պոլսոյ հանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը
ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԻ
ՕԳՏՈՒԻՑՅԷ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՍԱՅ ԱՂՈՒԻՄՆԵՐ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ
15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)
Métro Pigalle Հեռաձայն Trudaine 07—9

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԻՐԸ
ՋԱՅԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

RESTAURANT ROUMAIN
7 RUE DE LA MICHODIÈRE, PARIS
(ՕՓԵՐԱՅԻ ՄՕՏ)
Խնամքով պատրաստուած
Ռումանական եւ արեւելեան կերակուրներ
Զ ա փ ա ւ ո ր գ ի ն

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
12
ՄԱՐՏ
1931
12 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ Թիւ 1516 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

...ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Խաղաղօրէն, մեթոտիկ աշխատանքով, բայց հետզհետէ աւելի ամուր եւ բարձրաձայն իր դառնութիւնը կը յայտնէ Գերմանիան։

Կը պահանջէ հաւասարութիւն։ Դաշնագիրներու վերաքննութիւն եւ ուրիշ առաւելութիւններ։

Հետզհետէ աւելի ուժգնութեամբ կը բողոքէ պատերազմի պատասխանատուութեան դէմ, որուն մեղքը միայն իր վզին փաթթեցին, վերսայլի դաշնագրով։

Կը պահանջէ ազատութիւն կա՛մ յաղթականներուն պէս զինուելու, եւ կամ զանոնք ալ իր աստիճանին իջեցնելու։

Փաստեր՝ ամէն օր կը տեղան թերթերու մէջ եւ բեմերու վրայ։ Նոյն իսկ խորհրդարանին մէջ, և պաշտօնական բերաններէ։

Վերջերս արտաքին նախարար Քուրցիուս առիթ մը գտաւ նորէն յիշեցնելու Գերմանիոյ դէմ գործուած անիրաւութիւնը, ներժելով Մեծ Պատերազմին պատասխանատուութիւնը։

Մարտ 9ին, պատերազմական նախարար կրօնէր շատ աւելի բաց ճառ մը խօսեցաւ Բայխստակին մէջ, ելմտացօյցի ցանձնաժողովին առջեւ։ Ճառ մը, որ արդէն իրարանցումի մատնած է Ֆրանսայի պաշտօնական և ազգայնական շրջանակները։

Այս ճառը միեւնոյն ժամանակ պատասխան մըն է Ֆրանսայի պատերազմական նախարար Մաժինոյի վերջին յայտարարութեանց։

Ի՞նչ կ'ըսէ զօր. Կրոնէր.—

1.— Միայն մենք չենք Մեծ պատերազմին պատասխանատուն։ Վերսայլի դաշնագրին այդ կէտը շարունակ հերքուած է միջազգային պատմագիտութեան կողմէ։ Մենք պատրաստ ենք ներկայանալու միջազգային անաչառատեանի մը առջեւ, ինչպէս պահանջած ենք ամէն առեն։

2.— Վերսայլի դաշնագիրը զինաթափութիւն պարտադրեց Գերմանիոյ, որպէս զի դիւրացնէ բոլոր ազգերու սպառազինութեանց սահմանափակումը։ Գերմանիա գործադրած է այդ պայմանը։ Մենք զինաթափ եղած ենք այնպիսի աստիճանով մը որ իր նմանը չունի պատմութեան մէջ. բայց ուրիշ ազգեր ալ յանձն առած են մեզի հետեւիլ։ Մենք կը պահանջենք որ Գերմանիոյ սպառազինութեանց անհաւասարութիւնը սրբագրուի, միւս պետութեանց սպառազինութիւնները ալ կրճատելով։ Մենք ալ իրաւունք ունինք միւս երկիրներու պահանջած ապահովութեան հաւասար ապահովութիւն ստանալու։ Կը պահանջենք ընդհանուր եւ հաւասար զինաթափութիւն, համաձայն մեր արտաքին նախարարին յայտարարութեանց։

3.— Պ. Մաժինօ կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա կարելին բրած է սպառազինութիւնները կրճատելու, թէ պարտաւորիչ զինուորութիւնը երեք տարիէն իջեցուցած են մէկի, թէ պակսեցուցած են զօրաբաժիններու թիւը եւն.։ Պ. Մաժինօ շատ լաւ գիտէ որ բանակի մը արժէքը զինուորութեան տեւողութենէն կախում չունի, այլ զինավարժութեան խտութենէն, պահեստիներու թիւէն եւ ռազմանիւթի քանակէն ու որակէն։ 1912ին, Ֆրանսա երկու տարուան պարտաւորիչ զինուորութեամբ ունէր 640,000 զինուոր, այսօր, մէկ տարուան զինուորութեամբ, գրեթէ նոյնքան ունի։ Ֆրանսայի երիտասարդութեան համար, որ շատ լաւ պատրաստուած է զինուորական տեսակէտով, մէկ տարուան զինուորութիւնը կը բաւէ։ Հազարաւոր հրասայլերը, թնդանօթները, օղանաւերը եւ 10,000 գնդացիրները գէշ ապագայ են զինաթափութեան։ Զօրավարներուն եւ սպաներուն թիւը հարիւրին 50 աւելցած է։ Ռազմամթերքին հաշիւը չկայ։ Պատերազմական նախահաշիւն է 18 միլիառ ֆրանք։

×

Անհրաժեշտ էր այս լայն ամփոփումը, պարզելու համար մթնոլորտ մը որ դէպի կիրքերու կուտակում կը տանի։

Եւ արդէն, Ֆրանսայի աջակողմեան թերթերը սկսած են շահագործել այս արտայայտութիւնները, ձաղկելու համար խաղաղասիրական քաղաքականութեան բոլոր ձեռնարկները։

Սկիզբէն ի վեր սկեպտիկ՝ պարտեալ Գերմանիոյ անկեղծութեան մասին, անոնք իրենց կարգին, շեշտելով եւ միշտ յիշեցնելով Գերմանիոյ պատասխանատուութիւնը, զգուշութեան կը հրաւիրեն Ֆրանսան։ Կը թելադրեն չհաւատալ տրուած խոստումներուն, չխաբուիլ երեւոյթներէն, եւ տառապէս զօրծադրել Վերսայլի դաշնագիրը։

Խաղաղութիւնը ապահովելու համար, պէտք է զայն պաշտպանելու միջոցներ ունենալ։ Ահա՛ իմաստը Ֆրանսայի պաշտօնական եւ աջակողմեան մամուլին բոլոր հրատարակութեանց։

Եթէ խաղաղութիւն կ'ուզես, պատերազմի պատրաստուէ, — կ'ըսէին երէկ։

Ինչ որ կը նշանակէ թէ «ոչինչ փոխուած է արեւմտեան ճակատին վրայ»։ Ուրիշ խօսքով, պատերազմը կը շարունակուի, այս անգամ թուղթի վրայ։ Բայց չէ՞ որ շատ մը պատերազմներ, եթէ ոչ բոլորը, սկսած են թուղթի եւ խօսքի տեղատարափով։ Երբ մէկը միւսին չի հաւատար, եւ մէկը միւսէն կ'արժեն խաղաղասիրական հաւաստիքները։

Միայն թէ, փոխուած է մէկ բան,— զանգուածները, աշխատաւոր բազմութիւնները այլեւս նախկին միամտութիւնները չունին արքաներու, իշխանապետներու, նախարարներու «հայրենասիրութեան» կամ ամենազօրութեան մասին։ Դիւրին դիւրին ժառաղ չեն ըլլար։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԲՈԱՆԱՄԵԱԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Հայ կարմիր Խաչի քսանամեակին առթիւ, որ կը տօնուի ամէն տեղ, «Հայրենիք» գրած է խմբագրական մը (22 փետր.)։

Մտորեւ քանի մը հատուածներ.

Հայ կ. Խաչը իր խոշոր նիւթական զոհողութիւններով ոչ միայն ճնարաւոր դարձուց Սուրիոյ մէջ Պէյրութի Հայկական գեմարանի բացուիը, այլեւ իր ծախքով կը պահէ 27 չքաւոր կամ որբ ուսանողներ։ Այս նպատակին համար միայն վերջին 6-7 ամիսներու ընթացքին Պէյրութ դրկած է 1500 տոլար։

Յունաստանի հայ կրթական գործին Հ. կ. Խաչը այս տարի եւս նպաստած է որոշ գումարով։ Իսկ Աթէնքի մէջ այդ նպատակով նախորդ տարիներուն շինած Զաւարեան անունով շէնքին տակ եղած հոդն ալ այս տարի կը գնէ։

Մուսուլի շրջանին նորաիաստատ Հաւրէգք հայ գիւղին մէջ Հ. կ. Խաչը իր ծախքով հաստատած է ու կը պահէ դպրոց մը, ուր 300է աւելի չքաւոր երախաներ կրթութիւն կը ստանան։

Պուլկարիոյ մէջ Հայ կ. Խաչը օգնութիւններ բրած է Մեսրոպեան վարժարանին եւ Խասքեւայի ազգային վարժարանին, ինչպէս նաեւ ասեղնագործի արհեստանոց մը կը բանայ Պուլկարիոյ չքաւոր հայերու համար։

Ֆրանսայի մէջ Հայ կ. Խաչը որդեգիր ուսանողներ եւ ուսանողուհիներ կը պահէ, ինչպէս եւ Գանատայի մէջ որդեգիր մը ունի։

Պարսկաստանի մէջ Հայ կ. Խաչը օգնութեան ձեռք մեկնած է Սալմաստի երկրաշարժէն վնասուածներուն։

Վերջապէս, Թրակիոյ, Մակեդոնիոյ, Ռումանիոյ, Իրաքի եւ Քուպայի մէջ Հայ կ. Խաչը գանազան ձեռնարկներ րրած է՝ հայ կարօտեալներուն օգնելու, հայ չքաւոր երախաներուն հայեցի դաստիարակութիւն տալու համար, եւայլն։

***

Հայ կ. Խաչը այսպիսով իր գործունէութիւնը տարածած է մեր բոլոր գաղութներու մէջ, իր կեդրոնն ունենալով Ամերիկայի մէջ, ուր որ բուռ մը Հայեր կ'ապրին։

Այնպէս որ միայն դրամական միջոցներով չէ որ Հայ կ. Խաչը կ'օգնէ արտասարմանի հայութեան, այլ նաեւ տարիներու ընթացքին Թափած իր բարոյական ճիգերով Հ. կ. Խաչերու կազմակերպական ամբողջ ցանցով մը պատած է մեր գաղութները։

ՀԱՅ ԳԻՒՂ ՄԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՀԱՄՈՒԽԻ ՄԷՋ

Նահը Պէյրութի մօտերը գիւղակներու մէջ բնակող Հայերը, սկսած են քանդել իրենց տախտակէ տնակները, փոխադրուելու համար իրենց նոր գիւղը։

Այս գիւղի տուները քարէ շինուած են եւ շատերը երկու, երեք եւ չորս յարկով են։

Սուրիոյ մարզպանութիւնը նախաձեռներ էր այս շինութեան գնելէ յետոյ ինդ, արտասահմանի Հայերուն կողմէ հաւաքուած դրամով որ իրեն դրկուեցաւ Ազգ. Դաշնակցութեան միջոցաւ, կը գրէ *Լա Սիրի*։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ նոր ընտրութիւնները

Ինչպէս երէկ ալ գրեր էինք, կ'ըսուի թէ նոր ընտրութեան համար ներկայ ներսփոխաններէն կարեւոր մասին թեկնածուութիւնը չպիտի դրուի։ Կարելի է հետեւեալ խումբերու բաժնել ներսփոխանները որ չպիտի վերընտրուին.— Սէրպէսթ կուսակցութեան պատկանողները, նախապէս վարչական պաշտօններու մէջ գտնուողները որոնք դարձեալ պաշտօնի պիտի կոչուին, կարգ մը պահպանողականներ որոնք կուսակցութեան սկզբունքները չեն կրցած իւրացնել եւ կարգ մը ժամանակներ որոնք տարբեր ասպարէզներու մէջ օգտակար պիտի ըլլան։

Այս կերպով, ներկայ ներսփոխաններէն հարիւր հոգի նոր ժողովին մէջ չպիտի գտնուին։ Անոնց տեղ պիտի ընտրուին աւելի հանրապետականներ։

Մուսթաֆա Քէմալի ընտրական յայտարարութիւնը եւ կուսակցութեան երեսփ. թեկնածուներու ցանկը պիտի յայտարարուի երկրորդ կարգի ընտրողներուն ընտրութենէն վերջ։ Կուսակցութեան երկրորդ կարգի ընտրուող թեկնածուները տեղական վարչական մարմինները պիտի որոշեն։

Կը նախատեսուի որ ընտրութիւնները մէկուկէս ամիսէն քիչ մը աւելի ժամանակի մէջ պիտի աւարտին։ Այս պարագային, Ազգ. նոր ժողովը մայիսի սկիզբները պիտի գումարուի։

Կ'ըսուի թէ նոր թեկնածուները մասնաւորաբար երիտասարդ տարրերէ պիտի կազմուին եւ նոր ժողովին մէջ հարիւրին 40ը երիտասարդներ պիտի ըլլան։

Որոշուած է որ հին ներսփոխանները, վարչագէտները գործի գլուխ բերուին։ Կը խորհուի որ այս կարգի անձերը աւելի օգտակար պիտի ըլլան երկրին եւ կառավարութեան։

Արդէն ամէն տեղ պատրաստութիւնները կը սկսին։ Ընտրութեանց եղանակին հին օրէնքը փոխելու եւ ընտրութեան [illegible] նպատակ մը պատրաստած է։ Հաւանական է որ այս օրինագիծը մօտ օրէն ներկայացուի Ազգ. ժողովին նիստին մէջ։

Ռուսեւգերման դաշինքը

Գերման թերթ մը, որ Գերմանիոյ վարչապետին Պրիւնինկի օրկանն է, Մոսկուայի մէջ, Խորհուրդներու 6րդ համագումարին առջեւ, Մոլոթովի կողմէ տրուած զեկոյցին առթիւ, կը գրէ խմբագրական մը, որ բոլորովին կը տարբերի ուրիշ թերթերու շեշտէն։

Պրիւնինկի թերթը պատրուակ բռնելով բանակցութիւնները որոնք մօտ ապագային պիտի սկսին Պերլինի եւ Մոսկուայի միջեւ, Պերլինի դաշնագրին երկարաձգման մասին, կը գրէ.— Այս բանակցութեանց մէջ մեր գլխաւոր մտահոգութիւնը պիտի կազմէ գիտնալ թէ Ռուսիա պիտի կրնա՞յ տալ բաւարար երաշխիքներ թէ չպիտի միջամտէ Գերմանիոյ ներքին խնդիրներուն։ Իրօք, կը նկատենք թէ անկարելի է կանոնաւոր յարաբերութիւններ մշակել երկրի մը հետ, որ ամէն օր քաղաքացիական պատերազմ կը թելադրէ եւ որ օտար երկիրներուն մէջ գործնական կերպով կը պատրաստէ պրոլետարական յեղափոխութիւն, համայնավար բջիջներու կազմակերպութեամբ։ Երաշխիքներ պիտի պահանջուին նաեւ գերմանեւռուս առեւտրական յարաբերութեանց մասին, ինչպէս նաեւ ընդդէմ վաճառամարտին (տընփինկ) պաշտպանելու համար գերմանական արտադրութիւնը։

Այն ատենն է միայն որ կարելի պիտի ըլլայ լրջօրէն խօսիլ քաղաքական մնացեալ հարցերուն մասին։

Պրիւնինկի թերթը կը յայտնէ նաեւ թէ Գերմանիա մտադիր չէ երբեք Պերլինի դաշնագիրը երկարաձգելու իր արդի տրամադրութիւններով։

Ստոյգ կը թուի ըլլալ թէ այս դաշնագիրը պիտի երկարաձգուի, սակայն Գերմանիա կարգ մը քաղաքական եւ տնտեսական փոփոխութիւններ պիտի մտցնէ։ Կը կարծուի թէ, Խորհրդ. կառավարութիւնը պիտի համակերպի այդ փոփոխութիւններուն, նկատի առնելով իր կացութիւնը։

Պալքանեան երկրաշարժը

Նախորդ օր եւ երէկ Պելկրատի երկրաշարժային հաստատութիւնը նոր, բայց մեղմ ցնցումներ արձանագրեց։ Եուկոսլաւիոյ, Պուլկարիոյ եւ Յունաստանի մէջ, 24 նոր ցնցումներ արձանագրուեցան։

Սերպիոյ զօրքերն ու ոստիկանները տենդագին կ'աշխատին ճամբաները մաքրելու եւ ուտելիք եւ զգեստ հասցնելու աղիտահար ժողովուրդին։

Աղեքսանդր Թագաւորը ինաստած վայրերը այցելելէ յետոյ հասաւ Նիշ, ուր անձամբ կը վարէ օգնութեան գործը։

Տրուած վերջին լուրերը կը հաստատեն թէ նիւթական կորուստները շատ մեծ են. բայց զոհերու թիւը չափազանցուած է, եւ շատ աւելի վար է քան ինչ որ կ'ենթադրուէր։ Վնասուած վայրերու հետ հաղորդակցութիւնները խզուած ըլլալով, զոհե-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԻՆ ԵՒ ԲՈՆԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻՆ ՌԷՄ

«Լիկ Ֆրանսէզ»ի վարիչ մարմինը ընդդէմ խորհրդային վաճառամարտին (տըմփինկ) եւ բռնի աշխատանքին կոչ մը ուղղած է Ֆրանսայի վարչապետին, արտաքին առեւտրական եւ երկրագործական նախարարներուն, ինչպէս նաեւ խորհրդարանի համապատասխան յանձնախումբերուն եւ աշխատանքի միջազգային դիւանին։ Կոչը կը բովանդակէ հետեւեալ նկատումները.— Խորհրդային վաճառամարտը կը ծանրացնէ աշխարհի տնտեսական տագնապը, անոր վատ արդիւնքը աւելի կը սաստկանայ կարգ մը երկիրներու բարեացակամութեամբ, որոնք Ռուսիայէ կատարուած գնումներով, Թոյլ կուտան որ ան իրագործէ իր ճնգամեայ ծրագիրը եւ շարունակէ իր յեղափոխական գրգռութիւնները արտասահմանի մէջ։ Կը բաւէ ուրեմն դադրեցնել գնումները, ջլատելու համար բոլշեւիկեան թափը։ Խորհրդային տնտեսական քաղաքականութիւնը հիմնուած է բռնի աշխատանքի եւ ստրկութեան վրայ, Թաղաքակիրթ երկիրները չենկրնար այս կարգի կիրարկումներու պատասխանատուութիւնը ստանձնել։ Աշխատանքի այս եղանակները [illegible] գգուշանային գնում կատարելէ։

Այս կերպով կազմակերպուած վաճառամարտը՝ միայն կրնայ ջլատել երկրագործութեան եւ ճարտարարուեստի արտադրական ուժը, այլ եւ օտար երկիրները դնել բռնի անգործութեան վիճակի մէջ, այսինքն, բանւորն ու գիւղացիութիւնը Թշուառութեան ենթարկելով համաշխարհային յեղափոխութիւն գրգռել։ Այս վտանգը Թէեւ ուղղուած ցոյց կը տրուի դրամատիրութեան դէմ, սակայն ան կը սպառնայ ամբողջ ընկերային կարգուսարքին։

Այս նկատումներով Ֆրանսական Լիկան կառավարութենէն կը պահանջէ հետեւիլ գանատայի օրինակին, արգիլելով բռնի աշխատանքի արդիւնք նկատուած ռուսական ապրանքներու ներածումը, Թելադրել ուրիշ պետութեանց որ նոյնն ընեն եւ եւրոպայի միութեան համաժողովին ուշադրութիւնը հրաւիրել այս իրողութեան վրայ։

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈՎԸ

Պալքանեան Միութեան խորհուրդին պուլկար խմբակի անդամները ամբողջ փոխուեցան, նոր ընտրութեանց պատուն։ Հին խմբակէն ո՛չ ոք ընտրուեցաւ։ Նորընտիր անդամները կը պատկանին գաղթական խմբակցութեանց։ Այս կերպով կը փաստուի թէ Պալքանեան Միութեան Խորհուրդին մէջ, Պուլկարներու քաղաքականութիւնը հիմնովին պիտի փոխուի եւ պիտի ըլլայ ցարդ հետապնդուած քաղաքականութեան բոլորովին հակառակը։

Պուլկարական Թերթ մը կը յայտնէ թէ պուլկար պատգամաւորները Պոլսոյ մէջ գումարուելիք Պալքանեան Խորհրդաժողովին պիտի ներկայացնեն հետեւեալ պահանջները,— վերաքննութիւն Նէոյիի դաշնագրին, կարգադրում փոքրամասնութեանց հարցին։ Եթէ այս երկու հարցերը չդրուին օրակարգի վրայ, Պուլկարները պիտի քաշուին խորհրդաժողովէն։

ԹՈՒՐՔԻԱ ՆԵՐՍԷՆ ԵՒ ԴՈՒՐՍԷՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ԼՈՒԾՈՒՄԸ

Հեռագիրը անցած շաբաթ հաղորդեց Էնկիւրիի Ազգային Մեծ Ժողովին լուծուիլը, Ո՛չ մէկ մանրամասնութիւն՝ որ լուսաբանէր այս կարեւոր դէպքին պատճառները։ Կ՚ըսուի միայն թէ Ժողովը ինքզինքը լուծուած հռչակեց։

Թուրք Սահմանադրութիւնը (հիմնական Օրէնք) ժողովրդավարութիւնն ու ազգային վեհապետութեան սկզբունքները իր ծայրագոյն աստիճանին հասցուցած է, գործադիր եւ օրէնսդիր գերագոյն իշխանութիւնը կեդրոնացնելով Ազգային Մեծ Ժողովին, Խորհրդարանին ձեռքը։

Թուղթի վրայ այսպէս է օրէնքը։ Սակայն իրականութեան մէջ խորհրդարանը ո՛չ ժողովրդին իսկական ներկայացուցիչն է ո՛չ ալ՝ երկրին գերագոյն իշխանութիւնը։ Ամէն ինչ կեդրոնացած է դիկտատորի մը ձեռքը, որ միահեծան կը կառավարէ ժողովուրդը, առերեւոյթ հանրապետական եւ ժողովրդավարական սկզբունքներով։ Ան է որ վերջին ընտրութեանց առեն՝ Տօլմա Պաղչէի պալատէն երեսփոխանական թեկնածուներու ցանկը պարտադրեց հեռագրով երկրին ամէն կողմը, եւ ոչ մէկ տեղ ընդդիմադիր թեկնածուներ համարձակեցան հրապարակ դալ։ Միայն Պոլսոյ մէջ էր որ 6 - 7 ր. կարգի ընտրողներ, տարբեր անհատներու քուէ տուին վախնի վախը, անշուշտ առանց որեւէ արդիւնք ձեռք բերելու։ Ամէն օրէնք դարձեալ նոյն դիկտատորին մատի շարժումին էն, որ կը քուէարկուի միաձայնութեամբ եւ առանց վիճաբանութեան։

Պարզապէս խամաճիկներու հաւաքոյթ մըն էր Էնկիւրիի Ազգային Ժողովը, որ այսքան անփառունակ կերպով, կը լուծուի այժմ, դարձեալ նոյն դիկտատորին խորհրդաւոր մէկ հրամանով։ Ազգային Ժողով մը՝ որուն խղճին վրայ կը ծանրանար Մէնէմէնի մահապարտութիւնը թարմ արիւնը եւ որ իր այդ վերջին սխրագործութեամբ դարձած էր ոճրագործներու վոհմակ մը։ Բողոքի ո՛չ մէկ ձայն բարձրացած էր իրը թէ ազդին ամբողջութիւնը ներկայացնող այդ ժողովին մէջ, պաշտպանելու համար կախուողներու անժեղութիւնը։ Այս զգրելի ողբերգութեան վրայ վարագոյրը կը փակուի հիմա ա՛յնքան հապճեպ ու խորհրդաւոր կերպով։

Ի՞նչ կ՚անցնի կը դառնայ այդ երանելի երկրին մէջ։ Ինչո՞ւ այս կանխահաս լուծումը։

Ազգային Մեծ Ժողովի նստաշրջանը ըստ օրինի կը լրանար յառաջիկայ աժան։ Միայն ժամանակ իր վախճանին կը հասնէր նաեւ Մուսթաֆա Քէմալի Հանրապետութեան նախագահի պաշտօնը վերջին անգամ դիկտատորը վերընտրուած ըլլալով չորս տարուան համար։

Ինչ ստիպողական պատճառ կար՝ քանի մը ամիսով կանխելու համար նոր ընտրութիւնները։

Մուսթաֆա Քէմալ վերջերս երկար պտոյտ մը կատարեց երկրին մէջ։ Մօտէն շփուեցաւ ժողովուրդին հետ։ Լսեց անոր ցաւերն ու տրտունջները։ Տեսաւ անոր տնտեսական ծանր վիճակը, անօթութիւնն ու թշուառութիւնը։ Մանաւանդ զբաղուած զայրոյթը՝ օրուան իշխանաւորներուն դէմ։

Ու վճռեց նոր յեղաշրջում մը կատարել իրերու կացութեան մէջ։ Հիմնական փոփոխութիւն մը մտցնել երկրին ներքին քաղաքականութեան մէջ։

Անցեալ տարի, երբ Եալովայի ջերմուկներուն մէջէն հրապարակ կը նետէր Ժէթէի պէյը, նպատակն էր փոփոխութեան ենթարկել Թուրքիոյ արտաքին քաղաքականութիւնը, մասնաւորաբար Եւրոպայէն դրամ քաշելու յոյսով։ Այդ փորձը ձախողեցաւ ծանօթ պատճառներով։

Այժմ, երբ երկիրը անել կացութեան մը մատնուած է, երբ ժողովրդային դժգոհութիւնը վտանգաւոր պոռթկումներով արտայայտուելու աստիճանին հասած է, Մուսթաֆա Քէմալ նոր ելք մը կ՚որոնէ, անկարելին կը փորձէ։ Դեռ որոշապէս յայտնի չէ թէ ի՛նչ բանի կը ձգտի, ի՛նչ դարմաններ պիտի գտնէ՝ անօթի ու թշուառ ժողովուրդը կշտացնելու համար։ Նորընտիր խորհրդարանը ի՛նչ հրաշքներ պիտի գործէ՝ տնտեսապէս քայքայուած եւ կործանումի եզրը հասած երկիրը փրկելու համար։

Մէնէմէնը շատ յատկանշական երեւոյթ մըն էր, որ երկար ժամանել կուտայ Էնկիւրիի միահեծան վարիչներուն։ Այս վերջիններն ցարդ իրենց բռնատիրութիւնը կը պարտէին բանակին, զինուորիներէն։ Մէնէմէնի դէպքը ցոյց տուաւ թէ զինուորը այլեւս Էնկիւրիի հետ չէ։ Սպան՝ այո՛, բայց զինուորը՝ ո՛չ։ Որովհետեւ զինուորը ուղղակի ժողովուրդի ծոցէն կու գայ, ու ժողովուրդը կը գտնէ որ այլեւս դանակը ոսկորին հասած է։ Երբ սպայ Քուպլայը դէպքին վայրէն կ՚անցնի իր զինուորներով, կարգի կը հրաւիրէ ապստամբները։ Այս վերջիններն գլուխը կը կտրեն երիտասարդ սպային եւ արիւնը կը խմեն։ Ա՛յնքան բուռն էր եւ կատաղի իրենց զայրոյթը։ Այդ միջոցին զինուորները մարզանքի անվնաս փամփուշտ կը պարպեն ժբռխին վրայ, ու կը ձգտեն կ՚երթան, Ո՛չ ոք իրենց մէջէն փորձ մը կ՚ընէ՝ ազատելու համար յարձակումի ենթարկուած սպան։ Ուրեմն ո՛չ մէկ հոգեկան կապ կար ըմբոստացող ամբոխին եւ ձեռնածալ զինուորին միջեւ։ Հոգեկան կապ՝ դարձեալ այդ ապստամբներուն եւ ակնառու ժողովուրդին միջեւ։

Ուրեմն փոխուած բա՞ն մը կայ Թուրք ժողովուրդին մէջ, որ դարերէ ի վեր ոչխարի նման հլու հօտ մը եղած է։ Հնդկաստանի պարիաներուն պէս՝ արդեօ՞ք Թուրքիոյ Ալի, Ահմէտ ադաններն ալ զարթնումի նշաններ ցոյց կուտան։

Նոր ընտրութիւնները պիտի տան մեզի պատասխանը։ Եթէ Մէնէմէնը ընդհանուր հոգեկան վիճակի մը արտայայտութիւնն էր, նոր ընտրութիւնները արիւնալի նոր դէպքերու առիթ պիտի դառնան։ Իսկ եթէ Մէնէմէնի կախաղանները սարսափի մատնած են ամէնէն յանդուգն հակառակորդներն իսկ, այն ատեն ամէն ինչ պիտի ընթանայ նախկին եղանակով։ Դարձեալ Մ. Քէմալ պիտի նշանակէր թեկնածուները։ Ու դարձեալ նոյն մարդիկը պիտի բազմին Մեծ Ժողովի թիկնաթոռներուն վրայ աննշան փոփոխութեամբ։

Ինչ որ կը կատարուի ներկայիս Թուրքիոյ մէջ, շատ կը նմանի հոգեվարքի գալարումներու։ Հոգեվարքի մէջ է Մ. Քէմալի բռնակալական վարչաձեւը, որ երկիրը անդունդին ծայրը հասցուց։ Այս վերջին փորձն ալ ապարդիւն պիտի անցնի քանի որ ո՛չ անօթի զիւղացին կուշտ ու կուռ ուտելիք հաց պիտի գտնէ, ո՛չ ալ ժամը քաղքենին իր տուրքերէն ու պարտքերէն պիտի ազատի, Ո՛չ Եւրոպան փոխ դրամ պիտի տայ, ո՛չ ալ օտար դրամագլուխը պիտի հաւատարմի ներս մտնել։

Արմատական դարմանումի կը կարօտի Քէմալի Թուրքիան։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ

ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ԳԱԻԱՌ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՄՇԱՏՑԻՆ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

Ա.

ՄՈՒՍՈՒԼ (Սեպ. Թղթ). — Շատախի Արմշատ գիւղը կը գտնուէր զաւառի արեւմտեան եզրը, շրջապատուած բարձր լեռներով։ Իր մշակելի հողերով թեթեւ դաշտահովիտ մը կը կազմէր։ Շնորհիւ իր կենսատու օդին եւ մաքուր ջուրերուն, կ՚արտադրէր առոյգ վայելչակազմ էակներ։ Մէկ դար ապրողներ բազմաթիւ էին։

Ժողովուրդի զբաղումներն էին հողագործութիւն, խաշնարածութիւն, շալադործութիւն։ վերջինս, երկար ժամանակէ ի վեր, սեփական ձեռարուեստ ըլլալով, լաւ կատարելագործուած էր։

Շալերու տեսակները, նրբութիւնն ու ճաշակը դիւրութեամբ կը գրաւէին դիտողի ուշադրութիւնը։

Դրացի քիւրտ աղաներու հագուստները անկէ կը պատրաստուէին։ Ասոր մէջ, մեծ տեղ ունէր կինը։ Անոր ձեռքով կը պատրաստուէին մանածները։ Խոտի տունկեր, հանքային հողեր, եւ տեսակ տեսակ բուսականութիւններ օգտագործելով, հրաշալի անեղծ գոյներ կը պատրաստէին։ Կարծես թէ դարեր առաջ արհեստ եւ ստեղծագործութիւն բուրող Հայաստանէն ժառանգուած ըլլար այդ գիտութիւնը։

Ասոր զուգընթաց, ըլլալով և խաշնարած, դիւղի բազմութեան կէսը, տարուան երեք եղանակներուն՝ (գարուն, ամառ եւ աշուն) հեռու արօտավայրեր կը բնակէր, արտադրելով մեծ քանակութեամբ իւղ, պանիր, բուրդ եւլլն.։

Նահապետական սովորոյթներով օժտուած այս ժողովուրդը կը կառավարուէր իր գիւղապետով ու գիւղի իշխաններով, [illegible] ինչպէս գլխուն հնազանդ մարմինը։ 20 - 30 անձերէ բաղկացող իւրաքանչիւր ընտանիքը ունէր ամէն զբաղումի մարդ։ Գիւղն ունէր ուրախութեան նշանակելի օրեր, ուխտագնացութեամբ, տօներով եւ այլն առիթներով։ Արմշատցին նշանաւոր էր իր առատաձեռնութեամբ։ Բազմաթիւ աղքատներ (հայ կամ քիւրտ) կը կերակրուէին անոր ճոխ սեղանէն եւ ապաստան կը ճարէին։ Կարծես Մեծն Ներսէսի մարդասիրական ձեռնարկներու հետքերը կը նշմարուէին հոն։

Թէեւ, գիւղը իր սահմաններով շրջապատուած էր Արտօշի եւ Բօհտանի էշիրներով, եւ բազմաթիւ կիսավայրենի քէօչարներով, բայց անկախ էր իր սահմանին մէջ։ Մինչեւ անգամ խաշներու բազմութեան ստիպողութեամբ, կը չուէին հեռու, յիշեալ տարրերու արօտավայրերը արածելու։ Եւ միայն, ընդհարումներ կ՚ունենային Գօյան, Մատխուռան, Ժիլկան ցեղերէն կազմուած աւազակախմբերու հետ։

Գիւղը միշտ ունեցած է զգուշակարգացող պետեր, որոնք դրացի անհաշտ տարրերու սովորոյթները, նպատակներն ու դաւադրութիւնները ժամանակին հասկնալով, գիտէին աժան վարձատրութեամբ սիրտերը գրաւել։

Ժողովուրդը ազատասէր էր եւ կրօնասէր։ Եկեղեցիի պաշտամունքներու, քրիստոնէական պատգամներու, պաշտպան։ Միշտ ունեցեր է իր քահանան օգնական դիպրներով։

Այսպէս էր Արմշատցին մինչեւ 1897 - 1898 Թուականները, երբ ընդհանուր տառապանքէն ծնած զաւակները երեւան եկան եւ անձնուրաց, մտան ժողովուրդի խաւերու մէջ, ազատագրելու քարոզութեամբ։ Արդէն նոյն զգաստիարները, նոյն խելացիները երազող այս ժողովուրդը, ընդ առաջ երթալով, կարճ ժամանակի մէջ ունեցաւ իր երկաթե դպրոցը, որ տարուէ տարի կը զարգանար։

Երիտասարդութիւնը արթնցաւ, զինուեցաւ, բաղդատելով դրացի տարրերու հետ. այժմ զերակշիռ էր տնտեսութեան, կենցաղավարութեան եւ զինուզօրութեան տեսակէտով։ Բաւի իրական իմաստով, լաւագոյն շրջան մը, մինչեւ 1914ի համաշխարհային արիւնոտ պատերազմի նախօրեակը։

Հնչեց ընդհանուր զինուորագրութեան ահազանգը։ Արմշատցին հնազանդեցաւ եւ 80 երիտասարդներով մասնակցեցաւ հրաւէրին։ Վէրքը մեծ եղաւ։ Իւրաքանչիւր ընտանիք իր անդրանիկի կորուստը ղգաց։ Շատ չանցած, յաջորդեցին նիւթական հետապնդումներ — անասունին, ուտեստեղէնին անդամ։ Ժողովուրդը համակերպեցաւ, տուաւ իր բաժինէն աւելին։ Եղան էշիրէթներու ոտընձգութիւններ, Արմշատցին զգաց անոր կացութիւնը ու գուշակեց գալիք աղէտները։ Արդէն ձըմբան սկիզբն էր։ Ժողովուրդը ձեռնարկից ինքնապաշտպանութեան։

Փետրուարի սկիզբները, Խանասորի արշաւանքի հերոսանէրէն, Գաւառի առիւծ, Պետրոս Տէր Օհաննէսը կառավարութեան գացին, մեծ յուզում պատճառելով։ Շատախի թաղէն հասնող լուրերը շատ դառն էին. ինքնապաշտպանութեան նախապատրաստութիւններու հրահանգները կը ստացուէին։ Շատ չանցած տեղի ունեցաւ գաւառի պարագլուխ խոստմնալի ժառօրական Յովսէփ Զօլօեանի ձերբակալութիւնը։ Գաւառին մեծագոյն կորուստը։

Նահապետական սովորոյթ էր։ Իրացի տարրերը թունոտ ժանին սրած, յարմար օրուան — գարնան սկիզբներուն կը սպասէին, որ օրերու խնդիր էր։ Ապրիլի սկիզբները արդէն վարագոյրը ճեղքուած էր։ Անհաշտ դրացիներէն՝ հրոսախումբի մը հարուածներով զոհուեցան 9 Արմշատցիներ. երեք օր յետոյ 4 հովիւներ եւս։ Արմշատցին բաժակը լեցուած համարելով, վրէժի դիմեց։ Մաս մը ուժով յարձակեցաւ նոյն հրոսախումբի գիւղին վրայ եւ կարեւոր զոհեր խլելով ու գիւղը կրակի ճարակ դարձնելով, փախուստի մատնեց մինչեւ Տիգրիսի ձախ ափերը։

Թաղը՝ իբրեւ գաւառի կեդրոն, աշիրէթներէն ահարկուին, Դիրաւսիին գլխաւոր նպատակակէտն էր։ Իր ուժերը լարած, կառավարութեան հետ միասին կը նեղէր։ Թաղը պաշարուած ըլլալով, հաղորդակցութիւնները անկանոն էին։ Հասած լուրերը կը հրահանգէին ըստ զինուորական վարմնի որոշման, գաւառի հայութիւնը ամփոփել հայաշատ շրջաններ եւ կազմակերպել ինքնապաշտպանութեան գործը։ Արմշատցին ալ թողլով իր բեհական ամրութիւնները, պէտք էր միանար կաղպէի շրջանի հայութեան, իր վերջին գոյամարտը մղելու։ Մինչ այս՝ չորս մղոն հեռու Սըրկէթ ըսուած հայաբնակ գիւղակը կը ջարդուէր։ Աննշան մաս մը միայն կրցաւ ազատիլ եւ ապաստանիլ Արմշատ։

ՉԵՐՄԱԶՈՐՑԻ

ՄԻՋԱՂ

Պարսկահայ քաղաքացի մը գիւղացին ծաղրելու համար կը հարցնէ.

— Քեռի՛, ձեր գիւղը գարեջուր կը ծախե՞ն։

Գիւղացին.— Մենք գարին կուտանք, կ՚ուտեն եւ կը վազեն աղբիւրէն ջուր կը խմեն, կը դառնայ գարեջուր։

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Մոսկուայի մէջ բացուեցաւ խորհուրդներու 6րդ համագումարը, ու Մոլոթով՝ գործավարներու խորհուրդին նախագահը տուաւ զեկոյց մը, սովորական յարձակումներ գործելով աշխարհի մնացեալ մասին վրայ։

— Տասը տարի առաջ, ըսաւ Մոլոթով, Լոյտ Ճորճ Նեպի քաղաքականութիւնը կը բնորոշէր իբր «վայրենի համայնավարութենէն» փոխանցում մը դէպի աւելի մեղմ եղանակ մը։ Քաղքենի տնտեսագէտներն ու քաղաքագէտները որոնք ընդունեցին Լոյտ Ճորճի բանաձեւը եւ յուսացին թէ Նեպի միջոցով, համայնավարութիւնը կ՚երթայ իր պարտութեան, չկրցան ըմբռնել թէ այս կազմակերպութիւնը՝ խորհրդային իշխանութեան ձեռքին մէջ, ինքնատիպ եղանակ մըն էր տնտեսական վերաշինութեան։

Անդրադառնալով հակախորհրդային պայքարին վրայ, Մոլոթով կը հաւաստէ թէ անոնք միմիայն մէկ նպատակ կը հետապնդեն,— պատրաստել արտաքին միջամտութիւնը, խուժում դէպի Ռուսիա։ Նոյն նպատակին կը ծառայէ նաեւ «բռնի աշխատանք»ի վերագրումները։

Խորհրդ Միութեան եւ ուրիշ երկիրներու մէջ, աշխատանքի պայմաններու բաղդատութիւնը ցոյց կուտան «բռնի աշխատանք»ի մասին եղած վերագրումները։ Ռուսիոյ մէջ, անգործութիւնը բոլորովին վերցած է։ Դրամատիրական գլխաւոր երկիրներու մէջ, անգործներու թիւը կ՚անցնի 30 միլիոնը։ Միայն Միացեալ Նահանգներու մէջ կան 10 միլիոն անգործներ։ Խորհրդային կառավարութեան կողմէ «բռնի աշխատանք»ի շահագործման մասին եղած ակնարկութիւնները կը հերքուին հետեւեալ իրողութիւններով։ Անտառներու շահագործման մէջ աշխատող գործաւորները կ՚աշխատին կամաւոր կերպով կնքուած հաւաքական պայմանագրութիւններու հիման վրայ։ Ձեռնք ծածկեր թէ կ՚օգտագործենք բանտարկեալներու աշխատանքը թաղապետական գործերու մէջ, որոնք օգտակար են հաւաքականութեան եւ ձամբաներու շինութեան։ Օտար կարգ մը շրջանակներու կողմէ, մեր երկրին աշխատանքի պայմանները քննելու համար կատարուած փորձերը ընդունելի չեն կրնար ըլլալ մեր կողմէ։ Միամտորէն ապրք մըն է որ չի հաշուուիր մեր երկրին վերապետական սկզբունքներուն հետ։ Այս քննութեան կը կը հաւանինք հաւասար իրաւունքներու սկզբունքին վրայ։

Մոլոթով կը հաւաստէ թէ հակախորհրդային պայքարները կը ծառայեն հարթելու տնտեսական պայքարի ճամբան եւ կը կազմեն նախապատրաստական աշխատանքները յետագայ միջամտութեան։ կը յայտնէ թէ ամէնէն աւելի Ֆրանսան է որ այս տեսակէտէն լծուած է տենդագին աշխատանքի։ Պրիանի նախաձեռնութեամբ կազմուած Համեւրոպայի յանձնախումբը այս տեսակէտէն պէտք է կարեւոր գեր մը խաղայ, համաձայն իր հետեւողներու յատակագծին։ Խորհրդ. կառավարութիւնը ընդունեց այս յանձնախումբին աշխատանքներուն մասնակցելու հրաւէրը, տեղին վրայ ինքն իսկ կարենալ ուսումնասիրելու համար անոր աշխատանքներու նկարագիրը եւ նպատակը։

Գալով զինաթափութեան նախապատրաստական աշխատանքներուն, Հակառակ խորհրդ. գամաւորութեան բոլոր ճիգերուն՝ գոնէ ընդունել տալու համար մասնակի զինաթափութեան սկզբունքը, պատերազմի վտանգները կը սաստկանան եւ զինուժերը կը շատանան։ Զինաթափութեան արդիւնքը զինաթափութեան յանձնախումբի չորս տարուան աշխատանքներուն։ Խորհրդ. Միութիւնը ո՛չ մէկ յոյս կը յանձնախումբին աշխատանքներուն, Ուշադրութեան եւ լոնտոնի խորհրդաժողովի արդիւնքները ցոյց տուին թէ նակցութիւնները երբեք չեն գիշերը պատերազմի պատրաստութիւնները։ Ռուսիա կը նկատէ չի կրնար մասնակցիլ զինաթափութեան խորհրդաժողովին, եթէ անհատներուն, ծօրէն փափաք չունի զինաթափութեան կամ գոնէ մասնակի զինաթափութեան։ Ատկէ Եւրոպա չպիտի կրնայ [illegible] պարտադրել օրեւէ որոշում վճռաբանութեան ինք չի նակցած։

Մոլոթով կը հաւաստէ խորհուրդներու 5րդ համարէն ի վեր, երկու ընթացքին, արտաքին միջամտութեան սպառնալիքը զօրացաւ։ Այս միջամտութեան նշանակուած էր 1930— շրջանը, ինչպէս յայտնեց Մոսկուայի վերջին դասախօսութեան ընթացքին, հակառակ այս սպառնալիքին խորհրդ Միութիւնը կրցաւ իր միջազգային 1929ին եւ 1930ին ները, Գերմանիոյ մէջ պայքար կը մղուէր ռուսիոյ։ Իսկ 1930ի ընթ հանդէպ Ռուսիոյ նպաստ փոփոխութիւն մը կատար գերման հանրային կարծիքի մէջ։

Իտալիոյ հետ, յարաբ թիւնները կը զարգանան բնական կերպով։

Թուրքիոյ հետ, ռուսական կապերը աւելի բացած են։

Անգլիոյ հետ, յոյս կայ հետագային լաւ կապեր տաուելու։ Ճափոնի հետ, յարաբերութիւնները կը շարունակ զարգանալ բարեկամական։ Փէքինի դաշնագրի հիման վրայ, Չինաստանի հետ, Աֆղանիստանի հետ նպաստ

Մոլոթով դժգոհ է Ֆրանսայէն, որ կը շարունակ թշնամական դիրք բռնել դէպ Ռուսիոյ։

Իսկ Լեհաստան, սկզբած է մերժել Ռուսիոյ չեզոքութեան դաշնագրի կնքումը եւ զինաթափութեան յանձնախումբին մէջ անոր կայացուցիչները մերժեցին հրաւային պատգամաւորներու ուղարկները սպառազինութեան նուազման մասին։

Մոլոթով կը շեշտէ մասնաբար Գունաստանի հետ սիոյ յարաբերութեանց ցումը։ Պալքանեան մրակ երբ որ կանոնաւոր յարաբերութիւն կը մշակէ խորհրդ. Միութեան հետ Չինաստանի հետ, Աֆղանիստանի հետ նպաստ կը յուսայ համաձայնութիւն գալ։ Իսկ Միացեալ Նահանգներու այս վերջերս մանաւանդ կը տեն հակախորհրդային ձգտումներ, որոնք վատ ազդած են ռուսուրին վրայ։

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ԳՈՂՏԱՓԱՂՏԵՐ

(ՀԱՏՈՒԿ ՕՊՈՒՍՈՎ ՄԻ ՕՐՎԱԿԱՆ)

Ես հավատում էի իմ ուրախ հիմնադրույթին, որ ամեն մարդ ունի իր ուրախությունը, որ ամեն մարդ ինչ-որ բան է գտնում կյանքում, որ ամեն մարդ ինչ-որ բանի է հասնում, ինչ-որ բանի է տիրանում, ինչ-որ բանի է տիրապետում, ինչ-որ բանի է հարստանում, ինչ-որ բանի է ձգտում,

բու եւ վիրաւորներու մասին ստոյգ տեղեկութիւններ քաղել կարելի չէր եղած։

Սեպտեմբեր 27ի ընդհանուր յարձակման ընթացքին Ֆրանսական զօրքերը գրաւեցին Ֆրանսայի հիւսիսային մասին մէջ գտնուող Ֆլանդրիոյ դաշտավայրին մէջ գտնուող Լանս քաղաքը։ Ֆրանսական զօրքերը Լանսի մէջ մտան յաղթական երթով մը։ Ամբողջ քաղաքը դրօշակներով զարդարուած էր։ Ֆրանսական զինուորները ամէն կողմէ ծաղկեպսակներով դիմաւորուեցան։ Ֆրանսական զինուորները Լանսի մէջ մտնելէ ետք, ամբողջ քաղաքը ուրախութեան ցոյցերով լեցուեցաւ։ Ֆրանսական զինուորները Լանսի մէջ մտնելէ ետք, ամբողջ քաղաքը ուրախութեան ցոյցերով լեցուեցաւ։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
13
ՄԱՐՏ
1931
13 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1517

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Նորէն կը գործածենք այս բացատրութիւնը, նկատի առնելով կարգ մը երեւոյթներ։

Կը թուի թէ մեր մամուլը կորնդուցած է իր պաղարիւնը կամ պայծառատեսութիւնը՝ կարգ մը հարցերու մասին։

Դաշնակցութիւնը ունի ուղեգիծ մը որոշ եւ ամփոփ։ Մամուլը՝ անոր արտայայտիչն է։ Այլ եւ քարոզիչը անոր տեսակէտներուն։ Աշխարհահայեացքին։

Այս վերջինը պարզաբանելու համար, ունինք մեր ծրագիրն ու կազմական կանոնագիրը։ Իսկ ուղեգիծը— օրուան քաղաքականութեան ուղեցոյցը՝ կը մշակեն Ընդհ. Ժողովները։ Անշուշտ իրենց առաջնորդ ունենալով միշտ ծրագիրը։ Դաշնակցական յետին խուժդին տեսակէտը ժողովէ ժողով կը փոխանցուի մինչեւ Շրջ. Ժողով եւ յետոյ Ընդհ. Ժողով։

Դժբախտաբար մեր Ընդհ. Ժողովները տեղի կ'ունենան երկար ընդհատումներով— երբեմն 3—4 տարին անգամ մը, իբրեւ հետեւանք մեր ցիրուցան վիճակին։

Բնականոն պայմաններու մէջ— ամփոփուած մեր հայրենիքին մէջ— կարելի պիտի ըլլար Ընդհ. Ժողով գումարել ամէն տարի, ինչպէս կ'ընեն եւրոպական եւ ամերիկեան բոլոր կուսակցութիւնները։

Այս կացութեան հետեւանքով, կը ծագին հարցեր որոնք նախատեսուած չեն մեր ժողովներուն մէջ։ Կ'ունենանք նոր տեսակէտներ։ Որոնումներ եւ պրպտումներ։

Կուսակցութիւնը ճամբան չի փակեր ո'րեւէ պրպտումի առջեւ, կը բաւէ որ չհակասէ մէկ Ընդհ. Ժողովէն միւսը հաստատուած կանոնագիր-ծրագրին։

Աւելի պիրկ է մեր կուսակցութեան աւանդութիւնը՝ բուն գործնական քաղաքականութեան մասին։ Տեսակէտներ, հարցեր կան որոնք մշակուած, ամփոփուած են որոշ բանաձեւերու մէջ, եւ ուրեմն պարտադիր՝ բոլորին։ Երանգներու տարբերութիւններ միշտ ալ կրնան գտնուիլ, բայց հիմնականը կը մնայ անփոփոխ։ Այլապէս, կարելի չպիտի ըլլար ո'րեւէ ծրագիր գործադրել։ Տարօրէն։

Եւ ծրագիրներ կան որոնց մասին չպիտի խօսինք, կամ քիչ պիտի խօսինք, որպէսզի կարենանք իրապէս գործադրել։

×

Ինչո՞ւ կը յիշեցնենք այս տարրական գիտելիքը։

Պատասխան — իսկապէս շփոթութեան մատնուած են շատերը — նոյն իսկ շարքերը — քրտական հարցին առթիւ։

Փետրուար 20ին, մենք առիթ ունեցանք բացատրելու թէ ի՛նչպէս կը հասկնանք խնդիրը։ Կրկնենք անգամ մըն ալ.

— «Ջօրաւոր, ինտու ազդակ մըն է քրտական ճակատը, բայց միաժամանակ կ'ըլլար համարել զայն ամէն բան, առանց որու կորսուած է մեր դատը, կամ կորսուած ենք իրըեւ ազգ...

Տարիներով չարաչար տուժեցի՛ք մեր անսահման խանդավառութեան կամ «քաղաքագիտութեան» հետեւանքով, եւ ներելի չէ որ այս պարագային ալ կորսնցնենք մեր հաւասարակշռութիւնը կամ պայծառատեսութիւնը։

Գործակից մը ունինք մեր ազատագրական ճամբուն վրայ, եւ շատ լաւ կը հասկնանք իրար, ճշդուած ըլլալով բոլոր ինարաւորութիւնները։

Աւելի քան ամուր՝ կը մնանք այդ գետնին վրայ, բայց պայծալով համեմատութիւնները»։

Այստեղ պատճառ չկայ ոչ ոքը գետնէն կտրելու, ոչ ալ «բոլորանուէր» խրելու։

Այդպիսի որոշում չունի կուսակցութիւնը։ Ոչ ալ Արարատով Լոզանի դաշնագիրը պատռելու յաւակնութիւն։ Եթէ վաղը ունենայ, կը խօսինք այդ մասին։ Բայց այսօր շատ յստակ է բանաձեւը։ Նաեւ կատարուած գործը։ Ե'ւ մեր անելիքը ե'ւ սպասելիքը։

Կուսակցութեան ուղեգիծը թոյլ չիտար հէքեաթներ հիւսելու։

Երկրորդ, նոյնպէս կուսակցութեան տեսակէտին, խառնուածքին կը հակասէ գրի առնել բաներ որոնք «անվիճելի» են, այո՛, բայց նաեւ անճառելի...

Եթէ «խօսքը առանց գործի մեռեալ է», մտքէ անցած ամէն բանի մասին խօսիլն ալ՝ հաւասար է ո՛րեւէ ծրագիր եւ գործ մեռցնելու։

Ի՞նչ կը նշանակէ անդադար սեւով ճերմակի վրայ պոռալ թէ Ապրիլ 11 մը կը պատրաստուի նա՛եւ Ախուրեանէն մինչեւ Բագու։ (Կը ճանչնա՞նք այսօրուան կովկասը)։

Եւ ճիշդ այստեղ է որ չենք ճանչնար թուրքը։ Աւելի ճիշդ՝ շատ ետ ենք մնացեր թուրքէն, սուլթան — իթթիհատականն ըլլայ թէ քէմալականը։

Ի՞նչ օգուտ գիշեր-ցերեկ խօսիլ, խորհիլ ջարդուելու մասին, երբ միեւնոյն ատեն ճառեր կը խօսինք ջարդելու մասին։ Այսինքն կը հաւատանք մեր ուժին։

Երբ քառասուն օր մէկուն «խենդ» պոռաս, կամ հասկցնես թէ թոքախտ պիտի ըլլայ,— իսկապէս կա՛մ կը խենդենայ, կամ թոքախտ կ'ըլլայ։

Այսպէս ալ, շարունակ ջարդուելու մղձաւանջը՝ առտու մը ջարդել կուտայ, երբ մենք ճառ խօսելով եւ յօդուած գրելով զբաղած ենք։

Պարագան շատ լուրջ ըլլալով, պարտք սեպեցինք թուրքին յանձնել այս դիտողութիւնները։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ԹՆՃՈՒԿԸ

«Կոչնակ Հայաստան»ի պահպանողական շաբաթերթը դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (14 փետր.)

— «Անգլիոյ Թագաւորին իրաւունքն է անշուշտ, վաւերացնել, նոյնպէս՝ ի պահանջել հարկին՝ չվաւերացնել, իր սահմաններուն մէջ գտնուող ոճգեւոր պետի մը ընտրութիւնը։ Այդ իրաւունքը կը գործադրէին Թուրք սուլթաններն ալ, բայց երեք Թեկնածուներէ մին նշանակելու իրաւունքը խնդրական է, իրաւ է որ Անգլիոյ Թագաւորն այդ կերպով կը նշանակէ անգլիքան եկեղեցւոյ գերագոյն պետերը — Գէնդրբպրրիի եւ Եորքի արքեպիսկոպոսները — բայց պարագան տարբեր է ինդ։ Թագաւորն, ինք, երկրին օրէնքով այդ եկեղեցւոյն անդամն է, եւ անոր պաշտպանը, ցմոռնանք որ այդ կարգադրութիւնը կը քննադատուի անգլիքաններէն ալ, ու Թերեւս պիտի չնչուի օրին մէկը։

Արդ, տրուած պայմաններուն մէջ՝ Երուսաղէմի միաբանութիւնն իր պատասխանատուութիւնը մասամբ կը Թեթեւցնէ «բացառաբար» միայն ինամակերպելով իրաւանին։ Ապագային, երբ ազգին կողմէ, իրաւարարական փաստերու վրայ հիմնուած խնդրագիր ներկայացուի՝ հաւանօրէն կը բարեփոխուի արքայական որոշումն ալ։ Միեւնոյն ատեն՝ առիթ պիտի ներկայանայ տեսնելու Լոնտոնի դիրքը ուրիշ եկեղեցիներու հանդէպ, — զոր օրինակ երբ յունաց կամ լատինաց պատրիարքի նոր ընտրութիւն մը կատարուի։

Ոչ նուազ, եւ Թերեւս շա՛տ աւելի ծանրակշիռ է վանքին հիւեմտական վիճակը։ Եթէ տրուած յուրերը ստոյգ են, պարտքին գումարը կը հասնի 150,000 ոսկիի, վանքը մեծարժէք եւ հասոյթաբեր կալուածներ ունի, գիտենք, բայց եթէ ատոնց կառավարութիւնը գիտական հիմերու վրայ չդրուի, եւ պարտքին գումարը տոկոսներու յաւելումով օրէցօր աճի՝ այն ատեն կուգայ անխուսափելին, — պետական ուրիշ միջամտութիւն մը, ը. ցակոբեանց կամքին տպաւորութիւնը կամ բարական ցանկնախմբի մը իսկոդութեան կ'ենթարկուի, ինչպէս որ եղաւ ցունաց վանքինը։

Ժամանակ է արթննալու, ժամանակ է ցոյց տալու որ վանքի մը կալուածները կառավարելու չափ կարող մարդիկ կը գտնուին մեր մէջ։»

ԹԷՎՖԻՔ ՐԻՒՇԻՒԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸՐԸ

Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի, Էնկիւրիի մէջ տեսակցութիւն մը տուած է Աթէնքի «Փրօյա» Թերթին խմբագրին։ Թէվֆիք Րիւշտի այս առթիւ յայտարարած է թէ Թուրքեւհելլէն բարեկամութիւնը ոչ միայն երկու ազգերուն, այլ նաեւ ամբողջ Արեւելքի վրայ շատ լաւ տպաւորութիւն մը ըրած է խաղաղութեան տեսակէտով։ Թէվֆիք Րիւշտի յայտնած է թէ ժառդիր են Ապրիլին Ըսմէթ փաշայի հետ Ա. Թէնք փոխ այցի երթալ, բայց նոր ընտրութիւնները պատճառ եղած են որ այցելութեան Թուականը անորոշ մնայ։

Իր յայտարարութիւնները շարունակելով, Թէվֆիք Րիւշտի ըսած է թէ Թուրքիոյ Եւրոպայի Միութեան հրաւիրուիլը անհրաժեշտ կը գտնէ, եւ թէ Թուրքիոյ նոր ընտրութիւնները արդիւնք են Մ. Քէմալի երկրին մէջ կատարած ճամբորդութեան։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նաւային հաւասարակշռութիւնը

Անգլիոյ, Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կնքուած նաւային համաձայնագիրը հրատարակութեան տրուեցաւ։ Համաձայնութեան գլխաւոր եզրերը հետեւեալներն են.

1) Ֆրանքեւիտալական ուժերու հաւասարութեան սկզբունքը յետաձգուած է մինչեւ 1935։

2) Ֆրանսական եւ իտալական նաւային ուժերու յարաբերական արդի հաւասարակշռութիւնը պիտի պահպանուի մինչեւ 1936, ուրիշ խօսքով, Ֆրանսա կը պահէ աւելի քան 150,000 Թոնոյի գերակշռութիւն Իտալիոյ վրայ։

3) 1936ին, Ֆրանսայի ընդհովեայ նաւերու գերակշռութիւնը պիտի ըլլայ 29,000 Թոնօ, փոխանակ 42,000ի։

4) 1936ին, Ֆրանսայի Թեթեւ մարտանաւերու գերակշռութիւնը պիտի ըլլայ 56,746 Թոնօ։ Իտալիա փոքր յածանաւերու գերակշռութիւն մը կը ստանայ։

5) Մեծ մարտանաւերու գերակշռութիւնը կը մնայ Ֆրանսայի։

6) Ֆրանսա պիտի կրնայ շինել նոր մարտանաւեր մինչեւ 140,000 Թոնօ տարողութեամբ, իսկ Իտալիա 114,000։

Այս առթիւ ամփոփ կերպով տանք հետեւեալ տեղեկութիւնները.— 1930 Ապրիլ 22ին, երկու դաշնագրեր կնքուեցան Լոնտոնի մէջ։ Առաջին դաշնագիրը ստորագրեր էին հինգ պետութիւններ, Ֆրանսա, Անգլիա, Ամերիկա, Իտալիա եւ Ճափոն, եւ կը վերաբերէր ընդհովեայ պատերազմին եւ ընդհովեաներու սպառազինման։ Երկրորդը ստորագրեր էին երեք պետութիւններ, Անգլիա, Ամերիկա եւ Ճափոն. այս դաշնագիրը կը ճշդէր Թեթեւ մարտանաւերու (յածանաւ, Թորփիլանաւ եւյլն.) տարողութիւնը մինչեւ 1936։ Այս դաշնագիրը չէին ստորագրեր Ֆրանսա եւ Իտալիա, որովհետեւ հաւասարութեան վէճ մը ծագէր էր իրենց միջեւ։ Այս վէճն էր որ Անգլիոյ արտաքին նախարարը Հէնդըրսըն յաջողեցաւ հարթել եւ Անգլիոյ, Ֆրանսայի նե Իտալիոյ միջեւ կնքել համաձայնութիւն մը, որուն հաւանութիւն յայտնեցին նաեւ Ճափոն ու Միացեալ Նահանգները իրենք Լոնտոնի դաշնագրին ստորագիր կողմ։

Կասիի հաւաձայնութեանէն վերջ

Անգլիական Թերթի մը թղթակցին հետ տեսակցութեան մը ընթացքին, կանտի յայտնեց հնդկական երկրորդ խորհրդաժողովի մը արդիւնքին մասին, Թէ միայն Հնդկաստանի տրուած անկախութիւն մը կրնայ գոհացնել Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդը։ Կանտի հաստատեց նաեւ այն զրոյցը Թէ փոխարքային հետ իր կնքած համաձայնութիւնը եւ զինադադարը եթէ հաւանութեանը չարժանանայ Քարաշիի խորհրդաժողովին, պիտի քաշուի քաղաքականութենէ եւ հնդկական երկրորդ խորհրդաժողովին ալ չպիտի երթայ։

Այս երկրորդ խորհրդաժողովին գումարման Թուականը տակաւին չէ որոշուած, Թէեւ անոր յաջողութիւնը խնդրական կը Թուի ըլլալ։ Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութիւնը յայտարարած է Թէ չպիտի մասնակցի խորհրդաժողովին՝ անոր այս յայտարարութիւնը խստիւ կը քննադատուի ազատականներու եւ աշխատաւորականներու կողմէ։

Պահպանողականները կը [illegible] նոր խորհրդաժողովի մը գումարումը կանխահաս է եւ Թէ անոր Հնդկաստանի մէջ իսկ գումարումը ինքնին կը նշանակէ Անգլիոյ համար, քաղաքական եւ խորհրդարանական իրաւունքներէ հրաժարում Թէ, չպիտի երժէին հետեւիլ խորհրդաժողովին աշխատանքներուն, եթէ նոր եւ արդարանալի փորձ մը կատարուէր։

Անգլիական խորհրդարանը իր վերջին նիստին մէջ զբաղեցաւ հնդկական հարցով։ Մեծ հետաքրքրութեամբ կը սպասուի պահպանողական պետ Պոլտուինի ճառին, որով իր կուսակցութեան տեսակէտը պիտի բացատրէ։

Նոր գիցուվիեր Մակեդոնիոյ մէջ

Նախորդ օր, մէկ քանի ցնցումներ եւս զգալի եղան Մակեդոնիոյ մէջ, սակայն որ եւ է վնաս չպատճառեցին։ Կիրակի օրուան երկրաշարժին զոհերու Թաղումը կատարուեցաւ չորեքշաբթի օր, տեղի տալով ժողովրդային յուզիչ արտայայտութիւններու։ Յուղարկաւորներու Թափօրը կը քալէր աւերակներու վրայէն, զորս գործաւորական խումբեր կ'աշխատէին մաքրել։

Միայն կէվկէլիի մէջ յոյնեւսերպ սահմանազլուխին վրայ, նիւթական վնասը կը գնահատուի 3 միլիոն տինար։ Ուտովոյի մէջ տուները բոլորովին քանդուած կամ անբնակելի դարձած են, ժողովուրդը կը բնակի կայարանի, ուր կառախումբեր տրամադրուած են անապաստան ընտանիքներուն։

Սեռուժիցայի մէջ նամակատունը քանդուած է։ Թղթատարական պաշտօնեաները սպասարկութիւնը կ'ապահովեն վրանի մը տակ։

Վաճառականատը Եպտոնիոյ մէջ

Եսթոնիա այս միջոցիս ողողուած է Ռուսիայէն ղրկուած արժութիւնով ու շաքարով։ Ռուսական շաքարը այնքան անունին գիներով կը վաճառուի, որ շուկայէն վտարած է ուրիշ որեւէ երկրի շաքար։ Մարտի առաջին երեք օրերուն, Ռէվալի հասան 195 վակոն ռուսական արտադրութիւն, շաքար, հաճար, ծխաւ, մորթ եւայլն։

ՀԱՅ ԿԱԹՈԼԻԿՆԵՐՈՒ ՎԷՃԸ Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՏՈՄԱՐՆԵՐԸ ԿՆՔՈՒԱԾ

Պոլսոյ վեցերորդ հարցաքննիչ գատաւորը Հայ Կաթոլիկներու Ս. Յակոբի հիւանդանոցը գնաց եւ կնիքի տակ առաւ բոլոր տոմարները եւ պաշտօնաթուղթերը։

Նոյնպէս կնիքի տակ առնուեցան Հայ Կաթոլիկ Պատրիարքարանի տոմարներն ու թուղթերը։

Ինչպէս յայտնի է դատական իշխանութեան այս միջամտութիւնը արդիւնքն է կատարուած բողոքներուն։ Ասկէ առաջ ալ, նոյն բողոքներուն հետեւանքով կնքուեցան Հիւանդանոցին եւ Պատրիարքարանին թուղթերը, բայց յետոյ քակուեցան։ Այս անդամ ալ նոյն ձեւով է որ կնիք կը դրուի։

ԹԱԼԼԻՐԸ ԿԸ ԲԱՐԵԿԱՐԴԵՆ

Մուսթաֆա Քէմալ մտադրած է իր կուսակցութիւնը բարեկարգել։

Թալքի ծրագրին մէջ կարեւոր եւ հիմնական բարեփոխումներ պիտի ըլլան։ Այս առթիւ եւրոպական կուսակցութիւններէն ամէնէն աւելի ազգայնական-ընկերվարականներու եւ Իտալիոյ գիւղացիական կուսակցութեան ծրագիրը աչքի առջեւ կը գտնուին։ Նոր ծրագրին մէջ ամէնէն աւելի կարեւորութիւն պիտի տրուի Թուրք օճախներու եւ երիտասարդական կազմակերպութիւններուն։ Նահանգներու մէջ Թուրք օճախները պիտի գտնուին կազմակերպութեան գլուխը։ Ամբողջ երիտասարդութիւնը, իր բոլոր զանազան կազմակերպութիւններով, Թուրք օճախներու կապուած եւ անոր հրահանգներուն ենթակայ պիտի ըլլայ։

Ծրագրուած է ոչ միայն կարգ մը օրէնքներու փոփոխումը, այլ տնտեսական նոր եւ ամուր ծրագիր մը որ կը յուսացուի Թէ մեծ ազդեցութիւն պիտի ընէ երկրին ներկայ վիճակը բարելաւելու համար։

ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐՈՒ ԾՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Խորհուրդներու ծրդ համագումարին մէջ, գործավարներու խորհուրդին նախագահը Մոլոթով շարունակելով իր զեկոյցը, շեշտեց մասնաւորաբար ազգա[illegible] ծաւալած չափերը եւ յիշեց ճարտարարուեստի բոլոր ճիւղերը, ուր իբր Թէ հինգամեայ ծրագիրը իրագործուած եւ նոյնիսկ գլած է ամէն յոյս։

Ըստ Մոլոթովի, խորհ. ճարտարարուեստի արտադրութիւնը կը կազմէ ազգ. տնտեսութեան երկու երրորդը։ Հակառակ աջերու յոռետես գուշակութեան, կոլխոզներու եւ սովխոզներու առեւտրական արտադրութիւնը նոյնպէս անցած է հինգամեայ ծրագրի նախատեսութիւնները։ 3 միլիոն ագարակներ մտած են կոլխոզներու մէջ՝ վերջին 6 ամիսներու ընթացքին։ Այսպէս ուրեմն, մարտ 1ին, կոլխոզներու մէջ մտած ագարակները կը կազմեն 35 առ հարիւրի համեմատութիւն մը։

— Տարուան ընթացքին կը յայտարարէ Մոլոթով, պէտք է յաջողինք համայնացնել ագարակներու մեծագոյն մասը։ Նոյն միջոցին, պէտք է շահագործել սկսինք 58 ճարտարարուեստական նոր ձեռնարկներ։ Օրավարձքերը պիտի կանոնաւորուին։ Հրահանգներ տրուած են նուազեցնելու համար արտադրութեանց ինքնարժէքը։

Վերջացնելով, Մոլոթով յիշեց Թէ հինգամեայի ամէնէն յառաջադէմ երկիներուն եւ անոնցմէ ալ անցնել։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

ՈՒՐ ՄՆԱՑԻՆ ՀՆԳԱՄԵԱԿԻ ԲԱՐԻՔՆԵՐԸ

Բ.

Ծանօթ է մեր ընթերցողներուն այն պայքարը, որ կը մղուի Հայաստանի ժողովրդի եւ հաժայնավար իշխանութեան միջև, երկրի տնտեսութեան զարգացման հարցին առթիւ։

Գիւղատնտեսութիւնն ու անասնապահութիւնը կազմելով մեր երկրի տնտեսութեան բնական աղբիւրը, հայ գիւղացին շատ արդարացի կը գտնէ իր պահանջը այդ ճիւղերու զարգացման մասին։ Մինչդեռ այս պահանջին հակառակ կայ հաժայնավար տեսակէտը, թէ պէտք է ուժ տալ եւ զարգացնել Հայաստանի մէջ ճարտարարուեստական արդիւնաբերութիւնը։

Աւելորդ է ըսել, որ այս տեսակէտները իրենց խորքին մէջ երեւան կը հանեն այն քաղաքական հանգոյցը, որու մէջ է թաղուած Ռուսաստանի աշխարհակալութեան իրական ձգտումները։

Ինչպէս երէկ, նոյնպէս եւ այսօր Հայաստանը այնքան միայն կը շահագրգռէ Ռուսաստանը, որքան պէտք է եւ ձեռնտու վերջինիս իր ընդհանուր քաղաքականութեան համար։ Այս հիմնական գծին հաւատարիմ, հաժայնավարները չեն ալ ժտածեր Հայաստանի տնտեսական զարգացման ձեռնարկներուն մէջ հաշուի առնել երկրին բնական եւ անհրաժեշտ պահանջները։ Ի՛նչ հարկ զարկ տալու առանձնապէս գիւղատնտեսութեան եւ անասնապահութեան, երբ ատոնց արտադրութենէն աւելի Ռուսաստանը պէտք ունի հում պղնձի եւ նման նիւթերու։ Եւ լաւագոյն պարագային, եթէ պէտք է օգտագործել նաեւ Հայաստանի գիւղատնտեսութիւնը, նախընտրելի է ուժ տալ ոչ թէ հացաբոյսերու, այլ բամպակի։

Կարճ խօսքով, Հայաստանի տնտեսական զարգացման ձեռնարկներուն մէջ գլխաւոր տեղ կը բռնեն ռուսական պահանջները, որոնց համար հաժայնավարութիւնը կը պահէ արիւքար հայկական «նեղ եւ շովէն» ամէն կարգի առաջադրութիւնները։

Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանը հաճոյքով է որ կը թուէ իրենց յաջողութիւնները նաեւ այս գիծով, առանց սակայն պարզելու հաժագումարին այս յաջողութեան քաղաքական արժէքը։ Յաղթանակը անառարկելի է, երբ նկատի ունենանք հետեւեալ պատկերը.—

«1927-1928 թուին ժողովրդական տնտեսութեան ընդհանուր արտադրանքի մէջ արդիւնաբերութեան արտադրանքը կազմել է 25,3 տոկոս, գիւղատնտեսութիւնը՝ 74,7 տոկոս։ 1928-29 թուին արդիւնաբերութեանը՝ 33,8, գիւղատնտեսութիւնը՝ 66,2։ 1929.30 թուին՝ արդիւնաբերութեանը 38,1, գիւղատնտեսութիւնը՝ 61.9։ իսկ 1931 թուին արդիւնաբերութեան արտադրանքը պէտք է կազմէ 45,4 տոկոս, գիւղատնտեսութեանը 54.6 տոկոս»։

Ուրիշ խօսքով, չորս տարուան մէջ Հայաստանի գիւղատնտեսութեան արտադրութիւնը 74,7 տոկոսէն իյած է 54,6 տոկոսի։

Որ առհասարակ Հայաստանի տնտեսական զարգացման ընթացքի մէջ ստորագնահատուած է Հայաստանը ի հաշիւ Ռուսաստանին, պարզօրէն կը տեսնուի Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանի զեկուցման ժանրաժանութիւններու մէջ,

Իր իսկ խոստովանութեամբ թոյլ եւ դանդաղօրէն կը զարգանան այն բոլոր ձեռնարկները, որոնք գլխաւորաբար արժէքաւոր են Հայաստանի ընդհանուր բարգաւաճման տեսակէտէն։

Մինչ տնտեսական զանազան ձեռնարկներու համար ժամանակէն առաջ եւ նախատեսուածէն աւելի գումարներ են ծախսուած։ ընդհակառակն անփոյթ եւ ժլատ վերաբերմունք մը ցոյց տրուած է ուրիշ ձեռնարկներու մէջ։ Այսպէս օրինակ.

«Խճուղային տնտեսութեան մէջ մեր ներդրումները քիչ են.. մենք պէտք է այստեղ ներդնէինք 16 միլիոն րուբլի. որից ներդրել ենք դեռ եւս 5 միլիոն 700 հազար րուբլի։»

Ինչո՞վ բացատրել այս իրողութիւնը. ժանաւանդ որ ճամբաներու վիճակը մեր երկրի մէջ առհասարակ շատ անմխիթար է եւ նոյնիսկ անհամապատասխան օրուան պահանջներուն։

Պէտք չէ մոռնալ նոյնպէս որ «Խճուղային ճանապարհներն այս տասը տարում համարեայ թէ չեն աճել, եթէ չհաշուենք նորոգման եւ եղած ճանապարհների պահպանման համար կատարած աշխատանքները»։

Խուսափինք վերագրումներէ։ Յիշենք սակայն, որ փոխադրութեան հարցը կը մնայ իր նախնական վիճակին մէջ, հակառակ բազմաթիւ ծրագիրներու եւ նախահաշիւներու։

Զարմանալի թող չվերագրուի սակայն, եթէ այս ցաւոտ խնդրին մէջ տեսնենք Անդրկովկասեան իշխանութեան չկամ եւ թշնամական վերաբերմունքը։ Մանաւանդ որ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանն ալ հետեւեալ տողերուն մէջ անուղղակի կերպով այդ խոստովանութիւնն է որ կ'ընէ։

«Մենք պէտք է միութենական կառավարութեան առաջ ինչ դնենք, որպէսզի երեւան Սեւան երկաթուղին անպայման կառուցի ոչ թէ միայն նրա համար, որ գիւղացիներին իրնարաւորութիւն տանք իրենց ապրանքները տեղափոխելու, այլեւ որպէս Սեւանի պրօբլեմի հետ կապուած մի անհրաժեշտութիւն։»

Ինչպէս կ'երեւայ, դժուար է եղած այս հարցի շուրջ թիֆլիսի մէջ համաձայնութեան գալ, որովհետեւ Ադրբեջանի եւ Վրաստանի երկաթգացանցի վրայ ծախսուած միլիոններէն բաժին չի մնար Հայաստանին...

Մէկ ուրիշ փաստ ալ զուտ ներքին նշանակութիւն ունեցող շինարարական գանդաղութեան համ իրենց խօսքով «թերագնահատման» մասին։

Բնակարանային ցաւոտ հարցն է այդ, որ իրապէս անհանդուրժելի է դարձուցած կեանքը Հայաստանի, եւ մասնաւորաբար Երեւանի եւ միւս փոքր քաղաքներու մէջ։

«Մեր աշխատանքի նեղ տեղերից մէկը բնակարանային շինարարութիւնն է։ Դժուարին եւ ծանր պայմաններ է ապրում մեր քաղաքը բնակարանային շինարարութեան տեսակէտից։ Ջնայած բաւական մեծ շինարարութիւն ենք կատարել Երեւանում եւ Լէնինականում, բայց այդ դարձեալ չի բաւարարում մեր աճող իսկայական պահանջները։»

Չգենք սակայն այս «ալ եւ օպորտունիստական» գնահատութիւնը, որովհետեւ Հայաստանի կառավարութեան ներկայացուցիչը կը հաւաստէ թէ 1932ին իրենք պիտի իրագործեն անպայմանօրէն բոլոր ծրագրերը։

Իր զեկուցման մէջ սակայն Պ. Տէր Գաբրիէլեանը կը խօսի շարունակ այս մասին թէ, իրենք «գերակատարած» են հնգամեակը։ Մէկ քանի ճիւղերու մէջ ան թափով ցոյց տուաւ այս «գերակատարումը»։ Ընդունելով այդ բոլորի իսկութիւնը, մեր առջեւ կը ցցուին երկու հիմնական հարցեր։

Առաջին այն թէ, եթէ իրապէս հնգամեակը իրականացած է եւ կամ պիտի իրականանայ, ո՞ւր մնացին հապա այն բոլոր բարիքները, որոնք պէտք էր թափէին մեր երկրի վրայ, հընգամեակի հետեւանքով։ Ինչ ստացաւ Հայաստան իրենց աճող արդիւնաբերութենէն, վերջացա՞ւ պատառ մը հացի համար կազմուած այլ եւս սովորական դարձած «պոչերը»։

Բանուորն եւ գիւղացին հնարաւորութիւն ունեցա՞ն ամենանուազագոյն չափով իսկ ապահովել իրենց կենսական պահանջները։ Հարցեր, որոնց պատասխանին պէտք չունինք, որովհետեւ ամէն օր կը պատասխանեն ո՛չ միայն օտարները, այլ իրենց «թղթակիցները»ն ու «բրիգատնիկ»ները։

Երկրորդ՝ Պ. Ս. Տէր Գաբրիէլեանը թիւերով Հայաստանի արդիւնաբերութիւնը կը հասցնէ 5,683 միլիոն ֆրանքի, գումար մը, որ իսկապէս մեծ է եւ աչք ծակող մեր երկրի համար։ Իսկ երբ մենք նկատի ունենանք, որ մեր երկիրը քանդուած է անհատական սեփական բոլոր միջոցներէն, եւ այսօր ո՛չ մէկ սեփական ձեռնարկ գոյութիւն ունի հոն, խնդիրը կը փոխուի դժբախտաբար։

Ոչ ոք՝ ո՛չիսկ Տէր Գաբրիէլեանը հաշուեց Հայութեան կործանուածտնտեսութեանարժէքը, խորհրդային կարգերու ընթացքին։ Ու չըսուեցաւ ժանաւանդ թէ որքանի կարող էր հասնիլ Հայաստանի բնակչութեան տարեկան արդիւնաբերութիւնը, մասնաւոր սեփականութեան կարգերու մէջ։

Առանց այդ հաշիւին, որքան ալ խոշոր ցոյց տրուի այսօրուան արտադրութեան քանակն ու արժէքը, անհնար է ժխտել այն փաստը թէ ատիկա դինն է ժողովրդի մը բռնի ազգատացման։ Այդ գումարին մէջ են ո՛չ միայն հայ քաղաքացիէն խլուած սեփական միջոցները, այլ եւ անոր ամենօրեայ բռնի աշխատանքի վարձքը։

Ջուր է հոս արդէն, խօսիլ «Լէնինեան ազգային քաղաքականութեան» բարիքներու, ինչպէս նաեւ Հայաստանի շինարարութեան մասին։

Ս. ԹԱՓՈՒԼ

ՀԵՐՈՍԱԿԱՆ ԳԱԻԱՌ ՄԸ ԵՒ ԻՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՄՇԱՏՑԻՆ ԵՐԷԿ ԵՒ ԱՅՍՕՐ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Ապրիլի կէսերուն ժողովուրդը հազիւ կրցաւ իշնել կաղպ գիւղը, ուր արդէն շրջակայ հայութենէն մաս մը հասեր էր։ Մնացածը ամրութիւններու մէջ հաստատուած, անդադար կռիւի բռնուած էր։ Արմշատցին իր բազմութեամբ իշնելով կաղպ, երկու կարեւոր պէտքերու կարօտ էր,— բնակարանի եւ ուտեստի։ Առաջինը կարելի էր, իսկ երկրորդը՝ դժուար։ Շրջանի հայաշատ գիւղերը ղէպքերու հետեւանքով անջատուեր էին կաղպէն, եւ հացը անբաւական էր։ Նորընտիր ղեկավար մարմինը որոշեց որ Արմշատցին դառնայ իր գիւղը, հաղորդակցութեան կապերը ապահովուին եւ կարեւոր պարագաներուն երկուստեք իրար օգնութեան հասնին»։ Եւ Արմշատցին նորէն գիւղի ճամբան բռնեց։ Սակայն հազիւ մօտեցած, կողոպտիչ խուժանի պահակները դէմ ելան։ Թեթեւ դիմադրութենէ մը յետոյ նահանջեցին, միանալով 200—250 հոգինոց ընդհանուր ուժին եւ մէկ ուղղութեամբ յառաջացան։ Մինչ այդ պահակներու հետ կռուի բռնուող խումբը իր միւս ընկերներուն լուր տուած էր եւ հրահանգներ տուած։ Առիթը նպաստաւոր էր։ Թշնամին թէեւ թիւով գերազանց, բայց ժամնուելով խաչաձեւ դնդակներու տարափի մը, փախուստի դիմեց։ Մաս մը ապաստանեցաւ գոմի մը մէջ, մինչեւ վերջին շունչ կրուելու պայմանաւ, եթէ Արմշատցին անողոք ըլլար։ Կրակի ճակատին ենթակայ, անոնց աղաչանքներու աղաղակներէն յայտնի եղաւ որ ծանօթ գրացիներէն էին, խաղաղասէր անցեալի տէր։ Առաջարկուեցաւ անձնատուր ըլլալ։ Թոյլ տրուեցաւ որ 25 քիւրտեր իրենց զէնքերը գոմի լուսամուտէն վար նետելով մէկիկ մէկիկ յանձնուին։ Դերիներէն այս չարագործութեան մասին խոստովանութիւններ, կարգ մը խոստումներ եւ ուխտեր ստացուելով՝ ազատ արձակուեցան։ Իսկապէս, եղան անհատներ, որոնք մինչեւ վերջին գաղթը՝ մեծ օգտակարութիւններ ցոյց տուին ու յարգեցին իրենց ուխտը։

Մտնելով գիւղ, Արմշատցիները կայքը քննութեան ենթարկեցին. չափով մը միայն ինասուած էր բարեբախտաբար։ Ունեցածը խնայողութեամբ ըսպառելով, մինչեւ նոր հունձք կարելի էր ժողովուրդը հոգալ. ուրեմն յարժարագոյնը Մոկաց կողմ ղրկուածները գիւղ ամփոփելն էր։ Այդպէս ալ ըրին։

Համաձայն տրուած որոշումներու, բոլոր տեսակի ուտեստեղէնը յանձնուեցան նորընտիր ժառակարար ձեռքերու, անոնց գիտութեամբ միայն սպառելու համար։ Երիտասարդութիւնն ալ որպէս ճշմարիտ զինուոր՝ նուիրական պարտականութիւնն ըստանձնեց։ Ան, այդ փոթորկայոյզ ու արիւնոտ օրերուն (մինչեւ կամաւորներուն Շատախ գալը) իր ժողովուրդը փառաւորապէս պաշտպանելէ յետոյ, օգտակար եղաւ նաեւ Տիգրիսի ձախափերէն 16 ժոն հեռու Ասորաց Բորմ, Գէրի, Հարբէթ գիւղերու ժողովուրդին։ Անոնց կեանքերը մահացու դնդակներու տարափէն, մէկիկ մէկիկ թոկերով անցուց Տիգրիսի ալ ափը, ուր ապրեցան մինասին մինչեւ վերջ։

Մայիսի կէսերուն Ռուսերու յառաջխաղացումով եւ հայ կամաւորներու Շատախ մուտքով, թէեւ գաւառը աղատ շունչ քաշեց, բայց Արմշատցին կրկին հանգիստ չունեցաւ։ Արեւելքէն նահանջող բազմաթիւ աշիրէթները կուտակուելով գիւղէն հարաւ 3 մղոն հեռու Տիգրիսի ձախ ափերը, սիրտերը արիւն կտրած շիլ աչքով կը նայէին գետի ալ ափին, դէպի գիւղին անյաղթ Ս. Սարգիս բերդը։ Անոնց նպատակն էր գոնէ տրօրել գայն, անոր ռազմիկներու արիւնը ծծել, վրէժի վերջին պատկը յագեցնել։ Բայց Արմշատցին «ուխտուած»ներու միջոցներով, անոնց բոլոր չարխորհուրդներուն օրը օրին տեղեակ՝ արթուն մնաց, դիշեր ցորեկ Տիգրիսի ափերուն վրայ հսկեց արեւելքէն արեւմուտք և միջոց չտուաւ որ թշնամին իր վահացու թոյնը թափէ։ Վերջին գաղթին անգամ (Յուլիսի ընկիզբները) նոյն սպառնացող դանգուածէն մեծ բազմութեամբ խուժան մը հետապնդեց գաղթող Արմշատցին եւ իր իսկ սահմանին մէջ Սիրմօ ըսուած կիրճը ճամբան կտրեց։ Բայց հրկին չվհատեցաւ։ Ժողովուրդը ամփոփելով մեծ ձորի մը մէջ, մարտիկները անցան թշնամիին առջեւ, վերջին անգամ մը եւս իր դիւցազնութիւնը ցոյց տալու անարգ թշնամիին։ Իր քանի մը յանդուգն գրոհներով երկու ժամուան մէջ կրցաւ անոր շղթան ցրուել եւ կարեւոր դիրքերուն տիրանալ։ Այլեւս ճամբան բաց ըլլալով, մուխը տալուն ժողովուրդը խաղաղօրէն նահանջեց։ Յուսախաբ թշնամին, պալարը սիրտին, թափուած աւարէն միայն մաս մը խլելով 20—30 հոգի կորանցուց եւ ետ դարձաւ։

Այսպէս, Արմշատցին գրեթէ անվտանգ միանալով վասպուրականի ժողովուրդին, իր դիւցազնական մարտնչումներով պատուոյ տեղ ունեցաւ նաեւ Վանի, Սալմաստի, Ուրմիոյ վերջին գոյամարտներուն։

Ճիշտ այս ժողովուրդն էր որ 1921ին, ընթերցողներուն ծանօթ պատճառներով, հայրենիքի կարօտը սրտին, նահր էլ-Օմարի կայանէն անջատուեցաւ եւ պատառ մը հացի համար տեղաւորուեցաւ Մուսուլի Ջախոյի շրջանը։ Այժմ կը գտնուի Սմայիլովա, Բաասկէ եւ Բազիտ գիւղերը։

Վտանգաւոր պայմաններու բերումով նախ ֆիզիքապէս ինկաւ, 40ի չափ թարմ երիտասարդներ յանձնեց հողին,— որոնց թուին կարկառուն դէմքեր, եւ մատաղ սերունդը անմշակ մնաց։ սակայն այսօր ինքզինքը շատ բախտաւոր կը զգայ, իր կողքին տեսնելով իրեն բախտակից, միեւնոյն տառապանքի բովէն անցնող հայրենակիցներու մեծ հատուածը։ Հավրէզքի Արմշատցին տարակոյս չունի թէ նոյն դեկավարը մարմինը, իր բոլոր կարելի ջանքերը պիտի տրամադրէ զինք կրկին վերակենդանացնելու ու իր մատաղ սերունդը կորուստէ փրկելու։

ՋԵՐՄԱԶՈՐՑԻ

ՌՈՄԱՆՕՖ ՄԸ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ

Աւստրալիոյ մէկ քաղաքին մէջ, ծովեզրը գտնուող դիակը Ֆրանի Հէնրըրսըն անուն մէկու մը, որ կը յաւակնէր թէ իրականին մէջ կը կոչուի Ալեքսանդր Միշել Ռոմանօֆ եւ գաւակն է կովկասի գաղական նախկին սպարապետին մեծ դուքս Միշէլի։

Դիակին քով գտնուեցաւ սրուակ մը, որուն մէջ գրուած էր ձեռագիր մը։ Այդ ձեռագրով անձնասպանը կը յայտնէր թէ չկարենալով տոկալ նիւթական զրկանքներու վերջ կուտայ կեանքին։

ԴԷՊԻ ԲԵԻԵՒ

Ափրիկեան թերթ մը կը յայտնէ թէ համբաւաւոր բեւեռախոյզ Պըրտ Մտադրած է կազմակերպել նոր արշաւ մը դէպի Հարաւային բեւեռ։

Ցսկաւին, որ եւ է թուական չէ ճշդուած, որովհետեւ Պըրտ կը սպասէ ագաջին արշաւի ընթագքին, իրեն ընկերացող գիտնականներու ուսումնասիրութեանց արդիւնքին։

Պըրտ հերքած է բեւեռային շրջանի մէջ լուսնոսկիի եւ ոսկիի հանքեր գտած ըլլալու մասին շրջող զրոյցները։

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԵԱՆ

ՁԵԿՈՅՑՆԵՐ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻ

Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կոմիտէին հրաւէրով, փարիզի շրջաններու ընկերները, հոր հաւաքուած էին լսելու ներ Շ. Միսաքեանի եւ Վ. փափազեանի զեկոյցները, տանի եւ Սուրիոյ հայ գաղութներուն մասին։

Ընկեր Շ. Միսաքեան, ունենալով Յունաստանի գաղթականներու իւրաքանչիւր վայրի մասին ուշ թիւեր, ամփոփ տեղեկութիւններ ապագային կուսակցական կեանքի ու տնտեսական պայմաններու մասին։

Ազգային կազմակերպութեան տեսակէտով ալ, գաղութները բաղդատաբար խաղալ կարելի եղած է լեզուի գանգատի եւ թէ սելանիկի գործակցութեամբ Ազգ. վարչութիւն կազմելու համար։

Բնի տեղափոխութեան տանգ չի սպառնար գաղութը, բայց կառավարութիւնը նայելով որոշ ծրագիրի, նպաստած 30 35,000 հոգիի մասին եւ ընթացք չտալով տնտեսական հպատակութեան դրանքին, որով մտավորականները կը պատճառէ։

Դպրոցներ ունինք ամէն տեղ եւ մէկէ աւելի՝ շատ մը վայրու մէջ։ Յունաստան (հինգ) հաշուէ 2500, նորը մօտ աշակերտ, որոնք հայկական թիւն կը ստանան, չափազանց դժնդակ պայմաններու (չենք, դպրոցական առարկաներ դրամական միջոցներ եւ

Ընտագաղթը կանգ առած շնորհիւ կատարուած հակտին եւ վիզայի յաջողութեանց։

Կարմիր խաչը Յունաստանի գրեթէ բոլոր քաղաքներ եւ Աթէնքի գաղթականական մէջ։ Ցեղական հաստատութիւններ մասով կը գործածուին դպրոցներու վրայ, իսկ Ամերիկայի Յունէն յատկացուած գումարներ ծառայէ գոցելու բացը իրենց դպրոցին Զաւարեանի քինիա) եւ ուրիշ քանի մը իւր անձերու դպրոցներուն, փակուելու դատապարտուած ամսական 10 15 տոլարի չափ սէն։

Թսկ ընկեր Վ. Փափազեան եան շահեկան տեղեկութիւններ տալէ յետոյ Սուրիոյ կուսակցական կեանքին մասին, անցաւ գաղութին, խոստանալով մանրամասն զեկոյցի մը գործնել գայն, յառաջիկայ հրապարակային հաւաքոյթի մէջ։ Ընկերները մեծ հետաքրքրութեամբ լսեցին ընկ. Վ. փափազեանի տեղեկութիւնները բրահայ գաղութին ազգային կրթական ու ընկերային սական կեանքի մասին։ Մանաւանդ գաղթականներու տեղեկութիւնները որքան նոյնքան եւ թելադրիչ էին կերներու համար։

Ընկեր Վ. փափազեան կոյթը վերջացուց կարեւոր դրութիւններ ընելով կուսկան եւ ազգային կեանքի մասին։

Զեկոյգներէն յետոյ ղուեցան հարցումներ, որոնց գոհացում տուին ընկերներ Միսաքեան եւ Վ. փափազեան։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ասոնք սիկ մեր հարց ըրանը՝ օրուան հրատապ հարցին, — գաղութներու նոր սերունդին փրկութեան համար։

Աւելորդ է կրկնել թէ հարցարանը կը վերաբերի մանաւանդ Միջին Արեւելքի եւ ուրիշ եւրոպական երկիրներու հայութեան, ինչպէս որ մաս մը գաղութներուն մէջ — Ռումանիա, Պուլկարիա, Յունաստան, Սուրիա Լիբանան, Միջագետք եւ Պարսկաստան — պարագաները բոլորովին տարբեր են եւ նոր սերունդը յարմարութիւններ ունի հայկական կրթութիւն ստանալու, շնորհիւ ազգային դպրոցներու։ (Ամերիկայի համար հայերենիքը արդէն ձեռնարկած է հարցարանի մը)։

1.— Ի՞նչ գործնական եւ ընդհանուր միջոցներ կ'առաջարկէք հայ մանուկները (5-15 տարեկան) հայ մեծցնելու համար։ Գոնէ հայրենի լեզուն գրել-կարդալ սորվելու չափ։ (Նկատի ունեցէք որ շատ մը փարիզի եւ քանի մը քաղաքներու դասընթացքներէն եւ մարիոյ շրջակայ գիւղերու եւ արուարձաններու դպրոցներէն, չունինք ուրիշ կրթարան)։

2.— Գիտէ՞ք միջոց մը որով կարելի ըլլայ հայկական պատմութիւնը եւ գրականութիւնը սորվեցնել տեղական դպրոցներ գացող հայ մանուկներուն։

3.— Գաղութին մտծամասնութիւնն ըլլալով բանուորներ եւ բանուորուհիներ (յաճախ այր եւ կին գործի կ'երթան), ի՞նչպէս կարելի է պահել հայերէն խօսելու վարժութիւնը, մէ՛ անչափահասներու եւ մէ չափահասներու համար։

4.— Հայ Տէրտէրը ի՞նչպէս կրնան օգնել այս գործին։

5.— Հայկական բազմազան միութիւններէն ո՞րը կրնայ աւելի գործակար ըլլալ այս գործին։

6.— Նիւթական ի՞նչ միջոցներ կ'առաջարկէք, ձեր թեյադրութիւնները իրականացնելու համար։

Պատասխանները գրել կարճ եւ ամփոփ, առանց աւելորդ խորհրդածութեանց։ Կեդրոնանալ տրուած հարցումներուն վրայ։ Բայց եթէ ունիք չնախատեսուած հարցեր, գրել առանձին։

«ՍԻՓԱՆ» ԵՐԳԱՀՈՒՄԲԸ

Անցեալ կիրակի Փլորիա Ճարտարին մէջ տեղի ունեցաւ «Սիփան» երկսեռ երգչախումբի տարեկան ընդհանուր ժողովը։

Հակառակ քանի մը անդամներու բացակայութեան, մեծամասնութիւն գոյացած ըլլալով, վարչութիւնը բացուած յայտարարեց ժողովը, եւ ներկայացուց Ծրագիր-կանոնագիրը որ անշան ուշացումով մեծամասնութեամբ ընդունուեցաւ ու վաւերացուեցաւ։

Համաձայն Ծրագիր-կանոնագրին, «Սիփան» երգչախումբի միակ նպատակն ու ձգտումն է հայ ազգային եւ ժողովրդական երգերը վառ պահել եւ կարելի եղածին չափ տարածել այս օտար աշխարհներուն մէջ տեղի ունեցած հայ երիտասարդ սերունդին մէջ, նկատելով զայն իբրեւ ազդակ մը օտարացման դէմ։

Ցետոյ ամիսը անգամ մը երգական ու գեղարուեստական ցերեկոյթներ կամ երեկոյթներ կազմել —միութեան ուժերով— ներգրաւելու համար իւրաքանչիւր անդամի այն յատկութիւնները, որոնք օր մը արժէքներ կրնան ըլլալ, հայկան չափանիշով ըսենք։

Ծրագիր-կանոնագրի ընթերցումէն վերջ, ժողովը անցաւ օրակարգի, որ էր միութեան նիւթական ու բարոյական հաշուետուութեան ձայնակ, Տիկին Ա. Արծրունի, Օրիորդներ՝ Շահվէրտեան՝ փոխատեղապետ, Ե. Թագուրեան՝ փոխատեղադիր, Ս. Քիւրքճեան՝ փոխգանձապահ։

Ընորհաւորելով սոյն ընտրութիւնը, կը ցանկանք տեսնել յաջողած իրենց առաջադրութեան մէջ, որ է պակաս մը լրացնել, հայ երկսեռ երիտասարդութեան համար, առանց մեծ յաւակնութիւններու։

Սիփանական

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԱՂՋԻԿՆԵՐՈՒՆ ՎԱԽԸ

Բազմաթիւ են նիւ-Եորքի գեղանի այն աղջիկները, որոնք այս պահուս կ'ապրին ոճրագործ խմբակի մը սարսափին տակ։ Այս խմբակը որ մեղսակիցներ ունի ոստիկանութեան եւ դատական վարչութեան մէջ, սիրային գաղտնի յարաբերութեանց հրապարակման եւ գայթակղութեան սպառնալիքով, անընդհատ գրամ կը քաշէ հարուստ ընտանիքներու պատկանող աղջիկներէ եւ կիներէ։ Իմ անունը որ չեն ենթարկուիր խմբակին պահանջներուն կը մատնուին... ոստիկանութեան, հետեւանքները... մ'ինչեւ բանտ։ Ու նաեւ բազմաթիւ են այն երիտասարդ կիներն ու աղջիկները, որոնք գոհացում չտալով վոհմակին պահանջներուն, անմեղօրէն դատապարտուած են դատարաններու կողմէ։

Այս անմեղներու պաշտպանութեան համար, Նիւ-Եորքի մէջ կազմուած է ընկերութիւն մը, որուն նախագահին կը յայտնէ թէ 1000է աւելի է թիւը այն կիներուն եւ աղջիկներուն, բոլորն ալ բարձր դասէ, որոնք սարսափահար, դուրս չեն ելլեր իրենց բնակարաններէն, վախնալով որ կ'ենթարկուին օրիորդ Վիվիան կոլտրնի դէմ գործուած ոճիրը դիրենք ահաբեկած է։

Նախագահուհին օրինակը կը յիշէ շատ սիրուն երիտասարդ աղջկան մը, բարձր դասու պատկանող, որ «Մտային զարհուրելի տանջանքի մը» ենթարկուած է եւ որմէ զանազան սպառնալիքներով 3 միլիոն ֆրանք են կորզած։ Կեղծ վերագրումներու հետեւանքով, 3 անգամ ձերբակալուեր էր Երրորդ ձերբակալման ինքզինքը թունաւորեց եւ հազիւ կարելի եղաւ հազար դժուարութեամբ փրկել անոր կեանքը։

Նախագահուհին կը վերջացնէ ըսելով.— Ո՛ր կինը որ ուզէ, որքա՜ն անմեղ ըլլայ, կրնայ ձերբակալուիլ եւ դատապարտուիլ, առանց ինքզինքը կարենալ պաշտպանելու։

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՄԻՍԻ ՀԱՄԱՐ

Մեր ընթերցողները գիտեն թէ Հայաստանի իշխանութիւնը միս հայթայթելու համար կը հատաքէ գիւղացիներուն անասունները։ Ցաճախ հայ գիւղացիները կը մորթեն իրենց անասունները, որպէսզի չխլեն իրենց ձեռքէն։ Սակայն երբ կը մորթեն, անմիջապէս դատի կ'ենթարկուին։ Եւ իբր պատիժ, ոչ միայն կը գրաւեն իրենց ունեցածը, այլ նաեւ դիրենք կ'աքսորեն գիւղէն։ Ցաճախ ալ գիւղացին չի յանձներ իր անասունը պարզ այն պատճառով, որ կենդանիները յանձնելու համար որոշուած կայանները հեռու են եւ գիւղացիին համար ձիւն-ձմեռ օրերուն դժուար է անասուն տանիլ մինչեւ այդ հեռաւոր կայանները։ Դժբախտութիւնը միայն այսքան չէ։ Գիւղացին անասունը կը հանէ մարագէն կը քշէ մինչեւ որոշուած կայանը ուր ոչ պատսպարան կայ, ոչ ալ խոտ կենդանիներուն համար։ Ո՞ւզէ՞ք որ յիշենք նաեւ բոլշեւիկներու կամայականութիւնը, անասունները գիւղացիներէն խլելու ժամանակ։

Բայց «Խորհ. Հայաստանն» է որ կը պատմէ (30 յունուար)։—

Թալինի շրջանը ունի 44 գիւղ, որոնց մէկ մասը շրջանին կեդրոնէն հեռու է 20—35 քիլոմեթր։ Կենդանիները հաւաքելու համար կայան որոշուած են Թալինը եւ Ալագեազը։ Վերջինը ունի քրտական 6 գիւղ։ Իսկ Թալինի գիւղերը 35 քիլոմեթր հեռու ըլլալով, գիւղացիները չեն կրնար ձմեռ ատեն, երբ ճամբաները անանցանելի են, անասուն տանիլ մինչեւ կայան։ Ալագեազի կայանին մէջ խոտ չկայ, հաւաքուած անասուններուն տալու համար։

Վարանցովկայի մէջ ունեցող գիւղացիները, կ'ըսէ նոյն թերթը, շարունակ կը մորթեն իրենց անասունները եւ կը հրաւիրեն միջակ գիւղացիներն ալ, որ հետեւին իրենց օրինակին։ Մասնաւոր դատարան մը հրապարակային դատաստան մը կատարեց եւ պատժեց քանի մը գիւղացիներ։

Իջեւանի, Ն. Ախտալի, Ղարմարլուի, Աշտարակի, Ստեփանաւանի շրջաններուն մէջ ունեցող գիւղացիներուն ձեռքէն առնուած են բազմաթիւ անասուններ։

Մենք չենք վկայեր սակայն այդ խեղճ գիւղացիներուն ունեցորութիւնը։ Բասարգեչարի շրջանին մէջ, կ'ըսէ բոլշեւիկ տեղեկատուն, միջակ գիւղացիներուն անասունները ալ քշուած են... սխալմամբ։ Դարձեալ Բասարգեչարի մէջ հաւաքուած անասունները նիհարցած են, որովհետեւ խոտ չկայ։ Ն. Ախտա եւ Թալշերուխ գիւղերուն մէջ բազմաթիւ անասուններ մորթուած են, չկանէնելու համար իշխանութեան։

ՋԱՑՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՆ ԱԼ ԿՐԹԱԿԱՆ ՄՇԱԿՆԵՐ

ՄԱՐՍԷԼ.— Սէն Լուիզ Ցդաշնակցութեան «Պատանեկան Միութիւնը» երկու տարուան կարճատեւ, բայց բեղմնաւոր կեանք մը ունի։ Ցատնեակ մը գիտակից ու եռանդուն պատանիներ հիմը դրին սոյն միութեան Սէն Լուի մասնաճիւղին, որ հետզհետէ յառաջացաւ ու զարգացաւ, իր շուրջ համախմբելով քանի մը պատանիներ, որոնք իրենց գործունէութեամբ ներկայիս տեղին հայութեան մասնաւորապէս գուրգուրանքին առարկայ դարձած են։

Պատանեկան Միութեան հետապնդած նպատակը կարճ ժամանակի ընթացքին իրագործուեցաւ շատ մը խոչընդոտներու եւ դժուարութեանց կուրծք տալէ ետք, այսօր թաղին գրեթէ բոլոր պատանիները համախմբուած են իր դրօշին տակ ու կը գործեն։

Մինչեւ հիմա Սէն Լուի հրապարակին վրայ պատանեկան Միութեան տուած հանդէս ու ներկայացումները քսանը կ'անցնի որմէ մեծապէս օգտուած է թաղի, բոլոր հասարակութիւնը, գեղարուեստի սէր ու համակրանք ժը ստեղծուած է Միութեան թաղին բոլոր պատանիներուն մէջ, որոնք բոլոր հանդէսներու մէջ գոյգ կուտան իրենց դիրքն ու ընդունակութիւնը։

Միութիւնը ունի իր հաւաքավայրը, որ նոյնպէս դաշնակցութեան է, ու հասարակութեան բոլոր երիտասարդներուն առջեւ միշտ բաց է ո՛ր յաճախ տեղի կ'ունենան ընտանեկան հաւաքոյթներ, նշանտուքի եւ հարսնիքի հանդէս-խնճոյքներ։

Միութեան գրադարանն ալ բաց է ընթերցասէրներու, բայց գրադարանը ներկայ աղքատ վիճակով չի տար իրմէ յուսացուած արդիւնքը, չի գոհացներ բոլոր ընթերցասէրներու պահանջները։ Այս պարագան ուշադրութեան, քաջալերութեան արժանի է հայ հեղինակներուն եւ կազմակերպութեանց, պատանեկան Միութիւնը թէեւ դաշնակցութեան նուիրական մակդիրը իր վրայ ունի, ու մաս կը կազմէ անոր, բայց իր գործունէութեան մէջ խիստ ու բացառութիւն չի դներ։

Հոս չենք կրնար Հ. Ց. Դ. պատանեկան տեղւոյս մասնաճիւղին բովանդակ գործունէութեան գնահատականը ու պատմականը տալ մանրամասն։ Ասկէ կուտանք անոնցմէ ամէնէն կենսականը ազգային մշակոյթին տեսակէտով։ Մէկը հետեւիլ «գիշերային դպրոց»ի։ Միութեան հրաւէրին պատասխանած են քսանէ աւելի աշակերտներ, պատանի, երիտասարդ անչափահաս գործաւորներ։ Դպրոցին բացումը տեղի ունեցաւ Մարտ 2ին, երեկոյեան ժամը 7ին, ներկայութեամբ ուսուցիչներու, Միութեան վարչութեան անդամներուն ու կրթասէր հայ երիտասարդներու եւ համակիրներու։

Սրահը պահ մը խանդավառուեցաւ, ներկաները անհամբեր կը սպասէին դասախօսութեան։ Բոլորն ալ ոգեւորուած վիճակ մը ունէին, նկատելի էր անոնց սեղաններուն վրայ տետրակներու, թուղթերու եւ գիրքերու տրտակները, որոնք բերած էին, առաջին խօսողը եղաւ, դպրոցի անձնուէր ուսուցիչներէն տեղւոյս հոգեւոր հովիւը Տէր Եղիշէ Մխիթարեան որ յանձն առած է յաժարութեամբ հայերէնի դաստիարակութիւնը։

Ցետոյ խօսեցաւ Թուաբանութեան ուսուցիչ Պ. Ճանիկեան, ու քաջալերեց Պ. Ա. Պէշկէօթիւրեան ֆրանսերէնի ուսուցիչը։

Դպրոցը առայժմ շաբաթը երկու գիշեր բաց է, երկուշաբթի ու չորեքշաբթի։

Ն. Արծրունի

ԿԵԱՆՔԸ ԱՐԼԻ ՄԷՋ

ԱՐԼ, Մարտ 10.— Ինչպէս ամէն տեղ, հոս ալ գործազրկութեան ենթարկուած շատ մը ընկերներ ունինք։ Ասոնց մեծ մասը կ'աշխատէին տեղւոյնգործարանին մէջ, որ այս օրերս արձակեց 50է աւելի գործաւոր, Հայեր, Իտալացիներ, Թուրքեր, Լեհեր, Սպանիացիներ եւ քանի մըն ալ Ֆրանսացիներ։

Արձակուող մեր ընկերները կրցան ուրիշ գործերու մէջ տեղաւորուիլ, բացի մի քանիէն, օրական 20-25 ֆրանքով։ Ցեղւոյս մէջ վաթսունի հասնող հայութիւն կայ, մեծ մասով ագարակ աշխատող երիտասարդներ, շատերը մաուրի։

Ազգային կեանքը մարած է, մէկ քանի երիտասարդներ յաջողեցան վերջապէս մեծ ճիգերով կազմել պատանեկան Միութեան մասնաճիւղ մը։ Ներկայիս 6 անդամներով կը շարունակենք մեր պարտականութիւնը առանց ազդուելու տիրող անտարբերութենէն, այն յոյսով որ, օր մը պիտի արթնանն թմրած միտքերն ու սրտերը։

Արժենակ

ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐ

(ՀԱՑՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒՍԱՆՈՂԻ ՄԸ ՕՐԱԳՐԷՆ)

* * *

Ո՞ւր մինչեւ ե՞րբ այսպէս հարցումներու շարանը պիտի ուղղեմ ձեզի ու ես ինծի, եւ առանց պատասխանի շարունակ պիտի կրկնեմ զանոնք։ Ի՞նչ խենդութիւն։ Ու չէ՞ք կարծեր թէ ձանձրալի կը դառնամ այլեւս աղջկան մը սիրոյ մասին այսքան երկար գրել։

Պիտի ըսէք. «Հասարակ սէր մը», պատմութեան մը արժէքէն ալ զուրկ։ Եւ չարունակ մրեւնոյն ոճով։

Թերեւս այդպէս չպիտի ըսէիք, եթէ անձամբ տեսած ըլլայիք Մակաւելինը։ Հաւատացէք այսքան հրապուրիչ աղջիկ մը տակաւին ոչ մէկ տեղ չեմ տեսած։ Մանաւանդ իր աչքերը։ Ան իր կապոյտ աչքերը, որոնք առեղծուածային, անբացատրելի առուշ բան մը ունին ու հոգիդ կը գրաւեն դիւթական երաժշտութեան մը պէս։

Եւ իր անուշ ու լուսավառ դէմքը։

Եւ իր մագնիսական, պէրոտ շարժուձեւերը։

Եւ իր երաժշտական ձայնը։

Եւ իր գլխիչ հոտութիւնը։

Եւ ասոնք բոլորը որ մը մոռցուած պատմութեան մը պէս յիշատակներ պիտի արթնցնեն։

Ի՞նչպէս կ'ուզեմ որ այսօր իսկ այդպէս ըլլար։ Ու կը ջանամ որ այդպէս ալ ըլլայ։ Սակայն յիշատակները այնքան թարմ են որ անոնց հետքերէն տակաւին արիւն կ'ելլէ, ու սիրտս կ'ալեկոծի, երբ դեռ երէկուան դէպքերուն վրայ նայիլ կ'ուզեմ ինչպէս ապագան կը նայի անցեալին վրայ։

Երէկուան յիշատակները դեռ կենդանի են մէջս։ Ու ինչ որ կապուած է դէպքերուն հետ, կեանք կ'ուզեն ամէն ինչ յայտնել յաւտուկ յանձնախումբին, բայց վիվիան կոլտրնի դէմ գործուած ոճիրը դիրենք ահաբեկած է։

Նախագահուհին օրինակը կը յիշէ շատ սիրուն երիտասարդ աղջկան մը, բարձր դասու պատկանող, որ «Մտային զարհուրելի տանջանքի մը» ենթարկուած է եւ որմէ զանազան սպառնալիքներով 3 միլիոն ֆրանք են կորզած։ Կեղծ վերագրումներու հետեւանքով, 3 անգամ ձերբակալուեր էր։ Երրորդ ձերբակալման ինքզինքը թունաւորեց եւ հազիւ կարելի եղաւ հազար դժուարութեամբ փրկել անոր կեանքը։

Նախագահուհին կը վերջացնէ ըսելով.— Ո՛ր կինը որ ուզէ, որքա՜ն անմեղ ըլլայ, կրնայ ձերբակալուիլ եւ դատապարտուիլ, առանց ինքզինքը կարենալ պաշտպանելու։

Ես ալ իրեն միեւնոյն հարցումը ըրի։

Մեր կեանքին մէջ ճակատագիրը երբեք այսքան պաղարիւնութեամբ ու անկեղծութեամբ չէինք դիմագրաւած։

Ցանցաւոր մանուկներու պէս կարծես երկուքս ալ մեր սխալները զգացեր էինք։ Ու հիմա կ'ուզէինք զանոնք սրբագրել։ Եթէ կարելի է։

Ու թերեւս անգամ մըն ալ չկրկնել։

ՅԱԿՈԲ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

(Շար.)

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱԿԱՆՋԻ, ՔԻՔԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

Հեղինակ՝ Տօքթ. ԱԼԼԱՀՎԵՐՏԻ ՈՐԴԻ

Գին՝ 10 Ֆրանք

Դիմել՝ Dr. Allaverdy, 27 Rue des Sablons, Paris (16).

Առողջապահական լաւագոյն գիրքը մը։ Կ'արժէ որ իր առողջութեանը բծախնդիր ամէն Հայ հատ մը ունենայ անկէ։

Ն. ԿՈՐԳԱՆԵԱՆԻ ԲԵՄԱԴՐԱԾ

“ԵՐԳՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ„

ՖԻԼՄԸ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ

ՍԿՆ ՇԱՄԱՆ.— Վաղը Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին Սկնէվա Լէյկի մէջ
ՎԻԷՆ.— 15 Մարտ Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle Réunie

ԼԻՈՆ.— 21 Մարտ Շաբաթ եւ 22 Մարտ Կիրակի, երեկոյեան ժամը 8.30ին 6րդ Ք պետարանի սրահը, Rue de Seize, *կը ցուցադրուի միայն երկու օր*
ՎԱԼԱՆՍ.— 22 Մարտ Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Triano Cinéma *մէջ,* 21 Bld. Ba

ՖԻԼՄԻՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՈՅԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Վառմեան ննջեակոմիտէի, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին՝

կը խօսի՝ ԸՆԿ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՍԷՆ ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ակնունի ննջեակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Սէն Մարկրիտի Համազասպ խումբին՝

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱԶԳԻՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Շավիլի երկս. երիտ. Միութեան կողմէ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Salle Pantin *սրահին մէջ, 114* Grand'Rue Chaville

կը ներկայացուի՝ ՋԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ թանկօի եւ տարազի մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով Մուտք 5 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, *Շավիլ։*

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ԳԻՐՔԵՐԸ

Կրօն եւ գիտութիւն, Հոսանքներ, Համայնավարութիւն եւ Համաշխարհային յեղափոխութիւն, Բողոքը նորագոյն պատմութեան մէջ, Հայկական շարժման նախապատմութիւն (երկու հատոր), Բանաստեղծ-հրապարակախօս, Սիմոն Զաւարեան, Le Conflit Arméno-Géorgien et la Guerre du Caucase (Préface d'Albert Thomas), L'Arménie et la Question Arménienne (Préface de Victor Bérard).

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)

51 Rue Monsieur-le-Prince, PARIS (VIe)

Հեռաձայն՝ Danton 88—65 Մէթրօ՝ Odéon

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Գիւրունեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), Փ. Միքայէլեան՝ *Եւա* (5)։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Ջարխարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչի տարեգիրք* (50), *Մայեթէ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *Են.*

ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Գիւրունեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լոութիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ գիրքը Ա., Րաֆֆիի բոլոր գործերը*, ներկայ՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*

Հայաստանէն ժասաճ են Ա. Իսահակեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Զարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Արագի եւայլն գործերը, նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպիւնդիարեանի, Բարխուդարեանի, Տիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Խաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐՁՈՒԻ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ՁԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՑՈՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՑՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒԻ, 176 ԷՋ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.

ֆնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ

կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rue Champlaine, Paris (20)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այս իրիկուն ժամը 8.30 — 9.15 Ծրագրի մեկնաբանում (ընկ. Պ. Հիւսեան)։

Ժամը 9.30—10.15 Հայ գրականութեան պատմ. (ընկ. Պ. Մինասեան)։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՓԱՐԻԶի կոմիտէն ընկ. ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ փարիզի ֆրիստափոր, Ռոստոմ, Աղբիւր Սերոբ, Արծիւ եւ Շրագդան խումբերու բոլորընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 2 Place Chatelet, Սարա Պէրնարի Թատրոնին քովի սրճարանը, Մէթրօ՝ Pont Notre Dame. Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է.

ԱՆԻԷՌ-Պուա-ֆոլոնպի ՋեյԹուն կոմիտէի վիճաբանական ընդհ. ժողովը այսօրուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, 79 Rue des Chambards, Պուա ֆոլոնպ, կը հրաւիրուին շրջանի բոլոր ընկերներն ու հաժակիրները։

*ՊԻՔՈՆ եւ շրջանները բնակող բոլոր անհատ Դաշնակցական*ները *ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Պիքոնի կայարանին դիմացի ծխավաճառի սրճարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ Ջ. Ե. Ո. Միութեան ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 186 Ave. Verdun, Իսի-լէ Մուլինօ։

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ Եղկատի Հայր. Միութեան ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 186 Ave. Verdun, *Իսի-լէ Մուլինօ։*

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սահակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Խաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յասուէլ, Տէրգօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône) France.

— *Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96* bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ *Ձշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։*

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ։ Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար)։

Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

Վառարան սենեակներ եւ խանութ. դիւրամատչելի պայմաններով, 17 Rue Damesmes, մէթրօ Թօլպիաք։

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դաքմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

EMPIRE Մեպիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մկանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկալստ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3-9։ կիր. եւ տօն օրեր 10-12։

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՒԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒ
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատ դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին Թոտներով։
ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violet
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹ
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord
(կառ տիւ Նօրմ եւ կառ տը լ'Էսթի մէջտեղը)

ՁԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT L
13 Bld. Malesherbes, Paris (8)
Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestlloyd
Ֆոմսակներ ամէն երկիրներու համար, Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպ Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։
Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ գեղչ Հայերու հ

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փաս կիշառի մօտիկ
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գ շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացք մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէ վրայ զգալի գեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղ թիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապ լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Ծանօթացէք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ր րու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մ
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sort
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիները անխ

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARS
1. կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն Թէ' կ բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ ձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով։
2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուց գրաւականով փոխառութեանց համար։
3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։
4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertis կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։
5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence ճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տ գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypo պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՀԱՑԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 3
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրնե

«THE SEVA VOICE» MONOPOLE
ԱՄԷՆԷՆ ՇՔԵՂ ՖՈՆՈՆ ՈՐ ՄԻԱԺԱՄԱՆԱԿ ՍԻՐՈՒՆ ԿԱՐԱՍԻ Է ԵՒ ՓՈԽԱԴՐԵԼԻ
ՄԻԱԿ ՖՈՆՈԿՐԱՖԸ ՈՐ ՋԱՐՄԱՑՈՒՑ ԱՇԽԱՐՀԸ
AJOUTEZ A L'ELÉGANCE DE VOTRE FOYER L'APPAREIL MODERNE

REGISTERED TRADE MARK
APPAREIL DÉPOSÉ

ՓՆՏՌԵԼ ԲՈԼՈՐ ԼԱԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԿԱՄ
MANUFACTURE GÉNÉRALE DE MACHINE PARLANTE
ETABLISSEMENTS **SEVA**
206, RUE LAFAYETTE, 206, PARIS, *Մէթրօ՝* LOUIS-BLANC
Հաստատութիւնը բաց է ամէն օր ժամը 9էն մինչեւ 19, փակ է կիրակի օրերը
AGENT PARTOUT LA MARQUE MONDIALE
DÉPOSITAIRE GENÉRAL.— PARIS - SUISSE - LONDRES - AMSTERDAM ET SUD - AMÉRIQUE

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱԶԱՏ
Աժենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէք Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական ժամը 10 Թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 հոգով ապարթըժաններ, ամենավերջին Confortով, ամ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդ ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur)։ *50 հազարէն 100 ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիի րելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին* Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *Լազարի մօտ։ Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ Թարգ պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
14
ՄԱՐՏ
1931

14 MARS 1931

Տ. ՏԱՐԻ Թիւ 1518 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ԱՅՆ ՄՐ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱՅԷՆ

Յունական Մակեդոնիոյ լեռներուն վրէ, Տրամայէն երկու հեռու, կը գտնուի Նուսգա գիւղը (այժմ Տաֆնուտի)։ Մինչեւ անցեալ ամառ՝ ամէնէն օրբաշատ գիւղը կը հաշուէր այդ շրջանին մէջ։ կը համրէին 35—50 արի տղաք, ամէն նետած՝ լեռնէ լեռ եւ գիւղէ գիւղ, ուրիշ 8—900 բախիճներու հետ, որոնք ցրուած են յիսուն գիւղերու մէջ։

Երէկ այդ գիւղէն ստացանք հետեւեալ նամակը, ստորագրած վառվռուն տղու մը կողմէ որ կը կոչուէր «ռէս», շատ նոթեր իր վրայ առած ըլլալով. գիւղապետի մը լրջութեամբ։

— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վերջը...։ Այս ցամաշխարհային տագնապն ու վրայ ըրաւ մեզ։ Մանաւանդ Մակեդոնիոյ մէջ ցրուած որբերուն 100ին 80ը խղճալի վիճակի մէջ են։ Մինչեւ հիմա ունէինք ծխախոտի առեւտուրին վրայ, բայց ափսո՛ս, մեր յոյսն ալ պարապ ելաւ։ Ցեղացիները տեսնելով որ ծխախոտն շահ չկայ եւ չմնաց, միայն իրենց բաւելու չափ գործ կը գտնեն։ Ան որ 10-15 արտավար ծխախոտ կը ցանէր, այսօր միայն արտավար կը ցանէ։ Մեր տղոց հին առնելիքները միայն մեր գիւղին մէջ կը հասնին 200-250 հազար տրախմիի (մօտ 70-85,000 ֆրանք։ Մէկ տրախմին երեք ֆրանք է. Խմբ.)։ Եւ սակայն գանձուկարելի դարձած է նոյն իսկ դատարանի միջոցաւ։ Ա. Գ.ը տրախմի պահանջ ունէր գիւղացիէ մը. 1930 յունիս 18էն ի դատարան յանձնած ենք։ Երեք տարի չորս անգամ դատավարութեան տեղի ունեցաւ, դատը շահեցանք, դատավճռի համար միշտ յամանաժամ կ'որոշեն։ Այսպէս հինգ հազար տրախմի ալ ծախք 3860 տրախմին գանձելու համար եւ դեռ չենք կրցած գանձել եւ գանձելու յոյս ալ չունինք։

Գաղաքը յուսահատ կը պատրաստուին ուրիշ գիւղեր գաղթել։ Ուրիշներ արդէն մեկնեցան, ամէն յոյս կտրած իրենց պահանջներէն։ Ես ալ մտադրած եմ միւդագետք երթալ»։ (6 Մարտ 1931)։

×

Նոյնութեամբ օրինակեցինք նամակը, հեռաւոր Մակեդոնիայէն արձակուած այս ճիչը, իբրեւ մէկ նոր էջը պատմութեան մը որ կը շարունակուի 1922էն ի վեր, — վերջին արտասուքէն եւ ամբողջ ռերունդի մը ցրուելէն ի վեր։

Օրինակեցինք նամակը, եւ հիմա մեր գրիչը կը կասի, դարձի մասին խորհած առեն։

— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վերջը»...

Ի՞նչ պիտի ըլլայ այս տղոց վախճանը, — պատասխանենք, պատասխանենք բոլորս մէկ, փարիզէն մինչեւ երեւան, քաղաքական կուսակցութիւններէն մինչեւ բարեգործականը, եր. Միութիւններէն մինչեւ առաջնորդարանները, կարմիր խերն ու գանազան խնամակալութիւնները։

Բոլորն ալ «որակեալ» բանուորներ են։ Մասնագէտ՝ ծխախոտի մշակութեան։ Տարիքները՝ 20—27։ Տարիներով ծխախոտ ցանած, արտ վարած, բեռ կապած, արիւն-քրտինք են ծախած պատառ մը հացի համար։ Օրական աշխատանք՝ 18—22 մ (հէքեաթ չէ՛, բարեկամներ)։ Գիւղերը ժամը 2ին դէպի շտ. 1—2 ժամ հեռաւորութեամբ, միշտ հետիոտն։ Գործ ած առեն՝ խմբովին դէպի ուրիշ գիւղ մը։ Հասարակ «բէնչ»ներ, որոնց վրայ գլուխն ալ ամբողջ պատմութիւն մըն է։ Բախտաւորներ ալ եղած են,— եւ բախտաւոր կարելի էր արել, եթէ ունենային տեւական գործ, եւ մանաւանդ կարային գանձել իրենց առնելիքները։ Հողատէրերը ընդհանրապատառ մը հաց եւ լուացք։ Բայց ահաւասիկ չեն կրնար տարեկան 9 — 10,000 տրախմի են սահմանած։ Աշտեակ պատառ մը հաց եւ լուացք։ Բայց ահաւասիկ չեն կրնար ձել այդ խեղճուկ վճարումն ալ, եւ ճարահատ՝ կը թափա. գիւղ գիւղ, մէկուն միւսին քով ծառայելու համար իրրեւ ակ։ Միշտ պատառ մը հացի համար...

Ժամանակին, երբ Ամերիկացիները այսպէս կամ այնպէս խնամէին այս տղաքը, ազգասի՛րաբար կը տրտնջային թէ կական կրթութիւն չեն տար, կ'օտարացնեն եւայլն։

Ամերիկացիները հաշուեյարդարի ենթարկեցին ամէն բան։ քը վարձու տուին աչ ու ձախ, նետեցին Յունաստանի եւ նայի ագարակները, աղջիկները՝ Եգիպտոս եւ ուրիշ երներ, իբրեւ սպասուհի։ Եւ մենք ամէն բան մոռցանք։ Փա՛ռք ինք որ հոգէ մը ազատեցանք...

Մաս մը՝ բոլորովին ինքնապահ դարձած եւ Միութիւն մը ղած (Ջ. Ո. Մ.), իր կարելին կը փորձէ վառ պահելու այս ածական սերունդին ոգին եւ կապը։ Բայց չափազանց սահնափակ են Ջ. Ո. Մ.ին միջոցները, — եւ ահաւասիկ քանի հազար տղաք նորէն լեռ ու ձոր նետուած։ Հեռու՝ աչքէ եւ ոչ։ Ճիշդ այնպէս ինչպէս 1915ին։ Մէկ տարբերութեամբ, այն առեն անչափահաս էին, այսօր՝ չափահաս։ Այն առեն ղ կար, այսօր չկայ։

Բայց այն առեն ալ, ինչպէս այսօր, այս տղաքներէն շատերը վարձու մշակներ էին Թուրքերու քով։ Այսօր՝ տոնեաներու քով...

— «Ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վերջը»...

Պատասխանեցէ՛ք, երեւանցինե՛ր, Հայաստանի բարեկամ ողջամիտներ, ազգասէրներ, վարիչ պատուիրակներ եւ ապատիւներ, «Հայոց ազգի փառք ու պարծանք» առեւականներ, միլիոնատէրներ, դպիրներ եւ մաքսաւորներ։

Խե՞ղճ էոր կը պակսի թէ խիղճը։ Ծրագի՞ր կ'ուզէք։ Թող այդ ըլլայ ձեր ուզածը։ Բայց միտք ունի՞ք մօտենալ Գոնէ հետաքրքրուելու։

Շ.

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ

Մերպիոյ մէջ երկրաշարժի զոհերուն օգնութեան կազմակերպումը առաջ կը տարուի փութով։ Հոգատարութեան նախարարը որ աղէտեալ վայրերը կը գտնուի, հաստատեց թէ 3 աւաններ ամբողջովին քանդուած է եւ աւերակ դարձած են։ Իսկ Սթրումիձա եւ Կէվկէլի քաղաքները մեծապէսվնասուած են։ Քինուորական իշխանութիւնը տրամադրած էվրաններ, ծածկոցներ եւ ուտելիք։ Կարմիր Խաչը նոյնպէս ղրկած է մեծ վրաններ՝ հիւանդներն ու մանուկները պատսպարելու համար...

Մօտ 6000 անձեր մնացած են բոլորովին բացը ամէն ինչ կորսնցնելէ յետոյ երկրաշարժի պատուն։ Շատերն անոնցմէ գաղթականներ են, որոնց, կառավարութիւնը հողեր տուած էր ատմանններուն մօտերը։

Նոր բայց թեթեւ ցնցումներ զգալի եղան դարձեալ։ Սակայն ժողովուրդը կը շարունակէ աերակներուն տակ փնտռել ինչ գոլ կամ կարասի որ կրնայ փրկել։

ԿՈՒԻԻ ԿԱՆՑԻՒ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋ

Պոմպէյէն հեռագիր մը կը հաղորդէ թէ Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի սրահին մէջ, կամաւորները կոուի բռնուեցան իրարու հետ։ 200 կամաւորներ գրաւեցին չէնքը նախորդ գիշեր, պարզեցին կարմիր դրօշը եւ լուսցուցին այնտեղ, արգիլելու համար բացման հանդէսը որ պիտի կատարուի Կանտիի համաձայնութեան առթիւ։ Երբ համաձայնութեան կուսակիցները թափօրը հասաւ չէնքին առջեւ, անոնք պառկեցան սանդուխներուն վրայ, արգիլելու համար թափօրին մուտքը չէնքէն ներս։ Ղեկավարները երեք ժամ չանացին համոզել զանոնք։ Ի վերջոյ կամաւորները տեղի տուին։ Սակայն կէս ժամ յետոյ, վերադարձան եւ սկսան քարկոծել թափօրը։ Բանի չափ հրետակներ վիրաւորուեցան։

ԱՐԵՒ, ՋՐԻՆ ԵՒ ԱՆՁՐԵՒ ԲԼՈՒՐՆԵՐ ԿԸ ՓԼԻՆ

Երկու օրէ ի վեր, փարիզ տաքուկ արեւ մը կը վայելէ. սակայն ֆրանսայի գանազան շրջանները կը շարունակեն մրնալ ծիւնի եւ անձրեւի ենթակայ։ Մինչդեռ մէկ քանի օր առաջ, կ'ենթադրուէր թէ սկիզ գետի ջուրերը պիտի սկսին քաշուիլ, սակայն տեղացող անձրեւներուն եւ ծիւնին հետեւանքով, ընդհակառակն, կը շարունակեն բարձրանալ, մտահոգութեան մատնելով գետեզրի արուարձանները։

Իսկ տեղացող յորդառատ անձրեւներուն պատճառով, տեղ տեղ հողը սկսած է կքիլ։ Էքսէ պէնի 30 քիլոմեթը մնացած, Շանզլառի շրջանին մէջ, մօտ 40 քառակուսի քիլոմեթրի մեծ տարածութեան մը վրայ, 15 մեթր բարձրութենէն, հողը կը թաւալի դէպի շանզլառ։ Երկու գիւղակներ արդէն բոլորովին քանդուած են, թաւալող հողին ճամբուն վրայ կը գտնուին ուրիշ գիւղակներ եւս, որոնք իրենց ունեցածն ու չունեցածը շալկած՝ կը փախին դէպի ապահով վայրեր։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԹՈՒՐՔ ԴԵՍՊԱՆԸ

Թալք կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարը Սավֆէեֆ պէյ նշանակուեցաւ Մոսկուայի Թրքական դեսպան, Հիւսէյին Բաղրպի տեղ, որ ուրիշ պաշտօնի մը կոչուած է։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քէմալի վերահաստատման ճիգերը

«Փրթի փարիզիէն»ի պոլսոյ թղթակիցը կը հետագրէ իր թերթին.— *Այն պատճառները որոնք մղեցին Մ. Քէմալը որ նոր ընտրութիւններ կատարել տայ, պարզուած են իր մէկ նամակին մէջ։ Նախ, Մուսթաֆա Քէմալ կը հաստատէ թէ առենէ մը ի վեր չանք թափուած է աննպաստ մթնոլորտ մը ստեղծելու Խալք կուսակցութեան եւ կառավարութեան շուրջ, թէ երկիրը որ ամբողջ դարեր երեսի վրայ ձգուած էր, դեռ կը տառապի նախորդ վարչաձեւերու փտութենէն։ Սակայն, կը շեշտէ Մ. Քէմալ, հակառակ իրեն յայտնուած բազմաթիւ դժգոհութիւններուն, ժողովրդեան մեծամասնութիւնը կապուած է Խալք կուսակցութեան։*

Փութկոտութեամբ կը պատրաստուին ընտրական գործողութիւնները։ Խալքի երեսփոխանական թեկնածուներուն ցանկը կը պատրաստուի Քէմալի կողմէ։ Թեկնածուներուն մէջ կան բազմաթիւ մտաւորական երիտասարդներ։

Քէմալ իր ճամբորդութեան ընթացքին, անձամբ իսկ տեսաւ վարչական թերութիւնները, միւս կողմէ հաստատեց թէ Թուրք երիտասարդութիւնը, թէեւ կապուած է հանրապետական վարչաձեւին, իրաւունք ունէր դժգոհելու տարեց պաշտօնեաներէն, որոնք չէին կրնար դիւրաւ իւրացնել արդիական եղանակները։ Մտածեց որ լաւագոյն դարմանը այս իրականութեան պիտի ըլլար թոյլ տալ երիտասարդներուն որ գործօն մասնակցութիւն բերեն խորհրդարանական կեանքին եւ Ազգ. ժողովի անդամներէն շատերուն տալ վարչական ու կառավարական պաշտօններ, մասնաւորաբար այն շրջաններուն մէջ ուր հակաքէմալականները ամենէն աւելի փորձեր էին խախտել վարչաձեւը։

Թուրքիոյ նոր ընտրութիւնները

Յայտնի չէ թէ նոր երեսփոխանները որո՞նք պիտի ըլլան, եւ ներկայ երեսփոխաններէն որո՞նք դուրսը պիտի թողուին։ Այս մասին շրջող բոլոր զրոյցներն ալ ենթադրութիւններ են առ այժմ։ Այս պարագան յայտնի պիտի ըլլայ այն առեն երբ երկրորդ կարգի ընտրողները պատրաստ ըլլան եւ թեկնածուներու ցանկը հրատարակուի։

Բայց եւ այնպէս, որոշ է որ լուծեալ Սէրպէսթ կուսակցութեան երեսփոխանները ոչ անձամբ ոչ ալ Խալքի կողմէ դարձեալ երեսփոխան ընտրուելու ձեռնարկ պիտի ըլլայ։ Խալք կուսակցութիւնը իր այս ընթացքը կը բացատրէ անով որ լուծեալ կուսակցութեան պետերը Խալքի հիմնական սկզբունքներուն դէմ եղած են։

Տրուած տեղեկութեանց համաձայն, Խալքի ընդհանուր նախագահութեան մտադրութիւններէն մէկն ալ այն է որ վարչական եւ ընտրական գործերու մէջ գործածուելիք երեսփոխաններուն նախապէս պէտք է հարցնել իրենց գաղափարը, եւ անկէ վերջ որոշել թեկնածուներու ցանկը։ Եթէ այս կարգի երեսփոխաններ ուզեն մասնագիտական մարզերու մէջ օգտակար ըլլալ, այն առեն միայն իրենց տեղը ուրիշներու թեկնածու պիտի ներկայացնեն։

Հնդկաստան եւ պահպանողականները

Գրեր էինք թէ Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութեան պետը Պոլտուին կարեւոր ճառ մը պիտի խօսի հնդիկ հարցին առթիւ, Անգլիոյ խորհրդարանին մէջ, պարզելու համար իր կուսակցութեան տեսակէտը։ Նախապէս ըսուեր էր թէ, Զրչիլի ազդեցութեամբ որ թուննդ հակառակորդ է հնդկական հարցին, Պոլտուին դէմ պիտի արտայայտուի կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ կնքուած համաձայնութեանեւ թէ պիտի մերժէ ամէն գործակցութիւն աշխատաւորական դահլիճին։

Սակայն Պոլտուին, իր ճառով զգացուց թէ պիտի շարունակէ գործակցիլ դահլիճին.— Ճանի, ըսաւ, ես եմ պետը պահպանողական կուսակցութեան, անվերապահ կերպով պիտի գործակցիմ դահլիճին, հարթելու համար մեծ դժուարութիւններ որոնց պարտաւոր ենք կուրծք տալ։ Եւ ակնարկելով Զրչիլի հակառակութեան, Պոլտուին ըսաւ.— Եթէ կան կուսակցական անդամներ, որոնք դէմ են այս քաղաքականութեան եւ եթէ անոնք մեծամասնութիւն կը կազմեն, կ'ըսեմ իրենց,— ընտրեցէք ղեկավար մը»։ Իսկ եթէ փոքրամասնութիւն են, թող քաշուին արգիլելէ անոնք որ գործ մը ունին կատարելիք։»

Ռուսիոյ մէջ հակակրօնական պայքարը

Ռուսիոյ կրթական եւ առեւտրական գործավարները արգելքի ենթարկեցին աստուածաշունչը ամբողջ երկրին մէջ, այն պատրուակով թէ «փոխանակ սորվեցնելու դասակարգային պայքար, կը քարոզէ «սիրեցէք զմիմիանս»։

Արգելքի տակ դրուած են նաեւ Թոլսթոյի կարգ մը գործերը, ինչպէս նաեւ դասական հեղինակութիւններ։

Ռուսական ապստամբութիւնը Գերմանիոյ

Ռուսիոյ մէջ ուսումնասիրական ճամբորդութենէ վերադարձող գերման գործատէրերը խորհրդային կառավարութենէն ստացած են 300 միլիոն մառք արժէքով երկաթի, պողպատի եւ մեքենայի ապսպրանք 14էն 29 ամիս վարկով։

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻԻՈՎ

Յունիան Համիտի աւագ քարտուղար Թահիսին փաշայի յիշատակները՝ *ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒՄ։*

ՊՈԼՍՈՅ ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻՆ ՇՈՒՐՋ

Լոնտոնէն հաղորդուած տեղեկութեանց համաձայն, Պոլսոյ ցիեզերական Պատրիարքարանին տիտղոսը չճանչնալու ուղղութեամբ Թուրքերու երեւան բերած յամառութիւնը արդիւնքն է Թուրք կառավարութեան վրայ բոլշեւիկներու ի գործ դրած ճնշումներուն։

Արդարեւ, խորհրդ. կառավարութիւնը, վախնալով Պատրիարքարանի կրօնական ազդեցութենէն օրթոտոքս Ռուսերու վրայ, կ'ուզէ ջնջել տալ անոր ներկայութիւնը եւ ճնշում կը բանեցնէ Թուրքիոյ վրայ։

Ան էնքի քաղաքական եւ եկեղեցական շրջանակներու մէջ շատ ցաւագին տպաւորութիւն մը ձգած է ցիեզերական Պատրիարքարանի նկատմամբ Թուրք կառավարութեան բռնած ընթացքը։ Այս շրջանակներուն համաձայն, Թուրքերու կողմէ տրուած «պաշ փափագը» մակդիրը, ոչ միայն անուր նախատինք մըն է օրթոտոքս եկեղեցիի գերագոյն իշխանութեան դէմ, այլ եւ բացայայտ բռնաբարում մը Լոզանի դաշնագրին, որովհետեւ, Լոզանի խորհրդաժողովին մէջ Թուրքերը ընդունեցին Պատրիարքարանին Պոլսոյ մէջ մնալը, առանց որ եւ է առարկութիւն ընելու անոր անուանակոչման եւ կրօնական իրազօրութեանց դէմ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ 150 ՆՈՅՆԵՐԸ

Յունաստան դնուող 150 նոյներէն 13 հոգիին մինչեւ պայրամ պայմանաժամ տրուած էր, երկրէն հեռանալու համար։ Հրամանը գործադրուած է եւ գրեթէ բոլորն ալ մեկնած են։ Սակայն անոնք աղերսագիր տուած են Ազգերու Դաշնակցութեան, հարցնելով թէ ի՞նչ պիտի ըլլայ իրենց վիճակը, եւ թէ ո՞ւր պիտի կրնան երթալ։

Միւս կողմէ, Կիւմիւլճինացի Իսմայիլ Հագգը Փարիզ եկած և միասուց հաստատման դատ բացած է Յունաստանի դէմ, այն առարկութեամբ թէ ինք հելլէնահպատակ է իբրեւ կիւմիւլճինացի, բայց հակառակ ասոր վտարուած է երկրէն։

ՆԱՆՍԷՆԵԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԻՆ ՄԷՋ

Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարի օգնականը Պ. Ժոզէֆ Ավնօլ, Աշխատանքի Միջազգային Գիւանին վարիչը Պ. Ալպէր Թոմա եւ Ֆրանսայի պատուիրակ Պ. տը Նովալ նշանակուեցան Գաղթականաց Նանսէնեան Գիւանի վարչական խորհուրդի անդամ։

ԿԱՆՏԻ ՀԻՒԱՆԴ

Կանտի հիւանդ ինկաւ։ Հընդիկ իշխանները որոշած են մօտերս հաւաքոյթ մը ունենալ, խորհրդակցելու համար քաղաքական կացութեան շուրջ։

Հնդիկներու եւ մահմետականներու միջեւ ծագած վէճերը հարթելու նպատակով կանտիի թափած ջանքերը յոյս կայ որ արդիւնաւոր պիտի ըլլան։

ՓԱԽՈՒԻՍՏ ԹԷՀՐԱՆի ԲԱՆՏԷՆ

130 բանտարկեալներ, մեծ մասամբ քաղաքական դատապարտեալներ փախուստ տուին Թեհրանի կեդրոնական բանտէն, սպանելէ յետոյ չորս ոստիկաններ եւ գրաւելէ յետոյ զէնքեր։ Ցակաւին կարելի չէ եղած փախստականները բռնել։

ԿԱՐՄԻՐ ԳԻՇԷՆ ՆԵՐՍ

ՄԻ ԱԿՆԱՐԿ ՎԵՐՋԻՆ ԴԵՊՔԵՐԻ ՎՐԱՅ

Ցնտեսական արտաքին ճակատի վրայ ժեձամասնականները լիակատար պարտութիւն կրեցին, ինչ որ սպասելի էր։

Համաշխարհային տնտեսական ներկայ ահռելի ճգնաժամը որի ազդեցութիւնը դեռ թուլացած չէ, եւ նրան հետեւող անգործութիւնը, որ շարունակում է լայն ծաւալ ստանալ, յարմարագոյն առիթներ էին, որ մեծամասնականները ուզեցին շահագործել, իբր թէ հասարաշխարհային յեղափոխութիւն, կամ առ նուազն՝ մեծ շարժուձեւներ եւ խռովութիւններ առաջ բերելու։

Սակայն, ինչպէս միշտ, այս անգամ էլ նրանք կատարեալ անյաջողութեան մատնուեցին, որովհետեւ նրանց ամբողջ գործունէութիւնը պայմանաւորուած է դրամատիրական երկիրների արտակարգ պայմաններով։

Այս նշանակում է, որ մեծամասնականները իրենց յաղողութեան միակ գրաւականը գտնում են պատահականութիւնների մէջ։

«Տըմփինկ»ով (վաճառամարտ) Խ. Միութիւնը աւելորդ անգամ եւս վարկաբեկուեց, Դրամատիրական երկիրներում ապրող ընչազուրկները դէմ էին նման անբնական տնտեսական պայքարի, որովհետեւ Խ. Ռուսիոյ աշխատաւոր զանգուածների արիւն-քրտինքն էր, որ ամերիկեան կապիտալիստները ուզեցին շահագործել, իբր թէ հաշտարարի դեր մը կատարելով։

Մէկ կողմից պետութիւնները եւ միւս կողմից հանրային կարծիքը ծառացաւ խորհուրդների այդ նոր տեսակի շանթամարի ու թալանի դէմ։ Հետեւանքն այն եղաւ, որ արգիլուեց ռուսական «տըմփինկ»ը, եւ շատ երկիրներում լրջօրէն մտածում են վերաքննութեան ենթարկել Խ. Ռուսիոյ հետ ստորագրուած առեւտրական դաշնագրերը։ Բացի այդ՝ համաեւրոպական տնտեսական համաժողովը, որ գումարուեց Փարիզում եւ որին մասնակցում էին 24 երկիրների ներկայացուցիչները. չհրաւիրեց Խորհր. Միութիւնը, չնայած նրա բողոքներին։

Այս պարզօրէն նշանակում է, որ մեծամասնականները իրենց յաղողութեան միակ գրաւականը գտնում են պատահականութիւնների մէջ։

«Տըմփինկ»ով (վաճառամարտ) Խ. Միութիւնը աւելորդ անգամ եւս վարկաբեկուեց, Դրամատիրական երկիրներում ապրող ընչազուրկները դէմ էին նման անբնական տնտեսական պայքարի, որովհետեւ Խ. Ռուսիոյ աշխատաւոր զանգուածների արիւն-քրտինքն էր, որ ամերիկեան կապիտալիստները ուզեցին շահագործել, իբր թէ հաշտարարի դեր մը կատարելով։

Մոսկուայում հրատարակուող «Անաստասա» թերթը, որ սովորաբար լոյս էր տեսնում 8 էջից բաղկացած, այժմ չորս էջով է հրապարակ եկել և այն էլ վատ թղթով։

Ինչպէս երեւում է, բոլշեւիկների հաւատը փախել է նախկին ուժգնութեամբ մարտնչելու Եհովայի դէմ, որի պատճառով շատ յատկացումներ չեն անում ու թերթը փակուելու մօտ է։

Այդ երեւում է նաեւ թերթի անամէջ բովանդակութիւնից։ Վերջին հատարում «Անաստասա» թերթը ոչ թէ երկրային հարցեր է լուծում, այլ երկնային հարցեր է դնում, միջնադարեան ձեւով։

Այսպէս, օրինակ, «քանի՞ աստղեր կան տարածութեան մէջ, ինչո՞ւ լուսինը մեծանում է եւ փոքրանում։ ինչո՞ւ համար աստղերը, ինչպէս նաեւ լուսինը լուսաւորում են գիշեր ժամանակ։ Ի՞նչպէս եւ ո՞րտեղից են առաջ եկել մարդիկ, եւ ինչո՞ւ չեն ստեղծել միայն տղամարդիկ կամ միայն կանայք»։

Մարդ ակամայ մտածում է, թէ արդեօք այս հարցերին պատասխան տուողները չի՞ն առաջնորդուի բանտ կամ խարոյկ, ինչպէս այդ սովորութիւն էր հաւատաքննութեան ժամանակ։

Ամենայն հաւանականութեամբ, որովհետեւ խորհրդային դրախտի մէջ մէկ հարց միայն կարող է լինել՝

— Բոլշեւիզմը։

Եւ մէկ պատասխան՝

— Նրա փառաբանութիւնը։

Ռ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ժամանակ մը պէրասէրին նորոյթն էր նիհարնա՛լնիհարնա՛լ մինչեւ որ

Ջինարի պէս կանալի։

Մեր ժողովրդական երգերը շատ են գովաբանած բարձրահասակ ու նրբակազմ, «չինար բոյով» եարերը։ Ջմռնանք, որ Արեւելքի մէջ սիրելի էին նաեւ կլորիկ աղջիկները։ Եւրոպայի մէջ մարդիկ կապիկի ախորժակ ունին, այսօր այսպէս կ'ուզեն, վաղն ալ այնպէս։ Եղաւ առեն մը, երբ այտերդ, գեղեցիկ ու պէրուն երեւնալու համար, աղջիկները հաց չէին ուտեր ու քացախ կը խմէին, ծնոր յղութիւններ կը կրէին եւ պաղ ջուրի մէջ կը լողնային։ Որպէսզի նրբանալ իրենց մարմինը, հիւծախտաւորի պէս դեղնաւուն ու թափանցիկ գոյն մը ստանալ իրենց մորթը։ Վերջապէս աղջիկ մը,բարակ, փափուկ, կարապի ոտն, հալա՛ծ, հալա՛ծ,

Եթէ խօսի,
կ'ըսես— ջիվա կը ֆատնի։
(Պ. Դուրեան)։

Եւ այս նորոյթը այնքան չափազանցութեան հասցուցին, որ նիհարութեան սիրոյն... մեռա՛ն բազմաթիւ աղջիկներ։

Բարեբախտաբար մեր ժողովուրդը կը վախնայ նիհարութենէն։ վա՛խ, վա՛խ, ոսկորները կը հատուին,— քա՛, վո՛ւյ, մատ մըն է մնացեր,— աղջի՛ Խաթուն,ճանճին ոտքերը սըւոր ոտքերէն աւելի հաստ են։ Այսպէս կը մեղքնայ մեր ժողովուրդը անոր վրայ, որ նիհարութեան դատապարտուած է։ Ուրեմն հասկնանք նիհարութեան էութիւնը, պատճառները եւ դարմաննենք զայն։ Ուրիշ առթիւ մը՝ գիրութեան մասին։

* * *

Նիհարութիւնը այն վիճակն է, զոր կը ստանայ մարդ՝ երբ ճարպային հիւսուածքը կը նուազի եւ կը տանի իր կազմուածքին մէջ։ Այն ատեն դէմքները (միսը) իրենց կարգին կը հատնին։ կը պատահի, որ միսը ամբ՝ երբ ճարպը նուազի։ Ամէն պարագայի, ծանրութիւնը կը քիչնայ հետզհետէ։ Այնպէս որ ինչպէս չերմաչափը, կարեւոր գործիք մըն է կշիռքը։ Եւ պէտք կշռուիլ դէմ ամէն առիւ։

Ամէն մարդ կը հասնի մէկ մեթրէն աւելի։ Ճշդել այդ աւելին, այսինքն սանթիմեթրը,դտնելու համար իւրաքանչիւր անձի ծանրութիւնը։ Այսպէս մէկը որ 1 մեթր 70 սանթիմեթր հասակ ունի, կը կշռէ 70 քիլօ։ Երբ այս հաշիւը ճիշդ չելլեր, կը նշանակէ թէ բան մը խանգարուած է այդ անհատին մէջ։ Երբ պակաս կը կշռէ, նիհար է։ Ընդհանուր օրէնք մըն է այս։ Դժբախտաբար կարգ մը պայմաններ կան, որոնց համաձայն ճիշդ չի կրնար ըլլալ այդ հաշիւը ամէն անգամ։ Եւ այդ պայմանները ճշդելը բարդ խնդիր մըն է, միայն բժիշկ մը կրնայ կատարել։ Այնպէս որ այս դիւրին հաշիւը չի կրնար իւրացնել ժողովուրդը։ Նախ հասակաչափով (longimètre) պէտք է ճշդել մարդոց երկարութիւնը եւ յետոյ միայն կատարել հետեւեալ հաշիւը։—

1.— Բոլոր միջահասակները հետեւեալ ձեւով.

1 մէթր 70 սանթ.=70 քիլօ։

2.— Բոլոր կարճահասակները հետեւեալ ձեւով.

1 մեթր 70 սանթիմ.=70+ $\frac{70}{10}$ =77 քիլօ։

3.— Բոլոր երկարահասակները հետեւեալ ձեւով.

1 մեթր 70 սանթիմ.=70— $\frac{70}{10}$ =63 քիլօ։

Երբ այսպէս կը ճշդուի թէ նիհար էք, դուք պիտի զգաք հետեւեալ նշաններն ալ։ Մսկռտութիւն,— սովորական պաղն իսկ (օդը կամ ջուրը) կը սարսռացնէ ձեզ։ Յոգնածութիւն,— փոքրիկ ճիգերն իսկ կը ցաւցընեն ձեր անդամները։ Ցետոյ պէտք է գիտնալ, որ նիհարութիւնը կ'ազդէ ուղեղին վրայ, այդ պատճառով նիհարները չեն կրնար մտային աշխատանքի դիմանալ եւ առաջին առթիւ կը տկարանայ յիշողութիւնը։ Ջերմութիւնը կը նուազի, սիրտը կը դանդաղի, արեան հոսանքը կը տկարանայ, դէմքը գերեզմանի գոյն կը ստանայ, ստամոքսը կ'իյնայ, երբ պատառ մը հաց ուտէ՝ փորի ցաւեր կը զգայ, լեզուն կ'աւրի, անքնութեան կ'ենթարկուի, գիշերը մղձաւանջ կ'ունենայ, շատ կը քրտնի եւ քիչ կը միզէ։ Ի վերջոյ հիւծախտ։

Կը տեսնէ՞ք, նիհարութեան համար խենթեցող եւ նորոյթի սիրահար աղջիկնե՛ր, նիհարնալը ուտելիք ապուր չէ։

Սակայն նիհարութեան պատճառը միայն նորոյթը չէ։ Բազմաթիւ պատճառներ կան, զորս պէտք է փնտռել ու գտնել։

Անմիջապէս խոստովանինք, թէ գոյութիւն ունին նիհարներ, որոնք որ եւ է պատճառ չունին, երբեք հիւանդ չեն, եւ անկարելի է զանոնք դիրցնել,— ասոնց «կազմն այդպէս է»։ Մենք «չորցած» կ'ըսէինք այսպիսիներուն։ կան նաեւ նիհարներ, մարզիկներ են ասոնք, որ ճարպային որ եւ է կլորութիւն չունին, բայց լաւ աճած են իրենց դնդերները։ Ցետոյ, ցուրտ երկիրներու բնակիչները (Նորվեկիա, Անգլիա, Ռուսիա) ընդհանրապէս նիհար եւ երկայնահասակ կ'ըլլան, արեւտահ երկիրներու բնակիչները՝ կլոր ու զէր։ Դարձեալ, պատանիները, իրենց աճման շրջանին, երբ «պոյ կը քաշեն» կը նիհարնան։ Մեր խօսքը ուրեմն հարող, ժաշող, հատնող, նուազկոտ նիհարնելու մասին է միայն։

Առաջին պատճառը ստամոքսին մէջ է։ 1) Հիւանդը քիչ կ'ուտէ (սով, թշուառութիւն, դործադրկութիւն)։ 2) կամ չի մարսեր, որովհետեւ մարսողական գործարանը հիւանդ է։ 3) Լեարդը չաշխատիր, պանկրէասը կը դադրեցնէ (շաքարախտ), աղիքները չեն գործեր։ 4) Վերջապէս մարսողական խողովակին մէջ բան մը կայ, որ կ'արգիլէ սնունդին անցքը (խլիրդ, ստուգի նեղութիւն)։

Երկրորդ պատճառը կը կազմեն զանազան հիւանդութիւններ, — հիւծախտ (վէրէմ),խլիրդ (քանսէր), ֆրանկախտ, կրիպ, թունաւորում ափիոնով եւ այլն։ Երիկամներու հիւանդութիւն։ Պնդերականերութիւն։

Երրորդ պատճառը կը կազմեն ներծոր գեղձերը, մանաւանդ վահանագեղձը, որուն գործունէութեան պատճառով կը հալին հիւսուածքները. Այսպէս աչացայտութիւն(goitreexophtalmique, maladie de Basedow) կոչուած հիւանդութեան ենթականերուն վրայ դուք կը տեսնէք, որ երբ աչքերը պայթելու պէս դուրս ինկած են, սաստիկ նիհարութիւն մը կը մատնէ մարմինը։ Նիհարութեան ցանկացողները արդէն այս վահանագեղձն է, որ կը գործածեն չաճախ իբրեւ դեղ։

Չորրորդ պատճառը պէտք է փնտռել... «հոգիին» մէջ։ Արդարեւ ջղասպառութիւնը (neurasthénie) նիհարութեան կապուած է անպայման։ Հոգերը, սեւ մտածումները, տխրութիւնը «կը կտրեն ախորժակը»։ Մարթինէ կը պատմէ թէ 1918ին բազմաթիւ էին անոնք, որ բժիշկներուն կը դիմէին նիհարութեան պատճառով։ Ուժի դեղերը, հոգեբուժութիւնը, եւ... պատերազմի յաղթական վախճանը դարմանեցին այս հիւանդները անմիջապէս։ Սակայն նիհարութիւնը անբուժելի է, եթէ արդիւնք է հոգեկան խանգարման։ Մարսափելի է տեսնել խեղդեր որ հրաժարելով ուտելէ՝ կը նիհարնան եւ միայն իրենց ոսկորները կը մնան։

Հիւանդ կին մը ունէի Ամէնի հիւանդանոցին մէջ, որ ոչ միայն կը մերժէր սնանիլ, այլ նաեւ յարատեւ լղագրգռութեան ժամանած էր։ Բռնաշապիկ կը հագցնէինք, սակայն այնքա՛ն բարակ, այնքա՛ն նիհար էր, որ մարթին իսկ կարելի չէր ճշդել, բացարձակ պէս կը մախքի, շարժուն կմախքի մը փոխակերպուած էր, «դերձան դարձած էր» կ'ըսէ հայ ժողովրդական բացատրութիւն մը։ Այս պատճառով բռնաշապիկին մէջէն կը սահէր ու դուրս կ'ելլէր։ Ինչե՛ր կը քաշէի քիթէն ստամոքսը ներժուժուած ձգախէժ խողովակով մը սնուցանելու ատեն։ Իվերջոյ մեռաւ մարմինը պէս հալելով։ Այսպէս նաեւ այն հիւանդները, որոնք սնունդին դէմ ատելութիւն մը ունին կամ կը վախնան անկէ։

Առանք են գլխաւոր պատճառները։

Երբ կ'ուզէք հասկնալ նիհարութեան գոյութիւնը կամ վերտանզը, իբրեւ կանոն՝ կը յանձնարարեմ քննել՝

1.— Ծանրութիւնը,

2.— Ջերմութիւնը,

3.— Արեան հոսանքին ուժը,

4.— Մէզին քանակութիւնը, որոնք անպայման կը նուազին, եւ ենթական՝

5.— Մարսողութեան խանգարում կ'ունենալ։

* * *

Ի՞նչպէս դարմանել։

Նախ փնտռել պատճառը։ Հիւծախտա՞ւոր է, ներծոր գեղձ մը չի՞ գործեր, ստամոքսը կամ լեարդը չի՞ն աշխատիր, խլիրդ չունի՞։

Ցետոյ արգիլել ուժասպառութիւնը,— հանգիստ ընել հոգիով եւ մարմինով։ Երկար ատեն բնակիլ գիւղը, բաց օդին մէջ։ Օդը հրաշալի... սնունդ մըն է եւ դիղ մը։ Թէեւ մարդանք մը նոյն ատեն։ Զքրտնիլ,ուրեմն զգուշանալ վազելէ, հեծելանիւ նստելէ։

Եւ հոգ տանիլ սնունդին, զոր պէտք է աւելցնել, անշուշտ աստիճանաբար։ Մսեղէնը առատ, հաւկիթ, մասնաւորաբար դեղնուցը։ Բանջարեղէն։ Շաքարատ եւ ալիւրոտ ընդեղէններ, ապուր, բրինձ, հաց, կարագ եւ կաթնեղէն։ երբեմն երբեմն քիչ մը չմոռնալ։ Ուրիշ ժամանակ ջուրի լոզանք քնելէ առաջ։ Իբրեւ դեղ՝ ճաշելէ առաջ, գաւիկ (քինքինա, քոլա, սթրիքնին) թէ բերնէն տալ, չնդհատ ատամոքսը։ Բայց ամէն դերուն գործածութեան քաժիշկն է, որ պիտի խորհրդակցի։

Բ.Ժ. Շ. ԱՅՎԱԶԵԱՆ

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹԻՒՆ

Կ. Վ. (Մարսէյլ)։— Ձեզի կեցէք երկար ատեն։ Արիւնահոսութիւն պէտք է, Լինգիհիւանդութիւնը ձեզի դեղերուն արդիւնքն է, ծափելի, Ամէն օր ցողուցեք բերանը chlorate de ... լուծոյթով։ Այդ մասին Կ. Թաչի բուժարանը ... բակած է փոքրիկ տետր... Դիմեցէք, ձրի կը դրկեն... Jean Goujon, Paris.

Ե. Գ. (Եուկօսլավիա)։— ... գիրք չունիմ, «Բժշկ. բառ... մըն է, որ դեռ լոյս չէ տ... Այդ մասին ընդարձակ գ... չկան։ Լաւագոյնը, որ ... տօքթ. Քօլօեանի գրքոյկն... փոստին յանձնեցի։

Մ. Ա. (Մարսէյլ)։— ... տենդին միակ դեղը կ... համարել quininep։ Նշ... կան 0.25նոց, գործածել... 2 հատ։

Ռ. Ա. (Արտէշ)։— ... բար յոյսի եմ։ Քանի մը վերջ միայն կը ճշդուի։

ԿԵԱՆՔԸ ԿԻՊՐՈՍԻ Մ...

ՆԻԿՈՍԻԱ (Սկիզբ թ... կիպրոսի հայոց թիւը մ... է։ Ցեծամասնութիւնը կի... եւ փոքր-Ասիայէն։ Երկ... ներ են գրեթէ բոլորն ... մուն գործերով, առ... զբաղողներու թիւն ալ գ... Հայերը կ'ապրին շատ հ... ծամասնութիւն կազմող ... եւ Թուրքերու հետ։ Ունի... ցի մը, դպրոց մը մօտ... սեռ աշակերտներով կա... սարգաց Ակումբ մը ... ճոխ հայերէն գրքերի... նան գրեթէ բոլոր հայ ... ու ամսագիրները։ Լաւ կ... լար անշուշտ, որ Ակումբ... բերաբար կազմակերպե... յին, ընկերային եւ բա... հարցերու շուրջ դասախո... ներ, վեճաբանական ժող...

Վերջերս, ամբողջ ... արնագոյի, Նիկոսիոյ ... Հ. սաներէն կազմուած «... մարմնամարզական խում... կը խօսի մեծ գովեստով ... քաղաքի յոյն հիւպատոսի պոլի բաժակի մրցում մը ... է։ Կը մասնակցին բոլոր ... հայ, անգլիացի, Թուրք ... խումբերը։ Մրցումները տե... նեան ամէն կիրակի, մեծ ... մեծ մարզադաշտին վրա... 4-5 հազար հետաքրքիր ... մութիւն մը ամէն անգամ ... ներկայ կ'ըլլայ այդ խա... Մինչեւ հիմա հայերը (... ծակ») չախչախէ յաղթա... են տարած։ Ի՛նչ խօսք որ ... ջոյ ոսկի բաժակը մերին ... տի շահին։

Հոս, հայերը ոչ միայն ... ուժին գծին վրայ են կ... մարմնակրթական շարժում... այլ նաեւ կը փայլին երգ... րենց սարքած գիշերուան ... հանդէսներովն ու երեկո... րոյն։ Աթէնքի Երաժշտան... ուժին մրցանակով վարձա... եւ Նիկոսիոյ յոյն գրչեն... ժշտութեան ուսուցիչ պ... եան, տուաւ, ասկէ առաջ

ԳՈՒՏԱՓՈՂՈՑ

(ՀԱՏՈՒԿՔԵՐ ՈՒ ՄԱՐԴԿԱՅԻՆ ՄԵՐ ՕՐԱԳԻՐԸ)

Երբ իմաստուն աչքերու մեծագործ, Գրիգորիս Նարեկացի, իր մեծ գործը «ոտանաւորեալ ճառս» կոչեց եւ ոչ թէ «քերդուածոյ», ան գիտէր թէ ինչ կ՚ընէ։ Ան գիտէր թէ ինչ կը նշանակէ ոտանաւորը, որ ոչ միայն ներդաշնակ հնչիւններու, այլեւ ներդաշնակ միտքերու եւ զգացումներու համադրութիւն է։ Ան գիտէր թէ ոտանաւորը ոչ միայն ձեւ է, այլեւ՝ բովանդակութիւն։ Ան գիտէր թէ ոտանաւորը ոչ միայն ականջին, այլեւ՝ հոգիին համար է։

* * *

Ոտանաւորը հին ժամանակներէն ի վեր ամենէն սիրելի ձեւն է եղած մարդկային միտքին համար։ Ան ունի իր ներքին օրէնքները, որոնք կը պահանջեն, որ ամէն մէկ տողի մէջ ճիշդ որոշ թիւով վանկեր գործածուին, որ տողերը իրարու հանգին, որ ոտանաւորը ունենայ իր ներքին ռիթմը։ Ոտանաւորի մը մէջ ամէն մէկ բառ, ամէն մէկ նախադասութիւն, ամէն մէկ միտք իր տեղը ունի, եւ ոչ մէկ բառ, ոչ մէկ նախադասութիւն, ոչ մէկ միտք կրնայ տեղափոխուիլ, առանց ոտանաւորը քանդելու։

Ոտանաւորի մը մէջ ամէն մէկ բառ, ամէն մէկ նախադասութիւն, ամէն մէկ միտք ունի իր ճշգրիտ տեղը, ինչպէս որ ունի իր ճշգրիտ տեղը ամէն մէկ քար՝ մեծ շէնքի մը մէջ։ Ոտանաւորի մը մէջ ամէն մէկ բառ, ամէն մէկ նախադասութիւն, ամէն մէկ միտք ունի իր ճշգրիտ տեղը ամէն մէկ քար՝ մեծ շէնքի մը մէջ։ Ոտանաւորի մը մէջ ամէն մէկ բառ, ամէն մէկ նախադասութիւն, ամէն մէկ միտք ունի իր ճշգրիտ տեղը ամէն մէկ քար՝ մեծ շէնքի մը մէջ։

* * *

Գրիգորիս Նարեկացի ոտանաւորեալ ճառերը գրեց, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթքները, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սրբազան գիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։

Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

* * *

Գրիգորիս Նարեկացի ոտանաւորեալ ճառերը գրեց, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

* * *

Գրիգորիս Նարեկացի ոտանաւորեալ ճառերը գրեց, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աղօթագիրքը։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր սաղմոսները։ Ան գրեց զանոնք, որպէսզի ժողովուրդը ունենայ իր աստուածաշունչը։

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Ա. Ս.

Ալեքսանդր Պուշկին, որ ռուսական ազգային գրականութեան հիմնադիրը կը համարուի, ծնած է 1799 թուականին։ Ան մահացած է 1837 թուականին, մենամարտի մը ընթացքին։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։

Պուշկին ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։

Պուշկին ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Ս.

Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։ Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։

Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։ Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։

Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։ Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՄԵԾ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. Ս.

Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։ Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։

Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։ Հայկական հարցի մասին մեծ պատերազմի տարիներուն շատ գրուած է։

ՊՈՒՇԿԻՆԻ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Ա. Ս.

Պուշկին ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։

Պուշկին ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։ Ան ունեցած է ընդամէնը 38 տարուան կարճ կեանք մը։

Ն. ԿՈՐԳԱՆԵԱՆԻ ԲԵՄԱԴՐԱԾ

“ԵՐԳՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ„

ՖԻԼՄԸ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ

ՍԿՅՆ ՇԱՄՈՆ.— Այսօր Շաբաթ կէսօրէ վերջ ժամը 4ին ՍԷՆԷՎԱ Էտէնի մէջ

ՎԻԵՆ.— Մարտ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին Salle Réunie

ԼԻՈՆ.— 21 Մարտ Շաբաթ եւ 22 Մարտ կիրակի, երեկոյեան ժամը 8.30ին 6րդ թաղապետարանի սրահը, Rue de Seize. կը ցուցադրուի միայն երկու օր։

ՎԱԼԱՆՍ.— 22 Մարտ կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Triano Cinéma֊ի մէջ, 21 Bld. Bancel.

ՖԻԼՄԻՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԿՈՉ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լիոնի եւ կար տը Վէզի բոլոր ընկերները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, Գ. թաղապետարանի ընթերցասրահը։

Ներկայ կ'ըլլայ Կ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

ՓԵՏՐ. 18Ը ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՍՏՈՅԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Վառմեան ՆՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ, վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին։

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՄԷՆ ԼՈՒԻ (ՄԱՐՍԷՅԼ) ՄԷՋ

Նախաձեռնութեամբ Հ. Յ. Դ. Ակնունի ՆՆԹԱԿՈՄԻՏԷԻ եւ մասնակցութեամբ Մէն Մարկրիտի Համազգայ խումբին։

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱԶԳԻՆ

Գեղարուեստական ճոխ բաժին

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Շավիլի Երկս. Երիտ. Միութեան կողմէ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին

Salle Pantin֊ի սրահին ժէշ, 114 Grand'Rue Chaville

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻ՝ ԶԱՐՇԵԼԸ ԱՐԹԻՆ ԱՂԱ

Դիմակաւոր եւ անդիմակ պարահանդէս կէս գիշերէն մինչեւ առաւօտ Թանկօի եւ տարազի մրցում, ընտիր նուագախումբ, ճոխ պիւֆէ՝ ժողովրդական գիներով Մուտք 5 ֆրանք

Հաղորդակց. միջոց.— Առնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Ancienne Mairie, Շավիլ։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պէյրութի եւ շրջանները բնակող բոլոր անհատ Դաշնակցականները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին Պէյքոնի կայարանին դիմացի ծխավաճառի սրճարանը։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Պիւզեանթիոնի Եռգկատի Հայր. Միութեան ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 186 Ave. Verdun, Իսի-լէ Մուլինօ։

Սէվրի մուրատեան վարժարանի յառաջիկայ բանախօսութիւնը՝ վաղը կիրակի ժամը 3ին վարժարանի դահլիճին մէջ (26 Rue Troyon, Sèvres). Նիւթն է՝ «Ցանդէ, իր ժամանակը եւ իր գրական հրաշակերտը»։ կը խօսի Հ. Յովհ. վրդ. Թորոսեան։

Փոխադր. միջոցներ՝ Métro, Porte St. Cloud, հանրակառք թիւ 1, իջնել Pont de Sèvres.

ԿԱՐԱՊԵՏ եկաւեանէ կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել «Ցառաջ»ի խմբագրութեան։

ՎԱՐԱՆ սենեակներ եւ խառնուած. դիւրամատչելի պայմաններով, 17 Rue Damesmes, մէթրօ Թօլպիաք։

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդիթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

(Մոսկուայի եւ Փարիզի համալսարաններէն) 17 Rue Réaumur, մէթրօ Arts et Metiers եւ République, Tél. Arch. 54—27. Վէներ. հիւանդ. (արանց եւ կանանց), ֆրանկախտ. ջերմահիղութ. մորթի հիւ. եւ անկարողութիւն։ Նոր ձեւով բուժումը էլեկտրականութեամբ։ Արեան եւ մէզի քննութ.։ Դիւրամատչ. գին։ Դարմ. ասիւրանս սոսիալէ հաշուոյն։ Ամէն օր 9—20, Կիրակի 8—13։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Մարաշի ջաւուշլու թաղէն Լուսնթագ Յահիակեան, իօր անուն՝ Ցարուհի (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաֆուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յասուէլ, Տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

CORDONNERIE «AKAP»

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89

Մէթրօ՝ ԱՎԼՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն Քոէֆ տը Շինի։ Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորհրդակցիլ, ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ ՃՕԼԱՓ (SCHOLAK)

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ

6 rue Adolphe Focillon, Paris Tél. Gobelins 19—60

1. Ներկայիս, Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբաժին-ներ 2—3 սենեակնոց, լոգարան, նոր շէնք։

2. Brunoyի մէջ՝ ճախու երկու հողեր շահաբեր կալուածներու շինութեան յատուկ, խանութով, փառակ. մէթրը 90 ֆր.։

3. La Bauleի մէջ՝ ճախու ծովեզերեայ արդիական villa մը շինուած 1930ին։

4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաճախորդներուն որոնք կ'ուզեն շահաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել։ Շինութիւններու համար վերջին գին։

5. Փորթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր տուներու շինութեան համար. վճարման դիւրութիւններ։

ՃԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրերը մինչեւ կէսօր Պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLÉANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը։ Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար։

ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ

Շէրպէթեան

Հայ առաջնակարգ դերձակատունը

Փուփի վերվին կատարելագործութեամբ իրկարածոփատները, կը ծածկեն ոտքերու տձեւութիւնները, իսկ հագուստները՝ մարմնական թերութիւնները, մեր դերձակատան մէջ կը հագուիք ամենատոկուն կերպասներէ ճաշակաւոր հագուստներ։

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱՀՈՐ

94 Rue Lafayette, PARIS մէթրօ՝ Poissonnière

ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԸ

1 Bld. du Nord, Le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

կը գոհացնեն ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները, դիւրահատչելի պայմաններով։

Հագուստեղէններ եւ ձերմակեղէններ, նուրբ ձեռագործի աշխատանքներ, օժիտի պատրաստութիւն։ Վարիչ խնամակալուհիին այցելութիւնները կ'ընդունի երեքշաբթի օրերը։

Օգտուեցէք առիթէն։

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ։

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է։

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC

Métro: Couronnes ou Parmentier

ԿԱՐԴԱՑԱ՞Ծ ԵՒ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒՆ ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԱ՞Ծ ԷՔ

ԳՐԻՄԻԹԷԼԻՆ «A L'OMBRE DE LA CIVILISATION»

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՐՕՖԱԿԱՆՏԻ ՎԷՊԸ

(Ֆրանսացի ամենակարեւոր անձնաւորութիւններու եւ թերթերու կողմէ գնահատուած)

կը ծախուի հրատարակչատունը՝ 42 Rue Saint-Jacques, Paris (Սօրպօնի մօտ), Բոլոր Ֆրանսական մեծ գրավաճառներու մօտ եւ Հր. Սամաէլի գրատունը։ Գինն՝ 15 ֆրանք։

EMPIRE Միգիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, Փարիզ, Մէթ. Réaumur. Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

Տիաթէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջ տեղը)

ԴԵՐՁԱԿ Հեռաձ. Provence 67—07

ՈՒՆՁԵԱՆ

66 Rue d'Hauteville PARIS (10e)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք

ETABLISSEMANT

Օ. ԵՒ Ա. ԵԱՉՄԱՉԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

Հայրենական գիներ, օգտուեցէք առիթէն

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՁԵՂՉ

փարիզէն վկայեալ եւ Պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դերձակ

ԺՕՐԺ ՃԷՊԷՅԵԱՆ. “Օ'ՍԻԶՕ Տ'ՕՐ„

դերձակատան մէջ, 20 Ավընիւ Քասթէլ Փէլթան, Մարսէյլ, կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ կերպասներ, Արանց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կը կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ այցելութիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։

20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, Հեռաձայն Բոլպէր 71—10

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՐՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։

կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՃԻՇԴ Է

եթէ մէկ անգամ գործածէք մեր կօշիկները,, տեւական յաճախորդ պիտի ըլլաք,

մենք գործարանատէր ենք եւ փոքրաքանակ ծախող

CHAUSSURES ZAGORIDIS

18 Rue MONCEY, 18 Lyon

Փլաս տիւ Փոնթ մօտ

Հարիւրին 20 զեղչ

AU ROI DES PULL - OVERS 10.000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵԻ

Անոնք որ պիտի կրնան ապացուցանել թէ մեր արտադրութիւնները Փարիզի հրապարակին վրայ կարելի է աւելի աժան գնով գտնել, պիտի ստանան 10,000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵԻ։

FABRIQUE DE TRICOTS DE LUXE S. TERZIAN

GILETS ET PULL OVERS, FABRICATION EN GRADE SÉRIE

20 Rue Mélingue, Paris (19e) Téléphone: Botzaris 22—98

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL֊ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 876.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
15
ՄԱՐՏ
1931
15 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1519 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«Ի՞ՆՉ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՅ ՄԵՐ ՎԻՃԱԿԸ»

երէկուան խմբագրականէն յետոյ, Մակեդոնիայէն ստացանք երկու նամակ եւս, նոյնքան ժոայլ.

— «Տիրող տագնապին պատճառով, ժողովուրդը անտանելի ծանրութեանց մատնուած է. մանաւանդ գիւղերու մէջ գտնուող ընտանիքները չորս ճաց մը ճարելու համար իրենց գլուխը հազարու մէկ տեղեր կը գարնեն ապարդիւն: Բոլորովին յուսահատած են: Քաղաք իջնդիպողը կը հարցնէ, — ի՞նչ պիտի ըլլայ մեր վիճակը, ե՞րբ պիտի ազատինք»: (Խօսքը հայրենիքի մասին է):

Քանի մը տող ալ՝ երկրորդ նամակէն.

— «Վեց հարիւր որքեր, առիւծի պէս տղաք, հայրենիքի գինուորներ, անօթութեան, ժաիուան դատապարտել, երբ բարեգործականի եւ ուրիշ հիմնարկութիւններու եւ անհատներու միլիոնները պանքաներու մէջ կը ժանգոտին»...

Բայց թողունք ողբ ու կոծը, անզօր ճիչերը եւ խորհինք յարմանի մասին:

Ի՞նչ կարելի է ընել:

— Հայաստան ղրկենք, պիտի պատասխանեն բարեմիտներ:

Ղրկե՛նք: Մանաւանդ որ, «որակեալ» բանուորներ, ծխախոտի մշակութեան մասնագէտներ են: Քաջալարժ՝ գործին բոլոր մանրամասնութիւններուն: Զարքաշ եւ կրակ ու բոց: Ուրեմն, երկիրը պիտի օգտուի թէ ֆիզիքական եւ թէ ճարտարագործական նոր ուժէ մը:

Բայց, մեր բարի կամքէ՞ն կախում ունի Հայաստան ղրկելու որոշումը: Կրնա՞ն, ինչպէս երկիր ունեցող բանուորները, քանը չորս ժամէն անցագիր հանել եւ ղրկել:

Տակաւին երկու-երեք տարուան պատմութիւն չէ՞ երեւանի կառավարութեան մէկ վայրենի կարգադրութիւնը, որուն հետեւանքով քանի մը հարիւր հայ որքեր Հայաստանէն քշուեցան ղէպի հիւսիս, ղէպի Արխագիա կամ Ռուսաստան: Տեսակ մը արտածում, ինչպէս եթէ գինի կամ բամպակ ըլլար...

Նուպարաշէն պիտի շինուի: Ե՛րբ: Նոյնիսկ շինութեանց գնելու համար, կարելի՞ է գոնէ կէսը փոխադրել անմիջապէս:

Մեր ուժէն վեր է ո՛ր եւ է բացորոշ պատասխան տալ այս նարցումներուն:

Աւած պիտի ըլլանք, եթէ հաւաստիքներ տանք, ինչպէս կ'ընեն ուրիշներ, իրենց կարկամ ձեռքերը լուալու համար:

Ուրեմն, խորհինք տեղական միջոցներու մասին, իրրեւ հիմնական ուղեգիծ ունենալով հողին կապել այս չարակոշկոճ տղաքը:

Հողին կապել՝ այն գաղութներուն մէջ ուր հնարաւորութիւն կայ:

Եթէ Յունաստան հող տրամադրէր, պատրաստ էինք անմիջապէս գործի ձեռնարկելու: Նոյնիսկ հանգանակութիւն մը կատարելու:

Դժբախտաբար, գիտենք որ այդ աղքատ երկիրը հող չունի մինչեւ իսկ իր զաւակներուն համար: Թէեւ մեծ հոգ մը չէ վեց հարիւր տղու խնդիրը՝ հարիւր հազարաւորներու մէջ:

Ուրեմն փնտռենք ուրիշ տեղ մը: Ուրի՛շ տեղեր:

Առ այժմ, առանց մանրամասնութեանց մէջ մտնելու, կը հաւատանք թէ կարելի է ելք մը գտնել, գոնէ կէս առ կէս փրկելու այս հալածական տղաքը,— «ազգին սաները», ինչպէս կը սիրէին կոչել, իրենց յեղյեղուկ զգացումները գոհացնելու համար:

Կարելի է գտնել այդ ելքը, պայմանաւ որ, բոլորս մէկ դարկով զգանք, ըմբռնենք տագնապին ծանրութիւնը:

Մոմտուքը, յուսահատութիւնը կրնան ամէն բան ընել ալ այս տղոց: Ցառաջ բերել ժան վալժաններ, քսան անգամ աւելի դառնացած:

Ամբողջ գործը կը պահանջէ նախաձեռնութիւն: Մաս մը շրամ եւ սրտցաւ աշխատանք:

Երէկ պատմեցինք թէ բոլորն ալ հին առնելիքներ ունին, եւ չեն կրնար գանձել: Միայն Նուսգա (Տաֆնուտի) գիւղէն՝ 70—85.000 ֆրանք (35-50 հոգի կամ աւելի պակաս):

Ըսել կ'ուզենք որ, եթէ կարելի ըլլար միայն այս դրամը գանձել, տղաքը պէտք չունէին «ազգին գթութեան»:

Բայց, ամէն յոյս կտրած են գանձումէն — ինչպէս միւս գիւղերուն մէջ ալ: Ուրեմն կարօտ են աջակցութեան: Ճամբու ծախքի եւ նախնական դրամագլուխի մը:

Անցեալ տարի, մենք Բարեգործականի նախաձեռնութեա՛ր կազմուած կեդր. Ցանձնախումբին յանձնեցինք մեր հանգանակած գումարը, աւելի քան 75,000 ֆրանք, Անատոլուի բերքերուն տեղաւորման համար: Նոյնը ըրին մեր միւս պաշտօնակիցները՝ յանուն համերաշխութեան:

Եթէ ամբողջովին չեն գործածուած այս դրամները,— ահա պատրաստ գումար: Միայն «Ցառաջ»ի բաժինը կրնայ կազմել շուշափելի դրամագլուխ մը, հիմը դնելու նոր «շէն»ի մը, (ինչպէս Սահակաշէնն ու Մեսրոպաշէնը):

Կենսականը՝ նախաձեռնութիւնն է: Ո՛վ պիտի անցնի այս գործին գլուխը:

Մեր խօսքը մանաւորապէս պիտի ուղղէինք Հայր. Միութիւններուն, քանի որ ամէն գիւղէ եւ քաղաքէ որքեր կան Մակեդոնիոյ դժբախտներուն մէջ:

Բայց, Հայրենակցականները ունի՞ն գլուխ:

Գոնէ զատ-զատ կուգան կը համախմբուի՞ն Ձ. Ո. Մ.ի շուրջը:

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սեղմուկներ Պարսկաստանի մէջ

Պարսկաստանէն հասած ճամբորդ մը կը պատմէ.—

Կրթական նախարարութիւնը ամիսներէ ի վեր արգիլք է դրած հայերէն ներկայացումներու դէմ: Արգիլուած է պատերուն փակցնել տպագիր ազդեր հայերէն ներկայացումներու մասին: Թիֆլիսէն եկած օրիորդ մը հրաժան ստացաւ հաստատի ժամանակ հայերէն չերգել: Հայերէն ճառեր արգիլուեցան նաեւ ամերիկեան աղջկանց վարժարանի բացման հանդէսին:

Շէյխ Սալիմի տղան դատապարտուած

Համբաւաւոր քիւրտ Շէյխ Սալիմի տղան Սէյտ Թահային որ ամբաստանուեր էր քիւրտ դաւադրական կազմակերպութիւններ կատարած ըլլալու յանցանքով, դատապարտուեցաւ 10 տարի բանտարկութեան, Էնկիւրիի պատժականատեանին կողմէ: Նոյն պատիժին ենթարկուեցաւ Սէյտ Թահային ընկերը Մէմտուհ: Երկու ուրիշ ամբաստանեալներ, որոնցմէ մէկը նախկին երեսփոխան մը, անպարտ արձակուեցան:

Կովկասի ըմբոստութիւնները

Վրացական մամուլի դիւանը կ'իմանայ վլատիկովկասէն թէ Ալակիրի մէջ (Հիւս. Կովկաս) ըմբոստ լեռնականներ յարձակում գործած են խորհրդային զօրամասերու վրայ: Արիւնահեղ բախումներ տեղի ունեցած են նաեւ Տաղըստանի շրջանին մէջ: 8 գիւղական խորհուրդներ բնաջնջուած են եւ 6 բոլշեւիկ պետեր սպաննուած: Փոխադրութեան միջոցները հետզհետէ կը կազմալուծուին: Ատրպէճանցի ըմբոստներ գիծէն հանեցին կառախումբ մը: 16 զինուորներ սպաննուեցան:

«Զարիա Վոստոկա» թերթը կը գնահատէ 1068 վակոն եւ 164 վայրաշարժ որոնք 1930ի ընթացքին, անգործածելի վիճակի մէջ դրուած են Անդրկովկասի մէջ:

Կացութիւնը բաւական ծանր է որ Ստալին պէտք տեսած է փոխելու Անդրկովկասի դաշնակցութեան գլուխը գտնուող իր մարդը՝ Էլիավան, եւ անոր տեղ դնելու աւելի հաւատարիմ ու վստահելի նկատուած մէկը՝ Օրէխալոշվիլի:

Կ'ըսուի նաեւ թէ կոլխոզներու վարիչը Վարապիէֆ սպան նուած է, թէ քահանայ մը մահապատժի ենթարկուած է եւ թէ 500 վրացի գիւղացիներ Սիպերիա աքսորուած են:

Լեռը կը խալէ

6 ՄԻԼԻՈՆ ԽՈՐԱՆԱՐԴ ՄԵԴՐ ՀՈՂ ԿԸ ԽՈՒԻԺԷ ԴԱՆԴԱՂՕՐԷՆ

Երէկ գրեր էինք թէ Սավուայի մէջ, Շաթլաո գիւղը վտանգի տակ է, բլուրներու կքուժին հետեւանքով: 6 միլիոն խորանարդ մեթր հող է որ լպրծուն ցեխ դարձած, դանդաղօրէն կը խուժէ բլուրներէն ղէպի դաշտ: Արդէն երկու գիւղակներ թաղուած կը մնան ցեխի տակ: Երրորդ մը նոյն անխուսափելի վտանգին ենթարկուած է: Բուռնճիգեր կը կատարուին փրկելու Շաթլաոը որ սիրուն գիւղ մըն է:

Թաղուած երկու գիւղերը Միշօ եւ Պերժ կը գտնուէին փլած բլրան ճիշդ մէջտեղը: Իսկ բլուրը պատնէշի պէս կանգնած էր լերան երկու գագաթներուն միջեւ, իբր թումբ ծառայելով հեղեղներուն: Վերջին շաբաթներու ընթացքին, ձիւնհալի հետեւանքով, գիւղը պաշարուած մնաց կայուն ջուրի տարածութեամբ մը: Բլրան հողը կակուղ էր, ծծեց ջուրը, ցեխի վերածուեցաւ ու ծանրութեան տակ՝ բլուրը կքեցաւ ու ցեխի հսկայ կոյտը տեղացող անձրեւներէն աւելի եւս լպրծուն դարձած՝ սկսաւ քալել ղէպի դաշտ...

Ցեխի հեղեղը կը քա՞ղէ ժամական 100 մեթր արագութեամբ պարզ է թէ իր հետ կը քշէ կը տանի հիմէն խախտած տնակներ մարդկային կորուստ չկայ:

Ռիխով դատի տակ

Պերլինի ռուսական թերթը «Ռուլ» կը տեղեկանայ թէ մոտերս, Մոսկուայի մէջ պիտի սկսի նոր եւ մեծ դատ մը, որուն գլխաւոր ամբաստանեալը կը կազմէ գործավարներու շնորհազուրկ նախկին նախագահը Ռիքով:

«Ռուլ» այս տեղեկութիւնները քաղած է խորհրդային կառեւոր պարտօնատարէ մը, որ արտասահմանէն Մոսկուա կանչուած ըլլալով, մերժած է երթալ:

Աներեւոյթի մը դատապարտութիւնը

Տօքթ. Վէնսան Գասպեան, Պոլսոյ հայ կաթոլիկներու Ս. Յակոբ հիւանդանոցին բժշկապետը, որ վարկաբեկուած է ամբողջ հասարակութեան առջեւ, իբրեւ խառնակիչ եւ գեղծարար, երեք ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ մարտ 8ին, Պատժական Բ. դատարանին կողմէ:

Այս խառնակիչը յարաբերութիւն ունէր ամուսնացած կնոջ մը հետ (յոյն), երեք ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ նաեւ կինը: Միեւնոյն ատեն գրաւական տուգանք պիտի վճարեն երկուքն ալ:

Անշուշտ ժամանակը կուգայ ամբողջովին դիմակազերծ ընելու այս անօրակելի սրիկան, իր գործակիցներուն հետ մէկտեղ: Առ այժմ կը բաւէ ըսել թէ Տօքթ. Վէնսանն (կամ Վիչէնը) է որ քալքալեց հայ կաթոլիկ համայնքին կեանքը, աչք տնկելով Պատրիարքարանի եկամուտներուն:

Անցեալ օր գրեցինք թէ ոստիկանութիւնը կնքած է Ս. Յակոբի հիւանդանոցին տետրակները: Այս խնդիրն ալ սերտ կապ ունի իր «գործունէութեան» հետ:

Գործ փնտռողներուն

La Combe des Grasses էն հայրենակից մը գրէ մարտ 12 թուականով.—

Մօտ հինգ ամիս պարապ մնալէ վերջը, յաջողեցայ այս գիւղին մէջ գործ գտնել: Առաջին անգամ է որ օտարական մը, այն ալ Հայ մը, կ'ընդունի գործատէրը: Կ'ուզէ տակաւին ուրիշներ, ընտանիքով, պայմանաւ որ հայ ըլլան եւ գիտնան հիւսել մետաքսի վրայ (tissage): Ընտանիքներուն պիտի տրուի բնակարան (երկու սենեակ, խոհանոց եւ պարտէզ մը): Դիմել նամակով (եւ վկայականն ալ ղրկելով) V. Jamgotchian, Tissage Giraud, La Combe des Grasses (Isère).

ԵՐՈՒԱՆԴ ԼԱԼԱՅԵԱՆԻ ՄԱՀԸ

երուանդ Լալայեան մեռաւ 24 փետրուարին Երեւանի մէջ, սրտի կաթուածէ:

երուանդ Լալայեան խմբագիրն էր Թիֆլիսի հին հռչակաւոր *ազգագրական հանդէսին*, ազգագրական ընկերութեան (ինք էր որ հիմնած էր զայն) յանձնարարութեամբ պտրտեցաւ ամբողջ Հայաստանի մէջ, Թրքահայաստանի մուճ գիւղերը, բազմաթիւ նիւթեր հաւաքելով իր ծամբորդութեան ընթացքին: կովկասեան ծակատի մեծ նահանջին ժամանակ եւս, երբ հայ ժողովուրդը կովկաս կը խուժէր, Լալայեան մէկն եղաւ անոնցմէ որ չմոռցան գրի առնել հէքեաթներ, աւանդութիւններ, սովորութիւններ, կորուստէ փրկելով զանոնք:

Լալայեան Թիֆլիսի մէջ հիմնած էր ազգագրական Թանգարան մը, ունի 27 հատորներ, *Ազգագրական հանդէս*, 3 հատոր հէքեաթներ (*Մարգարիտներ*), վանի եւ շրջակայքը գտած իր նեւագիրներուն գիտական ժողովածուն: կատարած է կարգ մը հնագիտական պեղումներ, որոնց մասին ունի ռուսերէն եւ ֆրանսերէն աշխատութիւններ:

Մինչեւ իր մահը, առաջին վարիչն էր Երեւանի պետական Թանգարանին:

Լալայեան ծանօթ է իր հնագէտի եւ ազգագիրի մոլեգին նուիրումին ու աշխատասիրութեամբ: կովկասի Թէոդիկն էր ան, որ գիշեր ցերեկ անընդհատ կ'աշխատէր, հիւանդ ըլլար Թէ առողջ: իր կեանքին ու գործին մասին՝ յաջորդ Թիւով:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարտ 7ին, պաշտօնապէս իբր նպաստընկալ արձանագրուած անգործներու Թիւն էր 44.644, (9744ը կիներ), համաձայն վերջին վիճակագրութեան: Նախանցեալ շաբաթու այդ Թիւն էր 40.766: Ուրեմն մէկ շաբաթէն միւսը 3878ի բարձրացում մը:

Անգործութեան զարգացման ընթացքը ցոյց տալու համար, յիշենք հետեւեալ Թիւերը վերջին մէկ քանի ամիսներու վիճակագրութեան համաձայն: յունուար 31ին՝ 28.536,— 1930 դեկտեմբերին՝ 11.952,— նոյեմբերին՝ 4893,— հոկտեմբերին 1663, իսկ սեպտեմբերին 988:

Որքա՛ն ալ պաշտօնական այս Թիւերը ցոյց չտան իրականութեան բուն պատկերը, սակայն կուգան հաստատել Թէ ի՛նչ արագութեամբ վերջին մէկ քանի ամիսներու ընթացքին մանաւանդ, անգործութիւնը զարգացած է ֆրանսայի մէջ:

Անցեալ տարի այս շրջանին, ֆրանսայի ամբողջ անգործներու Թիւն էր 1105:

Աւելցնենք Թէ ամենէն աւելի փարիզի շրջանն է որ ենթարկուած է անգործութեան (20369 փարիզ քաղաքը, 13.803 սէնի նահանգը), մնացեալը՝ 10.472 կը պատկանի ֆրանսայի միւս շրջաններուն:

փարիզէն վերջ՝ ամենէն աւելի անգործ կը համբէ Ռոնի նահանգը՝ 3091, որոնց 2378ը միայն Լիոնի մէջ՝

յիշենք Թէ այս Թիւերը հեռի են բուն իրականութիւնը ներկայացնելէ. որով, պաշտօնական վիճակագրութիւնը ցոյց կուտայ միայն այն անգործները որոնք իբր նպաստընկալ արձանագրուած են ֆրանսայի ընդամէնը 167 Թաղապետական օգնութեան սնտուկներուն, իսկ անպաշտօն Թիւերը ցոյց կուտան մօտ 1.5 մլիոն անգործ:

Մարտ 2էն 7 ֆրանսա մտած են 1288 օտար աշխատաւորներ, իսկ ֆրանսայէն մեկնած են 2215 օտար աշխատաւորներ:

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ընդհանուր, ֆրանսայի վիճակագրական արդի կազմակերպութեամբ, դժուար է ստոյգ Թիւը տալ անգործներու եւ ճշդել Թէ տնտեսական ներկայ տագնապը ի՛նչ չափով ազդած է աշխատանքի շուկային վրայ:

Մարտ ամսու մէջ, ամբողջ անգործներու Թիւը, իրենց մօտաւոր ճշդութեամբ տալու համար, պէտք է սպասել որ մարտ 8ինկատարուած մարդահամարին արդիւնքները յայտնուին,— 3—4 ամսուան հարց:

Սակայն կարելի է արդէն ըսել Թէ ներկայ տագնապը այնքան սուր չէ դեռ, որքան 1927ին: Այսօրուան 44.644ին դէմ, 1927ին անգործներու Թիւն էր 81,916:

ֆրանսական Թերթի մը կատարած քննութեան համաձայն, բաւական կարեւոր Թիւ մը կազմեն անոնք որ կը նկատուին «մասնակի անգործներ» այսինքն անոնք որ շաբաթուան մէկ քանի օրերը միայն անգործ կը մնան:

Անոնք որ շաբաթական 48 ժամէն պակաս կ'աշխատին, կը կազմեն 14 առ հարիւրի համեմատութիւն մը, Անցեալ տարի այդ Թիւն էր 3,4 առ հարիւր:

Անցեալ շաբաթու, 11.1 առ հարիւր կը կազմէին անոնք որ շաբաթը մէկ օր միայն չէին աշխատեր եւ 1,9 առ հարիւր անոնք որ շաբաթական 8 ժամէն աւելի անգործ կը մնային:

Նշանակենք նաեւ որ ճարտարութեստի բոլոր ճիւղերն ու բոլոր շրջանները չեն ընտուած հաւասարապէս: վերջերս դեռ Լա Թօշելէն գործաւոր կ'ուզէին, մինչ ուրիշ վայրերու մէջ գործի խնդրանքները կ'աւելնային: կան շրջաններ, որոնք աշխատող ձեռքեր կը շարունակեն փնտռել, բայց գէշը հոն է որ անգործները չեն ուզեր գործի համար տեղափոխուիլ եւ երթալ հեռաւոր, իրենց համար անծանօթ վայրեր: Անցեալ շաբաթու տեղաւորման գրասենեակները կրցած են 2529 հոգի տեղաւորել, փարիզէն սակայն, հակառակ որ ամէնէն վտանգուած շրջանն է, 86 հոգի միայն յօժարած են երթալ ուրիշ շրջաններ աշխատելու,

Հ. Ի. ՓՈՇԻ ՓՈՒՆԴԱՐԱՆԸ
ՊՈՍՏԻ ՎՐԱ ՊԱՀ

ՏԻԽՐՆԵՐ Ա. ԲԱԲԱԵՎԸ, Ո. ՇԱՀԱԶԻԶՅԱՆԸ ԵՒ ՆԱԶԱՐ ԱԶ ԹՈՒՂԹ

1500Ր ՆԽԵԼ ՀՆԴԿԱՍՏԱՆԻ ՆԱԶԱՐ

(Աշխատող ճոճափայտերի «ձախող»)

ՊՈՍՏԻՆ.— Հ. Ի. Փոշի փունդարանը Պոստի վրա պահ է։ Ինչպե՞ս կարելի է, որ Հ. Ի. Փոշի նման մեծ գործիչ, որ իր ամբողջ կյանքը նվիրել է հեղափոխական գործին, ընդունակ լինի նաև հակահեղափոխական գործ կատարելու

...կը գրկէ մայրը եւ ամուր
...կը սեղմէ իր կրծքին։
Մինչ արցունքները կը հո-
...ինչպէս վար ինկող թեւա-
...ծիծեռնակները, հրդեհ-
...ն մը իրենց բոյներէն,
...ն մը իրենց բոյներէն,
...ծոյն թաթիկներովը կը շոյէ
...այտերն ու՝
— Մի՛ լար, իմ պզտիկ մա-
...մի՛ լար։ Ես պարոնին ըսի.
...պզտիկ պիտի գայ շուտով։
— Այո՛, տղաս, կը հեծկլտայ
...Պապան պիտի գայ, եր-
...մեծնաս, բանանիլ սկսին պե-
...հասակդ սօսիններուն
...ալանքը շարժէ եւ աչքերուդ
...երկինքէն անցնող բազէ-
...հիպնոսացնէ։
Այո՛, պապան պիտի գայ։

Ե. ԿՈՐԻՒՆ (*)

(*)— Անունն է այս նորա-
...գրողի մը որ քանի մը ան-
...երեւցաւ «Ցառաջ»ի մէջ,
...ստորագրութեամբ։

ՀԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

Վ. ՆՈՐԵՆՑ

Աշեն ատեն կ'արժէ անդրա-
...Հայաստանի նոր գրող-
...գործին։

Այս անգամ վաղարշակ Նո-
...է, որ մեզի կուտայ բա-
...ղութեանց զապուն հատոր
...կ,94 էջ, «Երկրորդ գիրք» ըսղքը
...զարդարեն արձաթագոյն զոյգ
...բարտիներ։ Հիմա, Մահարիի
...ի վեր, բարտիները երգել
...ձեւութիւն է Հայաստանի
...ինչպէս երէկ Դուրեան եւ
...երգեցին նոճին,— տեղը
...նոճերգութեան հոգեվերլու-
...ընել։ Նորենց, Մահարիի
...պէս, շատ կը սիրէ երգել բարտին,
...Սեւագեստ ծառէն յետոյ,
...արձաթագոյն ծառը։ Միայն
...գոյնի տարբերութիւն, ուրիշ ո-
...չինչ (դիտել տա՞նք, այս առ-
...թիւթէ, ժամանակէ մը ի վեր,
...Հայաստանի գրողները սխալ կը
...ին կարգ մը բառեր,— այս-
...բարտի կը գրեն Դով, Ճամ-
...արդ կը գրեն Փով։ Կ'արժէ
...քրքրել հնչաբանական այս փոք-
...րիկ փոփոխութեան պատճառները)։
...Նորենգի համար նոյն ծառերն
...նոճին ու բարտին.

Քուում է՝ խշշում է վրաս,
Այն կտրած, մեռած բարտին։

Եւ իր «Երկրորդ գիրք»ն ալ
...բուրէ «Մահ», կը կաթկթէ
...արգունք», եւ կ' արտայայտէ
...անաւոր սէր տխրութեան։ Եթէ
...Նորենգի տխրութեան ձայնակի-
...ները Դուրեանինը չեն, ապահովա-
...ար Իսահակեան գոյն մը ունին
...ացի եւ արտուղջի իր եղանակները։
...Նորենգ չի հաւատար
Մարդը տեսնել անարցունք,
Դա երազ է դեռ վսեմ։

Պատճառը Հոգեբնախօսականէ,
...Նորենց hypocondriaque մըն է։
Ձեմ ուզեր որ ինձի հաւատա-
...րիմ ըլլաս,
Քեզմէ ուրիշ բան կը սպասեմ,
Ձեմ ուզեր որ հաւատարիմ ըլ-
...լաս այս երկրին,
Ցանցանքը քուկդ չէ՝ եթէ հոս
...ծնար։
Իսկ ես, ես չգտայ այս երկիրը։
Գոլոշպոն էր որ գտաւ եւ եւա-
...քը բանտին մէջ մեռաւ։
Պոռա՛, ուժգին պոռա։ Ցետոյ
...ծէջ երկար, որ մեծնաս,
Բայց գիտցիր մէկ բան,
Դուն բանւոր մըն ես։
Սա քու մանտրտիկ մատներդ,
...ատղաշ ինչպէս պտեր բոյ-
...սին տերեւները,
Պիտի կարծրանա՛ս, շարժելու
...համար մուրճը կամ բահը...։

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳԻ ՄԸ... ՁԵՂԻՔԸ

«Խորհրդային Հայաստան»ն է, որ տեսեր է Ձեղքը պարտադիր ուսման մասին տրուած հրահանգին վրայ։ Եւ կը թելադրէ «գրոհ սկսիլ, փակելու համար այդ ճեղքը»։ Այսինքն, ծածկել ձախողութիւնը բոլշեւիկեան հրամաններն։

Ահա թէ ի՛նչ կը գրէ այդ մասին նոյն այդ թերթը (30 յունուար)—

Կրթական շինարարութեան եւ մասնաւորաբար պարտադիր ուսման հրահանգը ձախողութեան մատնուած է վեցի Բասար շրջանին մէջ, շնորհիւ նախ կուսակցական եւ խորհրդային ղեկավարութեան անտարբերութեան, յետոյ կարգ մը տարրերու, գոյք տուած արգելքին։

Թերենք փաստերը։

Շրջանային Գործադիր կոմիտէն կեդրոն կը կանչէ Խալխա գիւղին ուսուցիչը եւ զայն իբրեւ քարտուղար կը կարգէ։ Գիւղերուն մէջ համատարած երեւոյթ մըն է տեսնել այս կամ այն կազմակերպութիւնը, որ դպրոց կը մտնէ, կ'ընդհատէ դասերը եւ ժողով կը գումարէ այնտեղ։ Ուշար գիւղին դպրոցը 5 օր շարունակ դադրեցուցած էր դասախօսութիւնները, որովհետեւ ժողով գումարուած էր այնտեղ։ Նման օրինակներ որքան որ կ'ուզէք (Ռեհանլու, Թայթան, Շիրազլու գիւղերը)։

Ոչ մէկ աշխատանք կատարուած է գիւղերուն մէջ պարտադիր ուսման մասին, գիւղացին լուր իսկ չունի։ Եւ գիւղերու երախաներուն միայն 50—55 առ հարիւրը կը յաճախէ վարժարան, իսկ թրքական գիւղերուն մէջ աղջիկները երբեք չեն յաճախեր վարժարան։

Ցետոյ ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձնէ տշակերտութեան եւ ուսուցչութեան նիւթական պահանջներու ապահովման մասին։

Այնքան կը սիրէ լալ ու տխրիլ,
որ ընթերցողին կը յանձնարարէ՝
Գիրքս յանձնիր կրակին...

Եթէ, հակառակ իր ցանկութեան, չկրցաւ տխրեցնել ու լացնել ընթերցողն ալ իր հետ։

Ու երբ ուզում եմ քեզ սրտիս
խորքից երգել,
Տխուր խօսքեր էլ կան, որ չի
լինում չասել։

Ընդունիր իմ երգը, որպէս լաց
ու ծիծաղ,

Նորենց երգելով մահն իր կնոջ, քրոջ ու մօրը, կը թուի թէ մահուան հմայքն է, որ կ'առաջնորդէ դէպի սկեպտիկութիւն։

Ու երկմիտ է ան Հայաստանի «յեղափոխութեան» մասին.

Նամակդ ծողած, ինչա գնում եմ
ժողովի...
Ու ես պոէտս, որ իմ սիրոյս մէջ
երբեմն ակամայ, անգէտ թեքլուում եմ,
Գնում եմ ինչա ժղելու բանավէճ
թեքուսների դէմ...,
... Ինչա ինչպէս թեքուում էլ լինի,
Նոյն իմաստն ունի,— ոյոր, մանէման,
Ցանում է կեանքը ու կապում
հինին,
Ծողած ուղիներն նոր կեանքի
կերտման։

Նորենց տկար բանաստեղծ մըն է։ Ինչ որ ունի՝ իր անկեղծութիւնն է։ Եւ ազդուելու, տպաւորուելու ընդունակութիւն մը։ Կրաւորականութիւն մը «սիրելի պոէտներու» շունչին տակ։ Լեզուն իսկ չէ հասած երաժշտականութեան։ Ցողերը աւրուած մէքքեներ։ Նայի մը պէս կակզուն, հատկտուն բառերով են կազմուած։

ԲԱՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Այս անգամ կուտանք նմոյշ մը բանուորական երգերէ։ Ցառաջիկային տալով ուրիշ նմոյշներ, կը ներկայացնենք այս «նոր» արուեստը, որ կուգայ Ամերիկայի բանուոր մըն է, Ռալֆ Չընն, որ կ'երգէ, «Պոռա՛, մանչե՛ս» խորագիրով։

Բարի եկար, մանչա,
Բա՛ց բերանդ եւ պոռա։
Ի՛նչ խենդութիւն
Որ ծնար 1929ին հունվրին երկրին մէջ,
Եթէ մեզի հարցնեն՝ «կ'ուզէ՞ք այս տղան»,
Կը պատասխանենք. «Ո՛չ»։
Սեղմէ՛ վարդագոյն փոքրիկ բռունցքներդ եւ պոռա՛ ուժգին,
Դուն մեզմէ աւելի խելացի ես,
Մեզմէ՝ մեծերէս,—
Փորդ անօթի է եւ մինչեւ որ չկշտանաս՝ չես լռեր։
Սա քու մեծ աչքերդ կը հարցընեն. «Ո՞վ էք դուք»։
Չա՛յրդ ես,— ժարդ մը որուն պէտք է յաղթես,—
Այսօր օրավարձու ստրուկ մը,
Եւ վաղը, երբ հող ժտնեմ, վրաս կաղամբ եւ մարգարտածաղիկ պիտի բուսնի։

ԱՓ ՄԸ ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԱՌԱՊԱՆՔԸ ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏԻ ՄԷՋ

ԳՐԳՈՒԶ ՁԱՌԵՐ ԵՒ ՎԱՅՐԵՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐ

(Ք. եւ վերջին մաս)

Առաջին անգամ Մարզպան Իպրահիմ Թալի պէյի մասնակցութեամբ ժողով մը գումարուեցաւ Թուրք բարեկամ մը, որ մասնակցած էր այս ժողովին, զիս վախցնելու նպատակով եւ քիչ մըն ալ լրջութեամբ ինծի պատմեց.

—Թուրք Օճախի մէջ արտակարգ ժողով մը ունեցանք, որուն նախագահեց Մարզպանութեան գաղթականներու տեղաւորման տնօրէնը Շիւքրի։ Հոն արեւելեան «օճախ»ներու ընդհանուր քննիչ Հասան Րէշիտ ճառ մը խօսելով ըսաւ.— Էֆէնտիներ, անշուշտ կարդացիք Մարզպանին կոչը. անով կը տեսնէք թէ Հայերը ինչե՛ր կ'ընեն մեր գլխուն նոր փորձութիւններ բերելու համար. մեր երկրին մէջ մէկ Հայ իսկ մնայ, թուրք Հայրենիքին դաւաճանելէ եւ մեզ վնասելէ զատ բան պիտի չմտածէ։ Դժբախտաբար Տիարպէքիրի եւ իր շրջականերուն մէջ անոնք մեծ թիւ մը ունին եւ վտանգաւոր են մեզի համար. ամէն գնով պէտք է ազատիլ այդ վտանգէն։ Կառավարութիւնը ասոնց հանդէպ Հայրենակիցի... պէս վարուելով, անոնք իրենց գործերն ու խառնակութիւնները յառաջ կը տանին։ Կառավարութիւնը Հայերուն պէտք է հասկցնէ որ այս Հայրենիքին մէջ միայն թրքութիւնը իրաւունք ունի ապրելու։ Թուրք չեղողները պէտք է կորսուին մեր մէջէն։"

Այս ճառէն վերջ, կը շարունակէ թուրք խօսակիցս, բոլոր ժողովականները բուռն ծափահարութիւններով համամտութիւն յայտնեցին։ Անկէ վերջ խօսեցաւ ապահովութեան տնօրէն Օսման եւ ըսաւ.

—Կառավարութիւնն ու Մարզպանութիւնը գիտէ այդ բոլորը եւ անհոգ չեն, պէտք եղած կարգադրութիւնները կ'ըլլան։ Օրինակի համար անցեալ տարի, դեռ իրենց բերքերը չաւարտած այդ կեավուրներէն շատերը սահմանէն դուրս վռնտեցինք։ Մնացողները մեր ափերուն մէջ կը գտնուին։ կարգը պիտի գայ անոնց ալ։ Միայն պէտք է խոստովանիլ որ կառավարութիւնը պէտք եղած խստութիւնը ի գործ չի դներ զանոնք տնտեսապէս եւ նիւթապէս մերկացնելու համար. մեկնողները լաւ չեն կողոպտուիր։ Անոնք իրենց դրամները մեզի դէմ կը գործածեն։ Մարզպանութիւնը այս կուշերը իր շրջանի բոլոր Հայ գըստնուող քալաքներուն մէջ ցրուել տուաւ կը յուսամ թէ թուրքերու աչքերը պիտի բացուին ասոր վրայ»։

Օսման ուղղելով իր խօսքը ժողովականներուն աւելցուցած է.

«Ընկերներ, Տիարպէքիրի մէջ մեր գումարած այս ժողովէն զատ, երկրի ոչ մէկ մասին մէջ այս հարցը քննութեան առնուած եւ Հայկական վտանգը խնդրոյ նիւթ եղած է. պէտք է հասկցնել ժողովուրդին անոնց վնասներն ու վտանգները. կառավարութիւնը պէտք է կարուկ միջոցներ ձեռք առնէ։ Ոչ մէկ պետութիւն իրաւունք ունի խառնուելու մեր ներքին գործերուն. սակայն մեր թշնամիները արտասահմանի մէջ ամէն աշխատանք կը տանին հանրային կարծիքը մեր դէմ գրգռելու եւ մեզ դժուարութեան մատնելու համար։»

Տիարպէքիրի Թուրք Օճախի ժողովը բաւական երկար տեւած է եւ ամէնէն վերջ, որոշուած որոշումները ամփոփելով, քաղաքապետ Ցոքթ. Ս.քուր կարգացած է եւ վաւերացնել տուած ժողովին։ Ահա մի առ մի կը թուենք այդ որոշումները.

1.— Հայերու հետ առեւտուր չընել։

2.— Հայ գործաւորներ եւ արհեստաւորներ բացարձակապէս չգործածել։

3.— Հայ վաճառականներու պարտք ունեցողները պէտք չէ վճարեն իրենց պարտքերը։

4.— «Թուրք Օճախը»ի վճռակախաղի տոմսերը բռնութեամբ ծախել անոնց եւ միւս բոլոր նպաստի գումարները կրկնապատիկ գանձել։

5.— Անգամ մըն ալ չվերադառնալու պայմանաւ մեկնողներուն հետ ոչ մէկ գոյք եւ դրամ ղրկել։

Ահա մարդկային արգարութեան զոհուած ժողովուրդի մը վերջին խլեակներուն տխուր վիճակը, աշխարհի եւ մարդկութեան ամօթը...։

Բոլորը, բոլորը Տիարպէքիրի եւ իր շրջականերուն մէջ գտնուող Հայերուն օր առաջ ելլել ազատիլ կ'ուզեն այդ դժոխքէն, սակայն ա՜ւ, նիւթական հնարաւորութիւններ չեն կրնար գտնել։

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱԼԱՆՍ.— Այստեղ ունինք քաղաքական կուսակցութիւններ եւ շատ մը Հայրենակցական միութիւններ, թաղականութիւն եւ հոգաբարձութիւն։

Կարծես բոլորն ալ խոր քունի մատնուած են։ Անցած կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին ականատես եղայ ուշագրաւ տեսարանի մը։ 3 4 աղանդաւոր օրիորդներ մէկ մէկ շաքարի տուփեր միշտ կը պտըտին Հայկական թաղերը հրապուրելով Հայ երախաները 5էն 8 տարեկան։ Զանոնք ժողվելով չենք գիտեր ո՛ւր կը տանին, բնական է իրենց աղօթատեղիները որպէսզի շաքարով անոնց սիրտերը շահին եւ մոլորեցնեն։ Այս բոլորին հանդէպ ոչ մէկ հետաքրքրուող, կուսակցական թէ Հայրենակցական Միութիւն, նոյնիսկ Ազգ. Վարչութիւնները։

Խ. Գ.

ՀՐԱՀԱՆԳԻ ՄԸ... ՁԵՂԻՔԸ

«Խորհրդային Հայաստան»ն է, որ տեսեր է Ձեղքը պարտադիր ուսման մասին տրուած հրահանգին վրայ։ Եւ կը թելադրէ «գրոհ սկսիլ, փակելու համար այդ ճեղքը»։ Այսինքն, ծածկել ձախողութիւնը բոլշեւիկեան հրամաններն։

Ահա թէ ի՛նչ կը գրէ այդ մասին նոյն այդ թերթը (30 յունուար)—

Կրթական շինարարութեան եւ մասնաւորաբար պարտադիր ուսման հրահանգը ձախողութեան մատնուած է վեցի Բասար շրջանին մէջ, շնորհիւ նախ կուսակցական եւ խորհրդային ղեկավարութեան անտարբերութեան, յետոյ կարգ մը տարրերու, գոյք տուած արգելքին։

Թերենք փաստերը։

Շրջանային Գործադիր կոմիտէն կեդրոն կը կանչէ Խալխա գիւղին ուսուցիչը եւ զայն իբրեւ քարտուղար կը կարգէ։ Գիւղերուն մէջ համատարած երեւոյթ մըն է տեսնել այս կամ այն կազմակերպութիւնը, որ դպրոց կը մտնէ, կ'ընդհատէ դասերը եւ ժողով կը գումարէ այնտեղ։ Ուշար գիւղին դպրոցը 5 օր շարունակ դադրեցուցած էր դասախօսութիւնները, որովհետեւ ժողով գումարուած էր այնտեղ։ Նման օրինակներ որքան որ կ'ուզէք (Ռեհանլու, Թայթան, Շիրազլու գիւղերը)։

Ոչ մէկ աշխատանք կատարուած է գիւղերուն մէջ պարտադիր ուսման մասին, գիւղացին լուր իսկ չունի։ Եւ գիւղերու երախաներուն միայն 50—55 առ հարիւրը կը յաճախէ վարժարան, իսկ թրքական գիւղերուն մէջ աղջիկները երբեք չեն յաճախեր վարժարան։

Ցետոյ ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձնէ տշակերտութեան եւ ուսուցչութեան նիւթական պահանջներու ապահովման մասին։

Ձեմ ուզեր որ ինձի հաւատարիմ ըլլաս,
Քեզմէ ուրիշ բան կը սպասեմ,
Ձեմ ուզեր որ հաւատարիմ ըլլաս այս երկրին,
Ցանցանքը քուկդ չէ՝ եթէ հոս ծնար։
Իսկ ես, ես չգտայ այս երկիրը։
Գոլոշպոն էր որ գտաւ եւ եւաքը բանտին մէջ մեռաւ։
Պոռա՛, ուժգին պոռա։ Ցետոյ ծէջ երկար, որ մեծնաս,
Բայց գիտցիր մէկ բան,
Դուն բանւոր մըն ես։
Սա քու մանտրտիկ մատներդ,
Ժատղաշ ինչպէս պտեր բոյսին տերեւները,
Պիտի կարծրանա՛ս, շարժելու համար մուրճը կամ բահը...։

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՀՐԱՀԱՆԳԻ ՄԸ... ՁԵՂԻՔԸ

«Խորհրդային Հայաստան»ն է, որ տեսեր է Ձեղքը պարտադիր ուսման մասին տրուած հրահանգին վրայ։ Եւ կը թելադրէ «գրոհ սկսիլ, փակելու համար այդ ճեղքը»։ Այսինքն, ծածկել ձախողութիւնը բոլշեւիկեան հրամաններն։

Ահա թէ ի՛նչ կը գրէ այդ մասին նոյն այդ թերթը (30 յունուար)—

Կրթական շինարարութեան եւ մասնաւորաբար պարտադիր ուսման հրահանգը ձախողութեան մատնուած է վեցի Բասար շրջանին մէջ, շնորհիւ նախ կուսակցական եւ խորհրդային ղեկավարութեան անտարբերութեան, յետոյ կարգ մը տարրերու, գոյք տուած արգելքին։

Թերենք փաստերը։

Շրջանային Գործադիր կոմիտէն կեդրոն կը կանչէ Խալխա գիւղին ուսուցիչը եւ զայն իբրեւ քարտուղար կը կարգէ։ Գիւղերուն մէջ համատարած երեւոյթ մըն է տեսնել այս կամ այն կազմակերպութիւնը, որ դպրոց կը մտնէ, կ'ընդհատէ դասերը եւ ժողով կը գումարէ այնտեղ։ Ուշար գիւղին դպրոցը 5 օր շարունակ դադրեցուցած էր դասախօսութիւնները, որովհետեւ ժողով գումարուած էր այնտեղ։ Նման օրինակներ որքան որ կ'ուզէք (Ռեհանլու, Թայթան, Շիրազլու գիւղերը)։

Ոչ մէկ աշխատանք կատարուած է գիւղերուն մէջ պարտադիր ուսման մասին, գիւղացին լուր իսկ չունի։ Եւ գիւղերու երախաներուն միայն 50—55 առ հարիւրը կը յաճախէ վարժարան, իսկ թրքական գիւղերուն մէջ աղջիկները երբեք չեն յաճախեր վարժարան։

Ցետոյ ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձնէ տշակերտութեան եւ ուսուցչութեան նիւթական պահանջներու ապահովման մասին։

ԿԵԱՆՔԸ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

ՎԱԼԱՆՍ.— Այստեղ ունինք քաղաքական կուսակցութիւններ եւ շատ մը Հայրենակցական Միութիւններ, թաղականութիւն եւ հոգաբարձութիւն։

Կարծես բոլորն ալ խոր քունի մատնուած են։ Անցած կիրակի կէս օրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին ականատես եղայ ուշագրաւ տեսարանի մը։ 3 4 աղանդաւոր օրիորդներ մէկ մէկ շաքարի տուփեր միշտ կը պտըտին Հայկական թաղերը հրապուրելով Հայ երախաները 5էն 8 տարեկան։ Զանոնք ժողվելով չենք գիտեր ո՛ւր կը տանին, բնական է իրենց աղօթատեղիները որպէսզի շաքարով անոնց սիրտերը շահին եւ մոլորեցնեն։ Այս բոլորին հանդէպ ոչ մէկ հետաքրքրուող, կուսակցական թէ Հայրենակցական Միութիւն, նոյնիսկ Ազգ. Վարչութիւնները։

Խ. Գ.

«ՑԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ (1)

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԽՏԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՑԻՇՏԱԿՆԵՐԸ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ ԻՆՉՊԷ՞Ս ԿԸ ՔՆԱՆԱՐ

Խմբ.— Անցեալ տարուընէ ի վեր, Թուրք Թերթերը սկսած են հրատարակել Սուլթան Համիտի աւագ քարտուղար Թահսին փաշայի յիշատակները, Թէ Թուրքերէն եւ Թէ Ֆրանսերէն։

Հայ Թերթերէն պէյրութի «Ազդակ»ը անցեալ յունուարէն ի վեր կը Թարգմանէ այդ յիշատակները։

Նկատի առնելով պատմական արժէքը, մեր կարգին կը հրատարակենք որոշ հատուածներ, յատկապէս հայկական դէպքերու մասին։

Սուլթան Համիտ անկողին մտնէլէ վերջ, իր հագուստապետը ըսմէթ պէյ կամ Հաճի Ահմէտ էֆէնտի եւ կամ ներքինիներէն Էմին պէյ վարագոյրին մօտը նստելով, Մապէյնի Թարգմաններուն կողմէ օտար լեզուներէն Թարգմանուած վէպեր եւ պատմութիւններ կը կարդային, մինչեւ որ Թագաւորին քունը գար։ Երբ այլեւս կատարելապէս քնանար տարուէր, Թագաւորը կը հրամայէր անոնց դադրեցնել իրենց ընթերցումը եւ հեռանալ։ Այն ատեն ննջասենեակին դուռը ներսէն կը գոցուէր, եւ սենեակի դրսի դռան առջեւ կը պահէին ներքինի մը եւ զինուոր մը։

Գիշեր ատեն տիպողական հեռագիր մը կամ գրութիւն մը եկած ատեն, Սուլթան Համիտ արթնած էր զինք արթնցնելու համարձակութիւնը։ Ի հարկէ այս պատասխանատուութիւնը այն հեռագիրը կամ գրութիւնը ղրկող մարդը կ'առնէր եւ անոր համեմատ կը ղրկէր։ Այս պարագային ննջասենեակի դրսի դրան առջեւ քնացող ներքինին դուռը բախելով Սուլթան Համիտը կ'արթնցնէր, թուղթը կը մատուցանէր, որմէ եկած ըլլալը եւ ով բերած ըլլալը կ'ըսէր, եթէ Թագաւորը բան մը ըսել կամ պատասխանել ուզէր, կանչել կուտար քարտուղարներէն մէկը կամ Ա. քարտուղարը։ Այս տեսակ պարագայ մը պատահելուն քարտուղարը կը մտնէր ննջասենեակ եւ վարագոյրին ետեւէն կը լսէր Սուլթանին հրամանը։

Սուլթան Համիտի անկողինը բարձր ըլլալուն համար, ան կը տեսնուէր վարագոյրի վրայէն եւ այնպէս կը խօսէր։

Այս տեսակ գիշերներէն վերջն ալ Սուլթան Համիտ, առանց փոխելու իր սովորական ժամը, առտուն կանուխ կ'արթննար եւ կը սկսէր իր աշխատանքին։ Այս մխրճնակ կեանքը առանց փոփոխութեան տեւականօրէն կը շարունակուէր։

Սուլթան Համիտ տեւէ կարեւոր հիւանդութիւն մը անցուցած չէր։ Իր առողջութեան այնքան հոգ կը տանէր որ մինչեւ վերջ առանց ցաւի մնացած էր։ Միայն թէ ատեն մը երիկամունքի հիւանդութենէ տառապած էր։ Իր սովորութիւնն էր ամէն ուրբաթ օր Համիտիէ մզկիթին մէջ ուրբաթի «նամազ»ը աղօթել։ Թագաւորի եւ ժողովուրդին միջեւ միացման միջոցը ուրբաթի նամազն ու «սէլամլըգ»ի արարողութիւնները էին։

Ապտիւլ Համիտ առաջին անգամ երբ քիչ մը կը տառապէր երիկամունքի հիւանդութենէն, ուրբաթ օր մը կարելի չեղաւ ուրբաթի նամազին երթալը եւ սէլամլըգի արարողութիւնն ալ տեղի չունեցաւ։ Բայց Թագաւորի հիւանդութեան մասին սխալ տարածութիւններու տարածումը արգիլելու եւ անհանգստութիւնը շատ Թեթեւ գոյց տալու համար, իր հրամանով, հետեւեալ յայտարարութիւնը եղաւ մամուլին. «Ներին վնհափառութիւն Թագաւորը պաղատութեան հետեւանքով եւ բժիշկներու թելադրութեամբ այս ուրբաթ օր պալատէն չպիտի զատուի»։

Միւս կողմէ սակայն գերման կայսեր վտանգութիւնը վայելող բժիշկներէն փրոֆ. Պէրկման եւ անոր օգնականը տոքթոր Պիր հրաւիրուելով դարմանումի սկսան։ Ասոնցմէ տոքթ. Պիրի կարողութիւնը գնահատուելով պոլիս պահուեցաւ եւ իրեն յատկացուեցաւ «քէօշկ» մը եւ մեծագումար ամսաթոշակ։

Այս հիւանդութենէն վերջն է որ Սուլթան Համիտ իր ննջասենեակը փոխադրեց Մրեւնոյն յարկի վրայ, եւ դէպի պարտէզ նայող լայն եւ ընդարձակ սենեակ մը ընտրեց։ Սուլթան Համիտի ամէն գիշեր սենեակ փոխելու եւ իր անձէն վախնալով այդ ննջասենեակը գաղտնի պահելու առասպելները շիտակ չեն։

Սուլթան Համիտ Թատրոնը շատ կը սիրէր։ Ընդհանրապէս շատ աշխատած եւ յոգնած օրերուն կը հրամայէր Թատրոն կազմակերպել։ Պալատի մէջ արդէն Թատերախումբ մը կար։ Անոնք իտալացի արուեստագէտներէ բաղկացած էին, որոնք եւրոպական կոտրներ կը ներկայացնէին։ Այսու ամենայնիւ «ալաթուրքա» խաղերուն համար ալ մասնաւոր Թրքական խումբ մը կար։ Վերջին տեսնելը նշանաւոր կատակերգակ դերասան Ապտիւլրզագ էֆէնտին ալ անոնց մէջ կը գտնուէր։

Հիմա եղածին պէս, այն ատեններն ալ Եւրոպացի արուեստագէտներ կուգային մեր երկիրը։

(Շար.)

ՋՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ, ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ցոյց կը տրուին մեր գրասենեակին կողմէ՝

1.— փարիզի շրջակաները ամէն ուղղութեամբ ֆողաբաժիններ գնելու,

2.— ամսավճարով տուս շինելու ամբողջութեամբ կամ մասամբ վճարուած ֆողամասերու վրայ:

3.— վիլլաներ, տուներ եւ բնակարաններ գնելու եւ վարձելու,

4.— ֆուներու եւ ամէն տեսակ fonds de commerceներու վրայ գրաւականով փոխառութիւն ստանալու:

5.— ամէն տեսակ ապահովագրութեանց մասին դիմեցէք

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussée d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1: Հեռաս. Provence *87—32* եւ *82—48*:

ՋԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Téleg. Palestloyd

Ֆոմսակներ ամէն երկիրներու համար,

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն:

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար.

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX · Tél. Ménil. 96—74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր ամենալաւ պայմաններով

*ՓՈՂՈՑ ԻԱՐԿԱԾներու*մանագիտութիւն, առանցկանխավճարի ընդունելութեան ժամեր. առաւօտ ժամը 9.30էն *10.30*, կէս օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30,

Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud

Օթոպիւս BC, BG, O եւ Q Թրամուէյ 5 եւ 26

ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ

ՇԱՏ ԷԺԱՆ ՊՐԱՏ

Հայ առաջնակարգ դերձակատունը

Ֆուփի վերջին կատարելագործութեամբ իրկարածոփատները կը ծածկեն ոտքերու ծռեւութիւնները, իսկ ֆագուստները՝ մարմնական թերութիւնները, մեր դերձակատան մէջ կը ֆագուիք ամենաստոկուն կերպասներէ ճաշակաւոր ֆագուստներ:

ԳԻՆԵՐԸ ՁԱՓԱԽՈՐ

94 Rue Lafayette, PARIS Մէթրօ՝ Poissonnière

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին ֆաստատած է

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն:

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք,

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն, Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի,

Շնորհակալ ենք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:

Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք:

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.է: 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. MÉTROPIGALLE.

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro:Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, ֆացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի: Ամէն օր 9-12, 2-8, Կիր, 9-12:

Վարձու սենեակներ եւ խանութ. դիւրամատչելի պայմաններով, 17 Rue Damesmes, մէթրօ Թօլպիաք:

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, Փարիզ, Մէթ. Réaumur. Մի հանգք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.: Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները:

ԱՆԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Prof. Iliine, նախկին անատնաբուժ ռուս, արգունիքին, կ'ընդունի ամէն օր ժ.2—6 փանսիօն, արդուզարդ՝ 45 Av. Emile Zola, հեռ. Vaugir.18 99, MétroBeaugrenelle. Docteur ès-sciences occultes

ՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով:

ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՓՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը Լ'Էսդի մէջտեղը)

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ

ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ

8 RUE CHATEAUDUNԻ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ ֆանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՄԱՁ ԱՂՈՒԷՍՆԵՐԷՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՁԱՓԱԽՈՐ ԳԻՆ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle Հեռաձայն Trudaine *07—90*

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée

PARIS (19e)

Մէթրօ՝ Bətzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԴԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՁԵՂՉ

ՀԱՑ ՑԱՃԱԽՈՈՂՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. ֆիւանդանոցներու պատուոյ մէտալյ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12: Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *դեղմանիշակագրոյն, յետկարմրագրոյն եւ ուէօնթգէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:*

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի *գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):*

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, թելադրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի *պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:*

Դարմանատան առաքնագործը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն:

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

ՌԱՏԻՕ ՄԱՍՆԱԳԷՏ Պ. Ա. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

2 rue des Fossés St. Jacques. Paris (5)

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺ—ԲԺԻՇԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Աւանդ ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները: Ոսկիէ ատամնաշար, ոսկորէ ակռաներ: Ձափաւոր գին: Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8. 3 Bld. Belleville, Métro Ménilmontant.

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1920ԻՆ

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66 Bld. Exelmans, Paris (16)

Արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարան որ կ'ընդունի ուսանողներ հետեւեալ ժամանագիտութեանց համար,

ԵԼԵՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Մօնթէօր, օգնական ճարտարապետ եւ ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով.

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

(Շէնքերու շինութիւն, եւ

Ճարտարապետ եւ օգն. ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով

Դասընթացքը աւարտողներուն կը տրուին հաւասարական վկայականներ: Այն ուսանողները որոնք կը փափաքին ունենալ հաւասարարանական վկայական, կ'ընդունուին ֆրանսական արհեստագիտական ֆաքիւլթէի վերջին դասարանները: Ծրագիրը եւ պայմանները կը դրկուին ձրի: Դասատուները խօսին ռուսերէն լեզուով:

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՀԵԼ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹ

Երբ մարդու մը գործարանները կը ստանան կանոնաւոր ընթացք եւ օդ, արեան շրջանառութիւնը կ'ըլլայ կանոնաւոր, Տկարութեան եւ հիւանդութեան առեւ մարդու եռանդը պակսի եւ արեան մէջ լառաջ կուգան թոյներ, որոնք պատճառ կը դառնան անժամանակ ծերացման եւ երբեմն մահուան. Ցաւոնի գիտնականներ Պրաուն, Սեկար, Քարնօ եւայլն հաստատած են, որ արեան մաքրութիւնը վերջ, տկար եւ թոյլ զգացող ծարաւները կը վերստանան իրենց բնականոն վիճակը եւ կը բարձրանայ հիւանդին եռանդը:

Այս պատճառաւ Kalefluidը *կը ծառայէ հիմնական մէջոց եան մաքրութեան եւ ջիղերու ուժեղացման, Պահանջեցէք գրքոյքները (ձրի):*

Kalefluidը *կը ծախուի ամէն տեղ, եթէ չգտնէք, դիմեցէք մեր հասցէին՝ ստանալու համար* contre remboursement.

Sté. KALEFLUID, 39 rue Balagny, Bureau 21, Paris (17).

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՐՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք

ETABLISSEMENT

Օ. ԵՒ Ա. ԵԱԶՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

Փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ:

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐ ԿԱՊԱՐ

ՍԿՍԵԱԼ փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյս պատրաստ, Մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէս օր Պ. GUERIN 1 ROUTE D'ORLÉANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոքր տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը: Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար:

CORDONNERIE « AKAP »

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89

Մէթրօ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի: Մասնագիտութիւն *Քոկի տը Շինել* Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ՝ ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ:

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՅԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՐԱՐԱՏ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառումի

Ցաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար մեծ խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին սիսթէմի գերմանական մեքենայով անարատ եւ թարմ սուրճ,

Ապրանքներուն ամենալաւը՝ անմրցելի գիներով:

AU ROI DES PULL - OVERS 10.000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵՒ

Անոնք որ պիտի կրնան ապացուցանել թէ մեր արտադրութիւնները փարիզի հրապարակին վրայ կարելի է աւելի աժան գնով գտնել, պիտի ստանան 10,000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵՒ:

FABRIQUE DE TRICOTS DE LUXE S. TERZIAN

GILETS ET PULL OVERS, FABRICATION EN GRADE SÉRIE

20 Rue Mélingue, Paris (19e) Téléphone: Botzaris 22—98

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵԻՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՄԱՐՏ
1931
17 MARS 1931

է. ՏԱՐԻ Թիւ 1520

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

«ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՔԱՅՔԱՅՈՒՄԸ»

Կը կարծենք թէ այս բացատրութիւնն ալ չարաչար կը գործածուի մեր մամուլին մէջ։

Թուրքիան մատնուած է տնտեսական ծանր տագնապի մը։ Չի կրնար վճարել իր պարտքերը։ Երկիրը անօթի է։ Կաշառակերութիւնը՝ սանձարձակ։ Ներքին դաւադրութիւնները առած են քրոնիկ հանգամանք։ Երէկ՝ «եաթաղան»ն էր տիրապետող, այսօր՝ կախաղանը։ Այս անգամ հարազատէ հարազատ։

Բայց՝ միամտութիւն կ'ըլլար այս բոլորը համարել քայքայում, բառին իրական իմաստով։

Քէմալապետութիւնը ցնցումներ, կորուստներ կը կրէ զանազան պատճառներով։ Չանգիստ օր չունի։ Ոչ ալ անխափան յառաջխաղացում եւ կանոնաւոր վերելք։ Անակնկալներ միշտ ալ կրնան պատահիլ։ Մանաւանդ երբ արտաքին ազդակներ ալ օգնեն։

Բայց, թիւրիմացութիւն է այս բոլորը համարել քայքայում, ինչպէս կ'ուզեն ցուցնել Թուրք ընդդիմադիրներն ալ, իրենց անկարողութիւնը մխիթարելով։ — «Մահճի օլտուք, պիթիք»։ (Կործանեցանք, լմնցանք)։

Անշուշտ ճակատագրական ելք մը կը սպասէ Թուրքիոյ։ Ե՞րբ— դժուար է նախատեսել։ Ի՞նչպէս— նոյնքան դժուար։

Արիւնի եւ բռնութեան վրայ հաստատուած պետութիւն մը ի վերջոյ կը գալարուի արեան ճապաղիքներու մէջ։

Սկզբունքի խնդիր մըն է այս։ Տեսական ճշմարտութիւն։ Բայց, դէպքերը սկզբունքներով չեն ընթանար։

Գոնէ այս օրուան համար խօսելով, Թուրքիան բաւական ամուր է, իր կարգին անակնկալներ պատճառելու համար։

Յառաջդիմութիւն՝ անշուշտ ունեցաւ, թէ՛ ընկերային եւ թէ՛ քաղաքական տեսակէտով։ Նախկին կղզիացած Թուրքիան չէ, ձիարձակարան՝ առտուն կանուխ արթնցողին։ Ինքնիշխան է իր տանը մէջ, հոգ չէ թէ գալարուի բազմազան դժուարութեանց տակ։

Յառաջդիմութիւնը ակներեւ է մանաւանդ արտաքին ճակատին վրայ։

Զկայ քաղաքական—դիւանագիտական ցանց մը, զօտի մը ուր քէմալապետութիւնը չունենայ իր տեղը։ Իսկ խորհրդային իշխանութեան հետ եղած կապը — իր փրկութեան զօտին — ամուր է աւելի քան երբեք։

Վկայ՝ քրտական ճակատի դէպքը, երբ Մոսկուա ստուարաթիւ բանակով մը օգնութեան հասաւ «ընկեր Քէմալ»ին, Արարատը պաշարելու եւ խեղդելու համար։

Քէմալապետութեան ուժը—ինչպէս առիթ ունեցանք բացատրելու — կը ծնի բանակէն և երիտասարդութենէն։ Նա՛և՝ կիներէն։

Երեքի մասին ալ ապահով է Մ. Քէմալ։ «Նախկին մարդիկ»ն են որ տեղի կուտան իր թաթին տակ։ Անխնայ կը հալածուին երէկուան մեացորդները։ Վարանողները, հակառակորդներն ու կասկածելիները։ Երկրին մէջ թէ երկրէն դուրս, կրծկուած, սմքած են երէկուան յաղթական փաշաներն ու պէյերը։ Ցէյհի պէյ հազիւ կրցաւ փրկել իր գլուխը, կորակոր նահանջելով կարմիր հեռանկարին առջեւ։

Եւ ահաւասիկ նոր ընտրութիւններ կատարել կուտայ Մ. Քէմալ։

Նոր երեսփոխաններուն 100ին 40ը պիտի ըլլան երիտասարդներ։ Վերջին տասնամեակի խմորումներուն մէջ հասած, «միլլի» ուխտէն եւ յաղթանակէն գինովցած էֆէնտիներ եւ պէյեր։

«Թօփրաք վէրիլմէզ, ալընըր» (Հողը չի տրուիր, կ'առնուի), բսաւ Ըմմէթ փաշա, Լօզանի մէջ։

Եւ հիմա լայն ճամբայ մը կը բանայ այդ գիտակցութեամբ սնած սերունդին, որ ի վիճակի է գոնէ քէմալապետութեան պատնէշին վրայ հսկելու։

Քէմալապետութեան ուժը մէկ աչքը Մոսկուա է, միւսը՝ Հոմ։ կ'օգտուի երկուքին ալ տեսական, այլ մանաւանդ գործնական գիտելիքներէն։

Միւս կողմէ՝ քանի՛ կրճատուեցաւ, անդամատուեցաւ Թուրքիան, այնքան ամփոփուեցաւ ինքն իր մէջ։

Երկիրը մեծ մասով աւերակ է, այո՛։ Սերաստիայէն անդին՝ գրեթէ ամայի։ Բուերն անգամ կը սարսափին «արեւելեան» կոչուած նահանգներու ամայութենէն։ Տնտեսական կեանքի ծաղրանկարն իսկ չկայ Էրզրումի, Վանի, Բաղէշի եւ Տիգրանակերտի մէջ։

Բայց, ամուր է միջնաբերդը։

Իր դէմը չունենալով հանրային կարծիք, ընդդիմադիր կազմակերպուած եւ ձեռներէց ուժ, եւ բնդհակառակն վայելելով արտաքին ճակատի ապահովութիւն, քէմալապետութիւնը կը տրորուի, կը գալարուի, ջղաձգութիւններ կ'ունենայ, բայց չի քայքայուիր։

Աւետաբեր է այդ բառը — քայքայում։ Բայց չի համապատասխաներ իրականութեան։

Անդադար ձեւափոխութիւններ տեղի ունեցան Թուրքիոյ, ինչպէս ուրիշ երկիրներու մէջ։ Նախկին փտութիւնները ծնած նորով հանդերձ, նոր աւիշ մըն ալ սրսկուեցաւ։ Եւ յեղափոխական թափ։

Ըսել կ'ուզենք թէ մենք աւելի քան երբեք պիտի ըլլանք իրատես եւ արթուն։ Պիտի հետեւինք ուշադրութեամբ, եւ պիտի ըլլանք միշտ պատրաստ։ Արթուն եւ հնարագէտ։ վերստ՝ մեր դատին արդարութեան։ Անողոք՝ հարուածի պահուն, եւ միշտ գթոյշ՝ պատրանքներէ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՓՈԽԱՆԱԶԳ. ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

«Արեւ», եգիպտոսի ամսագիր պաշտօնաթերթը, հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ խմբագրականի մը մէջ (4 մարտ)։

— «Հարցնենք. ի՞նչի կը սպասենք փրկելու համար դեռ շատ մը արեւմտահայ գաղութներու հանրային կեանքը՝ իր վզին անցուած այն երկանաքարէն որ Ազգ. Սահմանադրութիւն է։ Հոս եգիպտոսը, քիչ մը անդին ցունաստանը եւ Սուրիան, վերը Մարսէյլն ու Լիոնը, անվերջ կը հեծեն անոր պատճառաւ։ Այլուր եթէ վնասը այնչափ չի զգացուիր այսօր, ոչ մէկ ապահովութիւն կայ որ վաղը հոն եւս պիտի չպայթի ցաւը նոյնքան եւ գուցէ աւելի սաստկութեամբ՝ որովհետեւ դրութիւնն է որ զայն կը ստեղծէ։

Եւ ըսե՛լ թէ բոլոր այն երկիրները ուր գաղութներ ունինք, պատրաստ են իրենց ընդհանուր օրէնքներու սահմանին մէջ եւ մեր մասնաւոր պարագան նկատի առնելով, հայ ազգային իշխանութեան մը հեղինակութիւնը ճանչնալու, եւ անոր օգնելու որպէս զի ճանչցնէ ինքզինքը իր չճանչցող ազգայիններուն։ Ըսե՛լ թէ մենք ենք որ տարիներէ ի վեր կը թերանանք այդ առաւելութենէն օգտուելու (անպայման առաւելութի՛ւն՝ ինչ որ ալ ըլլայ գալիքը), մեր շատ մը անհոգութեամբ եւ քիչ մըն ալ՝ ըսենք նորէն՝ «տիրացուական» նախանձախնդրութեամբ ուվախկոտութեամբ։

Պէտք է վերջապէս հասկցուիլ ազգովին՝ որ եթէ ոմանք մեր մէջէն, խուսք կամ անհատ, որո՛շ ժամանակ մը, իրենց դէմ ուժ չգտնելով ուզածնին կ'ընեն սահմանադրութեան թուղթէ պատնէշին ետեւէն, այդ գեղեցիկ ժամանակը կը փոխուի՛ երբեմն, եւ տուժողը, հետզհետէ կորսընցնողն ու տկարացողը միշտ գաղութը կ'ըլլայ իր ամբողջութեամբ։

Ազգ. իշխանութիւնը, որպէս զի իր չունեցած, իր ունենալու անկարող, իր ունենալ չներուած ուժը (նիւթական՝ ի սպաս բարոյականի) գտնէ տեղին պետական իշխանութենէն, անհրաժեշտ է որ ինքզինք պատշաճեցնէ անոր պահանջներուն եւ օրէնքներուն, անհրաժեշտ է որ Թուրք սուլթաններէն իր բարիքի՞ն թէ չարիքին համար իրեն շնորհուած երբեմնի օրէնքը փոխարինէ իր ապրած նոր երկրին կողմէ ընդունելի նոր պատշաճ օրէնքով մը, անհրաժեշտ է որ ժամ առաջ օգտուի անոր իրեն ընծայելիք առաւելութիւններէն։

Իր իրաւունքներու համեստ սահմանին մէջ՝ ազգ. իշխանութիւնը պիտի կրնար ոչ միայն ինքզինք պաշտպանել ընդդէմիր ներքին թշնամիներուն՝ որ պէտք մըն է, այլեւ պաշտպանել իր համայնքը կարգ մը սովորական եւ արտասովոր պարագաներու մէջ, զօրացնե՛լ իր համայնքը՝ պետութեան ուժին միջոցաւ...

ՌՈՒՍԵՒՊԱՐՍԻԿ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Պարսիկ կառավարութիւնը՝ արձանագրութեան եւ հրատարակման համար, Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. քարտուղարութեան յղած է Պարսկաստանի եւ Խորհ. Միութեան միջեւ կնքուած փոխադարձ ապահովութեան եւ չէզոքութեան դաշնագիրը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քէմալ կը թողու նախագահութիւնը?

ԱԹԷՆՔ, 15 Մարտ.— Պոլսէն առնուած լուրերու համաձայն, Մուսթաֆա Քէմալ որուն նախագահական շրջանը ըստ սահմանադրութեան կը լրանայ նոր խորհրդարանի բացումով, չպիտի դնէ իր թեկնածուութիւնը հանրապետութեան նախագահութեան, եւ պիտի անցնի նոր դահլիճին գլուխը անձամբ վարելու համար ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը։

Այս առթիւ դիտել կը տրուի թէ անցեալ դեկտեմբերին արդէն Քէմալ նման մտադրութիւն մը յայտնած էր. սակայն կարգ մը միջամտութիւններու եւ խնդրանքներու վրայ, ետ առեր էր իր որոշումը։ Լաւատեղեակ շրջանակներ, կը յայտնեն թէ այս անգամ, Քէմալ վճռապէս որոշած է լքել հանրապետութեան նախագահութիւնը։ Համաձայն այդ շրջանակներուն Քէմալի այս որոշման պատճառ դարձած են Ըմմէթի եւ իր միջեւ լուրջ տարակարծութիւններ եւ թէ Քէմալ բացէիբաց կռուի սկսած է Ըմմէթի դէմ, թէ Ըմմէթ փաշայի ուժ կուտայ Ազգ. ժողովի նախագահը Քեազիմ փաշա։

Խալք կուսակցութեան գործադիր մարմնի մեծամասնութիւնը բաղկացած է Քէմալի հաւատարիմ կուսակիցներէն, սակայն Ըմմէթ եւս ունի իր ուժեղ կուսակիցները եւ կարծողներ կան որ եթէ նոր խորհրդարանի բացումէն առաջ, Խալքի ընդհ. ժողովին մէջ, երկու կողմերը բախում ունենան, կուսակցութեան միասնականութիւնը մեծապէս պիտի խախտի, եթէ նոյնիսկ պառակտում յառաջ չկայ։

Ամէն պարագայի մէջ, առայժմ ապահով կը թուի թէ հանրապետութեան նախագահութեան պիտի կոչուի մարաջախտ Ճէվզի փաշա, որ Քէմալի ջերմ բարեկամն է։

Թուրքերուս ներքին դաշինքը

Գրեր էինք թէ Սեւ ծովու նաւային ուժերու սահմանափակման համար, Թուրքիոյ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի եւ Ռուսիոյ Էնկիւրիի դեսպան Սուրից, Մարտ 7ին կնքած են համաձայնութիւն մը, որուն բնագիրը կը ներկայացնենք ստորեւ։

«Երկու պայմանագիր կողմերը, նկատի առնելով 1925 դեկտեմբեր 17ի դաշնագրին եւ 1929ի դեկտեմբեր 17ի բրօթոքօլին առաջադրած էական պայմանները, որոնք կը ձգտին երկու կողմերու միջեւ բարեկամական եւ խաղաղասիրական յարաբերութենց ամրապնդումին եւ կատարելապէս համոզուած ըլլալով որ տեւական խաղաղութեան միակ հաստատուն ապահովութիւնն է գոյութիւն ունեցող ամէն կարգի սպառազէն. նութեանց գործնականապէս զեղչումը, եւ ցոյց տալու համար իրենց անխախտ բաղձանքը, ապագային եւս աշխատելու համաշխարհային զինաթափութեան իրականացման, յարմար նկատեցին, նոր ապացոյց մը եւս ընծայել փոխադարձ վստահութեան — որ այնքան բարեդէպ կերպով հաստատուած է երկու երկիրներու միջեւ — ամբողջացնելով 1929 դեկտեմբեր 17ին կնքուած բրօթոքօլին Բ. յօդուածը, հետեւեալ փոխադարձ յանձնառութեամբ.—

«Պայմանագիր կողմերէն իւրաքանչիւրը չպիտի ձեռնարկէ ո եւ է պատերազմական նաւու շինութեան, որ Սեւ ծովու կամ յարակից ծովերու իր նաւատորմը ուժեղացնելու բնոյթ ունի եւ կամ նման նաւու մը շինութիւնը չպիտի յանձնարարէ օտար նաւարարներու եւ կամ չպիտի դիմէ ուրիշ ո եւ է միջոցի որ կրնայ աւելցնել վերոյիշեալ ծովերու իր արդի նաւատորմին ուժը, առանց վեց ամիս առաջ լուր տալու պայմանագիր երկրորդ կողմին։ Ներկայ լրացուցիչ բրօթոքօլը պիտի վաւերացուի եւ այդ պահէն սկսեալ, 1929 դեկտեմբեր 17ի բրօթոքօլին անբաժանելի մաս պիտի կազմէ։

Գաղթականաց Նանսէնեան գրասենեակը

Գաղթականաց Նանսէնեան Միջազգային գրասենեակի վարչական խորհուրդը, ինչպէս նաեւ զանազան յանձնախումբերը լրացուցին իրենց աշխատանքները։ Այս դիւանը, ինչպէս գրեր էինք նախապէս, կազմուած է Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ, շարունակելու համար մարդասիրական ձեռնարկը տոքթ. Նանսէնի, եւ տեղաւորելու համար բազմաթիւ թափառական գաղթականներ։

Իր վերջին գումարման ընթացքին, Խորհուրդը հաստատեց թէ պէտք է գործ հայթայթէ ներկայիս որեւէ պղպիւրէ զուրկ 170,000 գաղթականներու եւ օգնութիւն հասցնէ 65,000 գաղթականներու որոնք անկարող են իրենց ապրուստը ճարելու (մանուկներ, ծերեր եւ պատերազմի անկարներ)։ Այս գաղթականները ներկայիս ցրուած են Եւրոպայի զանազան երկիրները, Զինաստան եւ Սուրիա։

Նախատեսուած է Եւրոպայի ամէնէն ազդեցիկ անձնաւորութիւններէ բաղկացած միջազգային կոմիտէի մը աշխատակցութեամբ, կոչ մը հրատարակել, հիմնելու համար Նանսէնեան հիմնադրամ մը, որ պիտի յատկացուի Նանսէնի մարդասիրական ձեռնարկին։

Ռուսեւգերման գործակցութիւնը

Խորհրդային թերթ մը կը հաւաստէ թէ գերման գործատէրերու վերջին բանակցութիւնները Ռուսիոյ հետ կարգ մը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

ԲԱՆԿԱԼԱՔԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

2,400,000 ՈՍԿի ԳԻՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒԱԾ է

Պոլսոյ քաղաքապետական շրջանակներէ բխած տեղեկութեանց ի՛ւաժաձայն, Բերայի գայազագամը, Հարպիէի ժուխթարները եւ քաղաքապետութեան գերեզմանները ձիւղի տնօրէնը, մասնագէտներու հետ բանկալթիի գերեզմանատունը գացած, եւ անոր տիրանալու համար անհրաժեշտ ձեւակերպութիւնները լրացուցած են։ Ըրդարեւ, քարտէսը պատրաստելէ յետոյ, 2,400,000 ոսկի ալ գին գրնահատած են։ Պատրաստուած բացատրութիւնները (պէյանամէ) ստորագրել տուած են բոլոր ներկաներուն։

Այս առթիւ գացողները հաստատած են որ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին 25 տարի առաջ շինուած է, եւ հետեւաբար անոր հողն ալ կը պատկանի քաղաքապետութեան։ Բայց չուզելով ոտնձգութիւն ընել կրօնական հաստատութեան մը վրայ, քաղաքապետութիւնը որոշած է այդ եկեղեցիին ձեռք չդպցնել։

Նոյն տեղեկութեանց համաձայն, պատրաստուած յայտարարութիւնները դրկուած են Թափուի տնօրէնութեան, «Թափու»ն պիտի առնուի քաղաքապետութեան անուան։

Աւելորդ է ըսել թէ կանխահաս է վերջին լուրը, այսինքն թէ «Թափու»ն մէկ օրէն պիտի տրուի։ Ըրովհետեւ, ինչպէս գրած էինք, դատարանը կրկին երկարածգած է «Թէպտիրը իհթիյաթ»ին, ինչ որ կը նշանակէ թէ քաղաքապետութիւնը չի կրնար տիրանալ գերեզմանատան։ Այնպէս որ եղածը պէտք է ընդունիլ իբր նախնական պատրաստութիւն։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ ԴԱՏԸ ՕԿՕԱԻ

Պոլսոյ քաղաքային Բ.ատեանին առջեւ վերսկսաւ Սանասարեան խանին դատը։ Կուսակալութեան փաստաբանը ըսաւ թէ դատարանը պէտք է Էնկիւրի հարցնէ թէ Հայոց Պատրիարքութիւնը գոյութիւն ունի՞, եւ Պատրիարքը Նարոյեան եպիսկոպոսն է, ինչպէս որոշած էր վճռաբեկը։

Նէճաթի պէյ եւ Պ. Մ. Նարլեան պատասխանեցին թէ հարկ չկայ ատոր, քանի որ վճռաբեկը իր ամենավերջին որոշումով ոչ-ոչակի հաստատած է թէ Պատրիարքութիւնը գոյութիւն ունի եւ թէ Նարոյեան արքեպիսկոպոս Պատրիարքն է։

Դատարանը որոշեց տեսնել վճռաբեկին վերջին վճռագիրը, որուն պատճէնը կը գտնուի Պատրիարքարանի փոխանորդներուն մօտ, եւ դատավարութիւնը յետաձգեց վաղուան։

ԱՆԴՐՅՈՐԴԱՆԱՆ ԿԸ ԽԼՐՏԻ

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄ, 15 մարտ.— Հրէական թերթ մը կը տեղեկանայ Պէյրութէն թէ Անդրյորդանանի մէջ ծայր տուած է շարժում մը որ կը ձգտի ստեղծել անիշխանականեւ յեղափոխական վիճակ մը երկրին մէջ։ Կառավարական պաշտօնեաները ստացած են նամակներ, որոնցմով կ'ազդարարուի իրենց «չգործակցիլ կառավարութեան, եթէ չեն ուզեր սպաննուիլ»։

Անդրյորդանանի վարչապետը ենթարկուած է մահափորձի, որմէ կրցած է ազատիլ անվտանգ։ Անապատի գինուորականխումբերու պետը՝ անգլիացի Հարիւրապետմը վիրաւորուած է։

Այս լուրերը սակայն չեն հաստատած պաշտօնական շրջանակները։

Հ. Ս. ԽՍՀՄ ՀՍՍՌ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԻ ՆԱԽԱԳԱՀ ՍԵԼ

(Ի. Եր վերջին մաս)

Ամառվան ընթացքում Ակադեմիայի նախագահությունը ուշադրություն դարձրեց գիտական հաստատությունների ֆինանսական վիճակի բարելավման անհրաժեշտության վրա։ Ակադեմիայի նախագահությունը ուղարկեց «Ռազմական գիտության դերը ժամանակակից պատերազմում» թեմայով զեկուցումների ժողովածուն, որը հրատարակվել է Ակադեմիայի հրատարակչության կողմից։ Ակադեմիայի նախագահությունը ուղարկեց նաև «Ռազմական գիտության դերը ժամանակակից պատերազմում» թեմայով զեկուցումների ժողովածուն, որը հրատարակվել է Ակադեմիայի հրատարակչության կողմից։

Պատռը կը խոստանայ. ան չլինելու չի բողոքեր այդ մասին ալ։ Մէկ ու կէս ժիլիոնի խոստումնագրութիւն մը։

Հէլէն՝ որ նախորդ գիշերը ականջացած էր Ռօպէրի մօտ՝ կը փորձէ դեռ զուարը գտնել։ Իր կարծիքով պիտի կըրնար վաճառը պիտի կըրնար նամակներ կան իր գրասենեակին վրայ, երբ ինք կ'անցնի մօտակայ գրադարանը, դուռը փակելով իր հետէն։

Եւ երբ Հէլէն գոհարավառին հետ՝ իր բանալիով բնակարանին դուռը բանալով՝ կ'ուղղուի Ռօպէրին անակնկալ կերպով դնել բարեբաստիկ լուծումին առջեւ, ու կը փնտռէ ալ ու ալ, գրադարանին դրան ետեւէն պայթիւն մը արդէն ողբերգութիւնը կը լուծէ։

Հէլէն խելայեղ, կը նետուի դուռը, կը ճչայ, կը գոռայ... կ'իյնայ...

Տիկին Փիէռա — հարկ կա՞յ ըսել — զայրացած նրբութեամբ, հրանգաւորումով, զգացումով եւ ոճով միանգամայն ստեղծեց Հէլէնի անձնաւորութիւնը, եւ Հէլէնի անձնաւորութիւնը, որ կարծեր որ կարելի ըլլայ զայն աւելի կատարելագործել, այնքա՛ն ժարդկային, իրական էր ան։

Լ. Պէռնարի իւրաքանչիւր առեղգործութեան կուտայ դրոշմը, որ իրն է, կազմուած բրտութենէն, բարեժտութենէն, գրական տրամաբանութենէն, այդ բոլոր զգացումներէն կազմուած այն տիպարները՝ որոնք իր մեծ յաջողութիւններն են։

Իսկապէս դեռ երիտասարդ ուժ մըն է՝ եւ արդէն մեծ տեղ մը կը գրաւէ Քօմէտիի բեմին վրայ։ Ան ունի վոլեյնութիւն, զուսպ խաղ եւ հմայք, ինչ որ հարկ է սիրահարի դժուարին դերերու համար։

Լ. Տիւպօ — կոմս Պռէշըպէլի դերին մէջ, Ա. Պաքէ՝ Պռասքըէնի, Տիկ. Է. Տիւքա՝ Պռասն Լըպառի մէջ ու կը կազմէին հոյակապ ամբողջութիւն մը՝ որ միայն Քօմէտիի աշխարհահռչակ բեմին վրայ կարելի է տեսնել։

Հիւրերու ընտրուած բազմութիւնը՝ որ լեցուցած էր ամբողջովին սրահը եւ օթեակները՝ խելայեղօրէն ծափահարեց հեղինակին անունը՝ որ բեմէն յայտնուեցաւ Լ. Պէռնարի կողքէն։

Հ. Ա. ԼԵՒՈՆԱԲ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՀԱՅԿ. ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ

Մարտ 11 երեկոյեան ժամը 8.45ին, յայտնի պատմաբան՝ Կ. Ե. Խոսմպէեան դասախօսութիւն մը տուաւ Փարիզի Հայ Ուս. Մութեան նախաձեռնութեամբ, նիւթ ունենալով «Ակնարկ մը հայկական պատմութեան եւ քաղաքակրթութեան վրայ»։ Դասախօսութիւնը կատարուեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով Մուրատեան կեդրոնատեղին Մարի - Նուպար Հայկական ուսանողատան մեծ սրահին մէջ։ Դէպի սրահ փութացած էր հոծ բազմութիւն մը, որուն մէջ կային բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ ուրիշ օտարականներ։

Մուրատեան նախագահը բացման խօսքը կատարեց, շեշտելով թէ Հայ ուսանողութիւնը կը գործէ ամէն ազգի ուսանողներու հետ միացած, սակայն իր հիմնական սկզբունքն է գերադասել ազգային շահը։

Պ. Խասմպէեան իր խիստ հետաքրքրաշարժ դասախօսութիւնը կատարեց մեծ յաջողութեամբ, մրեւնոյն ատեն ցուցադրելով գունագեղ նկարներ։ Ան ցոյց տուաւ Հայ պատմութեան քանի մը կարեւոր դէմքերը եւ Հայ հանճարի գլխաւոր ռահվիրաներն ու քաղաքական թէ գիւանագիտական ասպարէզին մէջ մեծ յաջողութեան գտած անձնաւորութիւնները, ներկայացուց Հայ ժողովուրդին գլխաւոր կարողութիւնները եւ եզրակացուց թէ մենք իրաւունք ունինք ապրելու իբրեւ ազգ։ Վերջապէս յիշեց թէ Հայուն եղած խոստումները ի դերեւ ելան Լօզանի դաշնագրով, չնորհիւ անարգ դիւանագիտութեան։

Ներկաները մեկնեցան գնահատական արտայայտութեամբ։

Ց. Դաւիթեան

ԵՐՈՒԱՆԴ ԼԱԼԱՅԵԱՆ

Սիրակի օր Հաղորդեցինք Երուանդ Լալայեանի մահը, տալով քանի մը համառօտ կենսագրական տեղեկութիւններ։

Այսօր կը ներկայացնենք իր կեանքն ու գործունէութիւնը։

Ե. Լալայեան ծնած է Ալէքսանդրապոլ 1864ին։ Աւարտած է Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցը, յետոյ հետեւած Ժընեւի Համալսարանին մէջ ընկերային գիտութեան, փաթիզի մէջ մարդաբանութեան։ Վերադառնալով կովկաս, իրեն ասպարէզ կ'ընտրէ մանկավարժութիւնը եւ ուսուցչական պաշտօն կը վարէ մինչեւ 1906, Այդ թուականէն սկսեալ, ամբողջովին կը նուիրուի ազգագրական եւ հնագիտական ուսումնասիրութիւններու։

Կը պտըտի Անդրկովկասի գրեթէ բոլոր հայաբնակ քաղաքները եւ Թրքահայաստանի մէկ մասը, կը հաւաքէ տեղագրական ազգագրական նիւթեր, զորս կը հրատարակէ նախ «Ազգագրական Հանդէսի»ն մէջ, յետոյ առանձին հատորով։ Այս ճամբորդութիւնը կատարուեցաւ Ֆրանսերէն լեզուով Մուրատեան կեդրոնատեղին Մարի - Նուպար Հայկական ուսանողատան մեծ սրահին մէջ։ Դէպի սրահ փութացած էր հոծ բազմութիւն մը, որուն մէջ կային բազմաթիւ Ֆրանսացիներ եւ ուրիշ օտարականներ։

Մուրատեան նախագահը բացման խօսքը կատարեց, շեշտելով թէ Հայ ուսանողութիւնը կը գործէ ամէն ազգի ուսանողներու հետ միացած, սակայն իր հիմնական սկզբունքն է գերադասել ազգային շահը։

Պ. Խասմպէեան իր խիստ հետաքրքրաշարժ դասախօսութիւնը կատարեց մեծ յաջողութեամբ, մրեւնոյն ատեն

յանձնարարութիւններու համար, նոր շրջան մը կը բանան գերմանեւռուս յարաբերութեանց մէջ։ Թերթը կը հաստատէ թէ խորհրդային տնտեսութեան եւ հնգամեայ ծրագրի «հրաշալի» յաջողութիւնն ու զարգացումը, ինչպէս նաեւ 160 միլիոններոց երկրի մը գնման կարողութիւնը խոր տպաւորութիւն ձգած են գերման գործատէրերուն վրայ, որոնք վերջերս ուսումնասիրական ճամբորդութիւն մը կատարեր էին Ռուսիոյ մէջ, եւ թէ վերջին այս բանակցութիւնները առաջին քայլերը կը կազմեն լուրջ եւ տեւական աշխատակցութեան մը Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ։ Բոլշեւիկեան թերթը կ'եզրակացնէ.— Ահա թէ ինչու ռուս տնտեսագէտները ժտածեցին գերմանեւռուս հնգամեայ գործակցութիւն մը, որ պիտի տեւէ հնգամեայ ծրագրի վերջին երկու տարիներու եւ յաջորդ երեք տարիներու ընթացքին։ Անհրաժեշտ է Գերմաններէն ստանալ երկարատեւ վարկեր եւ ջնջել Ռուսիոյ դէմ կիրարկուած մասնաւոր գիները»։

Բոլշեւիկեան թերթին այս յօդուածին, գերմանական վոլֆ գործակալութիւնը կը պատասխանէ.— Քանի մը տարիներու տեւողութեամբ, Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ միջեւ համաձայնութիւններ կնքելու գաղափարը մէկտեղ նետուեցաւ գերման պատգաւորներու եւ խորհ. ներկայացուցիչներու բանակցութեանց ընթացքին։ Բայց, ատկից ասդին, կը ժտածուի թէ երկարատեւ գործակցութեան մը պայմանները կրնան ունենալ հետեւանքներ, զորս կարելի չէ նախատեսել։

Հնդիկ ահռելեակաւիները չեն զիջիր

Հնդիկ իշխաններու խորհրդաժողովը կը բացուի այսօր Տէլհիի մէջ։ 70է աւելի իշխաններ արդէն հասած են Տէլհիի մասնակցելու ժողովին։Մէկ քանի խորհրդակցութիւններ ունեցան օրակարգը պատրաստելու համար ժողովին որ մէկ շաբաթ պիտի տեւէ։

Իշխաններու ներկայացուցիչները առիթ պիտի ունենան հանդիպելու եւ խորհրդակցելու հնդիկ ազգ. խորհուրդի ներկայացուցիչներուն, ինչպէս նաեւ կանտիի հետ, որ Քարաշիի խորհրդաժողովին երթալու համար, պիտի անցնի Տէլհիէն։

Տէլհիի մէջ, Համիսլամական Միութիւնը հաւաքոյթ մը ունեցաւ, եւ քուէարկեց մէկ քանի որոշումներ, որոնք յստակօրէն կը յայտնեն թէ Մահմետականներու հնդկական դաշնակցութեան ժամանակցութիւնը կախում ունի իբր փոքրամասնութիւն՝ իրենց պահանջներու գոհացումէն։ Որոշած են չվճիճիլ որ եւ է ծրագրի շուրջ որ իրենց չապահովեր 100ին 33ի ներկայացուցչութիւն մը Օրէնսդիր Խորհուրդին մէջ, մեծամասնութիւն փէնճապի եւ Պէնկալի մէջ եւ իրենց թիւին համապատասխան աթոռներ՝ միւս նահանգներուն մէջ։

Մահմետականները հաւանութիւն յայտնելէ յետոյ Ադա խանի այն պահանջին զոր ներկայացուցեր էր Լոնտոնի խորհրդաժողովին, Սենտ նահանգը բաժնելու համար Պոմպէյէն, եւ այս տարուան իրենց նախագահը ընտրելէ յետոյ՝ ցրուեցան։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

«ՅԱՌԱՋ»Ի ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ ԻՐ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

1.— Ի՞նչ գործնական եւ ընդհանուր միջոցներ կ'առաջարկէք հայ մանուկները (5-15 տարեկան) հայ մեծցնելու համար։ Գոնէ մայրենի լեզուն գրել-կարդալ սորվելու չափ։ (Նկատի ունեցէք որ բացի փարիզի եւ քանի մը քաղաքներու դասընթացքներէն եւ մարսիլիոյ շրջակայ գիւղերու եւ արուարձաններու դպրոցներէն, չունինք ուրիշ կրթարան)։

2.— Գիտէ՞ք միջոց մը որով կարելի ըլլայ հայկական պատմութիւնը եւ գրականութիւնը սորվեցնել տեղական դպրոցներ գացող հայ մանուկներուն։

3.— Գաղութին մեծամասնութիւնն ըլլալով բանուորներ եւ բանուորուհիներ (յաճախ այր եւ կին գործի կ'երթան), ի՞նչպէս կարելի է պահել հայերէն խօսելու վարժութիւնը, թէ՛ անչափահասներու եւ թէ չափահասներու համար։

4.— Հայ թերթերը ի՞նչպէս կրնան օգնել այս գործին։

5.— Հայկական բազմազան միութիւններէն ո՞րը կրնայ աւելի օգտակար ըլլալ այս գործին։

6.— Նիւթական ի՞նչ միջոցներ կ'առաջարկէք, ձեր թելադրութիւնները իրականացնելու համար։

Պատասխանները զրել կարճ եւ ամփոփ, առանց աւելորդ խորհրդածութեանց։ Կեդրոնանալ տրուած հարցումներուն վրայ։ Բայց եթէ ունիք չնախատեսուած հարցեր, զրել առանձին։

Յ. ՄԻՆԷԼԵԱՆ
ԴԵՐՁԱԿ
96, Rue de Crimée
PARIS (19e)
ՄԷթրօ՝ Botzaris
ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՁՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ
ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԲԱՑԱՌԻԿ ՋԵՂՁ
ՀԱՑ ՑՈՒՑԱԽՈՂՈՂՆԵՐՈՒ
ՄԻՄԻԱՑՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՄԱՌՇԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Բուրդէ pull over (փուլ օվէր) եւ ժիլէ, քօթօն պուքլթէի ամէնէն լաւ տեսակը Ֆրիգէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի, անմրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք։ Մեծ ընտրանակ եւ հատով, դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée de la Seine, Issy-les Moulineaux, (Seine).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
ՄԷթրօ Օտէոն եւ սէն միշել — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18 ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ
Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ
Մարտ 28ին ժամը 8.30էն Salle Place pourFête *մէջ*
95 Bld. Auguste Blanqui — *մէթրօ* Glacière

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30—9.15, կանոնագրի մեկնաբանում՝ (ընկ. Պ. Հիւսեան)։

Ժամը 9.30 — 10.15, Հայաստանի աշխարհագրութիւն՝ (ընկ. Ազգին)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ
ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՓՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒԻ, 176 ԷՋ
Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.
փնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ
կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20)

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

Լիոնի, Տէսինի եւ շրջանի գաղութահայութեան օգտակար ու ձեռնտու գիրքը.

"ԼԻՈՆԱՀԱՑ ՈՒՂԵՑՈՑՑ-ՏԱՐԵՑՈՑՑ,,Ը
ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ եւ ՔԱՐՏԻՍԱՒՈՐ
Հրատ. Տպ. «ԵՓՐԱՏ»ի

Գինն է.— Ամէն տեղի համար 7 ֆր., փնտռեցէք՝ գրավաճառներու եւ ամէն թերթի գործակալներուն մօտ։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութեանց համար դիմել կեդրոնատեղի, H. Tatéossian, 34 Rue Villeroy. Lyon.

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)
51 Rue Monsieur · le - Prince, PARIS (VIe)
Հեռաձայն՝ Danton 88—65 — Մէթրօ՝ Odéon
ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Աիարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), Փ. Միքայէլեան՝ *Եւա* (5)։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Թատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Ջարւքարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչի տարեգիրք* (50), *Մայեակ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *ԵՒն.*

ՓՆՏՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Աիարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լոութիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ դիրքը Ա., Բաֆֆիի բոլոր գործերը*, Թերենց՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*

Հայաստանէն հասած են Ա. Իսահակեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Չարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Արագի եւայլն գործերը, Նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպիւնդիարեանի, Բարխուդարեանի, Ֆիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Թաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻ ՋԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՏՈՒԻ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

Հ. Ց. Դ.
ԳԱԻԱՌ
Լիոնի Համազասպ խումբի ժողովը՝ վաղը երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette.
Café de la Gare *սրահին մէջ։*

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսական ժողովը այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ։ Կը դասախօսէ Տօքթ. Գ. Ամատեան, նիւթը՝ *Ազգոլոժոլութիւնը իբրեւ ընկերային ազէտ։* Մէկ ժամ սինէմա։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Նաւասարդեան, Ամասեան, Թէրզեան, եգեկիէլեան եւ Վարդան ընտանիքները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց (հայ եւ Ֆրանսացի) որոնք անձամբ կամ նամակով ցաւակցութիւն յայտնեցին ՎԱՐԴՈՒՀԻ (կիվիլիա) ՆԱԻԱՍԱՐԴԵԱՆի մահուան առթիւ։

Տրակինեան 14 Մարտ 1931

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Պահակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Խաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յակոբէլ, Տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— Կը փնտռուի կէյվէի միջագիւղէն շնորհիկ սէմէրճեան։ Լուր առնուած է թէ 1927ին կը գտնուէր պոլիս, իմացնել իր քրոջ ֆնարիկ սէմէրճեանի, 72 Rue Jean Jeaques Rousseau, Issy - les - Moulineaux, (Seine) France.

— Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գըտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Ամմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

Վարձու սենեակներ եւ խանութ. Դիւրամատչելի պայմաններով, 17 Rue Damesmes, *մէթրօ* Թօլպիաք։

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մանկանց., արեան, մորթի հիւանդ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE *մէթրօ-ժօլ՝* 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՄՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմորոյիտ) բժշկատեղ
դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։
Տիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-..
(կաւ տիւ Նօռի եւ կաւ տը լ'էսդի մէջտեղը)

ՁԵՐ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLO...
13 Bld. Malesherbes, Paris (8)
Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd
Ցոմասակներ ամէն երկիրներու համար։
Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։
Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար։

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵՑՆ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի գեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Շնորհացեք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՀԱՆՐԱՇԱՀՈՒՆ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ
28 rue de la Huchette, — Métro Saint Michel, sortie ...
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ — Գիները անմրցելի

CORDONNERIE « AKAP »
Maison A. KAPIKIAN
17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-..
Մէթրօ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ
Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն *Ռէնը Շինի*։ Շեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ, ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։
Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն
Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *գերմանիշակագոյն, յետկոմպրագոյն եւ ուէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde) *նաեւ* ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ *բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ գլխաւոր ազդակներն են։*
Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի *գործողութիւն։ Հակաշիճախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ* (կատարելապէս անվտանգ)։
Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, բիւղրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ։
Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քիթ ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէնէրային հիւանդութիւններու համար։
Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք
Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։
Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—...
Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis Tramway 39, 40, 42, 5։

AU ROI DES PULL - OVERS — **10.000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵՒ**
Անոնք որ պիտի կրնան ապացուցանել թէ մեր արտադրութիւնները փարիզի հրապարակին վրայ կարելի է աւելի աժան գնով գտնել, պիտի ստանան 10,000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵՒ։
FABRIQUE DE TRICOTS DE LUXE S. TERZIAN
GILETS ET PULL OVERS, FABRICATION EN GRANDE SÉRIE
20 Rue Mélingue, Paris (19e) — Téléphone: Botzaris 22—98

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՄԱՐՏ
1931
18 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1521 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ

Մարտ 4 թուակիր խմբագրականի մը վէջ, որուն եզրակացութիւնը արտատպեցինք երէկ, Եգիպտոսի ռամկավար պաշտօնաթերթը կ'առաջարկէ վէկտի դնել Պոլսոյ Ազգային Սահմանադրութիւնը եւ յարմարիլ իւրաքանչիւր երկրի պետական օրէնքներուն:

— «Ինչի՞ կը սպասենք փրկելու համար դեռ շատ մը արեւմտահայ գաղութներու հանրային կեանքը՝ իր վգին անցուած այն երկանաքարէն որ Ազգ. Սահմանադրութիւնն է:

«... եւ ըսել թէ այն բոլոր երկիրները ուր գաղութներ ունինք, պատրաստ են իրենց ընդհանուր օրէնքներու սահմանին վէջ եւ մեր մասնաւոր պարագան նկատի առնելով, հայ իշխանութեան մը ճանչնալու, եւ անոր օգնելու որպէս զի ճանչցնէ ինքզինքը չճանչցող ազգայիններուն»:

Ամբողջ խմբագրականը տեսակ մը արհամարհանք, եթէ ոչ ծաղր կը մատնէ Թրքահայ Սահմանադրութեան մասին: Իսկ յուն ոգին այն է որ ազգային իշխանութիւնները կարենան պաշտպանել իրենք զիրենք պետական աջակցութեամբ:

— «Իր իրաւունքներուն համեստ սահմանին մէջ՝ ազգ. իշխանութիւնը պիտի կրնար ոչ միայն ինքզինքը պաշտպանել ընդդէմ ներքին Թշնամիներուն՝ որ պէտք մըն է, այլ եւ պաշտպանել իր համայնքը կարգ մը սովորական եւ արտասովոր պարագաներու մէջ, զօրացնե՛լ իր համայնքը՝ պետութեան ուժին միջոցաւ»:

կը թուի թէ «Արեւ»ի խմբագիրը կարօտցեր է Եգիպտոսի դէպքերը, երբ «եկեղեցւոյ իշխան» մը յաջողեցաւ ինքզինքը հարկադրել եւ ապօրինութիւնը նուիրագործել ոստիկանական ուժով (1928): Կամ կը գտնուի Պաղտատի դէպքին անմիջական ապաւորութեան տակ (1931 փետր. 5):

Բայց մենք չպիտի զբաղինք այդ մանրամասնութիւններով, դէմ դիմաց խօսելու համար հիմնական հարցի մը մասին:

Եթէ ռամկավար պաշտօնաթերթը անկեղծօրէն կ'ընդունի որ պէտք է յարմարինք իւրաքանչիւր միջավայրի պահանջներուն, օգտուինք պետական օրէնքին ընձեռած դիւրութիւններէն եւ ունենանք նոր կազմական-կանոնագիր, պէտք է նոյն տրամաբանութեամբ ընդունի նաեւ գաղթային կեդրոնական իշխանութեան մը պահանջը:

Մէկը՝ առանց միւսին՝ անիմաստ է: Մէկը պիտի լրացնէր միւսը:

Ո՛ր եւէ առաջարկ ղրած առեն, չմոռնանք բուն իրականութիւնը:

Առ հասարակ բոլոր գաղութները յարմարած են իրենց միջավայրին: Ազգ. Սահմանադրութիւնը շատ քիչ տեղերու մէջ կը գործադրուի: Սակաւաթիւ պետութիւններ միայն կը հետաքրքրուին մեր ներքին կազմակերպութեամբ: Կ'անգիտանան, չեն ուզեր զբաղիլ, մինչեւ որ մենք չզբաղեցնենք:

Այսպէս, Ֆրանսայի մէջ ո՛րեւէ իրաւական հիմք չունինք (փոքրամասնութեան իրաւունք), եւ առտուն կանուխ արթնցողը իշխանութիւն կրնայ հաստատել եւ հաղորդել ոստիկանութեան, որ կ'արձանագրէ ի տեղեկութիւն: Քանի մը տարի առաջ, երեք ազգային իշխանութիւն ունեցանք Լիոնի մէջ: Երեքն ալ «օրինաւոր»: Այսինքն զուրկ օրինական ո՛րեւէ արժէքէ:

Կամ, նեղը մնացողը կը վազէ պաշտօնատուն, իբրեւ «կրօնական Ընկերակցութիւն» արձանագրուելու համար, եթէ ունի եկեղեցի մը իր ձեռքին տակ (Փարիզ եւ Սէն Ժիւլիէն-Մարմէլ): Ի հարկին առանձին եկեղեցի մը շինելով:

Ռումանիոյ մէջ ունեցանք թեմական կանոնագրութիւն մը, հաստատուած՝ Դաւանութեանց Տեսչութեան կողմէ: Պուլկարիոյ մէջ ալ, 1924ին, այդպիսի ձեռնարկ մը եղաւ, բայց քիչամիտ մարդիկ լրճեցին եւ աւանդաբար ճանչցուած իրաւունքներն անգամ վրայ տուին: Մինչդեռ իսլամները եւ Հրեաները լայնօրէն կ'օգտուին:

Յունաստանի մէջ, կառավարութիւնը չի ճանչնար մեզ, իբրեւ փոքրամասնութիւն կամ համայնք, բացի կիւմիւլճինայի հին գաղութէն, որ չարաչար կը գործածէ իր առանձնաշնորհը՝ նորեկ բազմութիւններուն դէմ: Մենք մեզի կանոնագիրներ ունինք, իսկ ուղղակի պետութենէն հաստատուած կազմական-կանոնագիր մը մշակելու համար այս միջոցին կ'աշխատին — գոնէ այնպէս կը հաւաստեն — Սելանիկի Թեմական Խորհուրդը եւ Աթէնքի Ազգ. Վարչութիւնը:

Եգիպտոս կը կառավարուի Ազգ. Սահմանադրութեամբ: Սուրիան ալ, ցնոր տնօրինութիւն: Իրաքը նոյնպէս, թէեւ կառավարութիւնը արդէն ձեռնարկած է նոր կանոնագիր մը կազմելու:

Չենք խօսիր Պարսկաստանի մասին, ուր շատ լայն իրաւունքներ ունինք, թէեւ հետզհետէ կը խախտի կրթական ճաշակը, շնորհիւ Ֆարսացման օրէնքին: Եւ Ամերիկայի մասին, որուն պայմանները բոլորովին տարբեր են, նման՝ Ֆրանսայի:

Արդ, ո՞րն է աւելի անմիջական,— սպասել որ ամէն մէկը իր գլխուն ճարը նայի էտել-պակաս իմաստութեամբ եւ մեզ անել կացութեան մը առջե՞ւ: Թէ՞ նստիլ կլոր սեղանի մը շուրջը, որոճալ, տքնիլ եւ ձեւ մը գտնել, ընդհանուր ուղղութիւնն մը տալու:

Գիտենք որ մեր ուժէն վեր է փոխել պետական օրէնքները: Բայց մեր լրջութենէն եւ աշխատանքէն կախում ունի աւելցագոյն բարիքը ապահովել իւրաքանչիւր տեղի համար: Ունենալով ընդհանուր, կեդրոնաձիգ ուղեգիծ մը:

Նոյնիսկ եղած վիճակին մէջ, ստիպողականը այն է որ անենք բարեհաճինք, վերջապէս, իրար հասկնալ եւ ելք մը գտնել, կլոր սեղանի մը շուրջը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ Թէ «ՊԱՇ ՓԱՓԱՂԼԸՔ»

Պոլսոյ Յոյն Պատրիարքարանին շուրջ յարուցուած աղմուկին առթիւ Եօնուս Նատի խմբագրական մը հրատարակած է «Ճիւմհուրիէթ»ի վէջ: Կարեւորութիւնը նկատի առնելով, նոյնութեամբ կուտանք.

— «Այս «պաշ փափագ»ութեան խնդիրը ի՞նչ պատճառով եւ ի՞նչ ձեւով ծագեցաւ, եւ ի՞նչ պէտքի ու անհրաժեշտութեան վրայ, — չենք գիտեր, մեր յիշողութիւնը լարելով, կը կարծենք Թէ, երբ Լոզանի դաշնագրով ձգդուեցաւ Յոյն Պատրիարքարանին նոր դիրքը, կարգ մը անձեր յարմար գտան տարբեր տիտղոսով մը, օրինակ «պաշ փափագլըք» կոչել պատրիարքութիւնը, որ աշխարհական իշխանութենէ հեռացուած վիճակի մը վերածուած էր: կրնանք աւելցնել Թէ ասիկա ալ գաղտնի բանի մը արդիւնքը չէր, այլ Թուրքերուն անհաճոյ կացութեան մը ազդեցութեան, նկատի ունենալով հինէն ի վեր պատրիարքարանին կատարած դերը եւ առաջ բերած ըմբռնումը:

Տրամաբանութեան տեսակէտով, Թերեւս արտակարգ բան մը չկայ այսպէս խորհելուն վէջ: Բայց Լոզանի մէջ արուած որոշումով, հաւանած ենք որ պատրիարքարանը պոլիս մնայ, պայմանաւ որ վարչական եւ քաղաքական որեւէ հանգամանք չունենայ: Արդ, չենք հասկնար Թէ՝ եթէ այդ վերապահումով մնացող պատրիարքարան մը շարունակէ պահել այդ տիտղոսը, ինչո՞ւ ասիկա նկատուի նշան մը Թէ ան կրնայ հին հանգամանքը վերստանալ:

Որքան կը յիշենք, Լոզանի մէջ սա տեսակ խորհրդակցութիւն մը տեղի ունեցաւ Յոյն պատրիարքարանին շուրջ: Մեր պատուիրակութիւնը կ'ուզէր որ պատրիարքարանը հեռանայ պոլսէն: Այս կէտին շուրջ բաւական երկար վիճաբանութիւններ եղան, եւ վերջապէս մեր պատուիրակութիւնը սա պայմանը դրաւ, որպէսզի հաւանի պատրիարքարանին պոլիս մնալուն.

— Վարչական եւ քաղաքական որեւէ իրաւունք եւ իրաւասութիւն չպիտի ունենայ:

Այն անձերը կամ պաշտօնատուները որոնք աւելորդ տեղը կարեւորութիւն կուտան այս տիտղոսին եւ կ'ուզեն որ ան այսպէս չըլլայ ալ այնպէս, պէտք է յիշեն Թէ որեւէ շահ չունինք ինքնաբերաբար տարբեր մէկ ձեւը ընտրելու այն ձեւէն զոր դաշնագրով ընդունած ենք, վերջ ի վերջոյ, եթէ մեզի հարցնեն, մէջտեղն է մեր ընդունած ձեւը: Եւ հաւանական է որ մեր դիրքը բացատրելու համար մեր ընելիք պատճառաբանութիւնները չկարենան համոզել մեր դիմացինները: ցետոյ. ուրիշ գործ չմնա՞ց որ այս տեսակ երկրորդական եւ ձեւական խնդիրներ ստեղծելով, անտեղի ու անօգուտ վիճաբանութեանց տեղի կուտանք:

Մեր կարծիքով, այս խնդիրը պէտք եղածին չափ զբաղեցուցած է արդէն հրապարակը, եւ այլեւս չի կրնար շարունակուիլ: Ջարժեր զբաղիլ եւ ըսել Թէ Յոյն Պատրիարքարանը «փաթիքլըք» կոչուելու չէ, այլ «պաշ փափագլըք»:»

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՌՈՒՍԵԻԹՈՒՐՔ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԴԱՇԻՆՔ

Ռուսիոյ կողմէ Գարախան, իսկ Թուրքիոյ կողմէ Մոսկուայի Թուրք դեսպան Հիւսէյին Րաղըպ, Մոսկուայի մէջ կնքեցին առեւտուրի եւ նաւարկութեան վերաբերեալ դաշինք մը:

Այս դաշնագրին կնքման առթիւ խորհրդ. Առեւտրական գործավարութիւնը հրատարակած է զեկոյց մը: Այս նոր դաշնագիրը կը փոխարինէ 1927 Մարտ 11ին կնքուած դաշնագիրը, որ վերջ գտեր էր 1930 Հոկտ. 19ին: Դաշնագիրը կը կարգադրէ մէկ երկրի հպատակին ընակարանի հարցը՝ միւս երկրին մէջ, իրաւական անձնաւորութեանց (հաստատութիւններ) վերաբերեալ հարցեր, Թուրքիոյ մէջ՝ խորհրդ. առեւտրական պատուիրակութեան եւ անոր մասնաճիւղերուն իրաւասութիւններու, նաւարկութեան, ապրանքներու փոխադրման, եւ երկու երկիրներու փոխադարձ ներածման եւ արտածման վերաբերեալ հարցեր:

Դաշնագիրը կնքուած է ամէնէն աւելի նպաստաւորեալ ազգի հիման վրայ: Երկու երկիրները յանձն կ'առնեն իրարու դէմ առեւտրական որեւէ սահմանափակում կամ արգելքի չդիմել, եթէ սահմանափակումն ու արգելքը չեն ղրուած հաւասարապէս միւս բոլոր երկիրներուն դէմ:

Թուրքիա իրաւունք ունի Պաթումէն ապրանք փոխանցել (Թրանզիտ): Ասկից զատ կրնայ Արեւմտեան նահանգներէն Արեւելեան նահանգներու յատուկ ապրանքներ ղրկել նոյն ճամբով, ինչպէս նաեւ օտար ապրանքներ՝ այն երկիրներէն միայն՝ որոնք առեւտրական դաշինք ունին Ռուսիոյ հետ:

Դաշինքը կնքուած է մէկ տարուան համար, բայց կրնայ երկարաձգուիլ լուռ համաձայնութեամբ, եթէ երկու կողմերէն մէկը, տարուան վերջը չհղէ զայն: Այդ պարագային դաշնագիրը ի զօրու է վեց ամիս եւս, իսկ կ'ենթարկուի վաւերացման: Վաւերացման փաստաթուղթերու փոխանակութիւնը կը կատարուի Էնկիւրիի մէջ:

**** Էնկիւրիէն կը գրեն Թէ 1921 Մարտ 16ի Թուրքահուս դաշնագրին տասնամեայ տարեդարձին առթիւ, Թուրք արտաքին գործավար Թ. Րիւշտի հեռագրած է Լիտվինոֆի Թէ կը մաղթէ ռուսեւթուրք բարեկամութեան ամրապնդումը:*

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

Նոր Ազգ. Մեծ ժողովին համար Խալքի Թեկնածուները դեռ յայտնի չեն: Այս առթիւ հրապարակ նետուած անունները եւթադրութիւններ են միայն: Մ. Քեմալ հրամայած է որ երես-փոխաններու մէկ «ալպոմ»ը? պատրաստուի եւ իրեն յանձնուի:

Ներկայ երեսփոխանները իրենց Թեկնածութեան մասին իրենց կարծիքը գրաւոր կը յայտնեն Խալքի ընդհ. քարտուղարութեան: Այս անձերուն դիրքը պիտի ճշդուի պատասխանները քննուելէն վերջ:

ԿԻՆԵՐԸ ՉԵՆ ԿՐՆԱՐ ՄԱՍՆԱԿՑԻ

Մէկ քանի օր առաջ գրեր էինք Թէ կիներն ալ պիտի կրնան ընտրող եւ ընտրելի ըլլալ: Սակայն երեսփ. ընտրական իրաւունքը այրերուն է միայն, քանի փոփոխութիւններ չեն եղած Հիմնական Օրէնքին մէջ: Առ այժմ այս օրէնքը փոփոխելու մտադրութիւն չկայ: Որոշուած ըլլալով որ մինչեւ նոր Ազգ. ժողովին կազմութիւնը ներկայ ժողովը կարեւոր օրէնքներ չպիտի քուէարկէ, բնական է որ այս անգամուան ընտրութենէն կիները չպիտի կրնան օգտուիլ:

Խորհրդ. առեւտրական պատուիրակութիւնը

ԴԱՏԱԳԱՐՏՈՒԱԾ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆԻ

Սպանիական քարիւղի ընկերութիւն մը եւ Առնուս դրամատունը դատ բացեր էին խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան եւ խորհրդային նաֆթի սէնտիքային դէմ, պահանջելով 100 միլիոն ֆլասուց հատուցում: Դատին պատճառն էր քարիւղի հայթայթման վերաբերեալ պայմանագրութեան մը յանկարծական խզումը՝ խորհրդ. կազմակերպութեան կողմէ, այն պատրուակով Թէ սպանիական կառավարութիւնը պետական մենաշնորհի վերածած է Սպանիոյ քարիւղները:

Դատը տեսնուեցաւ Սէնի առեւտրական դատարանին առջեւ որ խորհրդ. պատուիրակութիւնն ու նաֆթի սէնտիքան դատապարտեց 40 միլիոնի նախնական հատուցման եւ նշանակեց մասնագէտ մը՝ ճշդելու համար վերջնական հաշիւները:

Դատարանին վճիռը մասնաւոր կարեւորութիւն մը կը ներկայացնէ, որովհետեւ պայմանագրութիւնը ճշդած է որոշապէս Թէ Սպանիական քարիւղի ընկերութիւնը եւ Արնուս դրամատունը չեն կրնար դատ բանալ պետական կազմակերպութեանց դէմ, ինչպէս են Խորհրդ. առեւտրական պատուիրակութիւնը եւ նաֆթի սէնտիքան: Սակայն դատախազ կողմին փաստաբանը դիտել տուաւ Թէ պայմանագրութեան այս կէտը եթէ յարգուի, կարելի չպիտի ըլլայ ոեւէ պատրուակով դատի կանչել խորհրդ. կազմակերպութիւնները, քանի որ Ռուսիոյ արտաքին առեւտուրը կեդրոնացած է կազմակերպութեանց ձեռք, որոնք կը նկատուին պետական հաստատութիւններ:

Այս տեսակէտը ընդունուեցաւ դատարանին կողմէ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

ԿՈՒԻի ՋԷԿՈՍՏՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՋԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ

Ճամբորդ մը կը գրէ մեզի Մարտ 2 թուականով.—

Երկրէն ստացուած լուրերէն պարզուում է, որ Ջոլֆի ձորում ապստամբութիւններ են ծագած, իսկ Երեւանից նոր եկած թաթարները պատմում են, որ փետրուար 18ին, Երեւանի համալսարանում մօտ 150 հոգու ուսանող-ուսիներուի Ջէկան ձերբակալել է: Երեւանում կանգնած զօրամասերի սպաներից մի քանիսը հետաքրքրուել են Ջէկայից ձերբակալութիւնների պատճառը իմանալու:

Ջանցած մէկ օր, այդ հետաքրքրուող սպաները նոյնպէս ձերբակալում են: Դրանից յետոյ զօրքը գինուած դուրս է գալիս փողոց եւ Ջէկայից պահանջում, ազատ արձակել սպաներին:

Այդտեղ սկսւում է Ջէկիստների եւ գինուորների կռիւը: Ջինուորները խփում են Ջէկայի նախագահին եւ հինգ հոգու պատասխանատու Ջէկիստների, իսկ գինուորներից մի քանի հոգի վիրաւորուում են:

Կառավարութիւնը իբր Թէ Էջենինականից ու այլ շրջաններից զօրամասեր է պահանջում, բայց որովհետեւ այդ հրամանը գինուորական ընդհանուր հրամանատարի կողմից չէ լինում, որ եւ է զօրամաս տեղից չի շարժուում: Երեւի այս քանի օրը նոր եկողներ կը լինեն եւ աւելի ժանրամասնութիւններ կը պատմեն:

Բոլոր եկողները պատմում են, որ Ջէկայի ու զօրքի միջեւ անհամաձայնութիւններ կան եւ քանի գնում աւելի սրւում:

*** Այդ նոյն Ադրբէյջանցի Թաթարները պատմում են, որ Ղարաբաղի եւ Դարալագեազի շրջաններում անկարգութիւնները ծայր են առել:

ԿՐԱՂԻՒՈՒԻ ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԸ

Պոլսոյ կրաղիւսի (չիմէնթօ) գործարանները վերջերս սկսան դառնօրէն գանգատիլ ռուսական մրցակցութենէն: Ռուսերը սկսած են առատ կրաղիւս ղրկել Պոլիս եւ այնքան աժան որ տեղական գործարանները չեն կրնար մրցիլ: կ'ըսուի Թէ գործարանները փակուելու պիտի ստիպուին եթէ ռուսական ապրանքը հրապարակը գրաւէ:

Գործարանատէրները կառավարութեան դիմած են պաշտպանութիւն խնդրելով: Առեւտրական սենեակին եղած դիմումէն զատ, էնկիւրի ալ պատուիրակութիւն մը պիտի ղրկեն: Պոլսոյ մէջ կրաղիւսի գործին կապուած դրամագլուխը 7 միլիոն ոսկի է:

ՀՆԴԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Անգլիոյ պահպանողական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն նիստ մը գումարեց եւ բացարձակ մեծամասնութեամբ հաւանութիւն յայտնեց հնդկական հարցին հանդէպ պահպանողականներու քաղաքականութեան մասին՝ Պոլտուինի յայտարարութիւններուն:

Անգլիոյ խորհրդարանի վերջին նիստին մէջ, կառավարութեան ներկայացուցիչը յայտնեց Թէ կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ կնքուած համաձայնութեան տրամադրութեամբ, ազատ արձակուած են 14 հազար այրեր ու կիներ որոնք քաղաքացիական անհնազանդութեան կռիւներու ընթացքին, դատապարտուած ու բանտարկուած էին:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԸ (DUMPING)

Բաւական ժամանակէ ի վեր ահագին աղմուկ կը յարուցուի Եւրոպայի ելմտական շրջանակներու մէջ ռուսական վաճառատարին մասին և շատեր լրջօրէն ժտահոգ են թէ մօտ ժամանակէն Ռուսիա ահարկու մրցորդ մը պիտի դառնայ ինչպէս հողային նոյնպէս եւ ճարտարագործական արդիւնաբերութեանց համար։

Ռուսիայէն վերադարձող ճամբորդներէ ոմանց համար հնգամեայ ծրագիրն յաջողած է արդէն եւ ընկերվարութեան յաղթանակն ապահովուած, իսկ շատերուն համար եղած չեղածը ամէնը պարզապէս խաղ մըն է, որ իբր խրտուիլակ կը գործածուի Ստալինի եւ իր գործածուի Ստալինի եւ իր բանեակներու կողմէ։

Իրականութիւնն այն է որ վերջերս Ռուսիա եւրոպական հրապարակներու վրայ ծախեց մեծաքանակ ռուսական ապրանք, անմրցելի գիներով, եւ տեղական արդիւնաբերողներն որ արդէն կը դժգոհէին ընդհանուր անգործութենէ եւ գործազրու թուլութենէ (mévente) իրենց կառավարութեանց միջամտութիւնը խնդրեցին տեղական արհեստագործութեանց պաշտպանութեան համար։ Կառավարութիւններէն ոմանք իսկապէս ահաբեկուած, պաշտպանութիւն վարձած եւ քարիւղ կ'արտարրէը տարեկան քանի մը տասնեակ միլիոն րուպլիի արժէքով։ — Գոյացած շահէն ընականաբար խոշոր մաս մը ամէն տարի կը գործածուէր նախապատրաստական աննամար աշխատութեանց եւ հողերու գնման համար ծախսուած գումարներու շիջուցման. մնացածէն կարեւոր մաս մը պաշտպանէութեան թոշակներու եւ վարչական, ծախքերու դրամագլխի տոկոսին եւն. կը յատկացուէին եւ մնացածն ալ բաժնետէրերուն իբր շահաբաժին։

Բոլշեւիկներն առանց սակի մը վճարելու օրինական տէրերուն, տիրացան այդ բոլորին եւ շատ մը դժուարութիւններէ վերջ սկսան շահագործել հորերը։ — Ոչ շիջուցանելի դրամագլուխ ունին, ոչ հոգի դին, ոչ տոկոս, ոչ շահաբաժին եւ ոչ ալ առատօրէն վարձատրուած պաշտօնեայ եւ գործաւորներ։ Բնական է թէ այս պայմաններուն մէջ արտահանուած քարիւղն իրենց աւելի աժանի կը նստի. զարմանալու ոչինչ կայ ատոր մէջ։

Բայց միւս կողմէ, մարդկային, բարոյական հոգեբանական մաս մը կայ որ կարելի չէ լոկ մաթեմատիքական թիւերով ու թուանշաններով արտայայտել։

Կ'ըսեն թէ Ռուսիա Ամերիկայէն ապսպրած է մեծ թիւով հրաշալի մեքենաներ եւ թէ քանի մը ամիսէն երբ անոնք պատրաստ ըլլան գործելու, աշխարհը պիտի ողողուի ռուսական արդիւնաբերութիւններով։

Խնդիր է սակայն թէ երկիրն իր ամբողջութեամբ բաւականաչափ կազմակերպուա՞ծ է այդ արհեստագործական ապրանքներն արտադրելու, արտահանելու եւ յաճախորդներու բոլոր պահանջներուն գոհացում տալով ծախելու համար։

Օրինակով մը բացատրեմ թէ ինչ ըսել կ'ուզեմ։ Քանի մը հայ վաճառականներ 1893-4ի ժամանակները Պոլսոյ մէջ գործարան մը հիմնեցին բամպակէ գուլպայ, շապիկ եւն. հիւսելու համար։ Քանի մը տարի վերջ ստիպուեցան գոցել գործարանն որ սակայն կանոնաւոր կերպով աշխատած եւ իրենց յուսացածէն աւելի ալ արտադրած էր։ Տնօրէններուն մէկուն հարցուցի անյաջողութեան պատճառը եւ ան անկեղծօրէն բացատրեց թէ չի բաւեր միայն արտադրել, այլ եւ պէտք է արտադրուած ապրանքը վայելուչ կերպով ներկայացնել եւ իրապուրել յաճախորդը։ Ապրանքը պատատելու եւ ժանեակներով կապելու ձեւն իսկ կարեւորութիւն ունի։

Եթէ Ֆօրտ իր գործարանները Թուրքիոյ կամ Պարսկաստանի մէջ բացած ըլլար առաջին օրէն, կը կարծէ՞ք թէ պիտի ունենար այն յաջողութիւնը որ ունի այսօր։ Ապահովաբար ոչ։ Անոր յաջողութեան նպաստեցին Ամերիկայի հրաշալի եւ բազմաթիւ երկաթուղիներու ցանցը, երկրին մէջ տիրող կարգ ու կանոնը, նպատակայարմար օրէնսդրութիւնը, մէկ խօսքով երկրին ընդհանուր ելմտական, ընկերային, վարկային եւ այլ նպաստաւոր պայմանները։

Երբ Ամերիկայի ժողովուրդը դանուէր ռուս ժողովրդի թշուառ վիճակին մէջ եւ երկրի ղեկն ալ յանձնուած ըլլար Ստալինի եւ իր արբանեակներու պէս թեռուս պետերու ձեռքը, կը կարծէ՞ք թէ Ֆօրտ պիտի յաջողէր այս աստիճան։

Կարեւորութիւն չունի՞ արդեօք ամերիկեան այդ մեքենաները դարձնելու կանչուած ռուս գործաւորին հոգեկան վիճակը։

Սո՞ւտ են արդեօք այն բոլոր տեղեկութիւնները թէ ռուս աշխատաւորները կը գործեն բըռնութեան տակ, չուառ պայմաններու մէջ, անօթի են, բոկոտն եւ մերկ։ Ի՞նչ կարելի է սպասել այդ դառն պայմաններու տակ ընկճուած գործաւորներէ։

Ֆրանսայի ընկերվարականներու պետ Լէոն Պլում կը յայտարարէր վերջերս թէ հնգամեայ ծրագրին յաջողութիւնը պիտի նշանակէր ընկերվարութեան անանկութիւնը։

Աւելի ճիշտ կ'ըլլար ըսել ոչ միայն ընկերվարութեան, այլ եւ քաղաքակրթութեան անանկութիւնը, քանի որ քաղաքակրթութեան գլխաւոր նպատակն է մարդոց երջանկութիւնը, աշխատաւորի հանգստաւէտութիւնը եւ ժողովուրդներու բարօրութիւնը։

Հնգամեայ ծրագրի յաջողութիւնը պիտի պանծացնէր բըռնութիւնը, ռուսական քնութը եւ պիտի ըլլար թշուառութեան շահագործման նուիրագործումը։

Մեքենական աշխատանքը չի բաւեր միայն, եթէ կը պակսին բարոյական եւ ելմտական ուրիշ շատ մը նպաստաւոր պայմաններ, ինչպէս աշխատասէրի կորով, կարողութիւն, իմաստութիւն, կարգապահութիւն եւ սեթոտ։

Անվիճելի է թէ ռուս աշխատաւորը չունի Եւրոպացի աշխատաւորին մտաւոր մակարդակի բարձրութիւնը. անոնց մէջ անգրագիտութիւնը շատ աւելի մեծ համեմատութիւններ ունի եւ տասը տարիներու սովետական վարչաձեւը չէր կրնար կերպարանափոխել կացութիւնը։

Օտար մասնագէտներ վարձելը հիմնական ոչ մէկ փոփոխութիւն կրնայ ներմուծել երկրին ընդհանուր վիճակին վրայ։ Շատ մը երկիրներ կան որ բազմաթիւ մասնագիտական վարժարաններ ունին, բայց չեն կրնար մէկ օրէն միւսը բարւոքել երկրին ընդհանուր մակարդակը։ Ժամանակ պէտք է գանգուածները փոխելու համար։

Վաճառատարտն ալ իր տեսակներն ունի. անցողակի, ժամանակաւոր եւ մշտական տեսակներ կան։ Եթէ Եւրոպա եւ Ամերիկա ապահով ըլլան թէ Ռուսիա պիտի կրնայ մշտապէս իրենց շատ աժան գինով այնքան շատ ապրանքը հայթայթել, այդչափ շատ չպիտի յուզուին. ի՞նչ կայ աւելի նպաստաւոր գործ քան աժան ապրանք գնելը։ Բայց անոնք կը վախնան եւ միջոցներ ձեռք կ'առնեն, որովհետեւ գիտեն թէ սուսկական վաճառատարտը ժամանակաւոր է եւ ժանեաւոր նպատակով պատրաստուած ու կիրարկուած։

Դիցուք թէ ընդհանուր ճարտարարուեստը լիսուն տեսակ հուժ նիւթի պէտք ունի. Ռուսիա, եթէ մինչեւ իսկ իր պետերը հրաշքներ ալ գործելու ընդունակ ըլլան, առառաւելն պիտի կրնայ հայթայթել այդ նիւթերէն մաս մը միայն։ Ո եւ է անպատեհութիւն չկայ որ ըընդունին ուրիշ երկիրներու այդ հուժ նիւթերու արտադրութիւնները եւ անոնց յատկացուած տեղերը գործածուին ուրիշ արտադրութեանց։ Բայց երբ վաճառատարտը ժամանակաւոր է, կը մնասէ ժանր գործարանատէրերուն, որոնք երկար ժամանակ դիմադրելու կարողութիւն չունին եւ այդ պատճառաւ է որ պետութիւնները միջոցներ ձեռք կ'առնեն իրենց գործարանները պաշտպանելու։

Արդէն շատ մը ընկերակցութիւններ կազմուած են զանազան երկիրներու մէջ՝ դիմադրելու համար վաճառատարտին։ Մարտ 6ին Լոնտոնի մէջ գումարուած ժողովի մը մէջ ռուս գործաւոր մը խօսեցաւ երդման տակ եւ յայտարարեց թէ ինք պատուիրակն է հազարաւոր ռուս գործաւորներու եւ գործաւորուհիներու, որոնք զրկուած են ամէն տեսակ ազատութենէ, կը տառապին ամենավատթար զրկանքներու տակ եւ կ'աշխատին անասուններու պէս։ — Ժողովը Մեծն Բրիտանիոյ նախարարապետին հաղորդեց այս յայտարարութիւնը, խնդրելով տնօրինել հարկ եղածը, վաճառատարտին դէմ արգելքներ յարուցանելու համար բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներու մէջ։

Մօտաւոր ապագան ցոյց պիտի տայ թէ կարելի՞ է շահագործել թշուառութիւնն եւ տասնեակ միլիոնաւոր անուս գանգուածէ մը ստանալ ինչ որ ամենաքաղաքիրթ ազգեր չեն կրցած ստանալ տասնեակ տարիներու մէջ։

Գերմանացի քանի մը մեծ գործարանատէրներ որոնք այցելած են վերջերս Ռուսիա, տեղեկագիր մը ներկայացուցին գերման արտաքին նախարարութեան թէ Գերմանիա կրնայ կարեւոր ապսպրանքներ ստանալ Ռուսիայէն եւ հարիւր հազար անգործ բանուորներու գործ հայթայթել բաւական ժամանակի համար։ Այս տեղեկագիրը մեծ ազդեցութիւն գործեց արեւտրական հրապարակի վրայ, բայց քանի մը օրէ ի վեր այդպէս պահած է խանդավառութեան թափը։

Գործարանատէրերը կը պահանջեն որ պետութիւնը երաշխաւորէ իրենց ընելիք վարկի 70 առ հարիւրը եւ միեւնոյն ժամանակ հայթայթէ երկու միլիառ ֆրանքի գումար մը իբր փոխատուութիւն։ Արդ՝ Գերմանիոյ տնտեսական կացութիւնը թոյլ չի տար այդ փոխատուութիւնն ընելու եւ դրամատուներն ալ տրամադիր չեն Ռուսիոյ հանդէպ այդպիսի երաշխաւորութիւն մը ստանձնելու եւ չի գիտցուիր տակաւին թէ ինչ վերջնական եզրակացութեան պիտի յանգի խնդիրը։

Գործին մէջ դեր ունին նաեւ քաղաքական տեսակէտները։ Ռուսիա Գերմանիոյ միակ նեցուկն է ընդդէմ դաշնակիցներու՝ լհկական սահմաններու եւ համբաւաւոր նրբանցքի սրբազրման համար, որով ագգայնականութիւնը հակամէտ են Ռուսիան չվշտացնելու։ Միւս կողմէ խոհեմ տարրերը երկիւղով կը նային զօրաւոր Ռուսիոյ մը ցոյց տրուելիք օժանդակութեան, քանի որ գիտեն թէ Ռուսիա իր ստացած բոլոր վարկերը կը ծախսէ բացառաբար պատերազմական պատրաստութեանց համար, որով Գերմանիոյ եւ Ռուսիոյ մէջ ելմտական ո եւ է գործակցութիւն կը նշանակէ բոլշեւիկ վարչաձեւի զօրացում եւ միջազգային բարդութեանց եւ աղէտներու խթանում։

Տեսնենք որ կողմը պիտի յաղթէ։

Մ. Տ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՍԵԼԱՆԻԿԻ ՄԷՋ

Հայոց պատմութեան մէջ հանդիպած ենք ըմբոստացման հարիւրաւոր դէպքերու։ Բայց հանդիպած չենք վարդանանցէն զատ, ուրիշ մէկ հատիկ դէպքի, որ ունենար համաժողովրդային բնոյթ, ու ամբողջ ազգաբնակչութիւնը, առանց ազգանշանի, մէկ մարդու պէս ծառանար տիրող բռնակալութեան դէմ։ Ու ահա երկրորդ վարդանանց մը եւս փետրուար 18ը։

Վարդանանք կրօնքի համար ճակատեցան։ Փետրուար 18ը յաղթողները նոր կրօնքի մը համար պայքարեցան։ Ազատութեան եւ անկախութեան համար։

Բնորոշելով փետրուար 18ի իմաստը, անվարան կարելի է ըսել թէ, մեծ ու փոքր բոլոր բանուորներուն ճիշդ գլխուն գարնուած ուժգին հարուածն էր։ Զգաստութեան հրաւէր մը՝ բռնի ուժով ու արիւնով։ Ժողովուրդին ուսերուն վրայ պարտադրօրէն նստած խորթ ու անհաղորդ կարգերու փշրումը հոգ չէ թէ ժամանակաւոր։ կուտակուած զայրոյթի մրրիկ մը, արձակուած վրէժխնդիր ու աննեղրող բազուկներէ։ Օրհասական պայքար մը վերջապէս, որուն մէջ միակամ ժողովուրդը շանթահարիչ յաղթանակ մը տարաւ։ կռիւին ելքը եւ հետեւանքները ծանօթ էին կռուող ըմբոստներուն, հակառակ ասոր ապստամբութեան դրօշը ամրօրէն պարզուեցաւ, այլապէս մթնոլորտը խեղդիչ էր, ու բռնակալները գազանաբարոյ։

Փետրուար 18ի ժողովրդային ապստամբութեան տարեդարձները ամէն տարի գաղութներու մէջ կը տօնուէին պատշաճօրէն։ Ընդ տանամեակը սակայն, այս տարի ստեղծեց մեծ խանդավառութիւն ամէն կողմ։ Սա կը նշանակէ թէ շարժումը դարձած է սեփականութիւն, ու ժողովուրդը գիտակցօրէն կը գնահատէ, նոյնիսկ մեծ զոհողութեան գնով մղուած մարտնչումները, ի նպիր հայրենիքի ազատութեան։

* * *

Ինչպէս ամէն կողմ, Սելանիկի մէջ եւս տօնուեցաւ փետրուար 18ի ըմբոստութեան տասնամեակը, Մարտ 7ի շաբաթ գիշերը, նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. կոմիտէին։

Ժողովուրդը խուռն բազմութեամբ լեցուած էր սրահը լսելու եւ հաղորդուելու փետրուար 18ի ոգիով։

Ցունական եւ հայկական քայլերգներէն վերջ, որ ունկնդրուեցաւ յոտնկայս, նախագահ ընկ. Արամ Աբրահամեան խանդավառ խօսքերով պարզեց օրուան տօնին նշանակութիւնը։ Ցաջող արտասանութիւններ ըրին Գ. Ալմաճեան, Ց. Քէշիշեան եւ ընկերներ Կ. Ալհարոնեան եւ. Քէմէնչէճեան։ Նուագախումբը մէջընդմէջ գեղեցիկ կտորներ կը նուագէր։

Օրուան բանախօսը, ընկ. Կարօ Գէորգեան, ժամ մը տեւող իր սրտապնդիչ, համոզկեր ու ոգեւոր բանախօսութեան մէջ, նախ արտայայտուեցաւ վերջի տասնամեակի դադարի մասին, որու ընթացքին, ըսաւ, ինքնամփոփման ու կազդուրման շրջան մը բոլորեցինք, ու լայնօրէն իւրացուցինք Ապրիլ 11)24ի, Մայիս 28ի եւ փետրուար 18ի խորհուրդն ու իմաստը։ Երբ ամէն տարի վերոյիշեալ հանդէսները կը սարքուին հայ ժողովուրդը զանգուածօրէն, ներկայ կ'ըլլայ ու կը հետեւանայ կազդուրուած։

Ընկեր բանախօսը կանգ առնելով փետրուար 18ի ապստամբութեան վրայ, պատմականը ըրաւ անոր ծնունդ տուող պատճառներուն։ Թուրքիկ ակնարկ մը նետեց նախ քան Հայաստանի խորհրդայնացումը եղած բանակցութեանց, ու տրուած գրաւոր յանձնառութիւններուն վրայ։ Ցետագայ դէպքերը շուտով ցոյց տուին թէ եկուոր կարմիրները խաբեայ ու նենգ դուրս եկան։ Ոչ մէկ յայտարարութիւններ, այլեւ ձեռնասպան չտեսնուած կողոպուտի եւ ծանքի։ Ժողովուրդին հակաթեան բաժակը լորդեցաւ բռունցքի ծանրութիւնը անհարազատ համայնավարական ընկերը անդրադառնալով մարգարէներու մեղադրուն, ջրեց զանոնք փառաբանելով փետրուար 18ի մեծ ըմբոստութեան վայրկեանը հոգեբանօրէն գտնելով։ Ի վերջոյ ներկայացուցիչ հայրենիքի մէջ տիրող կայ ծանր կացութիւնը, հարկադրութիւն եւ հաւատք մեծ տառապողին, Հայաստանի ժողովուրդին։

Ցօնակատարութեան գեղարուեստական մասը լրացաւ կնոջ երգերով։ Ընկէ վերջ սկսան հայկական ու եւրոպական պարերը, ընտրուած՝ ազգային յեղափոխական խմբերգներով, որոնք մինչեւ առտուն ժամերուն հայրենասիրական ու խանդավառ տաք մթնոլորտի մը մէջ։

Աւելորդ է ըսել թէ կազմակերպչական մարմինը համայնավարթափփուկ չէր ցրուեցին փետրուարի պէսմ, ու պատասխանն ալ

Վ. Ա.

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱ

(Պատասխան «Ցառաջ»ի հարցարանին՝ Թիւ 1)

ՇԷՆՈՊՈՒԻ — Շատ ուրախալի է որ «Ցառաջ» կ'արծարծէ նոր սերունդի փրկութեան հարցը։

Փրկութիւն ըսելով պէտք չէ հասկնալ տարամերժօրէն ազգայնամոլ դաստիարակութիւն. այլապէս մեր ջանքերը կոչուած են դատապարտուելու ամլութեան, շնորհիւ եւրոպական մշակոյթի բազմազան առաւելութիւններուն։

Հայերէն լեզուի, հայ գրականութեան պարտաւորիչ ուսուցումը չեն բաւեր որ մեր մատաղ սերունդը գուրգուրանքով տոգորուի հայ անուան, հայ գրի եւ հայ հողի գաղափարով։ Ժողովուրդներու պատմութիւնները փաստ են որ ո՛չ մէկ բռնապետական երկրի մէջ կարելի է եղած հպատակ գեղերը ձուլել եւ մրածնել ժայր պետութեան, օրինակ թուրքիան որու ծոցէն հինգ վեց հարիւր տարուան գերութենէ վերջ այլազան ցեղերը մէկիկ մէկիկ անջատուելով գոյց տուին իրենց ուրոյն դիմագիծը եւ ապագանչեցուն է փոթորիկներով։

Բոլոր ժողովուրդներու զաւակները հպարտութեամբ կ'արտասանեն իրենց ծագումը։ Այդ հպարտ ոգին պէտք է ներշնչել մեր նոր սերունդին։ Պէտք է հայ մանուկը ճանչնայ ու սիրէ հայկը, Արամը, Տիգրան Մեծը, Սահակ-Մեսրոպը, Արաքսը, Վանայ ծովը, Արարատն ու Տաւրոսը եւ անոնց հետ անբաժանօրէն պէտք է սիրէ եւ ճանչնայ Արեւմուտքի ժողովուրդներու կեանքն ու մշակոյթը։

Ինծի համար, մեկնելով մեր դատի ապագայ զարգացման տեսակէտէն, բոլոր անոնք որ հայերէն կը խօսին ու կը գրեն, անպայման գործօն ազդակ մը չեն։ Եւ հակառակ ուղղութեամբ, բոլոր անոնք որ օտարախօս են, կարելի չէ այլասերած նկատել։

Ուրեմն այս իմաստով հայ նոր սերունդի փրկութեան գործը առաջ տանելու համար հետեւեալ առաջարկները հիմնական կարելի է համարել։

Այս տարի իսկ, նախքան «Մշակոյթի Օր»ը «Ցառաջ»ի նախաձեռնութեամբ ընդհ. ժողովի հրաւիրել բոլոր հայկ. միութիւնները եւ զանազան օրգ. բացի կուսակցութիւններէն առանց վարանումի բոլոր մովորը կը պատասխանեն գրել ընդհ. ժողովի։

Սոյն ժողովի գործը պիտի ըլլայ։—

ա) Ընտրել մայր դիւ.

բ) Որպէս գործադիր մ. նշանակել Ձափհաս Մութիւնը։

գ) Պարտականութիւն ժողովի այլեւայլ որոշումներուն համամիտ իւրաքանչիւր միութեան եւ Մարմնի որ բերէ նիւթական եւ բարոյական զօրութիւնը մայր դիւանի ծադիր մարմնի աշխատանքին։

դ) Հիմնել «Նոր Սերունդի Փրկութեան Ֆօնտ» մը հետեւեալ միջոցներով։—

—Ա. «Նոր Սերունդի Փրկութեան Ֆօնտ»ի պատուոյ անգամներ վճարեն առնուազն Հարիւր ֆր. (անոնց անունները պիտի տպուի պատուոյ մատեանի մէջ)։

Բ. Տպել հին Հայաստանի դէմքերու եւ հայ տանի զանազան վայրերու (գին տասը ֆրանք, գրուածներու անուններ արձանագրուած նոյնպէս մատեանի մը մէջ)։

Գ. Պարտականութիւն սոյն ժողովի որոշումներուն համամիտ իւրաքանչիւր միութեան եւ Մարմնի նիւթական որոշ մասնակցութիւն բերել, արտօնելով ի Հարկին «Նոր Սերունդի Փրկութեան Ֆօնտ»ին ինպաստ ներ սարքել։

Դ. Ստանալ նուիրատուութիւններ մեր դատի հայտարար բարեկամներէն։

Ե. Մայր դիւանի եւ Մարմնի աջակցութեամբ հրատարակչական մարմին հրատարակէ մանկավարժական դասագրքեր՝ մեր հեթանոսական ազգային դիցազնական կիներու եւ ըմբռնելի գրուածներ՝ ոճ ճանաչաբար մշակելով պատմութիւնը մինչեւ մերօրեայ դէպքերը։

Նոյնպէս տեղական հայաճախող սերունդի համար տեղական լեզուով հրատարակել հայ պատմութեան հետաքրքրութիւն ունեցող հայ եւ օտար դիմակներու երկերէն ընտիր հատուածներ։

տե՛ս նաեւ 3-րդ եր.

ԳՈՂՏԱՏՎԱԾ

(ՀԱՏՈՒԱԾՆԵՐ ՈՒ ՕՐԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ)

* * *

Հայկ էր նրանց առաջնորդը, մի հին ընտանիքի ժառանգ, որ ծագում էր Հին Հայաստանի հեռավոր գավառներից։ Ամբողջ կյանքում նա ապրել էր ընտանեկան մեծ տնակում, որտեղ ամեն ինչ հիշեցնում էր հոր ու պապերի ժամանակները։ Հայկ ուներ մի կին և երեք որդի։ Ամենամեծ տղան՝ Արամը, ութ տարեկան էր, իսկ կրտսերը՝ Գառնիկը, հազիվ երեք տարեկան։

Ամեն առավոտ Հայկը վաղ էր արթնանում։ Նա սիրում էր նստել պատշգամբին և նայել, թե ինչպես է ծագում արևը։ Այդ պահին նրա մտքերը միշտ հեռանում էին դեպի հայրենի լեռները, դեպի հին տունը, որտեղ ինքը մանուկ էր եղել։ Նա հիշում էր հոր խոսքերը, որ ասում էր, թե մարդը պետք է միշտ հիշի իր արմատները, որպեսզի չկորչի։

Կինը՝ Նազելին, ավելի գործնական էր։ Նա ամբողջ օրը զբաղված էր տնային գործերով, բայց երբեք չէր մոռանում երեկոյան հավաքվել ընտանիքով։ Այդ ժամերին նա պատմում էր հին հեքիաթներ, որոնք ինքն էլ լսել էր մանկության տարիներին։ Արամը շատ էր սիրում այդ պահերը, քանի որ կարող էր ամբողջ ուշադրությամբ լսել մորը։

Գառնիկը դեռ չէր հասկանում ամեն ինչ, բայց նրա աչքերը միշտ փայլում էին, երբ մայրը սկսում էր խոսել։ Երբեմն նա քնում էր հենց նրա գրկում, և Հայկը զգուշությամբ տանում էր նրան մահճակալ։

Այդ ընտանիքը ապրում էր համեստ, բայց երջանիկ կյանքով։ Նրանք ունեին ամեն ինչ, որ անհրաժեշտ էր՝ սեր, հոգատարություն և միասնություն։ Եվ հենց դա էր նրանց ամենամեծ հարստությունը։

Հայկը հաճախ էր մտածում, որ մարդու կյանքում ամենակարևորը ոչ թե նյութական բաները, այլ այն մարդիկ են, որոնք շրջապատում են նրան։ Եվ նա շնորհակալ էր ճակատագրին, որ իր կողքին ունի այդպիսի ընտանիք։

Երբ նա նայում էր իր կնոջ և երեխաների դեմքերին, նրա սիրտը լցվում էր ջերմությամբ և հպարտությամբ։ Նա գիտեր, որ պետք է ամեն ինչ անի, որպեսզի այդ երջանկությունը երբեք չվերանա։

Ամռան մի տաք օր էր։ Հայկը, Նազելին և երեխաները նստած էին տան առջև գտնվող փոքրիկ պարտեզում։ Նրանք ուշադիր հետևում էին, թե ինչպես է մայրամուտի արևը աստիճանաբար թաքնվում հեռավոր լեռների հետևում։ Հենց այդ պահին Հայկը որոշեց պատմել մի հին պատմություն, որը լսել էր իր հորից։

— Ես ձեզ կպատմեմ մի տղայի մասին, որը ապրել է շատ հեռու այստեղից, մի գյուղում, որտեղ ամեն առավոտ հավերը կանչում էին արևի ծագելը, իսկ գետը հոսում էր այնքան մաքուր, որ կարելի էր տեսնել նրա հատակին գտնվող յուրաքանչյուր քարը,— սկսեց նա։

Արամը անմիջապես մոտեցավ հորը և նստեց նրա ոտքերի մոտ, իսկ Գառնիկը գլուխը դրեց մոր ծնկին։ Նազելին ժպտաց և շարունակեց գործել, բայց ականջները սրեց, որպեսզի չկորցնի ոչ մի բառ։

Հայկը խոր շունչ քաշեց և սկսեց պատմել։ Նրա ձայնը հանգիստ էր և վստահ, ինչպես միշտ, երբ նա խոսում էր այն բաների մասին, որոնք իրեն իսկապես հետաքրքրում էին։

— Այդ տղան անունը Վահագն էր, և նա ապրում էր մի փոքրիկ տնակում գյուղի ծայրին։ Նրա հայրը մահացել էր, երբ նա դեռ շատ փոքր էր, և նրան մեծացրել էր մայրը՝ Աստղիկը։ Նրանք շատ աղքատ էին, բայց միշտ ուրախ էին միմյանց հետ։

Արամը ժպտաց, երբ լսեց, որ տղայի անունը նման է իր անունին։ Նա սիրում էր, երբ հորը պատմում էին մարդկանց մասին, որոնք նման էին իրեն։

— Վահագն սիրում էր գնալ անտառ և հավաքել հատապտուղներ, որոնք հետո վաճառում էին շուկայում։ Մի անգամ, երբ նա հավաքում էր մորենի, նա հանդիպեց մի ծեր մարդու, որը նստած էր մի մեծ քարի վրա և լաց էր լինում։ Վահագն մոտեցավ նրան և հարցրեց, թե ինչու է նա լացում։

Հայկը դադար տվեց և նայեց երեխաներին։ Գառնիկը արդեն քնել էր, իսկ Արամը ուշադիր սպասում էր շարունակությանը։

— Ծեր մարդը պատասխանեց, որ կորցրել է իր ոչխարները, որոնք ցրվել են անտառում, և չգիտի, թե ինչպես գտնի նրանց։ Վահագնը որոշեց օգնել նրան, չնայած գիտեր, որ ինքն էլ պետք է շուտ տուն գնա, որովհետև մայրը սպասում էր նրան։

Նազելին ժպտաց և շարունակեց գործել։ Նա գիտեր, որ ամուսինը միշտ սիրում է պատմել այնպիսի պատմություններ, որոնք սովորեցնում են բարություն և ազնվություն։

— Վահագնը գտավ ոչխարները մինչև մայրամուտ, և երբ նա վերադարձավ ծեր մարդու մոտ, նա շատ ուրախացավ։ Նա նվիրեց տղային մի փոքրիկ ոսկե մատանի, որը պատկանել էր նրա հորը։ Ասաց, որ այդ մատանին միշտ կպահպանի նրան վատ օրերին։

Արամը հարցրեց.

— Իսկ Վահագնը պահպանե՞ց այդ մատանին։

Հայկը ժպտաց։

— Այո, նա այն պահեց մինչև իր մահը։ Եվ երբ նա մեծացավ, նա հասկացավ, որ ամենամեծ հարստությունը ոչ թե ոսկին է, այլ բարի գործերը։

Արամը մտածեց մի պահ և ասաց.

— Ես էլ կուզենայի այդպես անել։

Հայկը գլխով արեց։

— Դու արդեն այդպես անում ես, որդիս։ Ամեն անգամ, երբ դու օգնում ես մեկին, առանց որևէ բան ակնկալելու, դու արդեն հարստանում ես։

Նազելին ժպտաց և նայեց ամուսնուն։ Նա գիտեր, որ Հայկը միշտ գտնում է ճիշտ խոսքերը։

Երբ Հայկը ավարտեց պատմությունը, Արամը երկար ժամանակ լռեց։ Նա նայում էր աստղերին, որոնք սկսել էին հայտնվել երկնքում, և մտածում էր։

— Հայրիկ, իսկ Վահագնը հետո ինչ արեց մատանու հետ։ Նա վաճառե՞ց այն։

Հայկը ժպտաց։

— Ոչ, նա այն պահեց իր մոտ։ Երբ նա մեծացավ, նա ինքն էլ ուներ երեխաներ, և նա պատմեց նրանց այդ պատմությունը։ Եվ այդպես այդ մատանին անցավ սերնդից սերունդ։

Արամը գոհունակությամբ շնչեց։ Նա սիրում էր, երբ հորը պատմություններ էին պատմում։

— Հայրիկ, իսկ ես էլ կարո՞ղ եմ մի օր մատանի ունենալ։

Հայկը ծիծաղեց։

— Դու արդեն ունես մատանի, որդիս։ Քո սիրտը։

Նազելին գլխով արեց։

— Ճիշտ է ասում հայրիկդ։

Արամը ժպտաց և սկսեց նայել աստղերին։ Նա գիտեր, որ հիմա ամենալավ ժամանակն է երազելու համար։

Հայկը վեր կացավ և վերցրեց Գառնիկին գրկում։

— Գնանք, որդիս, ժամանակն է քնելու։

Արամը ոտքի կանգնեց և հետևեց հորը դեպի տուն։ Նա գիտեր, որ վաղը նոր օր է լինելու, նոր արկածներով լի։ Բայց հիմա նա պետք է քնի, որպեսզի ուժեր ունենա։

Նազելին վերջին անգամ նայեց պարտեզին, հետո հետևեց ամուսնուն և երեխաներին։ Տունը լցվեց խաղաղությամբ և ջերմությամբ։ Եվ այդ գիշեր ոչ ոք չէր կասկածում, որ այդ պարզ ընտանեկան երեկոն մի օր կդառնա հիշողություն, որը նրանք կպահեն իրենց սրտերում ամբողջ կյանքի ընթացքում։

* * *

Հաջորդ առավոտ Հայկը վաղ արթնացավ, նախքան արևը ծագելը։ Նա ուզում էր ավարտել իր աշխատանքը, մինչ ընտանիքը դեռ քնած էր։ Նա վերցրեց մի հին պարկ և դուրս եկավ տնակի հետևի մասում գտնվող փոքրիկ այգուց։ Այնտեղ նա աճեցնում էր կարտոֆիլ, սոխ և մի քանի տեսակ կանաչի, որոնք օգնում էին ընտանիքին գոյատևել դժվար ժամանակներում։

Առավոտյան զովությունը հաճելի էր, և Հայկը որոշեց օգտվել դրանից։ Նա սկսեց հավաքել հասունացած բանջարեղենը՝ զգուշությամբ դնելով այն պարկի մեջ։ Մտքերը նորից վերադարձան անցյալ երեկոյան պատմությանը, և նա ժպտաց՝ հիշելով Արամի հետաքրքրասիրությունը։

Հանկարծ նա լսեց ոտնաձայներ։ Ետ նայելով՝ տեսավ Նազելիին, որը գալիս էր իր հետևից՝ ձեռքին մի զամբյուղ։

— Ես գիտեի, որ դու արդեն արթնացել ես, — ասաց նա՝ մոտենալով։ — Ուզում էի քեզ օգնել։

Հայկը ժպտաց և գլխով արեց։ Նրանք միասին շարունակեցին աշխատանքը։ Նազելին պատմեց, որ Արամը դեռ քնած է, իսկ Գառնիկը սկսել է շարժվել, ուստի շուտով պետք է արթնացնեն նրանց։

Երբ նրանք վերադարձան տուն, Արամը արդեն նստած էր սեղանի մոտ և ուտում էր մի կտոր հացով։ Նա տեսնելով հորը՝ ժպտաց և հարցրեց.

— Հայրիկ, ես երազում տեսա Վահագնին։ Նա ինձ ասաց, որ ինքն էլ է ուզում ունենալ մի մատանի, ինչպիսին ունի հայրիկը։

Հայկը ծիծաղեց և նստեց նրա կողքին։

— Գուցե նա էլ կունենա, երբ մեծանա։ Բայց հիշիր, որդիս, որ ամենակարևորը ոչ թե մատանին է, այլ այն, ինչ մարդը անում է ուրիշների համար։

Արամը գլխով արեց, չնայած դեռ ամբողջությամբ չէր հասկանում։ Նազելին ժպտաց և դրեց նրա ափսեի մեջ մի կտոր պանիր։

— Ուտիր, որ ուժեղ լինես, — ասաց նա։

Հայկը նայեց կնոջը և զգաց, թե ինչպես է սիրտը լցվում երախտագիտությամբ։ Նա գիտեր, որ կյանքը միշտ չէ, որ հեշտ է եղել իր համար, բայց հիմա նա ուներ այն, ինչ ամենաշատն էր ցանկացել՝ ընտանիք, որը սիրում էր իրեն անկեղծորեն։

Նա վերցրեց իր ափսեն և սկսեց ուտել։ Հացը համեղ էր, իսկ սենյակում տիրող ջերմությունը՝ ավելի համեղ։ Նա գիտեր, որ այդ պահերը շատ արագ են անցնում, և որ մի օր նա կհիշի դրանք՝ կարոտով ու ժպիտով։

Հայկը ավարտեց ուտելը, վեր կացավ սեղանից և ասաց.

— Ես գնում եմ ձկնորսության։ Ով գիտի, գուցե այսօր բախտը ժպտա մեզ։

Նազելին գլխով արեց։

— Զգույշ եղիր, սիրելիս։ Ես կսպասեմ քեզ տանը։

Հայկը համբուրեց կնոջը և երեխաներին, վերցրեց իր ձկնորսական պարագաները և դուրս եկավ տնից։ Նա գիտեր, որ ճանապարհը երկար է լինելու, բայց դա նրան չէր վախեցնում։ Նա սովոր էր աշխատանքին, և գիտեր, որ ամեն ինչ կանի, որպեսզի իր ընտանիքը միշտ ունենա այն, ինչ անհրաժեշտ է։

Նա քայլում էր դեպի գետափ, և մտքերը նորից վերադարձան Վահագնի պատմությանը։ Նա մտածեց, որ ինքն էլ պետք է մի օր պատմի Արամին իր մանկության մասին, որպեսզի տղան իմանա իր արմատների մասին ամեն ինչ։

Հայկը հասավ գետափ, նստեց նավակը և սկսեց թիավարել դեպի խորքերը։ Նա գիտեր, որ այդ վայրերում ձկները շատ են լինում, և հույս ուներ, որ կկարողանա բավարար քանակությամբ ձուկ բռնել։

Նա նետեց ցանցը ջրի մեջ և սկսեց սպասել։ Շրջապատում լռություն էր տիրում, միայն ալիքների թեթև շշուկն էր լսվում։ Հայկը նայեց հեռվում երևացող լեռներին և մտածեց, որ կյանքը իսկապես գեղեցիկ է, երբ մարդ գիտի, թե ինչի համար է ապրում։

Նա գիտեր, որ ունի ամենակարևորը՝ ընտանիք, որը սիրում է իրեն։ Եվ այդ գիտակցությունը նրան ուժ էր տալիս շարունակել, անկախ ամեն դժվարությունից։

Հայկը նայեց ջրի մեջ ընկղմված ցանցին և սկսեց սպասել։ Նա գիտեր, որ ձկնորսությունը համբերություն է պահանջում, և որ ոչ ոք չի կարող ստիպել ձկներին գալ ցանցի մեջ։ Նա պետք է սպասի, մինչև նրանք ինքնուրույն որոշեն դա անել։

Արևը սկսեց ավելի բարձր բարձրանալ երկնքում, և ջուրը դարձավ ավելի պայծառ։ Հայկը տեսավ, թե ինչպես մի մեծ ձուկ անցավ նավակի կողքով, բայց չորոշեց բռնել այն։ Նա գիտեր, որ պետք է սպասի ավելի մեծ որսի, որը կբավարարի ամբողջ ընտանիքին։

Ժամերն անցնում էին դանդաղ, բայց Հայկը չէր հուսահատվում։ Նա հիշում էր հոր խոսքերը, որ ասում էր, թե համբերությունը ամենամեծ առաքինությունն է ձկնորսի համար։ Եվ նա փորձում էր լինել համբերատար, չնայած սկսել էր զգալ հոգնածություն։

Հանկարծ նա զգաց, որ ցանցը ծանրացել է։ Նա արագ քաշեց պարանը և տեսավ, որ ցանցի մեջ մի մեծ ձուկ է ընկել։ Հայկի սիրտը սկսեց արագ բաբախել։ Նա գիտեր, որ այդ ձուկը բավարար կլինի ընտանիքի համար մի քանի օրով։

Նա զգուշությամբ հանեց ձուկը ցանցից և դրեց նավակի հատակին։ Հետո նորից նետեց ցանցը ջրի մեջ և սկսեց սպասել։ Նա գիտեր, որ պետք է շարունակի, քանի դեռ ժամանակ ունի։

Երբ Հայկը վերադարձավ ափ, նա տեսավ, որ Նազելին և երեխաները սպասում են իրեն։ Արամը վազեց դեպի նավակը և սկսեց ուրախությամբ ցատկոտել, տեսնելով մեծ ձուկը։

— Հայրիկ, դու մեծ ձուկ ես բռնել։ Մենք կկարողանանք ամբողջ շաբաթ ուտել։

Հայկը ժպտաց և գլխով արեց։

— Այո, որդիս։ Այսօր մեզ բախտը ժպտաց։

Նազելին մոտեցավ և համբուրեց ամուսնուն։

— Ես գիտեի, որ դու կհաջողես, — ասաց նա։

Նրանք միասին սկսեցին մաքրել ձուկը և պատրաստել ընթրիքը։ Այդ երեկո նրանք ունեցան հատուկ ճաշ, և Հայկը զգաց, որ իր ընտանիքի ժպիտները և ջերմությունը ամենամեծ պարգևն են, որ կարող է ունենալ մարդ։

Եվ այդ գիշեր, երբ նրանք նստած էին սեղանի շուրջ և ուտում էին թարմ ձուկը, Հայկը մտածեց, որ ամեն դժվարություն արժեր կրել, եթե վերջում կարող էր տեսնել իր սիրելիների ժպիտները։

ԱՐՁԱԿԱՊՈՒՏ

Ամառ էր, և արևը դաժանորեն էր տաքացնում Օձերի գյուղի վրա։ Փոշոտ ճանապարհները դարձել էին անտանելի, իսկ ջրհորները գրեթե ցամաքել էին։ Գյուղի ծերերը ասում էին, որ այդպիսի տաք ամառ վաղուց չէին հիշում։

Գյուղի ծայրին, մի մեծ ընկուզենու տակ, նստած էին երեք տղաներ՝ Արամը, Գառնիկը և Վահագնը։ Նրանք հոգնած էին խաղից և փորձում էին գտնել մի քիչ զովություն։ Արամը ամենամեծն էր, նա տասներկու տարեկան էր, իսկ մյուսները մի քանի տարով փոքր էին։

— Ես ծարավ եմ, — ասաց Գառնիկը՝ ձեռքի թիկունքով սրբելով քրտինքը։

— Մենք բոլորս ծարավ ենք, — պատասխանեց Արամը։ — Գնանք տուն, մայրիկը կտա մեզ ջուր։

Վահագնը գլուխը շարժեց։

— Իմ տունը ավելի հեռու է, ես չեմ կարող այդքան երկար դիմանալ։

Արամը մտածեց մի պահ և հանկարծ հիշեց, որ հարևան գյուղում՝ Ձորավանում, կա մի հին աղբյուր, որտեղ ջուրը միշտ սառն է։ Նա ոտքի թռավ և ասաց.

— Գնանք Ձորավան։ Այնտեղ ջուրը լավ է, և մենք կարող ենք նաև լողանալ։

Տղաները ուրախացան այդ գաղափարից և սկսեցին արագ քայլել դեպի հարևան գյուղ։ Ճանապարհը մոտ երեք կիլոմետր էր, և արևի տակ այն թվում էր անվերջանալի։ Սակայն նրանք չէին հուսահատվում, քանի որ գիտեին, որ նպատակը մոտ է։

Երբ նրանք հասան Ձորավան, տեսան, որ գյուղի կենտրոնում իսկապես կա մի մեծ աղբյուր, որի շուրջը մարդիկ հավաքվել են։ Կանայք լցնում էին իրենց կուժերը, իսկ երեխաները խաղում էին ջրի մոտ։ Արամը, Գառնիկը և Վահագնը մոտեցան աղբյուրին և սկսեցին խմել։ Ջուրը իսկապես սառն էր և համեղ։

Հետո նրանք հանեցին կոշիկները և ոտքերը դրեցին ջրի մեջ։ Նրանք ծիծաղում էին և ցողում միմյանց վրա, մոռանալով հոգնածության մասին։ Մի պահ թվում էր, թե ամառը ամենալավ եղանակն է։

Ձորավանի ծերերից մեկը՝ Հայկ պապը, նկատեց տղաներին և մոտեցավ նրանց։ Նա հարցրեց, թե ինչ գյուղից են և ինչու են եկել այդքան հեռվից։ Արամը բացատրեց, որ իրենց գյուղում ջուրը սպառվել է, և որոշել են գնալ հարևան գյուղ։

Հայկ պապը գլխով արեց և ասաց.

— Ես գիտեի, որ ձեր գյուղում ջրի խնդիր կա, բայց չէի կարծում, որ այդքան լուրջ է։ Ես կխոսեմ գյուղապետի հետ, որպեսզի նա մարդ ուղարկի և մաքրի հին ջրհորը։ Գուցե այն նորից սկսի աշխատել։

Տղաները ուրախացան այդ լուրից։ Նրանք գիտեին, որ եթե ջրհորը նորից աշխատի, ապա իրենց գյուղի բնակիչները շատ ավելի հեշտ կապրեն։

Հայկ պապը հրավիրեց տղաներին իր տուն, որտեղ կինը՝ Նազելին, նրանց հյուրասիրեց թարմ կաթով և տանային հացով։ Տղաները նստեցին մեծ սեղանի շուրջ և սկսեցին ուտել՝ շարունակելով զրուցել։ Նրանք պատմեցին իրենց ընտանիքների, դպրոցի և խաղերի մասին։

Երբ նրանք պատրաստվում էին հեռանալ, Հայկ պապը նրանց տվեց մի մեծ տոպրակ խնձոր և ասաց.

— Սրանք ձեզ ճանապարհին կպահեն։ Եվ հիշեք, որ միշտ պետք է օգնել միմյանց, ինչպես դուք արեցիք այսօր։

Արամը, Գառնիկը և Վահագնը շնորհակալություն հայտնեցին և սկսեցին վերադառնալ տուն։ Նրանք այլևս չէին զգում հոգնածությունը, քանի որ ունեին ուրախալի լուր և համեղ խնձորներ։

Երբ նրանք հասան իրենց գյուղ, նրանց դիմավորեցին ծնողները, որոնք անհանգստացած էին, որ տղաները այդքան երկար չեն վերադառնում։ Արամը պատմեց ամեն ինչ մանրամասնորեն, և ծնողները շատ գոհ մնացին նրանց արարքից։

Այդ օրվանից Արամը, Գառնիկը և Վահագնը դարձան լավ ընկերներ։ Նրանք միասին անցկացրին շատ ամառներ, և միշտ հիշում էին այն օրը, երբ գնացին հեռավոր աղբյուրի մոտ և սովորեցին, որ ամենակարևորը ոչ թե խաղերն են, այլ միմյանց օգնելը։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՒՇԱՐԱՆ

ՀԱՅԿ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

Հայկ Նահապետը ծնվել է Հայկական լեռնաշխարհի հարավային մասում գտնվող Արտաշատ գավառում։ Նրա հայրը՝ Արամ անունով, հարուստ հողատեր էր, իսկ մայրը՝ Նազելի անունով, հայտնի էր իր բարի սրտով և հյուրասիրությամբ։ Հայկը մանկուց սիրում էր ձիավարությունը, որսը և հեռավոր ճանապարհորդությունները։

Հայկի մանկության տարիներին Հայկական լեռնաշխարհում տիրում էր խաղաղություն, սակայն հարևան ցեղերի միջև հաճախ էին լինում վեճեր և պատերազմներ։ Հայկը դեռ պատանի հասակում ցուցաբերեց քաջություն և խելք՝ մասնակցելով հարևան ցեղերի հետ ունեցած բախումներին։ Նրա հայրը նկատեց որդու ղեկավարական ունակությունները և սկսեց նրան վստահել կարևոր առաջադրանքներ։

Հայկի կյանքում մեծ դեր խաղաց նրա կինը՝ Նվարդը, որը ծագումով Ասորեստանի թագավորական տոհմից էր։ Նրանց ամուսնությունը կնքվեց խաղաղության պայմանագրի շրջանակներում, սակայն շուտով նրանք իրար խորապես սիրահարվեցին։ Նվարդը Հայկին ծնեց երեք որդի՝ Արամ, Գեղամ և Արա, որոնք հետագայում դարձան հայոց նշանավոր զորավարներ։

Հայկ Նահապետի կյանքի ամենամեծ փորձությունը եղավ Բելոս Նեբրովթի՝ Բաբելոնի թագավորի հետ ունեցած պատերազմը։ Բելոսը ձգտում էր ստեղծել համաշխարհային տիրապետություն և հավակնում էր Հայկական լեռնաշխարհին։ Նա մեծ բանակով արշավեց հյուսիս՝ նպատակ ունենալով գրավել հայոց հողերը։

Հայկը հավաքեց իր զորքերը և դիմավորեց թշնամուն Հարի դաշտում, որը հետագայում կոչվեց Հայկի դաշտ։ Ճակատամարտը տևեց երեք օր և ավարտվեց Հայկի հաղթանակով։ Բելոսը սպանվեց, իսկ նրա բանակը ցրվեց։ Այս հաղթանակը ամրապնդեց Հայկի հեղինակությունը և նրան դարձրեց ազգի անվիճելի առաջնորդ։

Հայկ Նահապետը մահացավ մոտ 2107 թվականին մ.թ.ա., ապրելով ավելի քան հարյուր տարի։ Նրա մահից հետո նրա որդիները շարունակեցին նրա գործը՝ ստեղծելով հայոց ազգի հիմքերը։ Հայկի անունով հայերը սկսեցին կոչել իրենց հայրենիքը՝ Հայք, իսկ իրենք՝ հայեր։

ՀԱՅԿ ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՀԱՂԹԱՆԱԿԸ ԲԵԼՈՍԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ

Տնտեսական խորհրդաժողով

Տնտեսական խորհրդաժողով սկսաւ իր աշխատանքներուն ժընեւի մէջ, ճշդելու համար 1930 մարտին ընդունուած առեւտրական պայմանագրութեան կիրարկման թուականը։ Ցարդ 12 երկիրներ միայն վաւերացուցած ըլլալով պայմանագրութիւնը, կացութիւնը գոհացուցիչ չնկատուեցաւ։ Նախագահը իր բացման ճառին մէջ եզրակացուց.— Եթէ խորհրդաժողովը չյաջողի գտնել ելք մը, Ազգերու Դաշնակցութեան գործին, եւ մանաւանդ, եւրոպական երկիրներու տնտեսական մերձեցման աշխատանքներուն վրայ, շատ ծանր անդրադարձում պիտի ունենայ»։

Պայմանագրութիւնը վաւերացնող 12 երկիրներու ներկայացուցիչները յայտնեցին թէ ներկայ պայմաններով տրամադիր չեն զայն կիրարկելու, առանց որոշ սահմանափակումներու։ Անոնց այս յայտարարութենէն յետոյ, խորհրդաժողովը քննութեան առաւ նախագահին մէկ առաջարկը՝ որով կը թելադրէ առժամաբար կիրարկել պայմանագրութիւնը, պայմանաւ սակայն որ մինչեւ որոշ թուական մը եթէ բոլոր մասնակից պետութիւնները չվաւերացնեն, միացեալ պետութիւնները զերծ մնան ամէն պարտաւորութենէ։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՎԱՀԱՆ ՉՕԼԱՔ (SCHOLAK)

ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ

6 rue Adolphe Focillon, Paris — Tél. Gobelins 19—60

Ներկայիս՝

1. Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբաժիններ 2—3 սենեակնոց, լոգարան, նոր շէնք։

2. Brunoyի մէջ՝ ծախու երկու հողեր շահաբեր կալուածներու շինութեան յատուկ, խանութով, փառակ. մէթրը 90 ֆր.։

3. La Baulեի մէջ՝ ծախու ծովեզերեայ արդիական villa մը շինուած 1930ին։

4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաձախորդներուն որոնք կ'ուզեն շահաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել։ Շինութիւններու հաւար վերջին գին։

5. փորթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր տուներու շինութեան հաւար. վճարման դիւրութիւններ, լաւ պատեհութիւն։

ON DEMANDE REPRESENTANTS ET REPRESENTANTES
POUR LA VENTE D'APPAREILS DE T. S. F. «PHILIPS»
CONDITIONS TRÈS AVANTAGEUSSES
S'ADRESSER «Ets TOUT POUR LE CONFORT» K. NANIQUE
(ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ) Ingénieur E. T. P.
Agent exclusif pour Paris et Départ. de la Seine
26, rue de Maubeuge à Paris (tél. Trud: 53-44

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԻԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ
կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք
ETABLISSEMANT
Օ. ԵՒ Ա. ԵԱՉՄԱՉԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine
փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.
MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSEILLE
1. կը ծանուցանէ իր հայ յաձախորդներուն թէ՝ կը ծախէ բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուարձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով,
2. խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման եւ գրաւականով փոխառութեանց համար,
3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։
4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) եւկը կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։
5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր յաձախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժէքով գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներու, գիւղերու մէջ, գրաւականով՝ փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՇԷՐՊԷԹԵԱՆ
Հայ առաջնակարգ դերձակատունը
Քուփի վերջին կատարելագործութեամբ իրկարաճոտափանները կը ծաճկեն ոտքերու տեսութիւնները, իսկ հագուստները՝ մարմնական թերութիւնները։ Մեր դերձակատան մէջ կը հագուիք ամենատկուն կերպասներէ ճաշակաւոր հագուստներ։
ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ
94 Rue Lafayette, PARIS — Մէթրօ՝ Poissonnière
ՇՇԵՐՊԷԹԵԱՆ

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱՋԱՏԻԼ
Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Մէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթմաններ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջերմութիւն եւ վերելակ (ascenseur)։ 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *կամ Մէն Լազարի մօտ Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ—ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ
ընդհ. ժողովը փարիզի եւ շրջաններուն համար, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 2 փլաս Շաթլէ, Քաֆէ Քոնթուարի գետնայարկը (Սառա Պէռնարի Թատրոնին կից (մէթրօ Շաթլէ) կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ
Այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30—9.15, ծրագրի մեկնաբանում՝ (ընկ. Պ. Հիւսեան)։
ժամը 9.30 — 10.15, մարդկային յեղաշրջման պատմութ. (ընկ. Բ. Գավէզեան)։

ԱՊՐԻԼ ՏԱՍՆԸՄԷԿ
Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՏՕՆԷ
Փ Ա Ր Ի Զ.— 26 Ապրիլ կիրակի իրիկուն
Salle d'Horticultureի մէջ
Լ Ի Ո Ն.— 18 Ապրիլ, Շաբաթ իրիկուն։
Մանրամասնութիւնը յաջորդաբար

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ
Ա. Ե. Հ. կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ
Կ. ԽԱՉԻ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ
Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
Quai Blanqui (*մեծ կամուրջի դէմը*) *Ալֆորվիլ*
կը նախագահէ ՏՕՔԹ. Ց. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
Բանախօսութիւն, 30 մանուկներու մասնակցութեամբ տեղի կ'ունենան հայկական ֆանթէզիի պարեր, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ։ Ընտիր ճաշ, մատչելի պիւֆէ։
Մ ու տ ք 5 ֆ ր ա ն ք

MATINÉE-PROLONGÉE
ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՕԺԱՆԴԱԿ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
19 Ապրիլ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 4—12
Hôtel Mac Mahon, 29 Ave. Mac Mahon, մէթրօ՝ Etoile
ՊԱՐ. ATTRACTION եւ BRIDGE — *ձոխ պիւֆէ*

ՕՐ. ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԱԲԱՅԵԱՆԻ
Աշակերտներու երաժշտական երեկոյթը տեղի կ'ունենայ
Այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին
Salle des Quatuors Gaveau, 45 rue La Boëtie (8)
Մ ու տ ք ը 4 ֆ ր ա ն ք

Ն. Գ. Բ. — ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ
ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ԿԵԱՆՔԷՆ
ՀՐԱՆԴԻ (ՄԵԼՔՈՆ ԿԻՒՐՃԵԱՆ)
(Բ. հրատարակութիւն «ՆԱՀԱՏԱԿ ԴՐՈՂՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ»ՈՒ)
Ներկինակին նկարով, գեղատիպ կողքով՝ Մ. Քէպապճեանի կենսագրական ամփոփ յառաջաբանով եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ։
Գինն է ֆրանսայի, ֆրանս. գաղութներու եւ պալքաններու համար 20 ֆր. միւս երկիրները 25 ֆր. կամ 1 տոլար։
Ստանալու համար դիմել «ցարաց»ի վարչութեան՝ Լ. Դեւոն եանի 235 Fbg. St. Martin, Paris (10).

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

Անիէնի, Պուա-Քոլոնպի Ջէյթուն կոմիտէի վիճաբանական ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, 79 Rue des Chambards, Պուա Քոլոնպ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։

Գ Ա Խ Ա Ռ

Լիոնի Համազասպ խումբի ժողովը՝ այս երեկոյ ժամը 8.30ին, 181 Cours Lafayette. Café de la Gare *սրահին մէջ։*

Լիոնի կոմիտէն սահպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Հ. Յ. Դ. Պատ. միութեան բոլոր անդամները վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը (11 բիս տը Նուար)։ Անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է, ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի վաճագն գրադարանին դասախօսական ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ։ կը դասախօսէ Տօքթ. Գ. Ամատեան, նիւթը՝ *Ալքոլամոլութիւնը իբրեւ ընկերային աղէտ։* Մէկ ժամ սիւնէմա։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի մարաշի ջաւուշլու թաղէն Լուսնթագ Յահակեան, ծոր անուն՝ ցարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Խաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յաժուէլ, տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— կը փնտռուի կէյվէի միջագիւղէն շնորհիկ Սէմէրճեան։ Լուր առնուած է թէ 1927ին կը գտնուէր Պոլիս, իմացնել իր քրոջ Քնարիկ Սէմէրճեանի, 72 Rue Jean Jeaques Rousseau, Issy - les - Moulineaux, (Seine) France.

— *Դպրոցասէրի սանուհիներէն՝ Մարիամ Ճօշկունեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ Աֆիոն Գարահիսարցի Արմենակ Ճօշկունեան, զոր կորսնցուցած է իզմիրի դէպքերէն յետոյ եւ այժմ կը կարծուի թէ կը գտնուի Փարիզ կամ Մարսէյլ իբր շոգեկառքի պաշտօնեայ։ Իմացնել՝* Ecole Tebrotzassère, 1 Bld. du Nord, Le Raincy, (S. et O.).

Կ'ուզուի վարժ գրաշար մը, Դիմել՝ «ցարաց»ի վարչութեան։

ՄԱՄՈՒԱԳԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՄԱՄՈՒԱԳԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE Միզթք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմորոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։
ցիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիօլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-
(կառ տիւ նօռի եւ կառ տը լ'էսդի մէջտեղը)

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ
ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ
8 RUE CHATEAUDUNի
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ
Պոլսոյ հանրածանօթ եֆրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը
ԿԸ ՇԻՆԷ ՋԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՍԱՑ ԱՂՈՒԻԶՄՆԵՐԷ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՋԱՓԱԽՈՐ ԳԻՆ
15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)
Métro Pigalle — *Հեռաձայն* Trudaine 07—90

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵՒՆ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Հայրենակի՛ցներ, օգտուեցէ՛ք առիթեն
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՋԵՂՋ
փարիզէն վկայեալ եւ Պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դերձակատան
ԺՕՐԺ ԶԷՊԷՑԵԱՆԻ, "Օ'ՍԻԶՕ Տ'ՕՐ,,
դերձակատան մէջ, 20 Ավընիւ Քաբէլ Փէլթան, Մարսէյլ կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ կերպասներ։ Անոնց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կը կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին խոկ ալթերնիւով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։
20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, *հեռաձայն Քոլպէր 71—*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHELի վրայ
28 rue de la Huchette, — Métro Saint Michel, sortie quai
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ — Գիները անմրցելի

ՄԱՌՇԻԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ
Բուրդէ pull over (փուլ օվեր) եւ ժիլէ, քօթօն պուլքոթէի մէնէն լաւ տեսակը Ֆրիգէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի, ամրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք։ Մեծաքանակ եւ հատով, դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée de Seine, Issy-les Moulineaux, (Seine).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

AU ROI DES PULL - OVERS — 10.000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵԻ
Անոնք որ պիտի կրնան ապացուցանել թէ մեր արտադրութիւնները փարիզի հրապարակին վրայ կարելի է աւելի աժան գնով գտնել, պիտի ստանան 10,000 ՖՐ. ՊԱՐԳԵԻ։
FABRIQUE DE TRICOTS DE LUXE S. TERZIAN
GILETS ET PULL OVERS, FABRICATION EN GRANDE SÉRIE
20 Rue Mélingue, Paris (19e) — Téléphone: Botzaris 22—98

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պետք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
19
ՄԱՐՏ
1931

19 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1522 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՈՐՁԻ ԱՌԱՋԻՆ ՔԱՅԼ ՄԸ

Ձենք գիտեր թէ հայութեան ներկայ պայմաններուն մէջ, կ՚օրհասէ հարց, որուն լուծումը պարտադրաբար չյանգի նոյն եզրակացութեան, նոյն պահանջի մատնանշումին, — համազգային կազմակերպութիւն։

Գաղթականներու (մեր բոլորին) պաշտպանութիւն, նոր կեանքի դառն պայմաններէն բխած ցաւերու ամոքում, ազգ. պահպանութիւն, օտարացման դէմ պայքար, ազգային ձգտումներու հետապնդում որոշ չափով, եւ մինչեւ իսկ հայ անգործներու օժանդակութիւն, ցաւեր որոնք կը սաստկանան նոյն միջոցի պակասէն եւ օտար հողերու վրայ, տարիներու ապարդիւն հոլովումէվերջ, աւելի ուժգնութեամբ կը պահանջէն նոյն ելքը,— համազգային կազմակերպութիւն, որուն առաջին պէտքը շեշտած է տասնեակ մը տարիներ առաջ, հազիւ գաղթականի ցուպը վար դրած՝հայ գանգուածներու ողջմտութիւնը։

Անշուշտ, այս ձգտումին իրականացումէն, պէտք չէ հրաշք սպասել։ Այնքան բարդ են, այլազան ու դժնդակ պայմանները որ կը շրջապատեն հայ հաւաքական ճիգերը։ Համազգային կեդրոնի մը ստեղծումը որ կրնայ յաջողիլ հակառակ նոյնիսկ օտար օրէնքներու կաշկանդումին, չենք նկատեր փրկութեան ապահով, սիակ ու վերջին ելքը։ Հոսանքին դէմ յամառ թիավարութիւն մը պիտի նշանակէր, վերջին աղէտը — մէկ քանի գաղութներու ստոյգ կորուստը —յետաձգելու, ժամանակ շահելու փորձ մը, քանի որ ժամանակը պէտք է նկատել գաղթական հայութեան ամենամեծ թշնամին։

Այսուհանդերձ, հեղինակաւոր կեդրոն մը որ կարենայ բարոյական ու նիւթական կապակցութեան կամուրջը նետել գաղութէ գաղութ, համաղրէր ցան ու ցրիւ ճիգերը եւ անոնց պարտադրէր գիտակից ու բանիմաց հետապնդումներ՝ համազգային տարողութեամբ, պիտի ունենար իր մեծ օգուտը՝ հակառակ շատերու ուզուած, ծոյլի յոռետեսութեան։

Ընդունելէ յետոյ պահանջին արդար անհրաժեշտութիւնը, ձախողութեան պատասխանատու բոնել այս կամ այն կուսակցութիւնը կամ բոլորը մէկ, քաղաքական տարակարծութիւններու բախումները նկատել իբր հաւաքական ամէն ճիգի ու ձեռնարկի սայթաքման նախապատճառ, չեն կրնար արդարանալ հիմնաւոր առարկութեամբ։

Փաստ մը կայ,— որ տակաւին լուրջ փորձ չէ կատարուած ընդհ. ծաւալով։ Կը յիշենք ձեռնարկներ, որոնք իրենց տեղական, աւելի ճիշդը, լոկ շրջանային բնոյթով իսկ, թերեւս իրենց մէջ կը կրէին քայքայման սերմերը։ Համազգային տարբը իր բարոյական ու նիւթական ուժեղ ճնշումով եւ ազդու հակակշռով՝ այդտեղ կը պակսէր։

Զախողութիւնը այդ մանակի ձեռնարկներուն, այսօր, աւելի յոռետեսութեան մղած կը թուի ըլլալ նոյնիսկ անոնք, որ ամենէն աւելի կը զգան ու կը շեշտեն կեդրոնի մը պէտքը...։

Եւ սակայն, գաղթահայութեան ներկայ վիճակը, զոր պէտք է բնորոշել իբր հաւաքական ընդունակութիւններու, ազգային յատկանիշերու քայքայման շրջան, չի կրնար տեւել լաւագոյն յղացման մը սպասումներով...։

Պէտք է դուրս ելլել դիտարաններու փափկանկատ, ծոյլ ու խորամանկ դիրքէրէն։ Որովհետեւ, եթէ Ամերիկայէն մինչեւ Եւրոպա սկսած ենք կրկին ահազանգ հնչեցնել եւ փնտրել օտարացման դէմ պայքարի հրաշագործ գիւտը, եթէ Յունաստանէն մինչեւ Սուրիա ու Միջագետք, պարբերաբար կը բացուի տեղաւորման վէրքը՝ աւելորդ փաստը յիշեցնելով մեր խախուտ, անհիմն կացութեան, կը նշանակէ թէ առենը կ՚անցնի ցնցուելու, եւ ապրիլ փորձելու իբր ազգ՝ հաւաքական պէտքերու համապատասխան հաստատութիւններով, եւ կամ յանձնուելու հոսանքին...։

Կ՚ընենք՝ յանձնուելու հոսանքին։ Անել յոռետեսութեան մը թելադրութիւնը չէ որ կ՚ընենք երկու բառով։ Իրականութիւնը որ ամէն օր կը պարզուի մեր աչքին, ուրիշ բնորոշում չի գտներ։ Այդ է որ կ՚ընենք մեր անկազմակերպ ներկայով։

Եւ այս ընթացքով, ամէն գաղութի մէջ,ու գաղթահայ ամէն կեդրոնավայրի մէջ քայքայման տարրերն են որ դիրք կը գրաւեն, կը զօրանան եւ համազգային շարժման հանդէպ պատնէշ կը պատրաստեն։

Հին աւատապետութեան եւ ազգային ներկայ կեանքի պատկերներուն միջեւ, տարբերութիւնը միայն ժամանակն է դրած, պահելով անշուշտ ամէն համեմատութիւն։

Դարման մը պէ՞տք է խորհիլ թէ չէ վերջապէս։

Ըսինք՝ թէ տակաւին լուրջ փորձ չէ կատարուած ընդհ. ծաւալով։

Ըսողներ կան թէ պատասխանատուները այդ վիճակին կուսակցութիւններն են, իրենց հակամարտութիւններով։

Կը տեսնենք սակայն, թէ կուսակցութեանց բերաններն են որ ամէնէն աւելի պէտքը կը շեշտեն «ազգովին» կազմակերպուելու։

Կայ արդե՞ք արգելք մը խօսքէն յետոյ գործի անցնելու։ Ձենք գիտեր։

Գիտենք սակայն թէ ներկայ պայմաններուն մէջ, իբր կազմակերպութիւններ՝ որոնք կը ներկայացնեն հաւաքական կամքի տարբեր շերտեր, առաւելապէս կուսակցութեանց կը վիճակի այս հոգը, — փորձի առաջին քայլը — կազմակերպելու գաղութները եւ դանոնք կապելու կեդրոնի մը։ Մ. Ե.

ՄԱՄՈՒԼ

ՈՒՇ ԼԻՆԻ, ՆՈՒՇ ԼԻՆԻ

«Նոր Երկիր», հին հնչակեաններու Փարիզի շաբաթաթերթը քօքրելով իրենց կուսակցութեան ծրագիրը, կը գտնէ որ տրամադրութիւն կայ գործակցելու Քիւրտերու հետ, եւ կը բարբառի (15 մարտ).

— «Մեր այս տակտիկային գործադրութեան համար բնաւ նշանակութիւն չունէր, եւ չունի, այն ճանգամանքը թէ ապրտամբական շարժումները Հայաստանի թէ՛ քիւրտիստանի հողամասերուն վրայ պիտի մղուէին։ Այն գործիչները, որոնք այսպիսի մտավախութիւններով կը փորձեն թուլացնել հայ-քրտական համագործակցութիւնը եւ մարել ամբողջ քրտութիւնը ցնցելու կոչուած այդ համագործակցութեան լուսոյ ճառագայթներըմեր թշնամիին հացին իւղ քսած կ՚ըլլան գիտակցաբար կամ անգիտակցաբար։

Եւ թուրք թերթերուն ցոյց տուած շահագրգռութիւնը եւ հայ-քրտական համերաշխութեան կապերը քանդելու համար ըրած փորձերը մի՞թէ բաւական չեն բանալու համար հատուածական նեղ շահերով կուրացած աչքերը։

Ազատագրութեան համար կռուող ո՞ըշայը կրնայ չհամակրիլ օժանդակել քիւրտերու մղած պայքարին։ Ազգերու ինքնորոշման սկզբունքը հոլովող ո՞ր սոցիալիստը կրնայ զլանալ նոյն իրաւունքը քիւրտ ժողովուրդին համար։ Սկզբունք, որ կռած կոփուած է նաեւ վ.իլսընեան եւ Լէնինեան յայտարարութիւններով։

Եթէ Մոսկուան, իր քաղաքական շահերէն առաջնորդուած, ոտքի տակ կ՚առնէ Լէնինի հրովարտակը եւ թուրք բարբարոսութեան կ՚աջակցի վիժեցնելու համար քիւրտերու մղած ինքնորոշման եւ ազատագրական պայքարը, եւ եթէ Թ. Հայաստանի վարիչները իրենց սրտերուն վրայ քար դրած, ստիպուած են կէտ առ կէտ հետեւիլ Մոսկուայի ցուցմունքներուն, ցաւակիցական սրբազան Դատին յաղթանակին հաւատացող արտասահմանի մօտ մէկ միլիոն Հայութիւնն ալ, առաջնորդուած իր սեփական շահերէն, պէտք է ընդգրկէ անոնց համապատասխան քաղաքականութիւն։

Մեր Դատը արդար է, իրաւունքը մերն է, այո՛, բայց ամէն իրաւունք ծնունդն է ոյժի, զոր պէտք է ունենանք մեր Ազատութեան հասնելու համար, մեր իրաւունքները արժեցնելու համար պէտք է գոյացնենք նիւթական, բարոյական, ֆիզագական ուժ եւ շրջապատուինք բարեկամներով ու դաշնակիցներով, թոյլերը միշտ .ալ արհամարհարուած են։»

ՔԷՄԱԼ ՄԵՐԹԱՑ Է ԸՆԴՈՒՆԻԼ ՓԼՕՏ ՖԱՐԲԷՐԸ

Պոլսական Թերթ մը կը գրէ Թէ հայատեաց Թրքասէր գրողը փլոտ Ֆարբէր, որուն յոռետես տպաւորութիւնները Թուրքիոյ մասին հաղորդեցինք նախորդ օր, չէ ընդունուած մուսթաֆա Քէմալի կողմէ։

Փլօտ Ֆարբէր Էնկիւրիի մէջ ընդունելութիւն մը խնդրեր է մուսթաֆա Քէմալէն, որ մերժեր է այն առարկութեամբ Թէ, փիէր Լոթիի պէս, ինքն ալ ջիացող մըն է եղեր ո՛չ Թէ նոր, այլ հին Թուրքիոյ։

Եթէ լուրը ճիշտ է, պէտք է ընդունիլ ուրեմն որ Ֆարբէր իր յայտարարութիւններով՝ լիուլի լուծեց իր որէժը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ նոր ընտրութիւնները

Ընտրական գործողութիւնները երկրին բոլոր կողմերը կը շարունակուին։ Ներքին գործավարութենէն եկած տեղեկութեանց համաձայն, ցանկերը 15 օր կախուած պիտի ըլլան և 5 օր ալ դիտողութիւններու պիտի յատկացուի։

Նոր ժողովին արտակարգ նստաշրջանը երկու ու կէս ամիս պիտի տեւէ եւ նիստերը Յուլիսի վերջը պիտի դադրին։ Նոր ժողովը հետեւեալ օրինագծերով պիտի զբաղի և պիտի վաւերացնէ զանոնք.— 1931ի պիւտճէն, տուրքի օրէնքներու բարեփոխութեան օրինագիծը, կուսակալներու լիագօրութեան ընդարձակումի օրինագիծը, աշխատանքի օրինագիծը, մասնաւոր վարչութեանց պիւտճէներուն օրինագիծը, դատական և իճրայի ու սնանկութեան օրէնքներու բարեփոխութեան օրինագիծները, Մ. Քէմալի քննութեանց հետեւանքով և կուսակցութեան համաժողովին կողմէ առաջարկուելիք տնտեսական և ելեւմտական օրինագիծներ։

Կիներու ընտրութիւնը

Թուրք կիներու ընկերակցութիւնը որոշած էր դիմումներ կատարել, ապահովելու համար թրքուհիներու մասնակցութիւնը յառաջիկայ ընտրութեան։ Սակայն ընտրական օրէնքի մէջ այս իմաստով ոեւէ փոփոխութիւն մտած չըլլալով, չի կարծուիր որ կարենան հասնիլ իրենց նպատակին։ Այսուհանդերձ, թրքուհիները չեն յուսահատած։ Իրենց վերջին ընդհանուր ժողովին մէջ, մշակած են այս առթիւ կատարուելիք դիմումին խնդրագիրը, որ պիտի ենթարկուի մասնաճիւղերու հաւանութեան։

Թրքուհիները միեւնոյն ատեն կը պահանջեն ընտրողի եւ ընտրելիի իրաւունք։

Ժանտախտ Ռուսաստանի վրայ

Վարաբաղի շրջանակին մէջ ժանտախտ ծագած եւ տարածուած է մինչեւ Թրքական սահմանագլխի մօտ Ջուլֆայի եւ Նախիջեւանի շրջանակները։ Իւանդութիւնը սահմանէն ներս չտարածելու համար, կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առած է։

Այս առթիւ, յարմար տեսնուած է որ ռուսական սահմանագլուխին վրայ յարաբերութիւնները ընդհատուին բաւի Արդուինի եւ Րիզէի կուսակալութիւններէն։

Ասկէ վերջ Ռուսիոյ հետ հաղորդակցութիւնը պիտի ըլլայ Պայազիտի կուսակալութեան շրջանակի Իկտիր կամուրջէն Թուրքիա մտնող ճամբուն եւ Կարսի երկաթուղիին առջեւն կայանէն՝ Գոլճէի միջոցաւ։ Ռուսիայէն եկող բոլոր ճամբորդները ժանտախտի դէմ պիտի պատուաստուին եւ հինգ օր հսկողութեան տակ պիտի մնան։

Քաղաքական ոճրագործներ Պելկրատի մէջ

ՊԵԼԿՐԱՏ,17 Մարտ.—Այս առաւօտ,ուժգնակմբ պայթեցաւ Պելկրատի մէջ, զինուորական վարժարանի շէնքին առջեւ։ Երկրորդ ուժգնակ մը պայթեցաւ Ելմտական նախարարութեան առջեւ. աւելի ուշ, երրորդ մը՝ սպաներու յատուկ շէնքի մը առջեւ. չորրորդ մը՝ զինուորական վարժարանի երկրորդ շէնքին առջեւ։ Մէկ սպանեալ կայ, հազարապետ մը, որ զինուորական վարժարանէն դուրս ելած պահուն, ռումբ մը նշմարեր եւ ուզեր էր զայն քակել՝ անվնաս դարձնելու համար։ Ռումբը պայթեցաւ ձեռքերուն մէջ։

Զախողած խորհրդաժողով մը

Ժընեւի մէջ բացուած տնտեսական խորհրդաժողովը, շփոթ ու ապարդիւն վիճաբանութիւններէ վերջ, փակեց իր նստաշրջանը։ Համաձայնութեան մը գալու փսբձերը ոեւէ արդիւնք չտուին։ Վերջին ժողովի բացման, Անգլիոյ ներկայացուցիչը յայտնեց թէ իր կառավարութիւնը կ՚առաջարկէ հարցին ամբողջական քննութիւնը, ինչպէս նաեւ խորհրդաժողովի յառաջիկայ գումարումը յետաձգել անժամանակ։

Ազգերու Դաշնակցութեան շրջանակին մէջ, Անգլիոյ այս ընթացքը կը բացատրեն անով որ, Լոնտոնի կառավարութիւնը կ՚ուզէ պահ մը եւս ազատ մնալ, մինչեւ որ ժընեւի մէջ կարգ մը պետութեանց հետ սկսած իր բանակցութիւնները մաքսատուրքերու շուրջ՝ վերջ գտնեն իր ուզած կերպով։

Յունաստանի հաւակնավար յռետեսները

Գրեր էինք թէ Ազէնքի ոստիկանութիւնը երեւան հանած է համայնավար լրտեսական ուժեղ կազմակերպութիւնը մը, որուն գլխաւոր անդամները բռնած եւ խուզարկութեանց ընթացքին, կարեւոր փաստաթուղթեր ձեռք անցուցած է։

Երեւան հանուած այս համայնավարական կեդրոնը եւ ձերբակալուածները մեծապէս ժտահոգած են ոստիկանական շրջանակները։ Վաւերաթուղթերով հաստատուած է որ Բժիշկ Սիտէրիս եւ իր կինը լրտեսութիւն կ՚ընէին օտար պետութեան մը հաշուոյն։ Դատական նախարարին հրահանգով, ոստիկանութիւնը իր հաւաքած բոլոր տեղեկութիւնները պիտի հաղորդէ ժամուլին։

Ընդհ. դատախազութիւնը խնդիրը ձեռք առած է։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ Կ՚ՈՒԶԷ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ՏԵՂԱՒՈՐԵԼ ԵԹՈՎպԻՈՅ ՄԷՋ

փարիզի յոյն դեսպանը պ. փոլիթիս ատենէ մը ի վեր կը գբաղնուի ատիս ապապա, ուր կ՚ուսումնասիրէ գաղթականներ տեղաւորելու հարցը։ պ. փոլիթիսի կատարած քննութիւնը կը շահագրգռէ հաւասարապէս բոլոր այն պետութիւնները, որոնք յարաճուն բնակչութիւն մը ունենալով մեկտեղ, զուրկ են հողի համապատասխան տարածութենէն եւ իրենց բնակչութեան աշխատանք հայթայթելու հնարաւորութենէն եւ որոնք, Ամերիկայի եւ Աւստրալիոյ կողմէ գաղթականներու առջեւ դրուած արգելքէն ի վեր մանաւանդ ստիպուած են իրենց աւելորդ մարդերը... արտածել կարենալու համար, յաւուրկ շուկաներ փնտռել։ փոլիթիս ուրեմն, կը քննէ եթովպիոյ ընդհ. կացութիւնը Թէ կրնա՞յ արտասահմանէն մտնող գործաւորներուն աշխատանք հայթայթել։

եթովպիոյ կայսրը համակրութեամբ կը նայի փոլիթիսի ձեռնարկին եւ հրահանգներ տուած է որ ամէն տեղ դիւրացնեն անոր աշխատանքները։

ՆՈՐ ԵԿԱՏԱՇԱՐԻ ՊԱՀԻՔԱՆՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

կէվկէլիէն կը հեռագրեն Թէ նախորդ գիշեր տեղի ունեցած է նոր երկրաշարժ մը որ տեւած է քանի մը վայրկեան։ վերջին երկրաշարժներէն ընաստած բազմաթիւ տուներ, կարգ մը գիւղերու մէջ փլած են նոր ցնցումներէն։

ՏԷմիր գափուի եւ մակեդոնիոյ գանազան շրջաններուն մէջ եւս Թեթեւ ցնցումներ արձանագրուած են։

*** Իզմիրի մէջ եւս մէկ քանի ցնցումներ զգալի եղած են նախորդ օր, առանց նիւթական կամ մարդկային որեւէ վնաս պատճառելու։

ՑԵԹԻ ՀԵԼԵԼԸ

Հակառակ կառավարութեան եւ ժողովուրդին ձեռք առած միջոցներուն, ցեխի հեղեղը կը շարունակէ առաջանալ եւ լուրջ վտանգի ենթարկել շահագործուած գիւղը, հեղեղը հիմայ բաժնուած է 4 ճիւղի, սպառնալով շրջակայ ուրիշ մէկ քանի գիւղերու։ Այս առթիւհետեւեալհետաքրքրական երեւոյթը, նշմարուեր էր որ որոշ կէտէ մը ասդին հեղեղը աւերակ գոյն մը սկսած է ստանալ։ Քննութեամբ հասկցուեցաւ որ ճամբուն վրայ, հողամասի մը կքումին հետեւանքով՝ երեւան ելած է ածուխի հանք մը, որ բաւական հարուստ կը կարծուի ըլլալ։

ՆԱԻԱՑԻՆ ԱՂԷՏ ՄԸ

Վիքինկ ամերիկեան նաւը որ Բեւեռային Սառուցեալ ովկիանոս մեկներ էր շարժապատկերք քաշելու համար, ընկղմեցաւ պայթումի հետեւանքով։ Նաւուն մէջ կային 140 անձեր եւ մեծ քանակութեամբ ուժանակ՝ որ պիտի գործածուէր սառցակոյտերուն միջեւ անցք բանալու համար։ Կը կարծուի Թէ կայծի մը հետեւանքով՝ կրակ առած է տակաւ մը՝ որուն մէջ կար 14 քիլօ ուժանակ։ Այդ պայթումին հետեւանքով է որ նաւը մեծապէս վնասուեցաւ։ 117 անձեր կրցած են ցամաք նետել հազար դժուարութեամբ։ Նաւտախտիկ օգնութիւններ կը ղրկուին փրկելու համար աղէտեալները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՔԷՆՔԷՆ

ՄԵՐ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ՁԻԳԵՐԸ

Թղթակցութեան մը մէջ, խօսած էի մեր գաղութին կրթական կեանքին մասին, մասնաւորապէս ծանրանալով Ֆիքսի գաղթականային ազգային եւ լարանուանական վարժարաններուն վրայ։ Մանրամասնօրէն տուած էի անոնց բարոյական եւ նիւթական վիճակին պատկերը։ Այս անգամ ակնարկ մը՝ միւս արուարձաններուն կրթական կեանքին վրայ։

Ֆիքսէն անմիջապէս յետոյ, սկսինք Քօքինիայէն, Պիրէնոնի ժօտիկ եւ Լիփազմայիի դրացի հայաշատ կեդրոն մը, որ այս տարի առանձին քաղաքապետ պիտի ունենայ, քանի որ բնակչութեան ընդհ. թիւը 80.000ն ալ կ՚անցնի։

Քօքինիան ունի չորս կարեւոր կրթարաններ։ Առնոցմէ՝Զաւարեան Հ. Կ. Խաչեան վարժարանին մասին ընդարձակօրէն խօսած եմ այս սիւնակներուն մէջ։

Ազգ. վարժարան Քօքինիոյ.— *Ունի 250 երկսեռ աշակերտ, նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի մէջ եւ 9 ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի, ութսուն եւ այցելու։ Վարժարանը կը կառավարուի տեսչական խորհուրդով՝փոխանակ տնօրէնի, ինչպէս Ֆիքսի Ազգ. վարժարանը։ Քօքինիոյ Ազգ. վարժարանին պիւտճէն՝ ամսական 11,000 տրախմի մօտ գումարի մը կը հասնի։ Վարժարանը չունի մասնաւոր հոգաբարձութիւն, թաղական Խորհուրդը կը տանի նաեւ ա՛յդ գործը։ Դպրոցական շէնքի տեսակէտէն բախտաւորներէն է, որովհետեւ ունի առանձին դասարաններ եւ օդասուն ու յարմար շէնք, թէեւ ... կարեւոր վարձքով մը։*

Վարժարանին եկամուտները կը կազմեն աշակերտներու թոշակները, թաղականութեան ամսական՝1000-1200 տրախմիի նպաստները եւ Ատանայի Ուսումնասիրաց Միութեան (Ամերիկա) բաւական կոկիկ օժանդակութիւնը։ Հակառակ այս բոլորին, վարժարանը ամէն ամիս կ՚ունենայ կարեւոր բաց մը, ինչպէս բոլոր ազգային վարժարանները։ Կ՚ըսուի թէ այս բացերուն հաւար պիտի մտածէ Կեդր. Վարչութիւնը։

Գալով Քօքինիոյ յարանուանական վարժարաններուն՝ ասոնցմէ հայ կաթոլիկները՝ունին կոկիկ շէնք մը եւ յարմարաւոյն պայմաններ։ 100 աշակերտ՝ երկսեռ, եւ 3 պաշտօնեայ, ութսուն եւ այցելու։ Վարժարանին նիւթական մասը կը մատակարարուի Հոռմէն։

Հայ բողոքականներն ալ ունին գեղեցիկ եւ յարմար դպրոցական շէնք մը՝ուր կ՚ուսանին մօտ 200 երկսեռ ուսանողներ։ Պիւտճէն կ՚ապահովէ ամերիկեան Պորտը։ Յարանուանական երկու յարկերուն մէջ ալ չեն պակսիր լաւագոյն աշակերտներ։Ազգային-Ջաւարեան եւ յարանուանական վարժարաններու յարաբերութիւնները բարեկամական են եւ մխիթարական։

Բացի այս չորս վարժարաններէն, անցեալ շրջանին կար նաեւ՝Քօքինիոյ ծայրամասին մէջ հաստատուած պզտիկ ծաղկոց մը, որ այս տարի չի գործեր։ Քօքինիոյ ազգային եւ կրթական կեանքը ոգեւորիչ է այս շրջանին։

Քօքինիայէն վերջ, իբր անմիջական դրացի ունինք Լիփազմայի գաղթակայանը, ուրուն ազգային վարժարանը այս տարի, նիւթապէս բախտաւորներէն կարելի է համարել։

Լիփազմայի Ազգ. վարժարանը.— *Ունի 180ի մօտ երկսեռ աշակերտութիւն եւ 7 ուսուցիչ եւ ուսուցիչուհիներ, ութսուն եւ այցելու։ Վարժարանը ունի իր տնօրէնը։ Պիւտճէն կը հասնի ամսական 8000 տրախմիի, որ կը հալթայթուի աշակերտական թոշակներէ, թաղականութեան նպաստէն, Բարեգործականէն եւ պատահական հասոյթներէ։ Մոռցայ ըսելու, որ Քօքինիայի Ազգ. վարժարանն ալ Բարեգործականէն կը ստանայ ամսական մը 5,50 անգլ. ոսկի, ինչպէս ազգ. վարժարանները։ Օրինակ՝ Լիփազման 5, Ֆիքսը 5,5, Սինկրուն 4։ Լիփազմայի վարժարանը ունի իր հոգաբարձութիւնը, որ կը զբաղի դպրոցին բարոյական եւ նիւթական մատակարարութեամբ։*

Դպրոցական շէնքի տեսակէտէն, բախտաւոր կարելի է նկատել, քանի որ ունի ժամանաւոր դասարաններ՝ փոխան սրահի մը, առանց բաժանումներու, ինչպէս են Ֆիքսն ու Սինկրուն։

Այս վարժարանը այս տարի բախտաւոր կը նկատենք, որովհետեւ Պ. Ն. Կիւլպէնկեանի կողմէ եղած 20,000 տրախմիի կարեւոր նպաստը կը փրկէ կրթական գործը։ Աշակերտներէն ամսական՝ երբեմն թոշակ, այս վարժարանը կը գանձէ հազիւ 1500-1800 տրախմի։ Լիփազմայի մէջ հայ-կաթոլիկները չունին վարժարան։ Անոնց փոխարէն հայ-բողոքականները ունին յարմարագոյն պայմաններով եւ օդասուն վայրի մը վրայ վարժարան մը, 250 աշակերտով։ Վարժարանը կը կառավարուի Տիկ. Աճէմեանի կողմէ, որ ունի իր ձեռքին տակ քիչ ու շատ վարժ մշակներ։ Վարժարանին պիւտճէն կը մատակարարուի Պօրտի կողմէն։ Յարանուանական վարժարաններու իրական պիւտճէները մեզի անծանօթ են։

Քանի, որ կը խօսինք Լիփազմայի մասին, ըսենք նաեւ որ անցեալ շրջանին՝ Բիւրաժալի մօտերը, Այա-Եորկի ըսուած թաղամասին մէջ, որ Լիփազմայէն կէս ժամի չափ հեռու է եւ ծովեզերք, կար փոքրիկ ծաղկոց մը, որ այս տարի փակ է։

Սինկրուի Ազգ. վարժարանը.— *Ունի 100-110 երկսեռ աշակերտ, նախակրթարանի եւ մանկապարտէզի մէջ եւ չորս ուսուցիչ եւ ուսուցչուհի։ Վարժարանին պիւտճէն կը հասնի ամսական 6000 տրախմիի, որուն հազիւ 1500ը կը գոյանայ թոշակներէն, 4 անգլիական Բարեգործականէն, որ կ՚ընէ 1500 տրախմի։ Ամսական բաց կ՚ունենայ 3 հազարէ աւելի գումար մը։ Շէնքի տեսակէտէն անբախտ է, ինչպէս Ֆիքսը։ Սրահ մը՝ փոքրիկ եւ նեղլիկ, առանց մասնաւոր բաժանումներու, ուր այսքան միայն։ Այս թաղը, հինէն ի վեր կայուն վիճակ մը չէ ունեցած եւ այժմ ալ վէճեր ծագած են։*

Հայ-բողոքականներն ալ ունին կրթական յարկ մը, ուր կը յաճախեն 100ի չափ երկսեռ աշակերտներ։

Պէտք է ըսել, որ բոլոր արուարձաններուն մէջ ալ, Ամերիկացիներու կողմէ հաստատուած են գիշերօթիկ դպրոցներ, ուր կ՚ուսանին վեր ի վերոյ 200-250 երկսեռ աշակերտներ չափահաս (չորս արուարձաններու ուսանողներու ընդհ. թիւն է 3500)։

Խօսինք նաեւ, շրջաններու դպրոցներու մասին, սկսելով՝ ամէնէն ժօտիկէն՝ Ամարուսիէն։ Ամարուսին՝ Աֆէնքէն 30 վայրկեան ինքնաշարժով, ամառանոց գիւղ մըն է, ուր գացած եւ հաստատուած են մեր հայրենակիցները եւ աղիւսաշէն տուներով հիմնած՝ վարի եւ վերի Ամարուսի անունով Հայնոցներ։

Ժամանակի ընթացքին, իրենց առօրեան ապահովելէ վերջ, սկսած են մտածել նաեւ մտքի անունդի մասին հոս ու հոն զարնուելով։ Շնորհիւ Հ. Կ. Խաչին ունեցած են վարի եւ վերի Ամարուսիներ անուններով երկու ծաղկոցներ։ Վարի եւ վերի Ամարուսիները իրարմէ մօտ ժամ մը հեռու են։ Կրթական այս համեստ երկու յարկերուն մէջ կ՚ուսանին աւելի քան 50 երկսեռ հայորդիներ, մէյ մէկ ուսուցիչի կողմէ, շնորհիւ Հ. Կ. Խաչի նիւթական օժանդակութեան, որ զոյդ յարկերուն կուտայ՝ տարեկան 8 հազար տրախմի գումար մը։ Ընդհ. պիւտճէն 24000 տրախմի է, որուն՝ ինչպէս կը տեսնուի, մէկ երրորդը միայն Կ. Խաչի Ամերիկայի կեդրոնը կուտայ. մնացեալ 16000 տրախմին կը հալթայթեն Կ. Խաչի տեղական Մասնաճիւղերը, զանազան ձեռնարկներով։

Առնոցմէ դուրս, Աֆէնքէն քանի մը ժամ հեռուն, Լավրիօն-Համաբիցայի մէջ ալ կան երկու ծաղկոցներ, աւելի քան 60-70 աշակերտներով եւ մէկ մէկ ուսուցչուհիներով։ Լավրիօնինը՝ Կ. Խաչի վարժարանն է։ Պիւտճէին մեծ մասը Կ. Խաչը կուտայ եւ վարժուհին ալ իր կողմէ նշանակուած է։ Իսկ Բամբրիցան՝ այս տարի Ազգ. իշխանութեան ենթակայ է։ Անցեալ տարի Կ. Խաչը այս վարժարանին ամսական 350 տրախմի նպաստ մը կը յատկացնէր։ Նոյնն Աֆէնքի շատ մօտիկ, կայ Մասքաթօլի մէջ փոքրիկ ծաղկոց մը՝ եւթնակայ Ազգ. իշխանութեան, 25 աշակերտներով։

Այս տարի Կրետէի շրջանին մէջ՝ Ռէթիմնօն ալ ունեցաւ իր դպրոցը՝ եւթնակայ Ազգ. իշխանութեանց։ Դպրոցներ ունին նաեւ Քանտիան եւ Միտիլլին։ Պէլոպոնէսի շրջանին մէջ՝ Քալամաթան (Բարբիզմաթա) ունի «Ռոստոմեան» Հ. Կ. Խաչի վարժարանը, աւելի քան 50 աշակերտով։ Մեծ աշխատանք եւ ճիգ կը թափեն այս վարժարանին շուրջ հաւաքուած հայրենակիցները, Կ. Խաչի հովանաւորութեամբ,

*** *Փակելէ առաջ այս էջը, ըսենք որ Տնտեսական Խորհուրդը սկսած է գործի։ Հաւաքիչները կը շրջին թաղէ թաղ եւ վաճառատունէ վաճառատուն, ազգային տուրք հաւաքելու։ Աշխատաւոր եւ արհեստաւոր տարրերը աւելի դիւրութեամբ կը վճարեն կամ կ՚ուզեն վճարել։ Իսկ «պուրժուա»ները հազար ու մէկ ձեւեր եւ ճամարտակութիւններ կը փորձեն, խուսափելու համար ամսական քանի մը տրախմիի վճարումէն, դպրոցի, եկեղեցիի եւ ժողովուրդի հաշար։*

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ
ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՀԱՅ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— *Այս գիւղը անակնկալ մըն էր որ ըրաւ։ Ճշմարիտ անակնկալ մը։ Սէնթ Մարկրիթ Հաստատուած մեր հայրենակիցները մեծ մասով Թրքահոս են եւ անշուշտ անտեղեակ հայ ազգային պատմութեան, անոր սրբազան ուխտերուն, հերոսական ճիգերուն եւ գրական արժէքներուն։*

Անշուշտ անտեղեակ են առանց յանգիսաւոր ըլլալու, որովհետեւ իրենց ծննդավայրի ազդեցութիւնն է որ կը կրեն։ Ցանգաւոր չեն որովհետեւ Թրքական բռնակալութիւնը կղպած էր անոնց լեզուները հայերէն չթոթովելու համար։

Ահա այսպիսի ժողովուրդ մըն է որ Հաստատուած է Մարսէյլի հարաւ արեւմտեան կողմը, օդասուն, գալարագեղ բլրակի մը վրայ։

Թռքահոս այս ժողովուրդը սակայն առաջնորդուելով իր բնածին ուժէն եւ փորձառութիւն քաղելով անցեալի տառապալից շրջաններէն եւ այժմու թափառական կեանքէն, ոտքի է կանգներ փրկելու համար իր մանուկները։

Այսպէս, Հայախօս շրջաններէն շատեր երբ ամուլ վէճերով կը զբաղին, Սէնթ Մարկրիթն իր սեփական մատուռ մանկապարտէզը ունեցաւ, որուն մէջ Թրքահոս ծնողներու զաւակներ գեղեցիկ հայերէն կը խօսին եւ գրեթէ մոռցած են Թուրքերէնը։

Մատուռը իր կիսաւարտ վիճակին մէջ իսկ կը ծառայէր ժամկապարտէզի։ Վերջին երկու տարուան ընթացքին ժողովուրդին զոհաբերութիւններով եւ Ըաւարշ քահանայ Թէրզեանի ջանքերուն շնորհիւ, շինութեան պակաս տեղերը լրացան եւ շէնքը ներկայանալի վիճակ մը ստացաւ։

Բարեպաշտ ընտանիքներ զանազան նուէրներով կ՚ուզեն ներքին զարդարանքը լրացնել։ Իսկ այս բոլորին հետ ամէնէն մխիթարական երեւոյթն է հայ կաթոլիկներու մասնակցութիւնը, անոնց բարոյական ու նիւթական օժանդակութիւնը դպրոցին ու եկեղեցիին։

Յաւելի է ըսել որ Մարսիլիա հայ գաղութի հայ կաթոլիկները ինչ ինչ պատճառներով շատ անտարբեր մնացած են ազգային շարժումներուն հանդէպ, մասնաւորապէս դպրոցական խնդիրներու շուրջ։

Այս մասին կը խօսիմ ուրիշ առթիւ։ Իսկ այժմ պիտի բաւականամ թելադրելով միւս արուարձաններու հայ կաթոլիկներուն հետեւիլ Սէնթ Մարկրիթցիներու գեղեցիկ օրինակին, եթէ կ՚ուզեն իրենց պապերուն արժանի ժառանգորդները ըլլալ։

Սէնթ Մարկրիթ ինքզինքը բախտաւոր կը նկատէ նաեւ այս տարուան համար իբր վարիչ ժամկապարտիզպանուհի ունենալով Նիսի նախկին վարժուհի Օր. Սիբան Առաքելեանը, որ ամավերջի առթիւ կազմակերպած դպրոցական հանդէսով, մեծ տպաւորութիւն գործեց աշակերտներու ծնողներուն վրայ, ու նիւթական կարեւոր օգնութիւն մը ապահովեց Թաղականութեան տնտեսին։

Այս գիւղի աշակերտութեան ընդհ. թիւն է 70, մեծ մասը մանկապարտէզի պզտիկներ։ Այնպէս որ նախակրթարանի բաժին մը անհրաժեշտ չէ։ Դժբախտաբար Թաղականութիւնը նախակրթարանի ուսուցիչ մը վարձած է փոխանակ օգնական մանկապարտիզպանուհի մը պաշտօնի կոչելու։ Իսկ այժմ կը լսենք թէ գործազրկութիւնը պատրուակելով 100 ֆրանք վարիչ վարժուհիի ամսականէն 50 ֆրանք ալ նախակրթարանի ուսուցչէն գեղչած են, ինչ որ անտեղի է։

Ս. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

ՄԷՐ ԵԻ ՄԱՀ

Սիրոյ անկողնին մէջ գործուած ոճիրներուն մասին ֆրանսական վիճակագրութիւն մը կը հաստատէ որ 1) կիները աւելի շատ զոհ կ՚երթան եւ կը սպաննուին, 2) ամուսնացածները աւելի քիչ ոճրագործութեանկը ժուրին քան ամուրիները, 3) էյալողած սպաննութիւնները կամ անձնասպանութիւնները աւելի շատ են քան յաջողածները։

ԱՇԽԱՐՀԻ ՀՆԱԳՈՅՆ ԳԻՐՔԸ

Շուէտացի հնախոյզ մը, Սվէն Հէտէն, Չինաստանի մէջ գտաւ գիրք մը, որ պատրաստուած է քրիստոսէ մէկ դար առաջ։ Գիրքը ունի 78 էջ.. փայտեայ, որոնք իրարու կարուած են գեղեցկօրէն։

Կոթէնպուրկի Համալսարանին փրոֆէսէօրը կ՚աշխատի կարդալ այս գիրքը։

կարդացէք և Տարածեցէք
ՅԱՌԱՋԸ

ՕՏԱՐԱՑՄԱՆ ՁԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ
Ի՞ՆՉ Կ՚ԸՆԵՆ ՄԵՐ ԲԱԽՏԱԿԻՑ ՌՈՒՍԵՐԸ

Դ.

ԳԱՂՏՆԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆ

Մինչեւ հիմա մենք ներկայացուցինք արտասահմանի Ռուսերուն այն կազմակերպութիւնները, որոնց նպատակն էր հայրենի մթնոլորտ մը ստեղծել օտար երկրի մէջ (թատրոն եւ երգչախումբ),հայրենի աւանդութիւններով պաշարել (դպրոց եւ դասախօսութիւն), եւ պատրաստ դտնուիլ տէր կանգնելու իրենց երկրին (զինուորական միութիւններ), երբ պայմանները շրջուին։

Բոլոր այդ կազմակերպութիւնները ոչինչ ունէին յարձակողական ընդդէմ այն պատճառներուն, որոնք զիրենք դուրս նետեցին հայրենի երկրէն։ Այս անգամ պիտի ներկայացնենք բոլորովին նոր ու «գաղտնի» կազմակերպութիւն մը, որ քիչ մը յարձակողական նկարագիր կը կրէ, ուղղուած ըլլալով ընդդէմ Ռուսիոյ արդի վարչաձեւին։

Այդ կազմակերպութիւնը կը կոչուի Բրացտվօ Ռուսկոյ Պրավդի (Ռուս Ճշմարտութեան Եղբայրակցութիւն)։ Միակ նպատակն է կռուիլ համայնավարութեան դէմ, չմոռնալ որ այդ վարչաձեւը տիրէ ռուս երկրին եւ վարդապետութիւնը մտնէ ռուս հոգիին մէջ։ Այս կազմակերպութիւնը մեզի համար մի քանի տարուան մասեր ունի,— շրջանային եւ քաղաքային վարչութիւններ, ռազմական խումբեր, մեկուսի հատուածներ, անաբեկիչ (տէրորիսթ)ջոկատներ, զինուորական մարմիններ։ Բոլոր այս բաժանումներուն վարիչն է Գերագոյն Խորհուրդը, որ ամրճանաւորումները կը կատարէ խիստ քննութենէ մը յետոյ, կը կառավարէ խիստ կարգապահութեամբ մը, — պայման է բացարձակ հնազանդութիւնը մեծերուն հանդէպ։ Իւրաքանչիւր անդամ, մեծէն փոքրը, երդումով կապուած են կազմակերպութեան եւ ռուսական դատին։

Պատերազմական կազմակերպութիւն մը, որուն ռազմաճակատը կը դտնուի Ռուսիոյ, ապաստանը կամ թիկունքը՝ արտասահմանի մէջ։ Երկրին մէջ կռուող ուժերը եւ կազմակերպութիւնները կապուած են արտասահմանի։ Արտասահմանի այս կազմակերպութիւնը կ՚օգտուի այն դիւրութիւններէն, զորս միջազգային քաղաքական չէզոքութեան սովորութիւնները եւ քաղաքական ապաստաններու իրաւունքը կուտան բոլոր այն յեղափոխական կազմակերպութիւններուն, որոնք, իրենց երկրէն դուրս ելած՝ կը կռուին իրենց երկրին քաղաքական վարչաձեւին դէմ։ Սակայն Բ. Ռ. Պ. երբեք չի կռուիր այն հաստատութիւններուն դէմ, որոնք կը դտնուին արտասահմանի մէջ։ Ամէնէն կարեւոր կէտը կը նկատէ անձնական վրէժխնդրութեան հարց, եւ իրեն իրաւունք չի տար, այդպիսի վրիժափոխներով, հրաւիրել ապաստան տուող կառավարութեան ուշադրութիւնը կամ խրտուիլքը հանդէպ իր կազմակերպութեան եւ իր տարագիր ժողովուրդին, որուն կեանքի պայմանները առանց ատոր ալ դժնդակ են։

Ցետոյ այս կազմակերպութիւնը կատարելապէս անկախ կը մնայ հակահամայնավարական բոլոր ճակատներէն, կուսակցական եւ խմբակցական անոնց ներքին վէճերէն։ Երբեք չի խառնուիր անոնց ծրագրային կռիւներուն եւ անհամաձայնութիւններուն։ Ան իր աշխատանքը կը կատարէ բոլորովին մենակ, անխախտ պահելով «մեկուսացումի» իր քաղաքականութիւնը հանդէպ այն բոլոր կազմակերպութիւններուն, որոնց դլուխը կանգնած են քաղաքական ծանօթ դէմքեր։ Այդ պետերէն ոչ ոքի թոյլ կը տըրուի մտնել այս կազմակերպութեան մէջ, դաղտնի պահելու համար իրենց գործունէութիւնները ցոյց կուտայ որ Բ. Ռ. Պ. Նիւթական ոչ մի օժանդակութիւն կը ստանայ «սպիտակ»ներէն, կամ հանրային կազմակերպութիւններէ կամ օտար կառավարութիւններէ։ Անդամներն են, որ իրենց մասնաւոր ժամանակներով կամ քաղաքային խումբերու ձախքերը կը հոգան։ Կեդրոնը միայն իր արտասահմանի ձախքերուն համար երբեմն կը ստանայ Ռուսերու կամ հանրային կազմակերպութիւններու կողմէ նուազ նպաստներ։

Այս կազմակերպութիւնը իրական ճակատաժամ մըն ալ կը մտէ Ռուսիոյ մէջ։ Երկրին մէջ կռուողներն ալ բաւուն են եւ գործի իրենց գործադրած միջոցներուն մէջ։ Մահափորձ, պայքար եւ դնդակահարութիւն, յարձակում եւ սպառ։ Բոլշեւիկները երկրին մէջ կը դիմադրեն — մահուան պատիժներով եւ անանուն տանջանքներով — իսկ արտասահմանի մէջ՝ ամբաստանութիւնով եւ մեղադրանքով։ Որքան դգալի թէ ուժեղ է պայքարը երկրին մէջ, այնքան կը նուազ քանդել թիկունքը արտասահմանի մէջ, իր հակառակորդները ներկայացնելով «քաղաքական աւազակութիւն» լծուած։

Արտասահմանի մէջ Բ. Ռ. Պ. իր ոչ մէկ խումբին կուտայ գործելու անկախութիւն, կը դիմադարձնելու բոլշեւիկ բաստանութիւններուն։ Ամէն գործ կը կատարուի միայն Բազոյն Խորհուրդին ցոյց տուած եղանակով, այնպիսի պայմանի կողմէ, որոնք գործադիր մարմինն կը պատկանին եւ անոնց լիազօրութիւն ստացած Ընդհակառակն, երկրին մէջ Բ. Ռ. Պ.ի ուժերէն անկախ մարդիններ կան եւ ամէն օր նոր ուժեր կը ստեղծուին։ Այս ուժերը եւս իրենց կարգին կը հրահրեն ժողովրդային բոլշեւիկ տարրերը, որպէսզի կռիւի համար հասունցած ալ ուժ կանգնի պայքարի դիմի վրայ, այսպէսով տապալելու համար հարստահարող վարչաձեւը։

Այս կազմակերպութիւնը քաղաքական կուսակցութիւն դառնալու որեւէ յաւակնութիւն չունի եւ ծրագիր ալ պատրաստած չէ։

Ոմանք կ՚ըսեն թէ Ռուսիոյ ազատագրումը կարելի է միայն ժողովուրդին ամբողջական ժանդակութեամբ, բայց չի բան ուր ժողովուրդին բացատրել «ի՞նչ պէտք է ընել», այլ պէտք է հասկնալ թէ «ինչո՞ւ համար ինչի՞ պէտք է այդ ընել»։

Այս տրամաբանութեամբ Բ. Ռ. Պ. ժողովուրդին մէջ կը տրածէ կարճ կարճ խօսքեր, որոնք կը բացատրեն պահանջը։ Բոլոր այդ խօսքերէն, այսինքն այդ լակոնական քարոզչութենէն կը հասկցուի, որ Բ. Ռ. Պ. կը պահանջէ ազգային ոգեւոր կառավարութիւն մը, հիմնուած ըլլայ մարդկային հաւասար իրաւունքներու նաչման սկզբունքին վրայ։ Ան կարգախօսները չափազանց կարճ, չափազանց դիւրահասկնալի եւ ժողովրդական են։ Հա քաղ մը.

— Հաւասարութիւն օրէնքի առջեւ բոլոր քաղաքացիներուն համար։ Ջնջել դասակարգային առանձնաշնորհները։ Իւրաքանչիւրին տալ իր արժանի տեղը հասարակութեան ոչ թէ իր ծնունդին այլ իր տաղանդին։ Քաջալերել անհատական ամէն ճիգ։ Ջնջել գիւղացիներու անփոխարինելի իրաւունքները։ Գիւղացիներուն պիտի պատկանին այլեւս այն բոլոր հողերը, զորս ստացան անոնք յեղափոխու-

ՀԱՅԿԱԿԱՆ Ա. ԶԱՐՏԱՐՈՒՆԻ ՊԱՏՄՎԱԾՔԸ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՅԱՂԹԱՆԱԿԻ ՎԱՂՈՒՑ

ԲԱՂԱՁԵՎ ԿԱՊՋՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿ Ե. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ԿԱՊԱՆԻ ՄԷՋ

Ընդհատ շաբաթ մը Թիֆլիսի մէջ կը մնայի, ուր ամէն օր կ՚այցելէի Ալեքսանդր Շահխաթունեանի, որ ինծի կը պատմէր Զարդարեանի կեանքին ամէնէն հետաքրքրական շրջանը, զոր ինք ապրած էր անոր հետ։ Ես ալ ամէն օր կը գրի առնէի անոր խօսքերը։

Ահա թէ ինչ կը պատմէր Շահխաթունեան։

Զարդարեան Կովկաս եկաւ 1897 թուականին։ Ան Պոլսէն կ՚անցնի Մարսէյլ, ուր կը մնայ մէկ շաբաթ։ Հոն կը հանդիպի Ռուբէն Զարդարեանի հետ, որ Ռուբէն Սեւակի եղբայրն էր։ Ռուբէն Զարդարեան Մարսէյլի մէջ կը հրատարակէր «Արեւելեան Աստղ» անունով շաբաթաթերթ մը։ Ան Զարդարեանին կ՚առաջարկէ, որ Թիֆլիս գայ եւ իր թերթին խմբագրութեան մէջ աշխատի։ Զարդարեան կ՚ընդունի առաջարկը եւ Թիֆլիս կու գայ։

Ան հոն կը հանդիպի Ալեքսանդր Շահխաթունեանի հետ, որ կը խորհրդակցի անոր հետ թերթին ուղղութեան մասին։ Զարդարեան կ՚ուզէ, որ թերթը ազգային ոգիով գրուի, բայց Շահխաթունեան կը հակադրուի այդ միտքին։ Ան կ՚ըսէ, որ թերթը պէտք է ընդհանրական ոգիով գրուի, որպէսզի ամբողջ Կովկասի հայութիւնը կարդայ զայն։ Զարդարեան կը համաձայնի Շահխաթունեանի հետ։

Թերթին առաջին համարը կը հրատարակուի 1898 թուականին։ Ան կը կոչուի «Արեւելեան Աստղ»։ Թերթին առաջին համարին մէջ կը գրուի, որ ան պիտի հրատարակուի շաբաթական երեք անգամ։ Սակայն թերթը կը հրատարակուի միայն շաբաթական մէկ անգամ։ Ան կը դադրի հրատարակուելէ 1899 թուականին։

Զարդարեան կը մեռնի 1900 թուականին։ Ան կը թաղուի Թիֆլիսի մէջ։ Անոր թաղման արարողութեան կը մասնակցի 2000 հոգի։

Զարդարեան կը գրէ նաեւ «Ազգ» թերթին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Մուրճ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Դար» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Կեանք» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Օր» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Շրջան» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարի» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեգիրք» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղկեպսակի Ծաղիկ» հանդէսին մէջ։ Ան կը գրէ նաեւ «Նոր Տարեմուտի Ծաղկեպսակ

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ:

Կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է:

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC

Métro: Couronnes ou Parmentier

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ALIMENTATION TURENNE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

112 Rue de Turenne, փարիզ (3) Մէթրօ՝ République

Թէլիֆօն՝ Archive 50—61

Այցելեցէք մեր խանութը եւ բաղդատեցէք մեր գիները

ԱՊՈՒԽՏ ԵՐՇԻԿ

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն պայմաններով ձեր յաձախորդները գոհ ձգելու համար դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ

ՀԱՅԿ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ՝

16 Rue des Hortensias, St. Just, Marseille

փորձ մը միայն կը բաւէ տեւական յաձախորդ ըլլալու համար

ԸՆՏԻՐ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱՆ

ՇԱՒՈՒՂ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nordի մօտ, 17 rue Belzunce, հինգ փոդոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս զործերու: Զուր, գազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք: Պայլ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր.: Դիմել՝ Պ. Kiltikianի, 8 rue Rougemont (Paris 9e), իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝ 15 rue Belzunce, սրճարանին տիրոջ:

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՄԻԹԷԼ)

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil. 96—74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր ամենալաւ պայմաններով

*ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾ*ներումասնագիտութիւն, առանցկանխավճարի ընդունելութեան ժամեր. առաւօտ ժամը 9.30էն 10.30, կէս օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30:

Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud

Օթօպիւս BC, BG, O եւ Q թրամուէյ 5 եւ 26

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

"ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ,, ԳՐԱՁՈՒԼԱՐԱՆԸ

43 Rue de Trévise, PARIS (9)

Ըստ առաջնոյն կը հայթայթենք տպագրական տառեր, մեքենայ եւ իրեղէններ: Դիմել վերի հասցէով Պ.Վ.Վարդանօֆի:

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտայլ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50: Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12: Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), դերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուլտրաձկձկեան դարմանում (radiothérapie profonde), նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են:

Թոքախտաւորներու համարpneumothoraxի գործողութիւն: Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ):

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէաճական, թեւադրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ:

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներական հիւանդութիւններու համար:

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք:

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն:

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն:

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée

PARIS (19e)

Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԴԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑ ՑԱՀԱԽՈՒՈՂՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

Հ. Յ. Դ. ԵՒՐՈՊԱՅԻԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ—ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ

ընդհ. ժողովը փարիզի եւ շրջաններուն համար, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 2 փլաս Շաթլէ, քաֆէ Քոնթուարի գետնայարկը (Սառա Պէռնարի թատրոնին կից (մէթրօ Շաթլէ) կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

Վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30—9.15, ծրագրի մեկնաբանում՝ (ընկ. Պ. Հիւսեան):

Ժամը 9.30 — 10.15, մարդկային յեղաշրջման պատմութ. (ընկ. Բ. Գավէգեան):

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Սալօն Շափի մէջ, 84 բիս Շար:

Կը խօսին՝ ընկերներ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ

Կ'արտասանեն՝ ընկերներ Մարուքեան, Մ. Գաբրիէլեան, Ց. Ուզունեան

Ճոխ գեղարուեստական բաժին Մուտքը ազատ է

ԿԱՐՏԱՆ.— Այս կիրակի ժամը 2.30ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ կը խօսի՝ ընկ. ԱԶԳԻՆ

Ճոխ գեղարուեստական բաժին

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՆԻՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Մատլէնի Անդրանիկ խումբի կողմէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 364 Bld. de la Madeleine, Bar Cigaleի սրահին մէջ:

կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԱԲՕՅԱՆ

կը հրաւիրուի մատլէնի եւ նիսի Հայ հասարակութիւնը

Մուտքը ազատ է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած վալանսի կոմիտէին կողմէ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին PALACE սինեմային մէջ

կը խօսի՝ ընկ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ա. Ե. Հ. կարմիր խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ

Կ. ԽԱՉԻ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻԻ

Այս Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս

Quai Blanqui (մեծ կամուրջի դէմը) Ալֆորվիլ

կը նախագահէ ՏՕՔԹ. Ց. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ

Բանախօսութիւն, 30 մանուկներու մասնակցութեամբ տեղի կ'ունենան հայկական ֆանթէզիի պարեր, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ: Ընտիր ճաշ, մատչելի պիւֆէ:

Մուտք 5 ֆրանք

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Պ. Ա. Ջամալեան պիտի կարդայ «Հայը հայ պահելու» բանաձեւը. յետոյ պիտի խօսի Պ. Ստ. Քոչարեան նիւթ ունենալով՝ «Արեւմտահայ եւ Արեւելահայ հնչաբանութիւն»ը: Այսուհետեւ ակումբի անփոփոխ եւ մշտական հասցէն.— Sté. Byothéraphitique, 131 Rue Cambronne, Métro Vaugirard, Autob·Ag եւ X, Tram. 123(4:

Ն. Գ. Բ. ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՊԱՆԴՈՒԽՏԻ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՀՐԱՆԴԻ (ՄԵԼՔՈՆ ԿԻՒՐՃԵԱՆ)

(Բ. հրատարակութիւն «ՆԱՀԱՏԱԿ ԳՐՈՂՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ»ՈՒ)

Ներկայիս նկարով, գեղատիպ կողքով՝ Մ. Քէպապճեանի կենսագրական ամփոփ յառաջաբանով եւ գեղեցիկ տպագրութեամբ:

Գինն է ֆրանսայի, ֆրանս. գաղութներու եւ պալքաններու համար 20 ֆր. միւս երկիրները 25 ֆր. կամ 1 տոլար:

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի վարչութեան՝ Լ. Դեւրնեանի 235 Fbg. St. Martin, Paris (10).

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէնի, Պուա-ֆոլոնպի Ջէյ-Թուն կոմիտէի վիճաբանական ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, 79 Rue des Chambards, Պուա ֆոլոնպ՝ կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան ենթակոմրտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, 1 Bld. Carnot, Ալֆորվիլ:

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի կոմիտէնսահպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Հ. Ց. Դ. պատ. միութեան բոլոր անդամները այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը (11 բիս տը Նուար), անդամներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է, ներկայանալ անդամատետրով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան փարիզի վաճագն գրադարանին դասախօսական ժողովը այսօր Հինգշաբթի իրիւն ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ: կը դասախօսէ Տօքթ. Դ. Ամատեան, նիւթը՝ *Ալքոլա-*

ժոլութիւնը իբրեւ ընկերային աղետ: Մէկ ժամ սինէմա: կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութեան մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին: Օրակարգ.— 1. Պ. Վ. Համբարձումեան կը խօսի «Հայ կնոջ իրաւունքներու մասին», Հ. Կ. Խաչի 20 ամեակը, ընթացիկ հարցեր:

Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիները եւ համակիրներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Ռընաժ, Գործ.— 152 ֆրանք
Պէլֆոռ, Ե. Տ.— 36:
Ռոման, Գոբձ.— 189.50:
Րիկա, Կովկ. Միութիւն.— 100:
Պերլին, Մ. Ա.— 122:
Փարիզ, Լ. Տ.— 10:
Անիէռ, Ամիր.— 15:
Ժրնեւ, Տիլ.— 500:
Մէն Մօռ, Ռուստ.— 35:
Վալանս, Գործ.— 380.70:
Մէն թ'Էթիէն, Յակոբեան.— 50:
Փարիզ, Լ. Ե.— 35:
Լա Սիօթա, Գործ.— 90
Քլէրմոն Ֆէրան, Գ. Թ.— 35:
Փարիզ, Օր. Պետր.— 35:

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԵՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի(էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին ձեւերով:

Տիաղէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord

(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵԼԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲՕՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie

մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 36-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

CORDONNERIE «AKAP»

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq.

Մէթրօ՝ ԱՎԼՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակար միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի: Մասնագիտութիւն *Շէնի, Շեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ, ժամադրեալ չափ առնելու կուգայ:*

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս Կիշառի մօտիկ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գին, շահիլ արագ շրջանառութենէն:

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնը վրայ զգալի գեղչ կ'ընենք:

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղութիւն, Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքներու եւ սպասարկութիւնը անթերի:

Շանօթացէք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:

կրնաք հաւոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք:

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ.

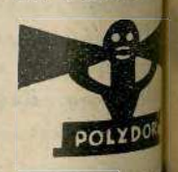
SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

REGISTERED TRADE

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Mén.

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին ամէն վաճառանիշ ձիֆոններ,— DECCA, COLUMBIA, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.: Գիները՝ 120, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամ*

ԿԸ ՓՆՏՌԻԻ

— կը փնտռուի Մարաշի ջաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սպիակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Սամուէլ, Տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— կը փնտռուի կէյվէի Միջագիւղէն շնորհիկ Սէմէրճեան: Լուր առնուած է թէ 1927ին կը գտնուէր Պոլիս, իմացնել իր քրոջ Գնարիկ Սէմէրճեանի, 72 Rue Jean Jeaques Rousseau, Issy - les - Moulineaux, (Seine) France.

— Դպրոցասէրի սանուհինեբէն՝ Մարիամ Ճօշկունեան կը փնտռէ իր հօրեղբայրը՝ Աֆիոն Գարահիսարցի Արմենակ Ճօշկունեան, զոր կորսնցուցած է Իզմիրի դէպքերէն յետոյ եւ այժմ կը կարծուի թէ կը գտնուի Փարիզ կամ Մարսէյլ իբր շոգեկառքի պաշտօնեայ: Իմացնել՝ Ecole Tebrotzassère, 1 Bld. du Nord, Le Raincy, (S. et O.).

— Սուրէն Փանոսեան փնտռէ իր եղբայրները (Ճանօ), Արիստակէսը եւ Զարուհին՝ Զաքրուհան եւ Փանոսեան, որոնք տերթազին անյայտացած իմացնել ցառաջի վարչ.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

96 R. Rivoli, մէթր. Շատ եւ նոր մէթոտ. դարմ. միջ նաեց մորթի, արեան, վէրքերու եւ վարիսի: Ամէն օր 9-12

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿ

Sébastopol, Փարիզ, Մէթ Միզանցք., արեան, մորթի տարբալուծ.: Կ'ընդունի 12 եւ 2—8 եւ կիրակի

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Ա

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲԱՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle

Մէթրօ՝ Beaugre

Միզանցքի, փոր մորթի, արիւնի, կան լանդուքիւններ եւ կախտ: Ամէն օր ժ. 3-9: կիր. եւ տօն օր

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԵՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 876.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
20
ՄԱՐՏ
1931
20 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ Թիւ 1523 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԿԼՈՐ ՍԵՂԱՆԻ ՄԸ ՇՈՒՐՋԸ,,
ԲԱՑԱ Ո՛Չ ՔԱՌԱԿՈՒՍԻ ՍՐՏՈՎ ՈՒ ՄՏՔՈՎ

Կ'ըսէինք թէ հին աւատապետութեան և ազգային ներկայ կեանքի պատկերներուն միջեւ, տարբերութիւնը միայն ժամանակն է դրած՝ պահելով անշուշտ ամէն հասեմատութիւն:

Այս իրականութիւնը քանի տեւէ, միշտ ալ ծնունդ պիտի տայ ծանր կամ թեթեւ, բայց միշտ անհաճոյ միջադէպերու գաղութներու մէջ, ու ո՛չ մէկ ուժ, նոյն իսկ նախազգուշական... մտանութիւնները չպիտի կրնան արգիլել Պաղտատի դէպքերուն կրկնուիլը ուրիշ վայրերու մէջ:

Հայ ժողովուրդը ուր ալ գտնուի եւ որքան ալ կիսամերկ ու կիսաքաղց ըլլայ, իր ստուար զանգուածով, անցուցած է մեծատիրական խնամակալութեան կամ խմբական քմահաճ կարգադրութիւններու ենթարկուելու շրջանը: Չի սիրեր որ միանգամայն զինքը դարձնեն բեմ եւ լուռ հանդիսատես՝ իր գլխուն վրայ փորձելով ազգային կատակերգութիւններ՝ առանց իր մասնակցութեան:

Ու գրեթէ ամէն ուր որ կայ ազգ. կազմակերպութեան մանրանկար մը, ժողովուրդը հետզհետէ կը սկսի գիտնալ իր իրաւունքը կիրարկելու հնարաւորութենէն:

Ակռից՝ անխուսափելի բախումներ, որոնք հիմնական ո՛չ մէկ փոփոխութիւն կը ժամնեն կացութեան մէջ: Ընդհակառակն, թերեւս կը նպաստեն սրելու տիրակալական ախորժակները:

Որովհետեւ քանի կը պակսի կեդր. իշխանութեան մը հեղինակութիւնը՝ կրճնած ժողովրդային համակրութեան ու հաւանութեան, հրապարակը պիտի մնայ հակաժողովրդական տարրերու ձեռքը, մինչեւ պարպուի բոլորովին...:

Հայ հարազատ ու միատարը միջավայրի պակասը, ցըրտումը ստեղծած են շեղումի նպաստաւոր պայմաններ: Իբր բարոյական ամենախիստ պատիժ, որ խարանէը ու ձաղկէը անոնք որ կ'որսան պղտոր ջուրի մէջ, շահագործելով հեղինակութեան տիտղոսներ, հայ հանրային կարծիքը կը բացակայի, չնորհիւ հայ կեանքի պայմաններուն:

Կեդրոնական ազգ. իշխանութիւն մը՝ իբր բարոյական բարձրագոյն հեղինակութիւն՝ նախ պիտի գոցէր այդ բացը:

Իսկ այս ճամբուն վրայ, կը հաւատանք թէ բրիչի առաջին հարուածը պէտք է տան կուսակցութիւնները:

Հայ չէզոք զանգուածները իրենց խայտարդէտ, մեղկ ու յաւիտենապէս ղժգոհ բանգէտներով, որքան ալ բարեմիտ ու տրամադիր ըլլան, վերջին տասնամեակն իսկ կը փաստէ թէ անընդունակ են շարժելու եւ իրենց ձեռքերով իսկ ստեղծելու իրենց հաւաքական գոյութեան անհրաժեշտ հաստատութիւնները:

Կը մնան ուրեմն կուսակցութիւնները, որոնք իբր հաւաքական աշխատանքի աւելի ընդունակ, ժարզ ու վարժ կազմակերպութիւններ, չեն կրնար չխմբուիլ ձեռնարկի մը շուրջ, ուր քաղաքականութիւնը, քաղաքական տեսակէտներն ու գործնական հետապնդումները վերջին տեղը միայն կրնան գրաւել, այն ալ եթէ գրաւեն...:

Երբ Եւրոպա կը ստեղծէ ժընեւը ու քով քովի կը բերէ երկուան ոխերիմները, չկայ պատճառ որ արգիլէ հայ կուսակցութիւնները բոլորուելէ նոյն սեղանին շուրջ, ծեծելու համար ցաւ մը, որուն արագ ամոքումէն մեծ չափով կախում ունի նոյնիսկ իրենց գոյութիւնը: Ի վերջոյ, որո՞ւ մեծափառքամ ժառանգութիւնն է որ չպիտի կրնան բաժնել ու բաշխել...: Ու որքան շուտ, այնքան լաւ:

Տեղին չէ՞ր «Յառաջ»ի հարցը.— Ո՞րն է աւելի անմիջական, — սպասել որ ամէն մէկը իր գլխուն ճարը նայի էէլ-պակաս իմաստութեամբ եւ մեզ դէմ անել կացութեան մը առջեւ: Թէ նստիլ կլոր սեղանի մը շուրջը, որոճալ, տքնիլ եւ ձեւ մը գտնել, ընդհանուր ուղղութիւն մը տալու» («Յառաջ», 18 մարտ):

Ո՛չ մէկ առարկութիւն որ լաւագոյնն է նստիլ «կլոր սեղանի մը շուրջը»: Բայց ո՛չ քառակուսի սրտով ու մտքով, սայթաքեցնելու ցաւագար կանխամտածումով: Որովհետեւ, պէտք է ընդունիլ թէ դիւրին չէ տարիներէ ի վեր սրտերու խորերն ամրացած ոխն ու թշնամութիւնը փարատել մէկ շունչով: Ամէն մարդու տրուած չէ մէկ պահէն միւսը ծրարել ու մէկդի դնել հին զգացումները եւ վայրկեանի պահանջը քրքրել ուղիղ աչքերով:

Բայց ցաւը՝ որ իր խորքին մէջ գոյութեան պայքար է եւ հաւասարապէս մեր բոլորինն է, բոլորին կողմէ արժանի է այդքան զոհողութեան. կ'արժէ որ բոլորը փորձեն նահանջ պարտադրել քէներուն որ կ'ուշացնեն դարմանի մը պահը:

Մենք կը հաւատանք թէ, եթէ ուզեն իսկապէս գործի լծուիլ, բոլոր կուսակցութիւններն ալ ունին ընդունակ տարրեր որոնք կարենան իրարու քով բազմիլ «կլոր սեղանի մը շուրջը», իրարու լեզուէ հասկնալու հաստատ մտադրութեամբ: Թող կարգադրեն, կազմակերպեն, ամրացնեն եւ յանձնեն որու որ կ'ուզեն:

Բայց թող առնեն փորձի առաջին քայլը:

Մ. Ե.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՆՔ ԵՒ ՄԵՐ ԴԱՏԸ

«Յուսաբեր» (11 մարտ) անդրադառնալով վերջին տասնամեակի պատմական կարեւոր դրուագներուն, կը գրէ.—

— «Այս սեւ օրերու արիւնոտ անցքերուն անդրադառնալով, բոլշեւիկ Բորեան, այսօր, այս դէպքերէն շուրջ տասը տարի վերջ, ֆեռւաւոր Մոսկուայէն կը վկայէ.

«Եթէ ֆալ աշխատաւոր զանգուածների շաւիղը պաճուճում էին՝ որ իրականացուեն Ռուսաստանի ֆետ կնքուած պայմանագրի մէջ նախատեսուած յանձնառութիւնները, միւս կողմից Ռուսաստանի արեւելեան քաղաքականութիւնը պահանջում էր՝ որ ի հաշիւ հայերի բաւարարուեն Թրքական երիտասարդ դրամատիրութեան աշխարհիկալական նուաճողական բնազդները, յանուն եւրոպական գաղութային աշխարհիկալութեան խորտակման եւ արեւմտեան պրոլետարիատի ազատագրման: Հայ աշխատաւոր զանգուածների շաւիղը գոհուեցին յօգուտ արեւմտեան պրոլետարիատի ազատագրման շահերի»:

Արդ, ո՛վ կրնայ յայտարարել, թէ Ռուսաստանը մեզ մուրհակ տուած է «հայ աշխատաւոր զանգուածների շաւիղը» այլ եւս չգոհել «արեւմտեան պրոլետարիատի ազատագրման գործին» եւ «Թրքական երիտասարդ դրամատիրութեան աշխարհիկալական նուաճողական բնազդներին»:

Եւ ո՛վ կրնայ երաշխաւորել, թէ Ռուսաստանը նման մուրհակ եթէ «տուած» է, այդ մուրհակն ալ ազնուօրէն պիտի գեղչէ պահանջուած պահուն:

Դրապէս այս հարցերուն պատասխանողը պէտք է ճամբել այն շէնքը, ուրկէ մարդկութիւնը սովորութիւն չունի խելացի խօսքեր լսելու:

Արդ, այս պայմաններուն տակ ներելի՞ է արդեօք մեր դատը վերջնապէս լուծուած հիւլակել:

Եւ եթէ այո՛, ներելի՞ է արդեօք այդ դատին լրիւ, ամբողջական ու վերջնական պաշտպանութիւնը վստահիլ այն ուժին, որ յանուն Մոսկուայի այսօր նստած է մեր հայրենիքին մէջ:

Աւելի՛ որոշ, աւելի՛ յստակ ու աւելի՛ պարզ, — մուցուած եւ ուրացուած գաղութահայութիւնը դեռ եւ ընելիք ունի՞ թէ չունի իր լքուած դատին պաշտպանութեանը մէջ:

Սխալ չհասկցուինք. մեր խօսքը բացառաբար Թուրքիո՛յ, Թրքակա՛ն ճակատի, Թրքակա՛ն վտանգի ու «Թրքահա՛յ» դատի մասին է, որ եղած է, եւ պիտի մնայ իբրեւ գերագանցապէս Հա՛յ դատ, Հայկակա՛ն դատ ու Հայաստանի՛ դատ:

Ահա այն մտայոգութիւնները, որ իբրեւ հայ կը յանձնենք հայութեան ուշադրութեան»:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐԸ ՇՈՒԼՑԻ ՄԷՋ

ՍԹՈՔՀՈԼՄԻ մէջ ներքակալուած համայնավարի մը վրայ գտնուեցան Թուղթեր, որոնք կը հաստատեն թէ Դ. Միջազգայինը պերլինի մէջ հաստատած է տպագրական անանուն ընկերութիւն մը, օժանդակելու համար համայնավար տպարաններուն եւ թերթերուն: Այս ընկերութեան տնօրէնը շուէտի եւ նորվեկիոյ մէջ, համայնավարներուն տուած է կարեւոր գումարներ, 500,000 քուրօն նորվեկական համայնավարներուն եւ 96000 ՍԹՈՔՀՈԼՄԻ համայնավար թերթին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քրտական շարժումը Միջագետքի մէջ

Միջագետքի կառավարութիւնը, Ֆէյսալ Թագաւորին ստորագրութեամբ հետեւեալ զեկոյցը հրատարակած է, քրտական ապստամբութեան մասին:

Յունուար 3—17, անգլիական օդային ուժերը իրենց անգամ խուզարկութեան թռիչքներ կատարած են ապստամբ Շէյխ Մահմուտի ուժերուն վրայ: Հակառակ օդը շատ աննպաստ ըլլալուն, թռիչքները մեծ յաջողութիւն ունեցած են Միջագետքի թնդանօթաձիգներու հրամանատարին պահանջով, յունուար 17ին Քէրքիւքի մէջ անգլիական օդային ուժերուն գլուխն ալ անգլիացի սաւառնորդ սպայ մը դրուած է: Այս ուժը մինչեւ յունուար 21 այս կողմերը մնացած եւ ըմբոստներուն վրայ ռումբեր նետած է:

Այս թուականին լուր ելած է որ Շէյխ Մահմուտի ուժերը խիստ ստուարացած են եւ Հալիճէի վրայ յարձակում պիտի ըլլայ: Ասոր վրայ, մեր ցամաքային եւ օդային ուժերը զօրացուած են եւ բուռն ընդհարում մը եղած է Հալիճէի մէջ: Ապստամբներուն մէկ մասը մեռած. 8 հոգի ալ վիրաւորուած են: Յունուար 20-24, Սիւլէյմանիէի մէջ առատ ձիւն տեղացած ըլլալով Հալիճէի եւ Նէճվինի կողմերու շարժումները կանգ առած են:

Յունուար 26ին, Միջագետքի ուժերը դէպի Հուրման առաջացան եւ հոն սահմանագլուխը պահականոց մը հաստատեցին: Միեւնոյն ատեն, Պաղտատէն օդային եւ ցամաքային նոր ուժեր բերելով, Քէրքիւքի մէջ ջոկատ մը կազմուեցաւ: Յունուար 31ին Հալիճէէն Հուրսալ եւ Սիւլէյմանիէէն Սէրթէ ու Շամլիյէ ճամբայ ելան մեծ ուժեր:

Թշնամի ուժերը սկսած էին պաշարուիլ Ավէրման լեռնեբու կողերուն վրայ: Բայց մարտ 2ին, Շէյխ Մահմուտի ուժերը գիշերանց օգուտ քաղեցին լեռնային ճամբէ մը ու յաջողեցան Մէնսիէի ուղղութեամբ փախչիլ:

**** Միջագետքէն Լոնտոն ղրկուած հինգ երիտասարդները այնտեղ լրացուցած են սաւառնորդութեան իրենց ուսումը, եւ ասիս մը վերջ պիտի վերադառնան հինգ սաւառնակներով:*

Բողոք մը Թուրքիոյ դէմ

Նեղուցներու յանձնախումբին տարեկան տեղեկագիրը, այս ժամերս պիտի ղրկուի յանձնախումբին մէջ ներկայացուցիչ ունեցող պետութիւններու եւ պիտի ենթարկուի Ազգերու Դաշնակցութեան քննութեան:

Տեղեկագիրը երկու բողոք կ'արձանագրէ Թուրքիոյ դէմ: Ա.— Առանց առեւտրական գործողութիւններ կատարելու, նեղուցներէն անցնող նաւերուն վրայէն՝ Թուրքիոյ կողմէ գանձուած առողջապահական տուրքի ծանրութեան դէմ: Տեղեկագիրը արդար կը նկատէ այդ տուրքին ջնջումը՝ նեղուցներու պայմանագրութեան վաւերացման ընթացքին, զայն նկատելով հակառակ՝ միջազգային առողջապահական կանոններուն: Բ. Ազատարարութեան տուրքերուն եւ փոխարէն մատուցուած ծառայութիւններուն միջեւ տիրող խոտոր հաւասարութեան դէմ: Տեղեկագիրը կը հաստատէ թուրք նաւային սպասարկութեանց մէջ կարգ մը բարեփոխումներ, ինչ որ կրդիւրացնէ զանազան ձեւակերպութեանց արագ կատարումը:

Բաղդատմամբ 1929ի, 1930ի ընթացքին, նեղուցներէն երթեւեկը աւելցած է 40 առ 100 հարիւրեակով: Ռուսական նաւային ուժը որ կը նկատուի առաջին՝ Սեւ ծովու մէջ, կը բաղկանայ 51 կտորներէ, 21 ջրասաւառնակներով:

Խորհուրդներու 6րդ համագումարը

Մոսկուայի մէջգումարուող Խորհուրդներու 6րդ համագումարը վերջացաւ: Իր վերջին նիստին մէջ, համագումարը միաձայնութեամբ վաւերացուց կոլխոզներու եւ սովխոզներու մասին, երկրագործական գործավարութեան տեղեկագրին մասին տրուած որոշումները:

Ընտրուեցաւ կեդր. գործադիր կոմիտէն, 469 համամիութենական անդամներով 137 ազգային խորհուրդներու անդամներով: Ընտրուողներուն մէջ կան Ստալին, Մոլոթով, Օրճոնիկիձէ, Վորոշիլով, Քալինին, Կալանովիչ, Լենինի այրին՝ Քրուփսքայա, եւայլն:

Ռուսիոյ եւ կարուղիներու կազմակերպումը

Գերման երկաթուղիներու ընկերութեան մը եւ խորհրդ. կառավարութեան միջեւ բանակցութիւններ սկսած են 500 վայրաշարժներու եւ 5000 վագոններու ապսպրանքի մը համար:

Դէպի գերմանիա կատարուած ռուսական արտածումները կը գնահատուին 436 միլիոն ոսկի մառք 1930ին: 1928ին այդ գումարը բարձրացեր էր 723 միլիոնի. իսկ 1929ին արդէն իջեր էր 425ի:

Պելկրատի ռմբահարձակները

Երէկ հաղորդեր էինք որ ոումբեր պայթած են Պելկրատի պետական շէնքերուն առջեւ: Ոստիկանութեան կողմէ բացուած քննութիւնները հաստատեցին թէ ռումբերը հին պարկերու մէջ ծածկուած որոշեալ վայրերը տարուած ու տեղաւորուած են անձերու կողմէ, որոնք Պելկրատ եկեր էին շոգեկառքով եւ անմիջապէս, նոյն ճամբով ալ մեկնած: Գտնուեցաւ գամփիւղը որ գործածուեր էր ռումբերու փոխադրութեան: Երեք ուրիշ դժոխային մեքենաներ եւս գտնուեցան չպայթած, այն շէնքերուն քով, ուր պայթումը տեղի ունեցեր էր:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՈՃԻՐ ՄԸ ՎԷՐՍԱՑԻԻ ՊԱՐՏԷԶԻՆ ՄԷՋ

Երկու օր առաջ, քաղաքական ոճիր մը գործուեցաւ Վէրսալլի պարտէզին մէջ: Ոճրագործները եւ զոհը իտալացի են եւ կը պատկանին իտալական համայնավար կուսակցութեան: Երեք երիտասարդներ, կէս օրէ վերջ կը պտըտէին պարտէզին մէջ, Ջրանցքին շուրջ, երբ յանկարծ անցորդներ նշմարեցին թէ բուռն վէճի մը բռնուած, զիրար կ'անարգեն. «լրտես, մատնիչ» բառերը յաճախակի կ'ուղղուէին երրորդին՝ առաջին երկուքին կողմէ: Այն որ կ'անարգուէր փորձեց հեռանալ: Հազիւ քանի մը քայլ էր առեր, երբ երեք ձեռք ատրճանակ պարպուեցաւ:

Չոհը կը փռուէր գետին, մինչ ոճրագործները կը փութային մխրճուիլ եւ անհետանալ քովնտի անտառակին մէջ: Չոհը որ վիրաւորուեր էր միայն, փոխադրուեցաւ հիւանդանոց, ուր կարելի եղաւ զինքը ենթարկել կարճ հարցաքննութեան մը: Յայտնեց երկու ոճրագործներու անունները: Ոստիկանութիւնը կապակցութիւն կը նշմարէ այս եւ անցեալ տարի Մարթրուվիլի մէջ գործուած ոճրին միջեւ, որու հետեւանքով երեւան հանուեցաւ իտալական համայնավար գաղտնի կազմակերպութիւն մը:

Ահաբեկիչները գործած են Փարիզի հակաֆաշիստ կազմակերպութեան հրաժանով, եւ փորձած են սպաննել Սփինէլլին — վիրաւորը— այն կասկածով թէ կապեր ունի ֆաշիստներու հետ եւ անոնց կը ծախէ հակաֆաշիստներու գաղտնիքներ: Իրօք, Պելճիքայի եւ Շրանսայի մէջ գործող իտալացի համայնավարները նշմարեր էին թէ իրենց գաղտնիքներէն շատերը յայտնած են ֆաշիստներուն: Գաղտնօրէն Իտալիա ժտնող իրենց անդամները կը ձերբակալուէին, ու կը դատուէին ծայրայեղ խստութեամբ: Քննութիւն կատարեցին եւ կասկածեցան երեք անձերէ, Վէքքի, Լանթոնէլլի եւ Սփինէլլի, (վերջինը վիրաւորուած Վէրսալլի մէջ): Գաղտնի խուզարկութիւն մը կատարեցին Սփինէլլիի տան մէջ, ուր գտան ընկերներու լուսանկարներ, եւ կարգ փաստաթուղթեր, երբ ինքը հիւանդանոց կը գտնուէր Լիէժի մէջ: Ապաքինումէն յետոյ եկաւ Փարիզ, ուր, համայնավար մասնաճիւղի պետը դեռ անցեալ կիրակի, ողջագուրելու ձեւով, փորձեր էր զինքը խեղդել:

Ահաբեկիչները տակաւին չեն ձերբակալուած: Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր քննութիւնները, որոնք կ'երեւի հարուստ պիտի ըլլան յայտնութիւններով հակաֆաշիստ կուսակցութեան մասին:

ԿԱՆՑԻ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Չնդիկ եւ անգլիացի ֆիւսկի գործատէրերուն հետ, կանտի համաձայնութիւն գոյացուց, արտասահման ղրկելու համար Լանքաշիրի կտաւեղէնէն չծախուած մնացորդները եւ անոնց տեղ առեւտրականներուն տալու համար տեղական արտադրութիւն:

Կանտի յետոյ մեկնեցաւ Տէլֆի, խորհրդակցելու համար ֆինդիկ իշխաններն ու մահմետական ները շահագրգռող կարգ մը հարցերու շուրջ՝ հնդկական սահմանադրութեան վերաբերեալ:

*** Վերջերս կատարուած նոր մարդահամարի մը համաձայն, Հնդկաստանի բնակչութեան թիւն է 355 միլիոն, ինչ որ կը նշանակէ վերջին 10 տարիներու ընթացքին՝ 30 միլիոնի յաւելում մը:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

Ի ՓԱՌՍ ՄԻԱՊԵՏԻՆ

Համայնավար կուսակցութեան ներքին յարաճուն ցնցումները, վերջին վեց ամսուան շրջանին, պատճառ դարձան շարք մը փոփոխութիւններու, կուսակցական եւ պետական ղեկավարութեան մէջ։

Մոսկուայէն սկսած մինչեւ Երեւան բազմաթիւ գործիչներ, դիրքի եւ հաւքաւի հասած, մէկ օրէն միւս տապալեցան եւ քշուեցան հրապարակէն, անստոյգ եւ վտանգաւոր ճակատագրին յանձնուած։

Եւ հիմա նորերն են, բոլորովին անձանօթ ղէմքերը, որ արհեստական եղանակով մը առաջ կը քաշուին, բռնելու համար պատասխանատու եւ լուրջ դիրքեր, որոնք ամէն պարագայի տակ շատ աւ չեն համապատասխաններ իրենց ունեցած ժառանգ պաշարին։

Մոլութիւն մը նշանակումը Ռիկովի տեղ, իբրեւ ԽՍՀՄ Գործադիրներու Խորհուրդի նախագահ, պերճախօս ապացոյց է այս իրողութեան։

Բարձր կարողութիւններով օժտուած, համառուսական կեանքի մէջ հեղինակաւոր տնտեսագէտ Ռիկովի յաջորդ Մոլոթովը իրենց իսկ տեղեկութիւններով հասկնալ բանուոր մը, հիւրանոցի սպասաւոր մը, եւ մարզուած յեղափոխական մըն է եղած համայնավար կուսակցութեան համար։ Բայց այս բոլոր առաւելութիւններու հետ, ան լուրջ եւ հիմնական կրթութենէ զուրկ մարդ մըն է, երկրորդական վարժարանի երես իսկ չտեսած։

Տարբեր չէ պատկերը այս տեսակէտէն նաեւ Հալաստանի մէջ։

Զկան այլ եւս 1921-1927 թուականներու այն բոլոր գործիչները, որոնք ամէն պարագայի տակ լուրջ եւ հիմնական կրթութեան տէր էին։ Ասոնք բոլորն ալ քշուած են Անդրկովկաս եւ Ռուսաստ, շատերը անկարեւոր պաշտօններով, իսկ ուրիշներ ալ հալածական եւ աքսորական։ Հայաստան մնալու արտօնութիւն ընորհուած է միայն Ա. Կարինեանին եւ Պ. Մակինցեանին, որոնք նոյնպէս շնորհազրկուած են։

Այս տեղատուութիւններու ընթացքին իր դիրքը պահող կասեանը նոյնպէս ենթարկուեցաւ իր ընկերներու ճակատագրին։

Հիմա Հայաստանի Գործադիր Խորհուրդի նախագահութեան կոչուած է Ա. Ասանեան, որու կենսագրութիւնը տրուեցաւ մեր թերթի մէջ։ Կրկնենք հոս անգամ մը եւս — որ մեր երկրի ամէնէն պատասխանատու այս պետական մարդը նոյնպէս, զուրկ է լուրջ կրթութենէ։

Ան 15 տարեկանէն մինչեւ 23 տարեկան եղած է պարզ բանուոր։ Հոկտեմբերեան յեղափոխութենէն երկու տարի ետք մտած է համայնավար կուսակցութեան մէջ, նոր եւ աստիճանական բարձրացումով կը հասնի այսօր չափազանց ծանր եւ պատասխանատու պաշտօնի։ Կասեանի այս յաջորդը, տակաւին վերջերս էր որ ընտրուեցաւ Անդրկովկասի Գործադիր Խորհուրդի գործօն նախագահութեան անդամ, հոն եւս տիրանալով կասեանի պաշտօնին։

Ընդհանրապէս բոլոր հին եւ փորձուած հայ համայնավարները զանազան պատրուակներով եւ մեքենայութիւններով մէկիկ մէկիկ քշուեցան գործօն հրապարակէն։ Պարագայ մը, որմէ չափազանց գոհ են ի հարկէ թիֆլիսի եւ Պաքուի կազմակերպութիւնները։ Զէ՞ որ այս ձեւով Անդրկովկասի կուսակցական եւ պետական ղեկավարութեան մէջ գերակշռութիւնը աւելի քան ամուր հիմերով մնաց վրացիներուն եւ Աղրբէջանցիներուն։

Ու այսօր փաստօրէն, այս երկու ազգութեան ներկայացուցիչներն են որ կը վարեն մեր երկրի ճակատագիրը, ժամանակ-ցութենաւք Ռուսերուն։

Դիտելի պարագայ մը, որ նոյնպէս շատ բան կ'ըսէ մեր համայնավարներու բարքերու մասին։ Մինչ մէկ կողմէն խըստութեամբ պատժուեցան բազմաթիւ հայ համայնավար գործիչներ, շատ անգամ անտեղի եւ աւելորդ մեղադրանքներով, անդին միշտ ալ իրենց դիրքերու վրայ մնացին այլազգիներ, որոնց կուսակցական անցեալը, այնքան ալ պարզ չէ։

Այսպէս, օրինակ Փիրումեանն ու Երզնկեանը, որոնք Անդրկովկասեան երկիրներու խորհրդայնացումէն առաջ եղան հաւատարիմ գործակիցներ վրաց Սոցիալ-Տէմօկրատ կուսակցութեան։ Յանցանք չէ անշուշտ ենթադրել, որ այս մարդոց արտակարգ առաքինութիւնն է եղած ուժգնօրէն ուրանալ անցեալը, եւ երկրպագել ներկային։ Եթէ ոչ, ինչպէ՞ս կարելի է հաւատալ որ Ժօրտանիան եւ Ռամիշվիլին աւելի թիռւ այս մենշէվիկները, մէկ օրէն միւսը գրաւեն գտարիւն լէնինեան։

Այսպէս կամ այնպէս ստիպուած ենք արձանագրել ընդհանուր երեւոյթ մը, որ կը ձգտի չէզոքացնել եւ սպաննել մարդկային միտքը, յանձինս պատրաստուած բոլոր ժառանգներու։

Ճիշտ չէ անշուշտ այս նկատումը թէ, հմայնավար վարիչները կը ձգտին երկրին ղեկը յանձնել բուն իսկ բանուորութեան։ Ճիշտ չէ ասիկա եւ այն պատճառով, որ բանուորութիւնը խորհրդային երկիրներու մէջ տակաւին չէ հասած մտքի այն բարձրութեան, որով ի վիճակի ըլլար ղեկավարել պետական չափազանց բարդ մեքենան։ Ու յետոյ պէտք չէ մոռնալ նոյնպէս, որ այսօր աւելի քան երբեք հմայնավար պետական եւ կուսակցական ղեկավարութիւնը կը կարօտի գիտական պատրաստութեան, շնորհիւ այս հսկայական ծրագիրներուն, որոնց մով կը ձգտին յեղաշրջել բովանդակ մարդկային կեանքը։

Եւ արդէն իրենք ալ այս ուղղութեամբ է որ շարունակաբար ահազանգ կը հնչեցնեն։

Բացի ճարտարարուեստի հաւար անհրաժեշտ մասնագէտնեռւթենէն պահանջէն, վերջերս առանձին ուժգնութեամբ կ'ուզեն վերջ տալ անգրագիտութեան։ Այլեւ, «արտակարգ» միջոցներով կ'ուզեն ծաւալել պարտադիր ուսումը, իբրեւ բացարձակ եւ անվիճելի պահանջ։

Այս ընդհանուր կրթական ձեռնարկներուն հետ զուգընթաց, կը ձգտին նոյնպէս «վերացնել «կուսքաղղաստիարակչութեան ճեղքուածքները»։

Այս ամէնը անժխտելի ապացոյց են համայնավար կուսակցութեան հետապնդած կրթական քաղաքականութիւն։

Կեանքի բնական պահանջներէն առաջ եկած այս հարկադրանքով պէտք է բացատրել նոյնպէս անոնց հետաքրքրութիւնը, «անկուսակցական» մարտաւորականութեան մասին։ Զէ՞ որ այդ մտաւորական ուժերով միայն անոնք կրնան գործի մղել իրենց այս բոլոր վարչութիւնները, որոնց ղեկավարութիւնը յանձնած են Մոլոթովներու եւ Անանեաններու նման թերուսներու։

Նոյն այս հրամայականութենէն թելադրուած է որ, այսօր աւելի քան երբեւէ կը փորձեն անվնաս դարձնել «անկուսակցական մտաւորականութիւնը» իրենց սովորական միջոցներով։

Վերջերս երկու տարբեր առիթներով, Հայաստանի Գործադիր Խորհուրդի նախագահ՝ Ս. Տէր Գաբրիէլեանը եւ կեդրոնական կոմիտէի երկրորդ քարտուղար Վարդանեանը խօսելով մտաւորականութեան «լոյալութեան» մասին, կը պահանջէին՝ «Դրանց պէտք է ասել, Թէ բաւական է, արդէն եկել է ժամանակը, երբ պէտք է լինել կամ մեզ հետ, կամ մեր դէմ։ Ի հարկէ դա դեռ չի նշանակում, որ դրանք պէտք է բոլորն էլ ձեւակերպուած կոմունիստներ դառնան։ Ի հարկէ ոչ։ Բայց որ նրանք մեր կուսակցութեան գիծը պարտաւոր են կիրառել՝ այդ մենք պահանջում ենք։» (Խ. Հ. 17 փետր.)։

Մեկնութիւնը աւելորդ է։ Մարդիկ իրենց սեփական շարքերու պարապութիւնը լեցնելու անհրաժեշտութեան տակ, կ'ուզեն օգտագործել անկուսակցականները։ Ասոնք վերջին հաշիւով միշտ ալ կրնան նուազ վտանգաւոր ըլլալ, քան իրենց պատրաստուած ընկերները։

Բայց իմաստը այս բոլոր իրարանցումներուն, կը թուի թէ կը ծնի Ստալինեան տիրապետութիւնը պահպանելու միակ մտահոգութենէն։ Բոլոր բանուորներու նման, այս նոր տեսակի բռնակալինալ, կ'երեւի թէ իրտիրապետութիւնը տեւականացնելու գլխաւոր պայմաններէն մէկն ալ մտաւորականութեան գլխատումն է։ Պէտք է ատուացնել տգէտներու բազմութիւնները, յանուն միապետի տիրապետութեան։ փոխ միապետին։

Սխա՞լ է թէ ուղիղ այս հաշիւը,— այդ արդէն ապագայի գործ է։

Ս. ԹԱԹՈՒԼ

ՊԱՂՏԱՏԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՊԱՂՏԱՏ, 6 Մարտ

Նախորդ Թղթակցութեամբս ամփոփ կերպով գրեցի փետր. 5ին տեղի ունեցած ֆոյգի մասին։ Գրած էի նաեւ, որ կէսփետի վերարաւոր գործակալը Մետասներորդ ժամուն, համախորհուրդ գինք հովանաւորող Պր. Աբգար Յովհաննէսեանի, եօթը ազգայիններու վրայ իրենց բացած դատը բերանագի եւ գրաւոր ետ առած էին։ Այսու հանդերձ ոստիկանութիւնը խնդիրը ձեռք առնելով՝ նոյն ազգայիններու դէմ դատ բացած էր եւ դատավարութիւնը նշանակուած էր Մարտ Ի։ Այն ակնկալութիւնն ունէինք որ յատկապէս Պր. Յովհաննէսեանը, փետր. 5ի ֆոյգէն զգաստացած եւ մանաւանդ գիտակցելով, թէ ինչ խաղի եկած էր վեղարաւորին կողմէ, դատավարութենէն առաջ ու դատավարութեան ատեն վերջնականապէս պիտի յայտարարէր թէ այլեւս ոչ մէկ բողոք ու գանգատ ունի մատնանշուած անձերու հանդէպ։

Դժբախտաբար, մեր ակնկալութիւնը ի դերեւ ելաւ։

Մարտ Ի-ին, վեղարաւոր ըլլալուն ու Պ. Աբգար Յովհաննէսեանը ներկայացան դատարան։ Ներկայանալէ առաջ երկուքն ալ ժուռնալներ յանձնեցին դատաւորին։ Դատաւորը հարկ տեսաւ կրկին հարցաքննել զանոնք։ Երկուքն ալ դէպքերը խեղաթիւրուած ձեւով ներկայացուցին։ Մէկ կողմէ յայտարարեցին՝ թէ դատ ու բողոք չունին իրենք, մինչ կողմէ Պ. Աբգարը անուղղակի, իսկ վեղարակիրը ուղղակի մատնանշեցին մէկ քանիներու անունները, որոնցմէ իբր թէ անարգուած ու ծեծ կերած են։ Նոյն օրը դատարանը լսեց նաեւ վկաներէն տոքթ. Գ. Սահակեանը, որ Ամաժամեայի անդամ էր եւ այդ հանգամանքով ալ փետր. 5ին հրաւիրուած էր ժողովի։

Ժամանակը ուշ ըլլալով, դատավարութիւնը յետաձգուեցաւ մարտ 5ին։

Երէկ շարունակուեցաւ երկրորդ դատավարութիւնը։ Հարցաքննուեցան քանի մը վկաներ, որոնք ի նպաստ վեղարակրին ու Աբգարին վկայութիւններ պիտի տային։

Վկաները, սակայն բացառութեամբ առաջնորդարանի ծանօթ քարտուղարին, ըսին այն՝ ինչ որ տեսած էին։ Անոնց վկայութեամբ՝ ժողովուրդն ու իբր ֆոյգի ղեկավար ճանչցուածները ոեւէ մեղադրելի քայլ առած չէին։

Սակայն, առաջնորդարանի քարտուղարը ջանաց ձեւով մը ինքը եւս «հերոսանալ»ի կերած ծեծին պատճառով։ Քարտուղարին ծեծը երբեք առիչութիւն ունեցած չէ փետրուար 5ի ֆոյգին հետ։ Բայց որպէս զի առիթէն օգտուած եւ վեղարակրին ու Աբգարներու բարեկամութիւնը շահած ըլլայ, դէպքերը կը խեղաթիւրէ եւ զանոնք ի նպաստ «ամբաստանող»ներու կը ներկայացնէ։ Անշուշտ օր մըն ալ այս անձին իսկական պատկերը պիտի պարզուի նոյն Աբգարներու համար, որոնք այսօր իրենց պաշտպանութիւնն ու քաջալերանքը կ'ընծայեն անոր։

Դատարանը երկկուան դատավարութիւնը եւս յետաձգեց մարտ ԻԻին։ Ցակաւին վկաներ կան, որոնք պէտք է լսուին։ Թերեւս ԻԻի նիստն ալ շարունակելի ըլլայ կամ յետաձգուի։ կարեւորը այս չէ սակայն, այլ այն, որ գաղութը ծանր ու տխուր կացութեան մատնուած է։ Այսօր ոչ մէկ օրինաւոր ժողով գոյութիւն ունի առաջնորդարանէն ներս։ Ջէկիստ գործակալը իր ուզած ձեւով կը կարգադրէ խնդիրները։ Այժմ ալ զբաղած է... ի մօտոյ տրուելիք համերգով։ Այո՛, հէքեաթ չէ որ կը պատմենք։ Այլ դառն իրականութիւն։

Արդէն ամբողջ Իրաքի հայութիւնը միահամուռ կը բողոքէ կառավարութեան՝ օր առաջ այս անարժանը հեռացնել գաղութէն։ Դեռ քանի մը օր առաջ Մուսուլէն հեռագիր մը տրուեցաւ ներքին ու դատական նախարարութենէն։ Միւս շրջանները արդէն իսկ քանիցս բողոքած են եւ այժմ պատրաստուած են կրկին բողոքելու։ Ասկէ առաջ ղրկուած գրաւոր բողոքագրերը բարձի տակ դնելով, «առաջնորդ» կոչեցեալը անոնց մասին ոչ օգի ոչինչ ըսած է։

Ւնչ օրերու հասաւ մեր դժբախտ ժողովուրդը։

ԴԻՏՈՂ

ԼՈՒՐԵՐ ԱԹԷՆՔԷՆ

ԱԹԷՆՔ, 14 մարտ.— Ինչպէս ծանօթ է «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն, Ցունաստանի Հ. Կ. Խորհրդի վարչութիւնը այս օրերուս տենդագին աշխատանքի լծուած է, ամբողջ մարտ ամիսը «Դըպրոցի Ամիս» յայտարարելով։

Պէտք է, ըսել, որ յանուն այդ նպատակին «Նոր Օր»ի մէջ բացուած հանգանակութիւնները նպաստաւոր արդիւնք մը յուսալ կուտան։ Հաւրկ է շեշտել թէ շրջանիս այս շատ կարեւոր գործին, նիւթապէս օժանդակելու տեսակէտէն, շատ բան կը սպասենք Ֆրանսայի մեր հայրենակիցներէն, որոնք նման բազմաթիւ առիթներով (պուլկարիոյ շարժ, Հայաստանի շարժ, Ցնատոլուի բեկորներ) ցոյց տուին թէ կ'ըմբռնեն նպատակին եւ վարկեանին հրամայական պահանջը։

Ճիշդ տեղին եւ ստիպողականօրէն ժամանակին է, թէ «Ցառաջ» խմբագրապետին հետ՝ անգամ մը եւս եւ այս անգամ մեծ համոզումով եւ յոյսով կրկնենք՝ «Ձէքերը դէպի Արեւելք»։ Ու այժմ, դէպի Ցունաստան։

* *

Կուսակցական կեանքը տակ շրջան մը կը բոլորէ։ Մեծ խանդավառութեամբ եւ ժողովրդական ֆոյգերով հետզհետէ կատարուեցան ու կը կատարուին փետր. 18ի տպստամբութեան տասներորդ տարելիցի տօնակատարութիւնները։ Մարտ Իին, Լիփցիգի տօնեց տասնամեակը, ուր նախագահեց ընկ. Կ. Ցէոքմէճեան եւ խօսեցաւ ընկ. Ա. Կադէլ, մարտ 8ին, Ֆիլքսի Հ. Ց. Կ. կոմիտէն տօնեց, ուր խօսեցան ընկերներ Էպլիղաթեան եւ Ջաքարեան, նախագահեց՝ ընկ. Նաճարեան։ Մոգական լապտերով ժողովուրդին ցուցադրուեցան փետր. 18էն դրուագներ, նկարներ՝ Համազասպի եւ գնդ. կօրկանեանի կացինահարումը, նաեւ տեսարաններ Հայաստանէն, (Անիի աւերակները եւայլն)։ Բացի ասոնցմէ, տեղի ունեցաւ նաեւ փոքրիկ սինէմա մը, որ հաճոյք պատճառեց ժողովուրդին։

Մարտ 15ին ալ պիտի տօնէ ՔՕքինհան, նոյնպէս պատրաստուած եւ ճոխ յայտագրով։ Ցետոյ Սինկրուն եւ այսպէս յաջորդաբար։

Հ. Ց. Դ. ընկերուհիներու «Ազատամարտ» խումբն ալ տուաւ իր բացման հանդէսը։ Եղան արտասանութիւններ, երգեր եւ խմբերգներ, նախագահեց՝ ընկերուհի Գեղան Փափազեան, բանախօսեց՝ ընկ. Գ. Կաւվարեան։

Այսպէս յարատեւօրէն ժողովուրդը կը մօտենայ մեզի եւ մենք ալ փոխադարձաբար ժողովուրդին։ Այս փայլուն եւ շօշափելի երեւոյթը թող ըլլայ մեր պատասխանը՝ բոլորին ու բոլորի՛ն։

ԹՂԹԱԿԻՑ

«ԱՍՏՂ»ԵՐՈՒ ԱՇԽԱՐՀԷՆ ՆԵՐՍ

Ցերեկ կամ գիշեր շարունակ շարժանկարի վրայ փայլող «աստղ»երու աշխարհն էր, որ բացուեցաւ անցեալ շաբաթ օրը Paramount աշխարհահռչակ Ընկերութեան Ժուանվիլի Studioներու տնօրէն եւ հիմնարկու M. R. T. Kaneի սիրալիր արտօնութեամբ։ Հինգ ժամ անընդհատ օտար թղթակիցներու Ընկերակցութեան անդամներուն առջեւ ժանրաժանօրէն պարզելով տրուեցան հետաքրքրական յայտնութիւններ եւ հրապարակին համար — իսկական Հոլիվուտը։

Ամերիկեան նախաձեռնողին եւ կամքը մէկ տարուան շրջանին Կոմոնի գետնին վրայ ստեղծեցին աւելի քան 3 միլիոն տոլարի արժէքով ամենաժամանակակից ստուդիոներ, որոնք կը գրաւեն այսօր — Կոմոնի 2000է փոխարէն 20,000 քառակուսի մեթր տարածութիւն մը։

Տեղի ազութեան պատճառով Չիկոի կրնամ մանրամասնօրէն ծանրանալ այն բոլոր բացատրութիւններուն վրայ, որոնք տրուեցան թղթակիցներուն խօսուն կամ հնչուն ֆիլմի կազմութեան համար հարկ եղած մանրամասնութեանց նրբութեան եւ բարդութեան մասին։

Պարզապէս ապշեցուցիչ է այն փոխանցումներու աշխատանքը որ կը կատարուի գրասենեակին կամ երդիչին վրայ, անոր կոկորդէն մինչեւ ... մինչեւ ժապաւէնի վրայ արձանագրութիւնը։

Western Electric Ընկերութիւնը իր ապշեցուցիչ վարպետներուն եւ հոսանքներուն ցանցերով պատած է Փարամունի աշխատանոցները, ուր կը նկատել որ ամենափոքր մէկ առարկան անգամ գեղարուեստական տեսակէտով։

Փարամունը կազմակերպուած է արտադրելու համար, ֆրանսական, իտալական, սպանիական, ղերմանական, ռուսական, հունգարական, հնդկական, հունգարական, եւ սլաւական, սկանտինաւեան եւ չեխական լեզուներով ֆիլմեր, մասնագէտ բեմադրիչներ եւ հեղինակներու հակոզութեան տակ։

Այդ մտահոգութիւնը պատճառած է զինքը հրաւիրել ամէն ազգի հեղինակներ, բեմադրողներ եւ արուեստագէտներ։ Եւ արդարեւ իր աշխատակիցներու ցանկին մէջ կը գտնենք ֆրանսական՝ Մէրլեթ Օհոն, Քավալքանթի — բնագրողները— ծանօթ արուեստագէտները, Մարկրիթ Մօրկան, Մաքսուտեան, Շանթալ, Մարկանիէ, Սիւեւի վէյնոն եւ Ժանիայէն՝ բեմադրիչներ, Պիւշօվէցքի, Լէօ Միթլէր, Լիքս Պախ, եւ Տիթա Փոր, Շառլօթ Անտէր, Ռ. Թէյլըր Քասիյլ Հօուն եւն.։

Միւս երկիրները նոյնպէս ներկայացուցած են հոն լաւագոյն ուժերով։

Այս աշխատանքին շնորհիւ կարելի եղած է առաջին անգամ իսկ, արտադրել տասնեակ չորս լեզուներով 60 երկար պատկերներ, եւ 70 կարճ։

Այցելութեան ընթացքին ցանց դիտել սպանիական խումբ մը որ կը խաղար «Մարիոնաս»էն տեսարան մը՝ սպանիական լեզուով։

Նոյնպէս այցելուներուն համար ցուցադրուեցաւ այս մի ֆիլմ Paramountի պատասխանի վրայ ներկայացուող «Marionous»ի սպաներէն թարգմանութիւնը, շնորհալի արուեստագէտ եւ պարուհի Իւթէսիա Առնթինալի ժամանակ։

Հ. ԱԼԵՔՍԱՆ

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐ ՆՈՒՊԻԱՅ ՄԷՋ

Եգիպտական Հնագիտական վարչութեան կողմէ առաքինութիւն մը ղրկուած էր Նուպիոյ փրոֆ. Վիլարի գլխաւորութեամբ ուսումնասիրելու քրիստոնէական հին յիշատակարանները։

Առաքելութիւնը աւարտած իր փնտռտուքները այս շրջանի համար եւ վերադարձած Գահիրէ։ Խուզարկած է քսան եւ Ալաուի շրջանը, այսինքն 125 քիլմ. տարածութիւն։ Բացի փարաւոնեան յիշատակարաններէ, որոնք եկեղեցիներու փոխակերպուած են, փրոֆ. Վիլար ուսումնասիրած է երկու մեծ շրջաններ, որոնք կը պարունակեն իրենց պարիսպները, ամրոցները, աշտարակները եւ դուռները, բողոքաթաղամասեր բաւական վիճակի մէջ տուներով, այս շրջաններն են Խմմինդի եւ Շեռւտ եւ բաց քաղաք մը, Ապոտլոհ, որուն տակ կը ներկայացնեն 3 դարաշրջաններու չինութենէն պրպտուած եւ ամբողջական

...ան Հանուած են 10 եկեղեցի-

...նպա Ապտալլահի եկեղե-
...ին պեղումները երեւան բերած
...նաեւ խիստ կարեւոր քանդա-
...գրութիւններ, երեք խոշոր

Ա...ա յիշատակարանները խիստ
...րեւոր են այս կարգի ճարտա-
...պետութեան պատմութեան եւ
...ական առաջին դարերէն
...ական դարը փո-
...ան պատմութեան տեսա-

Գտնուած են քարէ քանդակ-
...եր, արձանագրութիւններ, 10րդ
...ին «փրէսքներ» եւ բազմա-
...ին բրուտագործական ծագորդ-
...եր, որոնք կարեւոր վկայութիւն-
...եր են նեղոսի վերին հովիտին
...ի եղած արուեստին եւ մշա-
...ին գիտական պատմութեան
...ակէտէն, որ ցարդ գրեթէ ան-
...ելք է:

Այս աշխատութիւնները պի-
...ի շարունակուին յաւելիկայ
...ին:

ՆԱԲՈՒԳՈԴՈՆՈՍՈՐԻ ՊԱԼԱՏԸ

Պարագրէն կը հաղորդեն թէ
...ինանցի հնագէտ մը, Վաքլէն,
...ր պեղումներ կը կատարէ քիչի
...ոմ, եփրատի եզերքին վրայ,
...աբուգոդոնոսորի դամբարանին
...ին, երեւան հանեց կարեւոր եւ
...ժէքաւոր շէնքեր:

Նախապէս երեւան հանուած
...էր Նաբուգոդոնոսորի թագուհիին
...պալատը: Այժմ երեւան հանուած
...շէնքը կը կազմէ Նաբուգոդոնո-
...սորի անձնական պալատը: Հնա-
...գիտական արգէն կը գտնուի մուտ-
...քի դռան առջեւ, ուր սիւներու
...վրայ կը հանգչին արքայական
...կիսանգրիներ:

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵԿՇԻՌԸ

«Ազգամ»ի մէջ Նէմմէտտին Սաղը կը գրէ.— Վերջին երկու տարուան մեր առեւտրական հաշուեկշիռը, կը պարունակէ մեր տնտեսական կեանքին երկու ամենամեծ հակասութիւնը: 1929ի մեր արտածման եւ ներածման բացը 100,765,181 ոսկի է: (Արտածումը 155,373,026 ոսկի, ներածումը 256,138,207 ոսկի):

Մեր առեւտրական բացը երբէք այնքան ահաւոր չափ առացած էր, որքան 1929ին: Ընդհակառակը, բացը նուազագոյն 34, եւ առաւելագոյն 35 միլիոն ոսկի էր:

Մինչդեռ, առաջին անգամ ըլլալով Թուրքիոյ պատմութեան մէջ, 1930 տարուան հաշուեկշիռը 4,135,411 ոսկի առաւելութիւն մը ունի ի նպաստ արտածման: Այսպէս, ներածումը 147,344,911 ոսկի եւ արտածումը 151,450,382 ոսկի է:

Եթէ արտածման եւ ներածման քանակը նախորդ տարիներէն աւելի ըլլային, այն ատեն այս առաւելութիւնը պիտի հաստատէր թէ մեր երկիրը ցարդ նմանը չտեսնուած բարգաւաճման եւ առատութեան մը տիրացած է: Սակայն, ինչպէս թուանշաններն ալ կը ցուցնեն, մեր արտածումը 1029ի եւ աւելի առաջուան տարիներու բաղդատմամբ, պակսած է 1930ին: Միւս կողմէ, մեր ներածումն ալ նախորդ տարիներու բաղդատմամբ պակսած է:

Մեր արտաքին առեւտուրի հաշուեկշռին մէջ առաջին անգամ տեսնուած այս 4 միլիոնի առաւելութիւնը ներածման նուազութենէն առաջ կուգայ ուրեմն: Սակայն, մեր դժամին այս տարի իր արժէքը պահելը եւ նոյնիսկ բարձրացում կրելու ընդունակութիւնը (որուն համար կառավարութիւնը օտար դրամ դնելու հայթայթ ձանձրոյթ օրէնքը հրատարակեց) այս առեւտրութենէն առաջ կուգայ:

1929ին մեր առեւտրական բացին 100 միլիոնի հասնիլը արդիւնք է անոր, որ մաքսային նոր սակացոյցին կիրառումէն առաջ պէտք եղածէն աւելի ապրանք ներածուեցաւ: Իսկ 1930ին ներածումը նուազեցաւ, որովհետեւ հրապարակին վրայ աւելի գտնուած ապրանքը ծախուեցաւ, իսկ փոխարէնը ներածում չեղաւ:

Ներածման նուազման պատճառ եղած է նաեւ դրամի չգոյութիւնը: Թերեւս տեղական ապրանք գործածելու մասին եղած քարոզութիւններն ալ ազդած են:

Կը տեսնուի թէ, ոչ 1929ի 100 միլիոններոց բացին, ոչ ալ 1930ի 4 միլիոններոց բարեբաստիկ առեւտրութեան մէջ արտածման պատճառները դեր չեն ունեցած: Այս պատճառաւ 4 միլիոնի այս առեւտրութիւնը, երկրին հարստութեան տեսակէտով ակնբախ տարբերութիւն մը չէ բերած: Միայն, ինչպէս որ 1929ի 100 միլիոններոց առեւտրական բացը մեր դրամը դէպի անկում տանելու ոյառնաց, եւ սակարանի տագնապ առաջ բերաւ, այնպէս ալ 1930ի առեւտրութիւնը մեր դրամին կայունացման պատճառ եղաւ:

Միայն նկատի առնուելիք կէտ մը կայ: 1929ին մեր արտածելի ապրանքներէն ոմանք, մանաւանդ պատրաստ հագուստեղէնի բերքը, շատ միասուած ըլլալով, մեր արտածումը նուազած եւ այս պատճառաւ առեւտրական բացը շատցած է:

Մինչդեռ 1930ին, մեր արտածելի ապրանքները քանակի տեսակէտով աւելի շատ եղած են թէեւ, բայց աշխարհի ամէն կողմը երկրագործական արտադրութեանց մէջ տիրող տագնապին պատճառաւ, մեր ապրանքներն ալ 20-50 առ հարիւր արժան գնով ծախուած են: Եթէ համաշխարհային տնտեսական տագնապը գոյութիւն չունենար, եւ մեր ապրանքները օտար հրապարակներու վրայ իրենց նախկին գիներով ծախուէին, այս տարի մեր երկիրը շատ աւելի դրամ պիտի մտնէր եւ ցարդ նմանը չտեսնուած տնտեսական բարգաւաճում մը տեղի պիտի ունենար:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՍԷՆ ՇԱՄՈՆի ՄԷՋ

ՍԷՆ ՇԱՄՈՆ, 16 մարտ — Մալաթիոյ կրթասիրացն ու բարեգործականը տեղւոյս վրայ կատարելով Հայ մանուկներու մարդահամարը, ձեռք ձեռքի տուած պիտի բանան մանկապարտէզ մը: Այսքան մրայն: Ատկից ասդին՝ գործնական ոչ մէկ ձեռնարկ: Ընդհակառակն յուսախաբութիւն՝ ժողովուրդին կողմէ:

Երէկ, պատերու վրայ կարդացի ուշագրաւ յայտարարութիւն մը, որուն կուտամ հետեւեալ հատուածը.

...«Նկատելով տիզական գոյն զգոյն Մխուքիւններու քար անտարբերութիւնը կրթական ձեռնարկի մը հանդէպ, անցեալ շաբաթ խումբ մը սրտցաւ Հայրենակիցներ ստիպուեցանք քովքովի գալ խորհրդակցելու համար դպրոցի մը խնդրին շուրջ: Ժողովը իր վարչութիւնը կազմելէ յետոյ, որոշեց սարքել գիշերային դասընթացքներ, 8—15 տարեկան Հայ մանուկներու համար, զանոնք Հայ պահելու նպատակով»:

Ահա քանի մը ազգասէր Հայրենակիցներու այս ազգօգուտ ձեռնարկը որ կուգայ իջեցնելու շառաչուն ապտակ մը «Բարեպատակին», «Կրթասիրաց»ին թէ «Բարեգործականին» եւն.:

*** Փարիզի ուշադիր մը գաւառներէն յետոյ շաբաթ օր էջէն սինէմայի մէջ ցուցադրուեցաւ, պ. Ն. կորգանեանի բեմադրած «Երգն Հայաստան»ի շարժանկարը, որ կուգայ երգելու մէկ էջը մեր սեւ ու անբախտ ձակատագրին: Ֆիլմը մեծ ընդունելութիւն գտաւ ներկայ Հասարակութեան կողմէ:

*** Այստեղ տակաւին չմեղմացած աշխատանքի տագնապը, անգործներու թիւը օրէ օր կը բազմանայ: Ասկից զատ, գործատէրերը սկսան զեղչել օրավարձերը, այսպէս երկաթի գործարանը 100ին 35 տոկոսը իջեցուցած է 20ի, իսկ Լուսոի Հանքագործներուն օրավարձերը Հարիւրին 12ը զեղչուած են:

Մ. Ազատ

ՀԱՆԴԷՍ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

ՄԱՐՍԷԼ, 15 մարտ — Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտական խումբը, նախաձեռնութեամբ Մասնաճիւղի վարչութեան ու Հովանաւորութեամբ ոկաուտական յանձնախումբի, կազմակերպած էր Հանդէս-ներկայացում մը, մարզական, սկաուտական, գեղարուեստական ճոխ բաժիններով:

Հանդէսը տեղի ունեցաւ, նախանցեալ կիրակի կէս օրէ հետ, Սալոն Շափի մէջ:

Հանդէսը բացաւ սկաուտական խումբի վարիչը, ու հրաւիրեց Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէյլի վարչութեան պատուոյ նախագահ պ. Ց Սաաթճեան, որպէս զի իր կարգին նախագահէ Հանդէսին: Ցիշեալը յուզուած բեմ եկաւ ու կարճ ճառով մը, վեր առաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի կատարած գերը Հայ իրականութեան մէջ, ու շեշտեց անոր տասներեք տարուան, բեղուաւոր ու ազգօգուտ գործունէութիւնը, ըլլայ սկաուտական, ըլլայ մարզական տեսակէտով:

Պ. Սաաթճեանին ճառէն վերջը, եղան զանազան մարզանքներ, արտասանութիւններ ու բանախօսութիւններ:

Ուշագրաւ էին Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութեան ատենապետ պ. Աթթայեանի եւ Ցակոբեանի բանախօսութիւնները, ամէնէն վերջը խօսեցաւ տեղւոյս առաջնորդ պատուելի եպիսկոպոսը:

Շ. Արծրունի

ՄԱՐՋԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Անցեալ կիրակի Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ջուլֆպոլի Ա. խումբը մեկնեցաւ Էփէռնէյ, մրցելու համար Ռաուինկ-Քլիւպ Էփէռնէյի Ա. խումբին դէմ:

Էփէռնէյի խումբին վարիչները հակառակ բազմաթիւ խումբերու կողմէ եղած դիմումներուն, նախապատուութիւնտուած էին Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբին, եւ խաղէն վերջ իրենց ըրած յայտարարութեան նայելով, մեծապէս գոհ մնացած էին իրենց ընտրութենէն:

Ինչպէս ըսած էինք Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբին լաւագոյն խաղացողներէն 3 հոգի բացակայ էին: Տայեան եւ Հանէչէրեան տակաւ էին, իսկ Ղազարեան անցեալ շաբթուան Տիէպի մըրցումին մէջ վիրաւորուած էր:

Հակառակ այս պակասներուն տեղը պահեստիներ առնուած ըլլալուն, Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբի տղաքը խիստ լաւ խաղարկութիւն մը ունեցան եւ իրենց նուրբ ու ճարպիկ խաղերով, ծափեր խլեցին 2000է աւելի հանդիսատեսներէն, ու խաղը վերջացաւ 3ի դէմ 3 հաւասար միաւորով:

Հակառակորդ խումբին վարիչները, այնքան հմայուած էին մեր խումբի խաղէն որ անմիջապէս մեզ հետ կնքեցին նոր մրցում մը իրենց մարզադահանդէսին առթիւ, որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ Սեպտեմբերին ու մեզի առաջարկեցին աւելի նպաստաւոր պայմաններ:

Իսկ 1B խումբը, կիշէի մէջ մրցեցաւ Իվէթ Սփորթիվ խումբին դէմ, որ Փարիզի Բ. դասակարգի ախոյեանն է, եւ որ սակայն չկրցաւ դիմադրել մեր տղոց կորովի յարձակողականներուն:

Իրօք ալ մեր տղաքը դիւրութեամբ 1ի դէմ 7 նշանակետով յաղթանակը տարին:

Բ. Ժ.

ՎԵՆԻԶԵԼՈՍի «ԲԱՑԱՌԱԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ»

Ցոյն երեսփ. ժողովին մէջ, վեց ժամ տեւող վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ Վենիզելոսի «բացառականութեան» մասին: Առաջին խօսողը եղաւ Վենիզելոս ինքը, որ երկար բացատրութիւններ տուաւ ռամկավարութեան մասին եւ պարզեց իր ըմբռնումները. «Երբեք մտքէս անցուցած չեմ քմահաճոյքս պարտադրել մեծամասնութեան: Իմ անցեալ գործունէութիւնս կ'ապացուցանէ ասիկա: Ամէն անգամուն, երբ մեծամասնութիւնը ինծի դէմ գտած եմ, քաշուած եմ իշխանութենէ: Բայց երբ ժողովուրդը իր վստահութիւնը կը յայտնէ եւ ինծի կը վստահի իր ձակատագիրը, իրաւունք ունենալ կը կարծեմ գործերը վարելու մեծամասնութեան փափաքին համաձայն»: Փափանասթասիու դիտել տուած է թէ «նախարարներու գործելու իրաւունքը շատ սահմանափակուած է, որովհետեւ պ. Վենիզելոս միշտ կը միջամտէ անոնց գործերուն, յետոյ, այն տպաւորութիւնը կը ներշնչուի ժողովուրդին վրայ թէ ինչ պիտի ըլլայ երկրին բախտը, եթէ գժբախտութիւն մը պատահի նախարարապետին: Վիճաբանութեան մասնակցած է նաեւ Ցալտարիս, իսկ քաֆանտարիս եւ Զավիցիանոս հրաժարած են խօսք առնելէ, որով խնդիրը փակուած է:

ՀԱՆՔԵՐ ԱՄԱՆՈՍ ՄԷՋ

Թուրք թերթերը կը գրեն թէ ճէպէլը պերէքէթէ Հարաւը, Ամանոս լերան կողերուն վրայ երեւան հանուած են Հարուստ հանքեր ծծումբի, պղինձի, քրոմի, կտաւաքարի, սեւ աննիւնի:

ԻՏԱԼԻՈՑ ՆԱԻԱՐԱՆՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Իտալական նաւարանները տենդագին կ'աշխատին վերջերս:

Թէեւ Իտալիա ածուխն ու պողպատը ստիպուած է դուրսէն ներածել, սակայն ատիկա պատճառ մը չէ որ իր նաւարանները ապսպրանք չընդունին օտար երկիրներէն, մանաւանդ ժամանակներով: Այսպէս Իտալիա յանձնառած է շինել՝

Ցունաստանի համար 4 թորփիլհալած:

Արժանթինի համար 2 յածանաւ եւ 3 սուզանաւ:

Պրազիլիոյ համար 1 սուզանաւ:

Ռումանիոյ համար 2 թորփիլհալած (արդէն յանձնուած), 1 սուզանաւ, մէկ փոխադրանաւ:

Թուրքիոյ համար, համաձայն Մայիսի (1929) պայմանագրութեան, 2 թորփիլհալանաւ, 2 սուզանաւ, 3 ընդծովեայ հալածող: 1930ին ապսպրուեցաւ նաեւ 2 թորփիլհալած, 2 սուզանաւ, 3 հետազօտիչ (vedette):

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԺՈԽՔԻՆ ՄԷՋ

Պերլինի «Սոցիալիստիչէսկի Վէստնիկ» թերթը կը գրէ թէ Մարտ 2ին Պերլինի մէջ տեղի ունեցաւ մեծ մրթինկ մը, որուն կը մասնակցէին 20 հազար բանուորներ, բողոքելու համար «14 մենշեւիկներու» դատին դէմ: Ռուս ընկերվարական մը Ապրոմովիչ ճառ մը խօսելով ըսաւ.

—«Ամբաստանեալները 24-48 ժամ անընդհատ հարցաքննութեան կ'ենթարկուին, անպայման խոստովանցնելու համար ինչ որ կը թելադրեն: Բանտարկեալները անօթի կը ձգեն սենեակնեմէջ, ուր լոյսը երբէք չի մտներ, եւ անոնք ժամանակի ընթացքն իսկ կը մոռնան: Շատեր կրեցին այնպիսի տառապանքներ, որոնց ըմանը երբէք չէր լսուած:

Այս ամէնը որ գիտենք, բոլշեւիկները չափազանցութիւն կը նկատեն: Ո՛չ եւ ոչ, չափազանցութիւն չեն մեր ըսածները, այլ իրենց ըրածն է չափազանցութիւնը: Մեր տեղեկութիւնները եթէ ճիշդ չեն, պատճառը այն է որ բոլշեւիկները սխալ կուտան տեղեկութիւնները, դիտմամբ կը նուազեցնեն դէպքերուն իրականութիւնը:

Այնպէս որ մեր «չափազանցուած» լուրերը մէկ պզտիկ մասնիկն են Ռուսիոյ ներսը կատարուած վայրագութիւններուն:

Արդ, կը յայտարարեմ ձեզի, սխա՛լ է այն լուրը թէ 166,000 հոգի ձերբակալուած են, ճիշդն այն է որ բանտարկուած են 2 մի լիոն հոգի վերջին երկու տարուան ընթացքին»:

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԽՏԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ԵԼԼՏԶԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Իրենց հպատակներուն համար կամ վարձատրութիւն խնդրելու ամենահասարակ բաներէն մինչեւ դիւանագիտական ամենակարեւոր խնդիրներ, դեսպանատուներուն համար սովորութիւն եղած էր Ելլտզի խողովակն անցընել: Սուլթան Համիտ ալ կը շնար այս երեւոյթէն:

Դեսպանատան թարգմաններէն շատ անգամներ ալ իրենց անձական խնդիրներու համար կայ-ներէն կը դիմէին: Մինչեւ անգամ Պահպանադրութեան հռչակումէն քանի մը օր վերջ գեսպանատան թարգման մը, քիւրտի մէջ կորցուցած իր փոքրաքանակ դրամին համար կայսեր դիմումը կատարած էր: Իրականին մէջ դեսպանատուններու քարտուղարներէն շատերը եւ կարգ մը կրօնական նպատներ կայսերական նուէր անունին տակ, Սուլթան Համիտէն ամսականներ կը ստանային:

Իրենց հպատակներուն համար կայսրէն նշան առնելու խնդիրն ալ ատեն մը առեւտուրի եւ շահու աղբիւր դարձած էր:

Ելլտզը ղրկուող ժուրնալներն ու ծածկագիրնամակները այնքան շատ էին որ, գիշերցերեկ անդուլ աշխատելով հանդերձ քարտուղար պէյերը չէին կրնար լուծել ու լմնցնել զանոնք: Վերջին տարիներուն այս տեսակ թղթակցութեանց եւ ժուրնալներու մեծ մասը գրաւած էր Ռումէլիի դէպքը: Երկար գրելուն համար նշանաւոր եղող Ռումէլիի ընդհանուր քննիչ Հիւսէյին Հիլմի փաշայի ծածկագիրները դադար չունէին:

Մէկ խօսքով քաղաքական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր, դինուորական շարժումներ, սահմանային խնդիրներ, աւազակային դէպքեր, ապահովութեան հարցեր եւ վերջապէս երկրի մէջ կատարուող ամէն դէպք եւ անցուդարձ իրենց պատկանած նախարարութիւններէն առաջ, կայսեր ականջին կը հասնէր: Երբ նախարարութիւններ իրենց կարգին այդ կատարուած դէպքերու մասին տեղեկագիրներ կը ներկայացնէին պալատ, Սուլթան Համիտ արդէն շատոնց անոնց տեղեակ եղած կ'ըլլար:

ԵԼԼՏԶԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Պոլսոյ ոստիկանական նախարարութիւնն ու Մինիսթէրքէնը ամէն օր, կանոնաւորաբար, գրաւոր թէ բերանացի տեղեկութիւններ հաղորդելու ստիպուած էին պալատ: Միւս բաժիններու պէս առանք ալ պալատի մէջ մինչորդներ ունէին եւ անոնց միջոցաւ կը յայտնէին իրենց տեղեկագիրներն ու տեղեկութիւնները:

Ապտիւլ Համիտը այս տեսակ վարչաձեւի եւ կառավարելու եղանակին մղած էր Սայիտ փաշան: Այս մասին այնքան հաստատ համոզում գոյացուցած էր որ իմ նախորդներէս Ալի Ֆուատ պէյ Սայիտ փաշայի առաջին եպարքոսութեան շրջանին, անոր հետ միատեղ բարձրագոյն Դուռ երթալու ատեն ըսած է.

— Փաշա, կայսերական պալատին կեդրոնացման գրութեան դէմ առաջին անգամ դուք պէտք է բողոքէիք:

Այս խօսքերով Ալի Ֆուատ պէյ Սայիտ փաշային հասկցնել կ'ուզէր որ պալատի մէջ ընդունուած եղանակը մեծ եպարքոսի մը համար անհանդուրժելի բան է: կառավարելու այդ եղանակը թէեւ մեծապէս կը դիւրացնէր Սուլթանին հսկողութեան գործը, սակայն նոյնքան եւ աւելի Բ. Դրան ազդեցութիւնն ու հեղինակութիւնը կը չէզոքացնէր:

Ելլտզի պալատին ապահովութեան շատ մեծ կարեւորութիւն կը տրուէր եւ գոյութիւն ունէր շատ ուժեղ կազմակերպութիւն մը: Մասնաւորապէս Սուլթանին անձնական եւ պաշտօնական յարկաբաժինները, հանգստեան սենեակը, հարէմի բաժինը, յատուկ հսկողութեան տակ կը գտնուէին: Գիշերները Համիտի ննջասենեակին դուռը ամենավստահելի զինուորներէ բաղկացած պահակներ պահակէէ զատ, հարէմի բաժինի եւ արտաքին դռներու միջեւ զինուած թիկնապահներ կը սպասէին:

Սուլթանի հրամանին տակ, Ելլտզի մէջ, թուրք, ալպանացի եւ արաբ խառն պահակախումբեր կային:

Ելլտզի մէջ, Սուլթանին պաշտպանութեան յատկացուած այս կազմակերպութիւնները, ատեն մը, պելկրատ մէջ Ալէքսանտր թագաւորի եւ Տրակա թագուհիի սպանութեան լուրին առթիւ աւելի ուժովցան եւ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնուեցան:

Ելլտզի բլուրներուն վրայ գտնուող զօրանոցներու մէջ տեղաւորուած զինուորներու պարտականութիւնը պալատի պաշտպանութիւնն էր: Այս զինուորներու ընթացքին, որո՞նց հետ յարաբերելուն եւ որո՞նց կողմէ յանձնարարուելուն շատ հոգ կը տարուէր եւ ամենախիստ քննութիւններու կ'ենթարկուէր: Ատոնց ամսականները ճիշդ օրին վճարուելուն, կերակուրներու մաքրութեան եւ ուրէք կերպով դժգոհ չմնալուն վերջին ծայր ուշադրութիւն կ'ընէին:

(Շար.)

Հ. Ց.Դ. ԵՒՐՈՊԱՑԻԿԵԴՐ. ԿՈՄԻՏԷԻՆ ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ—ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ
ընդհ. ժողովը Փարիզի եւ շրջաններուն համար, այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, 2 փլաս Շաթլէ, Քաֆէ Քոնթուարի գետնայարկը (Սառա Պէռնարի Թատրոնին կից (մէթրօ Շաթլէ)
կը խօսի ընկ. ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. ԴՊՐՈՑ
Այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30—9.15, ծրագրի մեկ. նաբանուհի՝ (ընկ. Պ. Հիւսեան)։
ժամը 9.30 — 10.15, մարդկային յեղաշրջման պատմութ. (ընկ. Բ. Գավէգեան)։

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Սալօն Շափի մէջ, 84 բիս Շաբ։
կը խօսին՝ ընկերներ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ
կ'արտասանեն՝ ընկերներ Պարուեթեան, Մ. Գաբրիէլեան, Ց. Ուզունեան
Ճոխ գեղարուեստական բաժին — Մուտքը ազատ է

ԿԱՐՏԱՆ.— Այս կիրակի ժամը 2.30ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ — կը խօսի՝ Ընկ. ԱԶԳԻՆ
Ճոխ գեղարուեստական բաժին

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՆԻՍԻ ՄԷՋ
կազմակերպուած Հ. Ց. Դ. Մատլէնի Անդրանիկ խումբի կողմէ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 364 Bld. de la Madeleine, Bar Cigaleի սրահին մէջ։
կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԱԲՕԵԱՆ
կը հրաւիրուի Մատլէնի եւ Նիսի Հայ հասարակութիւնը
Մուտքը ազատ է

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՑԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ
կազմակերպուած Վալանսի կոմիտէին կողմէ
Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին PALACE սինեմային մէջ
կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՀՕԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ
Հովանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ
Պ. Ա. ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ
Ապրիլ 19ին կիրակի օր: Մանրամասնութիւնները յաջորդով

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
Ա. Ե. Հ. կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ
Կ. ԽԱՉԻ ՔՍԱՆԱՄԵԱԿԻ ԱՌԻԹԻ
վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
Quai Blanqui (*մեծ կամուրջի դէմը*) *Ալֆորվիլ*
կը նախագահէ ՏՕՔԹ. Յ. ՔԻՒԹԻՒՔԵԱՆ
Բանախօսութիւն, 30 մանուկներու մասնակցութեամբ տեղի կ'ունենան հայկական ֆանթէզի պարեր, երգ, արտասանութիւն եւ անակնկալներ։ Ընտիր ճաշ, մատչելի պիւֆէ։
Մուտք 5 ֆրանք

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՅԵՐԵԿՈՅԹ
կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ
29 մարտ կիրակի ժամը 2.30ին Պուա Քոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ։
կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ
երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ սիրուն անակնկալներ
կը ներկայացուի՝ «ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»
Սկաուտական կեանքէ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Պ.Ա. Ջամալեան պիտի կարդայ «Հայը հայ պահելու» բանաձեւը, յետոյ պիտի խօսի Պ. Ստ. Քոչարեան նիւթ ունենալով՝ «Արեւմտահայ եւ Արեւելահայ հնչաբանութիւն»ը։ Այսուհետեւ ակումբի անփոփոխ եւ մշտական հաստիքն.— Sté. Byothéraphitique, 131 Rue Cambronne, Métro Vaugirard, Autob·Ag եւ X, Tram. 123(4։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
Ա. ԽԱՏԻՍԵԱՆԻ
„ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ԾԱԳՈՒՄՆ ՈՒ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ„ ԳԻՐՔԸ
Հրատարակութիւն «Նոր Օր»ի — Պատկերազարդ 356 էջ
Գինն՝ Ֆրանսա եւ գաղութներ 40 ֆր., արտասահման փոստի ծախքով 47 ֆր.։ Դիմել «Յառաջ»ի խմբագրատունը Լ. Գեւոնեանի։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ
ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ
ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀՅՑԵՐՈՒԻ, 176 Էջ
Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.
փնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ
կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20)

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)
51 Rue Monsieur le-Prince, PARIS (VIe)
Հեռաձայն՝ Danton 88—65 — Մէթրօ՝ Odéon
ՄԵԾԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Աիարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), Փ. Միքայէլեան՝ *Ելա* (5)։
ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Զարդարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչի տաբեգիրք* (50), *Մայեաթ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *եւն.*
ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Աիարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լուսթիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ գիրքը Ա., Րաֆֆիի բոլոր գործերը*, Թերենց՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*
Հայաստանէն հասած են Ա. Խաչիկեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Զարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Արմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Արագի եւայլն գործերը։ Նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպինդիարեանի, Բարխուդարեանի, Տիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Թաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։
ՎԱՐՁՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

Հ. Ց. Դ.
ՓԱՐԻԶ

ԱՆԻԷՌԻ, Պուա-Քոլոնպի Ջէյ-Թուն կոմիտէի վիճաբանական ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին, 68 Rue Charles Chefson, Ծխավաճառի խանութը, Պուա Քոլոնպ, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։

ԱԼՖՈՐՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, 1 Bld. Carnot, Ալֆորվիլ։

ՊԱՆԷԼԷՒ-Քաշան Արծիւ խումբի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին, ընկ. Ս. Ալթունեանի բնակարանը՝ 17 rue Ampère, Cachan. կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԼ-Առնովիլ ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր խումբի ընկերները, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ընկեր Ալատինեանի բնակարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Բացակայողները պատասխանատու կը նկատուին։

Ռազմիկ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ընկեր Խաչատուրեանի բնակարանը։ Բացակաները պատասխանատու կը նկատուին։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ «Քրիստափոր» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 մարտ երկուշաբթի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Հ. Կ. Խաչի Փարիզի Մանուկներու Պաշտպանութեան ժասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէս օրէ յետոյ ժամը 3ին։ Օրակարգ.— 1. Պ. Վ. Համբարձումեան կը խօսի «Հայ կնոջ իրաւունքներու մասին», Հ. Կ. Խաչի 20 ամեակը, ընթացիկ հարցեր։

Կը խնդրուի բոլոր անդամուհիներէ եւ համակիրներէն ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամուն։

ԼԻՈՆԻ Զ. Ե. Ո. Միութեան վարչութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր անդամները այս կիրակի կէս օրէ վերջ, ժամը ճիշդ 2.30ին 181, Cours Lafayette, Café de la Gare-ի ներքնասրահը։ Կարեւոր օրակարգ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ
Տրակինեան, Ա. Հ.— 140։
Սէն Թ'Էթիէն, Գորթ.— 64։
Մարսէյլ, Գորթ.— 1409.50։
կարգադրեցինք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սահակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յասուելի, տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— Կը փնտռուի կէյվէի միջագիւղէն շնորհիկ սէմէրճեան։ Լուր առնուած է Թէ 1927ին կը գտնուէր Պոլիս, իմացնել իր քրոջ Քնարիկ սէմէրճեանի, 72 Rue Jean Jeaques Rousseau, Issy-les-Moulineaux, (Seine) France.

— *Մուրէն Փանոսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ Սիմօն (Ճանօ), Արիստակէս եւ քոյրերը՝ Զարուխտ եւ Մարգրիտ Փանոսեան, որոնք ընդհ. պատերազմին անյայտացած են։ Իմացնել ցառաջիք վարչութեան։*

— *Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի ադահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Աբմատ. եւ նոր մէթոտ. գաբմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մրգանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE *Սիգթթ-Շոլ՝* 37 Av. Wagram

Վարձու են մեծ եւ փոքր սենեակներ.
29 Rue Bernard du Bois եւ 9 rue Molière, Marseille.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H STEPHAN

ՆՕՒԱՀԱՅ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nord-ի *մօտ*, 17 rue Belzunce, *հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս զործերու։ Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայմ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Kiltikian-ի, 8 rue Rougemont (Paris 9e), իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝ 15 rue Belzunce, սրճարանին տիրոջ։*

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԸ
1 Bld. du Nord, Le Raincy (S. et O.) — Tél. Raincy 172
Կը գոհացնեն ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները, դիւրամատչելի պայմաններով։
Հագուստեղէններ եւ ճերմակեղէններ, նուրբ ձեռագործի աշխատանքներ, օժիտի պատրաստութիւն։ Վարիչ խնամակալուհին այցելութիւնները կ'ընդունի երեքշաբթի օրերը։
Օգտուեցէք առիթէն։

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSEILLE

1. Կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն թէ՝ կը ծախէ բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուարձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով։
2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման եւ գրաւականով փոխառութեանց համար։
3. Փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։
4. Կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) եւկը կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։
5. Փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր յաճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժէքով գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներու, գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՁԵՐ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
AMERICAIN LLOYD — PALESTINE & ORIENT LLOYD
13 Bld. Malesherbes, Paris (8)
Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd
Յոմսակներ ամէն երկիրներու համար։
Ազժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։
Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար։

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԵՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին Թոտներով։
Ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑի ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS — Tél. Nord 31-...
(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԽԻՍՏ ՄՕՏ ԱՏԵՆԷՆ
ՎԵՐԱԲԱՑՈՒՄԸ ՏԵՂԻ Կ'ՈՒՆԵՆԱՑ
8 RUE CHATEAUDUN
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏԱՆ
Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

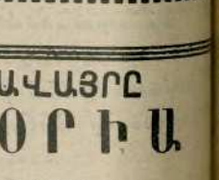
ՀԱՅԵՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ
կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք
ETABLISSEMENT
Օ. ԵՒ Ա. ԵԱՉՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine
Ժողքաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil Le Raincy.
MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie։ Կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆԳՍՏԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ
28 rue de la Huchette, — Métro Saint Michel, sortie quai
Մեծաքանակ եւ մանրաքանակ — Գիները անմրցելի

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—...
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ ոչ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ...

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԻՆ ՅՈՒՆԱՐԻՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

20 ՖՐ. — Columbia — REGISTERED TRADE — 20 ՖՐ.
H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-...
Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին ամէն վաճառանիշէֆոներ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN ERUOPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԾՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
21
ՄԱՐՏ
1931

21 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1524 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՊՐԴՈՒՔԻ ՈԳԻՆ ԵՒ ԱՆՈՐ ՏԻՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ

«Արեւ»ի արդի խմբագիրը որ կարգ մը հայ հանրային գործիչներու նման, կրնայ իր ճակտին ու կռնակին փակցնել շագվաթիւ տիտղոսներ, պայծառատեսութեան ցանցառ պահեր ունի, երբ ուզէ գոնէ մէկ աչքով դիտել իրերն ու իրողութիւնները:

Բայց, առհասարակ, կը դիտէ ինչպէս իր շատ մը համհարզները,— պղտոր աչքերով՝ որոնք իրենց կասկածելի լոյսը կը ստանան ներքին խաւարամած արեւներէ...: Այս մարդիկը, աչք ունին, անշուշտ. բայց միայն, տեսնելու համար համաձայն իրենց անհատական կամ խմբակցական շահերուն, նկատումներուն ու հետապնդումներուն, զորս քաջութիւնը չունին հրապարակ յանձնելու:

Ու ճիշդ մութ անկիւնի հերոսներու պէս, կը նախընտրեն կռնակէն զարնել կամ ուրիշներու ձեռքով: Իսկ հրապարակագրական կրկէսի վրայ՝ իրենց միակ ղէնքը սպրդուքն է, քաջութեան անորոշ ու բազմիմաստ փսփսուքը, որ ոչինչ կ'ըսէ յստակ, բայց միտք կը պղտորէ ու տրամադրութիւններն ու դատողութիւնները կը յանձնէ կասկածի վարանումներուն:

Կարդացէք «Արեւ»ի վերջին խմբագրականներէն մէկը,— Հ. Բ. Ը. Մ. եւ Հ. Կ. Խ. — եւ եթէ կրնաք, չանացէք խուսափիլ այս տպաւորութենէն:

Քաղքենիով «Նոր Օր»ի մէկ խմբագրականը՝ նուիրուած Հ. Կ. Խաչին, «Արեւ»ի խմբագիրը կը փորձէ ճակատ ճակատի բերել Հ. Կ. Խ.ը եւ Հ. Բ. Ը. Մ.ը, մէկը միւսին դէմ ցոյց տալով մրցակից:

Ի հարկէ, այս հաստատումով չի վերջանար ամէն ինչ: Որպէսզի քարը իր նպատակին հասնի ընթերցողներու մտքին մէջ, պէտք է փաստել թէ կարմիր Խաչը «Դաշնակցական հիմնարկութիւն մըն է»,

Ու քառասային նախադասութիւններու տափակութեան մէջ՝ քրջակոյտի կոպտութեամբ կը ցցուի յետին միտքը:—

Կ. Խաչ անունը ապօրինապէս գրաւած Դաշնակցութիւնը, իր այս ձեռնարկով ուղղակի կը մրցի Բարեգործականին հետ. իր անդամներն ու համակիրները (մանաւանդ Ամերիկայի մէջ) ասոր կամ անոր իրենց անդաւաճան ու նուէրը՝ փոխանակ մեր Դաւկ. Ազատ. կուսակցութեան անդամներուն եւ բարեկամներուն նման Բարեգործականին տալու:

Պիտի առարկուի թէ այս ալ ինչ է...: Բայց այն ատեն՝ քանի որ Բարեգործականը կը դադրի *Հնդհանուր* միութիւն ըլլալէ, քանի որ Դաշնակցականները անոր չեն մասնակցիր, անոր միջոցաւ չէ որ կ'օգնեն ազգին կարօտներուն եւ ինքզինքին *զատ* նկատելով ինկճած են իրենց յատուկ բարեգործականը, ուրեմն Ծո՛ղ իրենք «Ինգիլտ ծգեն» ասդիի Բարեգործականը, ընդունելով որ չունին անով զբաղելու իրաւունքը՝ *բացի այն պարագայէն ուր ազգին գոյութիւնը վտանգող ձեռնարկներ ընէ ան:*

Բայց այդ կարգի գործերը Հ. Բ. Ը. Մ ը չէ որ կ'ընէ՝ այլ Հ. Ց. Դ.ն:

Միտք չունինք տրուածին դէմ տալու, անգամ մը եւս քրքրելով Բարեգործական ողբալի կատակերգութիւնը, որ վերի մէջբերումներով կրկին կը հաստատուի թէ ռամկավար հիմնարկութիւն է... Ու չենք ելլեր պաշտպանելու Կ. Խաչը: Հաստատութիւն մըրոտկու տասնեակ տարիներու գործունէութիւն կը պարզէ, կոթնած ժողովրդային ու ժողովրդասէր խաւերու հաւակրանքին ու քաջալերանքին, այնքան ալ պէտք չունի պաշտպանութեան: Իր գործունէութիւնը եւ զայն վարող տարրերու անշահախնդրութիւնը իր լաւագոյն վկայութիւններն են եւ կրնան օրինակ ծառայել որեւէ Բարեգործականի:

Ինչ որ մեզ կը շահագրգռէ զգուանքով, սպրդուքի ոգին է որ տիրակալօրէն բռնած է հայ մտաւորի որոշ մէկ մասը, ձգտելով ամէնէն մաքուր ձեռնարկներն իսկ խեղդել կասկածի եւ անվստահութեան թանձր մթնոլորտի մը մէջ:

Քաղաքական պայքարը եւ իր անհրաժեշտութիւնները կը հասկնանք: Վարժուեցանք ընդունելու որ հակառակորդ կուսակցութիւն մը վարկաբեկելու համար, մարդիկ գիտակցօրէն խեղաթիւրեն ճշմարտութիւնը եւ բոլորին ծանօթ պատմութիւնը գրեն համաձայն իրենց ձգտումներուն: Ու քանի որ իրականութիւն է, ընդունինք նաեւ որ ամէն գործի յարմար, ճշգութեան արարածներ, ամէն հաւատքէ պարպուած, նուիրականութեան հանդէպ գոնէ յարգանքի անընդունակ տարրեր՝ կրնան կոչուիլ վարելու հանրային կարծիքի մէկ մասը:

Բայց ինչ որ անհադուրժելի է, ապրդուքի վատութիւնն է, որ գարշահոտութեան պէս կը բխի, ու կը ծաւալի այս մարդերէն, ամէն մեղքիս վրայ մտաւորական՝ն, իրենց յաւակնութեամբ:

Ունենայինք գոնէ շեշտ հարուածի քաջութիւնը. ու քանի որ գրիչ կը բռնեն, յստակ գրելու անկեղծութիւնը: Այդ չէ սակայն որ զիրենք կը մտահոգէ ու կը շահագրգռէ ամէնէն առաջ: Փաստերու տկարութենէն մղուած, երբ կը դիմեն թունաւոր հպանցումներու, կը բաւէ որ գոհունակութիւնն ունենան պղտորած ու մրոտած ըլլալու:

Չոգ չէ թէ տարիներու յամառ ու համեստ ջանքեր է որ կը դրժեն գրչի ու խօսքի մէկ սպրդուքով:

Ու հոգ չէ թէ ժողովրդային շահեր է որ կը մտանգեն:

Մ. Ե.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄՈՒՐ ԿԵՑՔ՛Ը, ԱՐԻ՛ ՏՂԱՔ

Մէկ քանի օր առաջ գրեցինք մակեդոնիոյ որբերու եղկելի վիճակին մասին, «Շորի-գոն» (14 մարտ) քրքրելէ յետոյ անոնց տխրութիւնը, կ'ուղղէ հետեւեալ խրախոյսը.—

«Զուներին անոնք ծնողք կամ կին, քոյր կամ եղբայր եւ սրտակից ո եւ է մէկը, որ կարենար մխիթարել վհատութեան եւ օտարութեան մէջ տառապող իրենց հոգիները: Նեռուած՝ լեռներու լանջքին, դիւղերու մէջ, երբեմն առանձին, երբեմն փոքրիկ խումբերով, բոլորն ալ ենթակայ մի եւնոյն ճակատագրին ու դժուարութիւններուն, տարրերու յամառ աշխատանքով իրենց մէջքը շտկած ու կեանքին ժպտած այս հրաշալի տղաքը, այսօր եւ ամիսներէ ի վեր կը բոլորեն տագնապի տաժանելի շրջան մը:

Ժպիտը մարած է անոնց այտերուն վրայ եւ նոանդը անթեղուած՝ անոնց հոգիներուն մէջ: Զարագուշակ յուսալքում մը կը սպառնայ իր ճանկերուն մէջ առնել զանոնք:

Գործ չկայ, եւ անցեալ տարուան իրենց վաստակը, իրենց ամբողջ խնայողութիւնը բրտնուած է գործատէր-արդիւնաբերողներու մօտ, որոնք նոյնպէս տնտեսական տագնապի մէջ են:

Եւ մեր տղաքը հասած են այն օրուան, որ պնակ մը ոսպն անգամ ապառիկ կ'ուտեն եւ երբեմն, օրական մէկ ժամով կը գոհանան, բոլորովին անօթի չպառկելու համար...:

Ծանր է անշուշտ այս կացութիւնը, որ կը ճնշէ ձեր սրտերուն եւ ուսերուն վրայ, չարքա՛շ երիտասարդներ: Քարէն ջուր հանելու վարժուած ձեր բազուկները կը ձանձրանան անշարժութենէն եւ ձեր հոգիները կը պրկուին զալրոյթէն ու նեղութենէն: Դիմա՛ր է ձեր տարիքին անաշխատ նստիլ եւ տանջուիլ վաղուան ժամալիկուժով: Եթէ ձեր հոգին համակերպի, պիտի ըմբռնատանան ձեր ձեռքերը, որոնք ժանգէն կը խորշին:

Կը նեղուիք, կը չարչարուիք անցկութեան մը ճիրաններուն մէջ բզկտուելով ու արիւնելով: Կը զգանք ձեր այդ տառապանքը եւ կը գտնենք բնական ու արդար՝ ձեր նեղսրտութիւնն ու հոգեկան զալարումները:

Բայց, որքան ալ խոր ըլլայ անձկութիւնը եւ անտանելի, այդ բոլորէն վեր եւ այդ սրբատեղութենէն ու հոգեկան տառապանքի կողքին, չափահաս երիտասարդի ձեր գիտակցութիւնը կը պարտադրէ ձեզի զինուիլ համբերութեամբ ու հաւատքով սպասել լաւագոյն օրերու վերադարձին:

Դուք յուսահատելու իրաւունքը չունիք: Ու ձեր ամէնէն սեւ օրը այս չէ եղած: Յիշեցէք ձեր երեկը, երբ օրերով անօթի, անապատի փոշիներուն մէջ քաշկռտեցիք ձեր մարմինները, նիհար ու անպաշտպան, երբ բլուրներու լանջին կպած խոտ կերաք եւ ամէն վայրկեան ահուան սարսափը տեսաք ձեր աչքերուն առջեւ:

Տարագրութեան արհաւիրքին դիմացող մանուկ որբը, պաղին ու տաքին մէջ տարիներով շաղուրւելէ վերջ, չափահասութեան տարիքին մէջ չէր որ պիտի պարտուէր ու ընկրկէր: Ալեկոծ ծովերէն անցնողը դետեղու խորութենէն չի վախնար»,

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՀԱՐԻՒՐԱՒՈՐ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ԿԸ ՎՏԱՐՈՒԻՆ

Օտար աշխատաւորներու կացութիւնը մանրակրկիտ քննութեան ենթարկելէ յետոյ, Սէն Էնֆէրիէօրի Նահանգապետը հրաժարեցաւ իրենց երկիրները վերադարձնել 333 օտարականներ, որոնց ինքնութեան թուղթերը կանոնաւոր չէին: Ասկէ զատ արտաքսումի հրաման ուղեց 130 օտարականներու համար, որոնք զանազան դատապարտութիւններ կրած էին, ինչպէս նաեւ 85 անբաղձալի տարրերու համար:

Նոր ցնցումներ Մակեդոնիոյ մէջ

Լոնտոնէն հեռագիր մը կը յայտնէ թէ հինգշաբթի օր առաւօտուն, Բէվի դիտարանը արձանագրած է երկրաշարժներ: Ցնցումներ արձանագրուած են նաեւ Լափլաթայի, Արժանթինի եւ Օթթավայի դիտարաններուն կողմէ:

Միւս կողմէ, կ'իմացնեն թէ Մակեդոնիա որ այնքան ցնցուեցաւ վերջին երկրաշարժէն, նոր ցնցումներու ենթարկուած է: Բազմաթիւ տուներ նորէն փլած են: Դեռ չի գիտցուիր թէ զոհեր ալ կա՞ն:

Գերմանական Խորհրդ. ամսագին միութիւն

Իբր հետեւանք, վերջերս Գերմանիոյ արտաքին նախարարին Քուրթիուսի կատարած ճամբորդութեան, Պերլինի եւ Վիեննայի դահլիճները միաժամանակ նիստ գումարեցին: Պերլինի քաղաքական շրջանակները կը յայտնեն թէ երկու դահլիճներուն մէջ ալ, խորհրդակցութեան դրուած է Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, մաքսային միութեան մը հաստատման հարցը, որուն մանրամասնութիւնները քանի մը օրէն պիտի հրատարակուին: Այս համաձայնութեան մէջ նկատի առնուած է նաեւ այն պարագան որ կարելի ըլլայ զայն տարածել նաեւ Աւստրիոյ անմիջական դրացիներուն եւ պալքանեան երկիրներուն վրայ: Կ'երեւի թէ աւստրիական եւ գերմանական քաղաքական շրջանակները մտադրած են երեւան բերել կեդրոնական Եւրոպայի եւ պալքանեան պետութեանց միջեւ մաքսային եւ տնտեսական միութիւն մը:

Աւստրիոյ հետ գոյացած այս մաքսային համաձայնութեան՝ շատ մեծ կարեւորութիւն կուտան Պերլինի մէջ: Նոյնպէս այն բանակցութիւններուն, զորս մտադրուած է կատարել կեդրոնի եւ հարաւ-արեւելեան պետութեանց հետ նոյն ուղղութեամբ:

Վերելք Խորհրդ. գործավարներու

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ Խորհրդ. Միութեան կեդր. Գործադիր Կոմիտէն իր առջի նիստին մէջ Մոլոթովը վերընտրեց իբր գործավարներու խորհուրդին նախագահ, փոխ նախագահներ՝ Անտրէյեւ, Քույպիշէվը եւ Ռուցուտաքը: Քույպիշէվը՝ նախագահ՝ տնտեսական ծրագրի յանձնախումբի, Լիթվինովը՝ արտաքին գործավար, Վորոշիլովը՝ պատերազմական եւ ծովային, Ռոզենկոլցը՝ արտաքին առեւտուրի, Օրճոնիկիձէն՝ նախագահ ազգ. տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդին, Միկոյեանը՝ պարենաւորման, եւայլն:

Քալինին, Մուսապէկոֆ եւ ուրիշներ նշանակուեցան նախագահ Գործադիր Կ. Կոմիտէին:

Գերմանիոյ պատերազմական եղեւնուտը

Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը որոշեց ոչ մէկ քայլ առնել որ կարենայ ձախողեցնել գերման պատերազմական նախարարութեան կողմէ, զրահապատ յածանաւու մը շինութեան համար ուղուած վարկերուն քուէարկումը: Որով, վարկերու քուէարկութեան պահուն, ձեռնպահ պիտի մնան: Գերման ընկերվարականներու պաշտօնաթերթը կը գրէ թէ ատելորդ է այս պահուս ստեղծել քաղաքական ճգնաժամ մը, վարկի մը համար, որ ուշ կամ կանուխ պիտի քուէարկուէր:

*** Գերման Խորհրդարանին մէջ երկրորդ անգամ ըլլալով վիճաբանեցան պատերազմական վարկերու մասին: Այս առթիւ պատերազմական նախարարը յայտնեց թէ Գերմանիա, զինաթափութեան յառաջիկայ ժողովէն կը սպասէ իրաւունքներու կատարեալ հաւասարութիւն:

Յոյն-Թրանսական առեւտրական դաշինքը

Յոյն կառավարութիւնը վերջեց երկարաձգել 1929 մարտի եւ 1930 մարտի երկու պայմանագրութիւնները, որոնք կը ճշդէին Յունաստանի եւ Ֆրանսայի առեւտրական յարաբերութիւնները: Այս երկու պայմանագրութիւնները վերջ պիտի գտնէին ապրիլ 17ին: Մերժելով հանդերձ անոնց երկարաձգումը, յոյն կառավարութիւնը յոյս կը յայտնէ թէ մինչեւ ապրիլ 17, կարելի պիտի ըլլայ գալ նոր համաձայնութեան մը, որ գոհացում տայ երկու կողմերուն ալ: Այս նպատակով ալ, արդէն բանակցութիւններ կը կատարուին Փարիզի մէջ, մինչեւ այդ թուականը՝ նպաստաւոր ելքի մը յանգելու մտադրութեամբ:

Կը կարծուի թէ, եթէ նոյնիսկ մինչեւ ապրիլ 17 կարելի չըլլայ վերջապէս ճշդել համաձայնութեան եզրերը, երկու կողմերը պիտի հաւանին անխախտ պահել հին պայմանագրութիւնները, չխզելու համար երկու երկիրներու առեւտրական յարաբերութիւնները, մինչեւ որ կարելի ըլլայ որոշ ելք մը գտնել:

Տ�էՐԸ ՉԵՆ ԻՐԵՆՑ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒՆ

Պոլսոյ թուրքեւանզլ. խառն դատարանը մերժեց Կիպրոսի Թրքահպատակ Հայերուն եւ Յոյներուն պահանջը, որով անոնք կ'ուզէին տիրանալ իրենց լքած կալուածներուն: Մերժումի պատճառաբանութիւնը այն է թէ, դատախազները չեն կըրցած Թափուի թուղթերով հաստատել իրենց սեփականատիրութիւնը:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՀՕՎԱՑ ԴԱՏ ՄԸ

Կը յիշուի թէ մէկ քանի ամիսներ առաջ, Վարշաւիոյ մէջ հիմագումարի նստած 300 նախ ընկերվարականներ ձերբակալուեր ու բանտարկուեր էին ոստիկանութեան կողմէ: Ասոնցմէ 132ը միայն վար դրուեցան ու յանձնուեցան դատական հետապնդումներու: Մնացեալները ազատ արձակուեցան: Դատական իշխանութիւնները լրացուցած են իրենց նախնական քննութիւնները եւ 500է աւելի ընկերվարականներ դատի քաշելու որոշում տուած են: Աւելի քան 1000 անձեր իբր վկայ պիտի կանչուին:

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԻՆ ԴԷՄ

Անգլիոյ քաղաքական կուսակցութեանց պետերը հրաւէր ստացած են իրենց կարծիքը յայտնելու խորհրդային վաճառամարտին մասին, ասոնց կարգին, պահպանողականներու պետը եւ նախկին վարչապետ Պոլտուին յայտնած է թէ ժամէն գիտակ է վաճառամարտի վտանգներուն, Պոլտուին կը կարծէ թէ վաճառամարտը տակաւին չէ գտած այն ծաւալութիւնը որ պիտի ստանայ, երբ ինգաժեայ ծրագիրը լրիւ գործի դարձնէ իր հետեւանքները: Այժմէն իսկ, անհրաժեշտ է պաշտպանել Անգլիոյ տնտեսական զարգացումը: Ու Պոլտուին, կ'առաջարկէ մասնաւոր մաքսատուրքի մը ենթարկել ռուսական ապրանքները, եթէ պէտք ըլլայ արգիլել անոնց ներածումը, մինչեւ իսկ անգլեռուսական առեւտրական դաշնագիրը խզելու գինով:

ԹԱԼԻՒ ՆՈՐ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐԸ

Մուսթաֆա Քէմալ գիտէ իր իշխանութեան եւ ազդեցութեան հիմերը ամրացնել, պաշտօններու գլուխը դնելով իր մարդերը, ինչպէս որ եւ է բրնաւոր: Ահա թէկիր բերանը Թրք. Հեռագրական Գործակալութիւնը ինչպէս հանրութեան կը ներկայացնէ Խալքի նոր ընդհ. քարտուղարը:

— Րէֆէպ պէյ Խալքի ընդհ. քարտուղար կը կարգուի այնպիսի ատեն մը, երբ կուսակցութիւնը ամէնէն գործօն շրջանին մէջ կը գտնուի եւ իրմէ մեծ գործունէութիւն կը սպասուի ամէն գետնի վրայ:

Անփորձ եւ ընդհանուր կացութեան անտեղեակ ոևէ անձ, կրնար դժուարութեան հանդիպիլ այս տեսակ կացութեան մէջ: Մինչդեռ Րէօֆահիոլ երեսփոխանին համար այս տեսակ հաւանականութիւն մը չկայ: Որովհետեւ, Րէֆէպ պէյ տարիներով եփած է կուսակցական խնդիրներու եւ պայքարներու մէջ եւ վարած է զանազան գործավարութիւններ:

Եւ վերջապէս, վերջին քննական ուղեւորութեան միջոցին, Կազի փաշային ընկերացած ըլլալով, մօտէն շփում ունեցաւ ժողովուրդին հետ, եւ մօտէն տեղեկացաւ զանազան գործերու մասին Կազիին ունեցած կարծիքներուն:

Ասոր համար, ընդհանուր համոզումը այն է թէ, կուսակցական կազմակերպութեան եւ ընդհանուր ժողովի պատրաստութեան մէջ, կարելի պիտի ըլլայ մեծապէս օգտուիլ Րէֆէպ պէյէն:

ՎԱԽՄԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՑՆԾՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅ ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՇԵՐՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀՄ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳԱՂՓԱՐԱԿԱՆ ՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ

ՀԱՅ ՈՐԲԱՀԱՆ

Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդր. վարչութիւնը, երկար քննելէ յետոյ ագարակի մը հիմնադրութեան ծրագիրը, որ իր սեղանին վրայ դրուած էր երկու տարիէ ի վեր, եկաւ հետեւեալ եզրակացութեան:

Ագարակի մը հիմնադրութիւնը կարեւոր է, անհրաժեշտ եւ գործնական: Միակ միջոցը որբերը գործնականացնելու իրենց իսկ շահուն համար: Ջ. Ե. Ո. Միութիւնը այն համոզման եկած է թէ օտար ի՛մ հայ բոլոր որբանոցները շատ քիչ կը զբաղին հայ որբին բնական շահովը: Մեզի հասած են պատմութիւններ, որոնք կը կ'ապացուցանեն թէ հայ որբերու անունով հիմնուած զանազան հաստատութիւններ կրթական յարկ մը ըլլէն աւելի գործած են պարզ աշխատանոցներ (չեն՛ք ըսեր խանութներ):

Հիմա դժուար է դպրոց բանալ, որովհետեւ դժուար է գտնել աշակերտներ, որ վճարեն: Մինչդեռ դիւրին է հիմնել որբանոցներ ի՛մ կրթական առաջադրութեամբ, որովհետեւ դիւրին է գտնել որբեր: Մէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութիւնը կը կարծէ թէ ժամանակն է աշխատելու, որ վերջ գտնէ հայ որբերու եւ որբուհիներու շահագործումը: Այդ նպատակով կը սահմանէ կազմակերպութիւնը մեծ գործի մը որ ագարակն է:

Այսպէս ագարակը պէտք է դառնայ ապաստան մը, ուր պիտի ընդունուին որբերը, այնտեղ գըտնելով կրթութեան եւ արդիւնաբերութեան բոլոր միջոցները: Ագարակը, ուրեմն, ոչ միայն պիտի փրկէ մեր ընկերները ձուլումէ այլ նաեւ գործ պիտի հայթայթէ անոնց: Այս ձեւով, ագարակը պիտի դառնայ որբատան մը, ուր հայ որբը պիտի շահի իր իսկ օգտին եւ նոյն ատեն իր բախտակիցին համար:

Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին համար գծած է նոր ծրագիր մը, — ագարակին հիմնադրութիւնը:

Այդ մասին ամէն դիւրութիւն եւ յարմարութիւն կուտայ Ֆրանսան: Կեդր. վարչութիւնս որոշած է միացնել բոլոր հողագործ որբ ընկերները, եւ հող գնելով՝ գործի լծել զանոնք: Որքա՜ն պիտի ունենայ հողագործութեան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան բաժիններ:

Հետզհետէ զարգացնելով կազմակերպութիւնը, պիտի օժտուի առողջապահական, կրթական, մարզական եւ ուրիշ անհրաժեշտ սպասարկութիւններով: Այնուհետեւ, որքա՜ան պիտի կրնայ իր անունով որբեր բերել ու հաւաքել եւ ոչ թէ ձգել որ ուրիշներ չհսկացուած նպատակներով որբեր գրուեն խուլ անկիւններու մէջ:

Դէպի ագարակ այսպիսի կազմակերպուած առողջ քաղաքականութիւն մը թող չշփոթուի երբեք կարգ մը մարդոց կասկածելի թելադրանքներուն համ «դէպի գիւղ»աղաղակին հետ, Մենք համոզուած ենք թէ միա՜սակար է որբերը կապել ագարակին, առանց այս պատրաստուած ծրագրին: Մեր որբ ընկերները ամէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին համար գծած է նոր ծրագիր մը, — ագարակին հիմնադրութիւնը:

Այդ մասին ամէն դիւրութիւն եւ յարմարութիւն կուտայ Ֆրանսան: Կեդր. վարչութիւնս որոշած է միացնել բոլոր հողագործ որբ ընկերները, եւ հող գնելով՝ գործի լծել զանոնք: Որքա՜ան պիտի ունենայ հողագործութեան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան բաժիններ:

Հետզհետէ զարգացնելով կազմակերպութիւնը, պիտի օժտուի առողջապահական, կրթական, մարզական եւ ուրիշ անհրաժեշտ սպասարկութիւններով: Այնուհետեւ, որքա՜ան պիտի կրնայ իր անունով որբեր բերել ու հաւաքել եւ ոչ թէ ձգել որ ուրիշներ չհսկացուած նպատակներով որբեր գրուեն խուլ անկիւններու մէջ:

Դէպի ագարակ այսպիսի կազմակերպուած առողջ քաղաքականութիւն մը թող չշփոթուի երբեք կարգ մը մարդոց կասկածելի թելադրանքներուն համ «դէպի գիւղ»աղաղակին հետ, Մենք համոզուած ենք թէ միա՜սակար է որբերը կապել ագարակին, առանց այս պատրաստուած ծրագրին: Մեր որբ ընկերները ամէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին համար գծած է նոր ծրագիր մը, — ագարակին հիմնադրութիւնը:

Այդ մասին ամէն դիւրութիւն եւ յարմարութիւն կուտայ Ֆրանսան: Կեդր. վարչութիւնս որոշած է միացնել բոլոր հողագործ որբ ընկերները, եւ հող գնելով՝ գործի լծել զանոնք: Որքա՜ան պիտի ունենայ հողագործութեան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան բաժիններ:

Հետզհետէ զարգացնելով կազմակերպութիւնը, պիտի օժտուի առողջապահական, կրթական, մարզական եւ ուրիշ անհրաժեշտ սպասարկութիւններով: Այնուհետեւ, որքա՜ան պիտի կրնայ իր անունով որբեր բերել ու հաւաքել եւ ոչ թէ ձգել որ ուրիշներ չհսկացուած նպատակներով որբեր գրուեն խուլ անկիւններու մէջ:

Դէպի ագարակ այսպիսի կազմակերպուած առողջ քաղաքականութիւն մը թող չշփոթուի երբեք կարգ մը մարդոց կասկածելի թելադրանքներուն համ «դէպի գիւղ»աղաղակին հետ, Մենք համոզուած ենք թէ միա՜սակար է որբերը կապել ագարակին, առանց այս պատրաստուած ծրագրին: Մեր որբ ընկերները ամէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին հա-

Կեդր. վարչութեան նախագահը մայիս ամսուն սկիզբը կը մեկնի Սուրիա: Այդ ճամբորդութեանով պիտի հասկցուի թէ ինչ դիւրութիւններ եւ կարելիութիւններ կան Սուրիոյ մէջ, թէ ո՛ւր է առաւելութիւնը, թէ երկու կողմէն առաձին աշխատանքները անպատեհութիւն ունի՞ն:

Բոլոր անոնք, որ այս ծրագրով հետաքրքրուած կամ խնդավառուած՝ որ եւ է թելադրանք ունին, թող գրեն ընկեր Ա. Գաբրիկեանի, 17, Avenue Philippe Auguste, Paris:

Ջ. Ե. Ո. Միութեան
կեդրոնական վարչութիւն

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Գիներու ելեւէջը եւ անգործութիւնը

Աշխատանքի Միջազգային Դիւանին կողմէ անգործութեան յանձնախումբին ներկայացուած նախնական ուսումնասիրութեանց մէջ կայ տեղեկագիր մը անգործութեան եւ դրամական արժէքներու ելեւէջի կապակցութեան մասին: Այս տեղեկագիրը կը հաստատէ թէ երբ մեծաքանակ գիներու միջինը կ'իջնայ, անգործութիւնը՝ ընդհանուր կերպով կ'աւելնայ, մինչդեռ ընդհակառակն, գիներու բարձրացման շրջանին, անգործներու թիւը կը քիչնայ:

Այս երեւոյթը ուշագրաւ կանոնաւորութեամբ մը տեղի ունեցած եւ նշմարուած է պատերազմէն առաջ եւ որովհետեւ այդ շրջանին, դրամական դրութիւնները մեծ չափով կապուած էին ոսկիին, գիներու անկման ընկերացող բարգաւաճման շրջանները կը բնորոշէին գրեթէ նոյն թուականներուն, գրեթէ բոլոր երկիրներուն մէջ: Տեղեկագիրը այս մասին կը յիշէ յատկանշական թիւեր Գերմանիայէն, Ֆրանսայէն, Անգլիայէն եւ Ամերիկայէն:

Պատերազմէն յետոյ, կացութիւնը նոր կերպարանք կը ստանայ: Գրեթէ բոլոր երկիրները լքած էին ոսկի չափանիշը եւ կը կիրարկէին տարբեր դրամական դրութիւններ, որոնց արդիւնքը կ'ըլլար գիները յեղաշրջել տարբեր ո՛ղղութեամբ: Սակայն կարելի եղաւ հաստատել թէ ընդհանրապէս գիներու անկման կը զուգադիպէր անգործութիւն եւ փոխադարձաբար:

1928էն ի վեր, գլխաւոր պետութիւնները վերադարձած ըլլալով ոսկի չափանիշին, անոնց ճնշարար արուեստական ելեւէջները տեղի ունեցած աւելի կամ պակաս, մէկ հիմնական ձեւով, Այդպէս 1929-30ին, մեծաքանակ գիները իջան մեւնոյն ատեն՝ բոլոր երկիրներուն մէջ, բացի Խորհրդ. Միութենէն: Բոլոր երկիրներու մէջ ալ, բացի Ռուսիայէն, անգործութիւնը սաստկացաւ:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՄԷՋ

(Սեփ. Թղթակցութիւն)

Ինչպէս ամէն տեղ՝ Աւստրիոյ մէջ ալ անտեսական տագնապը մեծ է: Գործազուրկներու թիւը միշտ կ'աճի. մօտաւորապէս 300 հազարէ աւելի անգործներ կը հաշուէ այս պզտիկ դժբախտ երկիրը:

Երեսփ. ժողով եւ նախարարներ անվերջ խորհրդակցութիւններ կ'ունենան այս վիճակին մասամբ վերջ տալու համար: Ամէն կողմ խնայողութիւն կը փորձուի կատարել: Վերջերս գումարուած նախարարական խորհուրդը որոշեց մէկ մէկ տնօրէն նշանակել կառավարական պաշտօնատուներու վրայ, որոնց պաշտօնը պիտի ըլլայ հսկել կատարուած ծախքերուն: Այս կերպով կը խորհուի առաջքն առնել աւելորդ ծախքերու:

Մէկ քանի օր առաջ նշանակուեցաւ նաեւ ընդհանուր տնօրէնը խնայողութեան այս ձեռնարկին:

Այս նոր պաշտօնատունը ենթակայ պիտի ըլլայ վարչապետին:

Հետեւեալ կարեւոր պարագան ալ կուգայ հաստատել այս երկրին մէջ գոյութիւն ունեցող տագնապին աստիճանը: Մէկ երկու օր առաջ հրաժարեցաւ երկրագործական նախարար Թալէռ, որպէսզի կարենայ ազատօրէն նուիրուիլ իր հետագայ նպատակին, որ է օգնութեան հասնիլ իր հայրենիքին անգործ ժողովուրդին մէկ մասին:

Այս անձը գալ ամսու սկիզբը կը մեկնի փարակուա (Հարաւ. Ամերիկա) ուր աչքէ պիտի անցընէ պարապ հող մը, ուր կը խորհի աւստրիական գաղթականութիւն մը հիմնել:

Այս գաղափարին իրականացման համար պէտք պիտի ըլլայ 2 միլիոն աւստր. շիլլինկ: Պիտի կնքուի անտոկոս փոխառութիւն մը 10 տարիէն վճարելի: Նախ հոն պիտի տանի 30 ընտիր երկրագործներ, որոնց պիտի յաջորդէ ր. խումբ մը 150 հոգիներ:

Այս մարդոցմով Թալէռ կը յուսայ յաջորդ տարի հունձք ունենալ եւ անկախ ապրիլ: Ցետոյ պիտի փոխարդուին հոսկէ եւ հետզհետէ գաղթականներուն թիւը պիտի բարձրանայ 30,000ի:

Ցեսնենք թէ պիտի յաջողի այս ծրագիրը:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷԼ, 15 Մարտ.— Այս տեղ ալ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին «Պար Վէնսան»ի ընդարձակ թատերասրահին մէջ, մեծ շուքով տօնուեցաւ ժողովրդական ապստամբութեան (փետր. 18) տասներորդ տարեդարձը նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Պուլվար Օտտօի Հ. Ց. Դ. պատանեկան Միութեան: Սրբոյն լեցուած էր հոծ բազմութեամբ մը: Բեմին երկու կողմերը կը ծածանէին հայկական եւ ֆրանսական զոյգ եռագոյնները: Հիւդ մէջտեղը դրուած էր եռագոյն ծածկոցով պճնուած սեղան մը:

Հանդէսը բացուեցաւ յոտնկայս «Մեր Հայրենիք»ով, որմէ յետոյ օրուան նախագահ ընկեր Արամ Արմաղանեան հակիճ կերպով բացատրեց փետրուար 18ի նշանակութիւնն ու մեծ արժէքը: Եւ վերջուց քանի մը դրուագներ:

Ընկեր Կ. Մարտիրոսեան արտասանեց Ա. Ահարոնեանի «Նըբանց»ը, ընկեր Նշան Մոսիկեան երգեց «Հայաստան»ը: Օր. Կեվիկեան արտասանեց «Հայրենիք»ը: Դպրոցի դեռատի աշակերտներէն Վահան Յակոբեան մեծ յաջողութեամբ արտասանեց անմահ Վարուժանի «Ռակայծ ճրագ»ը: Իսկ Օր. Մանուշակ Մարտիրոսեանի «Լորիկ»ն ու «Ես Սրբէն կ'ուգայի»ն քաղցր էին հրապուրելու հասարակութիւնը: Ընկեր Գր. Քէնտիրեան արտասանեց Սիամանթօի «Կովկաս»ն ու «Մայր Հայաստան»ը:

Ցետոյ բեմ բարձրացաւ ընկ. Մ. Մարութեան որ բացատրեց փետրուարեան ապստամբութեան պատճառները:

«Հայ ժողովուրդը ցարդ ունեցած է երկու հերոսական բուռն պայքարներ, որոնք մեր պատմութեան մէջ առաջին էջերը կը կազմեն: Վարդանանց անմոռանալի հերոսարարը եւ փետր. 18ի անօրինակ ապստամբութիւնը, ուր Հայ ժողովուրդը կը մաքառէր ստուարաթիւ թշնամիին դէմ, զոյն պարտութեան մատնելով»:

Ցետոյ դպրոցի սկաուտ աշակերտներու կողմէ երգուեցաւ «Դարձեալ փայլեց»ը:

Ընկեր Համբարձում Քաչեան արտասանեց «Դաշնակցութիւն»ը: Ընկեր Թ. Ասատուրեան արտասանեց Ե. Ակնունիի «Ընկերներու առջեւը:»

Դպրոցի աշակերտներուն կողմէ եղան երգեր եւ արտասանութիւններ:

Հանդէսը փակուեցաւ դպրոցի երկսեռ սկաուտ սաներու «Ցառաջ նահատակ»ով եւ հասարակութիւնը ցրուեցաւ գոհ տպաւորութեամբ:

Գր. Քէնտիրեան

ՄԻՆԱՍ ՁԵՐԱԶԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՄԱՍԻՆ

(Շ. Բ. Ը. Մ-ի Գրասենեակէն)

Ինչպէս յայտնի է, Մինաս Ձերազ իր Յոբելեանի հասոյթը 725 անգլ. ոսկի Միութեանս նուիրած էր, պայմանաւ որ եկամուտը իր ապրուստին յատկացուի, իսկ յետ ժահու Հայաստանի մէջ հաստատուի ցերեկեայ նախակրթարան մը որը կամ աղքատիկ տղոց հաւասր, որ հոն կէսօրէ առաջ կարդալ, գրել եւ հաշուել սորվին, իսկ վերջը բանուկ արհեստ մը, որպէսզի կարենան իրենց հացը ճարել եւ հայրենիքներու հետ աժանանալով ընտանիք կազմել:

Մեծ հարեւանասէրին հիացողներուն ցանկութեան ընդառաջ երթալով, Կեդր. վարչ. ժողովը նախաձեռնարկ եղաւ եւ որոշում կայացուց ի հարկին այդ հիմնադրամին եկամուտները յատկացնել Մարսէյլի մէջ գերեզմանի հողին եւ յուշարձանին, բայց որպէսզի պատեհութիւն ընծայուի հայ երախտագէտ ժողովուրդին աղգային հանգանակութեամբ մը կատարել իր մեծարանքի վերջին պարտականութիւնը դէպի անմոռաց բազմվարդիւն վաստակաւորը, ներկայիս կը ծանուցուի որ թերթերու, ակումբներու եւ այլ միջոցներով հաւաքուելիք գումարները սիրով կ'ընդունուին եւ կը ծանուցուին Միութեանս կողմէ:

Յայտնի ճարտարապետ Տ. Ա. թահթաճեանի պատրաստած ուրուագիծին համաձայն, ընդհանուր ծախք կը նախատեսուի շուրջ 16000 ֆրանք, Սէն Բիւէր գերեզմանատան մէջ պարզ դամբարանի մը համար:

ԴԻՒԱՆ
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱԿԱՆՋԻ, ՔԻՔԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

Հեղինակ՝ Տօքթ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ՈՐԴԻ

Գինն՝ 10 ֆրանք

Դիմել՝ Dr. Allaverdy, 27 Rue des Sablons, Paris (16),

Առողջապահական լաւագոյն գիրք մը: Կ'արժէ որ իր առողջութիւնը բծախնդիր ամէն Հայ ի՛ւր մատուռը ունենայ անկէ:

«ՅԱՌԱՋ»ի ԹԵՐԹՈՆԸ (5)

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԳՍԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ԵՐԼՏԶԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սուլթան Համիտ միշտ կը վախնար եւ կը մտածէր որ օր մը իր հակառակորդներուն կողմէ, այդ վինուորները կրնան կաշառուիլ յարձակելու համարպատին վրայ:

Սոմանագրութեան հռչակումէն անմիջապէս վերջ, Իթթիհատ թերագդը կուսակցութիւնը նկատի կ'առնէ Սուլթան Համիտին մեր դրկելով, առաջարկեց պալատի այս խաղն իր խուռն գործելուն փոփոխութիւնը եւ անձնական պաշտպանութեան համար յատկացուած կազմակերպութեան լուծումը, աւելցնելով որ այդ պաշտպանութեան համար իրենք պատասխանատու են: Սուլթան Համիտ այս առաջարկէն շատ գէշ ազդուեցաւ եւ այդ վայրկեանէն սկսեալ Իթթիհատէն վըշտացաւ:

Սուլթան Համիտի չափազանց կասկածոտ եւ վախկոտ ըլլալը լաւ գիտցող եւ անոր Սուլթանութիւնը կորսնցնելու վախէն տառապիլը ճանչցող շահամոլներ, կ'օգտագործէին անոր այս վիճակը եւ աւելի կը հրահրէին:

* * *

Ա. քարտուղարութեան ընդրութեանս ժամանակ ճէվատ փաշան եպարքոս էր: Ան այս պաշտօնին կոչուելէ առաջ կրետէ կը գտնուէր: Երբ դահլիճի փոփոխութեան մը պէտք տեսնուած էր, մասնաւոր նաւ մը ղրկուելով կրետէն բերուած էր ճէվատ փաշան եւ անոր յանձնուած դահլիճի կազմութեան պաշտօնը:

ճէվատ փաշա շատ սիրուած էր Ապտիւլ Համիտի կողմէ եւ վայելած անոր բազմաթիւ շնորհներն ու յարգանքը: Սուլթանի իր մասին ունեցած վստահութեան եւ սիրոյն պատճառաւ էր որ ան շարունակ կը յարաբերէր եւ կը տեսակցէր Սուլթան Համիտի հետ եւ իր ապարանքին բոլոր ծախքերն ու պէտքերը կը հոգացուէին պետական գանձէն:

Այս կերպով եւ թագաւորի հովանիին տակ, ճէվատ փաշա երկար ատեն Մեծ Եպարքոս եղաւ: Իր անկման պատճառը եղաւ հայկական Դէպքին առթիւ ցոյց տուած տկար ու անխոհեմ ընթացքը:

ՍԱՄՍՈՆԻ ՀԱՑԿԱԿԱՆ ԱՊՏՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Այդ օրերուն Հայերը Սամսոնի մէջ ապստամբական շարժում մը յառաջ բերած էին, համար գծած է նոր ծրագիր մը, — ագարակին հիմնադրութիւնը:

Այդ մասին ամէն դիւրութիւն եւ յարմարութիւն կուտայ Ֆրանսան: Կեդր. վարչութիւնս որոշած է միացնել բոլոր հողագործ որբ ընկերները, եւ հող գնելով՝ գործի լծել զանոնք: Որքա՜ան պիտի ունենայ հողագործութեան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան բաժիններ:

Հետզհետէ զարգացնելով կազմակերպութիւնը, պիտի օժտուի առողջապահական, կրթական, մարզական եւ ուրիշ անհրաժեշտ սպասարկութիւններով: Այնուհետեւ, որքա՜ան պիտի կրնայ իր անունով որբեր բերել ու հաւաքել եւ ոչ թէ ձգել որ ուրիշներ չհսկացուած նպատակներով որբեր գրուեն խուլ անկիւններու մէջ:

Դէպի ագարակ այսպիսի կազմակերպուած առողջ քաղաքականութիւն մը թող չշփոթուի երբեք կարգ մը մարդոց կասկածելի թելադրանքներուն համ «դէպի գիւղ»աղաղակին հետ, Մենք համոզուած ենք թէ միա՜սակար է որբերը կապել ագարակին, առանց այս պատրաստուած ծրագրին: Մեր որբ ընկերները ամէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին համար գծած է նոր ծրագիր մը, — ագարակին հիմնադրութիւնը:

Այդ մասին ամէն դիւրութիւն եւ յարմարութիւն կուտայ Ֆրանսան: Կեդր. վարչութիւնս որոշած է միացնել բոլոր հողագործ որբ ընկերները, եւ հող գնելով՝ գործի լծել զանոնք: Որքա՜ան պիտի ունենայ հողագործութեան, անասնապահութեան եւ կաթնատնտեսութեան բաժիններ:

Հետզհետէ զարգացնելով կազմակերպութիւնը, պիտի օժտուի առողջապահական, կրթական, մարզական եւ ուրիշ անհրաժեշտ սպասարկութիւններով: Այնուհետեւ, որքա՜ան պիտի կրնայ իր անունով որբեր բերել ու հաւաքել եւ ոչ թէ ձգել որ ուրիշներ չհսկացուած նպատակներով որբեր գրուեն խուլ անկիւններու մէջ:

Դէպի ագարակ այսպիսի կազմակերպուած առողջ քաղաքականութիւն մը թող չշփոթուի երբեք կարգ մը մարդոց կասկածելի թելադրանքներուն համ «դէպի գիւղ»աղաղակին հետ, Մենք համոզուած ենք թէ միա՜սակար է որբերը կապել ագարակին, առանց այս պատրաստուած ծրագրին: Մեր որբ ընկերները ամէն տեղ՝ Ասիոյ յետոյ, երբ հայ որբը կը մտնէ այդ յարկէններս, կը դառնայ աշխատանոցի մը բնակիչը, արդիւնաբերութեան մեքենայ մը: Ջ. Ե. Ո. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը, Միութեան առջին հնգամեակով զգաց որ կատարած է նախապատրաստական կարեւոր աշխատանքներ: Հիմնեց բազմաթիւ մասնաճիւղեր, ստեղծեց իր պաշտօնաթերթը, տէր գտաւ տպարանի մը: Եւ վերջապէս որբերու բազմութեան հաղորդեց անկախ եւ սեփական աշխատանքի մը լծուելու պարտականութիւնը: Այսպէս ոտքի կանգնած, երկրորդ հնգամեակին հա-

Կեդր. վարչութեան նախագահը մայիս ամսուն սկիզբը կը մեկնի փարակուա (Հարաւ. Ամերիկա) ուր աչքէ պիտի անցընէ պարապ հող մը, ուր կը խորհի աւստրիական գաղթականութիւն մը հիմնել:

Այս գաղափարին իրականացման համար պէտք պիտի ըլլայ 2 միլիոն աւստր. շիլլինկ: Պիտի կնքուի անտոկոս փոխառութիւն մը 10 տարիէն վճարելի: Նախ հոն պիտի տանի 30 ընտիր երկրագործներ, որոնց պիտի յաջորդէ ր. խումբ մը 150 հոգիներ:

Այս մարդոցմով Թալէռ կը յուսայ յաջորդ տարի հունձք ունենալ եւ անկախ ապրիլ: Ցետոյ պիտի փոխարդուին հոսկէ եւ հետզհետէ գաղթականներուն թիւը պիտի բարձրանայ 30,000ի:

Ցեսնենք թէ պիտի յաջողի այս ծրագիրը:

ԶԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՊՈՒԼՎԱՐ ՕՏՏՈՅԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷԼ, 15 Մարտ.— Այս տեղ ալ կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին «Պար Վէնսան»ի ընդարձակ թատերասրահին մէջ, մեծ շուքով տօնուեցաւ ժողովրդական ապստամբութեան (փետր. 18) տասներորդ տարեդարձը նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դ. Վռամեան ենթակոմիտէի եւ մասնակցութեամբ Պուլվար Օտտօի Հ. Ց. Դ. պատանեկան Միութեան: Սրբոյն լեցուած էր հոծ բազմութեամբ մը: Բեմին երկու կողմերը կը ծածանէին հայկական եւ ֆրանսական զոյգ եռագոյնները: Հիւդ մէջտեղը դրուած էր եռագոյն ծածկոցով պճնուած սեղան մը:

Հանդէսը բացուեցաւ յոտնկայս «Մեր Հայրենիք»ով, որմէ յետոյ օրուան նախագահ ընկեր Արամ Արմաղանեան հակիճ կերպով բացատրեց փետրուար 18ի նշանակութիւնն ու մեծ արժէքը: Եւ վերջուց քանի մը դրուագներ:

Ընկեր Կ. Մարտիրոսեան արտասանեց Ա. Ահարոնեանի «Նըբանց»ը, ընկեր Նշան Մոսիկեան երգեց «Հայաստան»ը: Օր. Կեվիկեան արտասանեց «Հայրենիք»ը: Դպրոցի դեռատի աշակերտներէն Վահան Յակոբեան մեծ յաջողութեամբ արտասանեց անմահ Վարուժանի «Ռակայծ ճրագ»ը: Իսկ Օր. Մանուշակ Մարտիրոսեանի «Լորիկ»ն ու «Ես Սրբէն կ'ուգայի»ն քաղցր էին հրապուրելու հասարակութիւնը: Ընկեր Գր. Քէնտիրեան արտասանեց Սիամանթօի «Կովկաս»ն ու «Մայր Հայաստան»ը:

Ցետոյ բեմ բարձրացաւ ընկ. Մ. Մարութեան որ բացատրեց փետրուարեան ապստամբութեան պատճառները:

«Հայ ժողովուրդը ցարդ ունեցած է երկու հերոսական բուռն պայքարներ, որոնք մեր պատմութեան մէջ առաջին էջերը կը կազմեն: Վարդանանց անմոռանալի հերոսարարը եւ փետր. 18ի անօրինակ ապստամբութիւնը, ուր Հայ ժողովուրդը կը մաքառէր ստուարաթիւ թշնամիին դէմ, զոյն պարտութեան մատնելով»:

Ցետոյ դպրոցի սկաուտ աշակերտներու կողմէ երգուեցաւ «Դարձեալ փայլեց»ը:

Ընկեր Համբարձում Քաչեան արտասանեց «Դաշնակցութիւն»ը: Ընկեր Թ. Ասատուրեան արտասանեց Ե. Ակնունիի «Ընկերներու առջեւը:»

Դպրոցի աշակերտներուն կողմէ եղան երգեր եւ արտասանութիւններ:

Հանդէսը փակուեցաւ դպրոցի երկսեռ սկաուտ սաներու «Ցառաջ նահատակ»ով եւ հասարակութիւնը ցրուեցաւ գոհ տպաւորութեամբ:

Գր. Քէնտիրեան

ՄԻՆԱՍ ՁԵՐԱԶԻ ԴԱՄԲԱՐԱՆԻՆ ՄԱՍԻՆ

(Շ. Բ. Ը. Մ-ի Գրասենեակէն)

Ինչպէս յայտնի է, Մինաս Ձերազ իր Յոբելեանի հասոյթը 725 անգլ. ոսկի Միութեանս նուիրած էր, պայմանաւ որ եկամուտը իր ապրուստին յատկացուի, իսկ յետ ժահու Հայաստանի մէջ հաստատուի ցերեկեայ նախակրթարան մը որը կամ աղքատիկ տղոց հաւասր, որ հոն կէսօրէ առաջ կարդալ, գրել եւ հաշուել սորվին, իսկ վերջը բանուկ արհեստ մը, որպէսզի կարենան իրենց հացը ճարել եւ հայրենիքներու հետ աժանանալով ընտանիք կազմել:

Մեծ հարեւանասէրին հիացողներուն ցանկութեան ընդառաջ երթալով, Կեդր. վարչ. ժողովը նախաձեռնարկ եղաւ եւ որոշում կայացուց ի հարկին այդ հիմնադրամին եկամուտները յատկացնել Մարսէյլի մէջ գերեզմանի հողին եւ յուշարձանին, բայց որպէսզի պատեհութիւն ընծայուի հայ երախտագէտ ժողովուրդին աղգային հանգանակութեամբ մը կատարել իր մեծարանքի վերջին պարտականութիւնը դէպի անմոռաց բազմվարդիւն վաստակաւորը, ներկայիս կը ծանուցուի որ թերթերու, ակումբներու եւ այլ միջոցներով հաւաքուելիք գումարները սիրով կ'ընդունուին եւ կը ծանուցուին Միութեանս կողմէ:

Յայտնի ճարտարապետ Տ. Ա. թահթաճեանի պատրաստած ուրուագիծին համաձայն, ընդհանուր ծախք կը նախատեսուի շուրջ 16000 ֆրանք, Սէն Բիւէր գերեզմանատան մէջ պարզ դամբարանի մը համար:

ԴԻՒԱՆ
ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆ

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԱԿԱՆՋԻ, ՔԻՔԻ ԵՒ ԿՈԿՈՐԴԻ

Հեղինակ՝ Տօքթ. ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ ՈՐԴԻ

Գինն՝ 10 ֆրանք

Դիմել՝ Dr. Allaverdy, 27 Rue des Sablons, Paris (16),

Առողջապահական լաւագոյն գիրք մը: Կ'արժէ որ իր առողջութիւնը բծախնդիր ամէն Հայ ի՛ւր մատուռը ունենայ անկէ:

Ն. ԿՈՐԳԱՆԵԱՆԻ ԲԵՄԱԴՐԱԾ

“ԵՐԳՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ„

ՖԻԼՄԸ ԿԸ ՑՈՒՑԱԴՐՈՒԻ

ԼԻՈՆ.— *Այսօր Շաբաթ եւ վաղը կիրակի, երեկոյեան ժամը 8.30ին 6րդ թաղապետարանի սրահը, Rue de Seize. կը ցուցադրուի միայն երկու օր։*

ՎԱԼԱՆՍ.— *Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին* Palace Cinéma*ի մէջ, 21 Bld. Bancel.*

ՖԻԼՄԻՆ ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐԷՆ ԵՒ ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՄԱՐՍԷԼ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Սալօն Շափի մէջ, 84 բիս Շաբ։
կը խօսին՝ ընկերներ Պ. ՀԻՒՍԵԱՆ եւ ԱԶԳԻՆ
Կ՚արտասանեն՝ ընկերներ Մարուքեան, Մ. Գաբրիէլեան, Յ. Ուզունեան
Ճոխ գեղարուեստական բաժին *Մուտքը ազատ է*

ԿԱՐՏԱՆ.— Վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, Դաշնակցութեան Տան մէջ *կը խօսի՝ Ընկ. ԱԶԳԻՆ*
Ճոխ գեղարուեստական բաժին

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻԻՆ ՎԱԼԱՆՍԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած վալանսի կոմիտէին կողմէ

Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին PALACEսինէմային մէջ

կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ՀԱՆԸՄԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ա. Ե. Հ. կարմիր Խաչի Ալֆորվիլի մասնաճիւղի կողմէ
Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 9էն մինչեւ լոյս
Quai Blanqui (*մեծ կամուրջի դէմը*) Ալֆորվիլ
Մուտք 5 ֆրանք

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Sté. Byothéraphitique, 131 Rue Cambronne, Métro Vaugirard, Autob·Ag եւ X, Tram. 123(4:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Ալֆորվիլի Ս. Մինասեան Եղբ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, 1 Bld. Carnot, Ալֆորվիլ։

Պանեչ-քաշան Ազգ. խումբի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին, ընկ. Ս. Ալթունեանի բնակարանը՝ 17 rue Ampère, Cachan. կարեւոր օրակարգ։ Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷԼ.-Առնովիլ Եղբակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր խումբի ընկերները, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, ընկեր Ալատինեանի բնակարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Բացակայողները պատասխանատու կը նկատուին։

Ռադմիկ խումբի ընկերները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրուին վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին ընկեր Խաչատուրեանի բնակարանը։ Բացակաները պատասխանատու կը նկատուին։

Գ Ա Խ Ա Ռ

ՄԱՐՍԷԼԻ «Քրիստափոր» Եղբակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները 23 մարտ երկուշաբթի ժամը 2,30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Վիէնի Քրիստափոր խումբի ժողովը վաղը ժամը 4ին, Խաժակ Ակումբին մէջ։ Կարեւոր օրակարգ։

EMPIRE Սիգար-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան ֆեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մրնչ եւ կէս օր Պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLEANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը։ Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար։

կարդացա՞ծ եւ օտարներուն յանձնարարա՞ծ էք
ԳՐԻՄԻԹԷԼԻՆ «A L'OMBRE DE LA CIVILISATION»
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՐՕՖԱԿԱՆՏԻ ՎԷՊԸ
(Ֆրանսացի ամենակարեւոր անձնաւորութիւններու եւ թերթերու կողմէ գնահատուած)
կը ծախուի հրատարակչատունը՝ 42 Rue Saint-Jacques, Paris (Սորպոնի մօտ), բոլոր ֆրանսական մեծ գրավաճառներու մօտ եւ Հր. Սամսէլեի գրատունը։ Գին՝ 15 ֆրանք։

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris (11)

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ։

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է։

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC
Métro: Couronnes ou Parmentier

ՃԻՇԴ Է
եթէ մէկ անգամ գործածէք մեր կօշիկները,, տեւական յաճախորդ պիտի ըլլաք,
Մենք գործարանատէր ենք եւ փոքրաքանակ ծախող
CHAUSSURES ZAGORIDIS

18 Rue MONCEY, 18 Lyno
Փլաս տիւ Փոնի մօտ
Հարիւրին 20 գեղչ

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nord*ի մօտ, 17 rue Belzunce, հինգ փոդոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայմ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Kiltikian*ի, *8 rue Rougemont (Paris 9e), իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝ 15 rue Belzunce, սրճարանին տիրոջ։*

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնուճներու համար դիմեցէք
ETABLISSEMANT.
Օ. ԵՒ Ա. ԵԱԶՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

փոքրաքանակ գնուճներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ՚ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

ՌԱՏԻՕ ՄԱՍՆԱԳԷՏ Պ. Ա. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ

2 rue des Fossés St. Jacques. Paris (5)

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՉՕԼԱԿ (SCHOLAK)

ՁԻՐԱՒԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ
6 rue Adolphe Focillon, Paris Tél. Gobelins 19—

ներկայիս՝
1. Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբաժիններ 2—3 սե[նեակնոց], լոգարան, նոր շէնք։
2. Brunoyի մէջ՝ ծախու երկու հողեր շահաբեր կալուածնե[րու շինութեան յատուկ], խանութով, փառակ. մէթրը 90 ֆր[անք]։
3. La Bauleի մէջ՝ ծախու ծովեզերեայ արդիական villa շինուած 1930ին։
4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաճախորդներուն որոնք կ՚ուզեն շահաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել։ Շինութիւններու համար վերջին գին։
5. փոթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր տներու շինութեան համար. վճարման դիւրութիւններ, [պատեհութիւն։

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒՆԴՈՒԹ[ԵԱՆ]
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի(էմոռոյիտ) արմատա[կան] դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մե[թոտներով։]
ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ [ՀԱՄԱ]
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ [տօն]
օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31[—]
(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջտեղը)

Հայրենական գլեր, օգտուեցէք առիթէն

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՁԵՂՔ

փարիզէն վկայեալ եւ պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դեր[ձարանատուն մէջ, 20 Ավընիւ Քամիլ Փէլէթան, Մարսէյ]
կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ պաններ։ Անոնց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ անլութիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարթեան ճշմարտութեան։
20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, Հեռաձայն Քոլպէր 71-[—]

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL*ի վրայ*

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie [—]
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ԱՊՈՒԽՏ ԵՐՇԻԿ
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ամէն պայմաններով ձեր յաճախորդները գոհ ձգելու հա[մար]
դիմեցէք ուղղակի հանրածանօթ ապուխտագործ
ՀԱՅԿ ՄԱՐԱՇԼԵԱՆ

16 Rue des Hortensias, St. Just, Marseille
փորձ մը միայն կը բաւէ տեւական յաճախորդ ըլլալու հա[մար]
ԸՆՏԻՐ ՄԱԲՈՒՐ Ա[ԺԱՆ]

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՁԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—[—]
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ վրայ զգալի գեղչ կ՚ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքներ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Դանաթացէք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ[ԱՐՔ]

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է
“ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ„ ԳՐԱՁՈՒԼԱՐԱՆԸ

43 Rue de Trévise, PARIS (9)

Ըստ առաջնոյն կը հայթայթենք տպագրական տառեր, մեքենայ եւ իրեղէններ։ Դիմել վերի հասցէով Պ.Վ.Վարդանօֆի։

ՄԱՌՇԻ Ա.ՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Բուրդէ pull over (փուլ օվէր) եւ ժիլէ, քոթօն պուքլըթէի ամէնէն լաւ տեսակը ֆրիզէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի, անմրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք։ Մեծաքանակ եւ հատով, դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée de la Seine, Issy-les Moulineaux, (Seine).

ՅԱՌԱՋ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 96 R. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Առմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ*, *Մէթ*. Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ՚ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտներըը։*

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

LE SEUL QUOTIDIEN ARMENIEN EN ERUOPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ԹՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 276.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
22
ՄԱՐՏ
1931

22 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1525 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՊԱՏԱՌ ՄԸ ՀԱՅ,,

Տնտեսական համատարած տագնապին ու յարաճուն անգործութեան առջեւ, ո՛չ մէկ երկիր այլեւս կրնայ ցուցադրել առաւելութեան ու ապահովութեան պարծանքը: Այսօրուան ու վաղուան մտահոգութեամբ, ազգային անիմաստ հպարտութիւնները տեղի կուտան. պետութիւնները գլուխ գլխի, կը փորձեն գտնել ելքի ճամբայ մը անելին մէջ, որ կրնայ հիմէն խախտել ամբողջ ընկերային կարգն ու սարքը, պարտադրելով ոչ թէ ո՛չ արիւնահեղ ու յեղափոխական, այլ գոնէ բարեշրջական փոփոխութիւններ:

Ներկայ տագնապի յատկանշական կողմն է ոչ թէ աշխատանքի նիւթի ու ապրանքներու սակաւութիւնը, այլ ընդհակառակն, առատութիւն՝ սպառման դժուարութիւններով, որոնք տեսակ մը բռնի արգելքի կերպարանքն առած են: Այսօրուան կատարելագործուած արհեստը, պիտի կրնար մարդկութիւնը ողողել պէտքերու առատ մատակարարումով, քանի արտադրութեան եւ սպառման յատուկ նիւթերը չեն որ կը պակսին: Մովէ չէ որ կը նեղուին սովահար անգործ բազմութիւնները:

Անցեալ ամիս, Փարիզի մէջ գումարուած խորհրդաժողովը երկրագործական արտադրութիւնը գարգացնելու մասին չէր որ մտածեց: Այլ ընդհակառակն, կեղր. եւ արեւելեան Եւրոպայի մէջ ամբարուած արմտիքի մթերքներուն շուկայ փնտռեց: Հաց՝ կայ ուրեմն, բայց ուտող...բերան չկայ:

Գանատայի մթերանոցները կը պոռթկան ցորենով. ու գիւղացին՝ փայտի տեղ ցորեն կը վառէ. մինչ հանքագործներ կիսաքաղց կը թափառին գրասենեակէ գրասենեակ՝ ի խնդիր աշխատանքի: Հանքերը չէ որ պարպուած են: Հանելի ածուխը չէ որ կը պակսի: Ընդհակառակն: Ընդերկրեայ հարստութեանց շահագործումը կը կաղայ: Ու ճարտարարուեստական բոլոր երկիրներուն մէջ հիւսկի մեքենաները կը ժանգոտին: Նախնիները չէ որ կը պակսի սակայն: Արտադրութիւնը կանգ առած է գերարտադրութեամբ եւ անգործութիւնը սաստկացած:

Որքան ալ հոծ բլլան սակայն օտար անգործ բազմութիւնները, ու որքան ալ մեծ, հակավարդկային անոնց զրկանքն ու առապանքը, կարելի չէ բաղդատութեան դնել դժբախտութեանը հետ հայ անգործին, որ ամէն երկրի մէջ, ամէնէն առաջ եւ ամէնէն աւելի սաստկութեամբ կը կրէ գործատութեան հետեւանքները:

Օտարը կ'ապաւինի պետութեան ու պետական կազմակերպութիւններու, որոնք միջոցներ ունին ու կը գտնեն մեղմելու թշուառութիւնը:

Որո՞ւ պիտի կոթնի սակայն հայը որ իր լաւ օրերուն ձեռք երկարելէ վերջ ամէն դիմողի, վատ օրերուն, ոչ մէկ բարեկամ ունի, հայ հանրային ոչ մէկ հաստատութիւն կը ճանչնայ որ մտահոգուի իր վիճակով, որուն կարենայ դիմել՝ հոգ չէ թէ ղոյզն յոյսերով:

Չարցը մասնաւորելով մեր շրջանին, պէտք է խոստովանիլ թէ, եթէ անգործութիւնը տեւէ, աքսորի անապատային զարհուրանքներնենոր պիտի կրկնուին քաղաքակրթութեան պողոտաներուն վրայ, աւելի դառն հետեւանքներով:

Կրկին կարդացէք Ռօմանի Ռոլիակցին սա խօսքերը.— Մեր Հայրենակիցները մեծ թշուառութեան մատնուած են: Քանի մը անգամ Քաղաքապետարանին դիմում կատարուեցաւ՝ պատասխանեցին թէ չեն կրնար օգնել Հայերուն: Անցեալները գործարանի պաշտօնեաներէն մէկը տեսնելով որ քանի մը Հայեր խոտ կ'ուտէին՝ մեղքցաւ: Հիմա, քանի մը անկարողներու գործարանի ճաշարանէն ապուր կուտան առանց հացի. բոլորը գոհանալնձոր, առանց կեղեւը հանելու: Հոգ կը հոտի կերակուրը: («Յառաջ», 11 մարտ):

Խօսակցութեան ամենապարզ լեզուով գծուած սեփ-սեւ պատկեր մը: Ու ոչ մէկ երաշխիք թէ վաղը նոյն պատկերը պիտի կրկնուի այն շրջաններուն մէջ, ուր թափառական հայը՝ գլուխը քարի մը գարկած, կը փորձէր բոյն մը հիմնել քննչական աշխատանքով:

Ու քանիցս շեշտելէ յետոյ հատուածական կազմակերպութեանց անհրաժեշտութիւնը, գոհունակութեամբ արձանագրելէ յետոյ Փարիզի մէջ կատարուած չանքերը՝ այս ուղղութեամբ, պէտք է ըսենք սակայն թէ չի բաւեր սահմանափակ միակ շրջանի մը մէջ: Պէտք է նաեւ դուրս ելլել Փարիզէն ու ձեռք երկարել հեռաւոր փոքր անկիւններուն, ուր հազար հայ սրտեր կը բաբախեն:

Չարց չենք տար թէ ո՞վ պիտի բլլայ նախաձեռնարկ: Հայ անհիշխան ու անղեկ կեանքի այս օրերուն, իրաւունքը անորն է որ չի վարանիր ու գործի եռանդով ու անշահախնդրութեամբ ոգեորուն, կը նետուի ասպարէզ ճարելու եւ ամոքելու: Ու ան անձեր կամ կազմակերպութիւններ չէ որ կը պակսին: Պատսը տուաւ Փարիզ՝ իր Ախքատախնամով եւ Հայրենակցական Միութիւններով: Նոյները շատ ալ իրաւունքով պիտի գնային իրենց աչքերը ուղղել երկրին ներսերը ու գլուխը անգնիլ օգնութեան եւ ազգային համերաշխութեան շարժուի մը, որ աւելի քան անհրաժեշտ կը դառնայ անգործ Հայերու հետզհետէ յաւելումով:

Ու վստահ ենք: Կը բաւէ որ որեւէ մարմին՝ կոթնած անուրային վստահութեան ու համակրութեան, գարնէ որեւէ կողմ, լեցուն ձեռքով վերադառնալու համար, որպէս զի կարելի բլլայ գոնէ հոգ հոտող ապուրին քով պատառ մը հաց դնել:

Պատառ մը հաց:

Այս թող բլլայ օրուան կարգախօսը, յանուն անտէր ու անգործ Հայերուն, որոնք գիտեն տասնապատիկ հատուցանել, երբ օրը գայ:

Մ. Ե.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Կովկասի մէջ խռովութիւններ

Վրացական Մամուլի Դիւանը Կովկասի խռովայոյզ վիճակին մասին կը հաղորդէ հետեւեալ տեղեկութիւնները, զոր ստացած է Թիֆլիսէն: Բուռն ըմբոստութիւններ ծագեցան Կովկասի բազմաթիւ շրջաններուն մէջ, ճնշումներու սաստկացման եւ բռնի համայնացման կիրարկման հետեւանքով:

Վրաստանի եւ Ատրպէյճանի մէջ, բազմաթիւ եւ արիւնահեղ բախումներ տեղի ունեցան կէտիէուի զօրամասերուն եւ ըմբոստներուն միջեւ: Ըմբոստներուն թիւը հետզհետէ կը շատնայ:

Կարմիր բանակը գործողութեան ձեռնարկած է: Կարեւոր դէպքեր կը նախատեսուին:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ Կարեւոր փոփոխութիւններ պիտի ըլլան

Էնկիւրիէն առնուած տեղեկութեանց համաձայն Մ. Քէմալ Թեկնածուներու ցանկը մասամբ ճշդած է: Ստոյգ չի նկատուիր այն լուրը թէ նոր ժողովին անդամները գրեթէ նախորդ երեսփոխանները պիտի ըլլան: Ընդհակառակն կ'ըսուի թէ նոր ժողովը բոլորովին տարբեր դէմքերէ բաղկացած պիտի ըլլայ: Այս գրոյցներուն համաձայն, մասնաւորաբար հարաւային նահանգներու երեսփոխանները բոլորովին նոր անձեր պիտի ըլլան:

Ուշագրաւ մտադրութիւններու մասին կը խօսուի: Կ'ըսուի թէ ժողովը 4 ամիս նիստ պիտի գումարէ: Նոր ժողովի կազմութենէն վերջ, հիմնական օրէնքին նստաշրջանի տրամադրութիւնը պիտի բարեփոխուի եւ շրջանը 6 ամիսէն 4ի պիտի իջնայ: Այս պարագային, Ազգ. ժողովը նիստ պիտի գումարէ միայն նոյեմբեր, դեկտեմբեր, յունուար եւ փետրուար ամիսներուն, ու տարին ութը ամիս դադար պիտի ընէ:

Այս ութը ամիս արձակուրդի շրջանին, երեսփոխանները իրենց ընտրական շրջանակները պիտի երթան եւ մօտէն երկար քննութիւններ պիտի կատարեն ժողովուրդի կարիքներու մասին:

Խալքի երեսփ. թեկնածուներու ցանկը պիտի հրատարակուի Քէմալի մէկ յայտարարութեամբ: Այս յայտարարութեամբ, կուսակցութեան ընդհ. նախագահի հանգամանքով, նոր ժողովին կատարելիք գործերը համաոհս կերպով պիտի բացատրէ եւ պիտի թելադրէ որ քուէները կուսակցութեան տրուին:

Քէմալ, յայտագրին կից երկրորդ գրութիւնով մը պիտի բացատրէ թէ կուսակցութեան երեսփոխանները ո՞ր գործերը պիտի ընեն կամ չպիտի ընեն: Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի այս յայտարարութեան որ կուսակցութեան գործելակերպը ցոյց պիտի տայ:

Ո՞վ պիտի կազմէ նոր դահլիճը

Թրք. նոր դահլիճի մը կազմութեան մասին շրջող գրոյցներուն ակնարկելով, Թուրք հեռագրական գործակալութիւնը կը յայտնէ թէ պէտք չէ արժէք տալ հրապարակ նետուած այն գրոյցներուն թէ գործավարներէն ոմանք պիտի փոխուին, Նոր ժողովը գումարուելու միջոցին, բնական է որ դահլիճը հրաժարական պիտի տայ:

Տիրող կարծիքն այն է թէ նոր դահլիճն ալ Ըսմէթ փաշան պիտի կազմէ: Ըսմէթ փաշա բոլորովին նոր դէմքերով չէ որ ժողովին առջեւ պիտի ելլէ, բայց եւ այնպէս հաւանական է նաեւ որ մէկ քանի գործավարներ փոխուին:

Հերման Միւլլերի մահը

Գերմանիոյ նախկին վարչապետ եւ գերման ընկերվարական կուսակցութեան յայտնի դէմքերէն Հերման Միւլլեր մեռաւ հիւանդութեան պատճառով: 55 տարուց էր: 17 տարեկանին մտած է ընկերվարական կուսակցութեան մէջ եւ 22 տարեկանին արդէն կը վարէր իր կուսակցութեան կէօրլիցի թերթը: Պէպէլի քաջալերութեամբ ու հովանաւորութեամբ, հետզհետէ կուսակցութեան մէջ գրաւեց կարեւոր դիրքեր: Երբ ընդհ. պատերազմը ծագեցաւ, ընկերվարականները զինքը ղրկեցին Ֆրանսա, որպէսզի Ֆրանսական ընկերվարականներու հետ համաձայնութեամբ, պատերազմի հանդէպ բռնեն նոյն դիրքը:

Պրիւքսել հասնելով, լսեց Ժոռէսի սպանութիւնը: Այդ թուականէն ասդին, միշտ գտնուեցաւ իր կուսակցութեան առաջնակարգ դիրքերուն վրայ: 1919ին, Պաուէրի կազմած դահլիճին մէջ մտաւ իբր արտաքին նախարար եւ այդ հանգամանքով էր որ ստորագրեց Վէրսայլի խաղաղութեան դաշնագիրը Գերմանիոյ կողմէ: 1920ին, երեք ամիս վարեց վարչապետութիւնը եւ իր անկումէն յետոյ, ամբողջովին նուիրուեցաւ իր կուսակցութեան գործերուն: 1928ին, կրկին հրաւիրուեցաւ կազմելու դահլիճը որ տեւեց մինչեւ անցեալ գարուն եւ որուն յաջորդեց Պրիւնինկի դահլիճը:

Հողը կը կլլի

Դէտ Շաթլառի աղէտը չվերջացած, Ֆրանսայի զանազան վայրերուն մէջ, ձիւնհալին հետեւանքով հողային փլուզումներ տեղի կ'ունենան: Այսպէս, Իզէռի, Տոմի նահանգներուն մէջ: Ձեխի հեղեղ մը, Մոթ Շալանսոնի մէջ, քանդեց ագարակ մը: Հեղեղը կազմուած էր հողային փլուզման մը հետեւանքով:

Շոգեկառքի ծանր արկած մը

Շոգեկառքի ծանր արկած մը պատահեցաւ ուրբաթ երեկոյ էթամփի կայարանին մէջ: Փարիզ-Պորտօ ճեպընթացին կռնակի երկու կառքերը՝ ճամբորդներով լեցուն, գծէն դուրս ելան, մինչ ճեպընթացը ճամբան կը շարունակէր: 50 մեղր անդին միայն, երկու կառքերը քակուեցան շարքէն, մինչ 700 մեղր անդին, ուրիշ կառք մը եւս կը քակուէր: Այնատեն միայն մեքենավարը զգաց թէ բաներ մը կը պատռին եւ կեցուց վայրաշարժը: Արկածին հետեւանքով մեռեր էին եօթը ճամբորդներ փշրուած եւ 30ի մօտ ալ վիրաւորուած:

Արկածը պատահեցաւ իրիկուան մութին: Ամբողջ գիշերը, գործաւորները աշխատեցան վերցնել կառքերուն բեկորներն ու մաքրել ճամբան: Քննութիւն բացուած է երեւան հանելու համար արկածին պատճառները:

Կանտիի դէմ վահուան ապառնալիք

Տէլհիի մէջ պատերուն վրայ փակցուցած են յայտարարութիւններ, որոնցմով կանտիի կը սպառնան ձեռնառումբով մահուան ենթարկել, եթէ Լահորի դաւադրութեան հետեւանքով մահուան դատապարտուած ահաբեկիչները պատժին, ենթարկուիլ: Կանտիի հրաւէր կ'ուղղուի որ ստանայ անոնց նեբումը փոխարքայէն:

Միւս կողմէ, լուրեր կան թէ լուրջ խռովութիւններ վերբսկսած են հիւսիս. արեւմտեան սահմանագլուխին վրայ: Աֆրիտիները դարձեալ գործի վրայ են եւ բախումի մը ընթացքին, սպաննած են մէկ անգլիացի եւ երեք բնիկ զինուորներ ու վիրաւորած անգլիացի հարիւրապետ մը եւ հինգ զինուորներ: Աֆրիտիները կրած են ծանր կորուստներ: Փէշավէրի հիւսիսը գործող ցեղախումբերը զսպելու համար, ղրկուած են զրահապատ ինքնաշարժներ, հրետանի, գնդացիր եւ հետեւակ զօրքերու կարեւոր ուժեր:

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԷՋ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մարտ 14ին, համաձայն պաշտօնական վիճակագրութեան, անգործներու ընդհանուր թիւն էր 47,720, որոնց 10,288 կիներ. (վիճակագրութիւնները կատարուած են 44 նահանգային, 329 թաղապետական եւ 14 միջհամայնականանգործութեան տնտուկներու արձանագրութեանց վրայ):

Մէկ շաբաթէն միւսն ուրեմն 3076 հոգիի յաւելում մը.

Անցեալ տարի նոյն շաբթուն, 1639 անգործներ կային:

Յիշենք վերջին թիւերը, ցոյց տալու համար անգործութեան զարգացման ընթացքը.— Փետր. 28ին՝ 40766, Յունուար 31ին՝ 28536, 1930 Դեկտ. 27ին 11952, Նոյեմբեր 29ին՝ 4893, Հոկտեմբեր 31ին 1663, իսկ Սեպտեմբեր 29ին՝ միայն 988:

Միայն Փարիզի մէջ պաշտօնապէս արձանագրուած անգործներու թիւն է 21618, Մարտ 14ին, մինչ մէկ շաբաթ առաջ, 20369 էր: Իսկ Մէնի ու նացեալ համարներուն մէջ, անգործներուն թիւն է 14686, ընդամէնը ուրեմն, 36304 անգործներ միայն Մէնի նահանգին մէջ:

Կը նշանակէ թէ ամէնէն աւելի Փարիզն է որ ազդուած է տագնապէն:

Ֆրանսայի միացեալ նահանգներու անգործներու պաշտօնական ընդհանուր թիւն է 11416: Փարիզին յետոյ ամէնէն աւելի ազդուած են Ռօնի նահանգը 3357 անգործներով, որոնց 2582ը Լիոնի մէջ, իսկ 575ը Վիլլէօրպանի մէջ (Լիոնի արուարձան): Մարսէյլ քաղաքը կը համրէ ընդամէնը 859 անգործներ. Մէն թ'Էթիէն ուր հայ գաղութ մըն ալ ունինք, գրեթէ նոյնքան:

Ամէնէն աւելի թուլցած ճարտարարուեստի ճիւղերն են մետաղագործութիւնը, ճարտարապետութիւնը, նպարեղէնը, գազատեղէնը:

Մարտ 9էն 14 Ֆրանսա մտած են 457 օտար աշխատաւորներ: Մեկնած են 2421 հոգի:

"ՀԱԿԵՆՔ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ..

Ֆրանսայի մէջ, անգործութիւնը մեղմանալու նշաններ չի ցուցներ, ընդհակառակն կարգ մը շրջաններու մէջ աւելի կը շատնայ, սաստկացնելով օտար աշխատաւորներու դէմ ձեռք առնուած միջոցները:

Երէկ կը գրէինք թէ Սէն-Էնֆերիէօրի նահանգապետը մօտ 500 օտարականներ քշած է կամ քշելու վրայ է զանազան պատրուակներով: Ուրիշներ միջոցներ կը խորհին ընդդէմ օտար գործաւորներուն, որոնց մէջ եթէ կան իսկապէս վտարելի եւ անբաղձալի տարրեր, կան ալ որ ի՛սկ ու պարկեշտ, պատառ մը իսկի մտմտուքով կը մաշին ու կը մաշեցնեն նաեւ կին ու զաւակները:

Ֆրանսական Թերթի մը աշխատակիցը կ'ընէ թէ ուրկէ՞ եւ ի՞նչ միջոցներով կուգան այս օտարականները:

ա) Ի ձեռին ունին վարչական արտօնագիր մը որ տակաւին իզօրու է եւ հետեւաբար տրուած է այն ատեն իսկ, երբ անգործութիւնը իր գարգացման ընթացքը կը բոլորէր:

բ) Պայմանագրութիւններ ունին որոնց պայմանաժամը վերջացած է թէեւ, բայց երկարաձգուած է: Այս երկարաձգման արտօնութիւնը տրուած է ուրեմն անգործութեան ընթացքին, երբ շատ պարզ էր գայն մերժել:

գ) Սահմանն անցած են արտօնագրով, որուն պայմանաժամը անարժէք էր, վերջացած ըլլալով:

Այս երեք ենթադրութիւններէն եւ ոչ մէկը բաւարար կը գտնէ Ֆրանսական Թերթը ու ինչ կուտայ.— Ի՞նչպէս կը գործեն ուրեմն օտար աշխատաւորներու վրայ հսկողութիւնն ստանձնող պաշտօնատուները, ի՞նչ է անոնց քաղաքականութիւնը: Ի՞նչպէս կարելի պիտի ըլլար տագնապի պահուն անմիջապէս կեցնել օտար աշխատաւորներու մուտքը: Շահեկան է փնտռել»:

Ու կրնաք վստահ ըլլալ թէ ով որ կը փնտռէ, անպատճառ գէշ աղեկ բան մը կը գտնէ:

„ԴԱՇՆԱԿ-ՀՈՅՊՈՒՆ"

Թուրք մամուլը եւ մասնաւորապէս Էնկիւրիի կիսապաշտօն բերան «Միլլիյէթ»ը վերջին ամիսներուն սոյն վերնագրով յօդուածներու երկար շարան մը կը հրատարակէ «Դաշնակ-Հոյպուն» գործակցութեան ներքին «գաղտնիքները» հրապարակ հանելու յաւակնութիւններով։

Նոյն ոճով, վերջին օրերս յայտարարութիւն մը բաց թողած է նաեւ Ս. ընդհանուր քննիչ Իպրահիմ Թալին։

Ինչ ըսես, որ չի պատմուիր ատոնց մէջ, իբր իրականութիւն — քիւրտերը խաղալիք եւ կոյր գործիք են դարձած նախ՝ Անգլիոյ, Ֆրանսայի ու Պարսիկներու, ապա Հայերու ձեռքը։ Քիւրտը եւ Հայը ամէնէն անհաշտ թշնամիներ են եղած։ Քիւրտն եւ Թուրքը մխիւնոյն ծագումն, աւանդութիւնները եւ կրօնը ունին — նոյն ազգն են։— «Թուրքի եւ քիւրտի մէջ մէկ գիրի տարբերութիւն կայ»... Միայն Թուրքերն են, որ զեղուն զգացումներով տոգորուած են քիւրտ եղբայր ժողովուրդի հանդէպ։ Եւ նման բազմաթիւ «ճշմարտութիւններ», որոնք կը համեմուին, ի հարկէ, «փաստերով» ինչպէս, օրինակ, քիւրտերը Անգլիացիներու մասնակցութեամբ ժողովներ են գումարած, Ֆրանսացիներէ նիւթական օգնութիւն են ստացեր եւ պարսիկներու հովանաւորութիւնն են վայելած, ասկէ զատ «Դաշնակիներու» հետ ալ պէյրութի կարաժներու եւ փարիզի մէջ գաղտնի ժողովներ են ունեցեր, ուր մասնակցեր է, իմչ այլոց, նաեւ պօղոս փաշան, եւ... անշնորհք թխուած պէյրութի ժողովէն տեսարան մը կուտայ. Եւ ապացոյց, որ քիւրտը Հայուն երբեք բարեկամ չէ շնականօրէն կը պատմէ պոլսոյ հայկական ջարդերէն պատկեր մը։ Հոյպուն «Հայ-բոյն»ի կը փոխէ... Եւ, վերջապէս, կ'ուզէ հաւատացնել քիւրտ ժողովուրդին, թէ Հայ կամաւորներ եւ ղեկավարներ կային իրենց մէջ, որոնք վտանգի րոպէին ձերգած փախած են։

Անշուշտ, ինչպէս փաղաքշանքով կը յիշէ «Միլլիյէթ»ը, ամբողջ հայութիւնը չի արդարացներ «Դաշնակ-Հոյպուն» գործակցութիւնը. «Միայն Ռամկավար եւ Հնչակ կուսակցութիւնեանց ծանրագլուխ, չիտակ խորհող եւ թուրքերու բարեկամութիւնը սիրող մարդիկ անջատուեցան այդ քաղաքականութենէն..», իսկ դաշնակներն ալ «բաժան-բաժան եղած՝ աննշան ուժ են արդէն։»

Այսպէս կը գրէ «Միլլիյէթ»ի պատմաբանը։

Իսկ ի՞նչն է առիթ տուեր Էնկիւրիին իրար անցնելու եւ գայլի աւետարան կարդալու քիւրտերու գլխուն։

Շէյխ Սայիտի ապստամբութեան մէջ անոնք կը տեսնէին Համիտի ժառանգորդներու եւ յետադիմական տարրերու գրգռումը, որոնց ետեւը՝ Անգլիոյ ուրուականը կար։

Արարատի շարժման մէջ Անգլիացիներու, Ֆրանսացիներու եւ պարսիկներու հետ կը նշմարէին հայ յեղափոխականի ստուերը։

Արարատի եւ Ջիլանի շարժումներուն մէջ անոնք տարբեր բան մըն ալ տեսան — շարժումներու կազմակերպուած բնոյթը — սպառնական հզօր գործօն մը ապստամբական շարժման հետ, թէեւ դեռ թերի։

Եւ Էնկիւրին, այս վտանգաւոր երեւոյթին հանդէպ, կը փոխէ (գոնէ առայժմ) իր գործելակերպը։

Շարժման ընթացքին՝ իր կորուստներէն կատղած՝ վայրենօրէն ջարդեց նախ տասնեակ հազար քիւրտ խաղաղ ազգաբնակութիւն Ջիլանի Հովիտներու եւ Հէքքեարիի սարահարթներու վրայ՝ աւելի ամայացնելով երկիրը, իսկ այժմ փոխելով իր գործելակերպը՝ կը սողսկի, մեղրանուշ եւ «եղբայրական» խորհուրդներ կուտայ քիւրտերուն եւ կաշխէն կ'ելլէ հուատացնելու համար, թէ աշխարհի մէջ անոնց միակ բարեկամը Թուրքն է։ Իսկ շնականօրէն դաւեր կը նիւթէ միտքերը շփոթելու, ցեղերը իրար դէմ հանելու, վարկաբեկելու անոնց մտաւորական ղեկավարները, գրգռելու Հայերու եւ իրենց միակ զօրեղ եւ կազմակերպուած «Հոյպուն»ի դէմ։

Այս նպատակով ահա հէքեաթներու երկար շարք մը կը ստեղծէ՝ տալով անոնց իրականութեան շպարը։

Էնկիւրին կը ջանայ պղտորել նաեւ Սուրիոյ Արաբներուն միտքերը քիւրտերու եւ Դաշնակցութեան դէմ, իբր երկրի հանգիստը վրդովող տարրերու...

Այս չէ միայն ըսմէթ փաշան ճիգ մըն է որ կ'ընէ վերականգնելու համար Թուրքիոյ վարկը Միջազգային տնտեսական շուկային առջեւ եւ յաջողցնելու եւրոպական երկչոտ, եւ զգոյշ դրամագլուխի մուտքը Թուրքիա. կը թուի թէ «անօթի հաւը երազ կը տեսնէ,...

Քաղաքակիրթ մարդկութիւնը իր արժանի գնահատութիւնը, անշուշտ պիտի տայ Թուրք բերան «Միլլիյէթ»ի «փաստական պատմութեան», մանաւանդ որ Թուրքիոյ քաղաքական պատմութիւնը առատնիւթերուն չարիքի բուն պատճառը գտնելու համար։

Պէտք չկայ որոնելու պատմութեան մէջ Ցոյներու, Պուլկարներու, Սերպերու, Հայերու ապստամբութիւններուն պատճառները, երբ Թուրք տիրապետութեան պատմութեան էջերը ներկուած են նոյն ազգերու արցունքովը եւ արիւնովը։

Ապարդիւն է որոնել «արտաքին դերդումներ» հոն, ուր տառապող ազգերը կ'ընդվզին բռնակալին դէմ՝ իրենց գոյութեան պահպանութեան համար։

Քրիստոնեայ ազգերու դէմ, ֆէսով թէ գլխարկով, Թուրքը եղաւ անողոք դահիճ, եւ սրով ու հրով ջանաց խեղդել անոնց ազատութեան տենչը։

Այժմ հերթը մահմետական էթնիք ազգերուն է, որոնց համար Թուրքիոյ մթնոլորտը Թունաւոր, կեանքը ահաւոր դժոխքի է վերածուած։

Մեծ պատերազմէն վերջ քիւրտերը տասնեակ հազարներով քշուեցան իրենց տեղերէն, ոչնչացուեցան անոնց մտաւորականները, պետերը եւ անգլուխ մնացած քիւրտ ժողովուրդի Թրքացման բոլոր միջոցները ձեռք առնուեցան։

Շէյխ Սայիտի ապստամբութիւնը եղաւ հակահարուած մը, որ ձախողեցաւ դժբախտաբար, ու Թուրքը տասնեակ հազարներ ողջ վառեց ու 400է աւելի մտաւորականներ խեղդամահ ըրաւ։

Այսքա՜ն տառապանքէ վերջ պէտք կա՞յ որոնելու «արտաքին մատ»։

Ճշուած ու հալածական ժողովուրդի մը ահեղ կանչն է այս, որ դեռ երկար պիտի հնչէ Թուրքին ականջին։

Եւ վաղը, անոր հետ բոլոր վրիժառու տարրերը, որոնք տառապած ու հալածուած են իրենց հայրենի երկրէն, բնականօրէն անոր պիտի միացնեն իրենց ուժերը՝ ճգնելով փրկել իրենց հայրենիքը, կեանքն ու պատիւը բռնակալներէն։

(Դրօշակ)

ՈՎԿԻԱՆՈՍԻ ՑԵՂԵՐԷՆ

ԵՐԿԻՆՔ ՈՍԿԻ Կ'ԱՐՏԱՍՈՒԷՐ

(ԵՆԿԱՑԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑ)

Ողբագին կ'երգէր Եարավէկ.

— Հի՜ն, շատ հին ժամանակ մը, երբ մարդիկը ծնէին աւազէն, զոր Շնորհաց գետը վար կը նետէր երկինքէն, — այսպէս էր որ ծնաւ ստորերկրեայ մթամած ղիւցուհին Պաշակաժակ, — տիեզերք կը ծփար մենութեան մէջ։ Մենութեան այդ օրերուն, ձանձրոյթը բոյն դրաւ երկրի վրայ։ Խրճիթներու կրակները բաժնուեցան, եւ սիրտերու կրակը քէնի փոխուեցաւ։

Այդ օրերուն, Բարձրեալը, սիրով լեցուն անյատակ ջրամբար, քննեց նայեցաւ մարդոց սիրտը, հասկնալու համար թէ ինչի՞ կարօտ էին անոնք։ Տեսաւ որ իր արարածներուն սիրտին մէջ ծակեր կային, ծակեր որ բացուած էին անհունութեան վրայ։ Ի զուր աշխատեցաւ օգնել իր ցեղին, զոր կը սիրէր փայփայել, — հովե՛ր կ'անցնէին գիշերուան մէջէն եւ կ'օրօրէին արժանաւորներու գարգմանակները, — կը սիրէ՛ր այնքա՜ն փայփայել, — մեծ խոլորձիներու մոլուշադոյն գինովցնող շափրակները,—ովկիանոսներու բազմերամ թռչունները իրենց թուխ եւ սպիտակ աղուամազուրով կը շոյէին, — բայց աչքերը պիշ պիշ յառած էին աւելի լայն, աւելի հեռաւոր հորիզոններու վրայ, ուր տարօրինակ փոթփոթուժ մը կը ծածկէր դրախտին մուտքը, — հակայ շղթաներով։

Արձագանգը նետեց հովին մէջ, երգը՝ ամպերուն մէջ։ Գինովութիւն դրաւ ծաղիկներուն բոլորին մէջ, եւ կրակ՝ անոնց շափրակներուն մէջ, այնպէս մը, որ այդ օրէն ի վեր մարդիկ ծաղիկներուն մէջ կը կարծեն տեսնել աստղերուն ցոլքը։

Եւ սակայն մարդիկ կ'ատէին իրար, երբ կրցան ոտքի կանգնիլ եւ իրենց մատովը ցոյց տալ, երկինքի աստղերը, եւ իրենց ճակատը լայն բանալ Ջերնիթին բոցերուն։

Յօրինեց կզաքիսի սպիտակ մուշտակը, անով ծածկելու համար աղուորութիւնը ծիծերուն, որոնք կ'ուռէին սէրէն։ Եւ յոգնած սուլթաններուն նայուածքը գգուելու համար, ծովերէն դուրս ցայտեցուց մարգարիտներ, որոնց մէջ կը խայտար երգեցիկ արշալոյսներու ծիրանին։ Լուսնին գունափոխ խեցիներով դրուագեց գիշերը։ Եւ այդ պահուն երգել տուաւ սոխակին իր բիւրեղեայ երկարուն եւ քաղցրաւուն տաղերգութիւնները։ Սակայն երկրի վրայ ձանձրոյթը բացաւ նոր վէմերու տեւ աչքը։

Այն տեղն, շուքին տակ բարձր լեռներուն, որոնք գլխու պտոյտ կու տան, ծնաւ գերագոյն երգիչը, մեծ Եարավէկը։ Բայց ան որ նուէրն եղաւ աստղերուն, երգեց միայն աստղերուն համար, որոնք կը բաբախէին երկինքի մէջ, որովհետեւ մարդիկ շատ քիչ մտիկ կ'ընէին երգիչին։ Մինչ Թըռչուններն իսկ ուշադիր մտիկ կ'ընէին, դաշնաւորելու համար իրենց երգը համաձայն աստեղաձիր սրինգին կապոյտ եղանակին։

Բանալու համար իր զաւակներուն միտքը, ան ստեղծեց փոթորիկը, ամպրոպային կայծակը, որ հրդեհ կը ձգէր անտառներուն մէջ։ Դիշատիչ չորթընկուլները, երկնաբերձ վարազներուն խորունկ եւ թափանցիկ կուժը...

Լուսնկան հակեց երեսը իր խարտիշութեան ամէնէն գեղեցիկ նազանքովը եւ բիւրեղ երազային ձայնով մը աղաւնեցաց, կապոյտ ձայնուղորներ արձակեց — մարգարտահիւս մանեակ, ուր ծիածան մը կը բաբախէ,—ինք՝սոխակը սիրոյ ժամերուն։

— Ես ի՛նչ եմ, ժժգոյն ցոլքը քու ճակատդ արձակուած բոցէ վարդերուն,

— Եւ եթէ ինձմէ շող մը կը ծագի, ատիկա քաղցր արձագանգն է սիրոյ նայուածքիդ,

— Դուն անվախճան տէր,

— Դուն լերկ զօրութիւն, որ կը շարժես հզօր եւ քաղցր կըշռոլիով մը քու սիրականիդ կախարդուած սիրտը...։

Եւ իրարու գերկ նետուեցան։

Լեռներուն վրայ, այսերկուաստղերուն միութենէն ծնաւ երկուորեակ մը, մին կը կոչուէր Մանկօ կապակ, միւսը Մամա Օկլօ, որոնք դարձան առաջին աշուղները հորիզոնի չորս ծագերուն կայսրութեան, Տաուանտինսուսլու։

Բայց, ինչպէս միշտ, տխրութիւն մը աւելցաւ սիրոյ կախարդական ցանկութեան պահուն վրայ։ Պաշակաժակ, նախանձավառ եւ փայլակնացայտ, անէնք պոռթկաց անյագութ եւ համարձակ սիրահարին փղոսկրեայ դէմքին վրայ։ Եւ գայն հրեց, քշեց ամպերու իր գահին վրայ, լացակամած ու թշուառ։ Եւ վիրակոշտ, յաւիտենական արուն, որ կ'արդասաւորէ բոլոր անծանօթ հեռաւորութիւնները, թափառելու գնաց երկրին միւս բարձրութիւններուն վրայ, եւ բոլորովին անվախճար՝ տեսնելով իր սիրականը որկը տանջուելով երկինքի բարձրութեան մէջ, լացա՜ւ, լացա՜ւ։

Ահա այդ արցունքներն են, որ կաթկթելով կաթնագոյն պորփիւրոսներու խորութեան մէջ, կարծրացան եւ ոսկերակներ կազմեցին։ Եւ որոնց ամենաստուերը մեհեանին, կանշահի մէջ, տակաւին տեսնուի ոսկեղէն արեւ մը իր ճառագայթները կը տածէ՝ երբ Ռայմիի տարեկան նին արշալոյսին, տիեզերական կենդանիները իր առաջին գգուանքները շնորհէ։

Եւ լուսնկան կը տեսնէ կը ճանչնայ արցունքները, որոնք իր ցաւէն ու վիշտէն փազանց ծանրացան, եւ իր քերէն առին բոցի գոյն։

Թարգ. Շ. Ն.

ԱՅՆՇԹԱՅՆԻ ՄԱՍԻՆ

Անգեալ հինգշաբթի ... ունեցաւ Ս. Ե Ո Միութեան ... բրիզի վահագն գրադարանին ... բերական դասախօսութիւնը ... Թայնի մասին։

Դասախօսը, պ. Մ. Ցե... տէրեան, երկու մասի բաժնեց նիւթը։ Նախ ներածութիւն ըրաւ, ներկայացնելով Այնշթայնի փիլիսոփայութեան նախ... բերքը, չափազանց հան... օրինակներով իր ունկնդիրները տարաւ այն բարդ հարցերը զոր աշխատած է լուծել Ա... Թայն։

Դասախօսը ցոյց տուաւ ... տական ամէնէն բարդ ու ... հարցերը ժողովրդականացնել դիւրահասկնալի ձեւով մը կարենալու ընդունակութիւնը, որուն կը բարձրանայ նաեւ բազմաթիւ երիտասարդ, շատ գոհ մնացին դասախօսութենէն, որուն երկրորդ մասը տի տրուի Ապրիլի սկիզբը։

Հ. Ա.

ԹԱԻ ՋՈՒԹԱԿԻ ՎՐԱՑ

ԺԱՄԱՑՈՑՑԻՍ

Ի վերայ սրտիս, սրտիս ջաժընթեր՝ կը զարնես դուն,
Դուն նուէրը ես, եւ այն որ քեզ տուաւ ինձ՝
Քեզ պէս սրտիս ի վերայ՝ միապաղաղ կը ճեւայ...

Երկա՛ր ատեն քեզ բարձիս տակ մտիկ ըրի կաթոգին,
Իբրեւ թէ շունչն ըլլայիր թաւ ջութակիս մուսային,
Խորհեցայ, որ ձայնիդ մէջէն՝ երիվարն իմ երջանկութեան,
Բարձրադոփիւն կ'արշաւէր՝ դէպի կատարն սպասումիս...

Ո՛վ կառախումբ ժամանակի, ի քեզ միայն յուսացի,
Բայց, կայարան չունեցար դուն, եւ ո՛չ ոք՝ երազներուս ճարպիտ
Ժամանուժի թաշկինակ մը երկարեց՝ եզերքներէդ լուսազօծ...
Եւ ո՛չ ալ դուն, ո՛վ դու ինչ կարաւա՛ն՝ ժամանակի անսկիզբ
Հայրենիքիս վրէժին առաւօտը ինչեցուցիր...
Օ՛, անապատ կը բերեն, ուղտերդ յո՛յլ ու իսկայ,
Մինչ ուղտերուդ բոժոժները ե՛րգ գիտէի,
Այգիներո՛ւն, աղբիւրներո՛ւն ճամբուն վրայ...

Ո՛վ աղբիւրն արծաթէ՝ ժամանակին իսսանուտ,
Ըսի թէ դուն քնար մըն ես գերզգայուն,
Եւ սի՛րտդ, որ պայթեցաւ, օր մը ռումբի մը նման,
Ես քեզ տարի՝ մարդու մը ինչ՛ն, խոժոռադէմ,
Որ օրերո՛ւդ, որ երգերո՛ւդ տիրանաը...
Իսկ, անտարբե՛ր եղար դուն, սիրտս մնաց խոցոտուած՝
Իժի մը ժա՛նտ խայթիւնէն, որուն վրայ, դեւի պէ՛ս,
Դէմքդ անայլա՛յլ՝ կը քրքրէայ...

* *

Եւ աիա, կ'անդրադառնամ թէ դաիի՛ճ ես դուն,
Ընդունակ ես գլխատել՝ յոյսերդիներս գանգրահեր,
Եւ թեւերս թափթփուր, գերակատաղ վագրի նման՝
Կ'ուզեմ ես ալ դաիիճն ըլլամ՝ տիեզերքիդ ամենակուլ...

Կախաղանէն կախեցիր՝ հերոսներն իմ երազներուս հայրենաբոյս
Ինչո՞ւ չըսիր, որ ընդերքդ թիարան մ'է ամրափա՛կ,
Ուր խուցերուդ, անվերադարձ կը շղթայես՝
Նայուածքներն արդարագեղ Շաոուցուժին,
Եւ երազին ծաղկաճիճո՛ւն...
Շամապարփակ ցո՛ւրտ դամբան, ինչքա՛ն գաղտնիք կայ մէջդ
Ինչքա՛ն հեւքեր դարանեցիր՝ սպասումէ՛ս՝ շտապէ՛ս,
Եւ թախծաժիր աչուըներուս՝ յոգնածութիւնը ցասմանո՛յլ
Որ ապշահար շրջեցաւ կլորներուդ մէջ անզգամ՝
Երբ գիշերն ի բուն արահե՛տ մը որոնեցի...
Որքա՛ն, աւա՛ղ, անդառնալի հրճուանք կայ՝
Սլաքներուդ ճամբուն վրայ ցանցուած,
Երբ ամէն ժամ, սրտատրոփ կ'աղօթէի՝
Ակնուրջներով ակաղձուն՝ ստուերի մը ժամանումին...

Բայց, դուն չըսիր, դո՛ւն դաւաճա՛ն ու դաիիճ,
Որ քու ձայնդ իբրեւ ծանակ, ատելավառ ու դաժան՝
Դաշոյնի պէս կը մխրճես՝ վայրկեաններուդ հետ սրընթաց
Եւ ո՛վ ցասում, դեռ կը զարնես ի վերայ սրտիս, սրտիս հետ
Սիրտս Թունոտ, ատելութիւն կը խոկայ,
Իսկ դո՞ս, ի քաւութիւն կը հեծկլտա՞ս,
Թէ հինին պէս կը քրքրէաս ու կը սպաննես անխնայ...

Մարսէյլ

ՈՒԽՏԱՒՈՐ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԿՈՉԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԹԱՔՈՒՌԱԿԱՆ ՍԿԱՒԻՏ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐ

Տասնեւերեք տարիներ առաջ էր, ազգային վերականգնումի գիտակցական դետնի վրայ, ցրիւ կոտորակուած ուժանները վանադնեան նոր սերունդ մը պատրաստելու հրամայական պահանջէն առջեւ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի գաւառական շարժումը ստեղծեցինք հետեւեալ նշանաբանով.

«Բարձրացի՛ր, բարձացո՛ւր»:

Վոսփորի ափերէն մինչեւ հեռաւոր դաւառները, մեր գաւառական շարքերը նոր կեանք եւ ազգային կամք ստեղծեցին:

Կոտորակուած հայութիւնն էր որ դահիճներուն դիմաց իր ցնդին ապրելու կամքը հանդէս կը բերէր իր գաւառական կեանքի ու կարգապահ արժէքներով Հ. Մ. Ը. Մ.Ի դրօշին տակ:

Մենք գացինք մինչեւ մեր հայրենիքը՝ Արարատի փէշերուն վրայ «Բարձրացի՛ր, բարձացուր»ի մեր նշանաբանով, հիմը դրինք Հայաստանի գաւառական կազմակերպութեան, եւ հոն տուինք մեր զոհերը: Վկա՛յ պատմութիւնը:

Պատմութիւնը կը կրկնուի:

Հայ ժողովուրդը զանգուածօրէն դարձեալ կը զարնուի: Լաւագոյն օրերուն կը յայտնէ նոր ողբերգութիւն մը եւ այս անգամ մենք կ'իյնանք թափառական ի սփիւռս աշխարհ:

Ինչպէս ազգային միւս օրկանները՝ Հ. Մ. Ը. Մ. եւս չէր կրնար մէկ օրէն միւսը ստեղծուած նոր պայմաններուն առջեւ ուժեղ կերպով դուրս գալ, բայց եւ այնպէս ամէն տեղ մեր մէկ ֆատիկը բաւական եղաւ օճախի մը հիմը դնելու:

Ջանազան երկիրներու մէջ ինկած գաղթականութեան կոչքին Հ. Մ. Ը. Մ.Ի դրօշը ազգային շարժումին գլուխը անցաւ եւ հակառակ զանազան դժուարութիւններու մենք այսօր դուրս եկանք ուժեղ եւ կազմակերպուած:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ընդհ. պատգամաւորական ժողովի մէջ զանազան երկիրներու պատգամաւորներէն տրուած զեկուցումները կուգան անդամ մը եւս հաստատել թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ը իր դերին մէջ է, ազգային աշխատանքի անհրին լծուած՝ նոր սերունդը կ'առաջնորդէ:

Կեցցէն Հ. Մ. Ը. Մ.Ի գաւառները:

«Ցեղը պէտք է ապրի» ահա այս է օրուան կարգախօսը:

Ողջոյն ձեզի Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ, Յունաստանի, Սուրիոյ, Լիբանանի, Եգիպտոսի, Պարսկաստանի, հիւսիսային եւ հարաւային Ամերիկաներու ընկերուհի եղբայրներ.

Մենք Փարիզի գաւառներս կը զգանք արդարացնել մեր վրայ դրուած յոյսերը: Ներկայիս Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ընդհանուր պատգամաւորական ժողովը կը մշակէ գաւառական նոր կանոնագիր եւ դաստիարակչական ծրագիր, պատշաճեցնելով մեր օրուան ցաւերուն եւ պահանջներուն, այդ ուղղութեամբ արդէն իսկ մենք սկսած ենք մեր աշխատանքը առջի տանիլ հետեւողութեամբ նոր մշակուած գաւառական ուղեցոյցին, դուք եւս մօտ օրէն ի ձեռին պիտի ունենաք այդ ծրագիրը, կը յուսանք թէ գայն պիտի գտնէք ձեր սրտին եւ պահանջներուն նպատակայարմար:

Հ. Մ. Ը. Մ.ը ունեցաւ Փարիզի մէջ իր անհաւատարիմ խմբակը «Ծրանսահայ արիներ» անունով, ժողուած հատուածականներ եւ եսասիրական անհաշտ ոգիով: Ցարդ այս մասին չարտայայտուեցանք, վաղահաս գտնելով գայն: Ջոհողութեան եւ զիջողութեան ծայրագոյն չափերով ուզեցինք այս կորսուածները ուղղութեան բերել: Ջը մրոտեցինք: Սակայն այս ուխտադրուժ խմբակը մեր զոհողութիւնները շահագործելով աւելի քանդիչ ու աւերիչ տրամադրութիւններով օտարներու առջեւ վարկաբեկեց հայ անունը:

Եղբայրնե՛ր, տառապանքի հսկայ սալին վրայ տասն եւ եօթը տարիներ Հ. Մ. Ը. Մ.Ի դրօշին տակ իբրեւ պայքարի նոր զէնքեր դուրս եկաք, այժմ ժամանակն է շարժման մէջ դընելու ձեր պողպատեայ կիները, Հ. Մ. Ը. Մ.Ի դէմ սկսուած այս անազնիւ խաչակրութեան դէմ, որ կը հասնի մինչեւ մատնութեան՝ միջազգային գետնի վրայ, պառակտում եւ չլատում ազգային հողի վրայ:

Այս է պատկերը ու ճշմարտութիւնը:

Արթո՛ւն, կը փորձեն ամէն տեղ հասնիլ խառնակիչ ու ժխտողական ձեռքերը:

Ձեռք ձեռքի ամէնքս Հ. Մ. Ը. Մ.ին եւ ամէնքս հայ ըղձաբախտ ազգին եւ նոր սերունդին հետ:

Ոտքի՛, պատրաստ, ամէն մարդ պարտականութեան զբաղում. ո՛չ մէկ ընկրկում:

Տխուր բայց հարկեցուցիչ պայքար:

Եղբայրական բարեւներով
փարիզի Հ. Մ. Ը. Մ.Ի
Սկաւտական ցանձախումբ

ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺՆԵՐՈՒՆ ԴԷՄ

Վերջերս ակադեմական շրջանակներուն մէջ մեծ վէճ մը կայ առաւելաբուժուժութեան ուսուցման մասին: Մէկ կողմէ կը պնդէ թէ առաւելաբոյժներուն պէտք է արգիլել իրենց արհեստը ի գործ դնել՝ եթէ բժշկական ուսանողութիւն չեն ըրած: Միւս կողմէ կը պաշտպանէ առաւելաբոյժները: Այս վէճին մասին, թերեւս ղէմ, պիտի տանք ժամանակով տեղեկութիւններ:

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԳՐԱԿԱՆ ԴԱՏ

Թիֆլիսի Հայ երիտասարդ գրողները վերջերս գրական դատ մը կազմակերպած էին Մ. Դարբինեանի ջաղացպան Անտոնը վիպակին շուրջ: Դատական կազմը կը բաղկանար գրողներէ եւ բանուորներէ: Վիպակին նիւթը առնուած է քաղաքական կեանքէն:

Դատախազն էր վճռեր, որ քննադատեց վիպակին գեղարուեստական նկարագիրը:

Պաշտպանն էր Մեսեան, որ համբերութեամբ վերլուծեց վիպակին զանազան մասերը:

Ցետոյ մէջտեղ եկան «վկաները», բանուորներ, որոնք քննադատեցին ջաղացպան Անտոնին գաղափարները, վիպակին արտայայտած տեսակէտները:

Ի վերջոյ տրուեցաւ հետեւեալ վճիռը.

— Ջաղացպան Անտոնը գեղարուեստական եւ քաղաքական թերութիւններ ունի, հոգեբանական պահերու նկարագրութիւնը ճիշտ չէ կատարուած, այսուհանդերձ կը կարդացուի հետաքրքրութեամբ:

ՌԷՄԱՐՔ

«Արեւելեան ճակատին վրայ ոչ մէկ նորութիւն»: Ցակաւին կը խօսին այս վէպին վրայ, իբրեւ նորութիւն, իբրեւ օրուան գիրքը: կ'արժէ ծանօթացնել հեղինակը:

Էրիխ-Մարիա Ռէմարք, իսկական անունով Փօլ-Էրիք Ռէմարք, ծնած է *1898*ին Օսնապրուքի մէջ: Հայրը կապմարար էր: Դպրեվանքի աշակերտ էր. երբ վերջացուց ընթացքը — պատերազմի վերջերն էր, — զինուորագրուեցաւ եւ բանակ գնաց: Մարզադաշտին մէջ վիրաւորուեցաւ, երբ անգլիական հրետանինռմբակոծեց գերմանական բանակին թիկունքը: Մտաւ հիւանդանոց, ուր ռազմաճակատէն դարձած հիւանդները ամէն օր իրեն կը պատմէին ճակատի դժոխային կեանքը:

1918 յեղափոխութեան օրերուն, տեղակալ էր արդէն, բանուորական ռազմական խորհուրդին կողմէ նշանակուած: կը ստանայ երկաթէ խաչ պատուանշանը եւ Ֆրէտէրիք Օկիւսթի շքանշանը: Ցետոյ կը մերժէ:

Երբ կը ձախողի «կարմիր Հանրապետութիւն»ը, Ռէմարք կը սկսի գրել քանի մը վէպեր, (երազներու սենեակը, Անկման առաջնորդ, կայարան մը ֆորիզոնին վրայ):

Ֆրանսական թերթ մը կը հաստատէ թէ Ռէմարք երբեք չէ տեսած ռազմաճակատը, եւ իր գրականութիւնը «նահանջողներու մխիթար վարդապետութիւն է»:

Իր կատաղի նկարագրութիւնները գրական մարզանքներ են մեզի համար: Վերջին հրչակաւոր վէպը գրելէ յետոյ, հրատարակիչէ հրատարակիչ պտտուց երկար ատեն, մինչեւ որ ուրիշ մը կը բաղկանար գրողներէ եւ բանուորներէ: Վիպակին նիւթը առնուած է քաղաքական կեանքէն: Վիպակին նիւթը առնուած է քաղաքական կեանքէն, դուք եւս մօտ օրէն ի ձեռին պիտի ունենաք այդ ծրագիրը, կը յուսանք թէ գայն պիտի գտնէք ձեր սրտին եւ պահանջներուն նպատակայարմար:

Դատախազն էր վճռեր, որ քննադատեց վիպակին գեղարուեստական նկարագիրը:

Պաշտպանն էր Մեսեան, որ համբերութեամբ վերլուծեց վիպակին զանազան մասերը:

Ցետոյ մէջտեղ եկան «վկաները», բանուորներ, որոնք քննադատեցին ջաղացպան Անտոնին գաղափարները, վիպակին արտայայտած տեսակէտները:

Ի վերջոյ տրուեցաւ հետեւեալ վճիռը.

— Ջաղացպան Անտոնը գեղարուեստական եւ քաղաքական թերութիւններ ունի, հոգեբանական պահերու նկարագրութիւնը ճիշտ չէ կատարուած, այսուհանդերձ կը կարդացուի հետաքրքրութեամբ:

ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ՇՈՒՆՉԸ

Գրանսայի գաւառներուն մէջ գրականութիւնը տակաւին անծանօթ կը թուի ինքնաշարժներու առաջադիմութեան հմայքին, ելեկտրական լոյսերու գիշերային ջրհեղեղին մեծ շէնքերու դիւցազնական պատկառանքին: Եւ բնութիւնը իր հրաշալի պատկերներով կը բաբախէ գաւառացի քերթողներու գիրքերուն մէջ:

Թուլուզի Archer ամսագիրէն, բանաստեղծ Ժորժ Կօտէնի մէկ քերթուածէն փրցուած կտոր մը ահա.

Վարդենին, պատին վրայէն կը
յարձակի վեր եւ կը պաշարէ
տունդ,
կը մագլցի մինչեւ տանիքը, կը
ծօծի պատշգամէն առկախ,
Մինչ դուռդ, երբ կը բացուի,
կը պատուէ անոր շինած դրա-
սանգները,
Վարդենիին բունը, երբ դուն
աշխարհ եկար, աւելիմեծէր
ֆան կաղնեփայտէ գաւազանը,
որուն վրայ կրճանգչի ձեռքդ,
Սակայն անցա՛ր ժամանակը, եւ
նո՛յն ճամբով,
երիտասարդ ու վարդ, դուք
արդէն կը ֆակիք ճակատագրական վայրէջքին վրայ:

ՆԵՐՇՆՉՈՒՄ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱԿ

Վիքթոր Հիւկօ ոչ մէայն հարուստ էր իր ներշնչումներով՝ վարդին ու սիրոյ մասին, այլ նաեւ իր ախորժակով՝ աղ ու պղպեղին համար: Ֆրանսուա Քոփէ շատ կը հիանար Հիւկոյի վրայ, Մանաւանդ «Թշուառներ»ու հեղինակին... ուտելու կարողութեան վրայ, Ու կը պատմէ.

— «Երբ ճաշի կը նստէր, խոշոր կտոր մը խորուած միս կ'ուտէր, խոշոր գաւաթով բարկ գինի կը պարպէր: Երբեմն ինք կը պատրաստէր իր ճաշը, — լայն ու խոր պնակի մը մէջ կը լեցնէր միս, բանջարեղէն, հաւկիթ, տապկուած ձուկ, առատ համեմ, իրար կը խառնէր բոլորը, դանակով կը ջարդէր, աղ ու պղպեղով կը ծածկէր, եւ կը սկսէր ուտել թուշը ուռեցուցած: Երբ խեղճերուն ունենար ուտելու համար, կը փրցնէր, մէկ թաթը, իր պղպատէ ակռաներովը կը ջարդէր ու կ'ազար, յետոյ խեցգետինը բերան մը կ'ընէր, կը ծամէր ի մեծ զարմացում հիւրերուն:

Ճաշէն վերջ, գինին մէջ կը լեցնէր նարինջի պճեղներ եւ կը խմէր մէկ ումպով»:

Հիւկօ արտակարգ կարողութիւններ ունէր, ինչպէս կը տեսնուի՛ իր ստամոքսն ալ կ'արժէ քննել Հիւկոյի ստամոքսին ազդեցութիւնը իր ներշնչումներուն վրայ:

ՄՇՈՒՇԸ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԷՋ

Այս այս մշուշը չէ, որ անթափանց եւ մութ կը դարձնէ գրականութիւնը: Այլ այն մշուշը որ կիսաթափանց կը դարձնէ, ինչպէս կ'ըլլայ պահը մութնուլուսին, արշալոյսէն առաջ: Գոթական ճարտարապետութեան չնորհած լոյսն է այդ, որ իր մշուշով կուտայ տխուր խորհրդաւորութիւն մը: Այս խորհրդաւորութիւնը նոյն ատեն կը ստանայ հեռուին շնորհը եւ խորունկին հմայքը:

Երաժշտութեան եւ նկարչութեան մէջ ծանօթ են մշուշին (flou) խաղերը: Գրականութիւնը որոշակի հետաքրքրուած չէր այդպիսի ճարտարարութեամբ: Ռոմանթիսմը, որուն ծագման մէջ անպայման իր դերն ունի գոթական եւ մխիթար արուեստը, պահ մը հասաւ մինչեւ մշուշ:

Հիմա եւս կարգ մը վիպագիրներ դիտմամբ մշուշ կ'աւելցնեն իրենց վէպին ճարտարապետութեան: Ամպի մըետեւ կը դնեն իրենց հերոսները, կը հեռաֆոնեն տիպարներուն կազմախօսութիւնը, եւ կ'անուշցնեն բարակ ծուխի մը պէս:

Կ'ըսեն թէ այս նոր փորձն ալ տուած են կիները, որոնք իրենց իրանին վրայ կը սիրեն ձգել շոգիի պէս նուրբ շղարշներ, նուաղուն գոյներով, թաւշային եւ փախստեայ ցոլքերով շրջագեստներ:

Այսպէս գիծն է, որ կը նահանջէ արուեստին մէջ:

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՓԵՏՐ. 18Ը ՊՈՐՏՈՅԻ ՄԷՋ

ՊՈՐՏՕ — Նախաձեռնութեամբ Հ. Ց. Դաշնակցութեան Մեկուսի Ենթակոմիտէին անցեալ կիրակի տօնուեցաւ ժողովրդային ընդվզման *10*րդ տարեդարձը, փետր. *18*ը, Հայկական «Ցաւրոս» ճաշարանին մէջ:

Բեմը զարդարուած էր օրուան պատշաճ ձեւով, հայկական եւ ֆրանսական եռագոյններով:

Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր Հայրենիք»ով յոտնկայս, որմէ յետոյ Ս. Ալեքսանեան արտասանեց «Ազատութեան երգ»ը:

Ապա Ա. Ալեքսանեան կարդաց Ռ. Զարդարեանի «Ազատութեան երգ»ը:

Ս. Ալեքսանեան արտասանեց Ա. Ալեքսանեանի «Ազատութեան երգ»ը:

ՋՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ, ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ցոյց կը տրուին մեր գրասենեակին կողմէ՝

1.— Փարիզի շրջակաները ամէն ուղղութեամբ ֆոդաբաժիններ գնելու։

2.— Ամսավճարով տուս շինելու ամբողջութեամբ կամ մասամբ վճարուած ֆոդամասերու վրայ։

3.— Վիլլաներ, տուներ եւ բնակարաններ գնելու եւ վարձելու։

4.— Ցուներու եւ ամէն տեսակ fonds de commerceներու վրայ գրաւականով փոխառութիւն ստանալու։

5.— Ամէն տեսակ ապահովագրութեանց մասին դիմեցէք

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussée d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1։ Հեռախօս Provence *87—32 եւ 82—48*։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՀԵԼ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ մարդու մը գործարանները կը ստանան կանոնաւոր սնունդ եւ օդ, արեան շրջանառութիւնը կ'ըլլայ կանոնաւոր։ Տկարութեան եւ հիւանդութեան տեղ մարդու եռանդը կը պակսի եւ արեան մէջ յառաջ կուգան թոյներ, որոնք պատճառ կը դառնան անժամանակ ծերացման եւ երբեմն մահուան։ Յայտնի գիտնականներ պրաուն, սեկար, քարնօ եւայլն հաստատած են, որ արեան մաքրութիւնէն վերջ, տկար եւ թոյլ գործարանները կը վերստանան իրենց բնականոն վիճակը եւ կը բարձրանայ հիւանդին եռանդը։

Այս պատճառաւ Kalefluid*ը կը ծառայէ հիմնական միջոց արեան մաքրութեան եւ ջիղերու ուժեղացման։ Պահանջեցէք գրքոյքները (ձրի)։*

Kalefluid*ը կը ծախուի ամէն տեղ, եթէ չգտնէք, դիմեցէք մեր հասցէին՝ ստանալու համար* contre remboursement*ով։*

Sté. KALEFLUID, 49 rue Balagny, Bureau 21, Paris (17).

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹՈՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի *(վարիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

ֆիադէումի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍՈԱՅի ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէս օր պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLEANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փոթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը։ Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1920ԻՆ

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66 Bld. Exelmans, Paris *(16)*

Արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարան որ կ'ընդունի ուսանողներ հետեւեալ ժամանակագրութեանց համար։

ԵԼԵՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Մօնթէօր, օգնական ճարտարապետ և ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով.

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

(շէնքերու շինութիւն, ճարտարապետ և օգն. ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով

Դասընթացքը աւարտողներուն կը տրուին հաւատարմագրեալ վկայականներ։ Այն ուսանողները որոնք կը փափաքին ունենալ հաւատարմագրեալ վկայական, կ'ընդունուին գործնական արհեստագիտական ֆաքիւլթէի վերջին դասարանը։ Ծրագիրը եւ պայմանները կը ղրկուին ձրի։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ռուսերէն լեզուով։

ՓԱՍՏԱԲԱՆ

ԳՐԻԳՈՐ ԹԷԼԼԱԼԵԱՆ (ԳՐԻՍԻՔԷԼ)

72 Rue du Ménilmontant, Paris XX Tél. Ménil. 96—74

Ամէն տեսակ դատական եւ վարչական գործեր ամենալաւ պայմաններով

*ՓՈՂՈՑԻ ԱՐԿԱԾՆԵՐ*ումասնագիտութիւն, առանցկանխավճարի

ընդունելութեան ժամեր. առաւօտ ժամը 9.30էն 10.30, կէս օրէ վերջ 2—3, իրիկուն 7էն 8.30։

Մէթրօ Ménilmontant եւ Martin-Nadaud

Օթօպիւս BC, BG, O եւ Q թրամուէյ 5 եւ 26

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris *(11)*

Դանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ։

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է։

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC

Métro: Couronnes ou Parmentier

CORDONNERIE «AKAP»

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89

Մէթրօ՝ ԱՎՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ձափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն *Քռէփ տը Շինի*։ Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ։ Ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար։ Մասնաւոր գին Հայերու

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարեսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՄԱՄՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։*

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.է։ 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ. MÉTROPIGALLE.

EMPIRE Մեգաֆոն՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H STEPHAN

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑ ԾԱՃԱԽՈՂՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՕԱՍԻՍ

ԴԵՐՁԱԿ Հեռաձ. Provence 67—07

66 Rue d'Hauteville PARIS *(10e)*

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

Gare du Nord*ի մօտ*, 17 rue Belzunce, *հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ ղերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայլ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Kiltikianի*, 8 rue Rougemont (Paris 9e), *իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝* 15 rue Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

Ց. ՄԻՆԷԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

96, Rue de Crimée

PARIS *(19e)*

Մէթրօ՝ Botzaris

ՓԱՐԻԶԵԱՆ ՎԱՅԵԼՉՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՆՐԲՈՒԹԻՒՆ

ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԿԱՐ

ԳԻՆԵՐՈՒ ԱՆԳԵՐԱԶԱՆՑԵԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ԶԵՂՉ

ՀԱՑ ԾՈՒՃԱԽՈՂՆԵՐՈՒ

ՄԻՄԻԱՅՆ ՄԻՆՉԵՒ ՄԱՐՏԻ ՎԵՐՋԸ

ՈՒՆՃԵԱՆ

66 Rue d'Hauteville PARIS *(10e)*

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ

Gare du Nord*ի մօտ*, 17 rue Belzunce, *հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ ղերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայլ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր.։ Դիմել՝ Պ. Kiltikianի*, 8 rue Rougemont (Paris 9e), *իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝* 15 rue Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ

ԳԻՒՂԸՐԶ ՋԱՔԱՒՈՐ

TAILOR

Georges Cherbetian

Métro Poissonnière 94 RUE LAFAYETTE - PARIS

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա. ՐԱՐԱՏ

39 Rue de Trévise, Paris *(9)*, մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05 91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Յաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար մեծ խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին սիսթէմի գերմանական մեքենայով անարատ եւ թարմ սուրճ։

Ապրանքներուն ամենալաւը՝ անմրցելի գիներով։

ՈՐ ԸՍՏ ԱՐԱՊԵԱՆԻ ՄԵՐՁԵՑԱՒ ՏՕՆ ՉԷՕՐԷԿԱԿԵՐԱՑ

ՁԵՐ ՁԻԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris *(8)*

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Ֆոմակներ ամէն երկիրներու համար։

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար։

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ ճանաչանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՄԱԶԱՅՆ ԱՂՈՒԷՍՆԵՐԷՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle *Հեռաձայն* Trudaine *07—90*

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ALIMENTATION TURENNE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

112 Rue de Turenne, փարիզ *(3)* Մէթրօ՝ République

Թէլիֆոն՝ Archive 50—61

Այցելեցէք մեր խանութը եւ բաղդատեցէք մեր գիները

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքի լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։

Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 276.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
22
ՄԱՐՏ
1931

22 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1525 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՕՐՈՒԱՆ ՓՈԹՈՐԻԿԸ

Երկու օրէ ի վեր, նոր խռովքի մը մատնուած են յաղթականները: Մասնաւորապէս Ֆրանսան:

«Կրա՛կ տեղացէք»— ձայնեցին փարիզէն: Եւ ահա կը տեսնան գնդակները Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ գլխուն:

Բարեբախտաբար ոչ վառօդ կայ, ոչ ալ հրացան: Այլ միայն թուղթ եւ գրիչ:

Ինչ է պատահած:— Գերմանիա եւ Աւստրիա համաձայնած են կնքելու առեւտրական եւ մաքսային պայմանագրութիւն մը: Երկու պետութիւնները միեւնոյն սակացոյցը եւ միեւնոյն օրէնքը պիտի հաստատեն: Փոխադարձաբար, չպիտի առնեն ներածման կամ արտածման ո՛րեւէ տուրք, անկախ պահելով հանդերձ իրենց մաքսային վարչութիւնը: Մաքսային հասոյթները պիտի բաժնուին համաձայն առանձին պայմանագրի մը: Երկու երկիրներէն իւրաքանչիւրը ազատ է առեւտրական դաշնագիրներ կնքելու ուրիշ պետութեանց հետ, պայմանաւ որ ատոնք չհակասեն աւստրեւգերման համաձայնութեան:

Երեւութապէս անմեղ այս համաձայնութիւնը խռոված է Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ հանգիստը: Շաբաթ օրն իսկ, երբ հրատարակուեցաւ համաձայնութեան լուրը, Պ. Պռիան իր տհաճութիւնը յայտնեց փարիզի գերմանական դեսպանին, իսկ Պերլինի ֆրանսական, իտալական եւ չեխական դեսպանները բողոքեցին Գերմանիոյ արտաքին նախարարութեան եւ լուսաբանութիւններ պահանջեցին:

Ուրիշ պետութիւններ ալ իրար անցած են: Իսկ Մեծն Բրիտանիա վերապահ դիրք մը բռնած է առայժմ: Մինչդեռ կը սպասուէր որ անվիջապէս միանայ բողոքներուն, իբրեւ առորագրողներէն մէկը Վէրսայլի եւ Սէն Ժէրմէնի դաշնագիրներուն: Այլ՛եւ երաշխաւոր— Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Չեխոսլովաքիոյ հետ— 1922 հոկտ. 4ի պայմանագրութեան, որով գրաւական ազակցութիւն կ'ընծայուէր Աւստրիոյ:

Բողոքողները չեն ծածկեր իրենց երկիւղը— գոյացած համաձայնութիւնը նախաքայլն է քաղաքական միութեան, «Անշլուս»ին, որ կ'արծարծուի տարիներէ իվեր եւ որ մեծ ժողովրդականութիւն գտած է երկու երկիրներուն մէջ:

Այս հասկացողութեամբ ալ, համաձայնութիւնը կը հարուրի խախտումը վէրսայլի (գերմանական) եւ Սէն Ժէրմէնի (աւստրիական) դաշնագիրներուն: «Անշլուս»— կը նշանակէ պատերազմ, ըսած է ժամանակին Պ. Պենէշ, Չեխոսլովաքիոյ արտաքին նախարարը:

Իսկ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ արտաքին նախարարները եղածը կը համարեն բոլորովին համաձայն՝ նոյնինքն Պ. Պռիանի քարոզած քաղաքականութեան,— եւրոպական միութեան, որ պիտի իրականանայ «շրջանային համաձայնութիւններով»:

Պ. Շօպէն, Աւստրիոյ վարչապետ, ժընեւի մէջ ամէնէն աւելի ծափահարեց Պռիանի ծրագիրը, եւ ահաւասիկ նախաձեռնութիւնը կը ստանձնէ անոր մէկ հիմնաքարը դնելու երկու ցեղակից, շահակից եւ սահմանակից երկիրներու միջեւ: Համաձայնութիւնը չի հակասեր, նաեւ, կնքուած դաշնագիրներուն, քանի որ անվթար պիտի մնայ երկու երկիրներուն անկախութիւնը:

Այս բացատրութիւնները, անշուշտ, չեն զոհացներ փարիզը եւ միւս յաղթականները: Եւ որովհետեւ իրենց ափին մէջ է ուժը — զինուորական թէ դրամական — անոնք այժմէն կը սպառնան «յանցաւորներուն»:

Արդարեւ, ինչ որ կը գրեն, երկու օրէ ի վեր, Ֆրանսայի պաշտօնական եւ աջակողմեան օրկանները, կ'անցնի սովորական ջղագրգռութեան սահմանը:

Քաղաքական տեսակէտով, Գերմանիան գրեթէ անընդհատ վերելք ունեցաւ այն օրէն ի վեր երբ հաւասարէ հաւասար նստաւ Ազգերու Դաշնակցութեան ժողովին մէջ:

Ան՝ յաջողեցաւ ժամանակէն առաջ պարպել տալ գրաւեալ նահանգները: Կրցաւ փոփոխութեան ենթարկել Հատուցումներու ծրագիրը: Եւ միշտ ալ տրամադիր է վերաքննութիւն պահանջելու երկնի ծրագրին համար:

Միւս կողմէ, ան միշտ կը բողոքէ վէրսայլի դաշնագրին դէմ, եւ կը պահանջէ անոր վերաքննութիւնը, պատրաստակամութիւն յայտնելով ներկայանալու միջազգային ատեանի մը առջեւ:

Եւ վերջապէս, գինաթափութեան խորհրդակցութիւններուն առթիւ, ան միշտ կը պահանջէ կա՛մ բոլոր պետութիւններն ալ իրենց հետ, եւ կամ իրեն ալ իրաւունք տալ սպառազինուելու:

Գաղափարական, տեսական պայքարին հետ զուգընթաց, Գերմանիա յամառ հետեւողականութեամբ կը փորձէ գործնական արդիւնքներ ալ ապահովել: Ստեղծել կատարուած իրողութիւններ, որոնք մեծ արժէք ունին քաղաքական կեանքի մէջ:

Այդ շարքէն է այս նոր համաձայնութիւնը: Երեւութապէս մաքսային-առեւտրական, բայց իրականին մէջ քաղաքական:

Բոլորովին անտեղի չէ յաղթականներուն վրդովմունքը: Գերմանացեղ երկու երկիրներուն միացումը, համաձայնութիւնը այս կամ գետնին վրայ, կը տանի դէպի սահմաններու նոյնացում Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ: Աւելի ճիշդ Աւստրիան կը լուծէ Գերմանիոյ մէջ, կազմելով 70—75 միլիոնի միաձոյլ պանգուած մը Եւրոպայի կուրծքին վրայ: «Միթէլ-Իւրոպա» — Միջին Եւրոպան, որ մեծագոյն ոյձաւանդն է Ֆրանսայի եւ իր հաւատարիմներուն:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻԶՄԻՐԻ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Աթէնքի Նոր օրը կը գրէ խմբագրականի մը ժէջ (14 Մարտ).

— «Զմիւռնահայ գաղութի պատմութիւնը պատրաստելու փորձը, հետաքրքրութիւն ստեղծած է ցունաստանի եւ արտասահմանի զմիւռնահայ տարագիրներու շրջանակներուն մէջ:

Բաւական դժուար է լրիւ գործ մը ոտի եւ ի գործ ազգային պատկերացնել 500 տարուան կեանք ունեցող բարգաւաճ եւ մշակութապէս յառաջադէմ գաղութի մը դիմագիծը, յուշերու ձեւով:

Մեր ըրածը նախնական աշխատանք է, որը անդիւնաւորելու համար, անհրաժեշտ է գործը դնել լաւ հիմերու վրայ, գայն յանձնելով կարող եւ իրազեկ զմիւռնահայերու:

Զմիւռնիոյ Հայութիւնը ազգային ու կրթական հարուստ անցեալ մը ունեցած է, ատեն մը, հայ գրականութեան ուժեղագոյն ամրոցներէն մին եղած է Զմիւռնիան, ուր հասակ նետած ու համբաւ շահած են Զմառուրեանի, Չիլինկիրեանի, Նուպարեանի նման՝ հայ գրին զարգացման ու տարածման նուիրուած դէմքեր, որոնց ինքնատեղծ գրութիւնները ու թարգմանութիւնները սնունդ հայթայթած են քանի մը սերունդներու:

Զմիւռնահայ գրական կեանքը անբաժան մէկ մասը կը ներկայացնէ մեր գրականութեան պատմութեան:

Ազգային տեսակէտով ալ այդ գաղութը մեծ գործունէութիւն ունեցած է: Իր վարժարաններու, եկեղեցիներու, որբանոցներու, հիւանդանոցներու ցանցով, մեծապէս զարկ տուած է շրջանի հայութեան ազգային գիտակցութեան զարգացման ու խորացման,

Իմ գրաւած առեւտրական դիրքով, իր կալուածական հարըստութեամբ, զմիւռնահայութիւնը առաջին տեղը գրաւած է քաղաքին մէջ, վայելելով թէ տեղացի եւ թէ եւրոպացի տրնտեսական շրջանակներուն վրստահութիւնը:

Մեր աշխատակից Պ. Թագուր ձերմակեան, որ պատմական ծանօթութիւններ ու հմտութիւն ունի, կրնայ ստանձնել խմբագրական աշխատանքը, Հրատարակութեան համար մեծ գումար պէտք չէ, թերեւս մեկնաս ալ գտնուի, եթէ դիմումներ կատարուին Մանչէսթրի, փարիզի եւ Նիսի զմիւռնահայ հարուստներուն, որոնց նախահայրերը օրինակելի գոհողութիւններ ըրած են զմիւռնահայ բարեգործական հաստատութիւններուն»:

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ԱՌԵՒՏՈՒՐԸ

Պաղտատէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, պարսիկ խորհրդարանը օրէնք մը քուէարկեց, որով կառավարութեան կը յանձնէ ներածման մենաշնորհը: Պատճառը այն է որ ռուս կառավարութիւնը չէ ուզած վերանորոգել ռուս-պարսիկ առեւտրական դաշնագիրը, որ ի գօրու էր 1929էն ի վեր: Այս մենաշնորհին տրամադրութիւննները ուն համաձայն, կառավարութիւնը պիտի արտօնէ որ մասնաւորներ կամ հաստատութիւններ ապրանք ներածեն, պայմանաւ որ արտածեն պարսկաստանի ձարտարարուեստական եւ բնական արտադրութիւնները, ներածուածներուն արժէքով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՆՈՐ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Ամբողջ Թուրքիոյ մէջ ընտրութեան պատրաստութիւնները կը շարունակուին: Պոլսոյ մէջ ցանկերը կախուած ըլլալով, 15 օր պէտք է սպասել դիտողութիւնները լսելու եւ ըստ այնմ սրբագրութիւններ ըլլալու համար:

Մինչեւ հիմա գրեթէ ոչ մէկ կարեւոր դիտողութիւն եղած է, պակաս կամ սխալ անուն ժառանգուելու համար: Դեռ յայտնի չէ եղած թէ Պոլսէն քանի՞ երկրորդ կարգի ընտրող պիտի ելլէ:

Խալքի մէջ ալ ընտրական պատրաստութիւնները կը շարունակուին, խորհրդակցութիւններ կ'ըլլան Բ. կարգի ընտրելիներու ցանկին շուրջ:

**** Ազգ. Մեծ ժողովը մարտ 25ին դադարի շրջանին մէջ կը մտնէ: Թեկնածուներուն ցանկը ապրիլ 19ին պիտի յայտարարուի եւ նոր ժողովը հաւանաբար 28ին պիտի գումարուի: Զրոյցի մը համաձայն, ներկայ երեսփոխաններէն 60ը, ուրիշ զրոյցի համաձայն ալ 150ը պիտի փոխուին:*

Բայց ահա թէ ինչպէս զաւեշտի մը կերպարանք կը ստանայ այս ընտրութիւնն ալ: Յարեփոխուիներու մասին կը խօսին: Ահա մէկ քանի մտադրութիւններ, որոնք շատ կը մօտենան քարակէօզեան զաւեշտի: Էնկիւրիէն հեռագիր մը կը յայտնէ.— Այն միջոցին, երբ հիմնական որոշումներ պիտի տրուին, կարելի չէ չընդունիլ թէ զանազան հոսանքներ եւ կարծիքներ գոյութիւն ունին:

«Այս որոշման առաջինն այն է որ հիմնական օրէնքի մէջ բարեփոխումներ պիտի ըլլան եւ Ազգ. ժողովին մէջ Խալքը ալ, կեդրոն եւ ձախ հատուածներու պիտի բաժնուի: Ուրեմն չի թուիր այս բանը՝ որուն նպատակն է Ազգ. ժողովին առաձգականութիւն տալ միջազգային քաղաքական «քոմպինէզոն»ներու պահանջներուն եւ քաղաքական մակընթացութեանց հանդէպ:

Նախատեսուած երկրորդ կէտը այս է.— Աւելի սերտ դարձնել կապը կուսակցութեան, ժողովին ու կառավարութեան միջեւ, եւ պահել Խալքը իբրեւ միակ կուսակցութիւն, զօրացնելով միայն զայն երիտասարդական կազմակերպութիւններով:

Հաւանական է որ առաջին ձեւը յաղթանակէ, նկատելով որ պէտք է հետեւիլ ընդհանուր տրամադրութեան հոսանքներուն եւ ատոնց հաւաձայն ճշդել կուսակցութեան սկզբունքները:

Եթէ այս ձեւը ընդունուի, Ազգ. ժողովին տարեկան նստաշրջանը 6 ամիսէն 4ի պիտի զեղչուի:

Մեծ վիճակներ պիտի կրեն իրենց պատիժը

Կը յիշուի թէ Մոսկուայի վերջին դատավարութիւնը որ բացուեր էր մէնշեվիքներուն դէմ եւ Բ. Միջազգայինը վարկաբեկելու նպատակով, վերջացեր էր 7 հոգիի դէմ տրուած մահավճռով եւ միացեալ 7ին դէմ արձակուած բանտարկութիւն զանազան պատիժներով: Բոլշեւիկեան «Թաս» գործակալութիւնը կը յայտնէ թէ դատապարտեալները Խորհուրդներու 6րդ համագումարին ներկայացուցեր էին իրենց տրուած պատիժները թեթեւցնելու իմաստով խնդրագիր մը: Համագումարին նախագահութիւնը խնդրագրին քննութիւնը յանձներ էր կեդր. Գործադիր կոմիտէի նախագահութեան, որ վերժած է նկատի առնել:

Գերմանեւաւստրիական համաձայնութիւնը

Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կառավարութիւնները իրենց ներկայացուցիչներուն միջոցաւ, հաղորդեցին Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Անգլիոյ՝ իրենց միջեւ կնքուած տնտեսական պայմանագրութիւնը: Նոյնը պիտի հաղորդուի նաեւ Պալքանեան պետութեանց: Այս օրերս հրատարակութեան պիտի տրուի նաեւ պայմանագրութեան բնագիրը՝ որուն գլխաւոր հատուածներն են.— Երկու երկիրները կը պահեն իրենց վարչական ինքնավարութիւնը: Սակայն ո՛չ մէկը կրնայ առեւտրական պայմանագրութիւն կնքել երրորդի մը հետ, առանց միւս կողմի հաւանութեան եւ գործակցութեան:

Պայմանագրութիւնը կնքուած է երեք տարուան համար և երկարաձգելի է: Ատով Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ, վերացած կ'ըլլան մաքսային պատնէշները: Երկու երկիրները կը դադրին իրարմէ գանձել ներածման եւ արտածման տուրք, բացի աւստրիական կարգ մը արտադրութիւններէ, որոնք պահ մը եւս տուրքի ենթակայ պիտի մնան, մինչեւ որ աւստրիացի եւ գերման գործատէրերը համաձայնութեան գան:

Երկու երկիրներու մաքսային հասոյթները պիտի բաժնուին պայմանաժամին վերջը՝ համաձայն իւրաքանչիւրին բերնակչութեան:

Պերլինի քաղաքական շրջանակները հետաքրքրութեամբ կը սպասեն ֆրանսական շրջանակներու տպաւորութեանց:

Կ'ըսուի թէ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ կողմէ ուրիշ պետութեանց հետ կնքուած առեւտրական պայմանագրութիւնները պիտի վերաժշակուին, նոր կացութեան յարմարցնելու մտքով:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ էջ)

«ԹՈՒՐՔ ՕՃԱԽ»ՆԵՐԸ ԵՒ ԽԱԼՔԸ

Առենէ մը ի վեր կը խօսուէր «Թուրք Օճախ»ները փոփոխութեան ենթարկելու մասին: Լինկիւրիէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, «Թուրք Օճախ»ները պիտի դադրին վայելելէ ցարդ իրենց տրուած անկախութիւնը եւ պիտի դառնան մաքսային հասոյթներուն ու պիտի դեկավարուին իբրեւ նոյն կուսակցութեան մասնաճիւղերը:

Իրականութեան մէջ արդէն, երկու տարիէ ի վեր, Օճախները կը նկատուէին Խալքի մշակութային բջիջները եւ սակայն երկու կազմակերպութեանց անջատ դեկավարումը՝ կը նկատուէր թէ թուլ չտար ստանալու Օճախներէն սպասուած արդիւնքը: Այս նպատակով ալ, Օճախները շարունակելով մէկտեղ իրենց մտաւորական ու մշակութային աշխատանքները, պիտի դադրին ունենալէ իրենց անկախ վարչութիւնները:

«Օճախ»ներու անուններն եւս փոխելու մասին հարց ծագած է:

ԷՐԶՐՈՒՄ-ՍՎԱՋ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Էրզրում-Սվազ երկաթուղիի շինութեան յանձնառու գերման խմբակին հետ հաւաձայնութիւն գոյացած է իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար 800 ոսկի քննութեան վարձքի խնդրին շուրջ: Խմբակը իմացուցած է որ ետ կը կենայ այս գումարը պահանջելէ եւ թէ պատրաստ է յատակագիծներուն հաւաձայն շինութեան սկսելու:

Խմբակին ներկայացուցիչները մօտերս Էնկիւրի պիտի երթան, Հանրօգուտ գործավարութեան հետ բանակցութեան սկսելու համար:

ՊՈԼՍՈՅ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

Ընտրական ցանկերու պատրաստութիւնը առիթ մը եղած է որ Պոլսոյ ներկայ բնակչութեան թիւի մասին մօտաւոր ճշդութեամբ ստուգում մը ըլլայ, ցայտնի եղած է որ, մէկ տարեկան մանչ երախաներն ալ հաշուելով, Պոլսոյ այր բնակչութիւնը 312.320 հազարէն աւելի չէ, մինչդեռ 1927ի ընդհ. մարդահամարին արդիւնքը այն էր որ Պոլսոյ այր բնակչութիւնը 409,606 հոգի է: կը նշանակէ որ բնակչութիւնը նուազած է:

1927ի մարդահամարը Պոլսոյ երկու սեռի բնակչութիւնը 699869 հոգի ցոյց կուտար, մինչդեռ այսօրուան քննութիւնը 580 հազար ցոյց կուտայ բնակչութիւնը: Պէ՞տք է եզրակացնել թէ Պոլսոյ բնակչութիւնը, փոխանակ աճելու, երեքուկէս տարուան մէջ 120 հազար հոգի պակսած է: Միւս կողմէ, շահագրգռուող շրջանակները դիտել կուտան որ ընտրական քննութիւնը մարդահամարին չափ խիստ չէր կրնար եղած ըլլալ անշուշտ, եւ շատեր կարելի չէ եղած արձանագրել:

Կը կարծուէր թէ Պոլսէն մինչեւ 21 երեսփոխան կարելի պիտի ըլլար հանել, մինչդեռ ներկայ հաշիւով, 15 երեսփոխան պիտի ընտրուի:

ՋԱՐԼԻ ՉԷՓԼԻՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Շամբ շարժանկարի հանճարեղ ու ժողովրդական հերոսը Ջարլի Չէփլին փարիզ հասաւ կիրակի օր, Հազարաւոր բազմութիւն մը, ժամանակէն շատ առաջ արդէն, խռնուեր էր կառտը Լիոն կայարանին ներսը, դուրսը, շրջակայքը, խափանելով երթեւեկը: Խանդավառութեան անօրինակ ցոյցերու մէջ, Ջարլի հազիւ յաջողեցաւ անվտանգ եւ ողջ առողջ... մտնել ինքնաշարժի մը մէջ, մեկնելու համար պանդոկ,

ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀ ՎԱՃԱՌԱՄԱՐՏԻՆ ԴԷՄ

Եւրոպա, իրօք սկսած է արթնցնել իր «հին աշխարհ»ի համբաւն ու տիտղոսը։ Հակառակ իր դարաւոր փորձառութեան, հարուստ քաղաքակրթութեան ու գիտական վերջին կատարելագործութեանց, ու նաեւ, հակառակ իր խորաթափանց առաջնորդներու փաղանգին, նոր սկսած է անդրադառնալ համաշխարհային վտանգին որ կը կոչուի խորհրդային Ցըմփինկ — վաճառամարտ՝ ցառաջի թարգմանութեամբ։

Յարդ, Եւրոպա, իբր հնաժեայ պառաւ մը կը զոհանար տըրտոտալով եւ ճլտորուելով ընդդէմ տնտեսական պատերազմին, — յարձակում, խուժում, իրակառնութեան մէջ, զոր բոլշեւիկ Ռուսը յայտարարեր էր աշխարհի հինգ մասերուն։ Զար Նիքոլայի ժառանգորդներուն նպատակը թափանցիկ էր առաջին ակնարկով իսկ. — Շնորհիւ դրամատիրական երկիրներու նահանջող տնտեսութեան, ահաբեկել եւրոպական եւ ամերիկեան շուկաները, անգործութեան դատապարտել արտադրութիւնը որ մեծապէս ինասուած էր արդէն պատերազմէն ասդին՝ զանազան պատճառներով, եւ բոլշեւիկեան ապրանքներու անմրցելի գիներով, հալեցնել օտար դրամ, որուն մէկ մասը յատկացնէր հնգամեայ ծրագրի իրագործման եւ խորհրդային տնտեսութեան բարգաւաճման. միւսը, արտասահմանի մէջ՝ բոլշեւիկեան նըպատակներու հետապնդման։ Այս՝ ծրագրին նիւթական— տնտեսական կողմը։ Կար եւ բարոյական-ընկերային երեսը, — Եւրոպական եւ ամերիկեան շուկաներու խանգարուժով, սաստկացնել անգործութիւնը, բազմամիլիոն գանգուածներ դատապարտել անօթութեան ու զրգռելով եւ հրահրելով հայատարած դժգոհութիւնը, աշխարհը ժամնել յեղափոխութեան, քաղաքացիական կռիւներու զարհուրանքին ու վայրագութեան, որպէսզի Ստալինի մականը երկարէր Քրէմլինէն սկսեալ մինչեւ աշխարհի բոլոր աւերակները...

Խենթի երազ չէ այս։ Այլ ծրագիր՝ որուն գործադրութիւնը կը հետապնդուի դեռ այս պահուս, աշխարհի գրեթէ բոլոր մասերուն մէջ։

Ու այս վտանգին առջեւ աշխարհ նոր սկսած է աչք բանալ ու խորհիլ։ Ո՛չ թէ անոր համար որ զուրկ է պայքարի անհրաժեշտ ու ազդու միջոցներէն այլ որովհետեւ, իր ծոցին մէջ իսկ տիրող հակաժարտութիւնները թերեւս, կ՝արգիլեն զինքը յատակօրէն նշմարելէ ուղիղ ճամբան ու անկէց քալելէ։

Միայն Գանատան է որ բացարձակապէս արգիլած է բոլշեւիկ ապրանքներու մուտքը։

Ամերիկա արգելքի տակ առաւ այն ապրանքները որոնք կը նկատուին «բռնի աշխատանք»ով արտադրութեան։ Արգիլեց՝ բայց ձգելով մուտքի բաց դռներ։ Ներածողին կ՝իյնայ փաստել ու հաստատել թէ իր ապրանքը օրինաւոր աշխատանքի պտուղ է։ Բայց եթէ ճիշդ են ամերիկեան պաշտօնատուներու զարհուրելի կաշառակերութեան զրոյցները, դժուար չէ ուրեմն բթամտի ու ցուցամատի թեթեւ շարժումով դռները բանալ տալ։ Նոր է, որ Ամերիկա ձեռնարկած է ուսումնասիրելու Խորհր. Միութեան հետ իր առեւտրական յարաբերութիւնները ճշդելուեղանակ մը։

Անգլիա, որ Ստալինի հետ կնքուած առեւտրական դաշնագիր մըն ալ ունի, կը վարանի որեւէ քայլ առնել վաճառամարտին դէմ, որովհետեւ անհնար կը դտնէ որեւէ երկրի մէջ քննութիւն կատարել՝ ստուգելու համար բունի, ստրկական տաժանակիր ու ձրի աշխատանքի զրոյցները...։ Ընկերվարական Մաքտոնալտը՝ իր անգործները բազմապատկելու եւ զանոնք երկարատեւ անօթութեան դատապարտելու գնով, չի համարձակիր սիրտը կոտրել Ստալինի։ Մինչ իր պահպանողական հակառակորդը Պոլտուին կը հաւատայ թէ բոլշեւիկեան վաճառամարտը այն աստն աւելի վտանգաւոր պիտի դառնայ երբ հնգամեայ ծրագիրը սկսի տալ իր պտուղները...։

Թուրքիա, որ բարեկամական դաշինքներ ալ կնքած է եւ բարի դրացնութեան յարաբերութիւններ կը մշակէ Ռուսիոյ հետ, պարզապէս կը ճմլուի։ Պոլսոյ երկու խեղճուկրակ կրախիսի գործարանները, ստիպած են փակել իրենց դռները, կարմիր կրաղիւսի ժամն հեղեղին առջեւ։

Իսկ Ֆրանսա 1930 հոկտ. 3ի կառավարական հրովարտակով մը, ռուսական ապրանքներուն համար կը պահանջէր նեռածման արտօնագիր։ Այս միջոցը որեւ դրական արդիւնք տուած չըլլալով։ Նոր դահլիճին առեւտրական նախարարը պէտք կը զգար վերաշխակելու հրովարտակը։ Մինչ Ռուսիա մտը փաթթելով զայն, ի լուսաբանութիւն խաւարեալ մտացը կը յայտարարէր թէ Ֆրանսա տնտեսական պատերազմ բացած է Խորհր. Միութեան դէմ եւ Ֆրանսայի իր գնուելները կ՝իջեցնէր նուազագոյն, խստօրէն անհրաժեշտ չափին։

Փաստը այն է թէ մինչ Ռուսիա վայրագ կորովով մը կը քալէ իր գործած ճամբէն, հին աշխարհը նշմարելով մէկտեղ վտանգը, կը շարժի, աւելի ճիշդը, կը փորձէ շարժիլ վարանումներով ու ութարթափումներով, որոնք յաճախ կը բախին կառավարական ու միջազգային զանազան նկատումներու։

«Ինթրանսիժան»ի տնօրէնը խելօք ու կակուղ քննութեան մը ենթարկելէ յետոյ հարցը, պատշաճ կը նկատէ առաջարկել կառավարութեան որ ուսումնասիրէ այս հարցը, որովհետեւ, մինչ մէկ կողմէ կը ցաւի որ Ֆրանսայէ իր գնուելները նուազեցուցած է Ռուսիա, միւս կողմէ պէտք կը տեսնէ որ խորհրդային տնտեսական գրոհը դադրի...։

Իսկ «Մաթէն»իմէկաշխատակիցը կ՝իջը կը հարցնէ խտացնելով ընթերցողներու հարցումները եւ կասկածները։

1) Եւրոպա զինուա՞ծ է խորհրդային վաճառամարտին եւ հնգամեայ ծրագրին դէմ, որ ուրիշ նպատակ չունի, եթէ ո՛չ աստկացնել վաճառամարտը, աշխարհը ժամնելու համար ընկերային ամէնէն ծանր անկարգութեանց ու թշուառութեանց։

2) Եթէ վաճառամարտ կայ, կը նշանակէ թէ ապրանքներու արտադրական գինը աւելի բարձր է քան վաճառման գինը։ Ուրեմն, չի կրնար տեւել։ Եւ հետեւաբար, որեւէ վտանգ չկայ։

3 Վաճառամարտը իրօք կը կատարուի խոովութիւններ հատուցանելու մտքո՞վ, թէ պարզապէս, դրամ հայթայթելու եւ արտասահմանի հետ հաշիւները փակելու մտքով։

4) Բաղդատմամբ աշխարհի ընդհ. առեւտուրին, ի՞նչ կը ներկայացնէ իրօք խորհրդ. առեւտուրը։ Առ առաւելն 1 կամ 2 առհարիւր համեմատութիւն մը։ Ի՞նչպէս ընդունիլ ուրեմն որ այս չնչին համեմատութիւնը կրնայ լուրջ խոովութիւններ յարուցանել։

Ու Մաթէնի աշխատակիցը փարատելէ յետոյ իր ընթերցողներուն կասկածները կ՝եզրակացնէ.— Պէտք որ աշխարհ համաձայնի գործունէութեան մը շուրջ՝ ընդդէմ վաճառամարտին եւ ընդդէմ հնգամեայ ծրագրին, որ առաջինին երկարաձգումն է։ Յարդ, վաճառամարտին դէմ զանազան երկիրներու օրէնքները իրարու համաձայն եւ ազդու ալ չեն։ Այս միաձայն գործակցութիւնը երբեք չպիտի նմանի միջամտութեան մը կամ պաշարումի մը, համաձայն հին ըմբռնումներու։ Հեռու ծանրացընելէ ռուս ժողովուրդին թշուառութիւնը, պիտի պայքարի առեւտրական դրութեան դէմ որ ամենէն առաջ ու ամենէն ստոյգ ինասները կը հասցնէ Խորհրդ. Միութեան տնտեսութեան։ Այսպէս ընելով, պաշտպանուած պիտի ըլլան աշխարհի գործատուներուն իրաւունքները, երբ, հնգամեայ այս ռազմափորձերը կը ձգտին զայն իլեցնել ընկերային ամենէն ցած աստիճանին, զարհուրելի հաւասարութեամբ աւելցնելու համար յուսահատներու մեծ բանակը»։

Կը տեսնէք թէ եզրակացութիւնը ճիշտ է։ Ճիշտ՝ անոր համար ժամանակնդ որ հնգամեայ ծրագիրը ո՛չ միայն դէմ է ընկերվարութեան եւ անոր սկզբունքներուն, այլ նաեւ աշխատաւոր զանգուածներու շահերուն։

Սակայն հարց է թէ Եւրոպա պիտի գիտնա՞յ ըլլալ բաւական խելացի, շարժելու համար հաւաձայն եզրակացութեանց...։

Մ. ԱՐՍԻՆ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ
ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ
ԳԱՂԹ. ՅԱՆԶՆԱԽՈՒՄԲԻ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ

Ցառաջի ընթերցողները ծանօթ են, վերջին քանի մը տարուան ընթացքին Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ, Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթականաց Յանձնախումբի ներկայացուցչութեան կողմէ տարուած աշխատանքներուն։ Շնորհիւ սոյն Յանձնախումբի յարատեւ ջանքերուն արդէն մեր գաղթական ժողովուրդին մէկ մասը տեղաւորուած եւ տունի ու տեղի տէր դարձած են։

Ազդակ հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ։

Գաղթ. Յանձնախումբը կանոնաւոր կերպով եւ լուութեամբ կը շարունակէ իր աշխատանքները եւ օրէ օր կ՝աւելցնէ թիւը պատսպարեալ գաղթական հայերու, առանձին գիւղերու եւ թաղերու մէջ։

Յարդ հաստատուած են օթը գիւղեր, վեցը Ալէքսանտրէթի սանճագին եւ մէկը Լաթաքիոյ շրջանին մէջ։ Բացի այդ, առանձին հայկական թաղեր կազմուած են Յանձնախումբի կողմէ Պէյրութի, Հալէպի, Դամասկոսի Ալէքսանտրէթի եւ Գըրգըխանի շրջակաները։

Այս բոլոր գիւղերու եւ թաղերու մէջ մեր կատարած ալցելութիւններն ու քննութիւնները մեզ այն եզրակացութեան բերին որ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցչութիւնը իր անաղմուկ եւ առանց ռէքլամի երեք տարուան գործունէութեան ընթացքին, փրկարար դեր մը կատարած է տանուտէր եւ ինքնապահ դարձնելով հազարաւոր հայ ընտանիքներ։

Առաջին անգամ հաստատուած գիւղերու բնակչութիւնը արդէն դադրած է նպաստ ստանալէ եւ կ՝ապրին իրենց աշխատանքի արդիւնքով։ Իւրաքանչիւր գիւղ ունի իր գիւղական օրինաւոր վարչական կազմը՝ ժուխթարն ու խորհրդականները, իր վարժարանը եւ առողջապահական սպասարկութիւնը։ Հողերը բաժանուած են գիւղացիներուն եւ իւրաքանչիւրը իր բաժինը կը հերկէ եւ կը ցանէ եւ կը ստանայ արդիւնքը։

Հայկական գիւղերու տուները շինուած են կանոնաւոր, որոշ յատակագիծով եւ աւելի մաքուր ու արդիական են քան ուրիշ գիւղերու տուները, որոնք դարերէ ի վեր այդ շրջանի մէջ բնակող եւ սեփականատէր եղող գիւղացիներու կը պատկանին,

Առողջապահական տեսակէտով շատ բացառիկ խնամքի եւ դուրգուրանքի ենթակայ են մեր գիւղացիները։ Յանձնախումբը ապահոված է առողջապահական սպասարկութիւն մը բոլոր գիւղերու համար։

Մօուգ-Մուի, Գըրգը-Խանի եւ Նոր Ձէյթունի սպասարկութիւնը յանձնուած է Ֆրանս. կարմիր Խաչի երկու կարող հիւանդապահուհիներուն, որոնք մէկուկէս տարիէ ի վեր կը հոգան եւ յաճախակի այցելութիւններով կը խնամեն հիւանդները եւ կը հսկեն ընդհանուր առողջութեան։

Իսկ Հայաշէնի, Ապտալ Հիւրիկի եւ Ալաուիներու երկրին մէջ գտնուող Մուշաշէն գիւղի առողջապահական հոգը ստանձնած է Նիր Իսթ Րըլիֆը, որ այդ նպատակին համար տրամադրած է Ամերիկացի կարող հիւանդապահուհի մը եւ հայ բժիշկ մը։ Այս վերջին երեք գիւղերուն մէջ, նախորդ տարիները, մալարիայի դէպքեր պատահած էին. հիմա այս եւ ուրիշ աշխատանքներու շնորհիւ դադրած է հիւանդութիւնը արժէք ներկայացնելէ։ Ժողովուրդի առողջութիւնը գոհացուցիչ է եւ գրեթէ հիւանդ չկայ։

Հայաշէնն եւ Ապտալ Հիւրիկի գիւղերու աղբիւրներուն քով գոյացած պզտիկ ճահիճները արդէն բոլորովին չորցուած են եւ վերածուած պարտէզներու։ Պզտիկ խրամատներ բացուած են եւ աղբիւրի ջուրերուն ընդերքները քարէ պատեր կառուցուած, որպէս զի ջուրը դաշտին մէջ չտարածուի. որով այլ եւս ջուրերը չեն կրնար լճանալ եւ ժխեղներու բոյն դառնալ։

Բացի այդ, բոլոր տուներու պատուհանները մետաղէ մժեղարգելքներով պաշտպանուած են՝ արգիլելուհամար մժեղներու ներս մուտքը։

Բժշկական սպասարկութիւնը ոչ միայն բոլորովին անհետացընելու վրայ է մալարիան, այլ ուրիշ հիւանդութեանց ալ առաջքը կ՝առնէ, որոնք իրենց հետ բերած էին գիւղացիները քէֆերէն եւ տարադրութենէն, ինչպէս թրաքօմա եւլլն.։

Շատ անգամ բժիշկն ու հիւանդապահուհին օրեր կը մնան գիւղերու մէջ, կը հսկեն հիւանդներուն եւ ձեռք կ՝առնեն ամէն կանխազգուշական միջոցներ։

Այս ընդհանուր տեղեկութիւններէն վերջ, առանձին առանձին քննենք իւրաքանչիւր գիւղը, անոնց բնակչութեան թիւն ու դիրքը, աշխատանքները եւ վիճակը։

ՀԱՅԱՇԷՆ

Մեծութեան եւ կարեւորութեան կարգով առաջին տեղը կը գրաւէ Հայաշէնն գիւղը, ուր շինուած են 101 տուներ, դըպրոցի ընդարձակ շէնք մը, մեծ փուռ մը եւ 25 ախոռներ։ Ընդարձակ շէնքեր, բոլորն ալ կանոնաւոր եւ արդիական ձեւերով։

Այս գիւղի բնակչութեան թիւն է 78 ընտանիք, բազկացած 264 հոգիէ, ընդհանրապէս երիտասարդներ եւ գործի մարդիկ։ Անցեալ տարուան ընթացքին այս գիւղի մէջ պատահած են հինգ հարսանիք եւ 15-20 ծնունդ։

Ծնունդներու եւ մահերու թիւը ճշդրտօրէն ճշդել կարելի չեղաւ դժբախտաբար, սակայն գիւղացիներու տուած տեղեկութեանց համաձայն քանի մը հոգի միայն մեռած են։

Հայաշէնի ժողովուրդն ու տուները շատ մաքուր են եւ ներկայանալի. գիւղին շատ մօտ կայ աղբիւր մը, որ ապառաժներու տակէն կը ժայթքէ եւ ջուրը առատ եւ մաքուր է։ Գըլխաւորաբար այս աղբիւրին եզերքներն էին որ եղեգնուտներ կը բուսնէին եւ պզտիկ ճահիճներ կը գոյացնէին, որոնք այժմ բոլորովին, չորցուած են։ Աղբիւրը շրջապատուած է «չիմէնթօ» բարձր պատով մը, որպէսզի ջուրի ընթացքէն աղտոտութիւններ չդան։

Գիւղին արեւմտեան կողմի տարածութիւնը յատկացուած է պարտէզներու մշակութեան, ուր տնկուած զանազան պտղատու եւ անպտուղ ծառերը երկու տարուան ընթացքին անհաւատալի հաւեմատութեամբ մեծցած եւ պզտիկ անտառի մը վերածուած են։ Պտղատու ծառերէն ոմանք արդէն այս տարի սկսած են պտուղ տալու։

Իսկ բանջարանոցները, շնորհիւ մեր գիւղացիներու աշխատանքին եւ ջանքերուն, շատ զոհացուցիչ բերք կուտան եւ բաւելէ վերջ իրենցպէտքերուն, մաս մըն ալ կ՝արտածեն անոնցմէ։ Նշմարելի է որ պարտիզպանութիւնը հետզհետէ աւելի կը զարգանայ հայ գիւղերուն մէջ։

ՏՆԿՈՒԱԾ ԾԱՌԵՐՈՒՆ ԹԻԻԸ

Հայաշէնի պարտէզներուն մէջ տնկուած են հետեւեալ ծառերը.—

Միրանի	2000
Թզենի	450
Սալորենի	70
Նռնենի	1600
Թթենի	8400
Դեղձենի	600
Խնձորենի	150
Ջիթենի	150
Սօսի	500
Էքալիպթիւս	200
Բարտի	6700
Որթատունկ	1000
Վարդենի	300
Ուռենի	300
Լիմոն	50
Նարնջենի	50
Նոր-Աշխարհ	400
Կեռաս	50
Մերկենիլ	25
Զանազան ծառեր	100
Ընդհ. Գումար՝	22.995

Այս թիւերը ի հարկէ կրնան մէկ քանի հատ պակաս կամ աւելի ըլլալ. սակայն մենք ընդհանրապէս նուազագոյն թիւերը նկատի առած ենք։

Բարտիները տնկուած են պարտէզներու շուրջ, փոքրիկ համբաներու երկու եզերքը եւ ջուրի ճամբու երկու կողմերը։ Իսկ վերջին տունկերը փորձի համար տնկուած են. եթէ լաւ արդիւնք տան, անոնցմէ հետզհետէ աւելի պիտի մշակուին։

Պէտք է աւելցնել նաեւ որ այս բոլոր տունկերը հայթայթուած են Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթ. Յանձնախումբին կողմէ։ (1)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ՎԱՐԴԱՆԱՆՑԸ ԵՒ ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը
ՍԱԼՄԱՍՏԻ ՄԷՋ

Անօրինակ ու անշուք տառապանքներու մէջ ծփացող այս դաղութը, գերազոյն ժամունչումի իր պահերուն մէջ, չի մոռնար ցեղին աւանդատուփէն փառաբանումի կոչել հրաշաբոյր մասունքներ, անոնցմով հաղորդուելու, անոնց սրբազան յուռութքովը կախարդուելու։

Վարդանա՛նք...

Տօն՝ հրեղէն մարգարէին...

Տօն՝ իր ցեղին պետական հզօր նկարագրին...

Սալմաստահայ դաղութը կը տօնէ զայն 3 վայրերու մէջ։

Ղալասար, Մահլամ եւ Հաճիվան գիւղերուն մէջ։

Ղալասար... հաւաքուած դպրոցական փոքրիկ տաղաւարին մէջ, կը վերապրին ցեղին անսահման ու շքեղ մեծութիւնը, որ այնքան դաժանօրէն կը փորձուի զգետնուիլ բիւրանուն ու բիւրատեսակ բռնութիւններու կողմէ։ Հրճուանքը որ ցեղը չէ դադրիր վարդաններ հասունցնելէ։

Մահլամ... Ըմբոստ ու ընդվզումներու տրամադիր գիծ մը ... հասունցած անստուգելիանցեալին մէջ, տալով այդ գիւղացիներուն ինքնապաստան ու յանդուգն հաւատումներ։

Դպրոցական տաղաւարը լեցուն է... Կը սպասեն, անհամբեր ու չղագրիկ։ Բանախօսը ընկ. Ս. Մեսրոպեանը կ՝նայ, Զիւնը կատաղօրէն կը դիշերուընէ ի վեր, եւ ճանապարհները հետզհետէ անկարելի կ՝ըլլան։ Հետեւաբար դաշտը ելլել այդպիսի ուսուցիչ՝ ընկ. վ. Նալբանդեանը կը խօսի։ Ինամուած ու ճկուն վերլուծում մը. «Ինչ վարդանանք առթեցին ժողովուրդին»։

Ու Մահլամցին՝ ըմբռնելով խիզախ գործարքը իր ուրոյն առնականութեան ու գաղութիս պաշտպանի վերածուած է իրեն, յանձնելով «Հ. Յ. Դ.» երեք մոգական ուժերու պահպանումին ու բարձրացումին։

Արտասանութիւններ, երգ ու հաճելի...

Աւելի նորոյթի կոչուած։ Համարձակ ու համակրելի ներ... շատերը փլատակներուն տակէն հանուած... ոմանք նոր ապաքինած, լիաշունչ կենսուրախ...

Հաջիվանցին... կեդրոնական դիւղ... Հինգ հոգիէ բաղկացած ուսուցչական խումբ... կրնայ կարող դասակարգի մը դրութիւնը... հանրային մտքի մինններու վայրը...

Սրահը լեցուն է...

Աշակերտական խումբը «Բարհաշ»ով կը բանայ հանդէսը։ Արտասանութիւններ, երգեր։ Ուսուցիչ Ա. Բաղալեանի՝ վարդանանցի պատմականէն յօդուածներ։ Ընկ. Ա. Գուլոյեանը կը դրուատէ «Վարդանի գաղափարները հայերի դաստիարակութեան իբր ողնաշար»։

Անշուշտ հանդէսը շատ չի տեւեր ու ստանաւորները քիչ մը ընդունելութեան պաշտօն

բազրով մը բռնկած գործ մը չէ որ կը ներկայացնէ։

«Եւ ոչ ալ անոր սկզբնական շարժումին հրահանգը արդար է փակցնել քանի մը կամ աւելի մարդերու բերանին։

«Մարքերու ու հոգիներու առեւտուր մը առաջ բերաւ հոգեբանական անզուսպ մակնքացութիւն մը· կարօտ հրաժարքի մը· գուխի մը· եւ Դաշնակցութիւնը եթէ ուզեր անոնք սաստել պիտի չկրնար զայն սաստել պիտի չկրնար, եւ բռնադատուած անոր դիակավարողն ու հրաժայողը դարձաւ, ձեւակերպելով զայրոյթի ահեղ բուռնցքը ժողովրդական բարբարոսութիւններն անգամ մոռացութեան մատնող «Յեղափոխականներու գործ»։

Ապա խօսք առին տեղիս քահանան եւ ընկ. Պետրոս Կապեանը, ներկայացնելով փետր. 18ը, «իբր շղթայաւորուած մը վարդաններէն աւանդ մը ձգած, Րաֆֆիներէ հրդեհուած ու Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ ձեւակերպուած անվհներ ցեղին «զարթօնքին»...

Խելագեղ ու խանդավառ ծափեր...

Յետոյ խնճոյք... նուագ, բաժակաճառ, պարեր ու զգլխիչ խանդավառութիւն մը մինչեւ լուսաբաց։

ՀԵԿՏՈՐ

ՊԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԱՄՊԵՐԸ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ԱՏԵՆ

Գերմանացիք նկատի առնելով արուեստական ամպերու օգտակարութիւնը պատերազմի ատեն, սկսած են մեծ մղումով տալ պաշպանութեան այդ միջոցին։ Այս նպատակով կը գործածեն 40 սանթիմեդր բարձրութիւն ունեցող մառախուղի տուփեր, որոնք կը պարունակեն ծծմբական թթուու եւ կիր։

Գործիքի մասնաւոր կազմուածքով մը ծծմբական թթուն կաթիլ կաթիլ կ'իյնայ կիրին վրայ, եւ անկէ առաջ կուգայ թանձր մուխ մը, որ տուփերուն կողմակի ձուաձեւ ծակերէն դուրս կ'ելլէ։ 12 վայրկեանէն ամբողջ ծծմբական թթուն կը հոսի, սրմէ ետքը պէտք է նոր տուփեր դնել գործածութեան համար։

Արուեստական ամպերը հովին ուղղութեամբ ընթանալով՝ 100 մեդր բարձրութեան մը կը հասնին, այնպէս որ երբ աշխատութեան տեղին աջ ու ձախ կողմերը բաւականաչափ քանակութեամբ դրուին այդ տուփերէն, զինուորները անտեսանելի ըլլալով կրնան պաշտպանուիլ ցամաքային կամ օդային ամէն յարձակումի դէմ։

Արուեստական ամպերը առաղջութեան չեն վնասեր, ամպամած այդ ծածկոյթին մէջ կարելի է 40-80 մեդր տարածութեան մը վրայ զիրար տեսնել, ինչ որ կը թոյլատրէ զինուորական ջոկատներուն շփման մէջ մտնել իրարու հետ, առանց հեռուէն նշմարուելու։ Սակայն անոնք որ ստիպուած են շատ մօտենալ այդ տուփերուն, կը սկսին հազալ, բայց անկէ որեւէ վնաս չեն կրեր։

Ցուփերը դիւրատար են եւ անոնց գործածութեան տեւողութիւնը կարճ է։ Մաքրելէն ետքը կարելի է զանոնք անվերջ կերպով գործածել։

Ռազմափորձերու ատեն արուեստական ամպերու գործածութիւնը նպաստաւոր արդիւնքներ տուած է։ Միակ անպատեհութիւնը որ կայ, հովի զօրաւոր հոսանքն է, որ կը գրուէ արուեստական ամպերը։ Ն. Րաւօրինակ պարագաներու մէջ, առանց ժամանակ կոյսնցնելու պէտք է լրացուցիչ տուփերու գործածութեան գիմել, լեցնելու համար օդին մէջ պարապ մնացած մասերուն պակասը։

Ինչպէս կը տեսնուի, զօրաւոր հովերու կամ սաստիկ փոթորիկներու ատեն արուեստական ամպերու գործածութիւնը լուրջ անպատեհութիւններ կը ներկայացնէ, հաւանական է որ գերմանական նրբին հնարամտութիւնը չատ չանցած պիտի յաջողի մէյդ մը գտնել, առաջքն առնելու համար այդ անպատեհութեան։

Հ. ՑԷՐՈՍԿԻ

ՀԱՑԱՍՏԱՆ

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Ի՞նչ լուր կը բերէ Հայաստանի վերջին ԹղԹաքերը։ «Խորհ. Հայաստան»ի մարտ ամսուան առաջին շաբթուան թիւերը մեծ մասամբ լեցուած են «Մենշեւիկներու դատավարութեան նկարագրութիւնով եւ Հայաստանի յետին անկիւններէն ղրկուած բանաձեւերով Այդ բանաձեւերէն կը հասկցուի, որ Հայաստանի գրողները, բանւորները, արհեստաւորները, ճարտարապետները բոլորն ալ կը պահանջեն «Մենշեւիկ»ներուն գնդակահարութիւնը։ «Խորհ. Հայաստան» չէ՞ր կրնար իր կողմէ կարճ բանաձեւ մը գրել, «գնդակահարեցէք» պոռալ եւ տակը դնել ստորագրութիւնը Հայաստանի բոլոր... բնակիչներուն,— ո՞վ կը յանդգնէր բողոքել թէ ինք չուզեր ստորագրել այդպիսի բանաձեւի մը տակ։

* * * «Խորհրդ. Հայաստան» գրեթէ անընթեռնլի է, չեն կարդացուիր բառերը, որ կը ներկայացնեն հրէշային կազմախօսութիւն մը, եւ բան չի տեսնուիր պատկերներուն մէջ, որոնք աւելի տգեղ են քան կաթիլ մը թափած մելանը թուղթին վրայ։ Խմբագրութիւնը արդէն գիտէ թէ կարդացող չկայ, ոչ ալ պատկերին վրայ նայող, — ահա թէ ինչո՛ւ հոգ չի տանիր իր տպած բաներուն։

* * * Մարտ 3ին Երեւանի Մշակոյթի 8ան մէջ տեղի կ'ունենայ գրական վիճաբանութիւն մը եղիշէ Զարենցի ստեղծագործութեան մասին։ Այդ առթիւ խոշոր ապդ մը կը տպուի «Խորհրդ. Հայաստան»ի մէջ եւ մեծատառ կը յայտարարուի թէ ի վերջոյ Զարենց պիտի խօսի «ինքն իր մասին»։ Զարենց ցուցադրութեան եւլած է։

Ինքն իր մասին պիտի խօսի, ինչպէս սիմոցի եղբայրները իրենց խեղանդամութիւնը կը ցուցադրէին կրկէսներուն մէջ։

Կ'երեւի թէ այս յայտարարութիւնը ամչցուցած է Զարենցը, որ օր մը վերջ նոյն թերթին մէջ կը գրէ թէ ինք լուր չունէր ազէն, թէ միայն ըսած էր որ վերջին խօսողը պիտի ըլլայ ի՛նք։

Ի՛նք, ի՛նք եղիշէ Զարենց։

«ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ»

Կարգ մը մարդիկ կան արտասահմանի մէջ,— պոյը պոսը տեղը մարդիկ,— որ կ'ուրախանան կարդալով «Խորհ Հայաստան»ի մէջ կատարուած «ինքնաքննադատութիւններ»ը։ Տեսէ՛ք, կ'ըսեն մեզի, Հայ բոլշեւիկները ի՛նչպէս կը քննադատեն իրենք իրենց գործերը։ Եւ կը մեղադրեն մեզ, որ այդ «ինքնաքննադատութիւններէն» քաղելով ցոյց կուտանք Հայաստանի մէջ կատարուած ահաւոր սխալները։ Ա՛յ մարդիկ,— պոյը պոսը միշտ տեղը,— սխալ կամ ոճիր ըլլալէ կը դադրի՞ն արդեօք այդ դէպքերը, որոնք կը կատարուին, ի՛նչ փոյթ թէ յետոյ կը քննադատուին՝ միշտ բոլշեւիկներուն կողմէ։ Սխալներ չե՞ն, ոճիրներ չե՞ս դէպքերը, որ տեղի կ'ունենան գիւղերուն մէջ,— Ազքատ գիւղացիները իբրեւ ունեւոր կ'աքսորուին դիւղերէն, կը զըրկուին իրենց կենդանիներէն։

Ինչո՞ւ կը կրկնուին այդ ոճիրները, կը նշանակէ թէ բան մը չեն արժեր պատահարներէն վերջ կատարուած... ինքնաքննադատութիւնները։ Ինչո՞ւ միջոցներ ձեռք չեն առնուիր, որ կուժը չկոտրի ճամբան։ Ղասբէտին կը նախընտրէր իր գաւակը ծեծել դեռ պղպեղ բերկած, որովհետեւ լ՛ինչ օգուտ ունէր ծեծը կուժը կոտրելէն յետոյ։ Երբ ինքնաքննադատութիւնով կը փակուի հարցը, հայ բոլշեւիկը ինչո՞ւ չը համարձակի գրաւել գոյքն ու անասունը խեղճ գիւղացիներուն։

Անոնց ինքնաքննադատութիւնները փոշի են աչքի դէմ։ Իսկ մեր քննադատութիւնները այն իմաստն ունին, որ տասը տարի յետոյ տակաւին վերջ չգտած հայ գիւղացիին տառապանքը հայ բոլշեւիկին կրունկին տակ։ Ուրախ պիտի ըլլայինք, երբ առիթը չունենայինք արձանագրելու նման ոճիրներ որ կը կատարուին Հայաստանի մէջ ամէն օր։

ԹՈՒՐՔԻԱ

Ս. ԽԱՉԻ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ

«Սօն Փօսթա» կը գրէ թէ սկիւտարի Ս Խաչ եկեղեցիին հարիւր ոոկիներոց 27 կտոր կալուածները էվգաֆին կը պատկանին, քանի որ բուն «Մխիթէվէլի»ն՝ Խրիմեան Հայրիկ անուն Հայը, ինչպէս նաեւ անոր ժառանգորդները՝ Ազգայ, Գաբրիէլ եւ Միքայէլ անժառանգ մեռած են։ Էվգաֆը ձեռնարկներ կատարած է, այդ կալուածներուն տիրանալու համար։

ՅՈՅՆԵՐՈՒ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Պոլսոյ քալաքապետութիւնը գրաւելու ելած է նաեւ Գատըգիւղի յունական մէկ գերեզմանատունը, ուր մեռել թաղելը արգիլուած է տարիներէ ի վեր։ Ցուցնակն շրջանակներէ բխած տեղեկութեանց համաձայն, Ցոյները ո եւ է բողոք չպիտի ընեն, այլ պիտի խնդրեն որ ատոր փոխարէն լայնցուի իրենց ներկայ գերեզմանատունը, կամ ուրիշ հող մը տրուի իրենց։

Կ'ըսուի թէ Ցոյները սեփականութեան զօրաւոր փաստաթուղթեր չունին, ինչպէս Հաստատած են իրաւագէտները։

ԽԱՒԻՏԷՏԻՊԻՐԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Տիթրոյիթէն կը հաղորդեն թէ խալիտէ Էտիպ Հանըմ, եղած հրաւէրին վրայ, բանախօսութիւն մը ըրած է քօլոմպիա համալսարանին մէջ։

Օգաչու Լինտպէրկին մայրը ներկայացուցած է բանախօսը, որ նախ ըսած է թէ ինք կարեւոր դիրքեր գրաւած է Թուրքիոյ մէջ եւ յետոյ շեշտած որ Թուրք այր մարդիկ իրենց մայրերուն ազդեցութեան տակ կը գտնուին, ինչպէս ամերիկացի այրերը իրենց կիներուն ազդեցութեան տակ են։

Բաւական հոծ բազմութիւն մը ներկայ եղած է, մեծ մասով ամերիկացի հարուստ դասակարգէն։ Ներկայ գտնուած են նաեւ խումբ մը թուրքեր եւ 4 Հայեր, որոնցմէ մէկը տիկին։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԿԵԱՆՔԸ ՊՈՒԼՂԱՌ ՕՏՏՈՒԻ ՄԷՋ

ՊԱՏԱՆԻՆԵՐՈՒ ԹԷՅԱՍԵՂԱՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 18 Մարտ.— Անցեալ կիրակի տեղի ունեցաւ Պուլվար Օտտոի Հ. Ց. Դ. պատանեկան միութեան գրադարանի բացումը, Թէյասեղանով մը։ Գրադարանասրահը լեցուած էր ընկերներու եւ համակիրներու կոկիկ բազմութեամբ մը։

Թէյասեղանը սկսեցէ առաջ երդման արարողութիւնը կատարուեցաւ երկու պատանիներու, որոնք ուխտեցին մինչեւ ցմահ հաւատարիմ մնալ Հ. Ց. Դ. պատանեկան միութեան, ցետոյ երգուեցան «Մշակ Բանուոր»ը եւ «Մենք անկեղծ զինուոր ենք»ը։

Այդ առթիւ ընկեր Ազգին Մարտիրոսեան խօսեցաւ խիստ ոգեւորիչ ճառ մը, Հ. Ց. Դաշնակցութեան անցեալէն ներկայացնելով դրուագներ։

Ցետոյ տեղի ունեցաւ գրադարանի բացումը։

Շնորհիւ միութեան անդամներուն եռանդուն աշխատութեան, գրադարանը կարճ ժամանակուան մէջ ունեցեր էր 150ի չափ գիրք, նկարներ, եւայլն։ Ցեղի ունեցան բազմաթիւ նուէրներ։ Ընկեր Ս. Մարտիրոսեան նուիրեց երեք կտոր գիրք եւ Հ. Ց. Դ. մեծադիր զինանշան մը։ Ընկեր Ս. Վարդերեսեան նուիրեց երեք կտոր գիրք։ Ընկ. Կ Մարտիրոսեան 1 տարուան «Դրօշակ»։ Ընկ. Ոսկեան քէնաիրեան 4 կտոր գիրք։ եւ ուրիշ շատեր։

Միութեան անդամներու կողմէ եղան արտասանութիւններ, երգեր, եւայլն։

Թէյասեղանը վերջացաւ «Մեր Հայրենիք»ով եւ ներկաները գրուեցան մեծ խանդավառութեամբ։

Դր. Քէնտիրեան

ՎԱԼԱՆՍԻ ԱԶԳ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Վալանսէն մեզի կը հաղորդեն թէ 1931 տարւոյ Ազգ. Միութեան եւ Հոգաբարձութեան ընտրութիւնը տեղի ունեցած է մարտ 4ին, խորհրդակցական ժողովի մը ընթացքին։ Ներկայ եղած են երեք քաղաքական կուսակցութիւններէ եւ II Հայրենակցական Միութենէն ներկայացուցիչները, համաձայն սոյն ժողովի որոշման ընտրուած են հետեւեալ անձերը։

Պ. Պ. Սեւիան Անտոնեան (Զէյթուն) ատենապետ, Գեղամ Սարոյեան (Դաշնակցական) ատենադպիր, Յակոբ Մարգարեան (Զէյթուն) գանձապահ, Պօղոս Ռաշոյեան (Ռամկավար) խորհրդական, Պօղոս Եղիկեան (Զէյթուն) Բ. ատենադպիր, Գրիգոր Փիլիպոսեան (Հնչակեան) խորհրդական, Յակոբ Կօշկակարեան (Զէյթուն խորհրդական։ Նորընտիր վարչութիւնը գործի ձեռնարկած է արդէն։ Իր հասցէն է՝ պ. Սեւիան Անտոնեան 2 Place de Hôpital (*Մալաթիացիներու քէմփը*)։

ԱՌԱՔԻՆՈՒԹԵԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿ

(Չորրորդ տարեշրջան)

Փարիզի Աղքատախնամի Օժանդակ Հայ Օրիորդաց Միութիւնը յառաջիկայ II Նոյեմբեր զինադադարի օրը վերստին պիտի բաժնէ Առաքինութեան Հինգ Մրցանակներ փարիզ եւ անմիջական շրջակայքը բնակութիւն հաստատած հինգ հայուհիներու։ Բոնք, առանց հանրային ազակցութեան դիմելու, անհատական անձնազոհութիւններով, ծանրածանր աշխատանքներով, անազմուկ զոհաբերութիւններով, աննկուն կամքով, յարատեւ ջանքով, լուրկ ճիջիկ, զաւկի մը, ծերունի Հօր կամ մօր մը եւ կամ անտիրական հայրենակցի մը կեանքը փրկած են։

Մարի-Նուպար անուան տակ 6րդ մրցանակ մը եւս պիտի տրուի նոյն օրը, այս տարուընէ սկսեալ, ա՛յն բազմանդամ եւ կարօտ ընտանիքին որ մասնաւոր ուշադրութիւն գարձուցած է իր զաւակներուն հայերէն սորվեցնելու, Ֆրանսերէն լեզուին հետ։

Հետեւապէս բոլոր անոնք որ ընտրելիներ ունին, առանց դաւանական կամ կուսակցական խտրութեան, Թող բարեհաճին մինչեւ Հոկտեմբեր 15 զանոնք ներկայացնել նամակաւ Առաքինութեան Մրցանակներու խառն յանձնաժողովին Ատենադպիր, Տօքթ. Ալլահվէրտի Որդիի հետեւեալ հասցէով.—

27, Rue des Sablons Paris (16e)

Մրցանակ բաշխել հայուհիներու՝ մուտ անկիւններու մէջ անոնց կատարած առաքինութեան գործերը գնահատելու համար, բաւական դժուարին ձեռնարկ մըն է եւ կը յուսանք որ այս տարի ալ պիտի կարենանք յաջողիլ շնորհիւ բարեկամներու աջակցութեան ի դիմաց Աղքատախնամի օժանդակ Հայ Օրիորդաց Միութեան Ատենապետուհի՝ Տիգ Ա. Մելիք-Մինասեանց Ատենադպրուհի Պերճուհի Տ. Պօղոսեան Գանձապահուհի՝ Մէլմա Խոսրովեան

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (7)

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԽՏԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՍԱՄՍՈՆԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՊՏԱՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆԸ

Իր քոջ եւ ժօրը ապարանքէն առնելով մինչեւ գլխաւոր Մաքսնձութեան բարձրագուգած եւ վեգիրութեան տիտղոսին արժանացուցած Հաճի Ալի փաշան իր ամենավստահելիին եւ հաւատարիմն էր։

Հաճի Ալի փաշա աշխատասէր եւ պոլատի գործերուն վարժ էր։ Համիտի ամենահին ծառայողներէն ըլլալով հանդերձ սակայն, ժամանակ մը նոյնիսկ իր վրայ կասկածներ հրաւիրած էր։ Չէի Տարցուցած թէ՝ ինչէն յառաջ կուգար այդ կասկածը, մինչեւ թէ կը տեսնէի որ ան երեսէ ինկած էր եւ ինքն ալ կը գգար այդ։

Սուլթան Համիտ հին թէ կասկած ունենար մէկէ մը եւ իր համակրանքը պակսէր անկէ, այդ մարդուն ի նպաստ բարեխօսութիւն ընել իրեն, բաւական համարձակութեան կը կարօտէր։ Իրեն տրուած «ժուռնալ»ի մը վրայ երեսէ ինկած եւ կասկածի հրաւիրած մարդու մը մասին ոչ թէ միջամտութիւն կամ բարեխօսութիւն, այլ անոր հետ յարաբերութիւն ընելն անգամ վտանգաւոր էր։ Այս ուղղութեամբ փոքրիկ անզգուշութիւն մը կրնար մարդը իր պաշտօնէն ու հանգիստէն զրկելէ զատ, աքսորի եւ մահուան մղել։

Կը սիրէի Հաճի Ալի փաշան։ Ծխրունի պալատականի մը յանկարծ Սուլթանին աչքէն իյնալը զիս անհանգիստ ըրաւ, որովհետեւ գիտէի վախճանը այդ կասկածին, զոր Համիտ սկսած էր ունենալ Հաճի Ալի փաշային հանդէպ։ Գիտնալով այդ բոլորը, Սուլթան Համիտի ուրախ տրամադրութիւն ունեցած մէկ պահուն հետեւեալ կերպով բարեխօսեցի անոր մասին։

— Ձեր ծառան՝ Հաճի Ալի փաշա երախտաւորեալ մըն է. անոր տեսած շնորհը շատ մեծ է. շատ հաւատարիմ եւ ուղիղ է Ձեր վեհափառութեան հանդէպ։

Ասոր փոխարէն Համիտ ըսաւ ինծի.

— Ապիւլ Ազիզ Զիվէր պէյ անուն Մապէյնձի մը ունէր։ Զիվէր պէյի Ապիւլ Ազիզէն տեսած շնորհները անհամար էին։ Իրիկուն մը, Մուրատ էֆի Գուրպաղըլը ցերեկի քօշկ եկած էր։ Ես ալ այդ միջոցին հոն կը գտնուէի։ Ես ուզեցի սենեակէն հեռանալ, ենթադրելով թէ՝ ան Սուլթանին կողմէ ղրկուած է պաշտօնով մը։ Մուրատ էֆէնտի չթողուց զիս։ Զիվէր պէյ ներս առնուեցաւ։

Ան նստելուն պէս, Մուրատ էֆէնտին ծաղրական շեշտով մը ըսաւ.

— Ըսէ՛ նայիմ, Զիվէր պէյ, ի՞նչ կայ ինչ չկայ. մեր օրեղբայրը այսօր ալ ինչե՞ր ըրաւ։

Զիվէր պէյ Մուրատ էֆէնտիի հաճելի ըլլալէք կարգ մը խօսքեր ըրաւ։ Սուլթան Ազիզին հացով ապրող տյս մարդուն այս կերպ արտայայտութիւնը ապերախտութենէն ուրիշ ինչո՞վ կը բացատրուի։ Աշխարհի մէջ ասանկ մարդիկ ալ կան, մարդ օրինակուելու է ասկէ, ըսաւ Սուլթան Համիտ։

Պէտք է գիտնալ սակայն որ Սուլթան Համիտի կասկածը հրաւիրելու համար անպայման մէջտեղ պատճառ մը գոյութիւն ունենալը անհրաժեշտ չէր։ Ցեղէ մը եկած ո եւ է լրատուութիւն կամ ժուռնալ, անոր հանգստեան ո եւ է մէկ ժամուն իրեն հաղորդուած մատնութիւն մը բաւական էր Սուլթանի բոլոր կասկածները արթնցնելու։ Այս պարագան պէտք է վերագրել Սուլթան Համիտի բնածին մէկ յատկութեան։ Իր գահի վրայ գտնուած միջոցին ան ոչ ոքի վստահութիւն ունէր։ Իրմէ առաջ եկող Սուլթաններուն ինչպէս խաթունը եւ գահէն վար առնուիլը շատ լաւ գիտնալուն համար, կը վախնար որ ինքն ալ օր մը անոնց բախտին կ'արժանանայ. այդ պատճառով ամէն կարգադրութիւն կ'ընէր եւ միջոցներ ձեռք կ'առնէր կանխելու համար ո եւ է հաւանական վտանգ։

Ահա այդ մտահոգութիւնն է ժուռնալճիութեան ստեղծումին եւ հաստատման պատճառը։

Չէվատ փաշային առնուած կնիքը յանձնուեցաւ Սաիտ փաշային։ Վարչապետի ընտրութիւնը իրեն յատուկ մասնաւոր ձեւակերպութիւններ ունի։ Նոր վարչապետը եւ Շէյխ իւլ Իսլամը Եըլտըզի պալատէն կառք նստելով պէշիքթաշ կ'իջնային եւ անկէ շոգեմակոյկով Սիրքէճի կ'ելլէին, ուրկէ ձի նստելով կը բարձրանային Բարձրագոյն Դուռ։ Վարչապետին եւ Շէյխ իւլ Իսլամին այս ուղեւորութեան միջոցին, կ'ընկերանար Մապէյնի Ա. քարտուղարը։ Ա. քարտուղարը կը կարդար կայսերական հրովարտակը եւ տուով վարչապետութեան եւ Շէյխ իւլ Իսլամութեան աթոռները կը գրաւէին։

Պաշտօնական արարողութիւնները ներով հասանք պապը Ալի։ կայսերական հրովարտակը կարդացին։ Ես դեռ Ա. քարտուղարութեան նոր ընտրուած ըլլալուս համար, այդ ձեւակերպութիւնները շատ լաւ չէի գիտեր։ Վարչապետի համար պէտք եղած արարողութիւնը լմնցնելէ եւ հրովարտակը կարդալէ վերջ, առանց հանդիպելու Շէյխ իւլ Իսլամին եւ անոր համար ալ պէտք եղած ձեւակերպութիւնները կատարելու, պալատ վերադարձած էի։ Սուլթան Համիտ իմ շուտ գալս իմանալով, ըսաւ ինծի.

(Շար.)

Նոյնը պիտի ըլլայ նաեւ գերմանեւֆրանսական պայմանագրութեան համար։

Ամբողջ գերմանական ժամուլը այս պայմանագրութիւնը կը նկատէ շատ մեծ կարեւորութիւն ներկայացնող դէպք մը երկու երկիրներուն համար. որոնց միացումը կը հետապնդուի աստիճանաբար։

ՁԵՐ ՔԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Téleg. Palestloyd

Ցոմսակներ ամէն երկիրներու համար։

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար.

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ (ՊԱԼԵՆՑ)

51 Rue Monsieur - le - Prince, PARIS (VIe)

Հեռաձայն՝ Danton 88—65 Մէթրօ՝ Odéon

ՍԵՓԱԿԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.— Ա. Ահարոնեան՝ *Իմ գիրքը*, Բ. (20 ֆր.), Ղ. Մելոյեան՝ *Երեք ընկերները* (10), Փ. Միքայէլեան՝ *Նեւ* (5)։

ՆՈՐ ԳՈՐԾԵՐ.— Ա. Խատիսեան՝ *Հայաստ. հանրապ. ծագումն ու զարգացումը* (40), Զարւարեան՝ *Արձակ էջեր* (20). *Կեանք եւ արուեստ* (40), *Մ. Փրկչէ տարեգիրք* (50), *Մայեաթ Նովա* (6), *Վարդարան* (20), *Եւն.*

ՓՆՏՈՒՈՒԱԾ ԳՐՔԵՐ Ա., Ահարոնեան՝ *Ազատութեան ճանապարհին, Լուսթիւնը, Կարօտ Հայրենի, Հայրենիքիս համար, Իմ դիրքը Ա., Բաֆֆիի բոլոր գործերը*, Երենց՝ *Թորոս Լիոնի, Գրական դէմքեր, Հայաստանի քարտէսը։*

Հայաստանէն ժասած են Ա. Իսահակեանի, Վ. Տէրեանի, Ե. Զարենցի, Ա. Բակունցի, Մ. Ալմէնի, Նարդոսի, Շիրվանզատէի, Ալազի եւայլն գործերը։ Նոյնպէս՝ Ռ. Մելիքեանի, Սպիւնդիարեանի, Բարխուդարեանի, Ֆիգրանեանի, Տէր Ղեւոնդեանի, Թաչատրեանի եւայլն երաժշտական կտորները։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԸ ՏՐՈՒԻՆ ԶԱՆԱԶԱՆ ՎԻՊԱԿԱՆ ԳՐՔԵՐ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ԵՒ ՏՊԱՐԱՆ

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Ղ. ՄԵԼՈՑԵԱՆԻ

“ԵՐԵՔ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ,,

(Նոր վէպ) Գին 10 ֆր.

Հրատ. գրատուն Հր. Սամուէլ։ 51, Rue Mr. le Prince. (Paris).

CORDONNERIE « AKAP »

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-89

ՄԷթրօ՝ ԱՎԼՐՈՆ կամ ՆԱՄԻՈՆ

Ջափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակարը միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի։ Մասնագիտութիւն *Բռէչի տը Շինի*։ Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորդակցիլ։ Ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ։

Մասնաւոր արիեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱՋԱՏԻԼ

Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմանտներ, ամենավերջին Confortով, ամառ ձմեռ տաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջեռուցիչ եւ վերելակ (ascenseur)։ 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն վճարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7։ Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, *կամ Սէն Լազարի մօտ։ Այն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները։*

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ Մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտայլ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։ Հոն կը կատարուին *Ռ. ճառագայթներով* ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *դերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն* եւ *ուլտրաձկնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), նաեւ *ՏԻԱԹԻՐՄԻԻ* բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի *գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։*

Ջղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թեւլադրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի *պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։*

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5։

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18,, ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ

Այս Շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն վերջ առաւօտ Salle pour Fêtesի մէջ

94 Bld. Auguste Blanqui *մէթրօ* Glacière

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին *Մուտք՝ 5 ֆրանք*

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա ֆոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ *29* Մարտ կիրակի ժամը *2.30*ին Պուա ֆոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ։

Կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

Կը ներկայացուի՝ «ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»

Սկաուտական կեանքէ

ԿՈՉ ՄԱՐՄԻԼԱՀԱՑԵՐՈՒՆ

6 ԱՊՐԻԼ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ . . . .

Հ. Կ. Խ ՁԻ ՀՕԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Հովանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ

Պ Ա. Ա Հ Ա Ր Ո Ն Ե Ա Ն Ի

Ապրիլ 19ին կիրակի օր։ Մանրամասնութիւնները յաջորդով

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒՆ, 176 ԷՋ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.

Գտնել բոլոր գրավաճառներու մօտ

Կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20)

Մ. ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ ԳԻՐՔԵՐԸ

Կրօն եւ գիտութիւն, Հոսանքներ, Համայնավարութիւն եւ Համաշխարհային յեղափոխութիւն, Բողոքը նորագոյն պատմութեան մէջ. Հայկական շարժման նախապատմութիւն (երկու հատոր), Բանաստեղծ-հրապարակախօս, Սիմոն Զաւարեան, Le Conflit Arméno-Géorgien et la Guerre du Caucase (Préface d'Albert Thomas), L'Arménie et la Question Arménienne (Préface de Victor Bérard).

Դիմել՝ գրատուն H. Samouel 61 Rue Monsieur le Prince, Paris.

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի կայծակ խումբի ժողովը վաղը իրիկուն ժամը 8ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանի սրահին մէջ։

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մխիթեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսական ժողովը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ Կը խօսի Օր. Արաքսի Թորոսեան Տրապիզոնցի Անթառամ վէպին *մասին։ Մէկ ժամ սիհնժա, ընթիւ 19 փոլիսը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։*

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քոլոնպ, Ա. Տ.— 40։
Վալանս, Խ. Դ.— 35։
Սարսէլ, Մ. Ժ.— 70։
Լաթաքիա, Ա. Ա.— 200։
Մարսէյլ Ս. Մ.— 207։
Տրակինեան, Ե. Թ.— 25։
Ժընեւ, Տիլ.— 625։
Ժուանէօզ, Ս. Մ.— 35։

Փարիզի ամէնէն գեղեցիկ գլխարկները F. Sorbier *մօտ*, 11 rue le Lafayette եւ 11 Place de la Madeleine. *Դիները անմրցելի։*

Վարձու է սենեակ *մը յարկաբաժնի մը մէջ առանձին կնոջ համար։ Դիւրամատչելի պայմաններ։ Դիմել* conciergeին 4 Rue des Orchidées, Paris 13, *օթօպիւս* K. *հանրակառք 93։*

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մրզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE Մխզիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմորոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

Տիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱԶԱՑԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ

8 RUE CHATEAUDUNի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nordի *մօտ*, 17 rue Belzunce, *հինգ փոդոցներու կեդրոնը, 6 մեթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայլ 8 տարի, գին՝ 45,000 ֆր., կանխիկ՝ 30,000 ֆր., Դիմել՝* Պ. Kiltikianի, 8 rue Rougemont (Paris 9e), *իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝* 15 rue Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHELի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՄԱՐՏ 28ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

EPICERIE DES BRUYÈRES

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

30 Rue de 22 Septembre, Becon-les-Bruyères (côté Courbevoie)

(Պէքոնի կայարանէն 2 վայրկեան)

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ Նպարեղէններ եւ ըմպելիքներ։ Ապրանքներու լաւը անմրցելի գիներով։

Բացման առթիւ նուէրներ ամէն գնորդի մինչեւ 10 օր

Ապսպրանքները շուտով տուն կը դրկուին

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք

ETABLISSEMENT

Օ. եւ Ա. ԵԱՉՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական Նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։

Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԻՆ

ՅՈՒՆԱՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԵՆ

Phonos & Disques Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ ձիֆոններ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։*

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 276.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՄԱՐՏ
1931
25 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1527 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՏԵՂ ԻՋԱ՞ՆՔ...

Ա.

«Թուրքեւհայ յարաբերութիւնները» խորագրին տակ, եգիպտոսի ամսկավար պաշտօնաթերթը հրատարակեց երեք խմբագրականներ, որոնք արժանի են ուշադրութեան, իբրեւ ժամանակի նշան: («Արեւ», 6, 9 եւ 11 մարտ):

Խմբագիրը, Պ. Վահան Թէքէեան, դգալով նիւթին փափկութիւնը, առաջին խմբագրականի առաջին տողէն իսկ, անհրաժեշտ կը գտնէ շեշտել, թէ գրելիքներուն խմբագիրը ինք պատասխանատու է անձնապէս՝ առանց իր պատկանած կուսակցութիւնը իրեն հետ անկաժէ ընելու: Ցառաջիկային, եթէ պէտք տեսնէ, կուսակցութիւնը կ'արտայայտուի անոնց մասին, կը բարեփոխէ կամ կը մերժէ այդ կարծիքները: («Արեւ», 6 մարտ):

Այս նախաձեռնութիւնն ալ, ինքնին քաջութիւն մը կ'ենթադրէ:

Եւ իր բոլոր քաջութիւնը ժողված, Պ. Թէքէեան ոլոր-ժոլոր նախադասութիւններով կը վերլուծէ Թուրքեւհայ յարաբերութիւնները 1877ի ռուսեւթուրք պատերազմէն մինչեւ մեր օրերը: կը թուէ գործուած սխալները, կը փորձէ «լուսաբանել» անցեալ դէպքերը, եւ սրընթաց ակնարկով մը կուգայ կը յանգի անփառունակ եզրակացութեան մը: Անփառունակ՝ եւ՛ իրբեւ մտածում եւ՛ իրբեւ ելք:

Կարդանք միասին:

— «Թուրքիոյ ներքին խնդիրները — նոր կուսակցութեան մը կազմութիւն, յետաշրջական շարժում, զսպում, կախաղաններ եւյլն. մեզ չեն կրնար ոգեւորել: Մեզի համար, ցանկալի է որ, Թուրքիոյ մէջ հանրապետական ուժիմը ամրապնդուի եւ իր վարիչները, գերծ ուրիշ ժտաիոգութիւններէ, նուիրուին մի միայն երկիրը տնտեսապէս վերաշինելու գործին, որու միջոցին հաւանօրէն պէտք պիտի զգան նաեւ Հայոց եւ պիտի վերաքննեն անոնց հանդէպ իրենց ընդգրկած քաղաքականութիւնը:

«Դաղութահայութիւնը պէտք է դադրի, ըստ մեզ, խօսքով ալ՝ ինչպէս դադրած է գործքով՝ Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ դնելէ: Իր պահանջները տարբեր են եւ կը վերաբերին անհատական իրաւունքներու եւ շահերու՝ զորս լսելի ընելու համար պէտք է նախ լռեցնել ժխորը»:

Ինչպէս կը տեսնէք, երեք անգամ օր ընդ մէջ որոճալէ, խոկալէ, 44 տարուան պատմութիւն քրքրելէ, մաղելէ յետոյ, Պ. Թէքէեան Թուրքեւհայ յարաբերութեանց բարւոքման միակ դարմանը կը գտնէ ... հանրապետական Թուրքիոյ զօրացման մէջ:

Ան «ցանկալի» կը գտնէ որ Թուրքիոյ վարիչները «նուիրուին միմիայն երկիրը տնտեսապէս վերաշինելու գործին, որու միջոցին հաւանօրէն պէտք պիտի զգան նաեւ Հայոց եւ պիտի վերաքննեն անոնց հանդէպ իրենց ընդգրկած քաղաքականութիւնը»:

Ահա թէ ինչո՛ւ կ'ըսեն թէ երբ վարժապետներ եւ բանաստեղծներ քաղաքականութիւն խաղան, հետեւանքը կ'ըլլայ կա՛մ ողբերգութիւն եւ կամ գաւեզտ:

Վերջին ապացոյց՝ «Արեւ»ի խմբագրին եզրակացութիւնը. — այնքան խախուտ եւ այնքան մանկունակ:

կը նշանակէ թէ Պ. Թէքէեան կը տեսնէ, բայց չի կրնար դատել: կը կարդայ, բայց չըմբռներ:

Թող՛ունք իթթիհատի շրջանը: Եթէ միայն քէմալապետութեան տասնամեակի պատմութիւնը թղթատէր եւ վերլուծէր, պիտի հասկնար թէ՝ ո՛ւր կը տանի գիտակցօրէն մշակուած եւ յարատեւօրէն հետապնդուած քաղաքականութիւնը:

Այսօրուան քէմալապետութիւնը — ինչպէս երէկ իթթիհատը — ունի ծրագիր մը որ կը ձգտի Թուրքիան դարձնել բացարձակապէս «Թիւրք օղլու Թիւրք», հալածելով, կոտորելով, արտաքսելով կամ ժոխիրի վրայ նստեցնելով բոլոր ոչ — Թուրքերը:

կարծել թէ այս անվիճելի, անվիճաբանելի չարիքը պիտի մեղմանայ եթէ ամրապնդուի հանրապետական վարչաձեւը — կը նշանակէ բացարձակապէս չճանչնալ այսօրուան Թուրքիան:

Երկու սերունդ ձեռք ձեռքի տուած, յաղողեցան ստեղծել Թրքական հայրենիք մը:

Յաղողեցան գլուխ հանել հիմնական ծրագրին — «ազգային ուխտ»ին — քաղաքական մասը, եւ հիմա կը փորձեն իրականացնել նաեւ տնտեսական մասը: կը ճգնին ստեղծել տնտեսական Թուրքիան, աստիճանաբար եւ հետզհետէ աւելի արագութեամբ ապագարէզէն քշելով Հայը, Յոյնը, մինչեւ իսկ «պագլերկեան» Հրեան:

Միւսի շարժման ամէնէն մոայլ օրերուն ալ, դուք չէիք տեսներ Թուրք երիտասարդ մը, իթթիհատական թէ քէմալական, որ հանդուրժէր ոչ-Թուրք արհեստաւորին եւ առեւտրականին ներկայութեան:

— «Որքան ատեն որ Մէհմէտը տեսնէ թէ Յակոբ մը, Եորկի մը կամ Եասէֆ մը կայ որ կրնայ մատնի շինել, ճաշարան բանեցնել կամ թիթեղ նորոգել, երբեք չպիտի սորվի որ եւ է արհեստ: Պէտք է քշել, խղդել բոլոր Յակոբները, Եորկինները եւ Եասէֆները, որպէսզի Մէհմէտը յուսահատի եւ իր գլխուն ճարը նայի»:

Այդպէս ալ ըրին: Եւ կ'ընեն անընդհատ, անարգել:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Պոլսոյ «Երկմագ» թերթը կը գրէ խմբագրականի մը մէջ (7 մարտ).

— «Մեր մամուլին նիւթերը գէշ ըսուելու չափ գէշ են, անոնց մէջ ոչ մէկ հոգի կայ, Լրագրութիւնը պէտք եղածէն աւելի իջած է, Ջեւին, նկարներուն եւ գոյներուն մի նայիք, անոնք ոչ մէկ իմաստ եւ ինքնատպութիւն ունին: Մեր թերթերէն ճաւաքածոյ կը կազմեն, Շաւանաբար ասոնք քառասուն, յիսուն, ճարիւր տարի վերջ մեր Թոռներուն կողմէ Թղթատուին: Այն ատեն այս ճսկայ մամուլէն մեր պատմութիւնը լուսաւորող ոչ մէկ հետք երեւան պիտի գայ:

Ջրաղանի պալատը աճուրդ ճրդեհի մը ճարակ եղած ատեն, «իգտամ» Ջուիցերիոյ կաթնատընտեսութեան մանրամասն յօդուած մը կը ճրատարակէր:

Այսօր, ռուս քաղաքականութիւնը, իտալիոյ միացումը իր ճին մրցակցին՝ ֆրանսայի, այս քաղաքականութեան ընդլիոյ ալ աջակից ըլլալը, Ամերիկայի միտքը յուզող եւ յոգնեցնող տագնապը, Ասիոյ ճիմնական փոփոխութեան մը ենթարկուիլը, — Թուրք մամուլին մէջ ոչ մէկ արձագանգ գտած են: ընթերցողները թերթերուն հետ գըժտուած են,

Ուժը, տասը, տասներկու, նոյնիսկ յիսուներուն էջնոց Թուրքերէն Թերթ, ամէն մէկ էջը ասդիէն անդիէն առնուած, ընդօրինակուած նկարներով լեցուն: Բոլոր ասոնք օտար մամուլէ եղած գողութիւններ են,

Ոչ մէկ խնդիր մեր ազգային տեսակէտով քննուած է, ինչ որ կայ բանագողութիւն է, Ջեւը, փարիզի մէկ Թերթին նոյն եւ տառացի ընդօրինակութիւնն է:

կարող գրողները չեն գրեր: Գրողները, այսինքն գրելու կարելիութիւնը ունեցողները, օրէ օր կ'անհետանան, Որովհետեւ այս ապերախտ ասպարէզը յաճախորդ չունենար, ցասր օրուան աշխատութեամբ գրուած յօդուած մը առանց ընթերցողին կողմէ կարդացուելու կ'անտեսուի, Ասոր փոխարէն ասդիէն անդիէն առնուած տարօրինակ միտք մը, դէպք մը, հէքեաթ մը, կամ օձի պատմութիւն մը կարող են, կրնան աւելի հետաքրքրութիւն ստեղծել:

— Ահա մեր ժողովուրդին Թերութիւնը: Այսքան քիչ գարգացուվով ի՞նչ գործ կրնայ տեսնուիլ:

Եթէ ժողովուրդը աւելի լաւ մամուլ եւ գրականութիւն ուզէր վաճառականութիւնը անոր այդ տեսակ գրութիւններ կուտար, Խնդրանքի եւ ժատուցումի օրէնք... Խնդրանքը գէշ ըլլալուն պէս, մատուցումն ալ գէշ կ'ըլլայ:»

ՆԱՀԱՍ ՓԱՇԱ՝ ԿԱՆԽԻ ՁԱՄԲԻՆ

Եգիպտոսի անհաշտ ազգայնականները, հետեւելով իրենց հնդիկ գաղափարակիցներուն, սկսան կարելի եղածին չափ կրճատել գործածութիւնն ու սպառումը այն նիւթերուն, որոնք եւրոպական արտադրութիւն են, այս պայքարին առաջին օրինակը տուաւ ազգայնական շարժման ղեկավարն ու նախկին վարչապետ Նահաս փաշան, որ վզէն նետեց օձիքն ու փողկապը եւ անոնց տեղ անցուց վզկապ մը, որ եգիպտոսի մէջ շինուած է: Եթէ երբեք ազգայնական ղեկավարին այս ընթացքը կապկողներ գտնուին, եւրոպական նիւթեր ծախող բազմաթիւ վաճառականները դժուարին կացութեան մը պիտի մատնուին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԸ

Թուրքիոյ հանրային պարտքին մասին «Ինթրանսիժան» կը գրէ.— Ցայտնի է թէ Թուրք կառավարութիւնը երկար ամիսներէ ի վեր, անհամաձայնութեան մէջ էպահանջատէրերուն հետ, որոնք կը պահանջեն 1928ի համաձայնութեան ամբողջական կիրարկումը մինչ էնկիւրիցիները, «ո՛չ կարեմք» կը յայտնեն եւ վերաքննութիւն կը պահանջեն: Շատ շատ, կ'ըսեն, Թերեւս կարենանք որոշուած գումարներէն զեղչուած մաս մը միայն վճարել: Իսկ հիմակուհիմա, Խորհրդարանը քուէարկած է 6 միլիոն Թրքական ոսկիի վարկ մը, փոխանակ 18 միլիոնի որ պիտի վճարուէր նոյեմբերին: Ցետոյ այս ամսուան սկիզբը, Թուրք կառավարութիւնը հաղորդեց Թէ պահանջատէրերը դրամատուներէն քաշեր էին 10 միլիոն բաժնեթուղթերը եւ Թէ հետեւաբար, զեղչուած վճարումներու առաջարկին հանդէպ՝ անոնց մերժումէն վերջ՝ այս ընթացքը Թոյլ կուտար ենթադրել որ 1928ի համաձայնութիւնը կրնար փոփոխութեան ենթարկուիլ:

Անցեալ ուրբաթ եւ շաբաթ օր գումարած լիակատար նիստի մէջ, պահանջատէրերը անգամ մըն ալ բողոքեցին այս անընդունելի յաւակնութիւններուն դէմ եւ պահանջեցին 1928ի համաձայնութեան կիրարկումը:

Սակայն, ստոյգ է Թէ Թուրք հանրապետութիւնը որ այս կէտին մէջ՝ պահած է բարձրագոյն Դրան բոլոր աւանդութիւնները, պիտի չանայ զեղչ մը եւս ձեռք ձգել: (Բանակցութիւնները տեղի պիտի ունենան, քանի որ պահանջատէրերու ներկայացուցիչները էնկիւրի կը մեկնին՝ իրենց բողոքները յայտնելու): Եւ այս զեղչին վրայ եւս, Թուրքերը պիտի չանան բան մը եւս կրծել տասն օր չանցած:

Դեռ աւելի'ն՝ Պերլինի Թուրք Առեւտրական Սենեակին մէջ տեղի ունեցած խորհրդակցութեան մը ընթացքին, դեսպանը յայտարարեց Թէ միջազգային մասնագէտներ կը նկատեն որ պէտք է Թուրքիոյ յօժարիլ նոր եւ կարեւոր փոխառութիւն մը նախ քան վճարումներու սկսիլը...

Վերջապէս, ինչպէս միշտ ըրած են քաղաքական Թէ ելմտական հարցերու մէջ, Թուրքերը միմիայն կը մտածեն օգտագործել մեծ պետութեանց պառակտումներն ու մրցակցութիւնները, առյաւէտ ձգձգելու համար ամէն լուծում եւ նոյն իսկ գտնելու համար ուրիշ փոխառուներ: Թոյլ պիտի տրուի՞ որ շարունակեն...:

Ֆրանսա եւ աւետարերական վախապին համաձայնութիւնը

Հանրապետութեան նախագահ Պ. Տուէրկի ներկայութեամբ, ֆրանսական դահլիճը նիստ գումարեց լսելու համար արտաքին նախարար Պ. Պրիանի զեկոյցը աւստրեւգերման մաքսային համաձայնութեան մասին:

Պ. Պրիանի զեկոյցին մանրամասնութիւնները չեն հաղորդուած մամուլին: Սակայն նախարարական խորհուրդը լիակատար հաւանութիւն յայտնեց առաջին վայրկեանէն իսկ Պ. Պրիանի կատարած ձեռնարկներուն եւ կարգադրութիւններուն, շահագրգռուած պետութեանց հետհամաձայնելու մասին ևայնպէս ընելու որ դաշինքներն ու պայմանագրութիւնները յարգուին:

Պ. Պրիան հրահանգեց Վիէննայի ֆրանսական դեսպանին որ անմիջապէս իր պաշտօնատեղին մեկնի, անձամբ վարելու համար Աւստրիոյ հետ բանակցութիւնները:

Միւս կողմէ արտաքին նախարարութեան ընդհ. քարտուղարը ընդունեց գերման դեսպանը եւ անոր հաղորդեց ֆրանսական կառավարութեան վերապահումները, մաքսային համաձայնութեան մասին:

Ահա մաքսային համաձայնութեան գլխաւոր կէտերը, իբր յետագային կնքուելիք դաշնագրին տարրերը.

— Դաշնագրին նպատակն է տեղական համաձայնութիւններով սկսիլ եւրոպայի տնտեսական պայմաններու վերակազմութեան: երկու երկիրներու անկախութիւնը, երրորդ պետութեանց ճանդէպ ստանձնուած յանձնառութիւնները կը պահպանուին:

— Դաշնագրին մէջ, երկու կողմերը պիտի յայտարարեն յստակ կերպով Թէ պատրաստ են նման կարգադրութեան մը ճամար, բանակցութեան մտնելու որեւէ ուրիշ երկրի ճետ որ փափաք կը յայտնէ,

— Գերմանիա եւ Աւստրիա պիտի մշակեն մաքսային օրէնք մը եւ սակացոյց մը որ նոյնութեամբ պիտի կիրարկուին երկու մաքսային երկիրներուն մէջ՝ դաշնագրին ճետ միասին եւ անոր տեւողութեամբ,

— Դաշնագրի տեւողութեան ընթացքին, երկու երկիրներու միջեւ փոխանակուած ապրանքներէն ելքի եւ մուտքի տուրք չպիտի գանձուի:

— Իւրաքանչիւր երկրի մաքսային վարչութիւնը կը մնայ անկախ միւս երկրի վարչութենէն եւ կախում ունի իր երկրի կառավարութենէն եւ իւրաքանչիւր երկիր կը ճոգայ իր մաքսային վարչութեան ծախքերը,

—Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ սիջեւ ներածման եւ արտածման արգելք չպիտի դրուի, Շանրային առողջութեան կամ այլ նկատումներով անճրաժեշտ բացառութիւնները ճշգրիտ կերպով պիտի նշանակուին:

— Դաշնագրին կիրարկման Թուականէն յետոյ, իւրաքանչիւր կառավարութիւն կր պահէ ուրիշ պետութեանց ճետ՝ իր ճաշտյոյն առեւտրական դաշինքներ կնքելու իրաւունքը:

— Դաշնագիրը խզուած կը նկատուի մէկ տարի առաջ տրուած ազդարարութեամբ, սկսեալ կիրարկման երրորդ տարիէն:

«ՅԱՌԱՋ»Ի ԵՐԷԿՈՒԱՆ ԹիՒԸ

Տպագրական վրիպակով մը, երէկուան ցառաջի մէկ մասին Թիւը եւ Թուականը չեն փոխուած: Թիւը պիտի ըլլայ 1526, Թուականը երեքշաբթի՝ 24 մարտ:

ՖԱՇԻՍՄԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Երէկ գրեր էինք որ որոշուած է «Թուրք օճախ»ները կապել Խալք կուսակցութեան եւ զանոնք ղեկավարել իբր կուսակցութեան մասնաճիւղերը: Թուրքիա կը փորձէ վերակենդանացնել իր ծերերիտասարդները.. եւ այս ճամբուն վրայ, կը հետեւի Մուսոլինիի օրինակին: Էնկիւրիէն հեռագիր մը հետեւեալ ծանրաժանութիւնները կը հաղորդէ այս առթիւ.

Թուրք օճախներու նոր կազմակերպութեան մասին շրջող զրոյցներու ճամաձայն, այն ճամոզումը կը տիրէ Թէ Թուրք օճախները յեղափոխութեան ճակատին վրայ, իրենցմէ սպասուած պարտականութիւնը ամբողջութեամբ չեն կատարած: Ներկայ կազմակերպութիւնը անբաւական կը նկատուի անոնցմէ ազգային տեսակէտով օգտուելու ճամար: Թուրք օճախները ուղղակի Խալքին պիտի կապուին իբր անոր մշակութային ճաստատութիւնները:

Այս կերպով, Թուրք օճախները ասկէ վերջ անկախ ճիմնարկութիւն չպիտի ըլլան եւ իրենց ուղղութիւնը պիտի առնեն Խալք կուսակցութեան կեդրոնէն: Այս պատճառով, ճիմնական փոփոխութիւն պիտի կատարուի օճախներու կանոնագրութեան մէջ եւ կը խորճուի նաեւ անունը փոխելու մասին, բնական կը նկատուի որ Շամտուլլաի Սուպճի պէյ օճախներու գլուխը գտնուի դարձեալ:

Թուրք օճախները կուսակցութեան կցելէ վերջ, կարեւորութեամբ նկատի պիտի առնուի երիտասարդութեան կազմակերպութիւնը: Այս կազմակերպութիւնը ճաշտական կազմակերպութեան նման պիտի ըլլայ, եւ երկրին բոլոր կողմերը մասնաճիւղեր պիտի ունենայ:

Բացառիկ ընդճ. ժողով մը պիտի գումարուի վերջին կարգադրութիւններ ընելու ճամար «Թուրք օճախ»ներու մասին, որոնց անդամներու Թիւն է 300 ճազար, Ասոնք պիտի նկատուին Խալք կուսակցութեան բնական անդամները, օճախներու բոլոր գոյքերն ու ինչքերը պիտի փոխանցուին Խալք կուսակցութեան:

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեր էինք Թէ Պալքանեան Խորհրդաժողովի պուլկար պատուիրակութիւնը ամբողջովին փոխուած եւ նախորդ անդամներուն տեղ նշանակուած են գաղթականներու կուսակիցներ եւ Թէ այս փոփոխութիւնը կատարուած է աւելի ուժգնութեամբ յարուցանելու ճամար փոքրամասնութեանց եւ դաշնագրերու վերաքննութեան ճարցերը, Ներէնքի մամուլը երկարօրէն կը քննէ պուլկար նոր պատուիրակութեան այս մտադրութիւնները եւ մանաւանդ դաշնագրերու վերաքննութեան ճարցը որ պիտի յարուցուի յառաջիկայ Խորհրդաժողովին մէջ, Պոլիս, ճոկտեմբերին, ցունական Թերթերը դիտել կուտան Թէ պուլկարներուայսընթացքպիտի բախի մնացեալ բոլոր պատուիրակութեանց ընդդիմութեան եւ պիտի նշանակէ Պալքանեան միութեան ձախողումը,

ԽՈՐԵՆԱՑԻՆ ԵՒ ԵՂԻՇԷՆ

Ամէն անգամ երբ ձեռք կ'առնեմ մեր անմահանուն պատմահայր Մովսես Խորենացիի պատմութիւն Հայոց եւ վարդանանց պատերազմի ու Աւարայրի ճակատամարտի ժամանակակից եւ ականատես պատմագիր Եղիշէի «վասն պատերազմին վարդանանց» ոսկեզեղիկ եւ պաշտելի մատեանները, սիրտս կը լեցուի ազգային հպարտութեան ջերմ զգացումներով, հոգիս կը սաւառնի դէպի դէպի մեր չորս հազարամեայ շքեղ հայրենիքի մշուշապատ պատմութեան ոլորտները, դէպի աւանդատուն Հայաստանի դիւցազնական շրջանները, դէպի Աւարայրի դաշտն ու Հայոց աշխարհի ամէն կողմերը, որոնց մէջ յաւերժօրէն անմահացեր են ոչ միայն Վահագն ու Մեծն Տիգրանը, Տրդատն ու Վռամշապուհը, Սամուէլ, Մուշեղ, Վարդան եւ Մամիկոնեան հոյակապ դէմքերը, Գէորգ Մարզպետունին եւ Աշոտ Երկաթը, Լեւոն Բ.ն ու Դաւիթ Բէկը, Սերոբ Աղբիւրն ու Անդրանիկը, Գէորգ Զաւուշն ու Բազիկը, այլ եւ Մեծն Ներսէս, Սահակ Պարթեւ, Մեսրոպ Մաշտոց, Կորիւն, Եղիշէ, Ղազար Փարպեցի, Եզնիկ Կողբացի, Մովսէս Խորենացի, Դաւիթ Անյաղթ, Անանիա Շիրակացի, Թովմա Արծրունի, Գրիգոր Նարեկացի, Ներսէս Շնորհալի, Վարդան Արեւելցի, Մխիթար Գօշ, Գրիգորիս Աղթամարցի, Յովհաննէս Երզնկացի, Գրիգոր Տաթեւացի, Յովհան Որոտնեցի, Թովմա Մեծոփեցի, Գրիգոր Խլաթցի, Նահապետ Քուչակ, Սայեաթ Նովա, Ներսէս Աշտարակեցի, Խաչատուր Աբովեան, Ստեփանոս Նազարեան, Մ.Քաջէլ Նալբանդեան, Ռափայէլ Պատկանեան, Խրիմեան Հայրիկ, Գրիգոր Արծրունի, Րաֆֆի, Գրիգոր Օտեան, Ն. Պալեան, Ն. Ռուսինեան, Գ. Աղաթօն, Ներսէս Վարժապետեան, Մ. Զերազ, Նար Պէյ, Ալիշան ու Այտընեան, Բագրատունի եւ Պէշիկթաշլեան, Անարոնեան ու Զոհրապ, Սիամանթօ եւ Վարուժան, Զարդարեան ու Կիւրճեան...։ Դեռ երկարե՞մ շարքը այն սքանչելի դէմքերուն, որոնք հի՛ն հի՛ն դարերէն սկսեալ մինչեւ մեր օրերը՝ դարերու արհաւիրքի, արիւնի եւ տառապանքներու մէջ անդամ բարձր ու հպարտ պահեցին հայութեան մշակութային արժէքները, իմացական գանձը եւ ստեղծագործական աննման ընդունակութիւնը։ Այս բոլորին հանդէպ հայ ժողովուրդը երախտագիտութեան ջերմ զգացումներով լեցուելէ յետոյ, անտարակոյս պաշտամունքի եւ պարծանքի առարկայ պիտի դարձնէ զանոնք նաեւ յաչս օտարներու։

Ո՞ր հայ մարդը, ո՞ր ազգասէր եւ հայրենապաշտ հայ անհատը թոյլ կուտայ իրեն նախաճաշիքի, ուրացումի, երախտամոռացութեան եւ կասկածի զգացումներ տածել վերոյիշեալ շքեղազարդ կաճառի այս ու այն դէմքի մասին։ Ի՞նչպէս կրնանք ուրանալ եւ կասկածի տակ առնել մեր ազգային եւ մշակութային արժէքներն ու դէմքերը, որքան ալ անոնք հեռաւոր անցեալի եւ պատմութեան քօղածածուկ էշերէն հասած ըլլան մեզ։ Գիտութեան եւ բանասիրութեան պիտակներուն տակ պահուած, անհիմն ենթադրութեանց եւ պղտոր ու անհարազատ աղբիւրներուն ապաւինելով ո՛չ ոք իրաւունք չունի նսեմացնել մեր ազգային դէմքերն ու անոնց ստեղծագործութիւնները։

Եւ սակայն վերջին մէկ քանի ամիսներու ընթացքին՝ վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան անդամներէն երկու հոգի՝ Հ. Համբարեան եւ Հ. Ներսէս Ակինեան տարօրինակ համարձակութեամբ հրապարակ իջան կասկածի եւ ուրացումի ենթարկելու համար Խորենացիի եւ Եղիշէի գոյութիւնը եւ անոնց կերտած սքանչելի պատմութիւնները։

Հ. Համբարեանը խարդախ, խաբեբայ եւ ստախօս անուանեց Խորենացին, Հանց ուրանալ անոր գոյութիւնն անգամ, եւ ոչնչացման չափ նսեմացնել անոր պատմութիւնը, բայց տակը ւնաց, ամօթապարտ դարձաւ, սեւցաւ ու խայտառակուեցաւ, շնորհիւ Կ. Պոլսոյ Ազգարար օրաթերթի իրար հետեւ հրատարակած խիստ արժէքաւոր եւ հարուածող յօդուածներուն, որոնց տարափին տակ լալկուեցաւ ու «պապանձումն Զաքարիայի» ստացաւ։

Այս փորձն ու դասը կարծես օրինակ մը եւս կ'ուզէր։ Եւ ահա օրին մէկն ալ, յամի շնորհաց 1931 յունուարին, վիեննայի Մխիթարեան Միաբանութեան անդամ եւ իսկապէս ծանօթ բանասէր Հ. Ներսէս Ակինեան, Փարիզի նման լոյս քաղաքի մը մէջ, Բարեգործականի Մատենադարանը հաւաքուած «ընտրեալ»ներու ներկայութեան՝ դասախօսութիւն մը կարդալով վարդանանց պատերազմի ականատես պատմագիր Եղիշէի մասին, առանց պատասխանատուութեան կը յայտարարէ, որ Եղիշէն Զ. կամ նոյնիսկ Է. դարերու պատմիչ է, որ կը նկարագրէ 572 - 600 թուականներու դէպքերը որոնք տեղի ունեցան Հայաստանի մէջ։

Հա՛յր բանասէր, հապա ո՞ւր մնաց 451 թուի յունիսի 2ը, Աւարայրի ճակատամարտը, վարդանանց պատերազմը։ Ո՞վ տուաւ մեզ այդ դէպքերու եւ դէմքերու նկարագրութիւնը, եթէ ոչ Եղիշէն։ Իսկ եթէ Եղիշէն գոյութիւն չունի ե. դարու 451ին վարդանանց պատերազմի տարին, իբրեւ ժամանակակից եւ ականատես, հաւատացե՛ք որ Զ. կամ Է. դարերուն երեւան եկած եւ ձեր խօսքով ծնունդ առած Եղիշէ մը մեզ համար, հայութեան համար պատմական եւ ազգային արեւէ արժէք եւ նշանակութիւն չունի։ Ձեր երեւակայած Եղիշէն կրնա՛ք «բանասիրութեան նիւթ» դարձնել եւ պահակաւոր Զօպանեանի հետ պաշտպանել անոր գոյութիւնը, ինչքան որ կը զօրեն ձեր անզօր գրիչները, բայց քանի որ ուշ չէ այլեւս մի արծարծէք այդ հարցը, մի՛ պղտորէք սիրտերն ու հոգիները, բանասիրութիւն անուան տակ ձեր շուրջ աղմուկ մի՛ ստեղծէք, այլապէս դուք եւս կը գամուիք այն սիւնին, որուն վրայ դեռ եւս կը մնայ Հ. Համբարեանը, անմխիթար Մխիթարեանը։ Ձեր յայտարարութիւնը, Հ. Ակինեան, քննութեան ու քննադատութեան չի դիմանար։ Դուք որ լուրջ եւ անխոնջ բանասէրի համբաւ կը վայելէք, թոյլ մի՛ տաք որ ձեր անունը եւ արդիւնաւոր գրիչը նսեմանան ձեր ապարդիւն եւ անպատշաճ յայտարարութեան պատճառով։ Եթէ մեզ նման հասարակ մահկանացուները պատմութեան եւ բանասիրութեան էջերուն մէջ չենք կրնար թափառիլ, գիտցէք որ հոն, վենետիկի մէջ նստած է արթուն տէրը, Հայր Ղազիկեան, որ շանթ ու բոց պիտի թափէ ձեր գլխուն։ Մի՛ դառնաք օրինակ այլոց։ Վաղը տեղէն վեր կեցողը, յանուն բանասիրութեան պիտի յայտարարէ որ Սահակ Պարթեւ ու Մեսրոպ Մաշտոցը Ը.դարուն գտան (կամ չգտան) հայ տառերը, թէ Նարեկացին ժէ. դարու մտաւորական էր, թէ Սայեաթ Նովան գոյութիւն չունէր, անոր երգերը կեղծ են, թէ Աբովեանը ԺԸ. դարուն անյայտացաւ, թէ Խրիմեանը չէրս տարակեց «Արծուի վասպուրականը», թէ Րաֆֆին ԺԹ. դարու առաջին քառորդին յայտնուեցաւ եւ այլ անպատասխանատու յայտարարութիւններ, որոնց նախատիպը Հ. Համբարեանի եւ ձեր ըրածներն են՝ Խորենացիի եւ Եղիշէի մասին։ Մէկն ալ վաղը կը յայտարարէ, որ Մխիթար Աբբահայրը էջմիածնական լուսաւորչական էր, Հռոմի պապերը Հայ լուսաւորչական եկեղեցիէն ստացան իրենց կոչումը եւ կամ Մխիթարեանները ազգի խիղճը վաճառքի հանեցին Վատիկանի աթոռին առջեւ եւայլն։ Հոմերոս, Ստրաբոն, Հերոդոտ, Վիրգիլիոս եւ ուրիշ համաժարդկային մեծ դէմքեր ցարդ անխոցելի են եւ միշտ բարձր մնացեր են մարդկային պատմութեան մէջ։ Այդպէս ալ անխոցելի են նաեւ Խորենացիներն ու Եղիշէները։

Սիփան

ԽՄԲ.— Իր փափաքին համաձայն, հրատարակութեան տալով մեր աշխատակցին այս գրութիւնը, կը կարծենք թէ գիտական առարկութիւններուն պէտք է պատասխանել գիտականօրէն։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ

ՀԱՅ ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄԸ

Գործազրկութիւն, տնտեսական տագնապ։ Ամէն կողմ՝ չոր ապրուստի մը հոգը անխնայ կը կրծէ աշխատաւոր զանգուածներուն սիրտը։

Ընդհ պատերազմէն ժառանգ մնացած այս հիւանդութիւնները, քրոնիկ դարձած են տարիներու ընթացքին, այսօր ստացած են տարափոխիկ, ծաւալուն եւ սուր հանգամանք։

Ամէն երկրի մէջ բոյն դրած այս սարսափելի մանրէն, աստիճանաբար կ'աւերէ ու կը թշուառացնէ. ընկերային կարգ ու սարքը մասամբ կը գոյուի տագնապին ստեղծած հոգեբանական ազդեցութենէն։

Տնտեսական փլուզումը մեղմելու համար դիւանագիտական-քաղաքական շփումները, որոնք կը ձգտին համագործակցական ճամբով լուծելու տագնապը, արդիւնք մը չեն տուած։

Միւս կողմէ, գործազրկութեան ախտէն վարակուած երկիրներու աշխատաւոր բազմութիւնները, յուսահատ՝ իրենց տնտեսագէտներու անճարութենէն, իրենց ականջները լայն կը բանան հեռաւոր ձայներու, որոնք իրենց թմրեցուցիչ, տիրող կացութեան մէկ պատասխանատուն կը նկատեն տիրող իրաւակարգը եւ կը թելադրեն բռնի տապալել զայն։ Այսպէսով, ծայրայեղ ու վնասակար գաղափարներ պատրաստ հող կը գտնեն տագնապի մատնուած աշխատաւորութեան մօտ, ու կը գժուարացնեն անոր պաղարիւն մտածումը։ Ընկերային չարիքներ կը ստեղծուին, ճիւղաւորելով ու վատթարացնելով կացութիւնը։

Համաշխարհային մամուլը, ամէն օր ահազանգ կը հնչեցնէ, պարզելով իւրաքանչիւր երկրի գործազուրկներուն ահաւորութիւնը։ Առաջարկուած միջոցները մինչեւ հիմա զգալի դարման տուած չըլլալով, այսօր գործազուրկ երկիրները կ'աշխատին թուժր կանգնել օրուան մղձաւանջին, որ գլուխը առած անդադար կը յառաջանայ։

Հայ մամուլն ալ իր կարգին ամէն օր կ'արձանագրէ զանազան երկիրներու կացութիւնը։ «Ցառաջ» իր հարցարաններով մանրամասն կը ներկայացնէ Ֆրանսայի գործազրկութեանընթացքը, ցոյց տալով շրջաններու կացութիւնը ու անոնց անմիջական ազդեցութիւնը հայ աշխատաւորութեան վրայ։ Այսպէսով «Ցառաջ» թանկագին առաջնորդ մը կ'ըլլայ մեր հայրենակիցներուն. զանոնք զգուշացնելով վտանգուած շրջանները երթալէ, ու ցոյց տալով այն տեսակ շրջաններ, ուր գործազրկութիւնը մեծ համեմատութիւններ չէ առած։ Ֆրանսայի զանազան քաղաքներու եւ գիւղերու «Ցառաջ»ի թղթակիցներուն տբուած պատկերները, պերճախօս վկայութիւններ կուտան շրջաններու իրական կացութեան վրայ, ինչ որ խիստ օգտակար է։

Ի՜նչ խօսք որ, այն բոլոր երկիրները, ուր անգործներու համրանքը կը սկսի աճիլ, առաջին հարուածը կ'իջնէ օտար ու խորթ հայ աշխատաւորութեան վրայ։

Մինչեւ հիմայ, հասկնալի պատճառներով, հայ աշխատաւորութիւնը մաս չէր կազմեր գործաւորական կազմակերպութեանց։ Հետեւաբար ոչ անոնց ցոյցերուն կը մասնակցէր, ոչ ալ կ'օգտուէր կազմակերպուածներու առաւելութիւններէն։ Իբր անտէր եւ անկախ բազմութիւններ գործերը նուազելուն պէս իրենք զիրենք փողոցը կը գտնէին։ Իրաւունք չունէին օգտուելու կառավարական նպաստներէն. աշխատանքի գրասենեակները աւելի գործ ունենալու պարագային միայն՝ հայերուն ալ կը բարեհաճին գործ տալ։

Կազմակերպուած օտար աշխատաւորը կասկածանքով կը նայի անկազմակերպ հայ աշխատաւորին. իսկ գործարանատէրը արդէն առաջին առթիւ հայուն ցոյց կուտայ գործարանին դուռները, առանց նկատի առնելու անոր բարի կամ չար վարքը։

Ուրեմն, հայ բանուորութիւնը կը ստուժէ իր ներկայ անկազմակերպ վիճակով, առանց որեւէ շահի։ Մինչդեռ, իբրեւ բանուոր, ստիպուած է մասնակցիլ պատահելիք գործադուլներուն ու խաղաղ ցոյցերուն, ընդհանուրին ճամբորդին հետ կապելով իր բախտը։ Այս ձեւով առիթը պիտի ունենայ կազմակերպուած բանուորութեան հետ պաշտպանելու, եւ առիթ չպիտի տայ գործարանատէրին, իր աշխատաւորներուն մէջ խտրութիւն դնելու։ Այն անպատեհութիւնները որ կը ծագին մեկուսացած դիրքի մէջ մնալով, աւելի՛ ծանր են ու սպառիչ։ Փոխանակ սեղմուելու գործարանատիրոջ եւ սէնտիքայական բանուորներու միջեւ, հայ աշխատաւորութիւնը պէտք է կողմ ունենայ։ Երկու հակընդդէմ ուժերու միջեւ երրորդ ճակատի մը ստեղծումը ծիծաղելի պիտի ըլլայ, նայելով մեր չնչին ուժերուն, որ երկու պարագային ալ նշանակութենէզուրկ են։

Եկած է ժամանակը հիմնական դարման մը տանելու ու կազմակերպելու հայ աշխատաւորութիւնը։ Ամէն բանէ առաջ անհրաժեշտ է գործէ հասկցող մարմին մը կազմութիւնը։ Այս մարմինն առաջին աշխատանքը պիտի ըլլայ մշակել ծրագիր մը, որուն մէջ յստակ կերով ճշդուի հայ աշխատաւորութեան դիրքը, հանգէպ օտար նմանօրինակ կազմակերպութեանց։ Ու այս՝ առանց տատանումներու, վճռական ու արագ։

Վերջի վերջոյ, պէտք է մեր շուրջը նայինք։ Ներկայ վիճակով, գործերու նուազութեան պատճառ, առաջին զոհերը հայ բանուորները կ'ըլլան, ինչ որ դարմանելի չէ։ Ո՛չ երկրի տէրն ենք, ո՛չ կազմակերպուած ենք, եւ ոչ ալ որեւէ ուժի վրայ կը կրթնինք։

Ուրեմն գործի ձեռնարկենք։ Բաւականէն աւելի տեղեկութիւն ունինք գործաւորական կազմակերպութեանց գէշն ու լաւը զանազանելու։ Չգնգումը բարիք չի բերեր։ Ընդհակառակն, կազմակերպունք, քանի չենք ուզեր անձար ու անտէր բազմութիւններ ըլլալ։ Գոնէ գիտնանք օգտուիլ գործազրկութիւններու առթիւ պարզուած դառն պատկերներէն, ու խնայենք մեզի նոր դառնութիւններ։

Կազմակերպունք, հայ աշխատաւորութեան իրաւունքները արժեցնելու օտար կազմակերպութեան մէջ ու անոնց հետ կողք կողքի։

ՎԱՀԱԳՆ

ՕՐՕՐՆԵՐ...

(ԴԻՄԵՐ Խ. ՀԱՑԱՍՏԱՆԻ ԿԵԱՆՔԷՆ)

Շատ շատերին խորթ էր թըւում եւ զարմանք էր պատճառում, երբ լսում էին այն իրականութիւնը, թէ ինչպէս տաճիկ կինը իրա երախայրին քնացընելիս, օրօրելու ժամանակ երգում էր — նեննի օղլում նեննի, կեավուրըն մալը ֆելալ տըր, կեավուրըն ճանը ֆելալ տըր,

Այո, այդպէս էին մեծացնում նրանք իրանց զաւակներին, եւ նոյն ոգով մեծացնում են ներկայիս։

Շատեր այդ երեւոյթը վերագրում էին տաճիկ ժողովրդի գազանութեան, յետամնացութեան, ազգային ատելութեան եւ վերջապէս նրանց բնական զգացմունքներին...

Թուրք երեխան մանուկ հասակից սնւում էր այդ ատելութեամբ քրիստոնեաների դէմ։ Նա մեծանում էր այդպէս եւ առիթը ներկայացած ժամանակ չէր խըներս։ Թոյնը հայ ժողովրդի գլխին վերջապէս այդ ոգին այդ աստիճան զարգացրին թուրք ժողովրդի մէջ որ երբ հայերին բնաջինջ անելու ազդանշանը տուեց, թուրք ժողովուրդը առանց մի րոպէ վարանելու կատարեց իր «սուրբ պարտականութիւնը»։ Չէ՞ որ մանուկ հասակից, երբ դեռ նա օրօրոցումն էր, մայրը ամէն գիշեր երգում էր նրան — նէննի — կեավուրըն մալը ֆելալ տըր, կեավուրըն ճանը ֆելալ տըր։

Զարմանում էին շատեր եւ չէին հաւատում, բայց երբ մէկ միլիոն հայութիւն քանի մը ժամուան մէջ բնաջինջ եղաւ եւ մի քանի տասնեակ հազար ցոյներ նոյն բախտին արժանացան այլեւս կասկածանքի տեղ չմնաց։ Այն ժամանակ կաշառուած օտարականներն էլ հասկըցան (թէեւ նախօրօք շատ լաւ գիտէին) թէ թուրքերը իսկապէս մարդկութեան, քաղաքակրթութեան եւ յառաջդիմութեան թշնամիներն են, զուրկ խղճից եւ մարդկային զգացումներից։

Սա անվիճելի մի փաստ է, որ ամբողջ աշխարհին յայտնի է։

Բայց ի՞նչ անուն դնենք մենք «քաղաքակրթած», «մարդկութեան շահերը պաշտպանող» բոլշեւիկներին, որ ոչ մի բանով չեն տարբերում բարբարոս ցաճիկներից։ Բոլշեւիկների երախաները նոյն օրօրն են լսում եւ նոյն գազանային ոգով սնւում ու մեծանում։

Օրինա՞կ էք ուզում, ահա ձեզ մի՛ օրինակ.—

Ախալցխայի Չեկայի փոխ-իշխանը Մ. Ցատեանը 1928 թուին ամուսնացաւ Էրզրումցի՝ օրիորդ Դժխուհի Սիլախթարեանի հետ։ Օրիորդը իրա ազատ կամքով չամուսնացաւ։ Որովհետեւ առաջարկողը մի Չեկիստ էր եւ եթէ չհամաձայնուէր նրա հետ, կարող էր շատ վատ հետեւանքներ ունենալ։ Վախի ազդեցութեան տակ օրիորդը ընդունելով ոճրագործի առաջարկը, ամուսնացաւ։

Չեկիստների ակումբում, յիշեալ ամուսինների մանկի «կարմիր կնունք»ը կատարելիս, տալով նրան ցպեր-մունը։ Չեկան հանդիսաւոր պով ընդունեց երախային սանների շարքը, առնելով իր նրա կրթութեան բոլոր հոգը։

Ի՞նչ է նշանակում «ցՄեն»։

Երկու վանկերը առնուած երկու աշխարհահռչակ ոճրագործների ազգանուններից. ցՄերժինսկի (Չեկայի հիմնադիրը), Մենժինսկի (նախընդհանուր Չեկաների նախագահը)։

Գործը դրանով չվերջացաւ. երախային նիւթեցին մի ազգանուն՝—պրաուդինկ, եւ Չեկիստ պատգամիները։

Երբ ատրճանակը յանձնեին երախայի ծնողներին, տեւեալ խօսքերը ասացին.— Մեծանալ այդ մանուկը Չեկիստի ոգով, փոքր հասակին սպանի գործածել, որպէսզի ու ձախ չխնայի ու կոտորի թշնամիներին։

Ահա թէ ի՛նչ են սովորեցնում նրանք մանուկներին։

Սիրելի ընթերցողներ, մի՛ այս ալ նոյն ոճրալի օրօրը։

ԹՈՒՐՔԵՐՈՒ ԹԱՓԱՆՑՈՒՄԸ ԱԼԷՔՍԱՆՐԷԹԻ ՄԷՋ

«Աիտ իւլ ձէտիտ»իսկամ գայնականներու օրաթերթը բագրականով մը կը գրէ։

Կը ցաւինք որ Ալէքսանդրէթի Սանճագի նման սահմանային կարեւոր կէտ մը թուրքին ձեռնասկար բրոթականին թողուելէ ի վեր ամէն տեսակ միջոցներ գործածեն Ալէքսանդրէթի ժողովուրդին Հանդէպ ամէն տեսակ անարդար վարչակարգ մը հաստատելու համար։ Այդ մարդու արժանաւորները բախեցան բռնութեան Մրուելիան չէնքին սարսեցին։ Հիմա չէնքը իյնալու վրայ է։

Չենք զարմանար այս դիւնքին։ Թուրքեր երկար ատեն իվեր կը շարունակեն իրենց բնականի պայքարը եռանդուն կերպով, առանց ընդդիմութեան գտնելու մեր կողմէ։

Բաւական չէ Ալէքսանդրէթի Սանճագին մէջ արաբ լեզուի տօնական լեզու ընդունուիլը, որ այդ մասնաւոր իրականութեան մէջ արաբերէն լեզուն բոլորովին արհամարհուած է։

Դպրոցներու ծրագիրներու մէջ արաբերէն լեզուի պարտադիր ըլլալով հանդերձ, սորվեցուիր։ Սուրիական կառավարութիւնը, դժբախտաբար, անձար ու անտէր բազմութիւններ ըլլալը գոնէ գիտնանք օգտուիլ գործազրկութիւններու առթիւ պարզուած դառն պատկերներէն, ու խնայենք մեզի նոր դառնութիւններ։

Կազմակերպունք, հայ աշխատաւորութեան իրաւունքները արժեցնելու օտար կազմակերպութեան մէջ ու անոնց հետ կողք կողքի։

ՎԱՀԱԳՆ

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻԴ Ա. ԲՈՍՖՈՐՈՍԸ ՊԱՏՒՈՒ ՓՈՔՐԱՑ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

— Ինչո՞ւ տուր ինձի։

— Որովհետեւ Սուլթանին հետ ունեցած իմ վերջին հարցազրոյցիս ընթացքին ինծի ըսած էիր թէ Ա. Յարութիւնեան ոչ մէկ անգամ ինծի հետ խօսած է Սուլթան Համիտի մասին, եւ ես ալ հաւատացի քեզի։ Ինչո՞ւ հիմա կը հերքես։

— Որովհետեւ Ա. Յարութիւնեան ինծի հետ խօսած է Սուլթան Համիտի մասին, եւ ես ալ հաւատացի քեզի։ Ինչո՞ւ հիմա կը հերքես։

— Որովհետեւ Ա. Յարութիւնեան ինծի հետ խօսած է Սուլթան Համիտի մասին, եւ ես ալ հաւատացի քեզի։ Ինչո՞ւ հիմա կը հերքես։

Ես ալ կը հաւատայի քեզի, եթէ ինծի ըսած ըլլայիր թէ Ա. Յարութիւնեան ինծի հետ խօսած է Սուլթան Համիտի մասին։ Բայց դուն ինծի ըսիր թէ

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ

Այս շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Salle pour Fêtesի մէջ
94 Bld. Auguste Blanqui *մէթրօ* Glacière

կը նախագահէ՝ Ընկ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսին՝ ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. Պիւլպիւլեան, Պ. Նաւասարդեան *(երգ)*, Պ. Պ. Պալապանեան, Ս. Թորոսեան *(արտասանութիւն)*, Սիփան *երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ* Պ. Սաքօ Ցակոբեանի:

Եւրոպական պար, ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Յ. Դ. ԴՊՐՈՑ

ժամը 8.30—9.15 Հ. Յ. Դ. Ծրագրի մեկնաբանում (ընկ. Պ. Հիւսեան)։

ժամը 9.30—10.15 ընկ. Արտաւազդ Հանըմեան։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա ֆոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ
29 Մարտ կիրակի ժամը *2.30*ին Պուա ֆոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ։

կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

կը ներկայացուի՝ «ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»
Սկաուտական կեանքէ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՊՐԻՈՍԷԼԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Հայ կարմիր խաչի կողմէ
Այս շաբաթ իրիկուն ժամը 10ին Résidence Palaceի մէջ
147 Rue de la Loi
պար, attractions եւ անակնկալներ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ՏԷՈՒՒՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Ջուիւնիոյ Նահանգային Հայրենակցական Միութեան կողմէ։ Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ Տէօնի Սօսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ։

Եւրոպական ընտիր նուագ

Մուտք՝ այր եւ կին 5 ֆրանք Առանձին 3 ֆրանք

ԼՈՅՕ ՏԵՍԱԻ

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆԻ

պատմական նոր մեկ վէպը՝ *(մարիամ մագթադոինացիի կեանքէն)*

ՌԱՊՊԻ

խորհրդանկարուած ՄԵԼՔՈՆ ՔԷՊԱՊՃԵԱՆԷ

Գին՝ 15 ֆր. Դիմել Իմպրիմիմիայնհեդինակին՝ 208bis Rue Lafayette, Paris (10)

ՌԱՖԱԷԼ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ

ՊԱՐԻ ԴԱՍԵՐ

Դրել՝ 2 rue d'Alsace. ASNIÈRES. (Seine)

Հ. Ց. Դ.

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 11 rue Dunoir. *Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Չ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախոսական ժողովը վաղը հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ժլորիայի մէջ։ Կը խօսի Օր. Ամրաքսի Թորոսեան ցրապիզոնցի ԱՆԹառամ վէպին մասին։ Մէկ ժամ սինէվա, թիւ 19 փոլիսը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Չ. Ե. Ո. Միութեան Պանեհրաշան մասնաճիւղին դասախոսութեանց բացումը այս կիրակի ժամը 3ին Պանեոլի մանկապարտէզին մէջ։ Կը խօսի Ն. Նարդունի եւ կը ներկայացուի մէկ ժամ սինէվա Շարլոլի ֆիլմը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վիէն, Հ. Ա.— 10։
Տիկուան, Ս. Ս.— 35։
Լա Կոտինիէռ, Ա. Ս.— 5։
Ժուանվիլ, Ն. Ն.— 60։

ՆԱՄԱԿ ունին Օր. Գոհար Զագարեան, Փայտաճուկ գիւղացի Արժենակ Կարապետեան։ Դիմել «Յառաջ»ի վարչութեան։

Պ. Հայկ Թօփալեքեանէ կը խնդրուի հանդիպիլ «Յառաջ»ի խմբագրատունը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տիկ. Աբշալոյս Փէնտիքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Տիկ. Մարիամ Փենտիկեան եւ զաւակները՝ Կարապետ, Մանուկ եւ Թագուոր, որոնց Փարիզ ըլլալը կ'ենթադրուի։ Կը խնդրուի գրել Archaluysse Pendikianի. Karagheuzian Home, La Gaudinière, Ville aux-Clercs, (Loir et Cher), France.

— Կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սահակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Խաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Սամուէլ, Տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ։ Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— *Սուրէն Փանոսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ (Տէրէնտեցի. Սեբաստիա) Միքօն (Ճանօ), Արիստակէս եւ քոյրերը՝ Զոհրուխտ եւ Մարգրիտ Փանոսեան, որոնք ընդհ. պատերազմին անյայտացած են։ Իմացնել ցառաջի վարչութեան։*

— *Կը փնտռեմ եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96* bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ *Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։*

Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ Սեթեանէ կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել «Յառաջ»ի վարչութեան։ Իր վերջին հասցէն էր՝ 5 Rue Cabitaine Ferber. Issy lis-Moulineaux.

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՉՕԼԱԿ (SCHOLAK)
ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ
6 rue Adolphe Focillon, Paris Tél. Gobelins 19—60

Ներկայիս՝

1. Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբաժիններ 2—3 սենեակնոց, լոգարան, նոր շէնք։
2. Brunoyի մէջ՝ ծախու երկու հողեր շաֆաբեր կալուածներու շինութեան յատուկ, խանութով, փառակ. մէթրը 90 ֆր.։
3. La Bauleի մէջ՝ ծախու ծովեզերեայ արդիական villa մը շինուած 1930ին։
4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաճախորդներուն որոնք կ'ուզեն շաֆաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել։ Շինութիւններու համար վերջին գին։
5. Փորթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր տուներու շինութեան համար. վճարման դիւրութիւններ, լաւ պատեհութիւն։

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։
ֆիադէռմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31..
(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱԹԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 34—..
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ
Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենադժուարաճաշներն անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ
ՁԱՏԿԱԿԱՆ ՁԷՕՐԷԿՆԵՐ (շաքարով եւ առանց շաքարի) եւ ԵԱԼԱՆՃԻ ՏՕԼՄԱ։
ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՁԵՂՁԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ
ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
30 rue Bouret Paris (19), Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar
Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
ՏՆՕՐԷՆ ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ
Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու
Պատուոյ մէտալյ ֆրանս. առողջապահ. Նախարարութենէն
Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *դերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԻՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։*
Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի *գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ* (կատարելապէս անվտանգ)։
Զղայնի եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թեւադրական եւ ֆիզիօյտեան մէթոտներ։
Դարմանանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներական հիւանդութիւններու համար։
Assurance Socialeի *պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։*
Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։
Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։
Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42
Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis. Tramway 39, 40, 42, 5:

ԾԱԽՈՒ Է ԽԱՆՈՒԹ ՄԸ Gare du Nordի *մօտ*, 17 rue Belzunce, *հինգ փողոցներու կեդրոնը, 6 մէթր լայնք, երկու մեծ ցուցափեղկեր, յարմար՝ դերձակի, կարուհիի, սափրիչի եւ լիւքս գործերու։ Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն՝ 6000 ֆր. տարեկան վարձք։ Պայմ 8 տարի, գին՝ 45.000 ֆր., կանխիկ՝ 30.000 ֆր.։ Դիմել՝* Պ. Kiltikianի, 8 rue Rougemont (Paris 9e), *իսկ խանութը տեսնելու համար դիմել՝* 15 rue Belzunce, *սրճարանին տիրոջ։*

ON DEMANDE REPRESENTANTS ET REPRESENTANTES
POUR LA VENTE D'APPAREILS DE T. S. F. «PHILIPS»
CONDITIONS TRÈS AVANTAGEUSSES
S'ADRESSER «Ets TOUT POUR LE CONFORT» K. NANIQUE
(ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ) Ingénieur E. T. P.
Agent exclusif pour Paris et Départ. de la Seine
26, rue de Maubeuge à Paris (tél. Trud: 53-44

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի ժտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։
Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։
կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՎԱՐԱՆՈՒ Է սենեակ մը յարկաբաժնի մը մէջ առանձին կնոջ համար։ Դիւրամատչելի պայմաններ։ Դիմել conciergeին 4 Rue des Orchidées, Paris 13, *օթօպիւս* K. *հանրակառք 93։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Ամսատ. եւ նոր մէթոտ. գաբմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւանդ. եւ վէրիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE մխզիք-շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ
8 RUE CHATEAUDUN
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ALIMENTATION TURENNE
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
112 Rue de Turenne. փարիզ (3) Մէթրօ՝ Républ..
Թէլիֆօն՝ Archive 50—61
Այցելեցէք մեր խանութը եւ բաղդատեցէք մեր գիները

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ
Պոլսոյ հանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը
ԿԸ ՇԻՆԷ ՁԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ
ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻԻ ՀԱՄԱՁ ԱՂՈՒՀԻՆ
ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ *ՁԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ*
15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)
Métro Pigalle Հեռաձայն Trudaine 07—..

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՆ
ԳԻՇԵՐԸ ՁԱՓԱՒՈՐ
TAILOR
Georges Cherbetian
Métro Poissonnière 94 RUE LAFAYETTE..

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին հաստատած է
PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie ..
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSEI..
1. Կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն թէ՝ կը ծ.. բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուա.. ձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով։
2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման գրաւականով փոխառութեանց համար։
3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։
4. Կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։
5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր ճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արուեստ գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներու գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèques) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 876.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
26
ՄԱՐՏ
1931
26 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1528 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՏԵՂ ԻՋԱ՞ՆՔ...

Բ.

Այս տողերը գրած ատեն, ստացանք «Արեւ»ի մարտ 18 թուակիր թերթը, ուր կ'երեւայ Ե. խմբագրականը «Թուրքեւհայ Յարաբերութեանց» մասին: (Դ.Ը չենք ստացած):

Ուրեմն, շարունակելի է շարքը:

Բայց մենք ամփոփունք առաջին երեքին, եւ մանաւանդ գլխաւոր եզրակացութեան վրայ, զոր արտատպեր էինք երէկ:

Ռամկավար պաշտօնաթերթին խմբագիրը, ինչպէս տեսանք, բարիքներ կը սպասէ Թուրքիոյ հանրապետական վարչաձեւին ամրապնդումէն, անոր տնտեսական վերաշինութենէն, «որու միջոցին հաւանօրէն պէտք պիտի զգան նաեւ Հայոց եւ պիտի վերաքննեն անոնց հանդէպ իրենց ընդգրկած քաղաքականութիւնը»:

Երեւի Պ. Թէքէեան կը հաւատայ որ Մ. Քէմալ առտու մը ճամբաները պիտի բանայ փախստական Հայերուն առջեւ, եւ պիտի խնդրէ որ տրամադրեն իրենց տաղանդը, վերաշինելու համար «վաթման»ը: Կամ պիտի վերադարձնէ աւարի տրուած «լքեալ» գոյքերը, կալուածներն ու միլիոնները, անհատական թէ ազգային: Կամ պիտի վերահաստատէ Պոլսոյ Պատրիարքարանին իրաւունքները: Երեւակայեցէք ինչ որ կրնաք...

Եւ այս միամտութիւնները ճիշդ այն պահուն՝ երբ քէմալապետութիւնը մանգաղը ձեռքն առած, անխնայ կը հնձէ հայկական ստացուածքները, անհատական բնակարաններէն մինչեւ գերեզմանատունները՝ Պոլսոյ մէջ, իսկ Անատոլուի բեկորներուն յետին փշրանքը՝ գաւառներու մէջ:

Ճիշդ այն պահուն երբ, որսի շուներու բանակ մը «լքեալ» գոյքեր կը փնտռէ դիշեր ցորեկ, եւ տուրք, տասանորդ կը պահանջէ Ազգ. Հիւանդանոցէն իսկ:

Եւ վերջապէս ճիշդ այն օրերուն, երբ զանազան ընկերութեանց մէջ իբրեւ մասնագէտ ճնացած Հայերն անգամ— ինչպէս ուրիշ ոչ—Թուրքեր— աչքի փուշ են դարձած:

Անշուշտ ամէնէն բարեմիտ քէմալականն ալ պիտի խնդայ այս անյատակ տգիտութեան վրայ:

Ուրեմն, վերջին տասը տարուան դէպքերն ալ բան մը չեն սորվեցուցած մեր պատուարժան հրապարակագիրներուն:

Եւ դուք տեսէք յանդգնութիւնը Պ. Թէքէեանի, որ հարիւրին մէկ հաւանականութեան փոխարէն — այն ալ ճղճիմ բաներու համար — կը պահանջէ հոգային խնդիր չյարուցանել երբեք:

— «Գաղութահայութիւնը պէտք է դադրի, ըստ մեզ, խօսքով ալ՝ ինչպէս դադրած է գործքով՝ Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ դնելէ: Իր պահանջները տարբեր են եւ կը վերաբերին անհատական իրաւունքներու եւ շահերու՝ զորս լսելի ընելու համար պէտք է նախ լռեցնել ժխորը» (*Արեւ*, 11 Մարտ):

Այստեղ արդէն գործ ունինք ոչ թէ միամտութեան կամ տգիտութեան, այլ անբարոյականութեան հետ:

Թող ծանր չգտնեն այս բառը, որովհետեւ չարչր յարուցանողը սովորական մէկը չէ: Վարիչն է կուսակցութեան մը: Խմբագիրը՝ անոր մէկ պաշտօնաթերթին: Եւ միաժամանակ «ազգի պտրծանք» բանաստեղծ:

Ուրեմն, մենք, արտասահման ապաստանած հարիւր հազարաւոր հալածականներս, ուրիշ դատ, ուրիշ պահանջ, ուրիշ խնդիր չունինք Թուրքիայէն, բայց միայն «անհատական իրաւունքներ եւ շահեր»: Նորատունկեան էֆէնտին իր ապարանքը պիտի փրկէ, Թէքէեանները՝ թերեւս խան մը ունին, երրորդ մը, չորրորդ մը՝ իր արտը, տունը, այգին, ապահովագինը, ժառանգութեան մնացորդը: Տիկին այսինչը կ'ուզէ Թուրքիա դառնալ եւ չեն թողուր: Պարոն այնինչը առեւտրական ճիւղ մը պիտի հաստատէ Պոլսոյ մէջ եւլլն.:

Կ'երեւայ ասոր կ'ըսեն «չափաւորել գրիչը եւ լեզուն»: Կամ դատել պաղարիւն բանականութեամբ, եւ չտարուիլ զգացումներէ:

Ո՛չ, Պ. Թէքէեան, ոչ: Ցետին Թուրքն ալ կը թքնէ այս հոգեբանութեամբ տարուած Հայուն երեսը: Անոր երեսին կը նետէ բառ մը որ շատ ծանօթ է ձեզի եւ պատկերալից.— «Ալչա՛ք»:

Քաղաքական կեանքի մէջ, այո՛, ծիծաղելի եւ աննպատակ են ուռուցիկ, անամէջ, ոմբաձիգ արտայայտութիւնները: Իսկական յեղափոխականը չի խօսիր, չի ճչար, չի սոնքար: Կը գործէ: Այս ճամբուն վրայ, շատ սորվելիքներ ունինք Թուրքէն, թէեւ տակաւին կը յաւակնինք բան սորվեցնել անոր:

Բայց, նոյն քաղաքական կեանքը՝ իր ամէնէն առողջ եւ յատկատես ըմբռնումով, կը պահանջէ ամուր կեցուածք մը եւ յատկապէս տեսակէտի վրայ: Զիրաղալ ամբողջ ժողովուրդի մը ճակատագրին հետ, — այսօր այսպէս, վաղը այնպէս: Զազճատել, չկրճել հիմնական խնդիրներ: Հայկական դատը չտանիլ չկապել խանի մը վերստացման, երթեւեկի դիւրութեան, «անհատական իրաւունքներու եւ շահերու» հետ:

«Գաղութահայութիւնը» — կոտրի՛ այն գրիչը որ առաջին անգամ գործածեց այս բարբարոս բառը— «չէրչի»ներէ չի բաղկանար: Ոչ ալ «լէվանթէն»ներէ եւ «տիլէթանթ» ուսումնականներէ:

Ամբողջ ժողովուրդի մը վերջին մնացորդն է ան: Կը պահանջէ հայրենիք: Իր հայրենիքը:

Սխա՞լ է մեր բռնած ճամբան: Ուղի՛ղը գտէք դուք:

Բայց — մի լրբէք դատը, որքան ալ տաժանելի ըլլայ անոր երկուքը եւ իրականացումը:

Շ.

ԱԻՍՏՐԵԻԳԵՐՄԱՆ ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԵԱՆ ՇԻՒՐՋ

Աւստրեւգերման ժաքսային համաձայնութիւնը մեծ իրարանցումի մատնած է եւրոպական պետութիւնները: Նոյն իսկ գերմանական բոլոր շրջանակները համամիտ չեն Թուիր այս կարգադրութեան, որ անակնկալ մը եղաւ, ամբողջովին «պերլիներ թակէպլաթ»ի մէջ, *կատարուած իրողութիւն* խորագրին տակ, տնօրէնը կը բողոքէ Թէ կառավարութիւնը տեղեակ չէ պահած խորհրդարանը կատարուած աշխատանքներէն: Յոդուածագիրը հարց կուտայ Թէ արդեօ՞ք գործը այնքան նպաստաւոր է եւ կառավարութիւնը չէ՞ սխալած անտեսելով քաղաքական ազդակ մը՝ որպիսին է Չեխոսլովաքիան, եւ այս համաձայնութեամբ՝ կարգ մը հարցերու մէջ՝ չէ՞ կորնչցուցած յաջողութեան յոյսերը՝ ինչպէս հատուցումներ, երկարատեւ վարկեր եւ գինաթափութիւն: Ամէն պարագայի մէջ՝ կը գրէ «Պերլիներ Թակէպլաթ», այս դաշնագրին հետեւանքներուն միակ պատասխանատուն կը մնայ արտաքին նախարարը Քուրցիուս:

Գերման խորհրդարանին մէջ եւս, ընկերվարական երեսփոխան մը իր կուսակցութեան բողոքը յայտնեց: Ընկերվարականները կ'ընդունին Թէ դաշնագրի մը վիճաբանութիւնը չի կրնար ներապարակին վրայ տեղի ունենալ. սակայն չեն ալ ընդունիր Թէ կառավարութիւնը գոնէ տեղեկութիւն տուած չըլլայ խորհրդարանի արտաքին յանձնախումբին:

ԵՈՒԿՕՍԼԱՒԻԱ ՎԵՐԱՊԱՀ

Եուկոսլաւիոյ տնտեսական շրջանակները մտահոգ են դաշնագրին հետեւանքներուն մասին, մինչ քաղաքական շրջանակները կը մնան վերապահ:

Պաշտօնապէս կը ծանուցուի Թէ աւստրեւիունգար առեւտրական դաշնագրի մը կնքման գործողութիւնները վերջ գտած են: Նոյնպէս հունգարեւգերման դաշնագրի մը կնքումը:

Կը սպասուի, որ այս երկու դաշնագրերու կնքումէն վերջ, հունգարիա կը հաղորդէ Թէ կը միանայ գերմանական խմբակցութեանց, ինչ որ ուժեղ ազդեցութիւն մը պիտի գործէ կեդրոնեւրոպայի մնացեալ պետութեանց եւ մասնաւորաբար Ռումանիոյ վրայ:

ԻՏԱԼԻԱ Կ'ՈՒԶՍՈՒՄՆԱՍԻՐԷ

Իտալիա լուսաբանութիւններ ուզեր էր Աւստրիայէն, համաձայնութեան տարողութեան մասին, գերմանիա եւ Աւստրիա երկու բացատրագրեր տուած են Իտալիոյ, որ կ'ուսումնասիրէ զանոնք, իր դիրքը կարենալ ճշդելու համար:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԴԻՐՔԸ

Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները տեսակցութիւն մը ունեցան այս խնդրին շուրջ: Հէնտրըսըն յայտնեց Թէ պաշտօն յանձնած է արտաքին նախարարութեան մասնագէտներուն, որ խնամքով ուսումնասիրեն մաքսային փրոթոքոլը: Անգլիա տակաւին վերապահ կը մնայ, մինչ Ֆրանսա արդէն ձեռնարկներ կը կատարէ ընդդէմ այս համաձայնութեան: Անգլիոյ առեւտրական նախարարութեան մասնագէտները կ'ուսումնասիրեն Թէ համաձայնութիւն ի՞նչ անդրադարձումներ կրնայ ունենալ Անգլիոյ առեւտուրին վրայ:

ԻՍԿ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ...

Յունաստանի արտաքին նախարարը հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.— ԵԹԷ Գերմանիա եւ Աւստրիա կը կարծեն Թէ այս համաձայնութեամբ պիտի կրնան աւելցնել իրենց ըսպառման կարողութիւնը, Յունաստան պիտի օգտուի ատկից, քանի որ այս երկու երկիրները իր լաւագոյն յաճախորդներն են:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նախակրթութիւնը Թուրքիոյ մէջ

Էնկիւրիի Ազգ. Մեծ ժողովի կրթական յանձնաժողովը ընդունեց այն օրինադիծը, որուն համաձայն Թուրք տղաքը իրենց նախակրթութիւնը ծառայողական պարտականութեանց մէջ պէտք չէ առնեն:

Օրինագծին համաձայն, Հայերը, Յոյները եւ Հրեաները իրենց նախակրթութիւնը պիտի կարենան իրենց դպրոցներուն մէջ առնել:

Երեսփոխանական թեկնածուներ

Թուրքիոյ մէջ ընտրական գործունէութիւնը կը շարունակուի: Մինչեւ հիմա 300է աւելի գաւառակներու մէջ պատրաստուած են ցանկերը: Տակաւին 100 գաւառակներու ցանկերը չեն կախուած:

Բազմաթիւ անձեր թեկնածու ներկայացած են: Նախ բոլոր երեսփոխանները դրած են իրենց թեկնածութիւնը: Ցետոյ դուրսէն 500 անձեր դիմած են նոյն նպատակով:

Թեկնածուներուն մէջ կան բազմաթիւ երիտասարդներ: Ասոնցմէ ոմանք տեսնելով որ իրենց տարիքը փոքր է, տարիքը մեծցնելու համար դատարան դիմած են:

Ֆրանսացի կրօնաւորներու կաղուածները

Ֆրանսացի կրօնաւորներու խնդիրի մասին տէֆթէրտարութեան փաստաբանը հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է.

— Հանրային իրաւունքի անունով դատ բանալը մեզի չի պատկանիր. ասոր համար ընդհ. դատախազութիւնը յետաձգման որոշում տուաւ: Սակայն նշանակալից պարագան ան է որ Սէն Պլնուա դպրոցը տակաւին այս կալուածները գրաւուած վիճակի մէջ պահելով, կեղծարարութիւնը շարունակելու դիրքին մէջ կը գտնուի:

«Հետեւաբար պէտք է որ հանրային իրաւունքի տէսակէտով դատ բացուի: Տէֆթէրտարութեան իրաւունքը պաշտպանելու համար դատարան պիտի դիմենք եւ ամէն բանէ առաջ այս կալուածներուն Թափուր արձանագրութիւնները Թափուր վարչութենէն պիտի ուզենք»:

Ռուսեւգերման բարեկամութեան դաշինքը

Ցայտնի է Թէ Գերմանեւռուս յարաբերութիւնները ճշդուեցան 1922ի Ռափալլոյի դաշնագրով: Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ընդունուելէ եւ Լոքարնոյի դաշնագիրը ստորագրելէ յետոյ Գերմանի պէտք տեսար էր ցոյց տալու Թէ՝ իր քաղաքականութիւնը Ռուսիոյ հանդէպ չէ փոխուած: Այս նկատումով ալ Գերմանիա եւ Ռուսիա Պերլինի մէջ 1926 ապրիլ 24ին կնքեր էին բարեկամութեան դաշնագիր մը որ կը վերջանայ յունիս 29ին: Այս դաշնագրին երկարաձգման համար բանակցութիւնները սկսած են արդէն երկու կողմերուն մէջեւ:

Խորհրդ. Միութեան արտաքին վոխ-գործավարը տեսակցութիւններ ունեցած է այս մասին Մոսկուայի գերման դեսպանին հետ: Մօտ ատենէն պիտի սկսին պաշտօնական բանակցութիւնները՝ որոնք կը Թուի Թէ նպաստաւոր արդիւնք պիտի ունենան: Իրրեւ նախաքայլ բարւոք յարաբերութեանց, կը յիշուի Թէ գերման ճարտարագործներու խմբակ մը՝ Ռուսիոյ մէջ իր ճամբորդութեան ընթացքին, լաւ ընդունելութիւն գտաւ եւ կարեւոր ապսպրանքներ ալ ստացաւ:

Կը Թուի ուրեմն, Թէ Պերլինի դաշնագիրը պիտի երկարաձգուի նոյնութեամբ: Ռուսիոյ կողմէ ո՛չ մէկ ընդդիմութիւն կայ: Բայց ինչպէս գրեր էինք անցեալները, Գերմանիա կարգ մը պահանջներ կը դնէ, որոնց գլխաւորը, դադրեցնել Գերմանիոյ մէջ բոլշեւիկեան բրոբականտը:

Համեւրոպայի կազմութեան շուրջ

Փարիզի մէջ, արտաքին նախարար Պրիանի նախագահութեամբ գումարուեցաւ համեւրոպայի կազմութեան յանձնախումբին նիստը, մասնակցութեամբ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ եւրոպական պետութեանց ներկայացուցիչներու:

Հաւաքոյթին գլխաւոր նպատակն է մշակել կազմական կանոնագրի են սահմանադրութեան նախագիծ մը՝ ներկայացնելու համար համեւրոպայի ուսումնասիրական յանձնախումբին:

Այս նախագծի մշակման մէջ, պատուիրակները նկատի պիտի ունենան կէտ առ կէտ ֆրանսական կառավարութեան յիշատակագիրը որ կը ներկայացնէր հարցին քաղաքական կողմը, ինչպէս նաեւ Գերմանիոյ զեկուցագիրը, որ ընդհակառակն, կը ծանրանար հարցին տնտեսական կողմին վրայ:

Տասներկու պետութիւններ կը մասնակցին նիստին, որոնց մէջ Անգլիոյ արտաքին նախարարը Հէնտրըսըն անձամբ:

Առաջին նիստին մէջ, ամէնէն հետաքրքրական վիճաբանութիւնը տեղի ունեցաւ Թուրքերու եւ Ռուսերու մասնակցութեան շուրջ:

Յունուարին, համեւրոպայի ուսումնասիրական յանձնախումբը որոշեր էր Թուրքերու, Ռուսերու եւ Իսլանտացիներու մասնակցութիւնը՝ տնտեսագիտական վիճաբանութեանց:

Ազգերու Դաշնակցութեան քարտուղարութիւնը Մայիսեան նիստերու օրակարգի պատրաստութեան ընթացքին, փորձեր էր անոնց մասնակցութիւնը սահմանափակել անգործութեան հարցով: Այս կէտին շուրջ էր որ վէճ ծագեցաւ: Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները պնդեցին անոնց լիակատար մասնակցութեան իրաւունքին վրայ: Անգլիոյ արտաքին նախարարը ուժ տուաւ այս տեսակէտին:

Ի վերջոյ, դիւանին յանձնուեցաւ հաշտեցնել երկու տեսակէտները:

ԹՈՒՐՔԵԻՍՈՒՐԻԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԾՈՒՄԸ

Գրած էինք որ Հալէպի մէջ գումարուող Թուրքեւֆրանսական սահմանագծման յանձնախումբը աւարտած է իր աշխատանքները, Ցրուած որոշումները ցարդ պաշտօնապէս չեն յայտարարուած:

Հալէպէն կ'իմացնեն սակայն որ, այս ժողովի որոշումները շատ հաճելի չեն Թուած Փիլիսի Թուրքերուն, որովհետեւ ըստ անոնց տեղեկութեանց, իբր Թէ Փիլիսի գազայի սահմանամերձ կարգ մը գիւղերը Սուրիոյ պիտի միացուին, վերին սահմաններուն վրայ Թուրքիոյ կցուած սուրիական գիւղերու փոխարէն:

ՏՐՈՑՔԻ 10,000 ՈՍԿԻ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋԷ

Գրեր էինք Թէ Տրոցքիի քնակած մեծ կղզիի տունը այրած էր անցեալները, Տրոցքի դիմում կատարած է կառավարութեան եւ խնդրած է որ գերմանախօս փաստաբան մը տրամադրուի իրեն, որովհետեւ մտադրած է դատ բանալ տանտէր իզզէթ փաշա զատէ Ապիտ պէյի դէմ:

Շրդեեի միջոցին իր այրած գիրքերուն եւ գոյքերուն փոխարժէքը 10,000 ոսկի կը պահանջէ, Տրոցքի կ'առարկէ Թէ տունը փայտաշէն ըլլալով լոգարանը նախնական ձեւով շինուած էր եւ հակառակ իր բազմաթիւ դիմումներուն, տանտէրը ո եւ է նորոգութիւն ընել տուած չէր: Իր քարտուղարն ալ 12 էջնոց տեղեկագիր մը պատրաստած է Իրդեեի պատճառներուն մասին, ուր կը փաստէ Թէ տանտիրոջ անհոգութեան երեսէն, ձեղնայարկէն անցնող վառարանի խողովակներէն յառաջ եկած է Իրդեեը:

ԲԱՆԿԱԼԹիի ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ ՄԱՐԶԱԴԱՇՏի ԶՊԻՏի ՎԵՐԱՆՈՒԻ

«Ագշամ» կը գրէ Թէ վերջնականապէս որոշուած է Բեյրայի կողմը շինել քաղաքապետական մարզադաշտը (սթատիում): «Այս որոշումէն յետոյ,— կը շարունակէ նոյն Թերթը,— քննուած է նաեւ տեղի խնդիրը: Պահ մը մտադրութիւն կար Ս. Յակոբի (Բանկալթի) Հայոց գերեզմանատունը մարզադաշտ ընել, բայց այս ծրագիրը մէկ կողմ դրուած է: Վերջին որոշման հիմնաւորման, մարզադաշտը պիտի շինուի Հարպիէ վարժարանի ետեւի բանջարանոցներուն մօտերը»:

ԿՈՒՏԷՊՈՎԻ ՀԱՐՑԸ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Կ'ԱՌՆԷ

Կրընոպլի դատական իշխանութիւնները այս պահուս կը զբաղին գողութեամբ մը, որ կապ ունի Կուտէպովի հետ, որուն եղբայրը գործաւոր է Ռիվվ (Իզէո) Թուղթի գործարանին մէջ:

Փունչարա աշխատող ռուս մը Մուսլոճ երկար բարակ քննութիւն էր կատարեր Կուտէպովի անյայտացման մասին եւ այդ առթիւ հաւաքեր կարեւոր փաստաթուղթեր ու պատրաստեր էր տեղեկագիրը որ պիտի ղրկէր Փարիզ՝ մէկու մը, որուն անունը չէր յայտներ: Իր քննութեան ընթացքին, անցաւ Կրընոպլը, ուր իբրեւ հալրենակցի մը տունը: Երբ մեկնեցաւ, նշմարեց Թէ իր Թղթապանակը կորսուեր էր, պահանջեց իր հիւրընկալէն, որ զինքը դուրս նետեց կոպտութեամբ: Մարդը դիմեց ոստիկանութեան: Հիւրընկալը յայտնեց Թէ իրօք գտեր էր Թղթապանակը, բայց մէջը Կուտէպովէ վերաբերեալ փաստաթուղթ չկար, որովհետեւ զանոնք յանձներ էր երրորդի մը, իսկ այս վերջինը՝ զանոնք ղրկեր էր Փարիզ բնակող ռուս գօրավարի մը՝ Շաթիլոֆի:

Ոստիկանութիւնը կը շարունակէ իր քննութիւնները:

ԲՈՒՐՔԻԱ ՆԵՐՍԷՆ ԵՒ ԴՈՒՐՍԷՆ

ՌՈՒՍԵԻԹՈՒՐՔ ՆԱԻԱՅԻՆ ԴԱՇԻՆՔԸ

Մարտ 7ին էնկիւրիի մէջ, խորհրդային դեսպան Սուրից եւ արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյ ստորագրեցին նաւային դաշինք մը։

Ըստ այս նոր դաշնագրին, երկու դրացի պետութիւնները յանձնառու կ'ըլլան, Սեւ ծովու եւ յարակից ծովերու իրենց նաւային ուժը աւելցնելու պարագային, վեց ամիս առաջուընէ լուր տալ իրարու։

Նման համաձայնագիր մը կնքուած էր աշնան, գարձեալ էնկիւրիի մէջ, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ, Վենիզելոսի այցելութեան առթիւ։ Յունաստան եւ Թուրքիա նոյնպէս յանձնառու կ'ըլլան վեց ամիս առաջ իրարու լուր տալ, եթէ ուզեն զօրացնել իրենց նաւատորմիղները։

Մէկ բացառութեամբ, գոնէ վեց ամսուան համար, Խորհրդ. Միութեան, Յունաստանի եւ Թուրքիոյ նաւային ուժերը ոեւէ փոփոխութեան չպիտի ենթարկուին,

Այս երեք պետութիւնները, կ'ընդունին ուրեմն ներկայ ուժերու համեմատութիւնը, եւ լրելեայն յանձնառու կ'ըլլան պահպանելու այդ գոյավիճակը։

Թուրքիա, այս ձեւով, Թուղթի վրայ, ապահովուած կ'ըլլայ թէ՛ արեւմուտքէն եւ թէ արեւելքէն կատարուելիք նաւային յարձակման մը դէմ, եթէ ընդունինք որ խնդրոյ առարկայ երեք պետութեանց նաւային ուժերը հաւասար են։

Թուրքիոյ եւ Յունաստանի նաւային ուժերու հաւասարութիւնը ընդունուած է տեսականօրէն, գործնականին մէջ ալ կարելի է իրականացնել գայն։

Պարագան նոյնը չէ սակայն Խորհրդ. Միութեան համար։

Ռուսեւթուրք նաւային դաշինքին մէջ շեշտուած է թէ՝ համաձայնութիւնը կը վերաբերի միայն Սեւ ծովու եւ անոր անմիջապէս յարակից ծովերուն։ Այսինքն Մարմարա, Եգէական ծով եւ Միջերկրականի Թրքական եզերքները։ Պալթիկ ծովը դուրս կը մնայ այս համաձայնագրէն։

Եւ որքան ատեն որ Ռուսիա զօրաւոր նաւատորմիղ մը կը պահէ Պալթիկի մէջ, Սեւ ծովու վրայ նաւային գերիշխանութիւնը իրը պիտի ըլլայ միշտ։ Որովհետեւ վեց ամսուան մէջ կրնայ, ի հարկին, իր պալթիկեան նաւատորմը ամբողջութեամբ Սեւ ծով փոխադրել։ Մինչդեռ Թուրքիա չի կրնար նոյն ժամանակամիջոցին մէջ զգալի կերպով զօրացնել իր ներկայ ուժերը։ Մնաց որ Սեւ ծովու մէջ Խորհրդային Միութեան նաւային ուժերը անհամեմատ աւելի են իր դրացիներու — Ռումանիա, Պուլկարիա, եւ Թուրքիա — ուժերէն։

Անցած տարի, երբ պալթիկեան նաւատորմէն գերտէնօթ մը եւ յածանաւ մը Սեւ ծով մտան, իրարանցումի ենթարկուեցան մ'է միայն Թուրքիա, Պուլկարիա եւ Ռումանիա, այլ նաեւ Յունաստան, Անգլիա, Ֆրանսա եւ Իտալիա։ Այդ յուզումը հանդարտեցնելու եւ հակացոյց մը կատարելու նպատակով, Սեւ ծով այցելեց անգլական նաւաբաժին մը։ Դարձեալ այդ առթիւ, Ռումանիա սկսաւ նախազգուշական միջոցներ ձեռք առնել, եւ ներկայիս կոստանցայի մօտ նաւային մեծ խարիսխ մը շինել տալու վրայ է, անգլիացի ծովակալի մը հսկողութեան տակ։

Ռուսական նոյն այդ նաւային ցոյցին հետեւանքը պէտք է նկատել նաեւ այսօրուան ռուսեւթուրք դաշինքը։ Քէմալական Թուրքիան որքան ալ ըստ երեւոյթին բարեկամ ըլլայ Խորհրդային Ռուսիոյ, իր հոգիին խորէն կ'ատէ զայն, եւ հիւսիսի Մեծ Արջին մէջ կը տեսնէ կեղրոնանար Սեւ ծովու շուրջ։ Խրիմի պատերազմը եւ այլ դէպքեր պատճառ դարձան օտար պետութեանց միջամտութեան Թուրքիոյ գործերուն, եւ անոնց մրցակցութեան, որմէ շարունակ օգտուեցաւ «Հիւանդ մարդը»։

Այժմ նոր շրջան մը կը բացուի Մօտաւոր Արեւելքի միջազգային կեանքին մէջ։ Կարելի չէ գուշակել թէ ներկայ պայմանագրութիւնները ո՛րքան պիտի տեւեն։

Ֆրանքեւիտալական նաւային դաշինքէն յետոյ, ռուսեւ Թուրք այս համաձայնագիրը ցոյց կուտայ թէ՝ ոչ մէկ պետութիւն վստահութիւն ունի իր դրացիին վրայ։ Դաշինքները ժամանակաւոր դեղահատներ են միայն պահ մը թմրեցնելու համար ցաւած անդամը։ Երբ ժամանակը գայ, թնդանօթի հարուած մը բաւական կ'ըլլայ պատռելու բոլորը։

Ռուսեւթուրք հաժաձայնագիրը առիթ տուած է Թուրք մամուլին, իր երախտագիտական զգացումները յայտնելու հիւսիսի դրացիին։ Բոլորն ալ կը լիշեն թէ երկու «յեղափոխական» դրացիներու բարեկամութիւնը կը սկսի 1920էն եւ կըզարգանայ հետզհետէ։ 1926ին Փարիզի մէջ կնքուած ռուսեւ Թուրք «բարեկամութեան եւ չէզոքութեան դաշինքը» իրրեւ տիպար ծառայեց յետագային Ռուսիոյ եւ իր միւս դրացիներուն մէջեւ կնքուած նման համաձայնագիրներու։ Վերջերս ալ Գարախանի եւ Մոսկուայի Թուրք դեսպանին միջեւ կնքուեցաւ առեւտրական դաշինքը։ Այս իրողութիւնները կը խանդավառեն հիմա Թուրք մամուլը որ շարունակ նոր նիւթ կը փնտռէ սովալլուկ ժողովուրդը օրօրելու համար։

Բոլշեւիկներն ալ իրենց կողմէն կը չատագովեն նոր դաշինքը։ Մոլոթով, գործադիրի նախագահը, մարտ 11ի իր ճառին մէջ սիրալիր արտայայտութիւններ ունեցաւ այս առթիւ։ Իսկ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը «Իզվեստիա», մարտ 10ին կը գրէր։

«Այս պահուս, երբ միջազգային կացութիւնը կր կնճռոտի, համամայնագրին կնքումը մասնաւոր ուշադրութեան արժանի է, երկու պետութիւնները Սեւ ծովու աւազանին մէջ յաջողեցան ապահովել խաղաղութիւնը, մինչ այդ յաջողութիւնը ձեռք չէ բերուած ո՛չ Միջերկրականի ո՛չ Ատլանտեան ովկիանոսի, ո՛չ ալ խաղաղականի մէջ, ուր սպառազինութեանց մրցակցութիւնը կը շարունակուի։ Պատճառն այն է որ խաղաղութեան քաղաքականութիւնը կը շահագործուի պարզապէս պատերազմական նպատակով։

Էնկիւրիի նոր դաշինքը կարեւոր է այն իմաստով, որ կոչուած է Մօտաւոր Արեւելքի գոյավիճակը պահպանել որոշ ժամանակ մը, մինչեւ որ միջազգային նոր դէպքեր, անհրաժեշտ դարձնեն իրենու նոր դասաւորում մը։ Իսկ այդ նոր դասաւորման մէջ Թուրքիոյ դերը կրաւորական պիտի ըլլայ միայն։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԻԼ

... ԵՒ ԱՏՐՃԱՆԱԿԸ ՊԱՑԹԵՑԱՒ

(Պատկերները Թ. Հայաստանի կեանքէն)

Սինանեանին շատ լաւ էին ճանաչում վաղարշապատցիները. բայց աւելի լաւ ճանաչեցին երբ Հայաստանում սկսուեց «Կոլխոզ»ինարիւնոտկռմակերպութիւնը։

Աչ ու ձախ չխնայեց այդ կարմիր բորենին. խեղճ ու թշուառ գիւղացիներին, որ մի քանի անգամներ արդէն կողոպտուած էին «Հայ սոցիալիստներ»ի կողմից, մէկին «ձայնագուրկ» արին, միւսին «կուլակ» անուանեցին եւ նման պատրուակների տակ, ձիւն ձմեռ օրով, առանց խնայելու անդամ մանուկներին, դուրս շպրտեցին իրենց աղքատիկ խրճիթներից, բռնագրաւելով ամբողջ ունեցածը, երբ ստանձնեցին տարիների ընթացքում գիւղացին հաղիւ հաղ կարողացել էր իր ճակտի քրտինքով ձեռք բերել մի զոյգ եզ կամ 2-3 կով։

Խեղճ գիւղացու յանցանքը այն էր, որ նա 2-3 կով ունէր. այդ իսկ պատճառով, նրան գիշերով դուրս քաշեցին խրճիթից եւ ասացին.

Գնա՛, դու անիծարազատ տարը ես. դու տեղ չունես այլեւս այստեղ։

Երբ այդ «անհարազատ տարրը» ուզում էր վերադառնալ տուն ու մի տաք շոր կամ ճանապարհի համար հաց եւալլն վերցնել, նրան չէին թողնում. ծեծում էին անխղճօրէն եւ ծիծաղում նրա վրայ։ Ի՞նչ կարող էր անել խեղճը. նրան մնում էր միմիայն հպատակուել։ Եւ այսպէս շարա՛ն շարան խեղճ ու կրակ գիւղացիներին դուրս հանեցին իրենց հայրենի գիւղերից եւ հեռացրին Հայաստանի սահմաններից...

Այդ ժամանակ Հայաստանի բանտերը լեցուն էին հայ գիւղացիներով. խեղճերը իրանք էլ չգիտէին թէ ի՞նչն է իրենց յանցանքը. ինչո՞ւ համար են բանտարկուած. ինչո՞ւ են նրանց աքսորում։

Վերոյիշեալ շրջանի գիւղացիները խնդրագիրներէին գրում Սինանեանին, որպէսզի նա խղճայ գոնէ երեխաներին ու ընտանիքներին եւ այդ ձիւնաձեռ օրով փողոց չգցէ նրանց. բայց Սինանեան կոչուած գազանը շատոնց իր խիղճը ծախել էր կոմունիստական կուսակցութեան. նա չէր խնայում ոչ ոքին։ Միայն հրաժարում էր դուրս վտարել «Կուլակ»ներին եւ այն բոլոր գիւղացիների որոնք դէմ էին Կոլխոզին։

Տարակոյս չկայ, որ Սինանեանը ինքնագլուխ չէր գործում։ Այդ բոլոր ոճիրների ցուցմունքները նա ստանում էր Երեւանի կոմ. կուս. կեդր. կոմիտէից. ինչպէս նաեւ Երեւանը ստանում էր Մոսկուայից։

Անցան մի քանի ամիսներ։

Գիւղացիներից ոմանք գնդակահարեցին, ոմանք Սիպերիայի ճանապարհին սառեցին իրենց ընտանիքներով, իսկ նրանց ունեցածը յանձնուեց կոլտնտեսութեանց։

Խորհրդային երկրների բոլոր լրագրերում յանկարծ լոյս է տեսնում Ստալինի ճառը— «Գլխապտոյտ յաջողութիւններից» գրքոյկը, ամէն յանցանք ձգելով հետեւակ կուսակցանների վրայ։

Հետեւանքը այն եղաւ, որ շատ շատ կուսակցականներ գործից դուրս «վտարեցին» (ժողովրդին, գիւղացիութեան խաբելու համար իբրեւ թէ հեռացրին գործից, բայց տեղափոխելով նրանց ուրիշ շրջաններ, աւելի լաւ պաշտօններ տուին). իսկ տուժողը եղաւ միայն գիւղացիութիւնը։

Այդ պարագային էր երբ Երեւանի կ. կոմիտէն ինչպէս միւս շրջաններից նոյնպէս եւ Էջմիածնի շրջանից (Սինանեանին) պատասխանատու կուսակցականներին կանչում է արձանագրութիւն կազմելու, որ իրանք «սխալ են հասկացած» կեդր. կոմիտէի (Մոսկուայի) հրահանգները, ապա եւ սխալ ընթացք են բռնել հաժայնական տնտեսութիւնը զարգացնելու գործում։

Երբ Սինանեանը տեղեկանում է այդ մասին, ըմբոստացած պատասխանում է.

— Ինչպէ՞ս թէ սխալ ենք հասկացած. ես կարող եմ ապացուցանել, որ ոչ միայն սխալ չենք հասկացած, ալ Մոսկուայից եկած ցուցմունքների հաղիւ 75 առ հարիւրը գործադրած լինենք։ Եթէ խնդիրը մնացած 25 առ հարիւրին վրայ է, այդ տարբեր բան է։ իսկ ինչ վերաբերում այն բոլորին, որ մենք «կուլակ»ների ձեռքից խլել ենք ամէն ինչ եւ տկլոր՝ նրանց դուրս ենք վտարել գիւղերից — կեդր. կոմիտէի հրահանգն էր. որով՝ ես կարծում եմ, որ այս տեղ ոչ մի սխալ հասկացողութիւն չկայ։

Բայց Երեւանի կեդր. կոմիտէն ստիպում է նրան լռել, ասելով, որ այսպէս կամ այնպէս այդ արձանագրութիւնը պիտի կազմւի եւ բոլոր պատասխանատու կուսակցականների կողմից ստորագրւելուց յետոյ պիտի ուղարկւի Մոսկուա. ա՛յս է Մոսկուայի հրամանը։

Սինանեանը ստիպւած տեղի է տալիս ու համաձայնւում։

Երբ անցնում են արձանագրութիւնը կազմելու գործողութեան, Սինանեանը թողնում է սրահը ու գնում հարեւան սենեակը։

Կէս ժամ յետոյ նոյն սենեակից լսւում է ատրճանակի պայթոցը։ Բոլորը վազում են դէպի ձայնը։ Սենեակի մէջտեղ անշունչ պառկած էր Սինանեանը. թողով սեղանի վրայ մի գրութիւն, որի պարունակութիւնը հետեւեալն էր.

— «Կուրօրէն, հլու հպատակ ծառայում էի կոմունիստական կուսակցութեան, կապւած յեղափոխական կուսակցութիւնների մէջ ամենամեծ մենաշաւ կուսակցութիւնը, բայց աւա՛ղ խաբւել եմ։

«Չգիտեմ, կա՞յ արդեօք կուսակցութիւն.որտեղ նոյն կեղծիք, նոյնքան անթիւն եւ նոյնքան խաբեթիւն լինի, որքան կոմ. սակցութեան մէջ։

«Մի քէ՞ մէկ միլիոն սակցական ընկերներ չեն կացած Ստալինի ցուցումները Կոլխոզի առթիւ, այդ բոլոր կուսակցական կերները յիմարներ են նրանք բոլորս էլ շատ լաւ հասկացած, բայց բոլորս անխտիր գնում ենք (Ստալինի) կօշիկի տակ. պէտք նա իր կաշին ազատի իր աթոռը չի կորցնի, մի տասնեակ հազարները գնում իրա իսկ սխալների կերպ չէր էլ կարող լինել. մօտենում է XVI համագումարը, եթէ մենք եւ մեզ նմանները մեր «սխալները» չխոստովանենք. նա պարզերես չի կարող դուրս գալ համագումարում։ որ կեդր. կոմիտէն «անսխալ է»։

«Ընկերներ, ինձ չմեղադրէք որ անձնասպան եմ լինում. չկարծէք թէ աշխատանքից է ու չեմ կարողանում տանիմ. Սինանը թուլամորթ էր, նա փից աւելի ծանր կուսակցական աշխատանքներ եմ տարել բայց այս բոլորէն յետոյ սակցութեան մէջ մնալն անուազն յիմարութիւն եմ համարում, որովհետեւ մենք կուսակցականներս (բոլշեւիկներս) կամք ունինք եւ ոչ էլ կարող ենք գործել այնպէս, ինչպէս մեր խելքն է թելադրում։

Մեր կուսակցութիւնը իրրեւ հազարաւոր անդամներ գնում է մի մարդու որ տակ. իսկ այդ մարդը Սատանան է... Աւելեւս չեմ կարող հասկանալ... Մնաք բարով»։

Այսպէս վերջ դրաւ իր կեանքին էջմիածնի կարմիր «յեղափոխական» բորենիներից մէկը։

ՆՈՐ ՍԵՐՈՒՆԴԻՆ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Պատասխան «ցառաջ»ի հարցարանին՝ Թիւ 2)

ցառաջի հարցարանը նկատի կ'առնէ միայն իր գործնական կողմէն, զայն սահմանափակելով Ֆրանսահայ գաղութին վերաբերեալ։—

1.— Ֆրանսահայ մանուկները հայ պահելու եւ անոնց հայերէն կարդալ-գրել սորվեցնելու խնդիրները իրարմէ անջատ են։ Առաջինը մեզի կը տանի ընդհանուր եւ մասամբ ակադեմական խորհրդածութիւններու, զորս առ այժմ կ'անտեսեմ. իսկ հայ տղոց (5 15 տարեկան)հայերէն կարդալ գրել սորվեցնելու միջոցները թէեւ այլազան են, բայց անոնց գործնական կիրարկումը Ֆրանսահայ գաղութին մէջ դժբախտաբար կը գտնեմ դժուար։ Օտար հզօր ազդեցութեան դէմ, ա փսոս, մեր զէնքերը տկար են եւ անբաւական։ Միակ ճակատով կռիւ մղելու հնարաւորութիւնը չունինք, շատ շատ խմբական ճիգեր միայն կրնանք փորձել։ Տղոց հայերէն սորվեցնելու միջոցները ենթակայ են տեղական պայմաններու։ Հոն, կեդրոնացած համայնքներու մէջ կարելի է ունենալ անջատ վարժարան, ինչպէս Մարսէյլ։ (Այս առթիւ ըսեմ որ Գարակէօզեան Հօմի դպրոցը, չկրցաւ իր ինքնուրոյնութիւնը պահել եւ ըստիպուեցաւ վերածուիլ պետական եւ համայնական վարժարանի մը, ուր հայերէնը եւ հայեցի պատժութիւնը կ'աւանդուին առտուան եւ իրիկուան արտադպրոցային պահերուն։) Աւելի տկար եւ ցրուած հաւաքականութիւններու մէջ կարելի է տեղական իշխանութիւններու հետ համաձայնութեան գալ եւ օգտուիլ դպրոցական շէնքերէն իրիկնային կամ հանգստեան օրերը դասեր կազմակերպելու համար։ Սակաւաթիւ գաղութներու համար միջոցները տեսնեն։

Այս պետին վրայ պէտք է մտածել մանուկներու անհրաժեշտ աջակցութիւնը։ Շատ բան կախում ունի անոնց բարի կամեցողութենէն եւ անձնական ջանքերէն։ կը ճանչնամ տղաքներ որ առանձնապէս իրենց հօրմէն մօրմէն սորված են մայրենի լեզուի տարերքը։ Այս տեսակետով հայ ծնողքներ պարտական են ամէն ջանք ընելու իրենց զաւակներուն հայերէն սորվեցնելու համար։ Ամէն տղու մէջ կայ ինքնուրոյն անձնաւորութիւն մը, որ կրնայ ուրիշ ճամբաներ գտնել հայ մնալու համար։ Ամէն ծնող պարտական է ուսումնասիրել իր զաւակին հոգեբանութիւնը եւ գրաւէն եւ տան կեանքէն անձնական օրինակով ալ ազդել։ Ծնողքը պարտի տալու իրենց պատրաստութիւնները, բայց այս հասնելու համար քանի՞ ընտանիքներ կան որ կարելի է սպասել։

2.—Տեղական վարժարանները զացող հայ տղոց հայ պատմութիւն,ինչպէս նաեւ գրականութիւն սորվեցնելու մասին մտածելու իսկ չէ։ Ատիկա պիտի ըլլայ ճիգերու ցրուում։ կաւազոյն է սեղմ ժամանակը կեդրոնացնել միակ էական նպատակին շուրջ։ հայերէն կարդալ գրել, լոկ իբրեւ ընթերցանութեան նիւթ կարելի է ընտրել նաեւ ի միջի այլոց հայ պատմական դէպքեր եւ դրուագներ Պզտիկ տղոց տարիքը եւ մշտնութիւնը ատկէ աւելին թոյլատու չէ արդէն։ Հայ պատմութիւնը եւ գրականութիւնը Ֆրանսահայ գաղութին լսարանական Միութիւններու հանդէսներու օրակարգի նիւթ պատասպարտուած է մնալ այժմ։

3.— Անհատական գիտակ

ցավելենէն եւ ներքին ժողովէն դուրս ուրիշ միջոց չեմ տեսներ տպիպելու չափահասները որ չարգան իրենց մայրենի լեզուն. Քրիստոս եկեղեցին, հայկական հանդէսները, թատրոնը, եւ ա- ռանց ճաշարանը պիտի կարենան պահպանել տալ այն աղճատ հայերէնը որ ժառանգ բերած ենք Արեւելքէն եւ ատոնք ալ, այնքա՛ն, որքան հնարաւոր է։

4.— Չայ թերթերէն կը պահանջե՞ս, շա՛տ, շա՛տ շա՛տ բան, պայմանաւ որ անոնք նախ կուսակցական սին վիճա- բանութիւններէ զերծ, ունենան հնատքրքրական եւ շինիչ բո- վանդակութիւն մը եւ ժամա- նակ... դիւրամատչելի գին։ Տե- սած եմ չափահասներ որոնք թերթին կը պարտին հայերէնի մէջ իրենց յառաջդիմութիւնը։ Այս առիթս տեղն է դիտել տալ որ ֆրանսահայ մեր մամուլը — գլխաւորն ալ միասին, իբրեւ տեղեկատու թերթ, երբեմն ան- բաւարար են կամ միակողմանի։ Նւագակցականութիւնը եւ տե- սականութիւնը լայն տեղ կը գրաւէ. ժողովուրդը յօդուածէ աւելի լուր եւ առաւելապէս լուր կը փնտռէ։ Ծանօթներ ու- նիմ որ ինձ կ'ըսեն։ «Ո՞ւր է ո- րակի բաժինը թերթին մէջ։ Տափակ մտածումներ այս ամէնը, բայց ի՛նչ ընել, երբ կանոքը տափակ է...

5.— Հայկական Միութիւն- ներէն շատ բան կարելի է սպա- սել եւ ոչինչ կարելի է սպա- սել։ Անոնցմէ շատերը ժամա- նակաւոր պահանջներու վրայ հիմնուած են եւ տեւականու- թեան երաշխիքը չեն տար։ Ան- շուշտ բարեգործականը կամ Ձախտաս Որբերու Միութիւնը, իւրաքանչիւրը իր դերին մէջ եւ ամէն համեմատութիւն պա- հելով, կարող են անուրանալի, անփոխարինելի դեր մը կատա- րել տեղ տեղ, ատեն ատեն։ Ցե- սոյ կարելի է բոլոր Միութիւն- ներու գործակցութեան մը վրայ հիմնուած ժողովներ ունենալ։ Ատիկա օրակար- գի վրայ է։ Բայց թոյլ տուէք որ կասկածիմ այդ պղատոնա- կան ձեռնարկներու մասին։ Բա- ւական կը ճանչնամ հայ հաւա- քական մտայնութիւնը։ Ատկէ զատ, հաւատք չունիմ բարոյա- կան զոհողութիւններու վրայ հիմնուած ճիգերէ։

Միակ արմատական լուծումը կը նկատեմ ֆրանսահայ գաղու- թին կազմակերպութիւնը։

Այո՛, իմամանայն երկրի օրէնք- ներուն, ֆրանսահայ գաղութի կարեւոր կեդրոնները — որքան հնարաւոր է — ջանալու են կազ- մակերպուիլ իւրաքանչիւրը իր մէջ եւ ճանչցուիլ իբրեւ հրօսական - դաւանական ընկե- րակցութիւններ։ Այո՛, հասած է ժամը այդ կազմակերպութեան։ Կրիկականները չեն պակսիր. բոլոր այդ վաւերացուած հայ ընկե- րակցութիւնները կրնան կազ- մել ֆրանսահայ գաղութի կեդ- րոնական միութիւն մը, օրկան մը որ կրնայ ունենալ իր կըր- թական դիւանը։ Երկրին օրէնքը ի՞նչ ցուցմունքներ ունի այդ մասին, ծանօթ չեմ։ Բայց այդ կը նկատեմ միակ ճանապարհը։ Այս անհրաժեշտութիւնը մատ- նանշելով հանդերձ, կը հաւա- տամ որ կեդրոնական ղեկավա- րութենէն աւելի, տեղական նա- խաձեռնութիւնը շատ աւելի ի վիճակի է լուծումներ գտնելու կրթական հարցերուն։

6.— Իսկ դո՞ւ... ճիշտ հոգ է հարցը։

Յուսահատելու չէ. պահան- ջուածը անպայման մեծ զօրար մը չէ, տալ ելլացի կերպով գոր- ծածուած դրամ։

Առանց անտեսելու կողմնակի եւ շարժական հասոյթի աղբիւր- ները ինչպէս նուէրներ, եկեղե- ցական հասոյթներ, իմ ակնար- կած դաւանական ընկերակցու- թիւնը կրնայ ապահովել նաեւ կայուն աղբիւրներ։ Օրինակ. իբրեւ բարոյական անձնաւորու- թիւն կալուածատէր ըլլալ եւ իրեն ենթակայ բոլոր Միու- թիւններու տարեկան հասոյթէն որոշ սակ մը ապահովել, ինչպէս նաեւ ամէն հայկական հանդէսի զուտ շահէն բաժին մը ստանալ։

Ատոնք ամէնը անշուշտ ժա- մանակի կը կարօտին։ Բայց սկսելու համար կարեւոր կը նը- կատեմ բարոյական զինաթա- փութիւն մը մեր գաղութին մէջ։

Փ. ՍԱՆԱՍԱՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՄԻՔԱՅԷԼ ԽՈՒՆՈՒՆՑ

Վերջերս Թիֆլիսի մէջ մե- ռաւ նկարիչ Միքայէլ Խու- նունց։

Ծնած էր Շուշի 1883ին։ Բարձրագոյն ուսումը ստացաւ Քիէվի մէջ, ուր հետեւեցաւ ճարտարապետական վարժարա- նին։ 1914ին կը վերադառնայ Թիֆլիս եւ կը նշանակուի դա- սախօս իր վարժապետութեան։

Խունունց ծանօթ է իր գծա- գիտական, նկարչական գործե- րով, իբրեւ գեղազարդիչ հայ- կական հէքեաթներու։ Բազմա- թիւ նմոյշներ ներկայիս զրուած են թանգարաններու մէջ։

ԱՐԱՄ ԵՐԵՄԵԱՆ

Ծանօթացէք։

Հոչակաւոր ապուշ մը, Արամ Երեւանի։ Կը բնակի Թիֆլիս։ Շատ պատիւ չունի Երեւանի մէջ։ Կոմունիստ զրուած է (ապ- րանք քշելու համար), բայց ոչ կոմունիզմը կը հասկնայ, ոչալ... ինչ որ կը գրէ։

Հա՛, կը գրէ երաժշտութեան մասին, նկարչութեան մասին։ կարծիք կը մուրայ ասկէ անկէ, յետոյ այդ մուրացածոյ կար- ծիքները իրար կը կարէ, իբրեւ յօդուած կը թխէ որեւէ անկիւնի։ Վերջապէս, այս մարդն ալ հիմա քննադատ զարձած է, — չէ՞ սր հայ քննադատութիւնը... անկե- լանոց մըն է։

Արդ, այս ժարդը վերածնուն- դի մէջ (Թաւրիզ) ծածկանունով մը կը գրէ թէ երաժիշտ Ռ. Թէրլէմէզեանը բանագողութիւն կ'ընէ... իրմէ։ Ի՞նչ, Թէրլէմէզ- եան երաժշտական ասպարէզին մէջ երկար տքնելէ յետոյ՝ շա- կերտութի՞ւն կ'ընէ հիմա Արամ Երեմեանի մօտ, որ երաժշտա- կան կրթութիւն չունի, ոտքերը կը յոդնեցնէ՝ երաժիշտներուն տունը վազելով փշուր մը կար- ծիքի հաւար։ Ի՞նչ բանագողու- թիւն է կատարուածը։ Ա. Երեմ- եան կանուխէ՛ն գրեր է թէ Երեւանի երաժշտանոցը երկու բաժին ունի, այսչափ աշակերտ ունի, սա եւ նա դասերը կը տրուին։ Եւ ահա Թէրլէմէզեան կրկնե՛ր է նոյն խօսքերը։ Ահա ձեղի բանագողութիւն։ Ափսո՛ս, բանագողութեան խաստին ալ ծանօթ չէ մեր ժարդը։

Ծանօթացա՞ք Ա. Երեմեանի։ Նշանաւոր կուռը պակաս մը։

ՊՐՈԼԵՏԱՐ

Թիֆլիսի հայերէն «Պրոլե- տար» թերթը փետրուար 11ին Գրողներու Դաշնակցութեան հայ- կական հատուածին սրահին մէջ ժողով իր 1,000րդ թիւը։

Կոմունիստ կուսակցութեան կողմէ պարծենալ Ասատուր Վար- դանեան, եւ յայտնեց թէ 15 հազար օրինակ կը տպուի «Պրո- լետար»ը, անշուշտ ձրի ղրկուելու համար բոլոր բանուորներուն, որոնք կը կարդա՞ն թէ ոչ, ստուգ- ուած չէ։

Այս երեկոյթին ընթացքին խօսեցան ու երգեցին բանուորա- կան, գրական, խմբագրական խմբակցութիւններու ներկայա- ցուցիչները։ Ի վերջոյ խօսեցաւ թերթին խմբագիրը, Ղազար Վար- դանեան։

ԹՈՒՐՔԻԱ

"ԱՅԼԵՒՍ ՉԵՆՔ ՈՒՂԵՐ ԿՐՕՆԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ՄՇԱԿՈՅԹԸ"

Թրք. «Սօն փօսթա» թերթին մէջ կը կարդանք.—

Ժը Սիւի փառնու թերթը իր վերջին թիւին մէջ խօսելով այն օրէնքին մասին, որուն համա- ձայն գալ տարուընէ սկսեալ Թուրք տղաքը Թուրք դպրոցնե- րու մէջ պիտի աւարտեն իրենց նախակրթութիւնը, դիտել կու- տայ. «Եթէ այս օրինագիծը ըն- դունուի, այլեւս վերջ պիտի գտնէ սէն պընուայի, սէն ժօզէֆի եւ նման շատ մը կարեւոր հաստա- տութեանց գնահատելի դաստիա- դութիւնը։ Արդեօք, քանի ուշ չէ, Թուրք ազգայնականները պիտի հասկնա՞ն իրենց սխալը»։

Եթէ այնքան կը հաւնին այդ դպրոցներուն դաստիանդութեան, մեր ֆրանսացի բարեկամներուն կը հետեւի՛ք թաքսին փաշայի «յիշատակներուն, որոնք օրը օրին կ'երեւան այս էջին վրայ։

Ա՛սօր եւ վաղը՝ «ՊԱՆՔ ՕԹՈՄԱՆԻ ԳՐԱԻՈՒՄԸ»։

Հետզհետէ՝ ուրիշ դէպքեր եւ «ԵԸԼՏԶԻ ՊՕՄՊԱՅԻՆ» ամբող- ջական պատմութիւնը, պատկերներով։

ԹՈՒՐՔԵՒՈՒՍ ԲԱՐԵԿԱՄՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրքեւուս բարեկամութեան դաշնագրին 10րդ տարեդարձին առթիւ, բոլշեւիկեան «Իզվեստիա» թերթը կը գրէ.—Մոսկուայի դա- շինքը կերպարանք տուաւ երկու երկիներու յարաբերութեանց, ո- րոնք, իրօք սկսեր էին Էնկիւրիի մէյլագայի կառավարութեան հաստատումով եւ ընդդէմ զին- պաշտներու, Անատոլուիշարժումով։ Երկու Հանրապետութեանց բարե- կամական յարաբերութիւնները եւ փոխադարձ օգնութիւնները առաջնակարգ ազդեցութիւն գոր- ծեցին հակայեղափոխական շար- ժումներու եւ զինապաշտ յարձա- կումներու ճնշման գործին մէջ։ Իրօք, Էնկիւրիի Թուրքիան պայ- քարէն յազթական դուրս ելաւ եւ փրկուեցաւ Սեվրի դաշնագրէն։ Միւս կողմէ, ազգային Թուրքիոյ գոյութիւնը կասեցուց կայսերա- պաշտ ուժերու յառաջխաղացումը դէպի Անդրկովկասեան մեր սահ- մանները եւ Անդրկովկասի մէջ՝ դիւրացուց մերպայքարը ընդդէմ հակայեղափոխականներուն եւ խոր- հրդային վարչաձեւի հաստատումը այդ շրջաններուն մէջ։

«Իզվեստիա» կ'եզրակացնէ.— 1925ի փարիզի դաշինքը, 1929 դեկտ. 17ի փրոթոքոլը եւ վեր- ջապէս առեւտրական նոր դաշնա- գրութիւնը ուրիշ բան չեն, եթէ ոչ 1921ի Մոսկուայի դաշնագրին պայմաններուն զարգացումը։ Շատ մեծ գոհունակութեամբ կրնանք յայտնել Թուրքիոյ հու- սական յարաբերութիւնները կը կապմեն ամէնէն փայլուն էջերէն մէկը՝ Ռուսիոյ արտաքին յարա- բերութեանց։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ. Մ. Ը. Մ.ի ֆութպոլի գոր- ծունէութիւնը օրէ օր ընդար- ձակուելու վրայ է։ Միւս կողմէ Ցանձնախումբը նկատի ունենա- լով այդ խաղին բոլոր ազդերուն մէջ ստացած ծաւալը, պատրաս- տելու վրայ է Ծրագիր - կանո- նագիր մը, որ Պատգ. ժողովի յառաջիկայ նիստերէն մէյն մէջ վիճաբանութեան դրուելով վաւերացուելէ վերջ, գործա- դրութեան պիտի դրուի։

Ըստ այդ ծրագրին, Հ. Մ. Ը. Մ.ի բոլոր շրջաններու մէջ, ֆութպոլի կանոնաւոր խաղե- րէն զատ, մասնաճիւղերու մէջ պիտի հիմնուին դպրոց-խումբեր, ուր պիտի կրնան արձանագրը- ուիլ բոլոր սկսնակ խաղացող- ները։ Ցանձնախումբին կողմէ որոշուած կարող մարզիչներ, կանոնաւորապէս այցելելով այդ խումբերուն, տեսական եւ գործ- նական դասախօսութիւններով անոնց պիտի սովրեցնեն ֆութ- պոլի խաղը։ Այդ խումբերը բո- լոր շրջանի ընթացքին իրարու մէջ պիտի կատարեն փոքա- յրցումներ, ղեկավարուած մար- զիչներու կողմէ։ Շրջանի լրա- նալուն քննութիւն - մրցումէ մը վերջ, լաւագոյն խաղացողները պիտի տեղաւորուին Ա., Պահես- տի, երկրորդ եւլլն. խումբերուն մէջ։ Այսպէսով կարելի պիտի ըլլայ մօտ ապագայի մէջ, Հ. Մ. Ը. Մ.ի ֆութպոլի խումբե- րու թիւը մեծապէս բարձրա- ցընել։

Հետզհետէ, Փարիզի կեդրո- նին կը հասնին զանազան եր- կիրներէ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ֆութ- պոլի խումբերու լուսանկարներ ու գործունէութեան տեղեկա- գիրը։ Պարսկաստան ղրկեց իր խումբերու լուսանկարներն ու տեղեկագիրը, Եգիպտոս եւ Սան Փաւլօ նոյնպէս։ Միւսմանաճիւ- ղերէն եւս հետզհետէ կը հասնին։ Կը խորհուի Պոլսոյ հայ խումբը հրաւիրել Փարիզ, Հ. Մ. Ը. Մ.ի խումբին դէմ մրցելու համար։

Ֆ. Ժ.

ԱՐԱՐԱՏԻ Բ. ՅԱՂԹԱՆԱԿԸ

2 Ե. Ո. Մխիթեան Փարիզի «Արարատ» ֆութպոլի խումբը իր երկրորդ մրցումը կատարեց ոյս Կիրակի Kodak Pathé մեւրանի Ա. խումբին հետ։

Խաղին սկիզբէն մինչեւ վերջը, մեր տղաքը իրենց լաւ խաղա- կութեամբ կը տիրապետէին դաշ- տին վրայ։ Իրենց գեղեցիկ փասերը գնդակը կը նետէին դէպի հակառակորդին բերդը։

20 վայրկեանէն շահեցան առաջին նշանակէտը։ Կիսախաղը լմնցաւ այս արդիւնքով։

Երկրորդ կիսախաղին, մեր տղաքը շահեցան երկրորդ նշանա- կէտն ալ, եւ խաղը վերջացաւ մեր տղոց յաղթանակով, 0—2։

Հ. Ա.

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐԴԱՑԷՔ ԱՅՍ ՇԱՀԱԻԷՏ ԳՈՐԾԸ

Փայլուն ապագայ մը եւ ամ- սական 2—4000 ֆրանք կը վստահեցնենք բոլոր այն 20— 45 տարեկան գործունեայ, եր- կայնալիճ հայ երիտասարդնե- րուն, որոնք քաջ տեղեակ են ֆրանսերէն լեզուին։ Թեկնա- ծուները պէտք է գրաւոր դիմեն Comptoir Continental d'Assu- rances, 51 rue St. Georges, ո- րուն կողմէ պիտի ստանան հրաւէր։

Ծ.

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԽՏԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՍԱՅԻՏ ՓԱՇԱՆ ԿԸ ՍԱՐՍԱՓԻ ՀԱՅԵՐԷՆ

Սայիտ փաշայի այս եպարքոսութեան մէջոցին սկսաւ Հայկա- կան դէպքը։

Հայկական կոմիտէներուն արտասահմանի եւ գլխաւորաբար Ժը- նեւի եւ Լոնտոնի մէջ հաւաքուած պետերը Թուրքիոյ մէջ գտնուող իրենց յեղափոխականները զինած էին դէնքերով եւ դաշոյններով։ Ցեղափոխական վարիչները իրենց պայթեցնելիք ապստամբու- թիւնը իրաւացի եւ Հայ ժողովուրդը ձնշուած եւ անիրաւուած ցոյց տալու համար իրենց ամբողջ ուժովը կ'աշխատէին։ Ամէն տեսակ հրա- պարակութիւններէ զատ, անոնք կարեւոր եւ ազդեցիկ քաղաքական անձնաւորութիւնները եւ մասնաւորաբար եւրոպացի փափուկ տիկին- ները գովքն ու զգացումները գրգռելով, Եւրոպայի հանրային կար- ծիքը ի նպաստ մեզի կը դարձնէին։

Վերջապէս ապստամբութիւնը գլուխ բերեց. ասոր մանրա- մասնութիւնները ծանօթ են բոլորին։ Հայկական ապստամբութիւնը անոր հետեւանքով Հայ յեղափոխականներու կատարած սարսա- փելի դէպքերը կրկնուեցան կարգ մը կուսակցութիւններու մէջ եւ Պոլսոյ փողոցներուն մէջ։

Սայիտ փաշա չկրցաւ ասոնց առջեւը անցնիլ։ Ապստամբութեան քաղաքի զանազան մասերուն մէջ արիւնալի ընդհարումներով տեղի ու- նեցած միջոցին, Սայիտ փաշա վախցաւ Ռ. Դուռ երթալէ։ Իր կեանքն ու հոգին շատ սիրող Սայիտ փաշան օր մը ինծի յայտնեց որ Հայերեղափո- խականներու կողմէն իր անձին դէմ մահափորձ մը հաւանական ըլլա- լով, հարկ է զգոյշ ձնալ, հետեւաբար խնդրեց որ Սուլթանին հաղոր- դեմ եւ Մապէյնի թիկնապահներէն մէկ երկու հոգիի Ռ. Դուռ եր- թալ գալուատեն իրեն ընկերանալը ապահովեմ։

Սուլթան Համիտին հաղորդեցի խնդրանքը։ Հրաման տուաւ։ Ա- ւագ թիկնապահ փաշային իմացուցի, Սայիտ փաշայի պաշտպանու- թեան պաշտօնը ստանձնող թիկնապահներէն մէկը իրիկունը ուշ ա- տեն քովս կանչելով տեղեկութիւն ուզեցի։ Ան ըսաւ.

— Աւագ թիկնապահ փաշան ինծի հրամայած էր Սայիտ փաշա- յի հետ Ռ. Դուռ երթալ գալ եւ անոր պաշտպանութեան եւ ապահո- վութեան հոգ տանիլ։ Ընկերներուս հետ միասին Սայիտ փաշայի ա- պարանքը գացինք։ Կառքը պատրաստ էր։ Մենք ալ պատրաստուե- ցանք։ Սայիտ փաշա ապարանքէն ելաւ եւ դուրսէն վարձքով կառք մը բերել տուաւ եւ հեծաւ անոր մէջ. իսկ մեզի ալ հրամայեց որ իր պաշտօնական պարագ կառքին հետեւելով երթանք։ Այս կերպով ինք վարձուած կառքով մեր առջեւէն գնաց եւ մենք ալ պարագ կառքը հետապնդելով մինչեւ Ռ. Դուռ գացինք։

Պետական մարդու մը այսքան վախկոտ եւ կասկածոտ ըլլալը դեռ տեսնուած չէ։ Թէեւ պէտք է ժարդ հոգ տանի իր անձին պաշտ- պանութեան, բայց անտեղի կերպով, խաղաղ ժամանակ մը, կառա- վարութեան պետի մը այս աստիճան ծիծաղելի եւ ահաբեկ կարգա- դրութիւնը կրնար ժողովուրդի վրայ շատ գէշ ազդել եւ անոր կասկած- ները շատցնել։

Սուլթանին հարցումին վրայ այս տեղեկութիւնները հաղորդեցի իրեն։ Համիտ արգիլեց այդ կարդադրութիւնը։

Հայ յեղափոխականները Սայիտ փաշան այնքան վախցուցած էին որ, օր մը ան պալատ գալով, Մապէյնէի Արիֆ պէյի միջոցով Սուլթանէն խնդրած էր որ իր ընտանիքը պալատ ընդունուի։ Միեւնոյն ատեն, Սայիտ փաշան, Սուլթան Համիտին առաջարկած էր Հայոց Պատրիարքարանը զինուորներով պաշարել եւ թնդանօթի բռնել։

Ատոնք սարսռազդեցիկ երեւոյթներ էին։ Սուլթան Համիտ այլեւս հասկցած էր թէ Սայիտ փաշա դատողութիւնն ու տրամաբանութիւնը կորսնցուցած, եւ կացութեան տէր ըլլալու կարողութենէն զրկուած էր։ Շատ մտածելէ վերջ, Համիտ որոշեց կառավարութեան ղեկը ուրիշ մը յանձնել եւ իրիկունը ուղղակի պալատ հրաւիրելով քեամիլ փաշային յանձնեց դահլիճը կազմելու պաշտօնը։

Հայերը երբ պոլսոյ փողոցներուն մէջ իսլամ ժողովուրդին վրայ յարձակիլ եւ իրենց զէնքերն ու դաշոյնները գործածել սկսան, իսլամ- ներն իրենց ձեռքը անցած փայտերով ինքնապաշտպանութեան ստիպ- ուեցան։ Այդ միջոցին օր մը, ռուս դեսպանատան Թարգմանը ձեռքը փայտ մը սեղեակէս ներս մտնելով ըսաւ.

— «Իսլամները ահա այս փայտերով հայերը կը մեռցնեն»։

(Շար.)

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ

Այս շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Salle pour Fêtesի մէջ
94 Bld. Auguste Blanqui *մէթրօ* Glacière

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. Պիւլպիւլեան, Պ. Նաւասարդեան *(երգ)*, Պ. Պ. Պալապանեան, Ս. Թորոսեան *(արտասանութիւն)*, Սիփան *երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ* Պ. Սաքօ Ցակոբեանի:

Եւրոպական պար, ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։
ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը կը ծախուին «Ցառաջ»ի խմբագրատունը

Հ. Ց. Դ. ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑԱՒԻՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Հ. Ց. Դ. Դրադարանին մէջ, 11 Rue Dunoir: կը խնդրուի բոլոր ներկայացուցիչներէն որ-
ոշեալ ժամին ներկայ ըլլան:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա ֆոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ

29 Մարտ կիրակի ժամը *2.30*ին Պուա ֆոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ,

Կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

Կը ներկայացուի՝ «ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»

Սկաուտական կեանքէ *Մուտք 3 ֆրանք*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ԱՊՐԻԼԵԱՆ ԵՂԵՌՆԸ ՔՆՆԱԿԱՆ ԱԿՆՈՑՈՎ

Փոստի ծախքով 6 ֆր. *Գին 5 ֆրանք*

Դիմել Լ. Գեւոնեանի «Ցառաջ»ի խմբագրատունը

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱԲՆԱԿ ՀԱՑԵՐՈՒ, 176 ԷՋ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.

ֆնտռել բոլոր գրավաճառներու մօտ

կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱՒՆՈՒՎԻԼ-լէ-կոնէսի Ռաղմիկ խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Ռուճիկեանի բնակարանը, 63 rue du Parc, Աւնուվիլ:

ԱՆԻԷՌԻ Ջէյթունի կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին 142 Rue du Menil կամ 1 Rue de Metz, Asnières. Ստիպողաբար կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները:Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդի:

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այսօրՀինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 11 rue Dunoir. *Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։*

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ադբիւր սերունդ ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 2.30ին կուսակցութեան սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. Պատ. Միութեան ընդհ. անդամական ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին։ ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ՝ Արամ, Աղբիւր Սերոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ Վարդգէս խումբերը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Լիոնի Նալլուխանի Հայր. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ 3ին երրորդ Թաղապետարանի գրադարանին մէջ։

կը խնդրուի բոլոր 18 տարիքը լրացնող երկսեռ հայրենակիցներէն որ բարեհաճին ներկայ ըլլալ այս ժողովին, կատարած ըլլալու համար իրենց հայրենակցական պարտականութիւնները: Նաեւ կը խնդրուի բոլոր մասնաճիւղերու վարչութիւններէն որ ըստ կանոնագիրծրագրի ղրկեն իրենց ներկայացուցիչները գրաւոր լիազօրագրերով: Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն համարուելով ժողովը օրինաւոր պիտի նկատուի:

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ Մատենադարանին յառաջիկայ բանախօսութիւնը՝ այսօր Հինգշաբթի կէս օրէ վերջ ժամը 4ին։

Պիտի խօսին՝ Պ. Յարութիւն Արըճեան՝ Պուլկարահայ գաղութի մասին։ Պ. Յովհաննէս Պօղոսեան՝ Հայաստանի եւ Նուպարաշէնի մասին։

ԼԻՈՆԻ ԽԱՐԲԵՐԴԻ եւ Յար. Դաւառներու Հայր միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 14 rue François Garcin, *Պ. Նիկողոսեանի ճաշարանին մէջ։ Կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները։*

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսական ժողովը այսօր հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ցլորիայի մէջ։ Կը խօսի Օր. Արաքսի Թորոսեան ցրապիզոնցի Ընթացառամ վէպին մասին։ Մէկ ժամ սինէմա, թիւ 19 փոլիսը: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Պանեօ-Թաշեան մասնաճիւղին դասախօսութեանց բացումը այս կիրակի ժամը 3ին Պանեոյի մանկապարտէզին մէջ։ Կը խօսի Շ. Նարդունի եւ կը ներկայացուի մէկ ժամ սինէմա Շարլոյլ Ֆիլմը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Տիկին Սրբուհի եւ Աւետիս Թղաթեանները կը փնտռեն Խոյի Սէյդավար գիւղացի Աբրահամ եղիազեան, որ թուրքերու կողմէ 1918ին գերի է տարուած, իմացնել Աւետիս Թղաթեանի «Էիր» ոսկերչատուն Թաւրիզ, Պարսկաստան։

Արտասահմանի Թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

— Տիկ. Արշալոյս Փէնտիքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Տիկ. Մարիամ Փենտիկեան եւ զաւակները՝ Կարապետ, Մանուկ եւ Թագուհի, որոնց Փարիզ ըլլալը կ'ենթադրուի։ կը խնդրուի գրել Archaluysse Pendikian*ի.* Karagheuzian Home, La Gaudinière, Ville aux Clercs, (Loir et Cher), France.

— կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Սահակեան, հօր անուն՝ Յարութիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաթուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յաժուէլ, Տէրզօրի ջարդին 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— Սուրէն Փանոսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ (Տէրէնեցի. Սեբաստիա) Սիմօն (Ճանօ), Արիստակէս եւ քոյրերը՝ Զմրուխտ եւ Մարգրիտ Փանոսեան, որոնք ընդհ. պատերազմին անյայտացած են։ Իմացնել ցառաջի վարչութեան։

Պ. ՄԻՔԱՅԷԼ Սեթեանէ կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել «Ցառաջ»ի վարչութեան։ Իր վերջին հասցէն էր՝ 5 Rue Cabitaine Ferber. Issy lis-Moulineaux.

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ։ Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Թրանսայի համար)։

Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

Վարձու է սենեակ մը յարկաբաժնի մը մէջ առանձին կնոջ համար։ Դիւրամատչելի պայմաններ։ Դիմել concierge*ին* 4 Rue des Orchidées, Paris 13, *օթօպիւս* K. *Հանրակառք 93։*

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԱԺԻՇՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՄԱՄՈՒԱԳԻՏ ԲԱԺԻՇՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, մէթ.* Réaumur. *Մեզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE *Սիւիթ-Շօլ՝* 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ

8 RUE CHATEAUDUNի

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՏՈՒՆԸ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի *(վարիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով:

ՏիաԹէրմի (diathermie), (իւլԹրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ աս-
օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31.
(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը).

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին *հաստատած է*

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենագիւտ արաբիաճաճնելէն անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ
ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ *(շաքարով եւ առանց շաքարի)* եւ ԵԱԼԱՆՃԻ ՏՕԼՄԱ:

ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՃՈՒԽ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՉԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

30 rue Bouret Paris *(19)*, Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar

Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք

ETABLISSEMANT

Օ. ԵՒ Ա. ԵԱՉՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

Փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻՋ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie, կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԻՆ
ՅՈՒՆԱՐԻՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

POLYDOR
REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փլաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոներ,— DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, *եւն.։ Գինները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։*

CHAUSSURES «DANEL»

69 rue d'Angoulème, Paris *(11)*

Գանիէլեան վաճառատան մէջ պիտի գտնէք, տոկուն, շքեղ շակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստուած իր արհեստանոցին մէջ:

կիրակի մինչեւ կէսօր բաց է,

Tél. Ménilmontant 76—71 Autobus: AY, BC
Métro: Couronnes ou Parmentier

Հայրենական glîեr, օգտուեցէք առիթէ

ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՉԵՂՋ

փարիզէն վկայեալ եւ Պոլսոյ հրապարակին հանրածանօթ դ

ԺՕՐԺ ՋԷՊԷՑԵԱՆԻ, "Օ'ՍԻՋՕ Տ'ՕՐ„

դերձակատան մէջ, 20 Ավընիւ Քասթել Փէլթան, Մարս
կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ պատներ։ Արանց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ լութիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։

20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, *հեռաձայն Բոլպէր 71-*

ՄԱՌՇԻԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ

Բուրդէ pull over (փուլ օվէր) եւ ժիլէ, քօթօն պուլքիթ մէնէն լաւ տեսակը Ֆրիգէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի մրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք: Մեծ նակ եւ հատով, դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée Seine, Issy-les-Moulineaux, (Seine).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38-

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱՐՏ 28ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

EPICERIE DES BRUYÈRES

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

30 Rue de 22 Septembre, Becon-les-Bruyères
(Պէքոնի կայարանէն 2 վայրկեան) (côté Courbevoie)

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ ըմպելիքներ: Ապրանքներու լաւը անմրցելի գիներով:

Բացման առթիւ նուէրներ ամէն գնորդի մինչեւ 10 -
Ապսպրանքները շուտով տուն կը ղրկուին

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն:

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններուն վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ծանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:

կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 276.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՄԱՐՏ
1931
27 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1529 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻՆՉԵՒ ԱՅՍՏԵՂ ԻՋԱ՛ՆՔ...

Գ.

«Թուրքեահայ յարաբերութեանց» խնդիրը ամէն բանէ առաջ քաղաքական հարց է: Պ. Թէքէեան ժողովութեան տալով այս պարագան, բնականօրէն կ'իյնայ տխուր հակասութեանց մէջ:

Կը մատնուի ճշմարիտ անելի մը, որուն հանդէպ անզօր են իմաստութեան քանի մը գոհարները:

Կարելի էր քաղաքական տեսակէտ համարել «Արեւ»ի խմբագրին հետեւեալ թելադրութիւնը, իր հասկցած հղանակով.

— *«Որովհետեւ, իրապէս կայ դարմանումի հարց մը, դարմանո՛ւմ փոխադարձաբար կրուած վնասներու, վնասնե՛ր զոր Թուրքերը մեզի կրել տալով իրենք ալ կրեցին եւ կը կրեն:*

«Բայց այդ դարմանումը կարելի ընելու համար՝ պէտք է նախ դարմանել յարաբերութիւնները» (Արեւ, 11 Մարտ):

Եւ սակայն, քանի մը տող վարը, կը կարդանք ուրիշ նախադասութիւն մը, որ հերքումն իսկ է ո՛ր եւ է քաղաքական մտահոգութեան:

Արտատպենք երրորդ անգամ.

— *«Գաղութահայութիւնը պէտք է դադրի, ըստ մեզ, իօսքով ալ՝ ինչպէս դադրած է գործով՝ Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ դնելէ: Իր պահանջները տարբեր են եւ կը վերաբերին անհատական իրաւունքներու եւ շահերու՝ զոր լսելի ընելու համար պէտք է նախ լռեցնել ժխորը»:*

Պ. Թէքէեան իր տեսութեանց մէջ նկատի չունի ոչ Հայաստանի հայութիւնը, ոչ ալ Թուրքիա մնացած փոքրամասնութիւնը: Եւ ճիշդ ասոր համար ալ, տասն անգամ աւելի կը ծանրանայ իր մոլորութիւնը:

Երեւանը տրորուած է ռուս-խորհրդային գլանին տակ եւ ուրիշ բանի մասին չի կրնար մտածել: Թուրքիա մնացած հայութիւնը իր ճակատագիրը կապած է պետութեան հետ եւ չի կրնար մտածել ուրիշ ո՛րեւէ բանի մասին:

Կը մնայ հայ ժողովուրդին այն զանգուածը որ կը կոչուի «գաղութահայութիւն», եւ որ ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ հայկական սարսափներէն ազատած, իր հողէն, տուներէն, բոլոր իրաւունքներէն զրկուած «Սփիւռք»ը (Տիասփորա):

Այսօրուան Թուրքիան որեւէ հատուցում կուտա՞յ այս հալածական բազմութիւններուն: Կուտա՞յ, եթէ աւելի ամրապնդուի հանրապետական վարչաձեւը եւ վերաշինուի երկիրը: Կուտա՞յ, եթէ — ենթադրենք պահ մը — «չափաւորենք մեր լեզուն եւ գրիչը» եւ յայտարարենք թէ ոչ հող կ'ուզենք, ոչ ալ ջուր, այլ միայն հաշտութիւն...

Այսպիսի ցնդաբանութեան մը հաւատալու համար, պէտք է կա՛մ Տիրոջը ծառան ըլլալ եւ կամ հաշիշամոլ ֆաքիր մը:

«Արեւ»ի խմբագիրը «ցանկալի» կը գտնէ որ Թուրքիոյ հանրապետական վարչաձեւը ամրապնդուի, եւ վարիչները ամէն հոգէ ազատ՝ «նուիրուին միմիայն երկիրը վերաշինելու գործին»:

Այս մաղթանքը տրամաբանօրէն մեզ կը տանի դէպի Օսմ. կայսրութեան սահմանադրական շրջանը, «օսմանցիական» քաղաքականութիւնը, որ սնանկացաւ եւ փլաւ մեր իսկ ոսկորներուն վրայ:

Այս մաղթանքը բնականօրէն կը թելադրէ հաշտուիլ Թուրքին հետ, երթալ Թուրքիա, ուժ տալ հանրապետական վարչաձեւին, աշխատիլ «հասարակաց հայրենիք»ին համար, եւ, անցուկը մոռցուկ հռչակելով, դառնալ կթան կով: Մինչեւ որ նորէն առիթը գտնեն դարձնելու մսացու ոչխար...

Ասոր պատասխանն ալ Թուրքը ինք տուած է շատոնց: Եւ կուտայ ամէն օր, օրուան բոլոր ժամերուն— «Օ չավլար պարտաք օլտու»:

Իսկ եթէ մեր մէջ կան, տակաւին, այս ուղղութեամբ մտածողներ, կը նշանակէ թէ, իսկապէս անարժան ենք եւ՝ ազատութեան եւ՝ հայրենիքի:

Թուրք ընդդիմադիրներն ալ, այսպիսիներու ակնկիռն է որ կը փսփսան յուշիկ-յուշիկ.

— *Անգամ մը սա անիծեալ «ռէժիմ»ը տապալէինք, ճամբաները բացուէին, ինչե՛ր, ինչե՛ր պիտի տայինք ձեզի...*

Երեւի պ. Թէքէեանն ալ, այս էֆէնտիներուն եւ պէյերուն պէս, կը մոռնայ թէ աշխարհասասան սպանդ մը տեղի ունեցած է, պետութիւններ կործանած եւ ուրիշներ յարութիւն առած են, մէկ միլիոն հայ ջարդուած է, սուլթան-խալիֆայութիւն, հարէմ, վանդակ, ֆէս, շէրիաթ ջնջուած են: Մէկ խօսքով, երկուան ու այսօրուան միջեւ բացուած է այնպիսի անջրպետ մը որ ուրիշ բանով չի դարմանուիր, չի լեցուիր եթէ ոչ իւրաքանչիւրին տալով իր բնական իրաւունքը — գոնէ մէկ մասը իր հայրենի ստացուածքին: Իր տեղը արեւուն տակ: Մնացած բոլոր «անհատական իրաւունքներն ու շահերը» յետոյ կուգան: Եւ ինքնին կը լուծուին, պետութենէ պետութիւն կնքուած դաշնագիրներով:

Տակաւին ուրիշ պարագայ մը.— դէշ աղէկ պետութիւն մը ունինք Երեւանի մէջ, բարեկամ եւ զինակից՝ էնկիւրիի: Հրաժարած՝ քաղաքական բոլոր իրաւունքներէն, «Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ դնելէ»:

Արդի՞ւնքը...

Թուրքիա մնացած փոքրամասնութիւնները հրաժարած են միջազգային դաշնագիրներով հռչակուած բոլոր իրաւունքներէն: Ապաւինած են Մ. Քէմալի բարի կամքին:

Արդի՞ւնքը...

Շ.

ԲԱՆԿԱԼԹԻԻ ՀԱՅ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԴԱՏԸ

Պատրիարքարանի փաստաբանը քաղաքային դ. ատեանին առջեւ, յայտնեցաւ փաստել Թէ բանկալթիի գերեզմանատան դատը պէտք է տեսնուի դատարանին առջեւ, եւ ո՛չ Թէ պետական խորհուրդին, ինչպէս կը պահանջէր քաղաքապետութիւնը:

Վերջին դատավարութեան ատեն, դատարանը յայտնեց Թէ միածայնութեամբ որոշած է որ ինք իրաւասու է քացուած դատով զբաղելու: Այս որոշումը տրուած է պատրիարքարանի փաստացի յիշատակագրերու հիման վրայ:

Որոշումը լսելէ յետոյ, քաղաքապետութեան փաստաբանը այս անգամ ալ ուրիշ առարկութիւն մը բրաւ, ըսելով Թէ արգելիչ միջոցի («Թէտպիրի իհթիյաթ»ի) համար իբր երաշխաւոր ներկայացուած հայ վաճառականները պէտք է վաւերացուին նաեւ Ռեւետրական սենեակին կողմէ: Պատրիարքարանի փաստաբանները շուտով գոհացում տուին նաեւ այս պահանջին, եւ դատարանը որոշեց արգելիչ միջոցը երկարաձգել մինչեւ առաջիկայ դատավարութեան օրը, ապրիլ 6:

Պատրիարքարանի փաստաբանները Թափուր վարչութեան յանձնեցին դատարանին մէկ պաշտօնագիրը, որով կը հաղորդուի Թէ գերեզմանատունը մինչեւ ապրիլ 6 չի կրնար ո եւ է անձի փոխանցուիլ:

Ապրիլ 6ին, դատարանը նորէն պիտի զբաղի սկզբունքի վերաբերեալ կարգ մը կէտերով:

ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԽԼՐՏՈՒՄՆԵՐ ՍՊԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Նախորդ օր, Մատրիտի բժշկական համալսարանը բեմ հանդիսացաւ մեծ խռովութեան մը: Ուսանողները դասաւանդութիւնը վերջացուցին պոռալով, — կեցցէ՛ հանրապետութիւնը: Յետոյ, թագաւորին նկարը պատէն վար առնելով, նստարաններէ պատրաստուած խարոյկի մը վրայ այրեցին:

Ոստիկանութիւնը պաշարեց բժշկական ուսանողները, որոնց օգնութեան փութացեր էին իրաւագիտական ուսանողներ: Ուսանողները, համալսարանի տնօրէնէն, կը քարկոծէին ոստիկանները, որոնցմէ շատեր վիրաւորուեցան:

Յաջորդ առաւօտ, ուսանողները կրկին սկսան խառնակութիւններ ստեղծել համալսարանի թաղին մէջ: Ոստիկաններու հետ բախումներու ընթացքին, մէկ քանի անձեր սպաննուեցան եւ ուրիշներ ալ վիրաւորուեցան:

Ուսանողական ցոյցեր տեղի ունեցան նաեւ Սէվիլի եւ Սալամանքի մէջ:

ՀԱՄԵՒՐՈՊԱՅԻ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ

Համեւրոպայի յանձնախումբը փակեց իր նիստը, պատրաստելէ յետոյ օրակարգը հաւմեւրոպալի ուսումնասիրական յանձնախումբին, որ պիտի գումարուի Ժընեւի մէջ, Մայիս 15ին:

Օրակարգի նիւթերուն գլուխը կը գտնուի կազմակերպութեան հարցը: Այս կարգին հետեւանքով, մէկ քանի օր, աշխատանքներուն չպիտի կրնան մասնակցիլ Ռուսներն ու Թուրքերը որոնք հրաւիրուած են միայն մասնակցելու համար տնտեսական խորհրդակցութեանց: Սակայն Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ ներկայացուցիչները յայտնեցին Թէ այս առթիւ կրկին հարց յարուցանելու իրենց պատրաստութիւնը կը վերապահեն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԱԻՍՏՐԵԻԳԵՐՄԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Գրեր էինք Թէ աւստրեւգերման համաձայնութեան մասին, տեսակցութիւն մը ունեցած են Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարները: Տեսակցութեան մասին Անգլիոյ փարիզի դեսպանատունը եւ Ֆրանսայի արտաքին նախարարութիւնը զեկոյցներ հաղորդեցին մամուլին: Անգլիական զեկոյցը կը յայտնէ Թէ պ. Հէնտրսըն հաղորդած է պ. Պրիանի Թէ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ուշադրութիւնը հրաւիրած է համաձայնութեան հետեւանքներուն վրայ եւ յոյս յայտնած է որ Մաքսային Միութեան ծրագրին մասին բանակցութիւնները առաջ, յիշեալ կառավարութիւնները առիթ պիտի տան Ազգերու Դաշնակցութեան որ քննէ եւ հաստատէ Թէ յարուցուած հարցը չի հակասեր 1922ի փրոթոքոլին համաձայն՝ Աւստրիոյ ստանձնած պարտաւորութեանց եւ յանձնառութեանց:

Իսկ Ֆրանսայի արտաքին նախարարը իր պաշտօնատան մէջ տեսակցութիւն մը ունեցաւ Ծերակոյտի եւ Երեսփ. ժողովի արտաքին յանձնախումբերու նախագահներուն հետ, որոնց կարգ մը բացատրութիւններ տուաւ աւստրեւգերման համաձայնութենէն բխող կացութեան մասին:

Պ. Պրիան, յանձնախումբերու նախագահներուն բացատրելով մէկտեղ այս հարցին հանդէպ կառավարութեան բռնած դիրքը, յայտնեց Թէ 1922 հոկտեմբեր 4ի Թիւ 1 փրոթոքոլը, որ կը վերաբերի Աւստրիոյ ելեւմտական բարգաւաճման ծրագրին, հաստատուած ըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ, եւ անոր հովանաւորութեան տակ գտնուելով, անկարելի է որ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը իր կարծիքը չյայտնէ տակաւին ծրագիրը չիրագործուած:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՆՈՒՂՂԱԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

Գերման վարչապետը Պրիւնինկ ճառ մը խօսելով առեւտրական եւ ճարտարարուեստական համագումարին առջեւ, կարգ մը ակնարկութիւններ ըրաւ մաքսային համաձայնութեան շուրջ յարուցուած աղմուկներուն, «Եւրոպայի կացութիւնը բարելաւելու համար, ներկայիս վիճաբանուած բոլոր ծրագրերուն մէջ, ըսաւ, առաջին գծի վրայ կը դրուի այն հարցը Թէ կարելի՞ է արդեօք եւ ինչ ձամբով ընդլայնել՝ պետութեանց սահմաններով ճշդորոշուած տնտեսական մասնաւոր շրջանակները: Ամէն մարդ գիտէ այս հարցին դժուարութիւնները: Մէկ անգամէն եւ ամբողջ Եւրոպայի համար միօրինակ ձեւով զայն լուծելու հեռանկար մը տակաւին չկայ այսօր: Ահա Թէ ինչու, երբ աւելի նեղ շրջանակներու մէջ, այս հարցը լուծելու եւ աւելի ընդարձակ կազմակերպութիւններու համար՝ ամուր յենակէտներ ստեղծելու կարելիութիւնը կը ներկայանայ, պէտք է զայն օգտագործել առանց յապաղման: Գերմանիա եւ Աւստրիա, աւելի մանաւանդ կրնային դիւրաւ վճռել այս ժամանման իրագործումը, քանի շահերու որեւէ հակամարտութիւն արգելք չէր դներ անոնց առջեւ:

«Դաշնագրին համար՝ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ ընդունած ուղղութիւնները որոնք հրատարակուեցան, պարզ են եւ յստակ իրենց բովանդակութեամբ եւ նպատակով, որեւէ քաղաքական յետին-միտք տուն չէ տուած անոնց, այլ միմիայն, գոյութիւն ունեցող դաշնագրերու սահմանին մէջ, երկու երկիրներու տնտեսութիւնն ապահովելու փափաքը, եւ տնտեսական շրջանակի ընդարձակման առաւելութիւնները, բայց այս առաւելութիւնները գոյս աւելի քան երբեք, երկու կառավարութիւններն իրաւունք ունէին ապահովելու իրենց երկրին, ուրիշ երկիրներու շահերուն չեն հակադրուած որեւէ կերպով»:

Նոր խռովութիւններ Հնդկաստանի մէջ

Անցեալ երկուշաբթի օր, Լահորի մէջ մահապատժի ենթարկուեցան երեք Հնդիկներ՝ որոնք մահուան դատապարտուեր էին անգլիացի ոստիկանապետ մը սպաննած ըլլալու ամբաստանութեամբ:

Երբ լուրը Քարաշի հասաւ, Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի կեդրոնատեղին սուգի դրօշ պարզեց եւ բազմաթիւ վաճառատուներ փակեցին դռները: Կարմիր շապկաւորներ (համաչափաւորներ) եւ կամաւորներ՝ թափօր կազմած՝ փողոցէ փողոց շրջեցան, հրաւիրելով վաճառատուները որ փակեն: Երկու Անգլիացիներ փոխադրող ինքնաշարժ մը քարկոծուեցաւ: Ամբողջ շրջանին մէջ մեծ յուզում կը տիրէ:

Քաուն-փուրի մէջ ամբոխը խուժեց տաճարներն ու մզկիթները: Վաճառատուններ հրդեհի տրուեցան: 100 սպանեալ եւ 50ի չափ վիրաւորներ կան:

Քարաշիէն Հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի երկու անդամներ «դաւաճան» որակեցին կանտին եւ յայտնեցին Թէ բուռն կերպով պիտի պայքարին անոր դէմ:

Ռիազանովի արտախուզը

Ռուսիայէն առնուած լուրերու համաձայն, Մոսկուայի Մ'արքս-Էնկէլս հաստատութեան նախկին տնօրէնը եւ Էնկէլսի կտակակատարը Ռիազանովի ձերբակալուած է կէփէուի կողմէ եւ Սիպերիա աքսորուած:

Կը յիշուի Թէ փետրուարի վերջերը Ռիազանովի պաշտօնազուրկ եղաւ,, վտարուեցաւ հաւմայնավար կուսակցութենէն եւ իր անունը ջնջուեցաւ գիտական ակադեմիոյ անդամներու ցանկէն: Այս շնորհազրկութեանց պատճառ ցոյց կը տրուէր Թէ Ռիազանովի դաւաճանած է հաւմայնավար կուսակցութեան, Ռուսիոյ եւ արտասահմանի մէնշեվիքներուն միջեւ՝ միշնորդի դեր կատարելով:

ԹՐՔԱԿԱՆ ԾԽԱԽՈՏԻ ՏԱԳՆԱՊԸ

Պոլսոյ եւ Իզմիրի ծխախոտի վաճառականները մէկմէկ պատուիրակութիւն կազմած են, որպէս զի ֆնտեսական գործավարութեան հետ շփումներ ունենան դրամատուններու աւանդ ձգուած ծխախոտներու մասին:

Վաճառականներու քննութեանց հաժանաչն, 925էն եւ 926էն ի վեր դրամատուններուն աւանդ դրուած ծխախոտները շուրջ 4 միլիոն քիլոյի չափ են: Այս ապրանքները աւանդ վիճակէն հանելու համար, տնտեսական գործավարութեան միջոցով երկու միլիոն ոսկիի օժանդակութիւն պիտի խնդրուի գործավարներու խորհուրդէն:

*** Տրապիզոնի, Որդուինի եւ Տիւզճէի ծխախոտ մշակողները այս տարի շատ քիչ ծխախոտի ցանք ըրած են, որովհետեւ եգիպտոսի արտածումը դադրած ըլլալով, իրենց բերքը մներուած կը մնայ:

«ԹՈՒՐՔ ՕՃԱԽ»ՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋ

Գրեր էինք Թէ խալքը կը մտածէ ֆաշական կազմակերպութեան վերածել «Թուրք Օճախ»ները: Թրքական ընատոլու գործակալութիւնը ֆերքեւով այս լուրը, կը հաղորդէ.—

Շահագրգռուող անձնաւորութիւններու յայտարարութեան համաձայն, ոչ մէկ հիմ ունի այն լուրը Թէ խալքը երկրին մէջ ֆաշականին նման կազմակերպութիւն մը պիտի ընէ:

Այսօրուան կացութիւնը հետեւեալն է,— կուսակցութիւնը կը փափաքի Թուրք օճախները բոլորովին իրեն կցել, երկու պատճառով. նախ՝ որովհետեւ խալքը որոշած է երիտասարդութեամբ շատ մօտէն հետաքրքրուիլ եւ անոր մտաւոր ու քաղաքական կրթութեան առաջնորդը ըլլալ: երկրորդն ալ այն է որ Թուրք օճախները իբր մշակոյթի կեդրոն՝ կուսակցութեան սկզբունքները ունին, ըրող է որ երիտասարդութեան մէկ ձեռքով առաջնորդուիլը աւելի լաւ արդիւնք պիտի տայ:

Միացման որոշումէն վերջ, ամէն տեղերու կուսակցութեան շէնքերուն մէջ կամ կից՝ երիտասարդութեան համար օճախ մը պիտի գտնուի: Այս վայրերուն մէջ ոչ մէկ բան պիտի խնայուի երիտասարդութեան ազգային, քաղաքական եւ մարմնական կրթութեան համար:

ՈՒՍԹրիՔԻ ԳԱՅԹԱԿՂՈՒԹԻՒՆԸ

Ուսթրիքի գայթակղութիւնը քննելու պաշտօն ունեցող խորհրդարանի քննիչ յանձնախումբին տեղեկագրին եզրակացութիւնները՝ ձեռամբարձ քուէարկութեամբ ընտրուեցան խորհրդարանին կողմէ եւ որոշուեցաւ Գերագոյն Ատեանի յանձնել նախկին դատական նախարարը Ռաուլ Փէրէն, դասթօն Վիտալը, Ալպէռ Ֆավրը, Ռընէ Պէնարը, Նման պարագաներու մէջ, դատը տեղի կ'ունենայ հետեւեալ կերպով: Ամիջապէս որ քուէարկուած բանաձեւը դրկուի Գերակոյտին, նախագահը մասնաւոր նիստի մը կը կանչէ Գերակոյտը անոր հաղորդելու համար իրեն փոխանցուած եզրակացութիւնները: Դադարէ մը վերջ, ժողովը կը յայտարարուի բացուած իբր դատական Ատեան եւ Գերագոյն Ատեանի դատաւորները կը բազմին Գերակոյտին մէջ:

Գերագոյն ատեանի նախագահը, Գրոճածրարը կը յանձնէ ընդ. պատասխանին որպէս զի պատրաստէ սկզբնական ամբաստանագիրը:

Դասը, հաւանական է որ տեսնուի հոկտեմբերին:

ՕՏԱՐԱՑՄԱՆ ՋԱԿԱՏԻՆ ՎՐԱՑ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԵՆ ՄԵՐ ԲԱԽՏԱԿԻՑ ՌՈՒՍԵՐԸ

Ե.

ՌՈՒՍ ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉԸ

Ռուս զաղթական ժողովուրդը ունի նաեւ ուժեղ կազմակերպութիւն մը առողջապահական եւ բժշկական առաջադրութիւններով։ Որովհետեւ անհրաժեշտ է աշխատիլ ոչ միայն ռուս պահելու տարագիր երիտասարդութիւնը, այլ նաեւ առողջ պահելու երկրէ երկիր նետուած ռուս բազմութիւնները։

Որովհետեւ տարագիր բոլոր ժողովուրդներուն առջեւ դրուած են երկու կարեւոր խընդիրներ, — Ջուլում եւ հիւանդութիւն։

Եւ ռուս զաղթական ժողովուրդը կազմակերպուեցաւ՝ պայքարելու համար նաեւ հիւանդութեան դէմ։ Մտածեց վերահիմնել Ռուս կարմիր Խաչը, զոր բոլշեւիկները լուծած էին 1918ի յունուարին։ Բայց ինչպէս ձուլումի, նոյնպէս հիւանդութեանց դէմ կռուելու համար, տարագիր ժողովուրդը կը բախի հիւրընկալ երկիրներու եւ միջազգային առողջապահական կազմակերպութիւններու արգելիչ օրէնքին։

Արդարեւ Ժընեւի կարմիր Խաչի Միջազգային կոմիտէն ամէնուն չի թոյլատրեր կարմիր Խաչեր կազմել։ Մասնաւորաբար երբ բոլշեւիկները 1918ին կազմեցին իրենց կարմիր Խաչը, այլ եւս պետական իրաւական յենարանէ կը զրկուէր ռուս զաղթականը։ Հետեւաբար ռուս զաղթականները եւս չէին կրնար ստեղծել իրենց անկախ կարմիր Խաչերը։ Հակառակ այդ արգելքին, Ռուսերը յաջողեցան արտօնութիւն ստանալ։ Ժընեւի իրաւունք տուաւ այն ռուս բազմութեան, — որ հեռացած է երկրէն եւ չի կրնար վերադառնալ՝ քանի կը տեւէ Ռուսիոյ ներկայ վարչաձեւը, — հիմնել անկախ կարմիր Խաչ մը, պայմանաւ որ իր անունով զանազանուի բոլշեւիկ կարմիր Խաչէն։ Այսպէս Ռուսերը ունեցան Ռուս Նախկին կարմիր Խաչի Ընդհ. ֆնօրէնութիւն մը։

Նախկին Ռուս կարմիր Խաչի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը նստի Rue de Rome (Փարիզ), համեստ շէնքի մը մէջ, սակայն իր գործունէութիւնը կրնայ նախանձ շարժել որեւէ երկրի կարմիր Խաչի։

Այս կարմիր Խաչը ինքզինք կը նկատէ շարունակութիւնը նախապատերազմեան Ռուսիոյ կարմիր Խաչին, որ ունէր 25 միլիոն րուբլի (ոսկեդրամ) դրամագլուխ մը։ Իր կալուածները կը գնահատուէին 35 միլիոն րուբլի (ոսկեդրամ), իր մթերատնոցներուն մէջ ամբարուած առարկաները՝ 18 միլիոն։ 1914 - 1917 իր գործունէութիւնը կարելի է գնահատել տյն ծախքերով, որ հասան քանի մը հարիւր միլիոն րուբլիի։

Այդ կարմիր Խաչը շարունակեց իր գործունէութիւնը նոյնիսկ յեղափոխութենէն յետոյ՝ 1917 փետրուարէն մինչեւ տարեվերջ։ 1918ին նոր կառավարութիւնը լուծեց զայն։

Կեդր. կոմիտէն, որուն նախագահն էր Կոմս Իգնատիեւ, հեռացաւ երկրէն, ոմանք իշան հարաւային Ռուսիա, ուրիշներ մեկնեցան Սիպերիա։ Ժամանակաւորապէս Կարմիր Խաչեր հիմնուեցան Քիեվի մէջ (1918), Սիպերիոյ մէջ (1919), ինչպէս նաեւ Արխանկէլի, Եսթոնիոյ մէջ եւ այլուր, օգտակար հանդիսանալով այն բանակներուն, որոնք կը կռուէին երկրին նոր վարչաձեւին դէմ։ Քիեվի Կարմիր Խաչը, նահանջելով տեղափոխուեցաւ Օտեսա, Ռուպան, եւ գործեց Տէնիքէնի ու Վրանկէլի բանակներուն ճակատին վրայ։ Իսկ Սիպերիոյ Կարմիր Խաչը՝ Քոլչակի բանակին ոգեմաճակատին վրայ։ Ոչ մէկ Կարմիր Խաչ կրցած է ցոյց տալ այն զոհողութիւնը եւ տա-

ռապանքը, զոր ցոյց տուին ռուս Կարմիր Խաչերը։ Իսկական ոդիսական մը կը կազմեն ռուս հիւանդապահուհիներուն եւ բժիշկներուն կեանքը Միպերիոյ ոգմաճակատէն սկսեալ մինչեւ Քրիմի սովահար շրջանները։ Ահաւոր տեսարաններ տակաւին կը ծնան փորագրուած անոնց իւրաքանչիւրին հոգիին մէջ։ Ժողովուրդը կը փախչէր հրդեհուած քաղաքներէն, տարափոխիկ հիւանդութիւնները կը հնձէին զաղթականները, ճամբաները անանցանելի դարձած էին դիակներու զարշահոտութեան պատճառով, անօթութի՛ւնը, յոգնութի՛ւնը...։

Կարմիր Խաչը զրկուած էր նիւթական աղբիւրներէ, փճացած էին առողջապահական եւ վիրաբուժական բոլոր առարիանները եւ գործիքները։ Տնտեսական փլուզումը, հաստատ վարչաձեւի մը պակասը, վիրաւորներու ահաւոր թիւը աներեւակայելի դժուարութիւններ կը պատճառէին Կարմիր Խաչին։ Անհրաժեշտ էր օգնութեան հասնիլ անզէն քաղաքացիին ու դիւղացիին, կռուող զինուորին ու բանտարկեալին, սովահար երախաներուն ու մայրերուն։

Ի վերջոյ յաղթութեան եւ նահանջեցին այն բոլոր բանակները, որ կը կռուէին բոլշեւիկներուն դէմ։ Ժողովուրդէ ստուար թեւեր ուղղուեցան Պոլիս, Պերլին, Սոֆիա, Վիեննա, Փարիզ։ Դադրած էր պատերազմը։ Սակայն օտար ափերու վրայ նետուած անտէր ժողովուրդը կարելի չէր թողուլ առանց խընամքի եւ հոգածութեան։

Երբ Կարմիր Խաչի Նախկին կեդր. կոմիտէին նախագահը, կոմս Իգնատիեւ, — որ եղած է նաեւ կրթական նախարար, — Փարիզ հասաւ 1919ին, ստանձնեց Ռուս Կարմիր Խաչին վերակազմութեան հոգը արտասահմանի մէջ։ Անմիջապէս մասնաճիւղեր կազմուեցան Պոլսոյ, Սոֆիայի, Պելկրատի մէջ։

Վրանկէլի պարտութենէն (1920), Քրիմի պատերազմէն յետոյ, անհրաժեշտ տեսնուեցաւ աշխատիլ որ յարատեւէ արտասահմանեան Ռուս Կարմիր Խաչը։ 1921ին Փարիզի մէջ կատարուեցաւ խորհրդակցութիւն մը, որուն կը մասնակցէին կոմս Իգնատիեւ եւ 9 ուրիշ անդամներ։ Որոշուեցաւ գործերը կեդրոնացնել մէկ մարմնի ձեռքերուն մէջ, այդ մարմինը հրաւիրելով Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչին իրաւական ժառանգորդը։ Այդ հիման վրայ, դիմում կատարուեցաւ Ժընեւ։ 1922ին Ժընեւի Կարմիր Խաչի Միջազգային Կոմիտէն ճանչցաւ գոյութիւնը Նախկին Ռուս Կարմիր Խաչի Ընդհ. Տնօրէնութեան։

Այդ օրէն ասդին, արտասահմանեան Ռուս Կարմիր Խաչը լծուեցաւ իր գործին այս անգամ տարբեր ճակատի մը վրայ։ Այսօր այդ ճակատն է, որ կը շահագրգռէ մեզ եւ դաս մը կրնայ դառնալ մեր արտասահմանեան անկազմակերպ կացութեան մէջ։ Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչի Ընդհ. Տնօրէնութեան քարտուղարն է Գ. տը Վիթ, փոխ-նախագահը Խնամատարութեան Միջազգային Ընկերութեան։ Ան եղած է ծերակուտական, եւ բախաններու և մայրերու պաշտպանութեան ընկերութեան նախագահ, զինուորներու ընտանիքներուն խնամատարութեան քարտուղար։ Այս աշխոյժ մարդն է, որ կը վարէ Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչը, յարաբերութիւն կը մշակէ միջազգային նման կազմակերպութիւններու հետ, կը հաղորդակցի միջազգային զաղթականներու բարձր գործակալութեան հետ։

Թէ Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչը ի՞նչ արժէք ունի, ցոյց կուտայ իր ամսական ծախքերու գումարն իսկ, որ կը հասնի 500 հազար ֆրանքի։ Ի՞նչպէս կը գոցէ այդ ծախքերը։ — Նուէրներով, զոր կը ստանայ հանրային եւ միջազգային կազմակերպութիւններէ, եւ հասոյթով իր ստեղծած հաստատութիւններուն (հիւանդանոց, բուժարան եւայլն.)։ Պուկարիայէն եւ Չեխոսլավիայէն կը ստանայ կարեւոր գումարներ, զոր կը հաւաքեն իր ժամանակիւղերը։ Վեց տարուան մէջ, մինչեւ 1 յունուար 1929, Եւրոպայի եւ Միջերգրային Արեւելքի Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչին հիմնած հաստատութիւններուն պիւտճէն կը հասնի 40 միլիոն ֆրանքի։ Կարմիր Խաչի Կոմիտէներուն պիւտճէն առանձին։

Ռուս Նախկին Կարմիր Խաչի վարիչներուն մէջ ծանօթ են Իվանիցկի, Նախկին ծերակուտական, որ 1877էն ի վեր կապուած է այս մարմնին, յետոյ Քրիլով, օրիորդներ Ռոմանոֆ, Մառի Դովոլին, Օ. Զոգրաֆօ, կոմսուհի Շուվալոֆ եւ ուրիշներ։

Վերջերս Ռուս Նախկին Կ. Խաչի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը Օթ-Լուարի մէջ (Ֆրանսա) գնեց գեղեցիկ ապարանք մը, որ պիտի ծառայէ իբրեւ ապաքինարան 40 հոգիի համար։

Զափազանց կարեւոր են հետեւեալ բաժանումները, զոր ստեղծած է Ռուս Կարմիր Խաչի Ընդհ. Տնօրէնութիւնը։

1.— Ռուս երախաներու Օժանդակութեան Մարմին, որուն նախագահն է իշխանուհի Լիվենկի (տիկինը մեծ դուքս Դմիտրի Պավլովիչի, փոխ նախագահն է իշխանուհի Մէսչէրսկի ընդհ. քարտուղարը օրիորդ Ռոմանոֆ, որ կը կրէ պատերազմի խաչի պատուանշան մը։ Ութ տարուան ընթացքին, այս Մարմինին ծախքերը հասան 8,500էն 213,000 ֆրանքի։ Այս Մարմինը Պիյեանքուրի մէջ հիմնած է մանկատուն մը 40 հոգիով, Վէյըրիէրի մէջ՝ գիշերանոց մը 40 50 պատուհիներու համար, որոնք կը լաճախեն լիսէ կամ բարձրագոյն վարժարանները։ Ամէն տարի կը մատակարարէ տկարակազմ ուսանողներու արձակուրդի երկու ճիւղեր։ Անցեալ տարի 2,358 հոգի նըպաստ կը ստանային։ Նոյն տարին բաշխեց 2400 քիլօ բրինձ, շաքար, ապրցու, քաքաօ, 3,000 տուփ խտացեալ կաթ։ Աւելի քան 3000 ռուս ընտանիքներ այս Մարմինին կը պարտին իրենց զաւակներուն շնորհուած խնամքը։

Այս Մարմինը կ'աշխատի նաեւ ձուլումի դէմ բացուած պայքարի ճակտին վրայ, ռուս երախաներու մէջ։

2.— Ռուս հիւանդներու եւ տկարակազմներու օգնութեան Կոմիտէ, որուն նախագահն է կոմսուհի Ա. Շուվալոֆ, փոխնախագահներ Օրիորդներ Գովոլին եւ Զոգրաֆօ։ Այս Մարմինը ծախսած է մօտ 50,000 ֆր. բուժարանի, սանաթորիոմի, լիմարանոցի մէջ ընդունուած իր հիւանդ ազգակիցներուն համար։ Կը հոգայ նաեւ Վիլժիւիֆի ռուսերէֆրանսական հիւանդանոցին, Պրիւնուայի ապաքինարանին ռուս հիւանդներուն ծախքերը։ Մեծածախս նուէրներ կ'ընէ, ամէն կաղանդի ու Զատկի, իր հիւանդներուն համար։

3.— Սանաթորիում մը, զոր հիմնած է իշխան Ալեքսանդր Գազարին։ Այստեղ կ'ընդունուին միայն այրերը։

4.— Ռուս Հիւծախտաւորներու Օգնութեան Կոմիտէ, որ կը գտնուի կոմսուհի Շուվալոֆի հովանաւորութեան ատկ։ Այս կոմիտէն անցեալ տարի մէկ շաբթուան մէջ հանգանակեց 115 հազար ֆրանք, եւ հիմնեց 50 հազար ֆրանքով սանաթորիում մը ռուս կիներուն համար։ Դարձեալ այս Մարմինը աւելի քան 40,000 ֆրանք ծախսած է այն հիւծախտաւորներուն համար, զորս կարելի չէ տեղաւորել այս սանաթորիումներուն մէջ, եւ պէտք է խնամել առանձին։

ՔԱՂՔԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՀԱՐԱՒ. ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՆ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՅՐԷՍԻ ՄԷՋ

ՊՈՒԷՆՈՍ ԱՑԻՐԷՍ.— Պուէնոս Այրէս եւ Դաշնակցութիւն...

Ո՞վ կը մտածէր, որո՞ւ մտքէն կրնար անցնիլ, որ քսան կամ աւելի տարիներ առաջ, իր կամքէն անկախ այս ափերը ինկած առաջին գաղթականութեան հետ պիտի գար նաեւ իննսւնական թուականներու կեանտու աստղը։

Եւ սակայն, ահա իրականութիւնը։ — Հարաւային Ամերիկայի զանազան Հանրապետութիւններու մէջ ցրուած, համեմատաբար երիտասարդ կոմիտէներու պատգամաւորները անցեալ փետրուարին տօնական օրերուն հաւաքուեցան Պուէնոս Այրէս, գումարելու Հ. Յ. Դ. Հարաւային-Ամերիկայի Առաջին Շրջանային ժողովը։

*
**

«Նպատակ ունենալով Հ. Յ. Դաշնակցութեան վեհ դերօշին տակ գործել կազմակերպ ուժերով, ունեցանք ընկերական հաւաքոյթ մը եւ երկար խորհրդածութիւններէ, ազատվիճաբանութիւններէն վերջ, դեղտուեցաւ կազմակերպելու գործին վրայ ծուլացած կազմը, վերականգնելու համար գործունէութեան նոր շրջան մը»։

1912 Դեկտ. 12ի արձանագրութիւնն է այս օրհցոյց կուտայ Թէ մինչեւ այդ թուականը այստեղ տարուած են կուսակցական աշխատանքներ։

Նոյն այդ ժողովին հինգ ընկերներէ կազմուած մարմին մը կ'ընտրուի հետեւեալներէն.— ընկ. Եր. Մալխասեան, կար. Մելիքեան, Ստ. Տիւճեան, ընկ. Ումպրեանց եւ Խոսրով Կ. Ն. Վշտունի։ Այս խումբէն, (եթէ ողջ կան), այստեղ ոչ մէկը չկայ, որպէսզի կարելի ըլլար անցեալի մասին տեղեկութիւններ քաղել։

Նոյն ամսու առաջին իսկ ժողովներուն կը կազմակերպուին Պուէնոս-Այրէսի Հ. Յ. Դ. առաջին խումբերը, «Եփրեմ» եւ «Ըանթ», կապ հաստատելով Ուրեմտեան բիւրօյին հետ։

1913ին Պուէնոս-Այրէսէն քանիմը կարող ընկերներու հեռանալը պատճառ կըլլայ, որ կուսակցական աշխատանքները ժամանակ մը շատ թոյլ ընթանան, երբեմն նոյնիսկ դադրելու աստիճան։ Մինչեւ 1915, կուսակցական նուիրական դրօշին նախանձախնդիր ընկերներու կողմէ կարելի կ'ըլլայ վերահաստատել նոր կոմիտէ մը, վաւերացում ստանալով Հիւս. Ամ. Կ. կոմիտէէն։

Կարճ ժամանակամիջոցի մէջ, խանդավառութեամբ տարուած աշխատանքները իրենց բեղնաւոր արդիւնքը կուտան, բարձրացնելով անդամներու թիւը եւ աշխատանքի տրամադրութիւնը։ Գուցէ առաջին անգամ ըլլալով այդ օրերուն կը ստացուի Գահիրէի «Ցուսաբեր» եւ Թիֆլիսի «Հորիզոնը»։

Նոյն տարուան Հոկտեմբեր ամսուան կը կազմակերպուի կորդավայի կոմիտէն, «Արծիւ» խումբով։

Պուէնոս Այրէսի մէջ կը յիշատակուի «Արարատ» խումբը։

1916ին Պ. Այրէսի կոմիտէն գործօն մասնակցութեան ցոյց կուտայ Հայ կամաւորներուն նպաստող Հանգանակիչ մասնախումբին։

1917ը արտագաղթի շրջան մըն է։ Ակէ զատ ալ, կամաւորական շարժումներուն մասնակցող ընկերները խումբ խումբ կ'ըսկսին հեռանալ, գլխաւորապէս դէպի Հիւս. Ամերիկա։ Այս ընկերներէն շատերը երկար տարիներ հեռուէն հեռու աշխատած են իրենց բարոյական կամ նիւթական օժանդակութիւնը հասցնել Պուէնոս-Այրէսի կոմիտէին։

1918 20 թուերուն կազմակերպութիւնը կը զբաղի ներքին աշխատանքներով, մէջ ընդ մէջ իր մասնակցութիւնը բերելով այս կամ այն ազգային ձեռնարկներուն։ Օժանդակած է «Հայրենիքի ֆոնտին» (վիճակահանութեամբ)։ Սերտ կամ անմիջական կապ է պահած Ազգային Միութեան հետ, ունենալով իր ներկայացուցիչը։ Մասնակցած է «Սիլիկիոյ ինքնապաշտպանութեան» եւ զանազան ազգային ձեռնարկներու, չխնայելով պահանջուած օժանդակութիւնը։

1921ին Հ. Յ. Դ. «Մուրատ» Ակումբը կենդանի օջախ մը կը դառնայ ընթերցասէր ու գրականութեան կարօտ հասարակութեան մը համար։ Կը ստացուին «Հայրենիք», «Ասպարէզ» «Ճակատամարտ», «Ցուսաբեր» «Հայաստան» եւ ընկերոջ մը կողմէ նուիրուած «Ըրմենիա» թերթերը։ Այս լայնածաւալ անապատին մէջ մէկ մէկ օվասիաներ, որոնք մինչեւ այսօր ալ կը ծնան լայն հասարակութեան ծարաւին յագուրդ տուող լաւագոյն միջոցները։

1922ին, հետզհետէ եկող հայրենակիցները իրենց հետ կը բերեն նաեւ ազգային նոր շունչ մը, առիթ տալով, որ տեղս ալ մտածէ իր նեղքին կազմակերպութեան մասին։ Դաշնակցութիւնը չի խնայեր իր աջակցութիւնը։ Մարտ ամսուն գոյացած ընկերական ժողովը գոհունակութեամբ կ'ընդունի նորակազմ «Հայ Գաղ. Միութիւն»ը, մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձնելով անոր ապագայ զարգացման խնդիրը։

Նոյն այդ օրերուն, տիրող տրամադրութիւններուն ընդառաջ երթալու համար, դաշնակցական ընկերները ձեռնամուխ կ'ըլլան թատերական գործին։ Ընկ. Օննիկ Թարագճեանի շնորհիւ հիմը կը դրուի հայկական թատրոնի մը որ արդէն իր գեղեցիկ արդիւնքները սկսած է տալ։

1923ը կուսակցական մասնաւորական բարձրագոյն շրջան մըն է (եթէ մէյայն կարելի է այս ձեւով բնորոշել), երբ ընկերները իրենք զիրենք ի վիճակի կըզգան շօշափելու ժամուլի եւ արտաքին բողոքականի նման լուրջ խնդիրները։ Առաջին անգամ այս հարցին կը մօտենայ Ց. Թահմազեան, հին ու փորձառու ընկեր մը, վերջէն գրեթէ այս գործին առանցքը դառնալով։

Այս առթիւ կը ստեղծուի մեծ ոգեւորութիւն։ Նոյն տարուան յունիսի 24ին ներկայացան 14 ընկերներ։ Այնուհետեւ ամէն ժողովի 3 5 նորեկներու մուտքը սովորական կ'ըլլայ։

Անշուշտ, թափուած աշխատանքներու արդիւնքը պէտք է համարել ճրշդ այդ օրերուն կազմակերպուած Մոնթէվիտէոյի եւ Պէրիսոյի կոմիտէները։

Թերթի խնդիրը կը դառնայ օրակարգի նիւթ։

1924 յուլիսի 26էն սկսեալ հրատարակուող խմորատիպ «Ղողքի Ձայնը» փորձ մըն էր, լարուած տրամադրութիւնները մեղմելու համար, մինչեւ ծրագրուած «Հորիզոն»ի հրատարակութիւնը։ Ցաւօք փորձեր որոնք սակայն իրենց գեղեցիկ պահերն ունեցած։

Մինչ այդ կը կազմուի խմբագրական ու տնտեսական մարմիններ։ Դիմումներ կ'ըլլան պաշտօնական անձերու, որոնք կը խոստանան իրենց նիւթական եւ բարոյական աջակցութիւնը։ Ի վերջոյ, 1925 Յունուարին կը հրատարակուի «Հորիզոն»ի առաջին թիւը։

Ընկերական ժողովը կը գոհունակութեամբ կ'ընդունի նորակազմ «Հայ Գաղ. Միութիւն»ը, մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ դարձնելով անոր ապագայ զարգացման խնդիրը։

Նոյն այդ օրերուն, տիրող տրամադրութիւններուն ընդառաջ երթալու համար, դաշնակցական ընկերները ձեռնամուխ կ'ըլլան թատերական գործին։ Ընկ. Օննիկ Թարագճեանի շնորհիւ հիմը կը դրուի հայկական թատրոնի մը որ արդէն իր գեղեցիկ արդիւնքները սկսած է տալ։

1923ը կուսակցական մասնաւորական բարձրագոյն շրջան մըն է (եթէ մէյայն կարելի է այս ձեւով բնորոշել), երբ ընկերները իրենք զիրենք ի վիճակի կըզգան շօշափելու ժամուլի եւ արտաքին բողոքականի նման լուրջ խնդիրները։ Առաջին անգամ այս հարցին կը մօտենայ Ց. Թահմազեան, հին ու փորձառու ընկեր մը, վերջէն գրեթէ այս գործին առանցքը դառնալով։

Այս առթիւ կը ստեղծուի մեծ ոգեւորութիւն։ Նոյն տարուան յունիսի 24ին ներկայացան 14 ընկերներ։ Այնուհետեւ ամէն ժողովի 3 5 նորեկներու մուտքը սովորական կ'ըլլայ։

Անշուշտ, թափուած աշխատանքներու արդիւնքը պէտք է համարել ճրշդ այդ օրերուն կազմակերպուած Մոնթէվիտէոյի եւ Պէրիսոյի կոմիտէները։

Թերթի խնդիրը կը դառնայ օրակարգի նիւթ։

1924 յուլիսի 26էն սկսեալ հրատարակուող խմորատիպ «Ղողքի Ձայնը» փորձ մըն էր, լարուած տրամադրութիւնները մեղմելու համար, մինչեւ ծրագրուած «Հորիզոն»ի հրատարակութիւնը։ Ցաւօք փորձեր որոնք սակայն իրենց գեղեցիկ պահերն ունեցած։

Մինչ այդ կը կազմուի խմբագրական ու տնտեսական մարմիններ։ Դիմումներ կ'ըլլան պաշ-

քօնները, Եգիպտոս եւ Ա[մերի]կա զանազան ծանօթ ու հնաւոր անհատներու, որոնք յօժար տրամադրութիւն կուտան պէտք եղած օժանդակութիւնը հասցնելու։ Կը նաեւ մասնաւոր ֆոնտ մը։

1924 օգոստոս 17ի «Երկիր»ը փայլուն փաստաթուղթ է դաշնակցականի ինքնաքննութեան ու գաղափարապաշտպանութեան։ 8 տարիին այն է, որքան եռանդով սկսած գործունէութիւնը կը շարունակուի հետզհետէ կը թանձրանայ։

1927ին իբրեւ գործիչ Հայ Ամերիկա կուգայ Մեծատուրեան։ Վեց ամիս ընթացքին, ընկ. Մեծատուրեան յաջողած է այցելել Մոնթեվիտէոն կորտովա եւս։ Բացի զուտ սակցական ներքին աշխատանքէ, իր օրով եւ նախաձեռնութեամբ իրագործուած են մի քանի ազգային ձեռնարկներ յետագային լաւագոյն արդիւնքներ տուած։

Այս շրջանէն վերջ կուսակցական գործունէութիւնը կը շարունակուի մինչեւ 1930ի վերջերը եւ նոր տարուան սկիզբները իբրեւ «Արարատ», «Ընդրանիկ», «Հայաստան», «Սերոբ Աղիւր», «Ցուսաբեր» եւ այլն. խումբերը, նախաձեռնութեամբ Պուէնոս Այրէսի տնտեսական երիտասարդ ուժերը։

Այսպէս ուրեմն ինքնափոփոխումի շրջանը լրացած հանդիսացաւ եւ հին, փորձուած ընկերներն ալ ձեռք ձեռքի տուած կ'ունենանք մեր առջեւ նոր նահանջի ժողովը։

*
** Հ. Ց. Դ. քառասնամեակը յոբելեանը Պուէնոս-Այրէսի տօնուած է երկու անգամ։ 1930 Հոկտեմբեր 5ին ընկերական հաւաքոյթ, իսկ կրկրդ, Դեկտ. 13ին ընկերական շրջանի մը մէջ մեծ հոյս։

ՍՄԲԱՏ ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ

ՕՏԱՐ ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՊԱՐԶ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ ԹԷ ԱՆՇԼՈՒՍ

Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ ջեւ կնքուած մաքսային ձայնութիւնը՝ որուն գլխաւոր տարրերը տուինք նախորդ անակնկալի բերած է նոյն գերման շրջանակները եւ զումի մատնած եւրոպական տուութիւնները, մասնաւորաբար Ֆրանսան։

Բացի ընկերվարական փիւլէտոնէն ուր Լէոն Պլում գրէ Թէ ձայնութիւնը — եթէ իրագործուի — ձակատակ չի ըլլայ դաշնագրութեանց, ընդհանրապէս ամբողջ մամուլը կը ծէ Թէ եւրոպայի խաղաղութիւնը է որ վտանգի ենթարկուած։ Ազգակոմեան Թերթերը կը գտնեն որ Ֆրանսա եւ իր բարեկամները տակաւին պատասխանի ոչ շարժում ցոյց կուտան։

Ի՞նչ Անկախութիւն

... կը գրէ «Թան» որ ինչատայ Թէ հարցը կը դառնայ Անշլուսի իրականացման շուրջ։

— Գալով Աւստրիոյ անկախութեան, կը բաւէ ուշադրութեամբ կարդալ փրոթոքոլին յօդուածները, հասկնալու համար Թէ իմաստէ զուրկ բառ մը չկայ։ Երկու երկիրներու մէջեղ խանգարութիւնները պիտի բացարձակապէս ազատ, բացի քանի բացառութիւններէ, ժամանակաւոր կերպով։ Գերմանիա Աւստրիա պիտի մշակեն տա-

ՄԱՀԱՑՈՒ ՀԱՅՏՆԻ Ա. ՔԱՐՏԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՂԹԱՀԱՐՈՒ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԻ ԱՌԹԻՒ

ՆԱԽԱՏԵՍ ՀԱՅՏՆԻ ՔԱՐՏԻՆ ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑԸ

Ընկերվարական Ժողովրդավարական Միութեան Ազգային Ժողովի Ա. Ընտրական Շրջանի Ընտրողներուն

Ընկերներ,

Ես Ձեզմէ կը խնդրեմ ձայնս տալ Ընկերվարական Ժողովրդավարական Միութեան թեկնածու Հայտնի Քարտինի առթիւ հարցազրոյցի մը համար։

Ինչո՞ւ ես կը խնդրեմ Ձեզմէ ձայնս տալ Հայտնի Քարտինի առթիւ հարցազրոյցի մը համար։

Որովհետեւ Հայտնի Քարտինի հարցազրոյցը ամենէն լաւ միջոցն է ցոյց տալու, թէ ինչպէս Ընկերվարական Ժողովրդավարական Միութիւնը կը պայքարի ժողովուրդին

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ

վաղը Շբ. իրիկուն ժամը 8.30էն սկսեալ եւ առաւօտ Salle pour Fêtes ի մէջ
94 Bld. Auguste Blanqui *մէթրօ* Glacière

կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

կը խօսին՝ ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Դեղարուեստական բաժինին կը մասնակցին՝ Օր. Պիւլպիւլեան, Պ. Նաւասարդեան (*երգ*), Պ. Պ. Պալապանեան, Ս. Թորոսեան (*արտասանութիւն*), Սիփան *երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ* Պ. Սաքօ ցակոբեանի:

Եւրոպական պար, ընտիր ճազ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

Տոմսերը կը ծախուին «Յառաջ»ի խմբագրատունը

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒԻՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանին մէջ, 11 Rue Dunoir: կը խնդրուի բոլոր ներկայացուցիչներէն ոլորշեալ ժամուն ներկայ ըլլան:

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՍԷյԼԻ ՄԷՋ

Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սկսեալ Լուի մէջ

Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Սինէ թափի վէր. Մարսէյլ

իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին Պուլվար Օտտօի սինէմային մէջ

կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա ֆոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ *29* մարտ կիրակի ժամը *2.30*ին Պուա ֆոլոնպի Թաղապետական սրահին մէջ։

կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

երգ, նուագ, արտասանութիւն եւ սիրուն անակնկալներ

կը ներկայացուի՝ «ԲԱՆԱԿՈՒՄ ՄԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ»

Սկաուտական կեանքէ *Մուտք 3 ֆրանք*

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ

Շապին Գարահիսարի եւ շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութեան կողմէ։ 4 Ապրիլ Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ։ Société Française de Photographie *սրահներուն մէջ, 51* Rue de Clichy, Paris, (Casino de Paris *դիմացը*), *մէթրօ* Place Clichy *կամ* Trinité.

կը ներկայացուին՝ ԴՈՒՈՒՄԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԸ

եւ ԱԶԳԻՍ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ (գաւեշտ)

ԱՔՍՈՐՑԷՆ ՎԵՐՋ (ողբերգութիւն)

Եւրոպական պար, ճազ պանտ, հայկական պարեր կովկասեան նուագով ժամնաւոր սրահներու մէջ։

Հաւկթախաղ, attraction եւայլն, ճոխ եւ աժան պիւֆէ

Մուտք 10 Ֆրանք

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՊԱՐԱՇԱՆԴԷՍ ՏԷՕՒՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Զմիւռնիոյ Նահանգային Հայրենակցական Միութեան կողմէ։ Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ Տէսինի Մօսիէթէ Լիոնէզի սրահին մէջ։

Եւրոպական ընտիր նուագ

Մուտք՝ այր եւ կին 5 ֆրանք Առանձին 3 ֆրանք

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Եօզկատի եւ շրջ. Հայր. միութեան կողմէ

Այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին,

150 Rue Lafayette, փոն Թ'Էվէք

կը ներկայացուի՝ ՍՈՒՐԲ ՏՕՄԷՆԻԲ ԿՂԶԻՈՑՆ ԳԵՐԻՆ

եւ զ ա ւ ե շ տ մը

Հ. Յ. Դ.

Փ Ա Ր Ի Զ

ԱՒՆՈՒՎԻԼ-ԼԷ-ԿՈՆԷսի Ռազմիկ խումբի ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ընկ. Պուճիկեանի բնակարանը, 63 rue du Parc, Աւնուվիլ:

ԱՆԻԷՒԻ Զէյթուն կոմիտէի վիճաբանական ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.45ին 142 Rue du Menil կամ 1 Rue de Metz, Asnières. Ստիպողաբար կը հրաւիրուին բոլոր ընկերներն ու համակիրները։ Նիւթ՝ շարունակութիւն նախորդի:

ՖԼԻՇԻ ՍԷՆԹ ՈՒԷՆ Լըվալուայի «Ազատամարտ» խումբի ժողովը այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլիշի, Place République, պիւրօ Թապայի ներքնասրահը: Շամակիրները կրնան ներկայ ըլլալ:

Գ Ա Հ Ա Ռ

ՄԱՐՍԷյԼԻ Աղբիւր Սերոբ ենթակոմիտէն ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, այս կիրակի ժամը 2.30ին կուսակցութեան սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷյԼԻ Ջաւարեան ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի ժամը 2.30ին ճանօթ հաւաքատեղին :

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ԼԻՈՆԻ Նալլուխանի Հայր. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը ընդ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 2ին երրորդ Թաղապետարանի գրադարանին մէջ։

Կը խնդրուի բոլոր 18 տարիքը լրացնող երկսեռ հայրենակիցներէն որ բարեհաճին ներկայ ըլլալ այս ժողովին, կատարած ըլլալու համար իրենց հայրենակցական պարտականութիւնները: Նաեւ կը խնդրուի բոլոր մասնաճիւղերու վարչութիւններէն որ ըստ կանոնագիրծրագրի ղրկեն իրենց ներկայացուցիչները գրաւոր լիազօրագրերով: Խիստ կարեւոր օրակարգ։

ՓԱՐԻԶԻ Մանճըլըգցիներու Հայր. Մրուճեան պարգեւները շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 302 ինքնաիոս գրիչ, 330 մէկ գոյգ գուլպայ, 188 ժամացոյց, 101 ծխատուփ, 389 սեղանի ծածկոց: Ստանալու համար դիմել Պ. Աբրահամ վարդեվարեանի, 5 rue du Pourtour, Meudon, (S. et O).

Պ. ՄԻՒՍՅԻԼ Սեթեանէ կը խնդրուի իր հասցէն հաղորդել «Յառաջ»ի վարչութեան, իր վերջին հասցէն էր՝ 5 Rue Capitaine Ferber. Issy les-Moulineaux.

ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն համարուելով ժողովը օրինաւոր պիտի նկատուի:

ԼԻՈՆԻ ԽԱՐԲԵՐԴԻ եւ Յար. Դաւառներու Հայր միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին, 14 rue François Garcin, *Պ. Նիկողոսհանի ճաշարանին մէջ։ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամբոլոր հայրենակիցները։*

Զ. Ե. Ո. Միութեան Պանճոհաշան ժամնաճիւղին դասախոսութեանց բացումը այս կիրակի ժամը 3ին Պանեոլի ժանկապարտէզին մէջ։ Կը խօսի Շ. Նարդունի եւ կը ներկայացուի մէկ ժամ սինէմա Շարլոլի ֆիլմը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական Միութեան տարեկան երկրորդ ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հայ Ուսանողական տան մէջ, 41 Bld. Jourdan, Paris (14).

Վարձու են 1.—փորթ տ'Օրլէանէն 10 վայրկեան հեռու եւ 88 թիւ հանրակառքի կայարանին մօտ օդասուն յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց W. C. սալ տը պէն, մառան (cave).

2.— խանութ մը որ ունի մէկ սենեակ, W. C. եւ մառան (Cave). Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Գիները դիւրամատչելի: Դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ պ. Մ. Ցէր ցակոբեանի, 13 Rue Lavoisier, Cachan, (Seine).

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մրզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE *Միւզիք-Հոլ՝* 37 Av. Wagram

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկալատ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3-9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H STEPHAN

ԱՅՍ ՇԱԲԱԹ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ

8 RUE CHATEAUDUN

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՏՈՒՆԸ

Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ԴՊՐՈՑԱՍԷՐԻ ԱՐՀԵՍՏԱՆՈՑՆԵՐԸ

1 Bld. du Nord, Le Raincy (S. et O.) Tél. Raincy 172

Կը գոհացնեն ամէնէն դժուարահաճ յաճախորդները, դիւրամատչելի պայմաններով:

Հագուստեղէններ եւ ճերմակեղէններ, նուրբ ձեռագործի աշխատանքներ, օժիտի պատրաստութիւն: Վարիչ խնամակալուհիին այցելութիւնները կ'ընդունի երեքշաբթի օրերը։

Օգտուեցէք առիթէն։

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԼԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով:

Ցիաղէռմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՑԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-...

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԶԵՐ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Téleg. Palestloyd

Ցոմսակները ամէն երկիրներու համար,

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն:

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ գեղչ Հայերու համար։

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ

Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենադժուարահաճները անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ (շաքարով եւ առանց շաքարի) եւ ԵԱԼԱՆՃԻ ՏՕԼՄԱ:

ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՃՈՒՇ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒՆ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

30 rue Bouret Paris (19), Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar

Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի Ֆրանս. հիւանդանոցներու Պատուոյ մէտալյ Ֆրանս. առողջապահ. նախարարութենէն

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրերը 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շողանկարում (radiographie), *գերմանիշակագոյն, յետկարմրագոյն եւ ուէօնթկէնեան դարմանում* (radiothérapie profonde), *նաեւ ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ բոլոր կիրարկումները եւ ելեկտրաբուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ զօրաւոր ազդակներն են։*

Թոքախտաւորներու համար pneumothoraxի *գործողութիւն։ Հակահիւծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կատարելապէս անվտանգ)։*

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, թերապեվտական եւ ֆըէօյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները աչքի, քթի, ականջի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ վէներային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ խնամք։

Դարմանատան ատամնաբոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութեանց, կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07—42

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. Rbis, Tramway 39, 40, 42, 5:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին ՅԱՍՏԱՏԱԾ Է

PLACE SAINT MICHEL-ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշաուի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով ճաշիլ արագ շրջանառութենէն:

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնները վրայ զգալի գեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքներ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Շնորհացեք մեր նոր գեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:

Կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք:

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSEILLE

1. կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն թէ՝ կը ծախէ բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուարձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով,

2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման գրաւականով փոխառութեանց համար,

3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի:

4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) եւ կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր:

5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր ճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժէք գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներու գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար:

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

ALIMENTATION TURENNE

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

112 Rue de Turenne, փարիզ (3) Մէթրօ՝ République

Թէլիֆոն՝ Archive 50—61

Այցելեցէք մեր խանութը եւ բաղդատեցէք մեր գիները

ՄԱՐՏ 28Ի ՆԿ ԲԱՑՈՒԻ

EPICERIE DES BRUYÈRES

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

30 Rue de 22 Septembre, Becon-les-Bruyères (côté Courbevoie)
(Պէքոնի կայարանէն 2 վայրկեան)

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ եւ ըմպելիքներ: Ապրանքներու լաւ անմրցելի գիներով:

Բացման առթիւ նուէրներ ամէն գնորդի մինչեւ 10 օր

Ապսպրանքները շուտով տուն կը ղրկուին

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		5 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.266

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
28
ՄԱՐՏ
1931
28 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1530 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԲՈԼՈՐԻՆ ՄԷԿ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Նորէն սա չարաբաստիկ հարցը, — Հ. Մ. Ը. Մ. եւ Ցրանտահայ Արիներ:

Նախ՝ դէմ դիմաց խօսինք մեծերուն հետ:

Քանի մը ծածկամիտներ, սկզբնատառերու տակ ապաստանած, կը փորձեն իւղ լեցնել կրակին վրայ: Կ'ուզեն այն տպաւորութիւնը ձգել թէ «Յառաջ»ը նախապէս թշնամի էր Հ. Մ. Ը. Մ.ին, իսկ հիմա բարեկամ կը ձեւանայ, որովհետեւ... Պատգմ. ժողովը կայ:

Ո՛ր և է պատասխանի անարժան է այս բանսարկութիւնը: Բայց ի գիտութիւն բոլորին յայտարարենք թէ՝ ոչ միայն «Յառաջ»ի, այլ եւ Հ.Մ.Ը. Մ.ի հիմնարկութենէն ի վեր, ոչ մենք, ոչ ալ մեր ընկերները ո՛ր եւ է թշնամական արտայայտութիւն չեն ունեցած այդ Միութեան հանդէպ:

Ընդհակառակն, մենք վաստակ ունինք Հ. Մ. Ը. Մ.ի հիմնարկութեան մէջ Պոլսէն մինչեւ Փարիզ ու Թաւրիզ: Մինչև Հարաւ. Ամերիկա: Եւ տուած ենք զոհեր ալ, ճիշդ այն օրերուն երբ այսօրուան ագռաւները թերեւս Հ. Մ. Ը. Մ.ի գոյութենէն ալ տեղեկութիւն չունէին:

Այսօր, աշխարհի բոլոր պողոտաներուն վրայ, Հ. Մ. Ը. Մ. ի բազմազան, տարբեր թէ երիտասարդ նուիրեալներուն հետ, մեր տղաքն են որ բարձր կը բռնեն անոր դրօշը, երբ ուրիշներ յօրանջելով կամ ծափահարելով զբաղած են:

Եւ մեր կուսակցութիւնը աւելի քան երբեք բարեկամ է այս շինարար կազմակերպութեան:

Եթէ մեր ծանծաղամիտները Հ. Մ. Ը. Մ.ի այս կամ այն շրջանի վարչութեան դէմ եղած քննադատութիւնները կը համարեն թշնամութիւն, կը նշանակէ թէ իրենց հայերէնն ալ մոռցած են:

Միայն Փարիզի մէջ ամփոփուելով, կը կարծենք թէ այդ քննադատութիւններուն շնորհիւ էր որ, առողջացաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ը, խտացուց իր շարքերը, տիրաբար ձեռք առաւ արիներու կազմակերպութեան կենսական գործը, եւ ահաւասիկ առաջին Պատգմ. ժողովը կը գումարէ արտասահմանի մէջ:

×

Եւ հիմա, պզտիկներուն հետ:

Երէկ հրատարակեցինք Փարիզի «Հայ Արիներու Գործադիր խորհուրդ»ին մէկ յայտարարութիւնը, իբրեւ պատասխան մեր Մարտ 11 թուակիր խմբագրականին եւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտական յանձնախումբին կոչին:

Ինչ որ կը գրեն Պուքրէշի պատմութեան մասին, չի լուսաբաներ խնդիրը: Թող Պուքրէշէն պատասխանեն եւ ճշդեն իրականութիւնը:

Բայց այդ չէ որ կը հետաքրքրէ մեզ:

Սահմանը մի՛ անցնիք, ըսած էինք մենք, եւ այսօր աւելի ուժգնութեամբ կը կրկնենք այդ ազդարարութիւնը:

«Մեզի դիմեր էին, մենք ալ յարգելու համար միջազգային եւ ոուժէն սկաուտական օրէնքները» եւայլն— այս քաղաքականութիւնը կրնայ տուն քանդել, եւ իսկապէս վարկաբեկել Հայ Արիները: Իրենց եղած դիմումներուն մէկ պատասխան պիտի տայինք— դիմեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ի վարչութեան:

Մենք հաւակերպած ենք Փարիզի մէջ պատահած անյաջողութեան— դժբախտութիւն մը, ինքնին— պայմանաւ որ ամփոփուին իրենց շրջանին մէջ: Պայմանաւ որ միջազգային օրէնքներէ ճառելով, կախարդական ցանցեր չերկարեն ուրիշ տեղեր: Մանաւանդ այն վայրերուն մէջ ուր Հ. Մ. Ը. Մ.ը կը գործէ:

Միջազգային օրէնքներու այդ նախանձախնդրութիւնը չի կրնար վեր ըլլալ մեր ազգային շահերէն եւ մեր կուսակցութեան որոշումներէն: Եթէ, իրբեւ պատանիներ, չեն կրնար ըմբռնել այս տարրական գիտելիքը, իրենց հովանաւորներուն կ'իյնայ բացատրել, զգուշացնել: Կանխել նոր սայթաքումներ:

Եւ իրենց դատապարտութիւնը անոր մէջ է որ, գիտնալով հանդերձ թէ տեղական պայմաններուն յարմարած Հ. Մ. Ը. Մ. ը կայ Պուքրէշի մէջ, Հայ Արիները կը հաւարձակին յայտնելուն սկաուտներու ընդհ.պետին—«մենք զանոնք (մոլորածները) մեզի հետ կապելու իրաւունքը ունինք»:

Ո՞վ սորվեցուց այս մանկական աշխարհակալութիւնը: Այն ալ կոնակ տուած օտար գրասենեակներու:

Պէտք է վերջ գտնեն այս խաղերը: Այս պառակտիչ «նախանձախնդրութիւնները», որոնք թէ գործ կը խանգարեն եւ թէ մթնոլորտ կը թունաւորեն: Միեւնոյն ատեն խայտառակելով մեզ միջազգային գրասենեակներու առջեւ:

Բայց այս տղաքը ունին վրդովուելու իրաւունք մը:

Կ'ակնարկենք՝ Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի սկաուտական յանձնախումբի կոչին («Յառաջ» 22 Մարտ), որ իր կարգ մը բառերով եւ բացատրութիւններով կ'ենթադրէ լրջութեան պակաս: Իր ուժին վստահ եւ պատասխանատու վարչութիւն մը ինքն իրեն թոյլ չպիտի տար պատերազմ հրատարակել, հրաւէր ուղղելով «շարժման մէջ դնելու պողպատեայ ջիղերը»:

Որո՞ւ դէմ այս «տխուր, բայց հարկեցուցիչ պայքարը»:

Ուրեմն այնքան ահեղ ո՞ւժ մըն է Փարիզի Հայ Արիներու Միութիւնը:

Ինչո՞ւ ատելութիւն սերմանել պաշտօնապէս, երբ Հ. Մ. Ը. Մ.ը առողջ է եւ ամուր ամէն տեղ: Իրեն կը մնայ անտեսել, վերջն նայիլ եւ գործ արտադրել: Անշուշտ իրրեւ արթուն պահակ հսկելով գիտակից կամ անգիտակից խաղերու եւ դաւերու դէմ: Թոյլ չտալով որ անցնին սահմանը:

Շ.

«ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆ ՉԿԱՑ»

«Ցօն փօսթա» կը գրէ այս խորագրին տակ.—

Ս. Ցակոբի գերեզմանատան փոխանցումին առթիւ, քաղաքապետութիւնը դատ բացաւ Հայոց «պաշ փափազ»ութեան դէմ, բայց այս վերջինը մերժեց կոչնագիրը, առարկելով որ անոր մէջ չկայ «Հայոց Պատրիարքարան» բացատրութիւնը:

Քաղաքապետութեան կատարած քննութեան ժամանակ, Պոլսոյ մէջ Հայոց Պատրիարքութիւն չկայ: 332ին (1915), նախարարաց խորհուրդին որոշումով, Պատրիարքը երուսադէմ աքսորուեցաւ, պատրիարքութիւնն ալ հոն փոխադրուեցաւ: Այսօր Պոլսոյ մէջ այդ տեսակ հաստատութիւն մը չկայ:

«Ազդարար» իր կողմէ այս լուրին կը կցէ հետեւեալ բացատրութիւնը.—

«Ցօն փօսթա» կ'երեւի կ'ակնարկէ հիւթիհյատականներու ծանօթ կարգադրութեան, բայց յետագային դարձեալ նախարարական խորհուրդին որոշումով եւ մասնաւոր օրէնքով, վարչական այդ կարգադրութիւնը ջնջուեցաւ եւ վերահաստատուեցաւ հին կարգը:

«Միւս կողմէ, դատական ամէնէն բարձր օրկանը, վճռաբեկ Ատեանը, դեռ վերջերս էր որ պաշտօնապէս յայտնեց թէ պատրիարքութիւնը կայ եւ պատրիարքն ալ Նարոյեան արքեպիսկոպոսն է:

«Կը թուի թէ քաղաքապետութեան փաստաբանը այս անգամ ալ այդ կէտը պիտի ուզէ առաջ քշել, քանի որ երբ գործը սեփականաթուղթերու քննութեան անցնի, Հայ ազգին իրաւունքը անվիճելի կը դառնայ այլեւս:»

***

Գերեզմանատուններու փոխանցման առթիւ վէճ ծագած է նաեւ քաղաքապետութեան եւ Էվգաֆին միջեւ, այս վերջինը մերժած ըլլալով յանձնել բերայի կողմը գտնուող չորս արժէքաւոր գերեզմանատուններ: Վէճը պետական խորհուրդին պիտի յանձնուի:

ԹՈՒՐՔԵԱՍՈՒՐԻԱԿԱՆ

ՍԱՀՄԱՆԱԳԾԻՆ ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԸ

Սահմանային յանձնախումբը կը շարունակէ ժողովները գումարել Չալէպի մէջ եւ քննել իր իրաւասութեան սահմանին մէջ գտնուող խնդիրները, ի միջի այլոց անիկա ձգած է զինամթերքի քանակը, զոր պիտի ուղեկցի իւրաքանչիւր ճամբորդի իր ճօտերը պաշտպանելու համար: Քաղաքացի կամ գիւղացի երկրագործներու համար տրուած ինքնութեան թուղթերու համաձայն, սահմանները անցնելու արտօնութիւնները, — եղանակներու համաձայն խաշնարածութեանարտօնութիւնովիւներուն, — սահմանի աւազակային դէպքերու լուրերը միասնաբար ճշդելու համար: — Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ աշիրէթներու մէջ պատահած դէպքերը միասնաբար կարգադրելու խնդիրներ:

ԱՄԵՐԻԿԱ ԵՒ ՄԱՔՍՈՒԹԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

Ամերիկեան կառավարութիւնը ժտադիր է գերմանիոյ յիշեցնել «ամէնէն նպաստաւորեալ ազգի» սկզբունքը որ մտած է 1925ի գերմանեւամերիկեան առեւտրական դաշնագրին մէջ:

Ամէն պարագայի մէջ, միացեալ Նահանգները որեւէ բողոք կամ պահանջ չպիտի ներկայացնեն աւստրեւգերման մաքսային համաձայնութեան դէմ, եթէ անով ուղղակի չեն ոտնասուիր ամերիկեան շահերը:

Պիտի քննուի ուրեմն թէ այդ համաձայնութիւնը ի՞նչ անդրադարձումներ կրնայ ունենալ ամերիկեան առեւտուրին վրայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Աւստրեւգերման համաձայնութիւնը

Անգլիոյ կառավարութեան հրահանգով, Պերլինի անգլիական դեսպանը նոր դիմում մը եւս ըրաւ գերման վարչապետին Պրիւնինկի, պահանջելով որ մաքսային համաձայնութեան բանակցութիւնները յետաձգուին: Կը կարծուի թէ Պրիւնինկ գոհացած է յայտնելով որ բանակցութիւնները պիտի տեւեն երեք ամիս:

Երէկ, Փարիզի անգլիական դեսպանատան մէջ, Անգլիոյ արտաքին նախարարը Հէնտըրսըն ընդունեց մամուլի ներկայացուցիչները եւ իրեն ուղղուած զանազան հարցումներուն պատասխանելով, յայտնեց թէ, եթէ Գերմանիոյ եւ Աւստրիոյ կառավարութիւնները վճռապէս մերժեն մաքսային համաձայնութիւնը Ազգերու Դաշնակցութեան ենթարկելու մասին Անգլիոյ առաջարկը, պէտք պիտի ըլլայ որ այս մերժումով ստեղծուած կացութիւնը կրկին քննուի· սակայն, ինք չի կարծեր որ Աւստրիա եւ Գերմանիա նման մը քայլ մը առնեն:

Հէնտըրսըն մերժեց ըսել թէ մաքսային համաձայնութիւնը կը նկատէ՞ օրինապէս ընդունելի թէ ոչ:

*** *Պերլինի քաղաքական շրջանակները գոհ են որ գերման վարչապետը կարճ կապած է, Անգլիոյ դեսպանին դիմումին առթիւ, մերժելով համաձայնութեան շուրջ քաղաքական վէճ բանալու առիթն ու հնարաւորութիւնը: Գոհ են նաեւ որ Պրիւնինկ գգացուցած է Անգլիոյ դեսպանին թէ Աւստրիոյ հետ բանակցութիւնները տեղի պիտի ունենան բնական կերպով, իբր թէ բան մը պատահած չըլլար:*

Նոյն շրջանակները այն կարծիքն ունին թէ անգլիական կառավարութեան դիմումը չի նշանակեր թէ Անգլիա համամիտ է ֆրանսական տեսակէտին, որով մաքսային այս համաձայնութիւնը կը նկատուի ոտնակոխում նախկին յանձնառութիւններու:

Իսկ աւստրիական խորհրդարանի խմբակցութեանց պետերը հաւաքոյթ մը ունեցան վարչապետին ներկայութեամբ եւ կարգ մը հարցերու հետ, նկատի առին նաեւ խորհրդարանին մէջ, մաքսային համաձայնութեան շուրջ վիճաբանութեան պարագան:

Խմբակցութեանց պետերը նկատեցին թէ, անցեալ ուրբաթ օր, արտաքին նախարարին կողմէ, մտերմական զեկոյցի մը ընթացքին, անհրաժեշտ բացատրութիւնները տրուած ըլլալով իրենց, պէտք չի մնար անդրադառնալու հարցին, մանաւանդ հիմա որ դիւանագիտական բանակցութիւններ կը կատարուին եւ արդէն բոլոր կուսակցութիւնները համամիտ են ձեռնարկին:

Կանտի յարձակման կ'ենթարկուի

Երէկ մարգարէ, այսօր արդէն «դաւաճան», կանտի մազ մնաց որ գոհ երթար կատղած ամբոխի մը յարձակման: Կառախումբէն նոր ելեր էր Քարաշէի կայարանը, երբ սեւ դրօշ կրող մարդ մը, անոր զարկաւ դրօշին ձողովը, ու միայն, Հընդիկ կեդրոնի կազմակերպութեան նախագահին շնորհիւ էր որ կանտի ազատեցաւ վէրքեր ստանալէ: Այբոխին թշնամական հայհոյուչներուն մէջ, հազիւ իր բարեկամները յաջողեցան զայն դնել ինքնաշարժով եւ առաջնորդեցին ազգայնականներու կեդրոնատեղին:

Ժողովուրդին այս զայրոյթը գրգռողն է Հնդիկ Երիտասարդութեան Միութիւնը, որ դէմ է կանտիի հաշտարար միջոցներուն ու ձգտումներուն:

*** *Քանփուրի մէջ եւ շրջակայքը կացութիւնը հետզհետէ կը վատթարյնայ: Տեղացիները կը շարունակեն հալածել եւրոպացիները: Նախորդ օրուան խռովութիւններուն ընթացքին, 80 հոգի մեռած եւ 500 հոգի վիրաւորուած են: Աւելի քան 30000 անձեր քաղաքէն հեռացած են:*

Ցորենի միջազգային խորհրդաժողովը

Հռոմի մէջ, բացուեցաւ ցորենի միջազգային խորհրդաժողովը: 46 պետութիւններ իրենց հաւանութիւնը յայտնած են այս խորհրդաժողովին մասնակցելու, 28ը՝ եւրոպական պետութիւններ մէջէն ըլլալով Ռուսիա, 9 անդրկովկասեան գաղթապետութիւններ եւ 8 գաղթային կառավարութիւններ:

Խորհրդաժողովին աշխատանքները դիւրացնելու համար, երկրագործութեան միջազգային դիւանը պատրաստած է ամբողջական փաստաթուղթեր ցորենի միջազգային շուկային, ցորենի գիներու տագնապին դէմ՝ զանազան պետութեանց ձեռք առած միջոցներուն, ցորենի հարցին մասին, միջազգային զանազան կազմակերպութիւններու եւ խորհրդաժողովներու բաղձանքներուն ու առաջարկներուն, ինչպէս նաեւ երկրագործական միջազգային վարկի եւ արմտքի գիներուն եւ առեւտուրին վերաբերեալ:

Խորհրդաժողովը պիտի քննէ արտածող եւ ներածող երկիրներու շուկաներուն վիճակը. խորհրդային վաճառաւարտը եւ անոր հետեւանքները, զանազան երկիրներու մէջ տագնապին դիմադրելու յատուկ միջոցները: Խորհրդաժողովին կողմէ, քննութեան ենթարկուելիք ամէնէն կարեւոր խնդիրը կը նկատուի երկրագործական միջազգային վարկի կազմակերպումը:

ՍՈՒՐԻԱՑԻՆԵՐԸ ԳՈՐԾԻՔ՝ ՀԱՅ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐՆԵՐՈՒՆ ?

Այժմ եէ մէկ քանի կարմիր խենթերու գործունէութիւնը ի՞նչ կարծիք կազմել կուտայ ամբողջ հայութեան վրայ:

Դամասկոսի «Էլիֆպա» թերթին մէջ կը կարդանք.—

Դամասկոսի պատժական նախադատ խառն ատեանը գումարուեցաւ դատելու համար ձերբակալուած համայնավարները:

Երկու հայեր, որոնք միեւնոյն ատեն ձերբակալուած էին քանի մը շաբաթ առաջ թուրքիկները ցրուած պահուն, բոլորովին ուրացան: Խալիտ Պէկ-Ազ անուն համայնավարը սակայն խոստովանեցաւ եւ ըսաւ որ ինք հաւատացեալ մըն է համայնավարութեան եւ կը գնահատէ այդ գաղափարի օգտակարութիւնը:

Ատեանին նախագահը ըսաւ խօսքը ուղղելով հայ համայնավարներուն:

«Այս երկիրը Հայերը որպէս հիւր ընդունած է. այս հիւրերուն վայել էր լաւ գործեր տեսնել եւ ժողովուրդին հետ լաւ յարաբերութիւններ մշակել: Հայերը պէտք չէ սիւրիացիներէն մէկ մասը որպէս գործիք ծառայեցնեն այդ աղտոտ բրօբականտին: Սիւրիացիները զոհ կ'երթան իրենց հիւրերուն:»

Խալիտ Պէկ-Ազ պատասխանելով ըսած է.

«Մենք սիւրիացիներս ոչ մէկ ատեն ուրիշներու կամքին գործիք չենք եղած, ըլլայ հայ, ըլլայ ուրիշ օտարական: Սուրիացիները պոյշեւիկ մտածումները գիտակցաբար եւ հաւատալով կ'իւրացնեն: Մենք պոյշեւիկ սկզբունքները կը նկատենք լաւագոյն ճարը ազատելու համար ճնշումներէ»:

Ընդհ. դատախազը յիշեց թէ Ջահիլէէն հայ մը եկած է դասակոս մասնաւորապէս հայայնավար բրօբականտ ժղելու համար:

Ի վերջոյ դատարանը տուաւ իր վճիռը, չորս ամսուան բանտարկութեան եւ 50 ոսկի տուգանքի դատապարտելով Խալիտ Պէկ-Ազը. եւ երկու հայերէն մէկը 8 ամսուան եւ միւսը 4 ամսուան բանտարկութեան:

ՆՈՐ ԴԱՏ ԹՈՒՔԱՏԻ ՄԷՋ

Թոքատի եղեռնադատ ատեանին յանձնուած են 10 այրեր եւ 16 կիներ այն մեղադրանքով թէ մասնաւոր տուն մը հաւաքուելով կրօնական արարողութիւններ կատարած են, ըստ կանութիւնը 28ն ալ մէկ տան մէջ ձերբակալած եւ դատարանի յանձնած է:

Դատարանի նախագահ Իպրահիմ պէյ երբ հարցուց այս հաւաքոյթին պատճառը ամբաստանեալները պատասխանեցին.

— Մենք *մէվլուտի* գացած էինք Պալագ Պապազատէ Հիւսէյին պէյի տունը: Ցետոյ յանկարծ ոստիկանները եկան, տունը պաշարեցին եւ մեզ ձերբակալեցին: Սխալ է թէ *զիքր* ընելով *խլուէի* կը կարդայինք:

Դատարանը որոշեց վկաները լսել եւ նիստը յետաձգեց: Ամբաստանեալներէն երեքը Թոքատ չեն գտնուիր:

ՁՕՐ. ՓԱՆԿԱԼՈՍ ԱՆՊԱՐՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

1928ի ընտրական պայքարին առթիւ, տեղի ունեցած ահրինահեղ բախումներուն հետեւանքով դատ բացուած էր Զօր. Փանկալոսի դէմ որ այն ատեն գլուխը կը գտնուէր յոյն կառավարութեան: Դատարանը անպարտ արձակեց Փանկալոսը:

ՍԵՐ ՀԱՅԵՐԻՔԸ ԼԵՐՆ Է ԳՈՒՆԱԿԱՆ ԿԻ ՀԱՅՈՒՄ

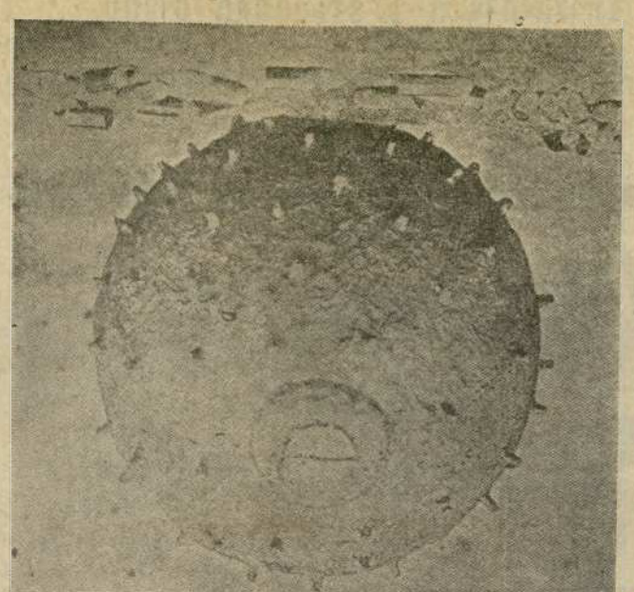
ՄԱՀՎԵԼ ԹԵ ՊԱՏԿԱՆԵԼ ԿԻ ՕՏԱՐԱԾԻԼ

«Գիտությունը» ստիպված է ընդունել, որ մեր մեջ կան մարդիկ, որոնք ոչ միայն ծնվել են Հայաստանում, այլև ապրում են հայ ընտանիքներում, խոսում են հայերեն, բայց իրենց հոգու խորքում ատում են հայերին, ատում են ամեն ինչ, որ հայկական է, ատում են մեր պատմությունը, մեր ներկան, մեր ապագան, ատում են մեր ամբողջ կյանքը։ Ինչպե՞ս կարելի է բացատրել այդ երևույթը։ Ինչպե՞ս կարելի է հասկանալ, որ հայ մարդը կարող է ատել իր ժողովրդին, իր հայրենիքը, իր ընտանիքը։ Ինչպե՞ս կարելի է հասկանալ, որ հայ մարդը կարող է ատել իր ժողովրդին, իր հայրենիքը, իր ընտանիքը։

ՄԱՀԱԼԱՆ ՀԱՍԱԿ Ա. ՔՈՉԱՐՆԱՆ
ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՑ ՓՈՔՐԱՑ ՅՈՒՇԱՐԱՆԻ

ՀԱՅԿԱԶՆԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՊԱՏՄԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԵԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍ

Մահալան Հասակ Ա. Քոչարնան ծնած է 1856ին Ռոսթոփչէն Կրմոյ մը։

Ան ուսում առած է Ռոսթոփչի Ազգային վարժարանին մէջ, ուր ստացած է նաեւ իր միջնակարգ կրթութիւնը։ Ապա 1878ին մտած է Ս. Էջմիածնի Գէորգեան Ճեմարանը, ուր աշակերտած է մինչեւ 1883։ Ճեմարանէն ետք ան ուսուցչութիւն ըրած է Ռոսթոփչի Ազգային վարժարանին մէջ, ուր ունեցած է նաեւ տեսչական պաշտօն։ Ան հրատարակած է «Ռոսթոփչի Ազգային վարժարանի Պատմութիւն» մը, որ տպագրուած է Ռոսթոփչի մէջ 1896ին։ Ան մեռած է 1897ին։

Ստորեւ կու տանք Մահալան Հասակի «Պատմութիւն Հայոց Փոքրաց Յուշարանի» առաջին գլուխը։

ԳԼՈՒԽ Ա.
ՅՈՒՇԱՐԱՆԻ ԿԱՄ ՅՈՒՇԱՐԱՆԻ ՀԱՅՈՑ ՓՈՔՐԱՑ ՅՈՒՇԱՐԱՆԻ ԱՆՈՒՆԸ ԵՒ ՆՊԱՏԱԿԸ

Յուշարանի անունը կամ նշանակութիւնը ամենէն լաւ կերպով կրնանք հասկնալ, եթէ նախ ուսումնասիրենք հին ժամանակներու մէջ ունեցած անոր գործածութիւնը։ Ասոնք կրնան ըլլալ կամ ազգային, կամ ալ անհատական յուշարաններ։ Ազգային յուշարանները կրնան ըլլալ կամ գրաւոր, կամ ալ բերանացի։ Գրաւոր յուշարանները կրնան ըլլալ կամ պատմական գործեր, կամ ալ տարեգրութիւններ։ Պատմական գործերը կրնան ըլլալ կամ ընդհանրական պատմութիւններ, կամ ալ մասնաւոր պատմութիւններ։ Ընդհանրական պատմութիւնները կրնան ըլլալ կամ ամբողջական պատմութիւններ, կամ ալ ընդհատուած պատմութիւններ։ Ամբողջական պատմութիւնները կրնան ըլլալ կամ ընդարձակ պատմութիւններ, կամ ալ համառօտ պատմութիւններ։ Ընդարձակ պատմութիւնները կրնան ըլլալ կամ ամբողջական պատմութիւններ, կամ ալ մասնաւոր պատմութիւններ։ Ամբողջական պատմութիւնները կրնան ըլլալ կամ ընդհանրական պատմութիւններ, կամ ալ մասնաւոր պատմութիւններ։ Ընդհանր

ԵԻՐ Կ ԿՈՄԻՏԷՆ ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ — ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Փլաս Շաթլէ Սառա Պէռնարի քովի սրճարանը։

Կը խօսի՝ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ, Նիւթ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քառասնամեակի ընթացքին եւ յետոյ։ Կը վիճաբանին ընկերներ ԵՐԻՑԱՆՑ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՄՕՋԵԱՆ ԵԻ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ։

Հ. Յ. Դ. ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԻ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանին մէջ, 11 Rue Dunoir: Կը խնդրուի բոլոր ներկայացուցիչներէն ո-րոշեալ ժամին ներկայ ըլլան:

„ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18„ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Հ. Յ. Դ. Փարիզի կոմիտէի կողմէ

Այս իրիկուն ժամը 8.30էն մինչեւ առաւօտ Salle pour Fêtesի մէջ

94 Bld. Auguste Blanqui *մէթրօ* Glacière

Կը նախագահէ՝ ԸՆԿ. Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Կը խօսին՝ ընկերներ Ս. ՎՐԱՑԵԱՆ եւ Վ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին՝ Օր. Պիւլպիւլեան, Պ. Նաւասարդեան *(երգ)*, Պ. Պ. Պալապանեան, Ս. Թորոսեան *(արտասանութիւն)*, Սիփան *երգչախումբը՝ ղեկավարութեամբ* Պ. Սաքօ ցակոբեանի:

Եւրոպական պար, ընտիր ճաշ, ճոխ պիւֆէ ժողովրդական գիներով։ *ՄՈՒՏՔ 5 ՖՐԱՆՔ*

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սէն Լուի մէջ

Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Սինէ Թափի վէր, Մարսէյլ իսկ կէսօրէ վերջ ժամը 5ին Պուլվար Օտտօի սինէմային մէջ

Կը խօսի՝ ԸՆԿ. ԱՐՏԱՒԱԶԴ ՀԱՆԸՄԵԱՆ

Մուտքը ազատ է

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՄԷՋ

Վաղը կիրակի ժամը 4ին վարժարանին դահլիճին մէջ

26 Rue Troyon, Sèvres

Կը խօսի Պ. ԺԻՒՍԹԷՆ ԿՈՏԱՐ, ծերակուտական եւ նախկին նախարար, նիւթ ունենալով «Հայոց տնտեսական դերը Ֆրանսայի եւ Սուրիոյ մէջ։

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուա Քոլոնպի մասնաճիւղին կողմէ

Վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Պուա Քոլոնպի Թադապետական սրահին մէջ։

Կը խօսի՝ Պր. Ե. ՏԷՐ ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

Սկաուտական կեանքէ *Մուտք 3 ֆրանք*

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՎԻԷՆԻ ՄԷՋ

Վիէնի Եօզկատի եւ շրջ. Հայր. միութեան կողմէ

Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը ճիշդ 2ին,

150 Rue Lafayette, փոն Թ'Էվէք

Կը ներկայացուի՝ ՍՈՒՐԲ ՏՕՄԷՆԻՔ ԿՂԶԻՈՅՆ ԳԵՐԻՆ

եւ զ ա ւ ե շ տ մը

ԿՈՉ ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅԵՐՈՒՆ

6 ԱՊՐԻԼ ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ ԿԷՍՕՐԷ ՎԵՐՋ ԺԱՄԸ 3ԻՆ ՓՈՒԹԱՑԷՔ ՍԱԼՈՆ ՇԱՓ ՎԱՅՏԵԼԵԱՒՈՒ ՀԱՄԱՐ . . .

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Քլիշիի Սէնթ Ուէն Լըվալուայի «Ազատամարտ» խումբի ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին, Քլիշի, Place République, պիւրօ Թաղայի ներքնասրահը: Հաժակիրները կրնան ներկայ ըլլալ:

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Աղբիւր Սերոբ Ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր ընկերները, վաղը կիրակի ժամը 2.30ին կուսակցութեան սովորական հաւաքատեղին:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ջաւարեան Ենթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2.30ին ծանօթ հաւաքատեղին :

ՄԱՏԼԷՆԻ (Նիս) Անդրանիկ խումբին դասախօսական ժողովը արտ երեկոյ ժամը 8,30ին 202, Boul. de la Madeleineի *որճարանը, կը խօսի ընկեր Ա. Աբօեան։ Կը հրաւիրուին Նիսի բոլոր ընկերները։*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Պանեօ-Հաշան ժասնաճիւղին դասախօսութեանց բացումը վաղը կիրակի ժամը 3ին Պանեոլի ժանկապարտէզին մէջ։ Կը խօսի Շ. Նարդունի եւ կը ներկայացուի մէկ ժամ սինէմա Շարլօլի ֆիլմը։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Զ. Ե. Ո, Միութեան վալանսի Մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը 30 մարտ երկուշաբթի երեկոյեան ժամը 8ին Հ. Յ. Դ. Ակումբին մէջ։

Լիոնի Նալլուխանի Հայր. Միութեան կեդրոնական վարչութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր հայրենակիցները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 2ին երրորդ Թաղապետարանի գրադարանին մէջ։

Կը խնդրուի բոլոր 18 տարիքը լրացնող երկսեռ հայրենակիցներէն որ բարեհաճին ներկայ ըլլալ այս ժողովին, կատարած ըլլալու համար իրենց հայրենակցական պարտականութիւնները: Նաեւ կը խնդրուի բոլոր մասնաճիւղերու վարչութիւններէն որ ըստ կանոնագիր ծրագրի ղրկեն իրենց ներկայացուցիչները գրաւոր լիազօրագրերով: Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն համարուելով ժողովը օրինաւոր պիտի նկատուի:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական միութեան տարեկան երկրորդ ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին Հայ Ուսանողական տան մէջ, 41 Bld. Jourdan, Paris (14).

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ: *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։*

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Միզանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարրալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։*

EMPIRE Սիզթը-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՉՕԼԱՔ (SCHOLAK)
ՁԱՐՏԱՐԱՊԵՏ՝ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ ԸՆԴՈՒՆՈՒԱԾ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1906ԻՆ ՓԱՐԻԶ
6 rue Adolphe Focillon, Paris Tél. Gobelins 19—60

Ներկայիս՝

1. Brunoyի մէջ՝ վարձու երկու յարկաբաժիններ 2—3 սենեակնոց, լոգարան, նոր շէնք:

2. Brunoyի մէջ՝ ծախու երկու հողեր շահաբեր կալուածներու շինութեան յատուկ, խանութով, փառակ. մէթրը 90 ֆր.:

3. La Bauleի մէջ՝ ծախու ծովեզերեայ արդիական villa մը շինուած 1930ին։

4. Հարիւրին 5 տոկոսով փոխառութիւն՝ այն յաճախորդներուն որոնք կ'ուզեն շահաբեր կալուածներ կամ վիլլաներ շինել: Շինութիւններու ժամար վերջին գին:

5. Փորթ տ'Օրլէանի մօտ 10 պզտիկ հողամասեր փոքր տուներու շինութեան ժամար. վճարման դիւրութիւններ, Լաւ պատեհութիւն:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ
ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ
Իր կեդրոնատեղին ժաստատած է
PLACE SAINT MICHELի վրայ
28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
Varicesի (վառիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին Թոտներով:
ցիադէրմի (diathermie), (իւլԹրա-վիոլէ) ultra-violets.
ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑի ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ օրեր 10—12: 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31..
(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջ տեղը)

ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԻ
8 RUE CHATEAUDUN ի
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՏՈՒՆԸ
Métro Cadet, Le Peletier et N. D. de Lorette

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՁԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սկսն միշել Հեռաձայն Littré 3..
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ
Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենադժուարաճաշակները անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ
ՉԱՏԿԱԿԱՆ ՉԷՕՐԷԿՆԵՐ (շաքարով եւ առանց շաքարի) եւ ԵԱԼԱՆՃԻ ՏՕԼՄԱ:
ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՃՈՒՇ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՉԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ
ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
30 rue Bouret Paris (19), Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar
Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

Կ'ուզուին entrepreneuseներ (անթրըփրընէօզներ) եւ վարժ կարուհիներ Ռոպի եւայլնի ժամար: Դիմել Խուլպէսէրեանի 96 Ave. Mozart. փարիզ: Հեռաձայն Auteuil 96—46:

ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
ALIMENTATION TURENNE
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
112 Rue de Turenne. փարիզ (3) Մէթրօ՝ République
Թէլիֆօն՝ Archive 50—61
Այցելեցէք մեր խանութը եւ բաղդատեցէք մեր գիները

ՌԱՖԱԷԼ ՉԱՐԴԱՐԵԱՆ
ՊԱՐԻ ԴԱՍԵՐ
Գրել՝ 2 rue d'Alsace. ASNIÈRES, (Seine)

Հայրենակի՛ցներ, օգտուեցէ՛ք առիթէն
ՀԱՐԻՒՐԻՆ 25 ՉԵՂՉ
փարիզէն վկայեալ եւ պոլսոյ հրապարակին վրայ ծանրածանօթ դերձակ
ԺՕՐԺ ՃԷՊԷՅԵԱՆԻ, "Օ'ՍԻՋՕ Տ'ՕՐ„
դերձակատան մէջ, 20 Ավընիւ Քամիլ Փլէթան, Մարսէյլ, կը գտնուին անգլիական եւ ֆրանսական ամենալաւ կերպասներ։ Արանց եւ կանանց հագուստներ կը ձեւէ եւ կը կարէ վերջին նորաձեւութեանց վրայ։ Առաջին իսկ այցելութիւնով, պիտի տեսնէք եւ համոզուիք մեր յայտարարութեան ճշմարտութեան։
20 Ave. Camille Pelletan, Marseille, Հեռաձայն Քոլպէր 71—10

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՐՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ
կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու ժամար դիմեցէք
ETABLISSEMANT
Ո. ԵՒ Ա. ԵԱԶՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ
37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine
փոքրաքանակ գնումներու ժամար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil, Le Raincy.
MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rosny s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie։
Կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասաՀմանի մէջ:

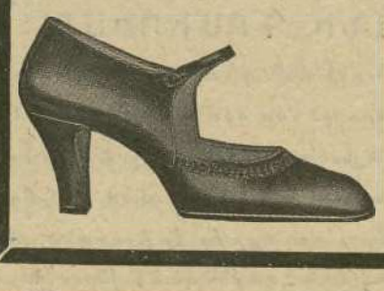

ՌԱՏԻՕ ՄԱՍՆԱԳԷՏ Պ. Ա. ՏԷՄԻՐՃԵԱՆ
2 rue des Fossés St. Jacques. Paris (5)

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹ
ՍԿՍԵԱԼ փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 կեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմարագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պա ժամը երկարածգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ պատրաստ: Մանրամասնութեանց ժամար դիմել ամէն օր 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչ եւ կէս օր Պ. GE 1 ROUTE D'ORLEANS, CACHAN.
Հաղորդ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ ուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը: Ջեր տրամ Թեան ներքեւ կը գտնուի հայ Թարգման մը պէտք եղ ցատրութիւնները տալու ժամար:

ՄԱՌՇԻԻ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ
Բուրդէ pull over (փուլ օվէր) եւ ժիլէ, քօԹօն պուքլրի մէնէն լաւ տեսակը Ֆրիգէթ, մասնաւոր կը պատրաստուի մրցելի գիներով մաքուր եւ խնամուած աշխատանք: Փնտ նակ եւ ժատով, դիմեցէք՝ Hagop Dertoumayanի, 29 Allée Seine, Issy-les-Moulineaux, (Seine).

ՄԱՐՏ 28ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ
EPICERIE DES BRUYÈRES
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
30 Rue de 22 Septembre, Becon-les-Bruyères (côté Courbe
(Պէքոնի կայարանէն 2 վայրկեան)
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ ըմպելիքներ: Ապրանքներու լաւ անմրցելի գիներով:
Բացման առԹիւ նուէրներ ամէն գնորդի մինչեւ 10
Ապսպրանքները շուտով տուն կը դրկուին

ՃԻՇԴ Է
Եթէ մէկ անգամ գործածէք մեր կօշիկները„ տեւակ յաճախորդ պիտի ըլլաք,
Մենք գործարանատէր ենք եւ փոքրաքանակ ծախ
CHAUSSURES ZAGORIDIS
18 Rue MONCEY, 18

Փլաս տիւ Փանի մ
Շարիւրին 20 գեղ

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ
215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը
ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹ
Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն:
Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէնն վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք:
Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամ Թիւն: Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապր լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի:
ԴանօԹացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրի րու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:
կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնա
ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂ

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԹԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ՆԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Ե. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՄԱՐՏ
1931
29 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1531

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆՇԽԱՐՆԵՐ

«Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամները»ը հրապարակ հանեցին ծրագրուած շարքին երկրորդ հատորը, Մ. Կիւրճեանի (Չրանդ) «Պանդուխտի Նամակները»։

Իսկ մամուլին յանձնած են, միաժամանակ, Մշեցի Գեղամին եւ Բարսեղեան Գեղամին ցիրուցան գործերը։

կը նշանակէ թէ յաջողութեամբ ընթացք առած է ձեռնարկ մը, որու մասին վարանումներ կը տիրէին առաջին օրերուն։

Բացատրել ձեռնարկին արժէքը՝ պիտի նշանակէր կիրակնօրեայ քարոզ մը կարդալ։

Տարիներ եւ տարիներ, մեր մտքի վարպետները, գրականութեան եւ արուեստի մշակները, երիտասարդ կամ հասուն տաղանդները իրենց վաստակը թափած են օրաթերթերու կամ պարբերականներու մէջ։

Անոնք անխնայ մսխած են իրենք զիրենք, թանկագին գոհարներ թափելով թերթերու մէջ, որոնք հագիւ քանի մը ժամուան կեանք ունին։

Մատի վրայ համրուած բախտաւորներ միայն կրցած են ապրիլ իրենց գրչով, առանց կապուելու առօրեայ թերթի մը, ընթացիկ արհեստի մը՝ իրրեւ ապրուստի միջոց։

Եւ այդ բախտաւորները աւելի շատ գտնուած են կովկասի մէջ, կամ եղած են կովկասցի։ Յ. Թումանեան, Ա. Իսահակեան, Ա. Ահարոնեան, Շիրվանզադէ եւ ուրիշներ կրցած են թիկունք ապահովել, եւ գրականութիւն ընել երջանիկ անհոգութեամբ։

Մեր մէջ Չօհրապ մը միայն կրնանք ցուցնել, որ փաստաբանութեամբ ապահոված ըլլալով իր կեանքը, ազատ ժամերը յատկացուցած է գրականութեան։ Իր սերունդէն անոնք որ ասպարէզ փոխած են, միեւնոյն առեն կորսուած են գրականութեան համար (Տ. Կամսարական, Լ. Բաշալեան, Գ. Ֆընտըկեան եւն.)։ Ուրիշ տաղանդներ մաշած են օրագրութեան մէջ (Ա. Արփիարեան, Եր. Օտեան, Մ. Կիւրճեան եւն.)։ Մալկարացի Կարօն (Ա. Յարութիւնեան) խանութպան էր։ Թլկատինցին, Լ. Շանթը, Ռ. Զարդարեանը, Վարուժանը եւ ուրիշներ մարտիրոսացան ուսուցչական ասպարէզի տաղտուկներուն մէջ։ Օշականը մինչեւ այսօր ալ —եւ այս տողերուս մէջ— խաչեալ մըն է այդ ճամբուն վրայ։ Միշտ ի խնդիր ապրուստի։ Տակաւին ուրիշ խնդիր որ, իր գրականութիւնն ալ կը զարնուի ընթացիկ վաճառաւարտին (տրժփինկ)։ Կա՛մ կը յարմարիս օրուան հրապարակին, կամ կը քաշուիս...

Արդ, այս պայմաններուն մէջ արտադրուած գրականութեան հասկաքաղն է որ կը կատարեն «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամները»։ Հաւաքում եւ ամփոփում նշխարներու, որոնց արժէքը աչքի չի զարներ երբ աչքի առջեւ չունիս արտադրութիւնը։

Երկու առիթներով, Օսմ. Սահմանադրութեան շրջանին եւ Մեծ Պատերազմի գինադադարին, ծրագիրներ մշակուեցան եւ փորձեր կատարուեցան գլուխ հանելու այս գործը. — Թերթերու լաբիւրինթոսին մէջ կորսուած գոհարներու հաւաքումը եւ հրատարակութիւնը։ Սահմանադրութեան շրջանին եղան մասնակի ձեռնարկներ, իսկ գինադադարին, որ աւելի կարճ տեւեց, երկրորդական գծի վրայ ինկաւ այս գործը, օրուան ժամհոգութիւններուն եւ «հասարակական» ժխորին մէջ։

Եւ հիմա, օտար ափերու վրայ, բաղդատաբար հանդարտ շրջանի մը մէջ, ահա կը քալէ գործը։

Ասպարէզ իջած՝ 1929 Սեպտեմբերին, «Նահատակ Գրագէտներու Բարեկամները» արդէն ապահոված կը թուին առաջին տասերկու հատորներու հրատարակութիւնը։ Մանաւանդ որ, Ամերիկայի մէջ ալ կազմուած է թեւ մը, նիւթական հոգը թեթեւցնելու համար։

Իսկ ի՞նչ կը բանի «արդոյ հասարակութիւնը», այս ձեռնարկին հանդէպ։

Որքան գիտենք, իւրաքանչիւր հեղինակի գործէն կը տպագրուի 1500 օրինակ։ Առաջին հատորէն (Ռ. Զարդարեան) ծախուած կամ տեղաւորուած է 5—600 օրինակ։ Երկրորդը, «Պանդուխտի Նամակներ», դեռ նոր լոյս տեսաւ։

կը թուի թէ սպառումը տեղի կ'ունենայ միեւնոյն սահմանափակ շրջանակին մէջ։ Այսպէս կոչուած «գրասէր» հրապարակին վրայ։

Արդեօք անո՞ր համար որ գինը քիչ մը սուղ է (20 ֆրանք), մանաւանդ հաւեստ գաղութներու համար։

Այս պարագան կարելի է քննութեան ենթարկել եւ թերեւս զեղչ մըն ալ կատարել, հաշուելով տպագրական ծախքերը եւ վաճառման օրէնքները։ Մանաւանդ որ ձեռնարկը առեւտրական չէ։

Բայց, այս կարգի գիրքերուն գինէն աւելի, բարոյական արժէքն է որ նկատի պիտի առնենք։

Ուրիշ խօսքով՝ աւելի տաք հետաքրքրութիւն կը սպասուի ժողովուրդէ մը, որ շատ կը սիրէ պարծենալ իր անցեալով եւ անցեալ փառքերով։

Ի՞նչ օգուտ այդ ամէն պարծանքէն, եթէ մեր ազգային արժէքները պիտի մնան փոշիներուն տակ։ Եւ կամ լաւագոյն պարագային, պիտի գարդարեն ունեւորներու, գեղապաշտներու գրադարանները, յաճախ էջերն իսկ չկտրուած։

Պէտք է ժողովրդականացնել— բոլշեւիկեան բառով՝ «մասսայականացնել»— այս հրատարակութիւնները։

Պէտք է ունենանք սա տարրական գոհունակութիւնը.— Ամէն տունէ ներս եւ ամէնուն ձեռքին մէջ՝ մեր մտքի նշխարները։

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐ

ԹՈՒՐՔ-ՊԱՐՍԿԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽՈՒՆ ՎՐԱՑ

Մասնաւոր աղբիւրէ մը կը ձաղորդենք մեզի *(16 Մարտ)*.—

Երեք չորս օր է որ Պարսից կառավարութիւնը թաւրիզից ինքնաշարժներ, զօրք եւ ռազմամթերք է փոխադրում գէպի Խոյ եւ Մակու քաղաքները։

Յամառ կերպով խօսւում է, որ թուրք զօրքը Մեծ եւ Փոքր Մասիսները արդէն գրաւել է, այժմ պահանջ է դրել, որ ռազմավարական տեսակէտից պէտք է Մակուն ալ յանձնեն իրենց։ Պարսից կառավարութիւնը ի հարկէ մերժել է։ Զօրք եւ ռազմամթերք այդ պատճառով է ուղարկուում սահմանագլուխ. իբր թէ ընդհարում եղել է սահմանապահ զօրքի մէջ. կան սպանուածներ եւ վիրաւորներ։

Միւս կողմէ բոլշեւիկ Ռուսիա շատ է երես տալիս ու պաշտպանում Թուրքին։ Այն Թուրքին որ երէկ ի վիճակի չէր իր հողերը պահելու, եւ որ այժմ յոխորտում է եւ ուզում է հողային գրաւումներ կատարել։

Բիւրտերն էլ մեծ պատրաստութեան վրայ են։ Հաւանական է մինչեւ մի ամիս խաղոր ընդհարումներ սկսուին Թուրքերի եւ Բիւրտերի միջեւ։ Բիւրտերը ըմբռնել են որ Տաճիկը ծրագրել է Բիւրտիստանն էլ ամայացնել, ինչպէս ամայացուց Հայաստանը։ Այդ պատճառով բոլոր Բիւրտերը նախամեծար են համարում զէնքը ձեռին պատերազմի գաշտում մեռնիլ, քան թէ անզէն ժողթիլ եւ տեղահան լինել դէպի Անատոլուի խորերը։

Նախակրթութիւնը Թուրքիոյ մէջ

ԵՒ ՈՉ-ԹՈՒՐՔ ՏԱՐՐԵՐԸ

Թուրքիոյ մէջ նախակրթութեան օրէնքին կիրարկումը դիւրացնելու նպատակով, առաջիկայ տարուան համար պատրաստութիւններ կ'ըլլան։ Օտար նախակրթարանները նոր թուրք աշակերտ չպիտի կարենան ընդունիլ, այնպէս որ 4-5 տարի յետոյ, այս դպրոցները ոչ մէկ թուրք տղայ պիտի ունենան։

Այս առթիւ պատրաստուած վիճակագրութենէ մը յայտնի եղած է որ ամենէն շատ թուրք տղաք կը գտնուին գերմանական եւ անգլիական ժառանգաւանքը մանուկներ եւ էմերիկեան դպրոցի մը մէջ Թուրքերը խիստ շատ են։ Անգլիական դպրոցներուն մէջ կարեւոր թուով հայ եւ յոյն, մաս մըն ալ հրեայ եւ պուլկար տղաք կան։ Ֆրանսական վարժարաններու աշակերտութեան 100ին 70ը Հրեաներ կը կազմեն։ Իտալական դպրոցներու մէջ ալ ամենէն աւելի կաթոլիկ Հայեր կը գտնուին։

կրթական վարչութենէն կարեւոր անձնաւորութիւն մը հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրած է այս մասին.—

«Նոր օրէնքը գործադրուած միջոցին, այս աշակերտներէն Հայերն ու Յոյները կամ իրենց մայրենի վարժարանները եւ կամ պաշտօնական դպրոցները մտնելու պարտաւոր են։ Յայտնի չէ թէ ինչ պիտի ընեն հրեայ վարժարանները։ Հրէական լիսէն կալաթա Սարայի ծրագիրը կը գործադրէ»։

Թուրք Ազգ. Մեծ ժողովը ընդունեց այն օրինագիծը, որուն համաձայն թուրք տղաքը միայն թուրք վարժարաններու մէջ պիտի առնեն իրենց նախակրթութիւնը։

Ի՞նչպէս կը պատրաստեն ընտրութիւնը

Ընտրութեան «ալա թուրքա» եղանակ մը կը կիրարկէ Մ. Քէմալ։ Իւրաքանչիւր երեսփ. թեկնածուի ղրկած երկու լուսանկարներէն մէկը «ալպոմ»ի մը մէջ կը փակցուի եւ տակը կ'արձանագրուին տիրոջ ինքնութիւնը, պաշտօնը եւ յարակից կարեւոր նկատուած ծանօթութիւնները։ «Ալպոմ»ը լրանալէն յետոյ, Մ. Քէմալի պիտի ներկայացուի։

Շրջող զրոյցներու համաձայն, Մ. Քէմալի որոշած անձերը ապրիլ 23ին պիտի յայտարարուին եւ 25ին ալ, ամէն կողմ նոյն օրը, երեսփոխանները պիտի ընտրուին։ Մ. Քէմալ այս ցանկին հետ յայտարարութիւն մը պիտի հրատարակէ, ընտրական այս շրջանին կարեւոր խնդիրները ժամանակելով։

Աւարեւգերման համաձայնութիւնը

ՓՈՔՐ-ՀԱՄԱԶԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՄՏԱՀՈԳ

Պելկրատի քաղաքական շրջանակները՝ աւստրեւգերման համաձայնութեան անակնկալի առաջին յուզումէն վերջ, հանդարտած ըլլալ կը թուին, եւ աւելի կը մտահոգուին անոր տրնտեսական հետեւանքներով եւ անդրադարձումներով։

Զրոյց կը շրջի թէ Փոքր-Համաձայնական արտաքին նախարարներու պարբերական հանդիպումը որ տեղի պիտի ունենար մայիսին, Ռումանիոյ մէջ, մտադրութիւն կայ աւելի կանուխ հրաւիրելու։ Այս վերջին օրերս մանաւանդ, Փրակայի, Պելկրատի եւ Պուքրէշի միջեւ, շփումներն աւելի սերտ եւ յաճախադէպ են։

∴ Ռումանիոյ նախարարաց խորհուրդը միաձայնութեամբ որոշած է հետեւիլ Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կառավարութեանց բռնած ընթացքին եւ գործել համերաշխաբար՝ չեխոսլովաք եւ եուկոսլաւ կառավարութեանց հետ։

∴ Վիեննայի թերթերը յուզուած ըլլալ կը թուին երեք պատճառներով։ Անգլիոյ դիմումին Պերլինի տուած պատասխանին հետեւանքով աշխատաւորականներու օրկանին՝ «Տէյլի Հէրըլտ»ի խիստ ազդարարութիւնները (կարդալ Բ. էջ, «Օտար Մամուլ»ի բաժնին մէջ)։ Բ) Ֆրանսայի արմատական-ընկերվարականներու պետ Էհրիոյի յայտարարութիւններն, ու Գ) Ֆրանսական խորհրդարանի մաքսային յանձնախումբին որոշումը։

Մաքսային յանձնախումբը, յատուկ բանաձեւի մը մէջ, նկատելով որ Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ մաքսային համաձայնութիւնը՝ միայն տնտեսական տեսակէտէն՝ ծանրօրէն կը վտանգէ այս երկիրներու հետ Ֆրանսայի առեւտրական յարաբերութիւնները պահանջ կը դնէ կառավարութեան որ ամէն ջանք գործադրէ ապահովելու համար դաշնագրերով երաշխաւորուած ֆրանսական շահերը։

Աւստրիական «Ռայխսփոսթ» թերթը բողոքելով մեկտեղ այս կէտերուն դէմ, կը հաւաստէ թէ Աւստրիա որեւէ պատճառ չունի խուսափելու Վիեննայի փորձոքոլին քննութենէն սակայն իրաւական տեսակէտով, մինչ կը մերժէ անոր քաղաքական քննութիւնը։

Իրաքի խարիւղին շուրջ

Ֆրանսայի երեսփոխանական ժողովը կը շարունակէ քննել կառավարութեան եւ քարիւղի ընկերութեան միջեւ գոյացած պայմանագրութիւնը։ կը հաղորդուի թէ Իրաքի կառավարութիւնը եւ Իրաքի քարիւղի ընկերութիւնը կնքած են համաձայնութիւն մը, որ կրնայ գոհացում տալ շահագրգռուած բոլոր երկիրներուն։ Քարիւղի արտադրութիւնը տուրքի ենթարկելու հարցին մասին՝ լուծում մը գտնուած է։ Նախապէս, Իրաքի կառավարութիւնը կ'ուզէր տուրքի ենթարկել ընկերութեան բոլոր արտադրութիւնները, նոյն իսկ այն քարիւղը որ Իրաքէն դուրս կ'արտադրուի, ինչ որ կը ծառայէր Իրաքի դռները փակելու անգլիական առեւտուրին առջեւ։ Վիճաբանութիւններէ վերջ, կարելի եղած է գտնել ձեւ մը, որուն համաձայն, տարեկան վճարում մը պիտի ըլլայ Իրաքի, արտադրութեան քանակին վրայ։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

ՊԷՏՔ Է ՍԵՂՄԵԼ ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ՆԵՐԳԱՂԹԸ

ՎԵՐՋԻՆ ՎԻՃԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐՈՒ ՆՊԱՍՏԸ

Անցեալ շաբթու գրեր էինք թէ օտար թերթ մը պարզելով Ֆրանսայի օտար աշխատաւորներու ի՞արցը, կը ներկայացնէր կարգ մը առաջարկներ։ Թերթը կը շարունակէ քրքրել ի՞արցը եւ այս անգամ, քննելէ յետոյ թէ ինչպէս գործաւորներ կը գտնուին ու Ֆրանսա կը բերուին օտար երկիրներէ, կ'առաջարկէ սահմանափակել օտարներու մուտքը, երբ անոնք Ֆրանսա կուգան իբր աշխատաւոր, գործատիրոջ մը հետ կնքուած անհատին պայմանագրութեան հիման վրայ։

Այս եղանակին անպատեհութիւնն այն է որ գրէ, այս ձեւով Ֆրանսա մտած օտար գործաւորները կը խուսափին հսկողութենէ, այսինքն արհեստաւոր, որակեալ բանւոր գտնելու եւ բժշկական քննութեան ենթարկելու կարելիութիւնները չեն մնար։

Սակայն հիմա՛միտ չէ որ այս եղանակով անհատ գործաւորներու մուտքը բոլորովին արգիլուի, այլ միայն, պէտք է սահմանափակել, նկատի ունենալով կարգ մը պարագաներ եւ միայն որոշ պայմաններով Ֆրանսա մուտքն արտօնել՝

ա) Աշխատելու տարիքն ունեցող անձերու, որոնք արդէն Ֆրանսա հաստատուած իրենց ընտանիքին կ'ուզեն միանալ՝

բ) Մասնագէտներու, որոնք պարտաւոր ըլլան շատ խիստ պայմաններ լրացնելու, ունենան այն տեսակ կարողութիւններ, որ զասոնք աշխատցնել ուզող գործատէրը ստիպուած ըլլայ զանոնք կանչելու, արդէն ճանչցած ու գնահատած ըլլալով զանոնք։

գ) Անձերու, որոնք բարձր պաշտօններ պիտի վարեն, տնօրէն, ճարտարագէտ, արհեստապետ։

կը մնայ սակայն Ֆրանսա մուտքի երրորդ ձեւ մը, «ամենէն գէշը, որովհետեւ կարելի չէ զայն ենթարկել որ եւ է հսկողութեան, ամենէն անըմբռնելին, որովհետեւ կարելի չէ զայն մշտեղէն վերցնել, առանց վնասներու ենթարկուելու»։

Թերթը կը խոստանայ այս կէտն ալ լուսաբանել։

Անցեալ շաբթու գրեր էինք թէ Ֆրանսայի մէջ օտար թերթ մը պարզելով Ֆրանսայի օտար աշխատաւորներու հարցը, կը ներկայացնէր կարգ մը առաջարկներ։ Թերթը կը շարունակէ քրքրել հարցը եւ այս անգամ, քննելէ յետոյ թէ ինչպէս գործաւորներ կը գտնուին ու Ֆրանսա կը բերուին օտար երկիրներէ, կ'առաջարկէ սահմանափակել օտարներու մուտքը, երբ անոնք Ֆրանսա կուգան իբր աշխատաւոր, գործատիրոջ մը հետ կնքուած անհատին պայմանագրութեան հիման վրայ։

Այս եղանակին անպատեհութիւնն այն է որ գրէ, այս ձեւով Ֆրանսա մտած օտար գործաւորները կը խուսափին հսկողութենէ, այսինքն արհեստաւոր, որակեալ բանւոր գտնելու եւ բժշկական քննութեան ենթարկելու կարելիութիւնները չեն մնար։

Սակայն հիմա՛միտ չէ որ այս եղանակով անհատ գործաւորներու մուտքը բոլորովին արգիլուի, այլ միայն, պէտք է սահմանափակել, նկատի ունենալով կարգ մը պարագաներ եւ միայն որոշ պայմաններով Ֆրանսա մուտքն արտօնել՝

ա) Աշխատելու տարիքն ունեցող անձերու, որոնք արդէն Ֆրանսա հաստատուած իրենց ընտանիքին կ'ուզեն միանալ՝

բ) Մասնագէտներու, որոնք պարտաւոր ըլլան շատ խիստ պայմաններ լրացնելու, ունենան այն տեսակ կարողութիւններ, որ զասոնք աշխատցնել ուզող գործատէրը ստիպուած ըլլայ զանոնք կանչելու, արդէն ճանչցած ու գնահատած ըլլալով զանոնք։

գ) Անձերու, որոնք բարձր պաշտօններ պիտի վարեն, տնօրէն, ճարտարագէտ, արհեստապետ։

կը մնայ սակայն Ֆրանսա մուտքի երրորդ ձեւ մը, «ամենէն գէշը, որովհետեւ կարելի չէ զայն ենթարկել որ եւ է հսկողութեան, ամենէն անըմբռնելին, որովհետեւ կարելի չէ զայն մշտեղէն վերցնել, առանց վնասներու ենթարկուելու»։

Թերթը կը խոստանայ այս կէտն ալ լուսաբանել։

ԱՆԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ՆՈՄԱՍՏԸ

Մարտ 21ին, որեւէ աշխատանքէ բոլորովին զուրկ անգործներու թիւը էր 50,774ի, որոնց 10284ը կիներ (պաշտօնական վիճակագրութեան համաձայն 11 նահանգային, 195 թաղապետական եւ 1 միջհամայնական օգնութեան մնտուկներու արձանագրութեանց։

Նախանցեալ շաբթու նպաստընկալ անգործներու գումարն էր 47,720. ուրեմն մէկ շաբթուան մէջ՝ 3024ի յաւելում մը։

Անցեալ տարի, նոյն շաբթուն, անգործներու թիւն էր 1622, ուրեմն այս տարի, 49,122ի յաւելում մը։

Մարտ 21ին, փարիզի մէջ միայն, օգնութեան մնտուկներու արձանագրութիւնները ցոյց կուտան 22,182 անգործներ, որոնց 5523ը կիներ։ Անցեալ շաբթու այդ գումարն էր 21,618, իսկ սէն նահանգի մնացեալ վայրերուն մէջ կան 14,320 անգործներ, միայն սէնի նահանգին մէջ ուրեմն, 36,502 անգործ, նախանցեալ շաբթուան 36,304ին դէմ, ուրեմն մէկ շաբթուան մէջ 198 հոգի աւելցած։

Ֆրանսայի մնացեալ նահանգներուն մէջ, արձանագրուած անգործներու թիւն է 12,242, անցեալ շաբթու 11,416 էր այդ թիւը, մէկ շաբթուան մէջ ուրեմն 2826 հոգի աւելցած։ Գաւառներու մէջ, ամենէն աւելի անգործ կը համրեն Ռօնը 3583, Նորը 2007, Մարսէյլի մէջ՝ 1128։

1926-1927ի տագնապին, այս օրերուն, արձանագրուած անգործներու թիւն էր 77,933։

Մարտ 16էն 21, Ֆրանսա մտած են 1139 օտար աշխատաւորներ մեկնած են 1729 օտարներ։

∴ Գրեր էինք թէ խորհրդարանը 100 միլիոն քուէարկած է ի նպաստ անգործներու եւ թէ ծերակոյտը այդ գումարը իջեցնելով 25 միլիոնի, օրինագիծը վերադարձուցեր էր խորհրդարան։ Ելեւմտական յանձնախումբը կրկին քննելով հարցը, վերահաստատեց իր նախկին առաջարկը՝ 100 միլիոնի վարկը։

Վ Ր Ի Պ Ա Կ.— Գ. էջ, վերջին սիւնակ, «Դաղթականներու տեղապահը» կարդալ «տեղաւորումը»։

ԳՈՒՆԱՀԱՐ, ԳԱՅԼ ԵՎ ԱՂՄԿԵԼՈՒ ԱՀ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԽՍՀ ԳԵՐԱԳՈՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ՈՐՈՇՈՒՄՆԵՐՈՎ

ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄԸ

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքը վերանվանել Գավառ, իսկ Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանը՝ Կամո վարչական շրջան:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղը վերանվանել Կամո, իսկ Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղը՝ Կամո:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքը վերանվանել Կամո գյուղական համայնք, իսկ Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհուրդը՝ Կամո գյուղական խորհուրդ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմինը՝ Կամո գյուղական խորհրդի գործադիր մարմին:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահը՝ Կամո գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմը՝ Կամո գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանումը՝ Կամո գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանում:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետի պաշտոնը՝ Կամո գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետի պաշտոնի անձնագրային նկարագրի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետ:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետի պաշտոնի անձնագրային նկարագրի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետի պաշտոնի անձնագրային նկարագրի ձևը հաստատելու մասին:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Գավառ քաղաքի Գավառ վարչական շրջանի Գավառ գյուղի Գավառ գյուղական համայնքի Գավառ գյուղական խորհրդի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետի պաշտոնի անձնագրային նկարագրի Գավառ գյուղական խորհրդի գործադիր մարմնի նախագահի աշխատակազմի կառուցվածքային ստորաբաժանման պետ Ա. Ա. Ա.

Գերմանիոյ Հանդէպ մրցակից դաշնակից՝ երկրագործական տեսակետով, բայց պիտի կրնայ գերազանցել Ավստրիոյ ծախել կարագ եւ պանիր»:

Կերդոնի այս թերթը կ'եզրակացնէ հրաւիրելով Հեթսոլովաքացը որ մրանայ աւստրեւգերման համաձայնութեան:

ԱՆԳԼԻՈՑ ԴԻՄՈՒՄԸ

Աւստրիական «Նէօյէ Ֆրայ Փրէսէ» թերթը մեկնաբանելով Անգլիոյ կողմէ պերլինի եւ վիեննայի մէջ կատարուած դիմումները կը գրէ թէ Գերմանիա եւ Աւստրիա չեն ուզեր ստեղծել իրողութիւն մը, ինչպէս տեսանելի է Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներուն: «Այդ սակայն անկարելի կ'ըլլար մը՝ այն որ առիթը մատչելի կ'ըլլար՝ քաղաքական դատի փաթթելով՝ քաղաքական դատի մշակելու Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ առաւելութիւնները: Թող որ աւստրեւգերման դաշինքը չի հակադրուիր որեւէ քննութեան Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներուն: «Այդ սակայն անկարելի կ'ըլլար մը՝ այն որ առիթը մատչելի կ'ըլլար՝ քաղաքական դատի փաթթելով՝ քաղաքական դատի մշակելու Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ առաւելութիւնները: Թող որ աւստրեւգերման դաշինքը չի հակադրուիր որեւէ քննութեան Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներուն:

Ա՛յնքան աւելի անկեղծ եւ յայտնի պէտք է ըսել որ Գերմանիա եւ Աւստրիա չեն ուզեր ստեղծել իրողութիւն մը, ինչպէս տեսանելի է Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներուն: «Այդ սակայն անկարելի կ'ըլլար մը՝ այն որ առիթը մատչելի կ'ըլլար՝ քաղաքական դատի փաթթելով՝ քաղաքական դատի մշակելու Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ առաւելութիւնները: Թող որ աւստրեւգերման դաշինքը չի հակադրուիր որեւէ քննութեան Ազգերու Դաշնակցութեան մասնագէտներուն: «Այդ սակայն անկարելի կ'ըլլար մը՝ այն որ առիթը մատչելի կ'ըլլար՝ քաղաքական դատի փաթթելով՝ քաղաքական դատի մշակելու Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ առաւելութիւնները:

Թերթը կ'եզրակացնէ.— Թող ըլլայ պարզապէս, դրական քաղաքականութիւն մը կիրարկեն Աւստրիոյ եւ Գերմանիոյ Հանդէպ: Միակ հիմքը պիտի ըլլար ներկայ տագնապէն դուրս ելլելու. իրաւագիտական խօսակցութիւններով ոչինչ կարելի է փոխել իրականութենէն, որ անհրաժեշտօրէն տուն ուսաւ աւստրեւգերման պայմանագրութեան:

ՄԻՋԻ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՎԵՍՊԵՐ

Այս երիտասարդ գրողը, որ հիմա կ'ապրի Թիֆլիս, առաջին անգամ երեւաց Պոլսոյ «Ազատամարտ» շաբաթաթերթին մէջ վանի է:

Թիֆլիսի մէջ հրատարակեց իր բանաստեղծութիւնները մէկ հատորով, «Կայարաններ», որկը բաղկանայ 3 մասէ: I — «Մայրենի երգեր» (Վան Երեւան, 1912-1918): 2.— «Եղեւնի» (Երեւան Թիֆլիս, 1918-1922): 3—«Օրեր Նոր»(Թիֆլիս, 1922-1925):

Վերջին կայանին մէջ, «երբ աղաղութեան եւ ուժի լայն թեւ մը — մեր կեանքն ու կուլտուրան հսկող — կը հովանաւորէ մեր հողն ու աշխատանքը, — երբ խաղաղութիւնն ու սարսափը չկան, երբ հայաստանը շաբաթներու ընթացքին՝ տարիներով մեծնալու կը ձգտի», վեսպեր հրատարակուած կուտայ իր ուշացած երգերը: Բոլորն ալ արեւմտահայ բարբառով: Նոյնիսկ վեսպեր վանեցիներու լեզուն մաքրած է որեւէ արտայայտութիւննէ, եւ միակ երիտասարդն է որ կովկասի մէջ կը յաժառի պահել արեւմտահայերէնը: Եւ ի՜նչ լեզուն: Զափազանց քնարական, չափազանց մաքուր եւ պատկերաւոր:

Արդարեւ վեսպեր նկարիչ մըն է, բայց նկարիչ մը, որ կը սիրէ գոյներու երաժշտութիւնը: Կը պատկանի տպաւորապաշտ դպրոցին:

Կ'երգէ արշալոյսները, վերջալոյսները, ծաղիկները, ջուրերը: Հայաստանի երիտասարդ գրողներուն մէջ վեշտունիի հետ երկուքն են, որ կը գործածեն երկարատող ոտանաւորը, եւ մինչ վեշտունի ձայնական երաժշտութիւն կը փորձէ մրայն, վեսպեր իր նախասիրութիւնը կուտայ նկարչական երաժշտութեան: Դեռ իր մէջ կը յամենան դասական ու աւանդական երանգներ, բայց եւ այնպէս աւելի անկեղծ եւ յարող բանաստեղծ մը կը մնայ՝ երբ կը գրէ առանց «պրոլետ գրող» կոչուած տղոց պոռչտան ձեւերուն՝ հանդարտ, գգայուն եւ գեղապաշտ բանաստեղծ մը, վանկունակութիւնն է որ զինք կը բաժնէ Արտ. Ճարութիւնեանի դպրոցէն: Վերջապէս բանաստեղծ մը, որ եթէ անակընկալներ չունի, իր գործերուն տակութեամբ պիտի սիրուի մրչտ:

ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊ

Բոլոր հոգեբանները վրդովմամբ մը կը դիտեն, որ արդի երիտասարդութիւնը բարոյական տագնապ մը կ'անցընէ: Մորպոնի մէջ գումարուած բարոյական կրթութեան խորհրդաժողովը եւս հաստատեց այս վիճակը: Եւ աշխատեցաւ մշակել բարոյական կրթութեան նոր ծրագիրը մը, որ գործածելի ըլլայ բոլոր ժողովուրդներուն համար:

Այս ժողովին մասնակցող տիկիններէն մէկը, Լօժէն Սիմոն, կը յայտարարէ.

— «Երիտասարդը հիմա աւելի եւս անգութ է եւ եսապաշտ: Որովհետեւ վարժութիւն դարձաւ անգթութիւնը իրեն համար, երբ դուրս ելաւ ամէնէն անգութ պատերազմէն: Իր բնական զգայնութիւնը կորսընցուց բոլորովին: Այսպէս ուրեմն մարդը խաղալիկն է իր վարժութիւններուն, եւ վարժութիւնը կրթութեան գործ մըն է պարզապէս: Անհրաժեշտ է կերթել նոր մարդուն սիրտը: Բոլոր ոճիրները կը ծագին այն զգայնութենէն, որ սիրտը կը թողու ինքզինք իր վիճակին: Ամէն մանուկի մէջ գոյութիւն ունին երկու ձգտումներ, մէկը անասնական եւ միւսը մարդկային: Մանկութենէն սկսեալ՝ պէտք է փճացնել անասնական ձգտումները»:

Ի՞ՆՉՊԷՍ Կ'ԱՐՏԱԴՐԵՆ

Գերմանական թերթ մը կը հրատարակէ իր գրական աշխատակցին մէկ տեսակցութիւնը Ռեմարքի հետ, որ այնքան ազմուկ հանեց իր գրքով, «Արեւմուտքէն նոր բան չկայ»:

Ռեմարք այս միջոցին զբաղած է սրբագրելու իր երկրորդ գիրքը, «Վերադարձի ճամբուն վրայ» (կամ «Ետքը», ինչպէս կը թարգմանէ «Ցուսաբեր»): Գիրքը իբրեւ թերթօն հրատարակուեցաւ գերմանական թերթի մը, «Մաթէնի»ի եւ ուրիշ թերթերու մէջ: Բայց կը թուի թէ Ռեմարք գոհ չէ: Զափազանց երկար գտնելով գայն, սկսած է կրճատել անխնայ: «Գրելու սկսելէս ի վեր զբազած եմ կրճատելով: Երկու հազար էջէն զեղչեցի հազարի, հազարէն հինգ հարիւրի: Եւ չեմ գիտեր թէ դեռ օ՞րքան պիտի կրճատեմ»:

Ռեմարք երբեք շփացած չէ իր յաջողութենէն եւ կը խոստովանի թէ պատերազմը իր ահագնութեամբ չի կրնար հասկցուիլ մէկ մարդու կողմէ, ոչ ալ նկարագրուիլ մէկ գրքի մէջ:

ԵՏՐՈՒՍԿԵԱՆ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Ետրուսկ ժողովուրդը, որ, բնակելով իտալական թերակղզիին վրայ, դրաւ Իտալիոյ քաղաքական մրութեան առաջին քարը, մէկն է պատմութեան ամենահին ժողովուրդներէն, որոնք տակաւին ուսումնասիրուած չեն խորապէս: Ստուար հատոր մը մէջ, Շաբաւային եւրոպայի նախնական ժողովուրդները, Էտուար Ֆիլիփոն կը հաստատէ թէ Ետրուսկները քնիկ ժողովուրդ մըն էին իրենց հողին վրայ: Ետքէն, երբ եգէական ծովուն ժողովուրդը մակընթացութեան մը պէս բարձրացաւ Միջերկրականի արեւմտեան աւազանը խառնուեցաւ Ետրուսկներուն՝ ազնուացնելով զանոնք:

Լէոն Հոմօ, նոր հատորով մը, Նախապատմական Իտալիան, ընդհակառակն կը պնդէ թէ Ետրուսկները եկած են կամ կեդրոնական Եւրոպայէն, կամ փոքր Ասիայէն: Բայց բոլոր այս տեսակէտները կը մնան վարկած, քանի կարելի չէ կարդալ Ետրուսկեան արձանագրութիւնները, (Միլանոյի ճարտարապետ մը, Ա. Քավալացի, փորձեց կարդալ հին յունարէնով, բայց ի զուր):

Քէվի ճարտարապետական վարժարանին նախկին փրոֆէսէօր Ներէն Լուկոմսկի վերջերս հրատարակեց խղճամիտ ուսումնասիրութիւն մը «Ետրուսկներու արուեստին»մասին, ներկայացնելով անոնց որմանկարները որ գտնուեցան քորնէթօ Թարքինիա (գերեզմաններու քաղաք), Զերվէթրի, Վուլչի, Օրվիէթօ քաղաքներուն մէջ:

Ու կը տեսնուի, որ Ետրուսկեան արուեստը տարօրինակ եւ անակնկալ գեղեցկութիւն մը ունի, կենսայորդ եւ խաղազասէր նկարագիր մը վերագրել կուտայ: Կը գոլանէ երկրին բարքերն ու հագուելու եղանակը: Արուեստ մը բոլորովին անձնական: Ընշուշտ կարելի չէ ուրանալ եգիպտական եւ հելլենական ազդեցութիւնը: Հրաշալի են որմանկարները, որոնք ճշգրիտ գոյներ ունին, հրապուրիչ ձեւերը, գորգի մը պէս աղուոր:

Իրապաշտութիւն մը, որ զուարթ է եւ ընդհանրապէս կը սիրէ ներկայացնել որսորդութեան, ձկնորսութեան, ընտանեկան կեանքի տեսարաններ եւ դիմանկարներ: Վերջապէս արուեստ մը, որ շատ հետաքրքրական է եւ գոյց կուտայ թէ Ետրուսկները ի՞նչ հետք ձգեցին Միջերկրականեան քաղաքակրթութեան վրայ իրենց թրթռուն նկարագիրով, որ գերեզմանները կը համարբր «ուրախ կեանքի հայելի»:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՓԵՏՐՈՒԱՐ 18Ը ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԷՋ

ՄԱՐՍԷՑԼ, 22 մարտ.— Սէն Լուն ալ տօնեց փետր. 18ի Հայ ժողովրդական ապստամբութեան տասնամեակի տարեդարձը, նախաձեռնութեամբ Մարսէյլի Հ. Ց. Դաշնակցութեան շրջանային կոմիտէին ու մասնակցութեամբ Սէն Լուի, Սէն Մարկրիթի Ակնոցնի եւ համազասպ ենթակոմիտէի ընկերներուն եւ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան Միութեան Սէն Լուի մասնաճիւղին:

Հանդէսին հրաւիրուած էին արդէն գիւղին բոլոր Միութիւններն ու կազմակերպութիւնները, եւ կիլիկիոյ, Ատափազարի, Տարօն-Տուրուբերանի տիգրանակերտի, Հայրենակցականները, Հ. Ց. Դ. Պատանեկանը, Հ. Մ. Ը. Մ.ի տեղւոյս մասնաճիւղի սկաուտները, Ազգային Մարմիններէն կրթականը, թաղական խորհուրդը, Հոգաբարձութիւնը, Ուսուցչական կազմը, Ուսումնական խորհուրդը:

Օրուան նախագահ ընկեր Մաղաքիա Արսլանեան, հանդէսը բացաւ «Մեր հայրենիքի»:

Քեամիլ փաշայի պաշտօնանկութեան տարաձայնութիւնը երբ Բեռլայի դեսպանատուններուն մէջ տարածուեցաւ, Աւստրիոյ Ա. Թարգմանը պալատ վազեց: Ջիս տեսաւ եւ քեամիլ փաշայի մասին տեղեկութիւն ուզեց: Պատասխան չտուի: Իրականութեան մէջ այս դէպքերու ընթացքին մեծնամեծ դերը խաղացող աւստրիական կառավարութեան մէկ պաշտօնեային կողմէ քեամիլ փաշայի պաշտօնանկութեան շուրջ եղած այս հարցումը զարմանալի գտայ: Օտար տերութեանց մեր պետական մարդոց հետ այս աստիճան սերտ կապ ունենալը եւ մեր ներքին գործերուն խառնուիլը պատմական մեծնամեծ նախատինք էր մեզի:

Քեամիլ փաշայի մասին ինձմէ պատասխան չստացող Թարգմանը, քանի մը ժամ վերջ, Բարնրագոյն Դրան վարչապետական ձեռնակերպութիւններէն անմիջապէս յետոյ, նորէն քովս եկաւ եւ կրկնց մրեւնոյն հարցումը: Այդ միջոցին քովս կը գտնուէր նոր եպարքոս Խալիլ Րիֆաթ փաշա: Ան պատասխանեց եւ ըսաւ.

— Քեամիլ փաշան Այտընի կուսակալութեան նշանակուեցաւ:

Խալիլ Րիֆաթ փաշա պաշտօնէութենէ հասունցած, աստիճան առ աստիճան բարձրացած, վարչական գործերու մէջ փորձառութիւն ունեցած եւ գտնուած պաշտօններուն մէջ լաւ անուն եւ հետք ձգած անձնաւորութիւն մըն էր: Միայն թէ եպարքոսի մը համար անհրաժեշտ եղող քաղաքական հասունութիւնը չունէր: Եպարքոսութեան ժամանակ յիշատակութեան արժանի գործ մը չըրաւ:

(Շար.)

ՕՐ. ԱՏՐԻՆԷ ՆԱՐԼԵԱՆ
ԵՒ
ՍՏԵՓԱՆ ՊԱՅՊՈՒՐԹԼԵԱՆ
ՆՇԱՆՈՒԱԾ

փարիզ 27 մարտ 1931 միլանօ

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՓՈԽԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Բարեգործական գրասենեակէն.— Վերջերս Ժընեվի մէջ կայացած որոշման մը հետեւանքով, կարգադրուած ըլլալով Սուրիոյ Բարձր Գոմիսէրին նախագահութեամբ եւ Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչ Պ. Պիւրնիէի մասնակցութեամբ պէյրութի մէջ ցանձնախումբի մը կազմուիլը, որուն ձեռքերուն մէջ այսուհետեւ կեդրոնացած պիտի ըլլայ Սուրիոյ հայ գաղթական ներուն տեղաւորման գործը, Հ. Բ. Ը. Միութիւնը պաշտօնապէս հրաւիրուած ըլլալով մաս պիտի կազմէ սոյն ցանձնախումբին՝ որպէս հայ նպաստամատոյց կազմակերպութիւն ինչպէս յայտնի է, կայաններու փլուզումին հետեւանօք հազարաւոր խեղճ գաղթականներու տեղաւորման հարցը բացառիկ կարեւորութիւն մը ստացած է, եւ այդ պատճառաւ իսկ պէտք տեսնուած է Հ. Բ. Ը. Միութեան գործակցութեան Միութենէս կողմէ այդ նպատակին պիտի տրամադրուի 1500 ոսկիի գումարը որ վերջերս պէյրութ ղրկուած էր որպէս անմիջական նպաստ: Միութեան Ընդհանուր Ժողովէն առիթ այդ գումարով պիտի կատարուի նոր գիւղ մը, «Բարեշէն» անունով:

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՏՈՒՆԸ ԵՐԵՒԱՆԻ ՄԷՋ

Բարեգործականի գրասենեակէն կը հաղորդեն թէ կեդր. վարչութեան Ընդհանուր ժողովը որոշեց Միութեան 25րդ Տարեդարձին առիթով Երեւանի մէջ անմիջապէս կառուցանել Բարեգործականի Տունը, համաձայնութեան փրոֆէսէօրներուն գիտուններու եւ ուսանողներու բնակութեան համար, որ նկատուած է կարեւոր ծառայութիւն մը: Նպատակին ընտանիքին նուիրած 4000 ոսկիէն գատ, Միութիւնը 3000 ոսկի եւս պիտի յատկացնէ այդ շինութեան, որ կառավարութեան կարգադրութեամբ, պիտի կառուցուի Ազովեան պողոտային վրայ, որպէս նպաստային հիմնարկութիւն: Առաջին յարկը պիտի դետեղուի Միութեան գրասենեակը:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ.

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ա. խումբը դարձեալ առիթ մը կուտայ հայ մարզասէր հասարակութեան, դիտելու իր գեղեցիկ խաղը: Այսօր կիրակի, 29 մարտ Ա. խումբը կը խաղայ V. G. A. Մ. Մօսի մէջ, 2 ave. de Neptune, խաղացողներու ժամադրավայրն է Պասթիլլի կայարանը, ժամը 13.30ին 1 B. խումբը կը մրցի J. A. St. Ouenի պահեստի խումբին դէմ, St. Ouenի մէջ ժամը 16ին: Ժամադրավայր ժամը 14ին Porte St. Ouen. պահեստի խումբը կը խաղայ Շավիլ-Վէլիզիի խումբին դէմ: Ժամադրավայր 13.30 Ինվալիտի կայարանը: Wanderers խումբը կը խաղայ Փարիզէն 110 քիլոմեթր հեռու Evreaux քաղաքի Ա. խումբին դէմ: Ժամադրավայր 11.30ին Սէն Լազարի կայարանը:

Ֆ. Ժ.

ՀԵԼԼԵՆԱՀՊԱՏԱԿՈՒԹԵԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԵՒ ՀԱՅԵՐԸ

Ցոյն կառավարութեան որոշումով «բացարձակապէս ընթացք չպիտի տրուի»՝ հելլենահպատակ դառնալու նպատակով հայ գաղթականներու ասկէ առաջ ըրած կամ ասկէ վերջ ընելիք դիմումներուն: Այս մտքով դիմում կատարած քանի մը հայեր կտրուկ կերպով մերժողական պատասխաններ ստացան:

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏԻ Ա. ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ ԹԱԽՏԻՆ ՓԱՇԱՅԻ ՑԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՈՈՒՍԵՐԸ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՆ ՅԱՆՁՆԵԼ ՀԱՅ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆՆԵՐԸ
ՊԱՆՔ ՕԹՕՄԱՆԻ ԳՐԱՒՈՒՄԸ

Հայերու ի՞նչ նպատակներով շարժիլը եւ արտասահմանէն ի՞նչ միջոցներով զէնք բերելը յայտնի ըլլալով հանդերձ, եւրոպական պետութիւնները այս խնդրին ալ մրիջամտելով եւ վերջին դեպքերը առիթ բռնելով, Ռ. Դուռ դիմեցին եւ հատուցում պահանջեցին, որ թէ իրենց հպատակները այդ դէպքերու ընթացքին վնասներու ենթարկուած են: Այս պահանջը ընդունիլ՝ կը նշանակէր հայկական դրին ամբողջ պատասխանատուութիւնը մեր վրայ առնել: Առաջին գամ բուռն կերպով մերժեցինք այս պահանջը, բայց Պոլիս գտնուղ դեսպանները միանաբար կը պնդէին:

ՍՈՒԼԹԱՆ ՀԱՄԻՏ ԿԸ ՀԱՄԱԿԵՐՊԻ
ՎԵՑ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ

Սուլթան Համիտ շատ կը վախնար օտար պետութիւններու միութիւններէն: Ոյնիսկ առեն մը ամերիկեան մարտանաւերու ջուրերը եկած ըլլալու լուրը բոլորովին շփոթութեան մատնած էր Սուլթանը:

Խնդիրը չմեծցնելու եւ պետութեանց հետ մեր յարաբերութիւնները չխզելու համար, Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Գրանսայի կարգ մը նաւեր ապսպրեցինք եւ հատուցումներու գումարներն ալ անոնց փոխարժէքին վրայ բարդեցինք:

Եւրոպացիներու այդ պահանջը որքան որ տգեղ էր, այս կերպ վճարում մըն ալ այնքան զարմանալի էր:

Պոլսոյ եւ Ընատոլուի մէջ ծագած շարժումներն ու ապստամբութիւնները թէեւ զսպուած էին, սակայն թուրքիոյ ներքին գործերուն մրիջամտելու փափաքը մարած չէր Եւրոպացիներու քով: Ընդհակառակն, անոնք այս դէպքերէն օգտուելով քաղաքական ձեռնարկներու սկսած էին:

Ընատոլուի վեց նահանգներուն մէջ գործադրուելու պայմանով կարգ մը որոշումներ տուած էին եւ կ'ուզէին Ռ. Դրան համամտութիւնը ստանալ այս մասին: Այդ որոշումները թուրք կառավարութեան քաղաքական շահերուն բոլորովին հակառակ էին: Այս կացութեան առջեւ առնելու եւ այդ նահանգներու պէտքերն ու պահանջները քննելով՝ պէտք եղած բարեկարգութիւնները ընելու համար, Մրւշիր Շաքիր փաշայի նախագահութեամբ մասնաւոր յանձնախումբ մը ղրկուեցաւ Ընատոլու: Բայց այս կարգադրութիւնները չէին կրնար խնդրին լրջութիւնն ու սաստկութիւնը փարատել: Դեսպանատուններու մէջ ի նպաստ մեզի բան չէր խօսուիր:

Այս կացութեան առջեւ, Սուլթանին մեծ եպարքոսին հանդէպ ունեցած վստահութիւնը նուազեցաւ: Սուլթանը համոզուեցաւ որ ան չպիտի կրնայ այս խնդիրը կարգադրել: Վերջապէս զայն պաշտօնանկ ընելով մեծ եպարքոսութիւնը յանձնեց Խալիլ Րիֆաթ փաշայի, որ այն ատեն ներքին նախարար էր:

ԵՒՐ Կ ԿՈՄԻՏԷՆ ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ — ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Փլաս Շաթլէ Սառա Պէռնարի քովի սրճարանը։

Կը խօսի՝ Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ, Նիւթ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քառասնամեակի ընթացքին եւ յետոյ։ Կը վիճաբանին ընկերներ ԵՐԻՑԱՆՑ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՄՕՉԵԱՆ ԵՒ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1920ԻՆ

INSTITUT POLYTECHNIQUE

66 Bld. Exelmans, Paris (16)

Արհեստագիտական բարձրագոյն վարժարան որ կ'ընդունի ուսանողներ հետեւեալ ժամանագիտութեանց համար։

ԵԼԵՏՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

Մօնթէօր, օգնական ճարտարապետ և ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով.

ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

(Շէնքերու շինութիւն, եւն.)

Ճարտարապետ և օգն. ճարտարապետ պատրաստելու ծրագրով

Դասընթացքը աւարտողներուն կը տրուին հաւապատասխան վկայականներ։ Այն ուսանողները որոնք կը փափաքին ունենալ հաւասարազօրեայ վկայական, կ'ընդունուին ֆրանսական արհեստագիտական ֆաքիւլթէի վերջին դասարանը, Ծրագիրը եւ պայմանները կը ղրկուին ձրի։ Դասաւանդութիւնները տեղի կ'ունենան ռուսերէն լեզուով։

ԻՆՉՊԷՍ ՊԱՀԵԼ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՇԽԱՏԵԼՈՒ ԸՆԴՈՒՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Երբ մարդու մը գործարանները կը ստանան կանոնաւոր ընունդ եւ օդ, արեան շրջանառութիւնը կ'ըլլայ կանոնաւոր։ Տկարութեան եւ հիւանդութեան առեն մարդու եռանդը կը պակսի եւ արեան մէջ յառաջ կուգան թոյներ, որոնք պատճառ կը դառնան անժամանակ ծերացման եւ երբեմն մահուան։ Ցայտնի գիտնականներ պրաուն, սեկար, ֆարնօ եւայլն հաստատած են, որ արեան մաքրութէն վերջ, տկար եւ թոյլ գործարանները կը վերստանան իրենց բնականոն վիճակը եւ կը բարձրանայ հիւանդին եռանդը։

Այս պատճառաւ Kalefluid*ը կը ծառայէ հիմնական միջոց արեան մաքրութեան եւ ջիղերու ուժեղացման։ Պահանջեցէք գրքոյքները (ձրի)։*

Kalefluid*ը կը ծախուի ամէն տեղ, եթէ չգտնէք, դիմեցէք մեր հասցէին՝ ստանալու համար* contre remboursement*ով։*

Sté. KALEFLUID, 49 rue Balagny, Bureau 21, Paris (17).

ON DEMANDE REPRESENTANTS ET REPRESENTANTES POUR LA VENTE D'APPAREILS DE T. S. F. «PHILIPS»

CONDITIONS TRÈS AVANTAGEUSES

S'ADRESSER «Ets TOUT POUR LE CONFORT» K. NANIQUE

(ԳԵՂԱՄ ՆԱԽՆԻՔԵԱՆ) Ingénieur E. T. P.

Agent exclusif pour Paris et Départ. de la Seine

26, rue de Maubeuge à Paris (tél. Trud: 53-44)

ՄՈՒՇՏԱԿԱՎԱՃԱՌ Ն. ՊՈՒՏԱԳԵԱՆ

Պոլսոյ հանրածանօթ եփրեմ տան մէջ տարիներով աշխատելէ վերջ, փարիզի մէջ կատարելագործած է արհեստը եւ այժմ ունի իր սեփական վաճառատունը

ԿԸ ՇԻՆԷ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ԵՒ ԿԸ ՆՈՐՈԳԷ

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԵՂԱՆԱԿԻ ԱՌԹԻՒ ՀԱՍԱԾ ԱՂՈՒՄՆԵՐԷՆ ԽՆԱՄՈՒԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔ ԶԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆ

15 Rue Henri Monnier, Paris (9e)

Métro Pigalle — *Հեռաձայն* Trudaine *07—90*

ՍԱՊՈՒՆՋԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05 91

Ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

Ցաճախորդներու փափաքին գոհացում տալու համար՝ մեծ խնամքով սկսած ենք պատրաստել ամենավերջին սիսթէմի գերմանական մեքենայով անարատ եւ թարմ սուրճ,

Ապրանքներուն ամենալաւը՝ անմրցելի գիներով։

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր, 9-12։*

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ—ԲԺԻՇԿ

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Առանց ցաւի կը քաշէ եւ կը դարմանէ ակռաները։ Ոսկէ ատամնաշար, ոսկրէ ակռաներ։ Չափաւոր գին։ Խորհրդակցութիւն ամէն օր ժամը 9էն 8։ 3 Bld. Belleville, Métro Ménilmontant.

ՄԱՄՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, մէթ.* Réaumur. *Մեզանց., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ Կիրակի առաւօտները։*

Գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շբ.է։ 62 RUE DE LA ROCHEFOUCAULD *բակին խորը, Ք. յարկ, աջ կողմ.* MÉTROPIGALLE.

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՉՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

Վարձու ևի 1.—փորթ տ'Օրլէանէն 10 վայրկեան հեռու եւ 88 թիւ հանրակառքի կայարանին մօտ օդասուն յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց W. C. սալ տը պէն, մառան (cave).

2.— խանութ մը որ ունի մէկ սենեակ, W. C. եւ մառան (Cave). Ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Գիները դիւրամատչելի։ Դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ պ. Մ. Տէր Յակոբեանի, 13 Rue Lavoisier, Cachan, (Seine).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

8, RUE CHATEAUDUN ի

MÉRIDIONAL ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

MÈTRO CADET, LE PELETIER ET N. D. DE LORETTE

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ

Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենադժուարաճաշներն անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ *(շաքարով եւ առանց շաքարի)* եւ ԵԱԼԱՆՁԻ ՏՕԼՄԱ։

ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՁՈՒԿ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԶԵՂՁԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

30 rue Bouret Paris *(19)*, Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar

Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

Կ'ուզուին entrepreneuseներ *(անթրըփրընէօզներ)* եւ վարժ կարուհիներ Ռուպի եւայլնի համար։ Դիմել Խուպէսէրեանի 96 Ave. Mozart. փարիզ։ Հեռաձայն Auteuil 96—46։

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Varicesի *(վառիս)* եւ hémorroidesի *(էմոռոյիտ)* արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

ֆիադէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱՇԽԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ

ընդունելութեան ժամերը ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-49

(կառ. տիւ Նօռի եւ կառ. տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ԾԱԽՈՒ ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ 120 ՄԷԹՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ փարիզէն 15 վայրկեան եւ կայարանէն 4 վայրկեան հեռու, հաղորդակցութեան բազմաթիւ եւ արագ միջոցներ, վճարելի 5 տարիէն, կարելի է պայմանաժամը երկարաձգել, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն եւ կոյուղի պատրաստ, մանրամասնութեանց համար դիմել ամէն օր ժամը 9—12 եւ 2—6.30, իսկ կիրակի օրեր մինչեւ կէս օր Պ. GUERYի, 1 ROUTE D'ORLEANS, CACHAN.

Հաղորդ. միջոց.— փորթ տ'Օրլէանէն առնել 88 թիւ թրամուէյը եւ իջնել GRANGE ORY կայարանը։ Ձեր տրամադրութեան ներքեւ կը գտնուի հայ թարգման մը պէտք եղած բացատրութիւնները տալու համար։

ՏՕՔԹ. Ա Մ Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։ Ինչպէս նաեւ Assurances Socialesի հիւանդները։

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱԾԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL/ի վրայ

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ Գիները անմրցելի

ՀՈՂԻ ԵՒ ԹԷՆՔԻ ՎՐԱՅ ՓՈԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՏ ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Հողի եւ շէնքի այն բոլոր սեփականատէրերը, որ անմիջական պէտք ունին դրամի, կրնան դիմել Պ. ՄԱՓՈՍԵԱՆԻ, 11bis rue du Chemin de Fer, Clamart, *Բշ. Դշ. եւ Շբ. օրերը իրիկուան ժամը 6.30էն 9, կիրակի՝ առտուընէ կէսօր։*

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով եւ շահիլ արագ շրջանառութենէն։

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, որ մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն, Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքը լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ծանօթացեք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ։

կրնաք համոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՁՐԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴՆԵՐ, ԲԱՑԱՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՋԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ցոյց կը տրուին մեր գրասենեակին կողմէ՝

1.— փարիզի շրջակաները ամէն ուղղութեամբ ֆորտիժիններ գնելու։

2.— Ամսավճարով տուս շինելու ամբողջութեամբ կամ մասամբ վճարուած ֆողամասերու վրայ։

3.— Վիլլաներ, տուներ եւ բնակարաններ գնելու եւ վաճառելու։

4.— Ֆուներու եւ ամէն տեսակ fonds de commerceներու վրայ գրաւականով փոխառութիւն ստանալու։

5.— Ամէն տեսակ ապահովագրութեանց մասին դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussée d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10—1*։ Շրջ. Provence *87—32 եւ 82—48։*

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԴԵՐՁԱԿԱՏՈՒՀ

ԳԻՒԵՐԸ ՅԱՓԱԽՈՒՐ

TAILOR

Georges Cherbetian

Métro: Poissonnière 94 RUE LAFAYETTE

Phonos & Disques **Columbia**

POLYDOR

Agence exclusive

REGISTERED TRADE

H. ARTINIAN, 26 rue Lessage, Paris XX. Tél. Ménil. 61

1931ի Հայերէն, Յունարէն եւ Թուրքերէն ամէնավերջ փլաքները հասած են. Նուագուած եւ երգուած նշանաւոր ուստաղէտներու կողմէ։ Գին 18, 20, 24, 27, 36, 39 ֆր.։ Ունինք նաեւ ամենաժամ գործարաններու ֆոնօները (խաւորուած) 300—2000 ֆր.։ կրնանք հայթայթել նաեւ La Voix de son Maîtreի Courant continuն, *գին՝ 478 75։ Մեր գիները գործարաններէն նշանակուած են։ Պահեստները ետ չենք առներ։ Բաց է ամէն օր ժ. 8էն իրիկուան*

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

M. HABIAN

31 rue Cramme 31, Bois Colombes Tél. Charlebourg

Թրամ. 40, 45 օթօպ.

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ թարմ եւ ճոխ մթերք։ Ամանաժուռահաճներն իսկ գոհ կ'ձգենք։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։ Գիները անմրցելի։ Ապսպրանքները արագ կը յանձնուին բնակարանին

BOURSE Bénéfices-intérêts *պ ո հ ր*

peuvent être réalisés par opérations journal. avec provis. (titres espèces) déposés chez banquier membre du syndicat. Notice et culaire hebdomad. sur demande. R.Lorilleux, remisier accrédité rue Drouot. Paris, Téléph.: Provence 49-76.

69 rue d'Angoulème, Paris (11) Tél. Ménilmontant 76—71

ֆոկուն, ճաշակաւոր եւ ամէն քսակի յարմար կօշիկներ պատրաստած մեր արհեստանոցին մէջ։ կիր. մինչեւ կէսօր բաց

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.256

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
31
ՄԱՐՏ
1931

31 MARS 1931

Է. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1532

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԵՏՔԵՐԸ ՉԿՈՐՍՆՑՆԵՆՔ

Քաղաքական կեանքի մէջ, որքան ժանուկ է այս ժողովուրդը, նոյնքան եւ աւելի անճրկած կերպարանք մը կը ներկայացնէ իր մտաւորականութիւնը: Այսպէս կոչուած «ուսումնական» դասը:

Այս երեւոյթը դժբախտաբար աչքի կը զարնէ մեր բոլոր հոսանքներուն մէջ ալ:

Ընդհանրական երեւոյթ է, — կա՛մ կը խանդավառուինք ոտքը գետնէն կտրելու աստիճան,— «Թագաւորին ձին ինծի նայեցաւ»: Եւ կամ, այնքան կ'ընկճուինք, կը յուսահատինք որ, Թուրքին բարեւն անգամ շնորհ կը համարենք...

Այս խորհրդածութեանց տուն կուտայ, իրրեւ վերջին եբեւոյթ, եգիպտոսի «Արեւ»ին ծանօթ յօդուածագրքը:

Մենք երեք խմբագրականներով մէկտեղ դրինք այդ յօդուածագլուխին հակասական, խախուտ եւ անպատուաբեր կէտերը:

Հարկ է անգամ մըն ալ, եւ առանձնապէս երեւան հանել Պ. Վ. Թէքէեանի ամէնէն անքաւելի մեղքը,— իր կորակոր նահանջն ու ընկրկումը՝ իրրեւ քաղաքական գործիչ:

Եթէ «Արեւ»ի խմբագիրը, կանգնած՝ մեր նուազագոյն պահանջներուն վրայ, առաջարկէր բանակցիլ եւ լեզու գտնել էնկիւրիի հետ, ինքն իսկ Թեկնածու ներկայանալով, կարելի էր կարդալ ու անցնիլ: Տեսակէտ մըն է, վերջապէս, եւ հաւատացողը կրնար ծափահարել:

Բայց Պ. Թէքէեան այդպէս չըներ: Ան կը նահանջէ կռնակի վրայ: կը լքէ բոլոր դիրքերն ու ճակատները, եւ կը յանձնարարէ միայն մէկ բան,— Զխօսինք: Զգրգռենք: Զպահանջենք:

... «Մենք կը ջատագովենք զուր Թշնամանքի դադարումը միայն՝ երէկուան երկու կուռող կողմերուն — աջաւոր ձեւով եւ զոհերով, բայց վերջապէս կռռող — միջեւ: Ատոր անմիջական ու ճամեստ հետեւանքը՝ մեզի ծանօթ է ու կրնայ լաւ միայն ըլլալ. միւսը՝ կրնայ գոյութիւն առնել կամ ոչ, չենք գիտեր. բայց եթէ առնէ՝ ոչինչ չենք կորսնցներ, ընդհակառակն կը շահինք անպայման»:

Այսպէս կը խօսէր, ոչ սրայա աստղաւոյտ ըսկըրուա կայ, այլեւ քնաթաթախ Թարթափում:

Բանաստեղծը կ'ուզէ որ դադրին հակաթուրք արտայայտութիւնները, «անզօր սպառնալիքներն ու լեզուագարութիւնները»: Հետեւանքի մասին ինքն ալ շատ վստահ չէ, բայց հեռուէն մօտէն բարիք մը կը սպասէ:

Արդ, այս գետնին վրայ կենալ եւ Թուրքահայ յարաբերութիւնները «դարմանելու» միամտութիւններ ունենալ, կը նշանակէ ամէն ինչ վրայ տալ, եւ փոխարէնն ստանալ յաղթական Թուրքին կարմիր քրքիջը,— այնքան դիւային եւ ահագնաչ:

Եթէ անզօր է մեր Թշնամութիւնը, եթէ անօգուտ են մեր աննկուն մարտնչումը քառասուն ճակատի վրայ եւ անսասան հաւատքը լաւագոյն օրերու համար, հազար անգամ աւելի անզօր եւ անբարոյացուցիչ է՝ մեր բարեկամութիւնը:

Այսօրուան Թուրքը ի՞նչ պէտք ունի մեր բարեկամութեան: Ինչո՞ւ կ'ուզէք որ հաւատայ մեր բարեացակամութեան:

Ան իր ուզածն ըրաւ, եւ իր նպատակին հասաւ: Մենք չախչախուեցանք եւ ահա կէս ճամբուն վրայ՝ կ'աշխատինք ոտքի կանգնիլ եւ ստանալ մեր իրաւունքները:

Եւ բոլորովին անճար չենք: Այդ իրաւունքները ձեւ ու մարմին առած են որոշ չափով: Ունինք խարիսխ մը եւ Թանձրացեալ բանաձեւ: Մենք աւելի բաց կը խօսինք: Ռամկավարները պարբերաբար մէջտեղ կը նետեն «Մեծ Տեսիլք»ը. իսկ հաֆնավարները եղած-չեղած ամփոփներ են երեւանի մէջ:

Եւ ահա ռամկավար «շէֆ» մը, որ կարծես չաղացքէն կուգայ.

— «Մեզի համար ցանկալի է որ Թուրքիոյ մէջ հանրապետական ռէժիմը ամրապնդուի:

... «Գաղութահայութիւնը պէտք է դադրի, ըստ մեզ, խօսքով ալ՝ ինչպէս դադրած է գործքով՝ Թուրքիոյ դէմ երկրային պահանջներ դնելէ» (Արեւ, 11 Մարտ):

Ուրեմն, կտրուած ճամբան ալ արժէք չունի Պ. Թէքէեանի համար:

Եւ իր կարծիքով, պէտք է խայ քաշենք բոլոր հետքերուն, բոլոր նուաճումներուն վրայ: Փոխանակ խայտառակ տնկելու անոնց վերեւ, եւ անվկանդ շարունակելու ճամբան, հետեւելով բացուած ակօսներուն:

Ինչո՞ւ այս ժողովուրդը երես չդարձնէ իր ուսումնականներէն, երբ անոնք են որ չեն գիտեր թէ ի՛նչ կ'ուզեն: Մանաւանդ, գինքը մինչեւ այստեղ բերելէ յետոյ:

Եթէ ճիշդ է որ «շուտ արթնցանք, բայց լաւ չարթնցանք», կամ «կէս քուն կէս արթուն, առանց մեր շրջապատը եւ արտաքին աշխարհը լաւ տեսնելու, վտանգաւոր շարժումներ բրինք», — խոստովանինք որ այս ժողովուրդը բաժին չունի այդ մեղքերուն մէջ:

Ընդհակառակն, մեղքի մեծագոյն բաժինը կ'իյնայ ա՛յն սերունդին վրայ, որ Եւրոպա գնաց եւ եկաւ, որ չհասկցաւ ոչ Եւրոպան, ոչ ալ իր շրջապատը, եւ հիմա շատ քարոզ կը կարդայ, երբ եօթը սարի շալակն ենք ինկեր:

Կարծիքները ազատ են, բայց մենք ազատ չենք մեր «քէյֆ»ին հակառակ Թուրքի փոխելու, երբ ամբողջ ժողովուրդի մը ճակատագիրը կայ մէջտեղ:

Շ.

ՓԷՄԱԼԻ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔ ՕԱՃԽՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Մ. Քէժալ Թուրք Օճախներու մասին հետեւեալ յայտարարութիւնները ըրաւ.

— Ժողովուրդներու պատմութեան մէջ շրջաններ կան, երբ որոշ նպատակներու հասնելու համար, անհրաժեշտ է համախմբել գոյութիւն ունեցող բոլոր բարոյական եւ նիւթական ուժերը եւ գանոնք նոյն ուղղութեան մէջ դնել: Մեր ժողովուրդը արդէն իսկ քաղած է պատուղները միութեան եւ համախմբման նմանօրինակ շարժումին:

«Արտաքին եւ ներքին վտանգներուն դէմ, երկրին եւ յեղափոխութեան փրկութեան համար, անհրաժեշտ է համախմբել ազգայնական եւ հանրապետական բոլոր ուժերը:

Հետեւաբար յարմար դատեցի որ Թուրք Օճախները: որոնք իրենց հիմնադրութեան թուականէն սկսեալ հաւատարմօրէն ու հաւատքով աշխատեցան ազգայնական եւ ռամկավարական մարզին մէջ, եւ որոնք այս ճամբուն մէջ գոհացուցիչ արդիւնքներ տուին, շարունակեն իրենց աշխատանքները բաւին կատարեալ իմաստով, մէկ մարմին կազմելով իմ կուսակցութեանս հետ, որ պիտի իրականացնէ նոյն սկզբունքները գործնական եւ քաղաքական մարզերուն մէջ»:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՆՈՐ ԺՈՂՈՎԸ ՄԱՅԻՍԻ ԿԻՍՈՒՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

Երեսփոխանական ընտրութեան պատրաստութիւնները ամէն կողմ կը շարունակուին, ամէն տեղ որոշուած են երկրորդ կարգի ընտրողներու Թեկնածուները, ու ընտրութիւնը մարտէն պիտի կատարուի:

Թեկնածուներուն համար դիմումները կը շարունակուին:

Մասնաւոր ցուցակով մը որոշուած են այն երեսփոխանները որոնք առաջին, երկրորդ եւ երրորդ ժողովներուն մէջ կը գրտնուին եւ խալքին բաժնուած են: Խալքի Թեկնածուներուն ցանկի պատրաստութիւնը դեռ չէ սկսուած:

∴ Նոր ժողովի առաջին նիստին մէջ, վարչապետ ըսմէԹ դաֆլիճին հրաժարականը պիտի ներկայացնէ, նոր դաֆլիճին կազմութիւնը դարձեալ ըսմէԹի պիտի յանձնուի:

«Ցօն փօՖա»յի տեղեկութեանց համաձայն, նոր դաֆլիճը կարգ մը փոփոխութիւններով պիտի կազմուի:

Նոր ժողովին մէջ, զանազան ասպարէզներէ անձեր պիտի գտնուին: Հաւանական է որ երկրագործները մեծամասնութիւն կազմեն: Ասկէ զատ առեւտրական եւ ճարտարարուեստական գործի տէրեր ալ պիտի գտնուին:

կարգ մը շրջանակներու երեսփոխանները այս անգամ ուրիշ տեղերէ Թեկնածու պիտի ներկայացուին: Ասոնց կարգին կը գտնուին Այտընի, իզմիրի, Պոլսոյ, Ատանայի, Գոնիայի, սամսոնի եւ Տրապիզոնի երեսփոխանները:

Ցայտնի եղած է որ այս անգամուան ժողովը 316 երեսփոխան պիտի ունենայ: ԹեկնածուԹեան համար դիմողներուն Թիւը 1000ը անցած է:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Աւստրեւգերական հաւանձայնութիւնը

ԽՄԲԱԿԻ ԴԷՄ ԽՄԲԱԿ

Փրակայէն տրուած հեռագրի մը համաձայն, չեխոսլովաք կարգ մը պաշտօնական շրջանակներ կը հաւաստեն Թէ, կառավարութիւնը մտադիր աւստրեւգերման մաքսային համաձայնութեան հետեւանքներէն, որոշած է դիմել կարգ մը անմիջական միջոցներու:

Այս նպատակով ալ, արտաքին նախարարը պէնէս պիտի երթայ Պելկրատ եւ Աթէնք խորհրդակցելու համար յոյն եւ եուկոսլաւ կառավարութեանց հետ: Այս խորհրդակցութեանց նիւթ պիտի կազմէ պալքանեան պետութեանց միջեւ մաքսային միութիւն մը, որ մաս կազմէ փոքր-Համաձայնութեան եւ հակակշռէ աւստրեւգերման միութիւնը:

Պ. պէնէս մտադիր է նոյնպէս խորհրդակցիլ ուրիշ շահագրգռուած պետութեանց հետ, Ազգերու Դաշնակցութեան ժէ իրենց բռնելիք դիրքին մասին, երբ աւստրեւգերման մաքսային համաձայնութիւնը վէճի դրուի:

∴ Աւստրիոյ փոխ-վարչապետ Շոպէն պատասխանելով Թերթի մը Թղթակցին հարցումներուն, յայտնեց Թէ ոչինչ կը հասկնայ մաքսային համաձայնութեան շուրջ տարածուած աղմուկներէն, ըլլայ քաղաքական ըլլայ տնտեսական տեսակէտով: Աւստրիա եւ Գերմանիա գծած են տնտեսական գործակցութեան ուղղութիւն մը: Ուրիշ ոչինչ:

Պ. Շոպէն կը դարմանայ Թէ ինչպէս այս տեսակ գործակցութիւն մը կրնայ նկատուիլ սպառնալից, այն պատճառով միայն որ գերմանական երկու պետութեանց միջեւ կնքուած է: Շոպէն կը յայտնէ նաեւ Թէ անյարմարն կը գտնէ երկու երկիրներու հողային անհաւասարութեան առարկութիւնը, ինչպէս նաեւ Զեխոսլովաքիոյ ընթացքը:

∴ Անգլիոյ ճարտարագործներու սէնտիքային նախագահը՝ աւստրեւգերման մաքսային համաձայնութեան մասին, կառավարութեան պիտի կրնայ արգիլել նաեւ որեւէ ցոյց որ կը կազմակերպուի ընդդէմ կրօնական դաւանանքներու, կամ կը խանգարէ հանրային կարգն ու սարքը: Ընդդիմացողները երեք ամիս բանտարկութեան կը դատապարտուին: Ունենան, որեւէ կազմակերպութիւն որ կ'անսաստէ, պիտի լուծուի:

Անգլեւհնդիկ հաւանձայնութիւնը

Քարաշիէն տրուած հեռագիր մը կը հաղորդէ Թէ հնդիկ Ազգ. Խորհուրդի Գործադիրը չախչախիչ մեծամասնութեամբ վաւերացուց կանտիի եւ Հնդկաստանի փոխարքային միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը: Գործադիրի այս վաւերացումը պիտի քննուի Ազգ. Խորհուրդին կողմէ:

Ազգ. Խորհուրդի նիստի բացման, նախագահը փաթիլ յայտարարեց Թէ Հնդկաստան պիտի յօժարի ընդունիլ Անգլիոյ կողմէ տրուած խորհուրդները· բայց պիտի մերժէ բանակին, ելեւմուտքի եւ արտաքին գործերու մէջ Անգլիոյ միջամտութիւնը եւ յոյս յայտնեց Թէ խորհուրդին անդամները պիտի վաւերացնեն կանտիի կնքած համաձայնութիւնը:

∴ Ռանկսունէն կը հեռագրեն Թէ բաւական Թիւով պիրմանի բմբոստներ կրկին զէնք վերցուցին եւ ոստիկանական ուժեղ ջոկատի մը դէմ պայքար մղեցին: Կռիւը տեւեց մէկ քանի ժամ: Բմբոստներէն 30 անձեր սպաննուեցան եւ 100ի չափ ալ վիրաւորուեցան: Ոստիկաններն ունին 20ի չափ մեռեալ եւ վիրաւոր:

ՄԱՀ Պ. ՄԱՐԿՈՍ ՆԱՓԱՆԵԱՆԻ

Վաստակաւոր եւ բազմավաստակ ուսուցիչ Պ. Մարկոս Նաթանեան մեռաւ շաբաթ երեկոյ: Նոյն իրիկունը ներկայ էր Ռամկավարներու կազմակերպած մէկ հաւաքոյթին, Սալ Սավանթի, ուր ինքն ալ խօսք առնելէ յետոյ, կը նստի տեղը յոգնաբեկ: Հաւաքոյթը լրացած, երբ ներկաները կը մեկնէին, կը նշմարեն որ Պ. Մ. Նաթանեան տեղէն չի չարժիր: Արդէն հոգեվարք էր: Անմիջապէս կը փոխադրեն Charité հիւանդանոցը, ուր կ'աւանդէ հոգին:

ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ՀԱՐՑԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ինչպէս յայտնի է, Պոլսոյ քաղաքապետութիւնը կը պատրաստէ լքեալ գերեզմանատուներուն մէկ մասը ծախելու, մնացեալներն ալ բարեզարդելու յատուկ ծրագիր մը:

Եւ այս գործողութեան մէջ իրեն իբր հիմ ունի գերեզմանատուններու վերջին օրէնքը:

Բայց եւ այնպէս, հակառակ այս մասին հրատարակուած բոլոր լուրերուն, քաղաքապետութիւնը ի վիճակի չէ վերջնական բան մը ընելու, որովհետեւ գործավարներու խորհուրդը կանոնագիր մը կը պատրաստէ գերեզմանատուններու մասին, եւ հարկ է ձեռքի տակ ունենալ այդ կանոնագիրը:

կանոնագիրը մինչեւ հիմա հաղորդուած պիտի ըլլար, բայց ընտրական գործերուն պատճառաւ գործավարներու խորհուրդը միջոց չէ ունեցած զայն քննելու եւ վաւերացնելու, կը կարծուի Թէ մինչեւ Ապրիլի կէսերը պիտի հաղորդուի:

Այնպէս որ, մինչ այդ՝ վաճառման ոեւէ գործողութիւն չի կրնար կատարուիլ:

Արդէն, գերեզմանատուններու յանձնումի մասին վէճ կայ քաղաքապետութեան եւ Էվգաֆի միջեւ: Այս վերջինը չուզեր յանձնել կարգ մը գերեզմանատուններ եւ ձեռքի տակէ ծախելու ելած է: քաղաքապետութիւնն ալ մէկ կողմէ բողոքած է ներքին գործավարութեան, միւս կողմէն ալ թափուր վարչութեան դիմած է, այդ գերեզմանատուններուն «թափուր»ն ստանալու համար:

10,000 ՈՍԿԻ ՆՈՒԷՐ ՄԸ

Պոլսոյ քաղաքապետական ժողովը իր այս տարուան պիւտճէին մէջ 10,000 ոսկի դրած է, յատկացուելու «փոքրամասնութեանց բարեգործական հաստատութեանց»:

Ցայտնի չէ Թէ որո՞նք են այդ հաստատութիւնները եւ ի՞նչ հիման վրայ պիտի կատարուի գումարին բաշխումը:

ԹՐՔՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ինչպէս յայտնի է, Թրքուհիներու միութիւնը դիմում կատարած էր որ կիներն ալ երեսփոխանական ընտրութեան մէջ քուէարկելու եւ ընտրելու իրաւունք ունենան: Դիմումին ի պատասխան յայտնուած է որ այս անգամուան ընտրութեան համար կարելի չէ ընթացք տալ եղած առաջարկին: Ասոր վրայ, Միութեան որոշումով Էնկիւրի դէպ նախագահ Լաթիֆէ Պէքիր հանըմ, իրենց իրաւունքը անձամբ պաշտպանելու համար իրաւասու անձնաւորութեանց առջեւ:

ԲՈԼՇԵՒԻԿԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Մոսկուայի պետական հրատարակչականը ձեռնարկեց քաղաքացիական կռիւներու պատմութեան հրատարակութեան:

Գործը որ պիտի բազկանայ 10 հատորներէ, պիտի տպուի 500,000 օրինակ:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԱՐՏԱՔԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

1914ի պատերազմէն առաջ, Ֆրանսա աշխարհի սեղանաւորն էր եւ ֆրանսական ժողովուրդը իր ձեռքին մէջ ունէր մեծաքանակ օտար արժեթուղթեր: Այդ էր պատճառը որ 1870ի ֆրանքէն գերման պատերազմէն հազիւ երկու տարի անցած, Ֆրանսան կրցաւ առանց մեծ դժուարութեան եւ մանաւանդ առանց իր դրամի գինը խախտելու, Գերմանիոյ վճարել՝ հինգ միլիառ ֆրանք պատերազմական տուգանք: Այն ժամանակուան հինգ միլիառ, այսօրուան թուղթերով կ'ալժէ 25 միլիառ ֆրանք, իսկ եթէ ֆրանքի գնման կարողութիւնն նկատի առնենք, թերեւս 50-60 միլիառ...

Ֆրանսացիները կառավարութեան ծախսերին իրենց օտար արժեթուղթերը, որոնց շնորհիւ պետութիւնը կրցաւ հայթայթել բաւականաչափ օտար դրամ, իսկ Ֆրանսացիներն ալ փոխարէն ստացան Թիէրի հրապարակ հանած պարտաթուղթերը, շատ նպաստաւոր պայմաններով:

Հին աւանդութիւնը շարունակեց մինչեւ 1914, Ֆրանսան մեծաքանակ դրամ փոխառուաւ օտար երկիրներու, որոնց մէկ մասը անանկացան, ինչպէս, Ռուսիա, Թուրքիա, Աւստրեւհունգարիա եւլլն.:

Թուրքիա պատերազմի նախօրեակին ճավիա պէյի միջոցաւ կնքած էր արդէն 200 միլիոն ֆրանքի փոխառութիւն մը եւ մաս մը դրամ ալ առ հաշիւ ստացած: Այդ դրամով էր որ Գերմանիայէն զէնք գնեց Ֆրանսայի դէմ:

Վերջին պատերազմին ալ, ժողովուրդը իր ամբողջ արտասահմանեան պարտաթուղթերը տրամադրեց պետութեան՝ փոխան ֆրանսական պարտաթուղթերու, բայց խորհրդատն այնչափ մեծցաւ հետզհետէ, որ անկարելի էր լեցնել եւ ժողովուրդը քամուեցաւ: Ֆրանքեւգերման պատերազմի միջոցին հանուած ֆրանսական պարտաթուղթեր գնողները շահեցան, որովհետեւ ածան գնեցին եւ յետոյ լաւ տոկոսներ ստացան, մինչդեռ վերջին պատերազմին փոխառուղները իրենց պահանջին միայն մէկ հինգերորդի արժէքով կայունացումով: Թէեւ յաղթական, բայց Ֆրանսա ալ անանկացաւ որովհետեւ իրեն մէկ ֆրանք փոխ տուող գրանսացիներուն միայն 20 սանթիմ վճարեց եւ հաշիւը փակեց:

Վերոյիշեալ սնանկութեանց պատճառաւ, արտասահման տեղուած ֆրանսական դրամներու մեծ մասը կորսուեցաւ անդարձ եւ Ֆրանսացի ժողովուրդն ալ սկսաւ իրաւամբ անվստահ վերաբերում ունենալ արտասահմանի հանդէպ եւ պատրաստ գումարները ամբողջովին յատկացնել տեղական փոխառութեանց եւ գանազան ճարտարարուեստական ձեռնարկներու: Մեծ մասով այս պատճառաւ է որ պանք տը Ֆրանսի ոսկիի մթերքը կը ստուարանայ հետզհետէ, որովհետեւ դէպի դուրս դրամի ճամբորդութիւնը կասած է, իսկ դէպի ներս կը խուժեն օտար դրամներ, շահութակնկալութեամբ:

Խնդիր է թէ պետութեան առհասարակ երկրի ընդհանուր ելմտական կացութեան համար, լա՞ւ է որ Ֆրանսական դրամ-

գլուխն ալ սկսպէս ձեռնպահ մնայ արտասահմանեան փոխառութեանց հանդէպ: Այս մասին շատ մը լան սպառած է եւ այն եզրակացութեան հասած են դրամատէրերը թէ փափաքելի է որ Ֆրանսա ալ սկսի իր հին սեղանաւորական դիրքը վերագրաւել, պայմանաւ որ նախկին մտայնութիւնը եւ նախկին պայմանները բարեփոխուին եւ յարմարցուին նոր կեանքին:

Պատերազմէն առջի մտայնութիւնն էր՝ գոհանալ համեստ, բայց հաստատուն տոկոսով մը: Ֆրանսացին կը սիրէր գիտնալ թէ օրինակ տարեկան այսչափ եկամուտ պիտի ունենայ եւ իր ծախքերը յարմարցնելով այդ եկամուտին, կը քաշուէր գործէն: Ձարտարարուեստի ալ ժեթուղթերէն կը խորշէր, որովհետեւ անոնք հաստատուն եկամուտ չէին տպահովեր: տարի մը կրնային աւելի տալ եւ տարի մը նուազ:

Միեւնոյն ժամանակ, պետութիւնն ալ կը քաջալերէր օտար պարտաթուղթերու արձանագրութիւնները, որովհետեւ այդպէսով իր ձեռքին մէջ զէնք կ'ունենար իր քաղաքական նպատակներն հետապնդելու եւ իր կամքը պարտադրելու պարտատէր պետութեանց: Եթէ Ֆրանսա իր քսակը յայնօրէն բացած չ'ըլլար գարական Ռուսիոյ առջեւ, կասկածելի է թէ Ֆրանքեւռուսական դաշնագրութիւնը կրնար կնքուիլ:

կառավարութիւնն իր այդ քաղաքականութիւնը կ'արգարացնէր՝ պահանջելով փոխառու պետութիւններէն որ օտարմէ մեծ մասով անպատճառ Ֆրանսական ապրանք գնուի: Բայց որչափ ալ որ ապրանք ծախուէր, ամէն տարի մեծաքանակ հնչուն ոսկի կ'անցնէր արտասահման, առանց մեծ երաշխիքներու: Դադափար չունէին այն ժամանակ թէ երկարատեւ պատերազմ մը ինչ վերիվայրումներ կրնայ յառաջ բերել միջազգային տնտեսական կացութեան մէջ եւ թէ փոխադրուած գումարներն ինչպէս կրնան մէկ օրէն միւսը ցնդիլ: Բոլշեւիզմին վրայ չէին խորհեր եւ կը կարծէին թէ վարչաձեւի ինչ փոփոխութիւն ալ որ ըլլայ երկրի մը մէջ, մէկ կառավարութեան կնքած յանձնառութիւնները նուիրական պէտք է նկատուին նաեւ յաջորդներու կողմէ... Երանելի ժամանակներ:

Նոր պայմանները կը պահանջեն, ուրեմն կարելի եղածին չափ զգոյշ ըլլալ եւ տոկոսի ու գլխավճարի համար երաշխիքներ ստանալ, որոշ գրաւներ հիմք ընդունելով եւ ապագային կարելի ամէն թիւրիմացութիւններն ու անհամաձայնութիւնները նախատեսելով:

Ինչ են այդ երաշխիքները:

1929ին, երբ Ռումանիա փոխառութիւն կնքել ուզեց, Ֆրանսայի դրամատէրերը պահանջեցին որ Ռումանիոյ Ազգային Դրամատան մէջ Ֆրանսացի մը գտնուի իբր մասնագէտ խորհրդատու: Այս առաջարկը վիրաւորիչ նկատուեցաւ ռումանական ազգային արժանապատուութեան համար, Բայց դրամատէրերը պնդեցին եւ միջոց մը գտնուեցաւ Ֆրանսիա-սացիմ-ասնագէտ մըիբր պաշտօնեայ ընդունելու:

Այժմ ալ Եուկոսլաւիան կը բանակցի փոխառութեան մը համար, որպէս զի տինարը կայունացնէ: Եուկոսլաւիայի հլմտական վիճակը շատ բարգաւաճ է,

ՀԱՅԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ
ՍՈՒՐԻՈՅ ԵՒ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՄԷՋ

Հայաշէնն գիւղի բնակիչները շատ աշխատասէր եւ կենսունակ տարրերէ կը բաղկանան: Երկրագործութեան մէջ մանաւանդ անհամեմատ յառաջդիմութիւններ ունեցած են այս մէկ երկու տարուան ընթացքին: Այնպէս որ իրենց արտադրած բերքը բաւական է հոգալու ամբողջ ծախքերը:

Աշնանացանքի համար այս տարի Հայկաշէնի գիւղացիները մշակած են մօտաւորապէս 1700 տէօնիւմ: Անցեալ տարի հակառակ անոր որ բերքը շատ գոհացուցիչ չէր եղած՝ կարգ մը միամասակար միջատներու եւ մրջիւնի գործած աւերի պատճառաւ, դարձեալ ժողովուրդը չէ նեղուած հացահատիկի համար: Իսկ այս տարի, ինչպէս կը տեսնուի արդէն դաշտերու կանանչութենէն եւ ցանքի կենդանութենէն, բերքը կը յուսացուի որ գոհացուցիչ ըլլայ եւ գիւղացիները ապահովելէ վերջ իրենց պարէնը, մաս մըն ալ ծախելով վճարեն իրենց պարտքերը:

Կարելի չեղաւ իւրաքանչիւր ընտանիքի հացահատիկին յատկացուած տարածութիւնները ստուգել. սակայն իբրեւ բանջարանոց եւ պարտէզ ամէն ընտանիք երկու տէօնիւմ հող ունի:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԸ

Գաղթականաց Յանձնախումբը իր հիմնած գիւղերու բնակիչներուն առաջին տարիներու ապրուստը հոգալէ զատ, իւրաքանչիւրին կուտայ նաեւ լծկան եզներ եւ կաթնատու կենդանիներ: Բացի այդ կարգ մը ընտանիքներ իրենց պզտիկ խնայողութիւններով ինքնաբերաբար կը դնեն կենդանիներ: Ներկայիս Հայաշէն գիւղը ունի հետեւեալ կենդանիները.

	հատ
Լծկան եզ	70
Կով	50
Հորթ	40
Էշ	15
Ձի	1
Գումար	176

բայց Ֆրանսացիները կը տատամսին, որովհետեւ անցեալ տարի, Սերպիան ոսկի ֆրանքով պատերազմէն առաջ կնքած մէկ փոխառութեան համար ուզեց թուղթ ֆրանք վճարել եւ լահէյի իրաւարարական տեսանին դիմեց, դատը կորսնցուց եւ պզտիկ մնաց: Ֆրանսան այժմ կը պահանջէ աւելի որոշ յանձնառութիւններ, յառաջիկային վէճ չունենալու համար:

Եուկոսլաւիոյ մէջ ալ Ֆրանսայի նման կայ մենաշնորհներու անկախ գանձ մը, որուն հասոյթները լիովին կը բաւեն արտաքին պարտքերու տոկոսներուն: Այդ հաստատութեան մօտ կան երկու մասնագէտներ, մէկը Ֆրանսացի, միւսը ամերիկացի, որոնք կը ներկայացնեն օտար պահանջատէրերը:

Այժմ կը խօսուի նաեւ իտալական փոխառութեան մը վրայ, բայց չեմ կարծեր թէ Մուսոլինի պիտի դիջանի Ֆրանսայի մէջ պարտաթուղթ հրապարակ հանելու: Ամէն պարագայի մէջ, եթէ ճիշտ ալ ըլլայ այդ լուրը, կասկածելի է թէ Ֆրանսացի դրամատէրները պիտի ուզեն պահանջատէր ըլլալ ժողովուրդ մը, որուն վարիչները կ'եռան միշտ եւ առիթ չեն փախցներ իրենց դժգոհութիւնը յայտնելու պատերազմի հաշուեյարդարէն:

Միջազգային նոր բարդութեանց պարագային, ի՞նչ կ'արժեն երաշխիքները: Ընտարակոյս ոչ մէկ բան բայց ամէն ինչ յարաբերական է: Այնքանէն ի վեր եւ խոհեմութիւնն աւելի լաւ է քան անխոհեմութիւնը:

Մ. Տ.

Առնցմէ զատ գիւղացիները տրուած են ոչխարներ, այծեր եւն., բայց դժբախտաբար հօտը հիւանդութեան մը պատճառաւ մեծ կորուստներու մատնուած է եւ շատեր սատկած են: Գիւղի մէջ կը տեսնուին բազմաթիւ հաւեր, աղաւնիներ, հնդկահաւեր, շուներ եւ կատուներ: Անանկ որ գիւղի մը բոլոր կատարելութիւններով օժտուած է Հայաշէնը:

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Ինչպէս յիշած էինք նախորդ անգամ գիւղը ունի առանձին վարժարանի ընդարձակ շէնք մը: Երկու կարող ուսուցիչներ կ'աւանդեն հայերէն, ֆրանսերէն եւ արաբերէն դասեր: Աշակերտութեան ընդհանուր թիւն է 73, 45 մանչ եւ 28 աղջիկ. գիւղը ունի նաեւ փոքրիկ գրադարան մը, որ կազմուած է զանազան ազգային անհատներէ եւ միութիւններէ եղած նուիրատուութիւններով: Ուսուցիչներու ամսականներն ու դպրոցի ամեցած բոլոր ծախքերը կը հոգացուին Գաղթականաց Յանձնախումբին կողմէ, հետեւաբար գիւղացիները կրթական ոչ մէկ տուրք ունին:

Գիւղացիներու հոգեւոր մխիթարութիւնը տեղի կ'ունենայ այցելու քահանայ հայրերով, որ Հալէպի Առաջնորդարանի մասնաւոր կարգադրութեան մը համաձայն կանոնաւորաբար կը կատարուի: Դպրոցի ընդարձակ շէնքը այդ պարագային կը գործածուի իբրեւ եկեղեցի:

Հայկաշէնի բնակիչները կը բաղկանան ընդհանրապէս խարբերդցիներէ. քանի մը ընտանիքներ ալ կան Վանէն եւ Մուշէն:

Այս գիւղը Հարիմ Գազայէն հանդի մօտ, Հալէպ-Անտիոք մեծ ճամբու վրայ կը դտնուի:

ԱՊՏԱԼ-ՀԻՒԻՒԿ

Հայաշէնն գիւղէն կէս ժամ հեռու, դէպի հիւսիս, միեւնոյն կալուածին վրայ կը դտնուի երկրորդ մեծ գիւղը՝ Ապտալ-Հիւիւկ, ուր Ազգերու Դաշնակցութեան Գաղթ. Յանձնախումբին կողմէ շինուած են 60 տուներ, 1 դարմանատուն, 1 դպրոցի շէնք: Իւրաքանչիւր ընտանիքի համար իր բնակարանին կից, շինուած է ախոռ մը:

Այս գիւղին մէջ շինուած են նաեւ մի քանի երկյարկանի տուներ: Տուներու կարեւոր մէկ մասը կղմինտրով ծածկուած է: Գիւղացիները ունին կղմինտրի փուռ մը, ուր իրենց ձեռքերով կը պատրաստեն կղմինտրները:

Ապտալ-Հիւիւկի մէջ այժմ կը դտնուին 60 ընտանիք, 247 հոգի: 1930 տարուան ընթացքին երկու ամուսնութիւն, 20 ծնունդ եւ 5 մահ պատահած են: Այս ընտանիքներու բացարձակ մեծամասնութիւնը Մարաշցիներ են:

Այս գիւղը մեծ կարեւորութիւն տուած է պարտիզպանութեան եւ հասցուցած գեղեցիկ պարտէզ մը:

Տնկուած ծառերու թիւը.

Թթենի	1500
Որթատունկ	300
Ծիրանի	3000
Դեղձենի	750
Սալորենի	100
Խնձորենի	400
Թզենի	350
Նռնենի	500
Նորաշխարհ	10
Վարդենի	500
Ուռենի	500
Բարտի	35000
Մօսի եւլլն.	200
Ընդհ. գումար՝	43110

ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾ

Ինչպէս միւս գիւղերը, Ապտալ-Հիւիւկն ալ ունի իր ազգային դպրոցը: Ուսուցիչ մը եւ ուսուցչուհի մը կը վարեն դպրոցը որ 50 երկսեռ ուսանողներ ունի, 26 մանչ, եւ 24 աղջիկ: Ցանձնախումբը կը հոգայ կրթական բոլոր ծախքերը:

Կրօնական արարողութիւնները կը կատարուին Հալէպի Առաջնորդարանին կողմէն նշանակուած քահանայի մը միջոցաւ որ միեւնոյն ժամանակ Հայաշէնի ալ քահանան է:

ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐՈՒ ԹԻՒԸ

Շնորհիւ նախանձաւոր տարուան բերքին, այս գիւղի բնակիչները իրենց պէտք եղած պարէնը ապահովելէ վերջ. կրցած էին մէկ մասն ալ ծախել եւ նոր կենդանիներ գնել: Որով Ազգերու Դաշնակցութեան կողմէ տրուածներն ու իրենց գնածները միասին, այսօր գիւղացիները ունին հետեւեալ կենդանիները.

Եզ եւ կով	115
Հորթ	73
Ձի	13
Էշ	6
Խոզ	45
Ընդհ. գումար	252

1000է աւելի հաւ ունին գիւղացիները: Աշնանացանքի համար մշակած են 1000 տէօնիւմ հող:

(2) (Շար.)

ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆՄԸ ՊԱԼՔԱՆՆԵՐԷՆ

Սօֆիայի «Նոր Ազաքս»էն (18 մարտ) կ'արտատպենք հետեւեալ հատուածը: (Ստորագրողը անդամ է Հ. Մ. Ը. Մ.ի Պուլկարիոյ Շրջ. վարչութեան):

Խօսքը Ֆրանսահայ Ազիներու մասին է:

Հարց կուտանք:

Նորահաս սերունդի այլասերման վտանգին առջեւ՝ յանուն ինչի անոնց բաժանումը մայր կազմակերպութենէն: Սկզբունքո՞ր սկզբունք է, որ սերունդի մը փրկելէն աւելի արժէր: Ո՞ր գերագոյն օրէնքն է, կամ ո՞ր հանրօգուտ առաւելութիւնն է, որ այդ պառակտումը պարտադրէ, ու մանաւանդ ի՞նչով կ'արդարանայ անոնց գտած քաջալերանքը, պաշտպանութիւնը եւ հովանաւորութիւնը խելահասներու կողմէ:

Կ'ընդունինք որ Ֆրանսայի Հ. Մ. Ը. Մ.ի շրջանը ունեցաւ իր գործունէութեան պակասը ու ատեն մը այդ տղոց չտուաւ այն խնամքը որուն արժանի էին: Կ'ընդունինք դարձեալ, որ խարխափումներ տեղի ունեցան պայմաններու հարկադրանքին տակ կամ, լաւագոյնը ձեռք բերելու միամիտ յոյսով, մինչեւ իսկ բնական կը գտնենք, որ այդ տղաքը ի վերջոյ խորհին իրենց գլխուն ճարը եւ ինքնագլուխ գործել փորձեն:

Բայց այսօր, երբ նոր եռանդով եւ լաւագոյն ուժերով գործի են լծուած եւ օրը օրին կը ստուարանան Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտական շարքերը, ինչո՞վ արդարացնել անոնց դիրքը: Ցամաուժիւնը եւ թշնամական ընթացքը հանդէպ իրենց հարազատ եղբայրներուն՝ ցետոյ, ի՞նչպէս համեմատութեան դնել անոնց գտած քաջալերանքը, պաշտպանութիւնը եւ հովանաւորութիւնը խելահասներու կողմէ:

Կ'ընդունինք որ Ֆրանսայի քը a b cին առջեւ բացող տիկներ, որոնք Հայ երգը, բառը եւ Հայ պարը կը ցուցնեն: Այդ պզտիկներու արտաքին նուիրեալներէն, խաղերէն ներգործուած տպաւորութիւնները ու այսպէս ըսած գոհունակութիւն եւ հպարտութիւն չէ միայն, որ բնական պիտի ունենար որեւէ Հայ մի քանի ժամ անոնց հիացում մը արդիւնքը երեւան հանող տանքին հանդէպ: Թերեւս կարելի է այսպէս ըսել, բայց անոնք որ գիտեն թէ աշխատանքին ինչ պայմաններ մէջ կատարուած ըլլալը, կրնար իրենց հիացումը չմղել աշխատաւորին:

Պզտիկներ՝ ամէն օր սական վարժարան գացող, թուան մէջ երկու օր ունին ազատ: Մէկը Հայ, մեր մէջ, Տիկ. Էլէն Բիւզանդը, հաւաքէ այդ պզտիկները իր սենեակին մէջ, ժամերը զբաղի անոնցմով, պարել, արտասանել կը սորվեցնէ, զգալ իր եւ ընտանիքին թիւնները ու այսպէս դաջանքերէ յետոյ, ժողովուրդներկայացնէ արդիւնքը: շաբաթ գիշերուան Հանդէսի տեսայ ներկաներէն մէկ հիացումի եւ գոհունակութ խօսք չունենար: Հանդէսին նակող պզտիկներու այս մէջ յառաջդիմութիւնը լապէս կախում ունի ծնողքներէն որոնք երբ, թափուած աշխատանքին եւ գոհողութեան Մեր մարդիկ երեսուն ոչ մէկն ներկայ պառակ այլ անոր յարատեւելն տողական մտայնութեան

Զրոյցէդ այդ պարտադրեցէք այդ տղոբաղառնան մայր կազմութեան մէջ՝ փոխանակ անոր հասցնելու եւ գայն վերլուս օտարներու աղբեւ

Բոլոր պատճառաբանները երկրորդական այժ Անոնք մանրամասնութիւն լոկ ու անոնց պատճառ չէ ականատես ու մանակիր նալ ամբողջ սերունդի մը սերումին ու անոր հոգեկան ճատումին:

Կարեւորը սերունդի պահ նումն է, անոր ազնուացումը մանրամասնութիւնները ու պատիր «սկզբունք»ները խաթող եւ մտքերը մղող Այսասերումի վերահաս տանգը պիտի դիմագրաւեն սեղմենք մեր շարքերը, մօտենանք եւ սերտօրէն իրարու: Այլապէս ծանր ծանօթ թշնամին որ մեր գործէ մութին մէջ ու բաժնէ իրարմէ, չուտով տիրէ մեզի:

Այս ապդարութեան չբաւականանք սակայ

Ն. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Ֆիլիպէ

ԱՇԽԱՏԱՆՔՆ Է ԿԸ ՓՐԿԷ

ԱԼՖՈՐՎԻԼ.— վերջին ամսուան ընթացքին Հայ Հասարակութիւնը ունեցաւ, տեսնելու, գնահատելու Ս. Ե. Հ. Մասնաճիւղին երկու հանդէսներ, 6էն բեկան պզտիկներու կողմէ գործադրուած, եկան հասկցան թէ ինչ որ պայմաններու մանակի դժուարութիւններ արգելքներ կը կոչենք, կարթել ճիգով եւ տեւական խատանքով: Խնկապէս ոգերեւոյթ էտեսնել, իրենց քը a b cին առջեւ բացող տիկներ, որոնք Հայ երգը, բառը եւ Հայ պարը կը ցուցնեն: Այդ պզտիկներու արտաքին նուիրեալներէն, խաղերէն ներգործուած տպաւորութիւնները գոհունակութիւն եւ հպարթիւն չէ միայն, որ բնական պիտի ունենար որեւէ Հայ մի քանի ժամ անոնց հիացում մը արդիւնքը երեւան հանող տանքին հանդէպ: Թերեւս կարելի է այսպէս ըսել, բայց անոնք որ գիտեն թէ աշխատանքին ինչ պայմաններ մէջ կատարուած ըլլալը, կրնար իրենց հիացումը չմղել աշխատաւորին:

Պզտիկներ՝ ամէն օր սական վարժարան գացող, թուան մէջ երկու օր ունին ազատ: Մէկը Հայ, մեր մէջ, Տիկ. Էլէն Բիւզանդը, հաւաքէ այդ պզտիկները իր սենեակին մէջ, ժամերը զբաղի անոնցմով, պարել, արտասանել կը սորվեցնէ, զգալ իր եւ ընտանիքին թիւնները ու այսպէս դաջանքերէ յետոյ, ժողովուրդներկայացնէ արդիւնքը: շաբաթ գիշերուան Հանդէսի տեսայ ներկաներէն մէկ հիացումի եւ գոհունակութ խօսք չունենար: Հանդէսին նակող պզտիկներու այս մէջ յառաջդիմութիւնը լապէս կախում ունի ծնողքներէն որոնք երբ, թափուած աշխատանքին եւ գոհողութեան Մեր մարդիկ երեսուն ոչ մէկն ներկայ պառակ այլ անոր յարատեւելն տողական մտայնութեան

Զրոյցէդ այդ պարտադրեցէք այդ տղոբաղառնան մայր կազմութեան մէջ՝ փոխանակ անոր հասցնելու եւ գայն վերլուս օտարներու աղբեւ

Բոլոր պատճառաբանները երկրորդական այժ Անոնք մանրամասնութիւն լոկ ու անոնց պատճառ չէ ականատես ու մանակիր նալ ամբողջ սերունդի մը սերումին ու անոր հոգեկան ճատումին:

Կարեւորը սերունդի պահ նումն է, անոր ազնուացումը մանրամասնութիւնները ու պատիր «սկզբունք»ները խաթող եւ մտքերը մղող Այսասերումի վերահաս տանգը պիտի դիմագրաւեն սեղմենք մեր շարքերը, մօտենանք եւ սերտօրէն իրարու: Այլապէս ծանր ծանօթ թշնամին որ մեր գործէ մութին մէջ ու բաժնէ իրարմէ, չուտով տիրէ մեզի:

Այս ապդարութեան չբաւականանք սակայ

Ն. ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ
Ֆիլիպէ

ՍՈՒԼԹԱՆ Ա. ՀԱՄԻԴԻ ՀԱՐՍԸ ՖԱՆԱՏԻԿՈՍԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

ՎԱՀԱԿՈՒՄԸ ՀԱ ՏԱՐՈՒՆ ՂՈՒԼԱՆԻՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԻ ՇՈՒՐՋ

Նասի Տաղերդ, շրջելիս հայոց ժարկի շուկաներում լսել էի դու ես ասում. «Ես ամեն ինչ գիտեմ, ամեն ինչ կարդացել եմ, ամեն ինչ լսել եմ, ամեն ինչ տեսել եմ, ամեն ինչ ճանաչում եմ, ամեն ինչ հասկանում եմ, ամեն ինչ ուսումնասիրել եմ, ամեն ինչ ստուգել եմ, ամեն ինչ գիտեմ, ամեն ինչ հասկանում եմ, ամեն ինչ ճանաչ

ԵՒՐ Կ ԿՈՄԻՏԷՆ ՎԻՃԱԲԱՆԱԿԱՆ — ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ Փարիզի եւ արուարձաններու բոլոր ընկերները վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին փլաս Շաթլէ Սառա Պէռնարի քովի սրճարանը։

Կը խօսի՝ Կ. ՍԱՄՈՒՆԻ, Նիւթ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը քառասնամեակի ընթացքին եւ ներկայ կը վիճաբանին ընկերներ ԵՐԻՑԱՆՑ, ԳԵՒՈՆԵԱՆ, ՄՕՉԵԱՆ ԵՒ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ։

Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՀՕԱՄԵԱԿԸ ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Հովանաւորութեամբ եւ նախագահութեամբ

Պ. Ա. ԱԶԱՐՕՆԵԱՆԻ

Ապրիլ 19ին կիրակի օր: Մանրամասնութիւնները յաջորդով

"ՆԱՀԱՏԱԿ ԴՐԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ,, ՀԱՏՈՐ Թիւ 3

Մայիսի վերջերը լոյս կը տեսնէ

ԳԵՂԱՄ ՏԷՐ ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆԻ

(ՄԵՌՈՑ ԳԵՂԱՄ)

Պատկերներ եւ պատմուածքներ գեղական կեանքէ

Գին 20 ֆր. ուրիշ երկիկներ (բացի Ամերիկայէ) 1 տոլար

Դիմել՝ L. Kévonian*ի* 235 Fg. St. Martin Paris (10e)

ԼՈՑՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ ԱՊՐԻԼ ԱՄՍՈՒՆ ՍԿԻԶԲԸ

"ՄԵՆՔ,, ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻ

Հրատարակիչներն են՝ Նշան Պէշիկթաշլեան, Ղեւոնդ Մելոյեան, Հրաչ Սարգիսեան, Ռաֆայէլ Զարդարեան, ցարուհի Ֆրէնկեան, Ոստանիկ, Գ. Գեղարքունի, Ն. Սարաֆեան, Բիւզանդ Թօփալեան, փայլակ Միքայէլեան, Արշաւ Տատրեան, Զ. Մ. Որբունի, Շահան Շահնուր, Վազգէն Շուշանեան, Շաւարշ Նարդունի:

Բաժանորդագրութեան պայմանները են՝ *Ֆրանսա՝ Մուրքա, Պալքաններ, Թուրքիա, տարեկան 40 ֆր., ինաձեալ երկիրներ 2 տոլար։ «ՄԵՆՔ»ի ինայուն հասցէն է։*— H. Sarkissian 261 Fbg. St. Martin, Paris (10e).

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՄԷՆՈՒՆ ՀԱՍՑԷՆ

ՀԱՍՑԷՆԵՐ ՖՐԱՆՍԱՀԱՅԱԿ ՀԱՅԵՐՈՒԻ, 176 ԷՋ

Գինն է 6 ֆր., փոստի ծախքով 7 ֆր., contre remboursement 7.50 ֆր.

Գտնել բոլոր գրավաճառներու մօտ

կեդրոն.—«Արփի»գրատուն, L. Mozian, 5 rueChamplaine, Paris (20).

Հ. Ց. Դ.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Թոստոմ ենթ.ընդհ. ժողովը վաղը Զորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական ցաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի վահագն գրադարանին դասախօսութիւնը այս հինգշաբթի երեկոյ ժամը 9ին Ժլորիայի մէջ, կը դասախօսէ Պ. Մ. Տէր-պէտէրեան Այնթէպի մասին (շարունակութիւն նախորդ դասախօսութեան)։ Մէկ ժամ սինէմա կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ՓԱՐԻԶԻ եւ արուարձաններու մէջ բնակող «Մուրիոյ եւ Լիբանանի» հպատակ բոլոր Հայերը կը հրաւիրուին 12 Ապրիլ, կէսօրէ վերջ ճիշդ ժամը 2.30ին Փլաս Մէն Միշելի թիւ 8, Պիւրօ թապալի վերնայարկը, զիրենք հետաքրքրող խիստ կարեւոր խորհրդակցութեան մը համար։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պազարճըք, Գունտ.— 2000 լէյ։
Լիոն, Նալ. Հայր. Միութ.— 30։
Փարիզ, Ղազ.— 30։
Լիոն, Գործ.— 1000։
Մարսէյլ, Գործ.— 981.60։
Փիէրֆէս, Ց. Վ.— 35։

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ Գլխադիր ՆԱԼԲԱՆՏԵԱՆ (Ծնեալ Էլմաեան), վախճանեցաւ 28 Մարտ Շաբաթ օր 43 տարեկան հասակին մէջ, Լարիպուազիո հիւանդանոց (41 Bd. Chapelle)։

Հանգուցեալին ժարմինը պիտի փոխադրուի հիւանդանոցէն վաղը Զորեքշաբթի առաւօտ ժամը 11ին Մէն վէնսան Բօլ եկեղեցին (Place Lafayette), ուր յետ Ս. Պատարագի, յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի։ Թաղումը պիտի կատարուի Pantinի գերեզմանատունը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Տիկին Սրբուհի եւ Ալետիս Թղաթեանները. կը փնտռեն Թոյի Սէյդաւար գիւղացի Աբրահամ եղիաեան, որ Թուրքերու կողմէ 1918ին գերի է տարուած, իմացնել Ալետիս Թղաթեանի «Շիր» ոսկերչատուն Թաւրիզ, Պարսկաստան։

Արտասահմանի Թերթերէն կը խնդրուի արտատպել։

— Տիկ. Արշալոյս Փէնտիքեան կը փնտռէ իր ազգականներէն Տիկ. Մարիամ Փէնտիկեան եւ զաւակները՝ Կարապետ, Մանուկ եւ Թագուհ, որոնց Փարիզ ըլլալը կ'ենթադրուի, կը խնդրուի գրել Archaluysse Pendikian*ի։* Karagheuzian Home, La Gaudinière, Ville aux-Clercs, (Loir et Cher), France.

— կը փնտռուի Մարաշի Զաւուշլու Թաղէն Լուսնթագ Յակոբեան, հօր անուն՝ ցարուհիւն (կառավարական պաշտօնեայ), մօր անուն՝ Թաֆուն (վարժուհի), եղբօր անուն՝ Յասուէլ, ներկայիս 9—10 տարեկան էր եւ կը գտնուէր Շէտտատիյէ: Լուր ունեցողներէն կը խնդրուի իմացնել M. Fernezlianի, 36 Rue de la Part Dieu, Lyon, (Rhône). France.

— *Սուրէն Փանոսեան կը փնտռէ իր եղբայրները՝ (Տէրէնտեցի. Սեբաստիա) Սիմոն (ձանօ), Արիստակէս եւ քոյրերը՝ Զմրուխտ եւ Մարգրիտ Փանոսեան, որոնք ընդհ. պատերազմին անյայտացած են։ Իմացնել ցառաջիմ վարչութեան։*

— *կը փնտռեն եղբայրներս Սասունի Ահարոնք գիւղացի Յովհաննէս, Կարապետ եւ Պօղոս Շահինեան, որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ կը գըտնուէին Տիգրանակերտի Հուսայնան գիւղը։ Կրտսեր եղբայրս Արմենակ 1914ին կ'աշխատէր Քէմախի աղահանքներուն մէջ։ Մինչեւ այսօր իրենց մասին լուր չկայ։ Իրենց հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել Շահինեան Մկրտիչի 96 bis rue de la Tour-Billy, Argenteuil, (S. et O.) France։ Ճշգրիտ լուր տուողին 500 ֆրանք նուէր։*

— *Բնիկ Պիթլիսի Ս. Յովհաննիսյ թաղէն Նաճար Գէորգեանի որդին, Լեւոն Գէորգեան կը փնտռէ իր մօրաքոյրը (անունը չի յիշէր) որ Ամերիկա կը գըտնուի, կը խնդրէ իր բոլոր հայրենակիցներէն որոնք իր մասին լուր ունին իմացնել՝ Լեւոն Գէորգեանի, 16, Bd. des Italiens, St. Louis Marseille։*

Կը խնդրուի «Հայրենիք» օրաթերթէն արտատպել։

Կ'ուզուի *մսավաճառի խանութիս մէջ աշխատելու համար, գործին ծանօթ եւ լաւ ֆրանսերէն գիտցող գործաւոր մը։ Լաւ վճարում։ Դիմել՝ Մանուկ Մարտիկեանի, 15 Traverse Chevalter. Grands Pins, St. Loup, Marseille.*

EMPIRE Միգթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

8, RUE CHATEAUDUNի

MÉRIDIONAL ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ ՎԵՐԱԲԱՑՈՒԱԾ Է

MÈTRO CADET, LE PELETIER ET N. D. DE LORETTE

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ

Ուղղակի մեր կողմանէ անարատ իւղով պատրաստուած եւ ամենադժուարաֆաճճներն անգամ գոհացնելու երաշխաւորութեամբ

ԶԱՏԿԱԿԱՆ ԶԷՕՐԷԿՆԵՐ (շաքարով եւ առանց շաքարի) եւ ԵԱԼԱՆՁԻ ՏՕԼՄԱ։

ՆՄԱՆԱՊԷՍ ՃՈՒՇ ՄԹԵՐՔ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ԶԵՂՉԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

ԱՐԱՊԵԱՆ ԵՒ ՀԱՃԻ ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ

30 rue Bouret Paris (19), Tél. Botzaris 22—12 Métro: Jaurès կամ Bolivar

Ապսպրանքները կ'ընդունուին այժմէն

Կ'ուզուին entrepreneuseներ (անձրըփրընէօզներ) եւ վարժ կարուհիներ ռոպի եւայլնի համար։ Դիմել Խուպէսէրեանի 96 Ave. Mozart. փարիզ։ Հեռաձայն Auteuil 96—46։

ՁԵՐ ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

AMERICAIN LLOYD PALESTINE & ORIENT LLOYD

13 Bld. Malesherbes, Paris (8)

Tél. Anjou 07-45 Adr. Télég. Palestloyd

Ցոմսակներ ամէն երկիրներու համար։

Արժանթին, Պրազիլիա, Ուրուկուէյ, Չինաստան, Եգիպտոս, Սուրիա, Պաղեստին, եւայլն։

Մասնաւոր կարգադրութիւններ եւ զեղչ Հայերու համար.

LE COMPTOIR DE PROVENCE, 37 RUE PARADIS, MARSEILLE

1. կը ծանուցանէ իր հայ յաճախորդներուն Թէ՝ կը ծախէ բազմաթիւ տուներ, հողեր, ինչպէս նաեւ կալուածներ արուարձաններուն մէջ նպաստաւոր գիներով։

2. Խորհրդակցութիւն ամէն տեսակ շէնքերու կառուցման եւ գրաւականով փոխառութեանց համար։

3. փոխատուութիւն դրամական որեւէ գումարի։

4. կը կատարէ ամէն տեսակի քննութիւններ (expertisses) եւկը կարգադրէ ամէն տեսակ վիճելի գործեր։

5. փոխատուներու միջոցաւ le Comptoir de Provence, իր յաճախորդներու համար, կը ստանձնէ ձեռնարկել մեծ արժէքով գործեր, գնում եւ վաճառում հողերու, կառուցում տուներու, գիւղերու մէջ, գրաւականով փոխատուութիւն՝ (hypothèque) պանդոկներու եւ վաճառատուններու համար։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ

ԱԻԵՏԻՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

ՀԱՆՐԱՇԱՆՕԹ ՏՈՒՆԸ

Իր կեդրոնատեղին հաստատած է

PLACE SAINT MICHEL*ի վրայ*

28 rue de la Huchette, Métro Saint Michel, sortie quai

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ գիները անմրցելի

ՄԵԾ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

M. HABIAN

31 rue Cramme 31, Bois Colombes Tél. Charlebourg 16-29

Թրամ. 40, 45 օթօպ.

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններու Թարմ եւ ճոխ մթերք։ Ամանաժուռահաճերն իսկ գոհ կը ձգենք։ Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։ Գիները անմրցելի։ Ապսպրանքները արագ կը յանձնուին բնակարանները

ՓՈԽԱԴՐՈՒԱԾ Է

"ՏԵՐՈՒՆԵԱՆ,, ԳՐԱՁՈՒԼԱՐԱՆԸ

43 Rue de Trévise, PARIS (9)

Ըստ առաջնոյն կը հայթայթենք տպագրական տառեր, մեքենայ եւ իրեղէններ։ Դիմել վերի հասցէով Պ.Վ.Վարդանօֆի։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Մէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 R. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ։ *Արմատ. եւ նոր մէթոտ. դարմ. արանց եւ կանանց մորթի, արեան, վէներ. հիւդթ. եւ վարիսի։ Ամէն օր 9-12, 2-8, կիր. 9-12։*

ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ 123 Bd. Sébastopol, *Փարիզ, Մէթ.* Réaumur. *Մրսանցք., արեան, մորթի հիւանդթ. տարբալուծ.։ Կ'ընդունի ամէն օր 9—12 եւ 2—8 եւ կիրակի առաւօտները։*

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԽՈՒՊԷՍԷՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Varicesի (վարիս) եւ hémorroidesի (էմոռոյիտ) արմատական դարմանում առանց գործողութեան, գիտական վերջին մեթոտներով։

Ցիաղէրմի (diathermie), (իւլթրա-վիոլէ) ultra-violets.

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՄԱՍՆԱԳԷՏՆԵՐՈՒ ԱԶԱՏԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

Ընդունելութեան ժամեր ամէն օր 4—7.30, կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ 142 Fbg. St. DÉNIS Tél. Nord 31-..

(կառ տիւ Նօռի եւ կառ տը լ'Էսդի մէջտեղը)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՌՇԷԻ ՀԱՅ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆՆԵՐ

կանացի գլխարկներու մեծաքանակ գնումներու համար դիմեցէք

ETABLISSEMANT

Օ. ԵՒ Ա. ԵԱԶՄԱՃԵԱՆ ԵՂԲԱՅՐՆԵՐՈՒ

37 Rue Eugène Martin, Fontenay s)Bois, Seine

փոքրաքանակ գնումներու համար դիմեցէք մեր մասնաճիւղերուն՝ MAISON ԼՈՒԻԶ.— 12 Rue Ronde Point Montfermeil Le Raincy.

MAISON MARCELLE.— 41bis Rue Paul Cavaré, Rom-s)Bois, ուր պիտի գտնէք վերջին նորաձեւութեամբ ամէն տեսակի կանանց եւ արանց գլխարկներ եւ maroquinerie։ Կ'ուզուին ներկայացուցիչներ արտասահմանի մէջ։

Maison A. KAPIKIAN

17 Ave. Philippe Auguste, PARIS (11) Tél. Roq. 39-..

Մէթրօ՝ ԱՎԼՐՈՆ կամ ՆԱՄՈՒՈՆ

Ձափու վրայ տոկուն եւ ճաշակաւոր կօշիկ ունենալու համար ոտքի կազմախօսական ձեւը ուսումնասիրած կօշկակար միայն գոհացում կրնայ տալ ձեզի: Մասնագիտութիւն *Շինի*, Հեռաձայնով իսկ կրնաք խորհրդակցիլ, ժամադրութեամբ չափ առնելու կուգայ:

Մասնաւոր արհեստանոց կօշիկներու նորոգութեան

GRANDE EPICERIE INTERNATIONALE

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

215 Rue Vendôme (Լիոն), փլաս կիշառի մօտիկը

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅԵՐՈՒ ՕԻՇԱԴՐՈՒԻՓ

Մեր վաճառատան սկզբունքն է ծախել աժան գնով շահիլ արագ շրջանառութենէն:

Այս երկրորդ անգամն է, երկու ամսուան ընթացքին, մեր ծախած արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններու վրայ զգալի զեղչ կ'ընենք։

Մեր սկզբունքն է աժանութիւն, մաքրութիւն, ուղղամտութիւն։ Այս պատճառով մեր գիները անմրցելի են, ապրանքներ լաւ եւ սպասարկութիւնը անթերի։

Ցանօթացէք մեր նոր զեղչերուն եւ բաղդատեցէք ուրիշներու գիներուն եւ մեր նախորդ գիներուն հետ:

Կրնաք հաճոզուիլ միայն փորձելով եւ գոհ պիտի մնաք։

ՄԱՐԻԼՈՍԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

ՏՆՕՐԷՆ՝ՏՕՔԹ. ՄԻՀՐԱՆ Կ. ՔԷՇԻՇԵԱՆ

Նախկին բժշկապետ մերսինի ֆրանս. հիւանդանոցներու պատուոյ մէտալ ֆրանս. առողջապահ. նախարարութեան

Բաց է ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3.50էն 7.50։ Կիրակի եւ տօն օրեր 10—12։ Հոն կը կատարուին Ռ. ճառագայթներով ամէն կերպ քննութիւն, շղանկարում (radiographie), գերմանիշակագոյն, յիսնմրագոյն եւ ուլթրաձկէնեան դարմանում (radiothérapie profonde) նաեւ *ՏԻԱԹԷՐՄԻԻ* բոլոր կիրարկումները եւ էլեկտրաքուժական բոլոր ձեւերը, որ ներքին, արտաքին եւ մորթային բազմաթիւ հիւանդութիւններու դէմ գործածուած գիտական ամենավերջին եւ լաւագոյն միջոցներն են։

Թոքախտաւորներու համարpneumothoraxի գործողութիւն։ Հին ծախտային կանխարգելիչ եւ բուժիչ պատուաստ եւ շիճուկ (կաթ լապէս անվտանգ)։

Զղային եւ հոգեկան հիւանդութիւններու դէմ քնէածական, լադրական եւ ֆրէօյտեան մէթոտներ։

Դարմանատունը ունի իր մասնագէտ բժիշկները այդ, ա՛նանձի, ինչպէս նաեւ արանց եւ կանանց ծննդամիզային եւ բային հիւանդութիւններու համար։

Assurance Socialeի պատկանող հիւանդներու կը տրուի լուրջ ի

Դարմանատան առաւնեաքոյժը կ'ընդունի վերոյիշեալ ժամերուն։

Տօքթ. Մ. Քէշիշեան, որպէս մասնագէտ ներքին հիւանդութիւնց կ'այցելէ նաեւ դրսի հիւանդներուն։

Հասցէ՝ 126 Rue Legendre (17) Tél. Marcadet 07-..

Métro: Place de Clichy—La Fourche, Autobus H. R. R.

Tramway 39, 40, 42, 5:

Վարձու ևն 1.—փոթթ տ'ՕրլէՀանէն 10 վայրկեան հեռու եւ 88 թիւ հանրակառքի կայարանին մօտ օդասուն յարկաբաժին մը երկու սենեակ, խոհանոց W. C. սալ տը պէն, մառան (cave).

2.— խանութ մը որ ունի մէկ սենեակ, W. C. եւ մառան (Cave). Ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն։ Գիները դիւրամատչելի: Դիմել ամէն օր տեղւոյն վրայ Պ. Մ. Տէր Յակոբեանի, 13 Rue Lavoisier, Cachan, (Seine).